ఆంధ్రపత్రిక

శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సరాది సంచిక

1980-81

వెల: 3 రూపాయలు

డా. అక్కినేని నాగేశ్వరరావు సమర్పించు
ఎ.ఎ.కంబైన్స్
బుచ్చిబాబు
ఈస్ట్‌మన్ కలర్
నిర్మాతలు వెంకట్ అక్కినేని * నాగార్జున అక్కినేని
దాసరి నారాయణరావు

మృదుత్వంలో
ఇప్పుడు ఒక
నూతన
అనుభూతి
(20 సంవత్సరాల
పరిశోధనా
ఫలితం)
మృదుత్వానికి
చివరి పేరు ట్యాంగో
అయినా ప్రసిద్ధ
బ్రాండ్‌లకంటే కూడా
12% తక్కువ ఖరీదు.
ఎక్కువ కౌంట్లలో మెత్తని
శ్రేష్ఠమైన నూలుతో
రూపొందించిన ట్యాంగో
బ్రీఫ్‌లు, బనియన్లు, ఇంతకు
ముందు మీరు ఎన్నడూ
ఎరుగని హాయైన అనుభూతిని
కలిగిస్తాయి. ఒకసారి ట్యాంగో
ధరించారంటే మరేది మెచ్చరు.
ట్యాంగో ®
అండర్‌వేర్లు - బనియన్లు
TANGO TANGO TANGO TANGO TANGO
ట్యాంగో ® అండర్ వేర్,
బనియన్లు
మీ చర్మానికున్న
మృదుత్వం గలవి-
ఏజెంటు: లాల్వాని ఎంటర్ ప్రైజెస్
ఇందర్ బాగ్, సుల్తాన్ బజార్,
హైదరాబాదు-500 001.

AA/T/5779

ఆంధ్రపత్రిక

రౌద్రి నామ
సంవత్సరాది సంచిక

[డెబ్బదవ సంచిక]

[1980 - '81]

వ్యవస్థాపకులు : శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు

*

శివలెంక శంభుప్రసాద్

సంపాదకుడు

[1938 - '72]

*

సంపాదకుడు : శివలెంక రాధాకృష్ణ

వెల రూ. 3

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున ముద్రితము

Supplement to Andhra Patrika Issue Dated 17-3-'80

Regd. No. H/VJ No. 49

రౌద్రనామ సంవత్సరాది సంచిక

విషయానుక్రమణిక

సంచిక 70 సంవత్సరము 1980 - '81

ముఖచిత్రం : శ్రీ కొండపల్లి శేషగిరిరావు

కొత్త సంవత్సరంలో ఎదురయ్యే కొత్త సమస్యలు

లోకసభ ఎన్నికలలో శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ పార్టీ ఘనంగా గెలిచింది. కేంద్రంలో మళ్లీ కాంగ్రెసు పేరుకల రాజకీయపక్షం అధికారంలోకి వచ్చింది. శ్రీమతి గాంధీ ఇంత పెద్ద మెజారిటీ తెచ్చుకున్నప్పటికీ ముఖ్యమయిన రాష్ట్రాలు కొన్నిటిలో ఆమె పార్టీ ప్రభుత్వాలు నడవక పోవటంతో ఆమె వాటిలో రాష్ట్రపతి పరిపాలన విధింపచేశారు. అనతి కాలంలోనే, కాంగ్రెసు (ఐ) ప్రభుత్వాలే వాటిలో నెలకొనగలుగుతాయని ఆమె ఎదురుచూస్తూ ఉండవచ్చు. కాశ్మీరు సంగతే వేరుకాని భారతదేశంయొక్క ఈశాన్య సరిహద్దులో ఉన్న రాష్ట్రాలు, పశ్చిమ బెంగాలు, కేరళ, తమిళనాడు - వీటిలో కాంగ్రెసు (పేరు ఏదయినా సరే) బలంగా లేదు. సరిహద్దు రాష్ట్రాల సమస్యలు ప్రత్యేకమయినవి. కేరళ, బెంగాలులలో కమ్యూనిస్టు పార్టీలు బలంగాఉన్నాయి. తమిళనాడులో ద్రావిడ సిద్ధాంతాలని చాటే రాజకీయ పక్షాలదే బాగా పయిచెయ్యి. మిగిలిన రాష్ట్రాలలో కాంగ్రెసు పార్టీ అంశాలే వివిధ రూపాలతో పరస్పరంగా పోట్లాడుకుంటూ అధికారాన్ని చెలాయిస్తున్నాయి. వీటిలో ప్రస్తుతం శ్రీమతి గాంధీ ఆధిక్యానికి సవాలు లేకుండా ఉంది. పయిన చెప్పిన (కాంగ్రెసువారు వెనుకబడిపోయిన) రాష్ట్రాలలో ఇతరులు అధికారంలోకి రావటానికి కాంగ్రెసు వారిలో చీలికలు ఛాలావరకు కారణం అనక తప్పదు. 1969 రాష్ట్రపతి ఎన్నిక సందర్భంలో శ్రీమతి గాంధీ తమ స్వంత పార్టీ అభ్యర్థి ఓటమికోసం వీలయిన వారివద్ద సహాయం పొందటానికి ఏమాత్రం వెనుదియ్యలేదు. నేటి రాజకీయ పరిస్థితి కనీసం కొంతవరకయినా ఆమె అప్పటిలో అనుసరించిన విధానాల ఫలితం అనటంలో సందేహం లేదు. బాహాటంగా జరిగే ద్రోహానికి శిక్ష విధించటం కష్టం అని కొందరు కాంగ్రెసు నాయకులు తెలుసుకున్నారు. ఇక్కడ ఒక విషయాన్ని గమనించటంలో తప్పులేదు. శ్రీమతి గాంధీని ఎదిరించిన కాంగ్రెసు నాయకులలో కొందరు ప్రముఖులు కుల విభేదాలని బాగా వాడుకుని పయికి వచ్చినవారే కాని వారు ఒక పరిమితిని మించి కాంగ్రెసు పార్టీకి హాని కలిగించే విధంగా నడుచుకోవటానికి మాత్రం భయపడేవారు. శ్రీమతి గాంధీ పార్టీ కన్నా తమ ప్రయోజనాలకే ప్రాధాన్యం ఇస్తూ వచ్చారన్న ఆరోపణని కాదనలేకపోతున్నారు. పండిత జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ అస్తమయం తరువాత భారతదేశంలో ఎన్నో రకాల అస్థిమిత పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. మొత్తంమీద ఆర్థికాభివృద్ధి మందగించింది. పరిశ్రమలు ఎక్కువ అయిన కొద్దీ, పాత జీవన పద్ధతులు మారినకొద్దీ సంచలనం అధికం అవుతుందని అన్నికాల మేధావులూ అంటూనే ఉంటారు. కొంత దీనివలన, కొంత కాంగ్రెసుపార్టీలో వచ్చిన పరిణామాల వలన భారతదేశం మొత్తంమీద నిలకడ తక్కువ అయిన వాతావరణం వచ్చేసింది. ఈ ధోరణి ఏమాత్రం తగ్గుముఖం పట్టలేదు. శ్రీమతి గాంధీ ఎన్నికల కేసు ఒకటి పోవటంతో భారతదేశంలో అంతదాకా కొనసాగుతూ వచ్చిన ప్రజాస్వామ్య పద్ధతి కొంతకాలంపాటు స్తంభించిపోయింది. ఈ మార్పు జనసామాన్యంలో చెప్పుకోతగిన సంచలనాన్ని కలిగించలేదనే అనాలి. 1977లో ఉత్తరాదిలో శ్రీమతిగాంధీ బాగా ఓడిపోయినా 1980లో అక్కడ మళ్లీ (లోకసభ ఎన్నికలలో) బాగానే గెలిచారు. రాజకీయాలలో స్వంత ప్రయోజనాలకోసం తేలికగా పెద్ద మార్పులు తీసుకురావాలనుకునేవారు అధికారంలోకి వస్తే ఎప్పుడు ఏమి జరుగుతుందో ఊహించటం కూడా కష్టమే. కాలానుగుణంగా వచ్చే మార్పులు కొన్ని, అధికారంలో ఉన్న వారి చాంచల్యం —ఇవి రెండూ దేశంలో ఎటువంటి సమస్యలనయినా తీసుకురాగలవు. వీటికితోడు, భారతదేశం ఉత్తరపు ఎల్లలవద్ద కొత్తరకం ఉద్రిక్త పరిస్థితి ఒకటి ఏర్పడింది. యూరోపులో కొన్ని దేశాలవలెనే ఆఫ్గనిస్తాన్ రష్యా అధీనంలోకి వెళ్లింది. రష్యా చర్య మహమ్మదీయ మతాభిమానులకి నచ్చేదికాదు. ఈ సంఘర్షణ భారతదేశానికి ఇబ్బంది కలిగిస్తోంది. దేశంలోనూ, దేశం బయటా కూడా ఉండే మహమ్మదీయ మతాభిమానులకి కోపం తెప్పించేవిధంగా నడుచుకోవటానికి భారతదేశం జంకుతోంది కాని రష్యా చర్యలని ఖండించటానికీ వెనుకాడుతోంది. రష్యాని వ్యతిరేకించే చీనా ఈ ప్రాంతంలోని ఉద్రిక్త పరిస్థితిని మరింత హెచ్చు చెయ్యవచ్చు. ఉద్రిక్తతలు పెరగటంవలన ఎవరికీ లాభం ఉండదు. భారతదేశం ఎదుర్కొనే ఎన్నో సమస్యలు వీటివలన మరింత తీవ్రం అవుతాయి. ఏడు దశాబ్దాల కాలంలో ‘ఆంధ్రపత్రిక’ ఎన్నో రకాల మార్పులని వర్ణించగలుగుతూ వచ్చింది. పత్రికలు అదుపులు లేకుండా, నిజాయతీతో ప్రజల అభిప్రాయానికి ప్రతిబింబంగా ఉండగలిగినప్పుడే రాజకీయ వ్యవస్థయొక్క స్వస్థతకి అపాయాలు తక్కువగా ఉంటాయని అనిపిస్తుంది. స్వేచ్ఛకన్నా సమానత్వమే ముఖ్యం అని అనుకునేవారి సంఖ్య ప్రపంచం అంతటా అధికం అవుతోందని కొందరు మేధావులు అంటారు. స్వేచ్ఛ తగ్గినకొద్దీ వ్యత్యాసాలు పెరిగే అవకాశాలు పెరుగుతాయి. సమానత్వం ముఖ్యం అని అనుకునేవారి అభిప్రాయాలకి విలువ తగ్గుతుంది. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యంలో అభిప్రాయ ప్రకటనకి సంబంధించిన స్వాతంత్ర్యం అతి ముఖ్యమయినది. బయటనుంచి వచ్చే అపాయాలని భారతదేశంవారు ధైర్యంగా ఎదుర్కొన గలగటానికి వారికి ఇంటిలో ఎంత స్వేచ్ఛఉంటే అంత మంచిదనిపిస్తుంది. రౌద్రనామ సంవత్సరంలో భారతదేశాన్ని పీడిస్తున్న సమస్యలు ఎన్నో పరిష్కారం అవుతాయని ఆశించనివారు ఉండరు.

ఆపః పృణీత

శ్రీ వజ్ఝల కాళిదాసు

ఓ వరుణా ! హే వరుణా
కరుణా భరణా !
రసాధీశా, జలేశా !

నీవు
సర్వాంతర్యామివి
సకల దిగ్గామివి
అఖిల ప్రేమివి
అంబుస్వామివి !

మేము
బుద్బుద ప్రాయులం
భూలోక జీవులం;
పూర్వం మేం చేసుకున్న
పుణ్యంవల్ల మమ్మల్ని
పునీతం చేస్తున్నావు
వినీతులం కాకుండా —
ఓ జలాధి దేవతా
సర్వ రసాధి దేవతా !

నీలో నిబిడమై ఉన్న అగ్ని
మాలో నింపుతున్నాది తేజస్సు
మా పాపాలని దహిస్తూ
మా లోపాలని సహిస్తూ !
కశ్మలంతో నిండిన మా శరీరాలనీ
కాలుష్యం పట్టిన మా మనస్సులనీ
ప్రక్షాళించు
పవిత్రం చెయ్యి !

చరాచర జీవకోటిని
భరిస్తూన్న భూదేవిని
సస్య సమృద్ధంగా
స్వాదుఫల పూర్ణంగా
కావించే నీ మహత్తర శక్తి
మా నరనరాల్లో
హృదయాంతరాలలో
నిరంతరం
పరుగులు పెడుతుంది !

నీలాల మేఘ భాండాలలో
నింగినంటే హిమాద్రి గండాలలో
నివసించే నీవు
ప్రవహిస్తూ వస్తావు !
హర జటాజూటాలలోంచి తరలి
హరి చరణ కమలాల మీంచి పారలి
పరవళ్ళు త్రొక్కుతూ
నురగల్లు క్రక్కుతూ
పుడమికి జీవనం పోస్తావు
కడలికి కల్యాణం చేస్తావు !

పొలాలలో పండే సస్య వికాసంలో
ఫలాలలో నిండే మాధుర్య విశేషంలో
నీ దివ్య రసస్ఫూర్తి ప్రవహిస్తుంది
నీ నవ్య కళాదీప్తి ప్రసరిస్తుంది !

డాక్టర్ బి. ఆర్. కె. రావు

విద్య, జ్ఞానము, పరిజ్ఞానము, నైపుణ్యము,
అనుభవము, శక్తిసామర్థ్యాలు కలసి రూపొందిన

మహత్వపూర్ణ మానవ మూలధనం ఆవశ్యకత

అర్థము

''ఒక దేశ ఆర్థిక, రాజకీయాభివృద్ధికి కీలకమైన నైపుణ్యాలు, విద్య,అనుభవముగల వ్యక్తులను సంపాదించి, వారి సంఖ్యను పెంచు ప్రక్రియ'' మానవ మూలధన ఏర్పాటు అని చెప్పబడుతుంది. అందువల్ల మానవుణ్ణి సృజనాత్మక, ఉత్పాదక మూలంగా తయారు చెయ్యడానికి అతనిమీద అతని అభివృద్ధి కొరకు చేసే పెట్టుబడితో మానవ మూలధన ఏర్పాటుకు సంబంధం ఉన్నది అని యఫ్. హెచ్. హార్బిసన్ (అమెరికన్ ఎకనామిక్ రివ్యూ, మే, 1962, హ్యూమన్ రిసోర్సెస్ ఇన్ డెవలప్‌మెంట్ ప్లానింగ్ ఇన్ మోడర్నయిజింగ్ ఎకనామిక్స్) వ్రాసాడు. మానవ వనరుల్ని తయారు చేయడానికి అయిదు మార్గాలున్నయ్యని నోబుల్ బహుమతి గ్రహీత టి. డబ్ల్యు. షుల్ట్స్ (అమెరికన్ ఎకనామిక్ రివ్యూ, మార్చి, 1961, ఇన్‌వెస్ట్‌మెంట్ ఇన్ హ్యూమన్ కేపిటల్) వ్రాసాడు: (1) మానవుని ఆయు ప్రమాణాన్ని, బలాన్ని, ఎక్కువకాలం పని చేసే శక్తిని, సత్తువను, సజీవత్వాన్ని ప్రభావితం చేసే ఆరోగ్య, సేవా సదుపాయాల మీద వివిధ రకాలుగా ఖర్చు చేయుట ద్వారా (2) వ్యాపార సంస్థలు ఏర్పాటు చేసే అప్రెంటిస్‌తో సహా ఉద్యోగంలో ఉంచి శిక్షణ ఇచ్చుట (3) ప్రాథమిక సెకండరీ, ఉన్నత స్థాయిలలో అందించే లాంఛన పూర్వక విద్య (4) ముఖ్యంగా వ్యవసాయంలోను, ఇతర విషయాల్లోను, వ్యాపార సంస్థలు ఏర్పాటు చేయనటువంటి, విస్తరణ విద్యా, అధ్యయన కార్యక్రమాలు (5) మారుతున్న ఉద్యోగావకాశాలతో సర్దుబాటయ్యేందుకు వ్యక్తులు, కుటుంబాలు ప్రవాసము పోవుట ద్వారా. సాంకేతిక మద్దతును, ప్రావీణ్యతా సేవలను అందించుటకు, నిపుణుల సలహాలను అందించడాన్ని ఈ పై జాబితాకు కలుపవచ్చు విశాలర్థంలో మానవ మూలధన ఏర్పాటుకు పెట్టుబడి చేయడమంటే ఆరోగ్యం, విద్య, సాంఘిక సేవల మీద మామూలుగా ఖర్చు చేయడమని చెప్పవచ్చు. పరిమితార్థంలో విద్య, శిక్షణ కొరకు ఖర్చు చేయడమని చెప్పవచ్చు. సాంఘిక సేవలమీద చేసే ఖర్చుకంటె విద్య, శిక్షణల మీద చేసే ఖర్చును కొలవడానికి తేలికగా వీలవ్వడంవల్ల మానవ మూలధన ఏర్పాటుకు జరిగే పెట్టుబడిని, సాంప్రదాయ సిద్ధంగా పై చెప్పిన పరిమితార్థంలోనే వివరిస్తున్నారు.

ప్రాముఖ్యత

మానవ మూలధనం అనే అభిప్రాయం కొద్దికాలం క్రితమే ఏర్పడింది. ఆర్థికవృద్ధి ప్రక్రియలో భౌతిక మూలధనం ప్రోగు చేయడానికి మాత్రమే సాంప్రదాయసిద్ధంగా ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతోంది. కాని భౌతిక మూలధన వస్తువుల వృద్ధి చాలవరకు మానవ మూలధనం ఏర్పాటుపైన ఆధారపడుతుందని హెచ్చుగా గుర్తించబడిందని, ''జ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాలను, దేశంలోని సర్వ ప్రజల శక్తిసామర్థ్యాలను పెంపొందించే ప్రక్రియ'' మానవ మూలధన ఏర్పాటని యఫ్. హెచ్. హార్బిసన్, సి. ఎ. మెయర్స్ (ఎడ్యుకేషన్, మేన్‌పవర్, అండ్ ఎకనామిక్ గ్రోత్, 1964) వ్రాసారు. విద్యపై సాపేక్షికంగా పెద్దమొత్తాలను ఖర్చుచేయడం అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాల ఆర్థికవ్యవస్థ వేగంగా పెరగడానికి తోడ్పడ్డ కారణాలలో ఒకటయ్యిందని షుల్ట్స్, హార్బిసన్, డెనిసన్, కెండ్రిక్ మోసెస్, అబ్రమోనిట్జ్, బెకర్, మేరీబౌమన్, కుజ్‌నట్స్ మొదలైన గొప్ప ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తల అధ్యయనాలు చెబుతున్నవి. డాములు, రోడ్లు, ఫ్యాక్టరీలు, ఇంకా ఇతర మూలధన వస్తువు[illegible] ఖర్చుచేసిన డాలర్ కంటె విద్యపై ఖర్చుచేసిన డాలరు జాతీయ [illegible]యాన్ని హెచ్చుగా పెంచుతుందని ఆ అర్థశాస్త్రజ్ఞులు అంటున్నారు. ''మన పారిశ్రామికాభివృద్ధిలోని హెచ్చుభాగము భౌతిక మూలధనంపై చేసిన పెట్టుబడివల్లగాక,మానవునిపై చేసిన పెట్టుబడివల్ల, మెరుగుచెందిన మానవులు తెచ్చిన మెరుగుదలలవల్లవచ్చింది'' అని ప్రఖ్యాత ఆర్థికశాస్త్రవేత్త గాల్‌బ్రెయిత్ అంటున్నారు.ఇంతకు ముందు ఆడంస్మిత్, థారిస్టెయిన్ బండెవిబ్లెన్ మొదలైనవారు కూడా ఉత్పత్తికార్యక్రమ నిర్వహణలో మానవ మూలధనం ప్రాముఖ్యతను గురించి చెప్పేఉన్నారు. ''దేశవాసులు సంపాదించినట్టి, ఉపయోగకరమైనట్టి మానవ శక్తిసామర్థ్యాలను'' ఆడంస్మిత్ స్థిర మూలధనంలో చేర్చిఉన్నాడు. సాంకేతికజ్ఞానము, నైపుణ్యాలు

"భౌతికేతర సాధనాలు లేక స్పర్శకందని ఆస్తులు" అని, అవి సమాజానికంతకు చెందిన ఆస్తులని, అవి లేకుండా భౌతిక మూలధనాన్ని ఉత్పాదకతాయుక్తంగా ఉపయోగించడము సాధ్యంకాదని వెబ్లెన్ చెప్పారు. అందువల్ల అల్పాభివృద్ధిదేశాల ఆర్థికాభివృద్ధి మందకొడిగా సాగడానికి మానవ మూలధన ఏర్పాటుకు పెట్టుబడి చేయకపోవడము కారణమని ఆర్థిక శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడుతున్నట్లు గ్రహించవలసిఉన్నది. అల్పాభివృద్ధిదేశాల ఆర్థికవ్యవస్థలు విద్యను, జ్ఞానాన్ని, పరిజ్ఞానాన్ని విస్తృతపర్చి ప్రజల నైపుణ్యాల స్థాయిని, భౌతికసామర్థ్యం స్థాయిని పెంచితే మినహా భౌతిక మూలధనం ఉత్పాదకత దిగజారిపోతుంది.

అల్పాభివృద్ధి దేశాలు రెండు విభిన్న అంగబల సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నవి : (1) పారిశ్రామికాభివృద్ధికి కావలసిన కీలక నైపుణ్యాలు లేవు (2) శ్రామికులసంఖ్య అదనంగా ఉన్నది. కీలక నైపుణ్యాలు తక్కువ వడమే అదనపు శ్రామికసంఖ్య ఏర్పడడానికి చాలవరకు కారణము. అందువల్ల ఈ విభిన్న సమస్యలకు అంతర్గత నిర్భరత ఉన్నది. మానవునిలో అవసరమైన నైపుణ్యాలను ఏర్పర్చి ఉత్పాదకతగల వనరుగా రూపొందించడంద్వారాను, అతనికి లాభదాయకమైన, ఔద్యోగితను సమకూర్చడంద్వారాను ఈ సమస్యలను తీర్చాలని మానవ మూలధన ఏర్పాటు ఆలోచిస్తుంది.

అల్పాభివృద్ధి దేశాలు పెద్దఎత్తున భౌతికమూలధనాన్ని దిగుమతి చేసుకునికూడా తమ ఆర్థికవృద్ధి రేట్లను వేగంగా ముందంజ వేయించలేకపోవడానికి మానవ వనరులు అల్పాభివృద్ధిలో ఉండటమే కారణంగా కన్పిస్తోంది. అందువల్ల అల్పాభివృద్ధి దేశాలకు మానవ మూలధనాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి పెట్టుబడి చేయడం తప్పనిసరి ఔతోంది అందుబాటులోవున్న శ్రామిక బలగానికి నైపుణ్యాలు, జ్ఞానము లోపించినప్పటికి సాంప్రదాయక మూలధనాన్ని పెంచడంవల్ల కొంతవరకు వృద్ధిని సాధించడము సాధ్యం కావచ్చు. కాని నైపుణ్యాలు, జ్ఞానము లోపించడంవల్ల వృద్ధిరేటు చాల పరిమితంగానే ఉంటుంది. కాబట్టి "విస్తృతమౌతున్నట్టి, కొత్తగా ఏర్పర్చుతున్నట్టి ప్రభుత్వ శాఖలకు తగిన ఉద్యోగుల్ని సమకూర్చడానికి, భూమిని నూతనపద్ధతుల్లో ఉపయోగించే వ్యవస్థలను ఏర్పర్చడానికి, నూతన వ్యవసాయ పద్ధతుల్ని అమలు చేయడానికి, నూతన కమ్యూనికేషన్ మాధ్యమాలను ఏర్పర్చడానికి, పారిశ్రామికీకరణను ముందంజ వేయించడానికి, విద్యా వ్యవస్థను నిర్మించడానికి మానవ మూలధనం అవసరమౌతుంది నవకల్పన చేయడానికి, అనగా నిశ్చల సమాజాన్ని లేక సాంప్రదాయక సమాజాన్ని సచేతన సమాజంగా మార్చే ప్రక్రియను నిర్వహించడానికి వ్యూహాత్మకమైన మానవ మూలధనం పెద్ద పెద్ద మోతాదుల్లో అవసరమౌతుంది."

దేశానికి తగినంత మానవ మూలధనం ఉన్నట్లయితే ఆ దేశ భౌతికమూలధనం ఉత్పాదకతగలదిగా ఉంటుంది. అల్పాభివృద్ధి దేశాలు రోడ్లను, డాములను, విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పాదన కేంద్రాలను, భారీ, తేలికరకం పరిశ్రమలను, హాస్పిటల్సును, పాఠశాలలను, కళాశాలలను నిర్మించాలని అభివృద్ధి ప్రణాళికారచన సంబంధమైన ఇతర కార్యక్రమాలను అమలు జరపాలని నిర్ణయించుకు పనిచేస్తున్నవి. ఈ నిర్మాణాది కార్యక్రమాలను విజయవంతం చేయడానికి వారికి ఇంజనీర్లు, టెక్నీషియన్లు, సాంకేతిక సూపర్‌వైజర్లు, మేనేజర్లు, పరిపాలనా సిబ్బంది, సైంటిస్టులు, డాక్టర్లు, నర్సులు, వెటర్నరీ డాక్టర్లు, అగ్రోనమిస్టులు, ఎకౌంటెంట్లు, గణాంక శాస్త్రజ్ఞులు, ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు, సెక్రటరీలు, స్టెనోగ్రాఫర్లు మొదలైనవారు కావాలి. అటువంటి మూలధనంలో ఎవరు లోపించినా వారికి సంబంధించిన భౌతిక మూలధనం ఉత్పాదనాత్మకంగా పనిచెయ్యదు. తత్కారణంగా యంత్రాలు ఆగిపోవడము, అవి త్వరగా అరిగిపోవటము, ముడిపదార్థాలు, యంత్రాల విడిభాగాలు వృధా కావడము, ఉత్పత్తి చేయబడిన వస్తువుల్లో గుణలోపం రావడము జరుగుతుంది. "తమ ఆర్థికాభివృద్ధిని వేగంగా జరపాలని పయత్నిస్తున్న దేశాల్లో, అత్యధిక పురోగమనం సాధించిన దేశాలనుండి అత్యాధునిక యంత్రాలను తెచ్చి, మొదటిశ్రేణి ఇంజనీర్లచేత నెలకొల్పించినప్పటికి, ఉత్పత్తి [illegible]ణముకూడా తరచు లోపభూయిష్టంగా ఉంటున్నవి. ఎందువల్ల ఇందులోని చాలా సందర్భాల్లో మేనేజర్లకు, శ్రామికులకు తగినంతశిక్షణ లేకపోవడము; అనుభవం లోపించడము ఇందుకు కారణము" అని జెఫ్రెన్స్ (రిఫ్లెక్షన్స్ ఆన్ ది మెల్‌బోర్న్ కాన్ఫరెన్స్, ఐ.ఎల్.ఆర్. ఏప్రిల్ 1963) వ్రాసాడు.

అల్పాభివృద్ధి దేశాలు తమ అభివృద్ధికి భౌతికమూలధనాన్ని దిగుమతి చేసుకుంటున్నవి అయితే ఆ మూలధనంచేత పని చేయించడానికవసరమైన "కీలక నైపుణ్యాలు" లేక దానిని పూర్తిగా ఉపయోగించుకోలేకపోతున్నారు. మామూలుగా విదేశీ మూలధనంతో పాటు సాంకేతిక పరిజ్ఞానము, నైపుణ్యాలు వస్తున్నప్పటికి, అల్పాభివృద్ధి ఆర్థికవ్యవస్థల్లోని అనేకరకాల అవసరాలను, విభిన్నావసరాలను తీర్చడానికవి సరిపోవడంలేదు. అందువల్ల అల్పాభివృద్ధి ఆర్థిక వ్యవస్థల్లో మానవ మూలధనం వృద్ధిరేటు భౌతిక మూలధనం వృద్ధిరేటుకంటె తక్కువగా నున్నందువల్ల భౌతిక మూలధనాన్ని ఇముడ్చుకోవడం జరగడంలేదు. తత్కారణంగా అల్పాభివృద్ధి ఆర్థిక వ్యవస్థలు మానవ మూలధనం పెంపుదలకు పెట్టుబడి చేయడం అవసరమౌతోంది.

ఆర్థికంగా వెనుకబడి ఉండటం అల్పాభివృద్ధిదేశాల లక్షణం. ఈ వెనుకబడిన తనం హీనశ్రామిక సామర్థ్యం, ఉత్పత్తి కారకాలు కదలికలేకుండా ఉండటం, వృత్తులు వ్యాపారంలో పరిమిత ప్రత్యేకత, ఆర్థిక ఉద్యమ దారుల సరఫరా కొరతగా ఉండటం, ఆచారబద్ధమైన విలువలు, ఆర్థికమార్పుకు అవసరమైన ప్రోత్సాహాలను తగ్గించే సాంప్రదాయ బద్ధమైన సాంఘిక విలువలు మొదలైన వాటి రూపాలలో కన్పిస్తుంది. జ్ఞానంనెమ్మదిగా పెరుగుతూ అభ్యుదయాన్ని తొందరగా కదల నివ్వదు. ఏ సహజ వనరులు దొరుకుతాయి? వీలయ్యే ప్రత్యామ్నాయ ఉత్పత్తి పద్ధతులేవి? ఏ నైపుణ్యాలు అవసరము? ప్రయత్నాలను లాభసాటిగాను, హేతు యుక్తంగాను చేయడానికి ఏ సంస్థలను ఏర్పర్చాలి? విపణి వీధి పరిస్థితులు, అవకాశాలు ఎలా ఉన్నయ్యి? అనే విషయాలు తెలియనప్పుడు ప్రజల ఆర్థిక లక్షణం తక్కువగా ఉంటుంది?

ఆర్థికంగా వెనుకబడిన తనాన్ని తొలగించి, ఆర్థిక పురోగమనానికి అవసరమైన శక్తి సామర్థ్యాలను, ప్రేరణలను ప్రజల్లో ఏర్పర్చడానికి వారి జ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాలను పెంచాలి. నిజానికి, మానవ కారకంలో గుణాత్మక మెరుగుదల రానిదే అల్పాభివృద్ధి దేశాల్లో పురోగమనం సాధ్యం కాదు. జ్ఞాన నైపుణ్యాలతో కూడిన గుణాత్మక మెరుగుదల లేని వ్యవస్థ గొప్ప నది, దాని శాఖోపశాఖలను చూపని వనరుల పటము వంటిది. ఈ ప్రత్యేక నదిని పాఠశాల బోధన, ఉద్యోగంలో ఉండగానే నేర్పుట, ఆరోగ్యాలలో మెరుగుదల, ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంబంధించిన సమాచారము పెంపొందుట మొదలైన పరిస్థితులు ప్రవహించే నీటిలాగా పనిచేసి పోషించగలవని టి. డబ్ల్యు. షుల్ట్స్ (రిఫ్లెక్షన్స్ ఆన్ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ ఇన్ మాన్, జర్నల్ ఆఫ్ పొలిటికల్ ఎకానమి, అక్టోబరు 1962) వ్రాసారు.

మానవ మూలధన ఏర్పాటు ఎదుర్కొనే సమస్యలు

విద్యాభివృద్ధిపై చేసే పెట్టుబడి విషయంలో మానవ మూలధన ఏర్పాటు భావన చాలా సమస్యల్ని ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది. కావలసిన మానవ మూలధనం మొత్తం ఎంత? అభివృద్ధికి సంబంధించిన ఏ దశలో మానవ మూలధనం చాలా ఎక్కువగా కావాలి? దానిని ఏ రేటులో సమీకరించాలి? ఏ రకమైన విద్యను, ఎంతవరకు, ఎప్పుడు అందించాలి? విద్యాభివృద్ధిమీద చేసే పెట్టుబడివల్ల వచ్చే ఫలితాలను కొలిచే దెలాగు?

అల్పాభివృద్ధి దేశాల్లో మానవ మూలధనం ఎంతగా అవసరమౌతుందో అంచనా చేయడం కష్టం. ఈ సమస్యకు, మానవ మూలధనం చాలా ఎక్కువగా అవసరమయ్యే తరువాత దశకు సంబంధం ఉన్నది. యూరోపు దేశాల్లోను, అమెరికాలోను ఆర్థికాభివృద్ధి తన తొలి దశలో భౌతిక మూలధనంపై జరిగిన పెట్టుబడిమీద ఆధారపడినది. కాని అల్పాభివృద్ధి దేశాల తొలి అభివృద్ధి దశల్లో అభివృద్ధిగొలుసులో లోపించిన లింకులను సమకూర్చడానికి వివిధ వృత్తులలో కావలసిన విద్యావంతుల రూపంలో మానవ మూలధనం ఎక్కువగా కావలసి ఉన్నది. సంశ్లిష్టమైన పరికరాలను, ఉత్పత్తి పద్ధతులను నెలకొల్పినట్లయితే, వాటిని నిర్వహించడానికి ఆర్ట్స్ గ్రాడ్యుయేట్ల కంటె కీలక నైపుణ్యాలను సంపాదించిన అంగబలం హెచ్చుగా అవసరమౌతుంది. ఉద్యమదార్లు, వ్యాపార నిర్వాహకులు, పాలనా నైపుణ్యం గలవారు, సైంటిస్టులు, ఇంజనీర్లు, డాక్టర్లు మొదలైనవారు హెచ్చుగా కావాలి.

భౌతిక మూలధన ఏర్పాటు రేటును గురించి స్పష్టంగా చెప్పినట్లు మానవ మూలధన ఏర్పాటును గురించి చెప్పటం

కష్టం. అయినప్పటికి మానవ మూలధన ఏర్పాటు రేటు శ్రామిక అంగబలం వృద్ధి రేటు కంటేను, ఆర్థికవ్యవస్థలోని వృద్ధి రేటు కంటేను హెచ్చుగా ఉండాలని గట్టిగా చెప్పవచ్చు. చాలా దేశాల్లో సైంటిఫిక్, ఇంజనీరింగ్ బలగాలు, శ్రామిక అంగబలం కంటె మూడు రెట్లు ఉండాలని, గుమాస్తాలు, క్రాఫ్ట్సమన్, మేనేజ్ మెంట్ పాలనా సిబ్బంది రెండు రెట్లయినా కనీసం ఉండాలని హార్బిసన్ వ్రాసారు. పోగా మానవ మూలధనం పెరుగుదలకు జాతీయాదాయం పెరుగుదలకు మధ్యనున్న నిష్పత్తి ఒకటి నుండి మూడువరకు ఉన్నతంగా ఉండాలని, విదేశీయుల స్థానంలో దేశీయులను ప్రవేశపెట్టి పనిచేయించవలసిన వర్తమాన దేశాల్లో ఇంకా ఎక్కువగా ఉండాలని కూడా యఫ్. హెచ్. హార్బిసన్ (హ్యూమన్ రిసోర్సెస్ ఇన్ డెవలప్‌మెంట్ ప్లానింగ్ ఇన్ మోడర్నయిజింగ్ ఎకానమీస్, ఐ. యల్. ఆర్., మే, 1962) వ్రాసారు. అయితే అల్పాభివృద్ధి దేశాల్లో వివిధ అభివృద్ధిదశల్లో ఫలానా వృద్ధిరేట్లు మానవ మూలధనానికి కావాలని రుజువు చేయడానికి కావలసినంత సాక్ష్యంలేదు. ఆసియా, ఆఫ్రికా, లాటిన్ అమెరికా ఖండాలలోని దాదాపు అన్నిదేశాలుకూడా ఉచితంగానూ, నిర్బంధంగానూ సమకూర్చే ప్రాథమికవిద్యకు అధిక ప్రాధాన్యత నిస్తున్నట్లు వారి వారి విద్యారంగపు పెట్టుబడి నమూనాలు సూచిస్తున్నవి. ఇందువల్ల మూలధనం వృధా అవ్వడమేకాక నిశ్చలస్థితి ఏర్పడుతుంది. అంతేగాక భౌతిక సదుపాయాలకు, విద్యాసంస్థలలోని ఉపాధ్యాయులకు హెచ్చుగా ప్రయాస కల్గుతుంది. సెకండరీ పాఠశాల విద్యకు తక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతోంది. కాని కీలక నైపుణ్యాలను అందించే సెకండరీవిద్య పొందినవారే ఆర్థికాభివృద్ధికి హెచ్చుగా కావాలి. "సెకండరీవిద్య పొందినవారు ఆర్థిక–సాంఘిక వ్యవస్థలో ఆఫీసర్లు, నాన్‌కమిషన్డ్ ఆఫీసర్లు. ఇందులో తక్కువశాతం యూనివర్సిటీ విద్యాభ్యాసానికి వెళతారు. యూనివర్సిటీ విద్యగలవారు తక్కువమందేచాలు. అయిదుమిలియన్ల ప్రజలున్న సగటు దేశం యూనివర్సిటీ లేకుండా తన పనులను నిర్వహించుకోవచ్చు. వ్యాపారరంగంలోని మధ్య, పై శ్రేణులలో చాల హెచ్చుమంది సెకండరీవిద్య గలవారే. ఈ సెకండరీవిద్య గలవారే పాలనాసిబ్బందికి వెన్నెముక." అని నోబుల్ బహుమతి గ్రహీత డబ్ల్యు. ఆర్థర్ లూయిస్ (ఎడ్యుకేషన్ అండ్ ఎకనామిక్ డెవలప్‌మెంట్ ఐ. యస్. సి.జె., వాల్యూం XIV, నెం. 4, 1962) వ్రాసారు.

అల్పాభివృద్ధిదేశాలు ఉన్నత విద్యను వ్యాపింప చెయ్యాలనే ఉత్సాహంతో విద్యాప్రమాణాలను మెరుగుపర్చకుండా చాలా ఎక్కువగా విశ్వవిద్యాలయాలను ప్రారంభిస్తున్నారు. ఉన్నత విద్యాభ్యాసం మీద ఎట్టి అదుపులూ ఏర్పాటు చెయ్యకపోవడంవల్ల ఉన్నతసెకండరీ, విశ్వవిద్యాలయ విద్యాస్థాయిలలో అపజయాల అనుపాతం హెచ్చుగా ఉంటున్నది. హెచ్చుగా వస్తున్న అపజయాలు, తగ్గిపోతున్న ఎకడమిక్ స్థాయి అండర్ గ్రాడ్యుయేట్లలో, సామర్థ్యాన్ని తగ్గించడమేగాక "ప్రభుత్వ, ప్రయివేటురంగాల్లో నియుక్తులైన గ్రాడ్యుయేట్లు ఆర్థికాభివృద్ధికి కావలసిన సచేతన నాయకత్వాన్ని అందించడానికి తోడ్పడవు" అని హేలామింట్ (ది ఎకనామిక్స్ ఆఫ్ డెవలపింగ్ కంట్రీస్, 1965) వ్రాసారు.ఇందువల్ల మానవవనరులు వ్యర్థమై పోతున్నవి. ఇటువంటి దేశాల్లో అంగబల ప్రణాళికా రచన లేనందువల్ల వివిధరకాల కీలక నైపుణ్యాల డిమాండ్, సప్లయిలమధ్య సయోధ్య కుదిర్చే ప్రయత్నం జరగటంలేదు. తత్ఫలితంగా "కొద్ది దేశాలుమాత్రమే హీనశిక్షణపొందిన యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేట్లకు తమ ఆర్థికవృద్ధి రేటుకంటె హెచ్చువేగంగల రేటుతో, ఉద్యోగాలను సమకూరుస్తూ పోగలవు. తొందరలోనో, కొంత ఆలస్యంగానో, ప్రస్తుత విద్యావిస్తృత పద్ధతి సాగడంవల్ల, చాలా వర్ధమానదేశాలు అసంతృప్తి, నిష్ఫలత పొందామనేభావము, గ్రాడ్యుయేట్లనిరుద్యోగిత తెచ్చే తీవ్రసమస్యలను ఎదుర్కోక తప్పదు" అని హేలామింట్ (ది ఎకనామిక్స్ ఆఫ్ డెవలపింగ్ కంట్రీస్, 1965) వ్రాసారు. విద్యాభ్యాస ఖర్చులు చాలా హెచ్చుగాఉన్న దృష్ట్యా విద్యావంతులు నిరుద్యోగులుగా ఉండటంవల్ల మానవ భౌతికవనరులు ఎక్కువగా వృధా అవుతున్నాయని చెప్పక తప్పదు. లోపభూయిష్టమైన విద్యా వ్యవస్థతోపాటు, ఎంప్లాయిమెంటు బ్యూరోలు లేకపోవడము, తక్కువ వేతన జీతాల చట్రము, గ్రామసీమల్లో ఉద్యోగం చెయ్యడానికి అంగీకరించకపోవడము, వృత్తిలో అనుకున్నశ్రేణికంటె,హోదాకంటె తక్కువగా ఉన్నదని ఉద్యోగాన్ని అంగీకరించకపోవటము, మధ్యలో చదువు మానివేయడము, కులమత వ్యక్తిగత పాక్షిక వైషమ్యాలు, వ్యక్తిగత ఈర్ష్యలు, హ్రస్వదృష్టి మొదలైనవి కూడా నిరుద్యోగ స్థితికి కారణము. భారతదేశంలో మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అమలుజరిగిన కాలంలో ఇంజనీరింగ్ విద్యాభ్యాస వసతులు బాగా విస్తృతమైనవి. అయితే తగిన అంగబల ప్రణాళికారచన లేక ఇంజనీరింగ్ గ్రాడ్యుయేట్లు నిరుద్యోగులుగా మిగిలిపోయారు. తత్కారణంగా ఇంజనీరింగ్ విద్యాలయాలలో ప్రవేశాలు 1968-69 లో 1967–68 స్థాయిలో ముప్ఫయిమూడు శాతానికి పడిపోయినవి.

ఇటువంటి దేశాల్లో వ్యవసాయ విద్య, వయోజనవిద్య, ఉద్యోగంలో ఉంచి శిక్షణయిచ్చే కార్యక్రమాలమీద శ్రద్ధ తక్కువగా చూపారు. అసలు ఉద్యోగంలో పెట్టి శిక్షణ ఇచ్చే కార్యక్రమాలు అసలే లేవు. వయోజన విద్య పెంపుదలకు చేసింది చాల తక్కువ. వయోజన విద్య వ్యవసాయకుల దృక్పథాన్ని మారుస్తుంది. వారి నిర్ణయాలు తీసుకునే నైపుణ్యానికి పదును పెడుతుంది. ఆధునిక సేద్య రీతులకు సంబంధించిన హెచ్చు సమాచారాన్ని వారి కందిస్తుంది వయోజన విద్యవల్ల మంచి ఫలితాలు రావాలంటే, మొత్తం వయోజన విద్యా బోధన కార్యక్రమాలను వ్యవసాయ పరిశోధనా కేంద్రాలతోను, ప్రయోగ కేంద్రాలతోను ముడిపెట్టాలి. వ్యవసాయం మూలంగా గల ఆర్థికవ్యవస్థల్లో విద్య రెండు పనుల్ని నిర్వహిస్తుంది పిల్లల్ని పట్టణాలకు ప్రవాసం వెళ్ళి వ్యవసాయేతర ఉద్యోగాలు స్వీకరించేందుకు తయారుచేస్తుంది. నూతనమైనట్టి, మెరుగుచేయబడినట్టి సేద్య పద్ధతులలో నైపుణ్యాలను, జ్ఞానాన్ని అందిస్తుంది. లాంఛన విద్యతోపాటు, వృత్తి విద్యను కూడా పిల్లలకు అందించడము అవశ్యము. దేశానికి చెందిన సాధారణ విద్యా ప్రణాళికలో గ్రామీణ విద్యా ప్రణాళిక ఒక భాగం కావడము తప్పనిసరి.

ఆర్థికవ్యవస్థ వేగంగా వృద్ధికావడానికి విద్యారంగం మీద చేసే పెట్టుబడులు తోడ్పడాలంటే, ఆధునికీకరణ ప్రక్రియకు

తోడ్పడే ఉత్పాదకతగల కార్యక్రమాలలో స్త్రీ పురుషులు ఉత్సాహవంతంగా పాల్గొనడానికి వారికి తగినంత ప్రోత్సాహకాలను లభ్యం చెయ్యాలి. వృత్తులకిచ్చే హోదాలు, జీతాలు ఆర్థికవ్యవస్థలో ఆ వృత్తులకుండే ప్రాధాన్యతకు అనుకూలంగా ఉండాలి. సేద్యాన్ని ఆధునికీకరణం చేయడం ద్వారా గ్రామీణ నిరుద్యోగితను, మధ్యలో చదువుమానివేసిన విద్యావంతుల నిరుద్యోగితను తగ్గించాలి. పెద్ద ఎత్తున ఔద్యోగిత నిచ్చిన సంస్థలకు శిక్షణ నిచ్చే బాధ్యతలో హెచ్చు భాగాన్ని ఇవ్వవలెను. ఆధునిక మార్గాల ద్వారా ఉద్యోగంలో ఉంచి శిక్షణ యిచ్చే కార్యక్రమాలను అట్టి సంస్థలు నిర్వహించేందుకు వారికి తగిన సూచన లివ్వవలెను అని కూడా హార్బిసన్ (హార్బిసన్ అండ్ సి. ఎ. మెయర్స్, ఎడ్యుకేషన్, మేన్ పవర్ అండ్ ఎకనామిక్ గ్రోత్, 1964) వ్రాసారు.

మానవ మూలధన ఏర్పాటుకు పెట్టుబడి చెయ్యటానికి సూత్రాలు

మానవ మూలధన ఏర్పాటుపై చేసే పెట్టుబడి ఉత్పాదకతను, ముఖ్యంగా విద్యపై చేసే పెట్టుబడి ఉత్పాదకతను అంచనా వేయడం చాలా సున్నితమైన సమస్య. అంచనా వేయడానికి ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలీ క్రింది సూత్రాలను ఏర్పర్చారు.

(1) ప్రతిఫల రేటు సూత్రము

విద్యారంగం పెట్టుబడిలో రెండు భాగాలున్నవి: (1) భవిష్యత్ వినియోగ భాగము (2) భవిష్యత్ ఆర్జనల భాగము. నైపుణ్యాలను, జ్ఞానాన్ని వృద్ధిపరిచే పెట్టుబడి భవిష్యత్ ఆర్జనలను పెంచుతుంది. విద్యా సముపార్జనవల్ల కల్గిన సంతృప్తి వినియోగ భాగమౌతుంది. "శాశ్వతంగా ఉండే వినియోగ భాగంగా, విద్య భవిష్యత్ ఉపయోగాలకు మూలము. విద్య కొలవబడే జాతీయాదాయంలో భాగం కాదు" అని టి. డబ్ల్యు. షుల్ట్స్ (రిఫ్లెక్షన్ ఆన్ ఇన్‌వెస్ట్‌మెంట్ ఇన్ మేన్, జర్నల్ ఆఫ్ పొలిటికల్ ఎకానమి, అక్టోబరు 1962) వ్రాసారు. అందువల్ల విద్యాభివృద్ధి మీద జరిగే పెట్టుబడిఫలితాలను గణించడానికి, భవిష్యత్ ఆర్జనలు లెక్కలోకి తీసుకోబడతాయి. ఈ గణింపుకు ఉపయోగించే పద్ధతి హెచ్చు విద్యగల వారి సగటు జీవిత ఆర్జనలను వారి వృత్తుల్లోనే తక్కువ విద్యతో పనిచేస్తున్న వారి ఆర్జనలతో పోల్చడం మీద ఆధారపడి అమలు జరుపబడుతుంది. ఉ: అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల తెల్లజాతి పట్టణీయుల కళాశాల విద్యమీద చేయబడు మొత్తం పెట్టుబడికి ప్రతిఫలరేటు 1940లో 12.5 శాతమని, 1950లో 10 శాతమని బెకర్ అంచనా వేసాడు. అయితే 1940 1950 సంవత్సరాల్లో పడిన పన్నులను తీసివేయగా ఆ రెండుసంవత్సరాల ప్రతిఫలము 9 శాతమని బెకర్ (అండర్ ఇన్‌వెస్ట్‌మెంట్ ఇన్ కాలేజి ఎడ్యుకేషన్, అమెరికన్ ఎకనామిక్ రివ్యూ, మే 1960) వ్రాసారు. ఈ అంచనాలో విద్యార్థి పెట్టిన ప్రత్యక్ష ఖర్చు, విద్యాభ్యాస కాలంలో రావడానికి వీలున్న ఆర్జనలు, విద్యపై జరిగిన ఖర్చులో కళాశాల చేసిన ఖర్చు ఇమిడి ఉన్నాయి.

ఈ అంచనాలు వేయడంలో చాలా సాధక బాధకాలు ఇమిడి ఉన్నాయి. (1) ఈ అంచనాలు ప్రత్యక్ష భౌతిక లాభాన్ని మాత్రమే కొలుస్తాయి. విద్యకు సంబంధించిన బహిర్గతమైన ఆదాలను — ప్రజల విద్యా స్థాయి మెరుగు చెందడం వల్ల దేశానికి లభించే ప్రత్యక్ష, అప్రత్యక్ష లాభాలను కొలవవు. (2) ప్రజలు యూనివర్సిటీ విద్యవల్లమాత్రమే ఆర్జించటంలేదు. ఆర్జన సహజశక్తి, అనుభవము, సాంఘిక హోదా, కుటుంబ సంబంధాలు, ఉద్యోగంలోఉంచి ఇచ్చేశిక్షణ మొ.వాటికి ప్రతిఫలము. (3) ఈ అంచనాలు విద్యాభివృద్ధి పెట్టుబడివల్ల వచ్చే ప్రయివేటు ప్రతిఫలాల రేట్లను మాత్రమే కొలుస్తున్నవి. ఆర్జనలలోని వ్యత్యాసాలు ఉత్పాదకతలలోని వ్యత్యాసాలకు ప్రతిబింబాలని ప్రమేయం పెట్టుకుని, ఈ అంచనాలు దేశం ఉత్పత్తిమీద విద్యకున్న ప్రభావాన్ని అప్రత్యక్షంగా కొలుస్తాయి. వివిధ ప్రజా సమూహాలు (డాక్టర్లు, కాయకష్టంచేసే శ్రామికులు, ఉపాధ్యాయులు, ఇంజనీర్లు, వారి వర్గ సంఘాలద్వారా చేసే ప్రయత్నాలు), ఇతర కారకాలు చేసే సమష్టి ప్రయత్నాలు ఆర్థిక వ్యవస్థలోని సాపేక్షిక ఆర్జనలను వక్రింపచేయవచ్చు. భారతీయ గ్రామాల్లో ఫీజు లేకుండా నడిపే ఏకోపాధ్యాయ పాఠశాలలపై జరిగేఖర్చు అతిస్వల్పం కాబట్టి, ఇటువంటివాటి విషయంలో ప్రయివేటు ప్రతిఫలరేట్లను అంచనావెయ్యలేము అని హార్బిసన్, మెయర్స్ (ఎడ్యుకేషన్, మేన్‌పవర్ అండ్ ఎకనామిక్(గ్రోత్, 1964) వ్రాసారు. (4)నైపుణ్యాలను,జ్ఞానాన్ని సృష్టించే పెట్టుబడులు వాటిని పొందిన వ్యక్తుల ఆర్జనలను పెంపొందించవు; కాని ఆర్థిక వ్యవస్థయొక్క మొత్తం ఉత్పాదనశక్తిని పెంచుతాయి. (5) ప్రతిఫలరేట్లను అంచనాచేయడంలో ఉపయోగించే విద్యావంతులైన శ్రామికులకిచ్చే రేట్లు ఆ ప్రత్యేక కార్యకలాపంలో ఉపయోగించే కారకాలకొరతను ప్రతిబింబించాలి అని ఇకాస్ వ్రాశారు. అయితే విద్యాభివృద్ధి ఖర్చులలో అత్యధికభాగాన్ని ప్రభుత్వం భరిస్తున్నట్లయితే విద్యావంతులైన శ్రామికులకిచ్చే రేట్లు సాపేక్షిక మార్కెట్లలో నిర్ణయించబడిన కారక ఉత్పాదకాల కొరతలను ప్రతిబింబించవు. అంతేగాక ఆర్థికాభివృద్ధికి ఏ రకంవిద్య, ఎంత అదనంగా కావాలో చెప్పే సమాచారాన్ని ఈ సూత్రాలు ఇవ్వడం లేదు అని ఆర్. ఎస్. ఇకాస్ (ఎకనామిక్ క్రయిటేరియా ఫర్ ఎడ్యుకేషన్ అండ్ ట్రయినింగ్, ఆర్.ఇ.యస్., మే 1964)వ్రాసారు. (6)ఆర్జన అవకలనలను ఉత్పాదక అవకలనాలతో ఏకీభవింప చేయడంలో గల ఇబ్బందులవల్ల, జాతీయఉత్పత్తిపై విద్యకుగల ప్రభావాన్ని గురించి నిర్ణయాలు చేయడంలో చాలా జాగ్రత్తగా ఉండక తప్పదు అని డబ్ల్యు.జి. బౌవెన్ (ఎకనామిక్ యాస్పెక్ట్స్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్, 1964) వ్రాసారు.

(2) వెరశి జాతీయాదాయానికి లేక భౌతిక మూలధన ఏర్పాటుకు విద్య చేసే తోడ్పాటుకు సంబంధించిన సూత్రము

ఈ సూత్రం ప్రకారము ఒక ప్రత్యేక కాలవ్యవధిలో వెరశి జాతీయాదాయంలో వచ్చే పెరుగుదలకు విద్య చేసే తోడ్పాటును

తోడ్పడే ఉత్పాదకతగల కార్యక్రమాలలో స్త్రీ పురుషులు ఉత్సాహవంతంగా పాల్గొనడానికి వారికి తగినంత ప్రోత్సాహకాలను లభ్యం చెయ్యాలి. వృత్తులకిచ్చే హోదాలు, జీతాలు ఆర్థికవ్యవస్థలో ఆ వృత్తులకుండే ప్రాధాన్యతతు అనుకూలంగా ఉండాలి. సేద్యాన్ని ఆధునికీకరణం చేయడం ద్వారా గ్రామీణ నిరుద్యోగితను, మధ్యలో చదువుమానివేసిన విద్యావంతుల నిరుద్యోగితను తగ్గించాలి. పెద్ద ఎత్తున ఔద్యోగిత నిచ్చిన సంస్థలకు శిక్షణ నిచ్చే బాధ్యతలో హెచ్చు భాగాన్ని ఇవ్వవలెను. ఆధునిక మార్గాల ద్వారా ఉద్యోగంలో ఉంచి శిక్షణ యిచ్చే కార్యక్రమాలను అట్టి సంస్థలు నిర్వహించేందుకు వారికి తగిన సూచన లివ్వవలెను అని కూడా హార్బిసన్ (హార్బిసన్ అండ్ సి. ఎ. మెయర్స్, ఎడ్యుకేషన్, మేన్ పవర్ అండ్ ఎకనామిక్ గ్రోత్, 1964) వ్రాసారు.

మానవ మూలధన ఏర్పాటుకు పెట్టుబడి చెయ్యటానికి సూత్రాలు

మానవ మూలధన ఏర్పాటుపై చేసే పెట్టుబడి ఉత్పాదకతను, ముఖ్యంగా విద్యపై చేసే పెట్టుబడి ఉత్పాదకతను అంచనా వేయడం చాలా సున్నితమైన సమస్య. అంచనా వేయడానికి ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలీ క్రింది సూత్రాలను ఏర్పర్చారు.

(1) ప్రతిఫల రేటు సూత్రము

విద్యారంగం పెట్టుబడిలో రెండు భాగాలున్నవి: (1) భవిష్యత్ వినియోగ భాగము (2) భవిష్యత్ ఆర్జనల భాగము. నైపుణ్యాలను, జ్ఞానాన్ని వృద్ధిపరిచే పెట్టుబడి భవిష్యత్ ఆర్జనలను పెంచుతుంది. విద్యా సముపార్జనవల్లకల్గిన సంతృప్తి వినియోగ భాగమౌతుంది. ''శాశ్వతంగా ఉండే వినియోగ భాగంగా, విద్య భవిష్యత్ ఉపయోగాలకు మూలము. విద్య కొలవబడే జాతీయాదాయంలో భాగం కాదు'' అని టి. డబ్ల్యు. షుల్ట్జ్ (రిఫ్లెక్షన్ ఆన్ ఇన్‌వెస్ట్‌మెంట్ ఇన్ మేన్, జర్నల్ ఆఫ్ పొలిటికల్ ఎకానమి, అక్టోబరు 1962) వ్రాసారు. అందువల్ల విద్యాభివృద్ధి మీద జరిగే పెట్టుబడిఫలితాలను గణించడానికి, భవిష్యత్ ఆర్జనలు లెక్కలోకి తీసుకోబడతాయి. ఈ గణింపుకు ఉపయోగించే పద్ధతి హెచ్చు విద్యగల వారి సగటు జీవిత ఆర్జనలను వారి వృత్తుల్లోనే తక్కువ విద్యతో పనిచేస్తున్న వారి ఆర్జనలతో పోల్చడం మీద ఆధారపడి అమలు జరుపబడుతుంది. ఉ: అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల తెల్లజాతి పట్టభద్రుల కళాశాల విద్యమీద చేయబడు మొత్తం పెట్టుబడికి ప్రతిఫలరేటు 1940లో 12.5 శాతమని, 1950లో 10 శాతమని బెకర్ అంచనా వేసాడు. అయితే 1940 1950 సంవత్సరాల్లో పడిన పన్నులను తీసివేయగా ఆ రెండుసంవత్సరాల ప్రతిఫలము 9 శాతమని బెకర్ (అండర్ ఇన్‌వెస్ట్‌మెంట్ ఇన్ కాలేజి ఎడ్యుకేషన్, అమెరికన్ ఎకనామిక్ రివ్యూ, మే 1960) వ్రాసారు. ఈ అంచనాలో విద్యార్థి పెట్టిన ప్రత్యక్ష ఖర్చు, విద్యాభ్యాస కాలంలో రావడానికి వీలున్న ఆర్జనలు, విద్యపై జరిగిన ఖర్చులో కళాశాల చేసిన ఖర్చు ఇమిడి ఉన్నయ్యి.

ఈ అంచనాలు వేయడంలో చాలా సాధక బాధకాలు ఇమిడి ఉన్నయ్యి. (1) ఈ అంచనాలు ప్రత్యక్ష భౌతిక లాభాన్ని మాత్రమే కొలుస్తాయి. విద్యకు సంబంధించిన బహిర్గతమైన ఆదాలను — ప్రజల విద్యా స్థాయి మెరుగు చెందడం వల్ల దేశానికి లభించే ప్రత్యక్ష, అప్రత్యక్ష లాభాలను కొలవవు. (2) ప్రజలు యూనివర్సిటీ విద్యవల్లమాత్రమే ఆర్జించటంలేదు. ఆర్జన సహజశక్తి, అనుభవము, సాంఘిక హోదా, కుటుంబ సంబంధాలు, ఉద్యోగంలోఉంచి ఇచ్చేశిక్షణ మొ.వాటికి ప్రతిఫలము. (3) ఈ అంచనాలు విద్యాభివృద్ధి పెట్టుబడివల్ల వచ్చే ప్రయివేటు ప్రతిఫలాల రేట్లను మాత్రమే కొలుస్తున్నవి. ఆర్జనలలోని వ్యత్యాసాలు ఉత్పాదకతలలోని వ్యత్యాసాలకు ప్రతిబింబాలని ప్రమేయం పెట్టుకుని, ఈ అంచనాలు దేశం ఉత్పత్తిమీద విద్యకున్న ప్రభావాన్ని అప్రత్యక్షంగా కొలుస్తాయి. వివిధ ప్రజా సమూహాలు (డాక్టర్లు, కాయకష్టంచేసే శ్రామికులు, ఉపాధ్యాయులు, ఇంజనీర్లు, వారి వర్గ సంఘాలద్వారా చేసే ప్రయత్నాలు), ఇతర కారకాలు చేసే సమష్టి ప్రయత్నాలు ఆర్థిక వ్యవస్థలోని సాపేక్షిక ఆర్జనలను వక్రింపచేయవచ్చు భారతీయ గ్రామాల్లో ఫీజు లేకుండా నడిపే ఏకోపాధ్యాయ పాఠశాలలపై జరిగేఖర్చు అతిస్వల్పం కాబట్టి, ఇటువంటివాటి విషయంలో ప్రయివేటు ప్రతిఫలరేట్లను అంచనావెయ్యలేము అని హార్బిసన్, మెయర్స్ (ఎడ్యుకేషన్, మేన్‌పవర్ అండ్ ఎకనామిక్‌గ్రోత్, 1964) వ్రాసారు. (4)నైపుణ్యాలను,జ్ఞానాన్ని సృష్టించే పెట్టుబడులు వాటిని పొందిన వ్యక్తుల ఆర్జనలను పెంపొందించవు; కాని ఆర్థిక వ్యవస్థయొక్క మొత్తం ఉత్పాదనశక్తిని పెంచుతాయి. (5) ప్రతిఫలరేట్లను అంచనాచేయడంలో ఉపయోగించే విద్యావంతులైన శ్రామికులకిచ్చే రేట్లు ఆ ప్రత్యేక కార్యకలాపంలో ఉపయోగించే కారకాలకొరతను ప్రతిబింబించాలి అని ఇకాస్ వ్రాశారు. అయితే విద్యాభివృద్ధి ఖర్చులలో అత్యధికభాగాన్ని ప్రభుత్వం భరిస్తున్నట్లయితే విద్యావంతులైన శ్రామికులకిచ్చే రేట్లు సాపేక్షిక మార్కెట్లలో నిర్ణయించబడిన కారక ఉత్పాదకాల కొరతలను ప్రతిబింబించవు. అంతేగాక ఆర్థికాభివృద్ధికి ఏ రకంవిద్య, ఎంత అదనంగా కావాలో చెప్పే సమాచారాన్ని ఈ సూత్రాలు ఇవ్వడం లేదు అని ఆర్. ఎస్. ఇకాస్ (ఎకనామిక్ క్రయిటీరియా ఫర్ ఎడ్యుకేషన్ అండ్ ట్రయినింగ్, ఆర్.ఇ.యస్., మే 1964)వ్రాసారు. (6)ఆర్జన అవకలనలను ఉత్పాదక అవకలనలతో ఏకీభవింప చేయడంలో గల ఇబ్బందులవల్ల, జాతీయఉత్పత్తిపై విద్యకుగల ప్రభావాన్ని గురించి నిర్ణయాలు చేయడంలో చాలా జాగ్రత్తగా ఉండక తప్పదు అని డబ్ల్యు.జి. బొవెన్ (ఎకనామిక్ యాస్పెక్ట్స్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్, 1964) వ్రాసారు.

(2) వెరశి జాతీయాదాయానికి లేక భౌతిక మూలధన ఏర్పాటుకు విద్య చేసే తోడ్పాటుకు సంబంధించిన సూత్రము

ఈ సూత్రం ప్రకారము ఒక ప్రత్యేక కాలవ్యవధిలో వెరశి జాతీయాదాయంలో వచ్చే పెరుగుదలకు విద్య చేసే తోడ్పాటును

డా. హెచ్. ఎస్. బ్రహ్మానంద

వాక్కు - భాష*

"In view of the claims putforward by linguistics since the late 1950s, I have ... ... tried to show that the study of language is not now a science ... ... Very likely, it will never be a science. Language is, at vital points of usage and understanding, idiolectic."

— **George Steiner P. 294**

శాస్త్రీయ పరిశోధనలకు ప్రధాన లక్షణం పరిణామం. భాషాశాస్త్రం (**Linguistics**) ఈనాడు బహుముఖంగా వృద్ధిపొందుతోంది. భారతీయ భాషల్లోకి '**Language**' అనే పదాన్ని అనువదించుకోవడంలో కనిపించని క్లిష్టత ఒకటుంది. 'భాష' అని సాధారణంగా అనువాదం చేయడం జరుగుతోంది. కాని ఒక విషయం విస్మృతమై ఈ అనువాదం జరుగుతోంది. లోకంలో ప్రతి వస్తువుకి వ్యవహారనామం (**Social nomenclature**), శాస్త్రీయనామం (**Scientific nomenclature**) రెండూ ఉంటాయనడం — ఆ విషయం. 'నీళ్ళు' వ్యవహారనామం. శాస్త్రీయచర్చలకు [H_2O] అని సంకేతించుకోవాల్సిందే. అలాగే 'భాష' అన్న అనువాదం వ్యావహారికం తప్ప శాస్త్రీయం కాదు. తెలుగు, హిందీ, ఆంగ్లం మొదలైనవి భాషలు. అంటే అర్థమేమిటి? ఒక ప్రాంతంలో ఒక తెగ వారిచేత వ్యవహరింపబడుతున్న వాఙ్మర్మాణాన్ని 'తెలుగు' అని పిలుస్తోంది ప్రపంచం. అలాగే ఇతర భాషల్ని కూడా. ఇన్ని భాషల నడుమా సామాన్యంగా ఉన్న అంశం వాగ్వ్యవహారం (**Communication through vak**) అన్ని భాషల్లోనూ అచ్చులు, హల్లులు, పదాలు, వాక్యాలూ భిన్న భిన్న రీతుల్లో ఉన్నా ఉన్నాయి. అలాగే ఒక పదానికి అర్థం, విశేషార్థం, వ్యతిరేకార్థం — ఇవీ అన్ని భాషల్లోనూ ఉన్నాయి. భాషలమధ్య ఉన్న ఈ అనేకత (**Plurality**)కు అంతర్గతంగా ఉంటూ సాంఘిక భేదాలచేత ప్రభావితం కానట్టి నిర్మాణ ప్రమాణం (**Structural unit**) ఒకటి ఉండకపోతే ఒక భాష నుంచీ మరో భాషకు అనువాదం కాని, ఒక భాషనుంచి మరో భాష పరిణమించడం కాని సంభవించదు. ఇవి సంభవాలవుతున్నాయంటే నిర్మాణ ప్రమాణం ఉందని అర్థం. '**Language**' అనే పదానికి శాస్త్రీయ నామం — భారతీయ శాస్త్ర గ్రంథాలననుసరించి '**వాక్కు**'. దాని నిర్మాణం శబ్దార్థమయంగా ఉంటుందని ఈ గ్రంథాలు నిరూపించాయి. 'భాష' శబ్దాన్ని నిర్మాణ ప్రమాణంగా ఎవరూ గుర్తించలేదు. అందుకే ఎక్కడా 'భాష' శబ్ద నిర్వచనం కనిపించదు. అమరకోశం కొన్ని పర్యాయ పదాలు చూపింది.

'బ్రాహ్మీతు భారతీ భాషా గీర్వాగ్వాణీ సరస్వతీ'
'భాష్యత ఇతి' అనడం కూడా '**that which is spoken is speech**' అని చెప్పినట్లేఅవుతోంది· మరి ఆధునిక భాషాశాస్త్రజ్ఞులందరూ ఒకో నిర్వచనాన్ని '**language**'కి ఇవ్వగలుగుతుండగా భారతీయ గ్రంథాల్లో ఇలాంటి ప్రయత్నం ఎందుకు కనిపించదు?

ఆధునికులంటే ఎప్పటి నుంచి నిర్వచిస్తున్నవాళ్ళు? సోక్రటీసు కన్నా ప్రాచీనులు పాశ్చాత్యులకు లేరు. వేదాలకంటె ప్రాచీన దశ భారతీయులకు లేదు. సోక్రటీసు భాషను నిర్వచించాడేమో మొదట చూద్దాం.

ప్రాచీన వాదాలు - పాశ్చాత్యులు

శబ్దార్థాలమధ్య నిత్య సంబంధం ఉందా? రూఢి మూలకమైన యాదృచ్ఛిక సంబంధం ఉందా! అన్న ఈ ప్రశ్నలే సోక్రటీసు వంటి తార్కికుల్ని ఆయుగాల్లో ఇబ్బంది పెట్టాయి(క్రీ.పూ. 5–4 శ.). తార్కికుడుగా ఆయన ఒక సందిగ్ధ సమాధానం చెప్పాడు.

"**We must admit that both convention and usage contribute to the manifestation of what we have in mind.**"

(**Q. From I. G. L. 1967, p. 76**)

ప్లాటో మరికొంత ముందుకుపోయి శబ్దార్థాలు భిన్నం కావన్నాడు. అర్థాన్ని '**thought**' అని శబ్దాన్ని '**speech**' అని ఆయన వ్యవహరించాడు. ఈయన తాత్త్వికుడు (క్రీ.పూ.5–4శ.)

---

* ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది సంచికలో క్రిందటి రెండు సంవత్సరాల్లో ఈ వ్యాసకర్త రాసిన రెండు వ్యాసాలకు ఈ వ్యాసం పొడిగింపు.

చూ. (ఎ) భారత దేశంలో భాషా శాస్త్రం
(1978 సంచిక) పుటలు 82–83

(బి) శబ్దార్థాద్వైతం (1979 సంచిక)
పుటలు 49–51

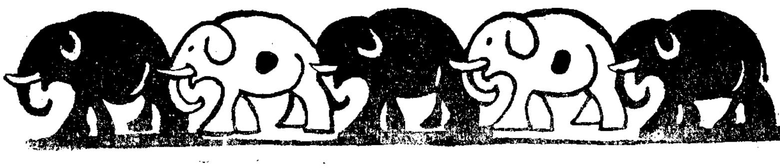
ఈ వ్యాసంలో చర్చింపబడుతున్న విషయాలకు ఈ వ్యాసకర్తచే రాయబడ్డ '<u>వ్యంజన సూత్రం</u>' (**The Principle of Suggestivity**) అన్న పిహెచ్. డి. సిద్ధాంత గ్రంథంలోని మొదటి అధ్యాయం (పుటలు 1–99) మూలం (1979, అముద్రితం).

బట్టి విద్యాభివృద్ధికి పెట్టుబడి చేయడం జరుగుతుంది. 1900వ సంవత్సరం నుండి 1956వ సంవత్సరం వరకు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల్లో జాతీయాదాయం పెరగడానికి విద్య ఇచ్చిన తోడ్పాటును టి. డబ్ల్యు. షుల్ట్స్ విశ్లేషించి "విద్యకు కేటాయించిన వనరులు (ఎ) వినియోగదారుల డాలర్ ఆదాయానికి సాపేక్షికంగాను (బి) డాలర్ల రూపంలో విలువగా పెరిగే భౌతిక మూలధనానికి సాపేక్షికంగాను 3.5 రెట్లు పెరిగినాయని(కేపిటల్ ఫారమేషన్ బై ఎడ్యుకేషన్, జర్నల్ ఆఫ్ పొలిటికల్ ఎకానమి, డిసెంబరు 1960) వ్రాసారు. అనగా విద్యపై జరిగిన పెట్టుబడి భౌతిక మూలధనంపై జరిగిన పెట్టుబడి కంటె 3.5రెట్లు హెచ్చు ఉత్పాదకంగా ఉన్నదని షుల్ట్స్ అభిప్రాయపడ్డారు. అదే విధంగా డెనిసన్ చేసిన పరిశీలనలు [ఇ. యఫ్. డెనిసన్, ఎడ్యుకేషన్, ఎకనామిక్ గ్రోత్, అండ్ గేప్స్ ఇన్ ఇన్‌ఫర్‌మేషన్, జర్నల్ ఆఫ్ పొలిటికల్ ఎకానమి (సప్లిమెంట్) అక్టోబరు 1962] 1929కి 1957కు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల్లో విద్యపై జరిగిన పెట్టుబడులు ఆ దేశ వెరశి వాస్తవ జాతీయాదాయంలో 23 శాతం వృద్ధికి, పనిలో నియుక్తమైన ప్రతివ్యక్తి తలసరి వాస్తవిక జాతీయాదాయంలో 42 శాతం వృద్ధికి తోడ్పడినవని తెలియజేస్తున్నవి.

వివిధ కాలబిందువులవద్ద లభ్యమైన వెరశి విద్యా మూలధనాన్ని షుల్ట్స్ గణించారు. శ్రామికబలంలో విద్యా మూలధనము 1900వ సంవత్సరంలో 63 బిలియన్ డాలర్లు కాగా 1957 నాటికి 353 బిలియన్ డాలర్లకు పెరిగింది. విద్యా మూలధనానికి, భౌతిక మూలధనానికి మధ్య నిష్పత్తి 1900వ సంవత్సరంలో 22 శాతంకాగా అది 1957లో 42 శాతానికి పెరిగిందని షుల్ట్స్ (ఎడ్యుకేషన్ అండ్ ఎకనామిక్ గ్రోత్ ఇన్ సోషల్ ఫోర్సెస్ ఇన్‌ఫ్లూఎన్సింగ్ అమెరికన్ ఎడ్యుకేషన్, ఎడిటెడ్ బై యన్. బి. హెన్రీ, 1961) వ్రాసారు.

షుల్ట్స్ పద్ధతి ననుసరించి భారతదేశంలో పి. ఆర్. పంచముఖి కొన్ని అంచనాలు వేసారు. విద్యా మూలధనంమీద ఆయన వేసిన అంచనాలు భారతదేశంలో లాంఛన విద్యకయ్యే వెరశి ఖర్చు 1950–51లో రూ 341 కోట్లుకాగా 1959 – 64లో రూ 769 కోట్లకు పెరిగిందని (పి. ఆర్. పంచముఖి, ఎడ్యుకేషనల్ కేపిటల్ ఇన్ ఇండియా, ఇండియన్ జర్నల్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్, జనవరి – మార్చి 1965) తెలియజేస్తున్నవి. పంచముఖి అంచనాలు ఆర్థికవ్యవస్థమీద విద్యాభివృద్ధి పెట్టుబడులకున్న ప్రభావాన్ని కొలుస్తూ ఉన్నందువల్ల విద్యాభివృద్ధి పెట్టుబడుల ప్రతిఫలాలను అంచనా చేయడంకంటె వాస్తవికంగా ఉన్నవి.

ఈ అంచనాలు విద్యయొక్క అవకాశ అంచనాలమీద ఆధారపడి ఉన్నవి. అనగా పాఠశాలల్లోను, కళాశాలల్లోను, విశ్వవిద్యాలయాల్లోను విద్యార్థులున్న కాలంలో వారు శ్రామికులుగా పనిచేస్తే వచ్చే ఆదాయాలు, లాంఛన విద్యపై జరిగిన ఖర్చులో తరుగుదలను తీసివేయగా మిగిలిన మొత్తములపై ఆధారపడి ఉన్నది. చదువుకునే రోజుల్లో పనిచేస్తే రావడానికి వీలున్న ఆదాయాలను గణించడం తేలిక పనికాదు. అలా చేయడంలో చాలా సమస్యల్ని ఎదుర్కోవలసి ఉన్నది. వీటిని ఎప్పుడూ పాఠశాలకు వెళ్లని అదే వయస్సువారి వర్తమాన ఆదాయాలపై ఆధారపడి గణించాలా ? అల్పాభివృద్ధి దేశాల్లోని యువకులు పాఠశాలలకు పోకుండా కుటుంబవృత్తి పనులు చేసి సంపాదించుతారు. అందువల్ల సంపాదించకుండా పాఠశాలకు వెళ్లడంవల్ల పోగొట్టుకున్న వేతనాలకు విద్యాభ్యాసానికయ్యేనిజమైన ఖర్చులుగా భావించాలి. దేశాలలో నిరుద్యోగిత హెచ్చుగా ఉన్నందువల్ల పనిచేసి సంపాదించడానికి వీలుండికూడా పాఠశాలకు పోవడంవల్ల వదులుకున్న వేతనాలు జాతీయాదాయంపై విద్యారంగపు పెట్టుబడి ప్రభావాన్ని ఖచ్చితంగా కొలవలేవు. అటువంటి పరిస్థితుల్లో వాస్తవ ఆర్జనలకంటె పెరిగిన శ్రామికుల సరఫరా తక్కువగా ఉన్నందువల్ల, రావడానికి వీలుండి కోల్పోయిన ఆర్జనల అంచనా హేతురహితంగా జరిగినట్లవుతుంది. సాంఘిక ఖర్చులు కూడా ఒక ముఖ్య కారకమే. పనిచేయడానికి వీలున్నయువకుల్ని పని మాన్పించి బడికి పంపడంవల్ల విద్యార్థికి, వారి కుటుంబానికేగాక సమాజానికి కూడా వారి పని తగ్గడంవల్ల ఖర్చు అనగా నష్టము వాటిల్లినట్లవుతుంది. ఇందువల్ల రావడానికివీలున్న జాతీయఉత్పత్తి రాకుండా పోయిందని అర్థం చేసుకోవాలని యఫ్. మాచ్‌లప్ (ది ప్రొడక్షన్ అండ్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ ఆఫ్ నాలెడ్జి ఇన్ ది యునైటెడ్ స్టేట్స్) వ్రాసారు. విద్యవల్ల వచ్చే లాభదాయకతను గురించి చేసే అంచనాలు సాంకేతికమైన ఆర్థిక దృష్టిలో తప్పిదాలే గాక, రాజకీయంగా అవినీతికరములని ప్రొఫెసర్ గున్నార్ మిర్డాల్ (ఏషియన్ డ్రామా 1968) వ్రాసాడు. మానవ మూలధనం పెంపుదలకు పెట్టుబడి చేయడంలో సమస్యలున్నప్పటికి, అల్పాభివృద్ధి దేశాల ఆర్థికవృద్ధి భౌతిక మూలధనం కొరతవల్లనే గాక, లభ్యమైన భౌతిక మూలధనాన్ని ఇముడ్చుకోవడానికి ఆటంకమయ్యే "కీలక నైపుణ్య జ్ఞానాలకొరత" వల్లనని బాగా గ్రహించబడింది. అందువల్ల భౌతిక మూలధన ఏర్పాటుకంటె మానవ మూలధన ఏర్పాటు ముఖ్యముగాన విద్యాభివృద్ధిని, మేధాశక్తిని, భావ వ్యక్తీకరణ స్వాతంత్ర్యాన్ని, సాధనాలను అణగద్రొక్కరాదని బుద్ధిమంతులు తప్పక గుర్తించగలరు.

డా. హెచ్. ఎస్. బ్రహ్మానంద

వాక్కు - భాష*

"In view of the claims putforward by linguistics since the late 1950s, I have ... ... tried to show that the study of language is not now a science ... ... Very likely, it will never be a science. Language is, at vital points of usage and understanding, idiolectic."

— **George Steiner P. 294**

శాస్త్రీయ పరిశోధనలకు ప్రధాన లక్షణం పరిణామం. భాషాశాస్త్రం (**Linguistics**) ఈనాడు బహుముఖంగా వృద్ధిపొందుతోంది. భారతీయ భాషల్లోకి '**Language**' అనే పదాన్ని అనువదించుకోవడంలో కనిపించని క్లిష్టత ఒకటుంది. 'భాష' అని సాధారణంగా అనువాదం చేయడం జరుగుతోంది. కాని ఒక విషయం విస్మృతమై ఈ అనువాదం జరుగుతోంది. లోకంలో ప్రతి వస్తువుకి వ్యవహారనామం (**Social nomenclature**), శాస్త్రీయనామం (**Scientific nomenclature**) రెండూ ఉంటాయనడం — ఆ విషయం. 'నీళ్ళు' వ్యవహారనామం. శాస్త్రీయచర్చలకు $[H_2O]$ అని సంకేతించుకోవాల్సిందే. అలాగే 'భాష' అన్న అనువాదం వ్యావహారికం తప్ప శాస్త్రీయం కాదు. తెలుగు, హిందీ, ఆంగ్లం మొదలైనవి భాషలు. అంటే అర్థమేమిటి? ఒక ప్రాంతంలో ఒక తెగవారిచేత వ్యవహరింపబడుతున్న వాఙ్మర్మాణాన్ని 'తెలుగు' అని పిలుస్తోంది ప్రపంచం. అలాగే ఇతర భాషల్ని కూడా. ఇన్ని భాషల నడుమా సామాన్యంగా ఉన్న అంశం వాగ్వ్యవహారం (**Communication through vak**) అన్ని భాషల్లోనూ అచ్చులు, హల్లులు, పదాలు, వాక్యాలూ భిన్న భిన్న రీతుల్లో ఉన్నా ఉన్నాయి. అలాగే ఒక పదానికి అర్థం, విశేషార్థం, వ్యతిరేకార్థం — ఇవీ అన్ని భాషల్లోనూ ఉన్నాయి. భాషలమధ్య ఉన్న ఈ అనేకత (**Plurality**)కు అంతర్గతంగా ఉంటూ సాంఘిక భేదాలచేత ప్రభావితం కానట్టి నిర్మాణ ప్రమాణం (**Structural unit**) ఒకటి ఉండకపోతే ఒక భాష నుంచీ మరో భాషకు అనువాదం కాని, ఒక భాషనుంచి మరో భాష పరిణమించడం కాని సంభవించదు. ఇవి సంభవాలవుతున్నాయంటే నిర్మాణ ప్రమాణం ఉందని అర్థం. '**Language**' అనే పదానికి శాస్త్రీయ నామం — భారతీయ శాస్త్ర గ్రంథాలననుసరించి '**వాక్కు**'. దాని నిర్మాణం శబ్దార్థమయంగా ఉంటుందని ఈ గ్రంథాలు నిరూపించాయి. 'భాష' శబ్దాన్ని నిర్మాణ ప్రమాణంగా ఎవరూ గుర్తించలేదు. అందుకే ఎక్కడా 'భాష' శబ్ద నిర్వచనం కనిపించదు. అమరకోశం కొన్ని పర్యాయ పదాలు చూపింది.

'బ్రాహ్మీతు భారతీ భాషా గీర్వాగ్వాణీ సరస్వతీ'

'భాష్యత ఇతి' అనడం కూడా '**that which is spoken is speech**' అని చెప్పినట్లేఅవుతోంది. మరి ఆధునిక భాషాశాస్త్రజ్ఞులందరూ ఒకో నిర్వచనాన్ని '**language**' కి ఇవ్వగలుగుతుండగా భారతీయ గ్రంథాల్లో ఇలాంటి ప్రయత్నం ఎందుకు కనిపించదు?

ఆధునికులంటే ఎప్పటి నుంచి నిర్వచిస్తున్నవాళ్ళు? సోక్రటీసు కన్నా ప్రాచీనులు పాశ్చాత్యులకు లేరు. వేదాలకంటె ప్రాచీనదశ భారతీయులకు లేదు. సోక్రటీసు భాషను నిర్వచించాడేమో మొదట చూద్దాం.

ప్రాచీన వాదాలు - పాశ్చాత్యులు

శబ్దార్థాలమధ్య నిత్య సంబంధం ఉందా? రూఢి మూలకమైన యాదృచ్ఛిక సంబంధం ఉందా! అన్న ఈ ప్రశ్నలే సోక్రటీసు వంటి తార్కికుల్ని ఆయుగాల్లో ఇబ్బంది పెట్టాయి(క్రీ.పూ. 5-4 శ.). తార్కికుడుగా ఆయన ఒక సందిగ్ధ సమాధానం చెప్పాడు.

"**We must admit that both convention and usage contribute to the manifestation of what we have in mind.**"

(**Q. From I. G. L. 1967, p. 76**)

ప్లాటో మరికొంత ముందుకుపోయి శబ్దార్థాలు భిన్నం కావన్నాడు. అర్థాన్ని '**thought**' అని శబ్దాన్ని '**speech**' అని ఆయన వ్యవహరించాడు. ఈయన తాత్త్వికుడు (క్రీ.పూ.5-4శ.)

---

* ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది సంచికలో క్రిందటి రెండు సంవత్సరాల్లో ఈ వ్యాసకర్త రాసిన రెండు వ్యాసాలకు ఈ వ్యాసం పొడిగింపు.

చూ. (ఎ) భారత దేశంలో భాషా శాస్త్రం
(1978 సంచిక) పుటలు 82-83

(బి) వాగర్థాద్వైతం (1979 సంచిక)
పుటలు 49-51

ఈ వ్యాసంలో చర్చింపబడుతున్న విషయాలకు ఈ వ్యాసకర్తచే రాయబడ్డ 'వ్యంజన సూత్రం' (**The Principle of Suggestivity**) అన్న పిహెచ్. డి. సిద్ధాంత గ్రంథంలోని మొదటి అధ్యాయం (పుటలు 1-99) మూలం (1979, అముద్రితం).

ప్రక్రియ — తినడం నిద్రించడం లాగా. భాషకు ఈయన నిర్వచనం ఇది (ఇక్కడ భాష = Speech)

'శబ్ద తరంగాలు రెండు వ్యక్తుల దేహాల్లోని నాడీమండలాల మధ్యనుండే శూన్యాన్ని నింపడమే మాట్లాడటం' (Language - 1933 P. 26) అందువల్ల అర్థాన్ని ఇలా నిర్వచించాడు.

'We have defined meaning of a linguistic form as the situation in which the speaker utters it and the response which it calls forth in the hearer'

(op.cit. P. 139)

కాని తన నిర్వచన పరిధుల్ని గుర్తించాడు. ప్రేమ, ద్వేషం, మొదలైన భావాలకీ నిర్వచనం కుదరదన్నాడు. శాస్త్రీయ పరిజ్ఞానం ఎదిగేదాకా భాషా నిర్వచనాన్ని, ప్రయోగాన్ని శబ్దం వరకే పరిమితం చెయ్యడం శాస్త్రీయమని (పుట-140) హెచ్చరిక కూడా చేశాడు.

భాషను సాంఘికంగా నిర్వచించే సంప్రదాయం

పై ఇరువురి ప్రభావాలకు లోబడ్డ పరిశీలకులందరూ భాషను సాంఘిక వస్తువుగానే పరిగణించారు. దాదాపు ప్రతి పుస్తకంలోనూ ఈనాడు భాషా నిర్వచనానికి సంబంధించి కింది అంశాలు కనిపిస్తాయి.

సాంఘిక వ్యక్తులు — అభిప్రాయ నివేదనం — యాదృచ్ఛిక శబ్దసంకేతాలు - పరస్పర అవగాహన. *

వాస్తవికతా దృష్టిమాత్రమే ధ్యేయంగా కల్గిన సోవియట్ పరిశీలకుల గ్రంథాల్లో కూడా ఇలాంటి అభిప్రాయమే కనిపిస్తుంది.

'Language reflects the character, mentality. and social activity of the people who use it'

(Berezin F. M, 1976 ed. P. 5)

పై వివరణ భాషోపయోగానికి సంబంధించింది తప్ప భాషా నిర్మాణానికి కాదు. పై వాక్యంలో 'reflect' అనడానికి 'ప్రతిబింబించడం' అని అర్థమైతే-శబ్దం-అర్థంతో ఒక వైపు యాదృచ్ఛిక సంబంధాన్ని కల్గిందిగా అంగీకరిస్తూ—పై ప్రతిపాదన చెయ్యడం ఎలా సమంజసం ? — అన్న ఈ ప్రశ్న ఒక్క ప్రాచీన భారతీయ ఆలంకారిక గ్రంథాల్లో తప్ప మరెక్కడా కనిపించదు. భాషోపయోగానికీ, నిర్మాణానికి మధ్యన యాదృచ్ఛికత అంగీకరిస్తే మరి పరిశోధన ఎలా జరుగుతుంది? శాస్త్రీయత ఎలా సిద్ధిస్తుంది?

భిన్న మార్గాలు - ఫర్త్ సంప్రదాయం

పై వాదంలోని అసమంజసత్వాన్ని తొలగించే పద్ధతులు కొన్ని ఆధునిక యుగంలోనే పుట్టాయి. ఇంగ్లండులో పుట్టిన ఫర్త్ సిద్ధాంతంలోను, దానికి మూలమైన మాలినావ్‌స్కీ మొదలైన మానసిక / శరీర నిర్మాణ శాస్త్రజ్ఞుల ప్రతిపాదనల్లో కాని భాష ఒక ప్రక్రియగా గుర్తింపబడింది తప్ప అభిప్రాయ సంకేతంగా కాదు. అనాగరకుల భాషల్లోను, శిశు వాగ్వ్యవహారం లోనూ ఈ దృష్టికి చాలా ప్రాముఖ్యం ఉంది. సమకాలీనులైన Jean Piaget వంటి మానసిక పరిశోధకులు కూడా ఇలాగే అభిప్రాయపడ్డారు. శిశువులు మాట్లాడేటప్పుడు శ్రోత నుద్దేశించి మాట్లాడని సందర్భాలున్నాయి. అప్పుడు వాళ్ళ భాష అభిప్రాయ నివేదన సాధనం ఎలా అవుతుంది ? అని Piaget ప్రశ్న (చూ. The language and thought of the child 1966)

[అందుకే శిశువుల ఆలోచనా పద్ధతి స్ఫురణారూపమని (autistic or intuitive), పెద్దల ఆలోచన తార్కికం—బౌద్ధికం (intelligent) - అని ఆయన వేరు చేశారు.]

మాలినావ్‌స్కీ శిశుభాషను గురించి ఇచ్చిన వివరణం ఇక్కడ ప్రసక్తం.

"In all the child's experience, words when seriously uttered mean in so far as they act. The intellectual function of words probably develops later, and develops as a by-product of the pragmatic function..."

[Coral Gardens (I.G.L. 300) P. 62]

శిశుభాషలో శబ్దార్థాలమధ్య నిత్య సంబంధం వుంది. పెద్దల భాషలో వీటి నడుమ యాదృచ్ఛికత ప్రవేశిస్తోంది. బుద్ధి వికసనానికి సంబంధించిన దశ ఇది. కాని ఆ నిత్యత్వం కావ్య భాషలో — వృద్ధుల్లోనూ — నిల్చి వుంది.

ఈ దృష్టితో అర్థాన్ని శబ్దపు భావంగా గుర్తించక తప్పదు.

"Meaning is therefore the effect of words on human minds and bodies, and through these, on the environmental reality as created and conceived in a given culture"

[Coral Gardens (I.G.L. 302) P. 53]

ప్రభావమంటే శబ్దంతోపాటు పుట్టే మానసిక వ్యాపార మని అర్థం.

అమెరికా భాషా పరిశీలన సంప్రదాయాల్లో చాలా మార్పులు వచ్చాయి. ఆ మార్పులన్నీ శబ్ద స్వరూప విశ్లేషణకు అర్థంతో ఉన్న సంబంధం మీదకాకుండా- శబ్ద ప్రమాణాలకు (Linguistic units) గుర్తించడంలో ఉన్న భేదాభిప్రాయాలకు సంబంధించినవి. అందువల్లే ససూర్ నుండి ఈనాడు ప్రమాణంగా ఉన్న ఛామ్‌స్కీ

---

* దాదాపు కొన్ని వందల గ్రంథాల్లో కనిపించే సమాన అంశాలివి. చూ. Hockett C. F. A Course in modern linguistics (1958). విద్యాలయాల్లో పాఠ్యగ్రంథాలలోనూ ఈ సంప్రదాయాన్నే చెబుతున్నారు. చూ. Bloch & Trager G. L. 'art line of linguistic analysis' (1942).

దాకా అందరూ నిర్మాణవాదులే (Structuralists). ఉదాహరణకు ఛామ్స్కీ అర్థ దృష్టిని F.P. Dinneen ఇలా సమీక్షించారు.

"...what appears to be an elegant intralinguistic method of describing meaning without making a commitment to any of the disputed theories about what meaning is"

(I. G. L. 1966 P. 423)

వీన్ రిష్

ఇటీవలి సంవత్సరాల్లో వచ్చిన ఒక పరిణామం కావ్య భాష (Poetic language) స్వరూపాన్ని గురించి పరిశీలించడం. రోమన్ యాకబ్సన్, బార్త్స్, హాక్స్, రోజర్ ఫౌలర్, రిచర్డ్స్, రీడ్ మొదలైన పండిత విమర్శకులు తమ తమ పరిశోధనరంగాలు భిన్నమైనా కావ్య భాషకు సంబంధించిన అనేక మౌలికాంశాలను బయటపెట్టారు. వాటి సారాంశం ఇది ఛామ్స్కీ ప్రభృతులు భావించినట్టు అర్థాన్ని శబ్దాతిరిక్తం (metalinguistic) గా భావిస్తే శబ్దం కావ్యంలో విశేషార్థ ప్రతిపత్తిని ప్రత్యక్షంగా ఎలా సాధిస్తుందో చెప్పడం కుదరదు. అంతేగాకుండా, చేష్టాది భావ వ్యంజక సామగ్రినికూడా సంకేత సామగ్రిలో భాగంగా గ్రహించి నిర్వచించకపోతే సమగ్రత సిద్ధించదు — ఈ అభిప్రాయాన్నే వీన్‌రిష్ ఇలా వ్యక్తం చేశాడు.

"Today linguists are resuming their search for a far richer characterisation of the notion of 'human language', and it is apparent that in such a characterisation a detailed statement of the semiotic submechanisms of language will occupy a prominent place"

(C.T.L. 1970, P. 396)

సామాజిక భాషా పరిశీలన (SOCIOLINGUISTICS)

భాషా వ్యవహారం మాండలికం (idiolect–dialect) లో సాగుతుంది. కాబట్టి వ్యవహారంలో ఉన్నది కాదు భాష — అదొక అమూర్త నిర్మాణం. మాండలికం దాని వ్యక్తీకృతి — అంటూ ససూర్ అభిప్రాయాన్ని పునరుద్ధరిస్తున్నారు. ఈ దృష్టితో సమాజానికి భాష ప్రతీక (symbol).

"A language is the medium of communication between speakers of different dialects"

(E. Haugen 1972 P. 110)

ఇలాగే వ్యక్తి సంస్కార విశేషం జాగ్రద జాగ్రదవస్థల్లో ఉపయుక్తమవుతూన్న భాషాప్రయోగ పద్ధతినిబట్టి తెలుస్తోందని కొందరు నిరూపించారు

ఈ దృష్టితో శైలులు ఈ సాంఘిక భేదాలకు సంబంధించినవి. నిర్మాణాం వీటి కంతర్గతమైన శబ్దార్థ సమన్వయ రూపంలో వుండటంవల్ల మారదు. పరిశోధనను శబ్ద దశకే పరిమితం చేసిన ఆధునిక పరిశోధకుల్లో చాలా మందికి ప్రశ్న ఒకటి మిగిలిపోతూవుంది.

" We donot understand, and for all we know what makes it possible for a normal human intelligence to use language as an instrument for the free expression of thought and feeling..."

(N. chomsky . 1968 P. 101)

శబ్దార్థ వ్యవహారంలో intelligence కి ప్రాధాన్యమున్నా, భావస్ఫురణలో, శబ్దసృష్టిలో దానికి చోటులేదు. అది హృదయ సంబంధి మనోవ్యాపారం (sympathetic induction through intuition)

సంకేతవాదులు - వాఙ్నిర్మాణదృష్టి

వాక్కుకు మానవుడికి ఆంగిక (Organic) సంబంధముంది. సంకేతవాదం(Semiotics) దీన్ని ఆధారంగా వృద్ధిపొందుతోంది. Roland Barthes అనే ఫ్రాన్సు దేశీయుడు భాషనిలా నిర్వచిస్తున్నాడు.

"Language is the most pure organic semiotic system. Every aspect of it signifies, and it is produced solely by means of the body.";

(Q. from Hawkes 1977, p. 135)

లాటిన్ భాషలో lingua=నాలుక, సంస్కృతంలో వాక్కు= నాలుక; కాబట్టి ఆంగిక సంబంధ దృష్టితో కూడా language= వాక్కు.

ఈ దృష్టితో వాగ్వ్యాపారాన్ని (function of language) గురించి పరిశోధిస్తున్నవాళ్ళు కొందరున్నారు. Geofrey Leech అర్థాన్ని ఏడురకాలుగా విభజించాలని చెబుతూ అందులో 'associative meaning' అన్నది శబ్దార్థ వ్యాపార జనితంగా ఉంటుందంటూ :

'What is communicated by virtue of what language refers to.'

(Cf. Semantics 1975. pp. 1-20)

ఒక ప్రమాణం

పైన నిరూపించిన విషయాన్నంతా J. F. Stall చేసిన ఒక ప్రసంగంలో సమన్వయిస్తూ ఈ అంశాన్ని ఆపవచ్చు.

"...Here it must suffice to say that Kashmir Saivism considered its doctrine as a manifestation of the God Siva in the medium of language (vāk) ..."

[C. T. L. (1969) pp. 522-23]

వాక్కు, వాక్యం, వాచ్యం—ఈ మూడు పదాల్ని భిన్నరీతుల్లో సమన్వయించాల్సిన అవసరం వుంది. అప్పుడు language అన్న పదానికి శాస్త్రీయ నిర్వచనం 'వాక్కు' అన్న ప్రతిపాదనకు బలం చేకూరుతుంది.* ఇంతవరకు చూపించింది ప్రధానంగా పాశ్చాత్య పరిశోధనలో 'language' నిర్వచన స్వభావాలను మాత్రమే.

రిఫరెన్సులు (ముఖ్యమైనవి)

1 George Steiner — 'After Babel', Aspects of language and translation—OUP. London (1975)

2 F. P. Dinneen — 'Introduction to General Linguistics' (I GL) Holt, Rinehart and winston Inc. NY (1967)

3 Morris Henry Partee, 'Plato's theory of language', Foundations of language Vol 18–1, 1972, pp. 113–132.

4 F. M. Berezin — 'Lectures on linguistics', visalandhra Publishing House, Vijayawada (1976).

5 Ferdinand de Saussure, 'Course in general Linguistics (Tr) wade Baskin, Peter Owen, London(1960)

6 Hjemslav Louis, — 'Prolegomena to a theory of language' (Tr) whitefield. Madison (1961)

7 Sapir, Edward — 'Language', Harvert Books (ed) (1949)

8 Bloomfield, Leonard — 'Language', Henry Hock & co. Ny (1933)

9 Weinreich Uriel — 'Explorations in semantic theory', in (CTL) Current Trends in Linguistics. Vol. 3, PP. 395-478 (1970)

10 Chomsky, Noam, — 'Language and mind', Harcourt Brace Jovenovich, Inc. NY. (1968)

11 Haugen, — 'Dialect, language Nation' in 'Socio Linguistics', J.B. Pride (ed), PP 97-111. (1972)

12 Hawkes, Terence, — 'Structuralism and Semiotics', Methuen & Co. Ltd. London (1977)

13 Leech, Geofrey — Semantics', Penguin Books (1975)

14 Stall, J. F. — 'Sanskrit Philosophy of Language', in TL (above) Vol. V, PP. 499-531 (1969)

* ఉపయుక్త సారస్వతంలో ప్రధానంగా పాశ్చాత్య గ్రంథాలమీదే ఊనిక చూపడంవల్ల 'వాక్కు' అన్న శబ్దానికి ఆలంకారికులిచ్చిన నిర్వచనాన్ని విపులంగా పరిశీలించలేదు. శబ్దార్థ వ్యాపారాల్ని మూటిని 'వాక్' శబ్దంచేత ఆనందవర్ధనుడు, అభినవులు స్వీకరించారు (చూ. ధ్వన్యాలోకం1-1. పుట 25). అందువల్ల 'భాష్' ధాతువుకి అర్థంలో 'Speech' సంవదించినట్లుగా 'Voice' సంవదించదు. 'భణ్' అన్న మరో ధాతువు 'style of expression' అన్న మరో అర్థంలో వుంది—'భణితి' నిదర్శనం. ఆధునికుల 'భాష' అన్న అనువాదం 'secular mental frame'ని కల్గింది. 'వాక్కు' అన్న ఈ అనువాదానికి తాత్త్విక నేపథ్యం ఉంది. అదే ప్రధానం.

ఒక్కొక్క వస్తువులో

శ్రీ మాదిరాజు రంగారావు

ఒక్కొక్క వస్తువులో ఒక్కొక్క వింత
అన్నీ గృహానికి చేరేసే దురాశ.
ఒక్కొక్క బిందువులో ఒక్కొక్క ఆశ
అన్నీ ఉషస్సులుగా మార్చే ప్రయాస.

సంచయ భావనతో త్వరపడే చరణాల
శిక్షిత సైనిక పంక్తివలె చీమల బారు
జీవన యాతనలో కదలుతూ ప్రతిజీవి
ప్రత్యణువూ ప్రతిలిప్త తనకోసమనేగా.

చెట్టుకొమ్మల్లో చేతులుకలిపి
పూలు పండ్లల్లో ఊహలు నిలిపి
వేళ్ళ రూపంలో శక్తిని మలచి
నేను కన్పిస్తా మేఘపదగతి.

జనం చూపుల్లో చూపులు నిలిపి
జనం చేతుల్లో చేతులు కలిపి
జనం గుండెల్లో శబ్దఝరి అయి
చరిస్తా చైతన్యం విరిసి పదం.

లేదు నాలో ఎవరిపైనా
అగ్ని కీలాచలన రూపం
నల్పు తెల్పూ ఎరుపుపైనా
శూన్యమై నిల్చిన, మొగంపై.

రాళ్ళను పగులగొట్టే ఉత్సాహంతో
గుండెను హడలగొట్టే ఉద్రేకంతో
సాగిన పవన శబ్దం విన్పించేను
నా హృదయ కుహరంలో గాథాలోకం!

ఏ శిఖరం ఎక్కినా
ఏ నదిలో దూకినా
నీడ అదే వెన్కనే
దీపమదే ప్రాణిలో!

మనిషి హృదయం ఎంతనీ
జలధి చలనం; అందులో
పవనగతి సంగీతమై
గగన వలయం అంచునా.

మనపై ప్రతివేళ వర్షిస్తూ
ఒకదేవత చూపుతోపాటు
కదలే బ్రతుకుల్ని ఆడిస్తూ
ఒక రాక్షసి చేయి! ఉండేను.

ఆ నేలకు సరిపడిన సృష్టి
వస్తుంది వెలుగుకి తలఎత్తి!
రానీ మనసుకు సరిపడింది
శబ్దం సురభితమయినవోహ!

శ్రీ పులికంటి కృష్ణారెడ్డి

వెలగని దీపాలు

ఆరుమ్మైళ్ళు ఆర్టీసీ బస్సు మీద అందులో సగం అందాల అర్ధాంగితో కలిపి కట్నంగా మామగారందించిన సైకిలుమీద పడుతూ లేస్తూ ప్రయాణం చేసి ఆ మూడంకణాల పూరింటిముందు ఆగి—ఆగిన సైకిలుమీది నుండి క్రిందికి దూకి నొసటి చెమటను నేలపాలుచేశాడు చూపుడు వ్రేలితో—వో నిట్టూర్పు విడుస్తూ దేవరాజు!

దేవరాజు ఏకోపాధ్యాయుడు!

ఎవరనినా అనకపోయినా ఈ మాటచెవినిపడితే తెలుగు మనిషి మాత్రం తప్పకఅంటాడు—ఏకోపాధ్యాయుడా? మేకోపాధ్యాయుడా? అని. అసలే ఉపాధ్యాయులంటే అందరికీ అలుసు. తెలిసి తెలిసీ అతనిని ఆమాట అనిపించడం సముచితం కాదు కాబట్టి — తెలుగువాడికి యిష్టమయిన యింగ్లీషులోనే చెబుకొందాం! — దేవరాజు వో సింగిల్ టీచర్!!

ఊరిముందర చింతతోపులో వెలిసిన ఆ మూడంకణాల పూరిల్లు—ఏకోపాధ్యాయ పాటశాల!

దేవరాజు కంట పడీపడడంతోటే 'అద్దో! అయ్యోర్లొచ్చేసినాడ్రే!' అని అరుస్తూ ఆ చింతచెట్లనీడలో బిళ్ళంగోడి, తొక్కుడుబిళ్ళ, ఉప్పరపట్టి ఆట లాడుకొంటున్న పిల్లలుపిల్లినిచూచిన ఎలుకలు బొరియలో దూరినట్లు బిలబిల ఆ పూరింట్లో ప్రవేశించారు!

ప్రతిదినము ఉదయం ఆరుమ్మైళ్ళు సాయంత్రం ఆరుమ్మైళ్ళు ప్రయాణం చేసి దేవరాజుకు ... మిట్టపల్లాలలో ఎక్కెక్కి దిగి సైకిలుకు నడుములు విరిగాయి. వో చింతమాను బోదె ఆధారంగా సైకిలు నిలబెట్టాడు దేవరాజు. బడిలో అడుగిడపోయి అలా నిలబడిపోయాడు.

''ఏం అయ్యోరా? నీకు తీరినపుడు నువ్వొస్తే యెట్లా? పిల్లకాయలేవో యిట్ల యింటితోడు, అట్ల దోవతోడు రొండు తప్పి సెడిపోతుండారు!'' —సద్దిదుత్త నెత్తిన బెట్టి మడిదగ్గరికి పోతూండినలక్ష్మమ్మ అదేపనిగ నిలబడి సాగదీసింది. దేవరాజు తలవంచుకొన్నాడు!

''అదిగాదు లచ్చుమక్కా! అయ్యోరు మాత్రమేం జేస్తాడు? ఆ ఆర్టీసీ బస్సులు యాళకేడ్సి సస్తేగదా? అవెప్పుడొస్తాయో? ఎప్పుడు పోతాయో? వాటికే తెలవకపోయ! ... వాటికంటే నోరులేని గొడ్లమేపుకుండే నేనేనయం!''—అయ్యవారికి మద్దతు పలికాడు ఆవుల్ని మేతకు తోలుకొనిపోతూండిన యింగంపల్లి బోడెబ్బ!

బోడెబ్బ వైపు సాదరంగా చూశాడు దేవరాజు! — 'అలకాపరివి. నీ కయినా ఆమాత్రం సానుభూతి ఉంది నామీద!' అన్నభావపూరకంగాఉన్నాయి ఆ చూపులు!

''అది నిజమేలే బోడెబ్బా! ఆ బస్సులేవో యాళకురావు. ఈపల్లెకొంపలో అయ్యోరుండ్లేడు. ఈ పిల్లకాయల కింక వానాకాలం సదువే!'' అని గొణుక్కొంటూ మిద్దింటి లక్ష్మమ్మ ముందుకు సాగింది.

పక్కన చేనిలో పడబోతూండిన 'దొంగగొడ్డు'ను అదిలిస్తూ బోడెబ్బ అటువైపు పరుగెత్తాడు.

పాటశాల అనబడే ఆ పూరింట్లో అడుగుపెట్టాడు దేవరాజు!

పిల్లలందరు లేచి నిలబడ్డారు — గురుభక్తి చిహ్నంగా! గురుశిష్యులకు మధ్యనున్న ఆత్మీయతానురాగాలన్నీ అడుగంటి పోతూంటే— యింకనూ ఈ పద్ధతి మాత్రం కొనవూపిరితో ఉంది. దేవరాజు తనకుర్చీలో తాను కూర్చుంటూ పిల్లల్ని కూర్చోమన్నాడు. పిల్లలందరు కూర్చున్నారు.

ఎదురెండ! మూడుమ్మైళ్ళకు కాస అటోయిటోగా బండిబాట! ముప్పయిమూడు సంవత్సరాల స్వపరిపాలనలో మన ప్రజాప్రతినిధుల సేవా పరాయణతకు నిదర్శనంగా నిలబడిన ఆబాట — మూరెడుదూరం బాగుంటే బారెడుదూరం మోకాటిలోతు మిట్టపల్లాలతో ముండ్ల పొదలతో నిండి ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు ప్రతీకగా ఉంది. బాగున్న చోట సైకిలెక్కి తొక్కుతూ——బాగలేనిచోట దిగినడుస్తూ ఆ మూడుమ్మైళ్ళు తన సైకిలు ప్రయాణం తలచుకొంటే—మాటిమాటికి ఏదో ఒక తప్పుచేస్తూ, చేసిన తప్పుకు ఫలితంగా గుంజిళ్ళు పెట్టే వో పోకిరి విద్యార్థి మనసులో మెదిలి— తనలోతాను నవ్వుకున్నాడు దేవరాజు!

బడిపంతుళ్ళ జీవితాలలో నిద్రలేచే వేళలు అసలు బాగుండవు. ఆరోజు మరీ బాగలేదు. లేకుంటే—తానప్పుడే రావాలా? పడకపడక మిద్దింటి లక్ష్మమ్మ కండ్లల్లోనే పడాలా? ఆ యిల్లాలు అటుయిటు చూడకుండా మెత్తగా రెండంటించాలా? గ్రహచారం కాకపోతే— ఏమిటిదంతా ?

ఎండవేడి!. . . . మిద్దింటి లక్ష్మమ్మ మాటల్లో వాడి!! — దేవరాజు నోరు పిడచగట్టుకపోతూంది.

గుక్కెడు నీళ్ళు గొంతులో పోసుకోవాలనిపించింది!

అది విద్యాలయము!. . . భావిభారతపౌరుల్ని తీర్చిదిద్దగల దేవాలయము! ఆ దేవాలయంలో గోడలమీద దేశనాయకులపటాలుండేవి. తలుపులు ద్వారబంధ నాలకుకూడ నోచుకోని ఆ పూరింట్లో దేశనాయకుల్ని దోచుకపోతారని 'సర్పంచ్' జాగ్రత్తపడ్డాడు. దేశనాయకులు ఆయనింట చేరారు. ఆతరువాత 'సర్పంచ్' గారి కుటుంబం వేర్లుపోయింది. దేశనాయకులు కూడా వేర్లు పోయారు. ఇక పోతే — రాత్రిపూట ఆబడి యువతరానికి వినోద కేంద్రంగా మారుతుంది. ఈతాకు చాపలు పరిపిస్తారు. 'పెట్రమాక్స్‌లైట్లు' పెట్టుకొంటారు. అర్ధ

రాత్రి దాటినా యిస్‌పేట్ ఆకులాట ఆడుతుంటారు. ఉదయాన వూడిపిస్తే బీడీసిగరెట్టు ముక్కలు వో బుట్టెడుంటాయి! — అయినా తనకు అడిగే తాహతులేదు. అడ్డుకొనుశక్తి అసలేలేదు! తాను ఉపాధ్యాయుడు.

తానొక ఉపాధ్యాయుడనుకొనేసరికి నోరు మరీ పిడచగట్టుకపోయింది.

నోరెండుకపోతూంటే ఆతనిదృష్టి వో మూలకు తిరిగింది. అక్కడ ఆతని కంటపడిందొక కుండ. అది మంచినీళ్ళకుండ!

''ఏరా! ఆ కుండను కడిగినారా?'' అని రోజూ అడుగుతాడు తాను.

''కడిగినాము సార్!'' ముక్తకంటంతో ముప్పయి మూడు గొంతుకలు పలుకుతాయి.

''మంచినీళ్ళు తెచ్చారా?''

''తెచ్చినాముసార్!'' అన్ని గొంతుకలు కలిసి అదేస్థాయిలోపలుకుతాయి.

అయితే ఆ కడిగిన కుండనుతెచ్చిన మంచినీళ్ళను తలచుకొంటే ఒడలు జలదరిస్తుంది. దోసెడు మంచినీళ్ళు ఆకుండ మొగాన కొట్టిదానిని అటుయిటు తిప్పితే—అది కడిగినట్లు! ఏ యింట్లోనో—వీలుగాకుంటే పెరటి తోట్లోనో ఆ కుండ ముంచి నీళ్ళు తెస్తే — అప్పటికవి మంచినీళ్ళయినట్లు !!

ఇక ఉన్నది ఒక్కగానొక్క సత్తులోటా!

వో బుద్ధిమంతుడు కాస్త పైకెత్తి తాగాలని ప్రయత్నిస్తాడు. మరొక్కడు సత్తులోటాను సగానికి పయిగా నోట్లో చొప్పించుకొంటాడు. ఇంకొకడు తాగుతుంటే— సగం నోట్లోకి సగం మళ్ళీ కడవలోనికే!

ఆ దృశ్యం కనులముందు మెదలుతూంటే—దప్పికతో అలానే చావవచ్చునేమో కానీ ఆ నీళ్ళుమాత్రం ముట్టలేమనిపిస్తుంది.

శుచిశుభ్రతను గురించి చెప్పినంత సేపు శ్రద్ధగా వింటారు. శ్రద్ధగా వింటున్నందుకు నిదర్శనంగా చేతులు కట్టుకుంటారు. చెప్పడం అయిన తరువాత చేతులు వదలిపెడతారు. దాంతోపాటు విన్నదీ వదలిపెడతారు.

అందుకే దేవరాజు సుందరరాజును పిలిచాడు. ఇంటికి వెళ్ళి వోచెంబుడు మంచినీళ్ళు తెమ్మన్నాడు.తానేమో ఆకుర్చీలో అలానే చేరగిలపడ్డాడు.పిల్లవాండ్ల గుసగుసలు చింతచెట్ల గాలి విసవిసలతో మేలమాడుతున్నాయి. చింతచెట్ల సందుల్లో నుండి పడుతున్న పొడ ఎండలోపూరిగుడిసె వెలవెలపోతూ ఉంది!— దేవరాజు మొగంతో పోటీ పడుతూ.

సుందరరాజు వో పరుగున బయటపడ్డాడు. దేవరాజు 'ఎప్పుడొస్తాడా?' అని పిల్లవానికోసం ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నాడు. పదినిముషాలయినా జరిగీ జరుగక ముందే— ఆ పిల్లవాడు ప్రత్యక్షమయ్యాడు.దేవరాజుకు పోతున్నప్రాణం లేచివచ్చినట్లయింది. లేచి సరిగ్గా కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. అయితే కంటపడిన దృశ్యంతో వో క్షణం కలవరపడ్డాడు!

ఆ పిల్లవాడు! — వాడే సుందరరాజులు.దర్జాగా ముందు నడుస్తున్నాడు. వాడింటి సేద్యగాడు వాడివెనుక నడుస్తున్నాడు. సేద్యగాని చేతిలో వో గుండు చెంబు. గుండుచెంబుపై వో లోటా బోర్లించి ఉంది. వింతగా చూశాడా దృశ్యాన్ని దేవరాజు!

సేద్యగాడికంటే ముందు సుందరరాజు దేవరాజు దగ్గరకు వచ్చాడు. సేద్యగానివైపు తిరిగి నిలబడ్డాడు. సేద్యగానిని చూస్తూ ''వూ! ''అంటూ మేజావైపు చేయిచూపాడు. పువ్వు పుట్టగానే పరిమళిస్తుంది. వాడుచేయిచూపడం లోనే దర్జాఉంది. సేద్యగాడు వినయవిధేయతలతోవంగి గుండుచెంబును మేజా మీదపెట్టి గౌరవ సూచకంగా ఒక్కఅడుగు వెనక్కుజరిగి నిలుచుకొన్నాడు.

దేవరాజు బుర్ర గిర్రున తిరిగింది!

గుండు చెంబునందుకొన్నాడు. గుటగుట గుక్క ఆర్పకుండా నాలుగు నోటల నీళ్ళు పట్టించాడు. 'అబ్బ!' అంటూ తేలిగ్గా నిట్టూర్చాడు. గుండు చెంబుపై లోటా బోర్లించి మేజామీద పెట్టాడు. సేద్యగాడు ఆ చెంబు నందుకొన్నాడు. ఒక్క నమస్కారం పడేసి బడి కడప దాటేవరకు అలానేవెనక్కు నడిచాడు—తన చెమటతాను తింటున్నా తానుతానుగా బ్రదకలేని మనిషి !

సుందరరాజులు ఏదో సాధించినంత తృప్తితో ఠీవిగాగావెళ్ళి తనస్థానంలో కూర్చుంటున్నాడు. సేద్యగాడు కడపదాటేవరకు వెనక్కునడిచి ఆ తరువాత ముందుకు నడుస్తున్నాడు. కూర్చుంటున్న సుందరరాజుల్ని వెడుతున్న సేద్యగాడిని మార్చిమార్చి చూశాడు దేవరాజులు!

కాసిని మంచినీళ్ళు తేవడానికి కుర్రవెధవకు కూలిమనిషి కావలసి వచ్చింది!

అవునుమరి! సుందరరాజులంటే ఎవరు?—సాక్షాత్ ఆ గ్రామసర్పంచ్ ముద్దుల కొడుకు. తాను? — ఆఫ్టరాల్ వో సింగిల్ టీచర్! తనకు దప్పికయితే సర్పంచ్‌కొడుకు నీళ్ళు మోసుక రావాలని ఎక్కడుంది?

అయినా ఎంత విచిత్రంగా మారిపోయిందీ కాలం!

మారిన కాలంతోపాటు మారుతున్న మనస్తత్వాలను గురించి ఆలోచించేసరికి—మనస్సు ఈకాలాన్నిదాటివెనక్కువెళ్ళి ఆకాలంలో అడుగు పెట్టింది.

ఆకాలంలో తానూ ఒక విద్యార్థి!. . . .సుందరరాజుల్లాంటి విద్యార్థి!!

అప్పుడు తన వయస్సుకూడా దాదాపు సుందరరాజుల వయస్సంతే ఉంటుంది. ఆ వయస్సులో ఆ పల్లె కూటమిలో తాను. తనతో కలిసి తనకంటే పెద్దవాళ్ళు కొందరు. . . .చిన్నవాళ్ళు కొందరు!— అందరూ కలిస్తే అయిదు పదులకు మించరు. తనగ్రామం కూడా యిలాంటి వో కుగ్రామమే! —అయితే సహజసౌందర్యం వనగూడిన పల్లె అది!

ఆరోజుల్లో వో మోస్తరుగా ఎదిగిన రెండుపట్టణాలను కలిపే వో బాట అక్కడ వో అర్ధవృత్తాకృతిని సంతరించుకొనింది. తెలివిగల మానవుడు. . . . ఆరునూరయినా అవకాశాన్ని విడిచిపెట్టని ఆలోచనాపరుడు— ఆ అర్ధవృత్తాకృతిలో కాస్త మట్టినితీసి ఆబాట కిటువైపు,అటువైపుపోస్తే— అది మంచినీళ్ళ గుంట అయింది. ఆ కొలనులో కలువలు తామరలు—తమలో తాము పోటీపడుతుంటాయి ఆ కొలను అందాన్ని పెంచడానికి !

ఆకట్టకిందనే వూరు. జక్కదనమని దానిపేరు. ఆ జక్కదనం చూడ చాల చక్కదనంగా ఉండేది!

ఆ వూరిలో అన్నీ కలిపితే పాతిక యిండ్లకు లోపు అయినా అందులో ముప్పాతికవంతు మిద్దెయిండ్లు. . . . ఇంటింటిని చుట్టి అధమపక్షం అర ఫర్లాంగు ప్రహరీగోడ . . . .వూరికి ఉత్తరంగా రామాలయము . . . . రామాలయం ప్రక్కనే వీధిబడి . . . బడిని ఆనుకొని పెద్దచింతతోపు. . . . ఆచింత తోపులో పెద్దబావి. ఒకనాటి మానవుని ప్రతిభావిశేషాన్ని చాటగల నడబావి!

వూరికి మధ్యగా వో మర్రి వృక్షము. ఆ మర్రిచెట్టు బోదె చుట్టు రచ్చబండ. మర్రిచెట్టు నీడలో మరో చెట్టు ఎదగదంటారు. అయితే ఆ చెట్టు నీడ ఆపాయకట్టులోని ఏ కుటుంబాన్ని కూడా కోర్టు వరకు ఎదగనీయలేదు. కోర్టుకెక్కిన కొంప రతికెక్కదని బహుశా దానికిగూడ తెలుసునేమో ?

దాదాపు పది పదిహేను గ్రామాలు ఆ గ్రామానికి కూతదవ్వులో ఉంటాయి. ఆ గ్రామాల కన్నింటికీ అది పాయకట్టు గ్రామము. ఈ పల్లెల్ని చుట్టుముట్టినట్లు చుట్టూ కొండలు వలయాకారంగా ఉంటాయి. ఆ వృత్తాకృతిలో ఈ పల్లెలు. వ్యవసాయమే ఈ పల్లెల్లో జీవనోపాధి. బావినీటిమీదనే ఆధారపడుతుంది అక్కడి సేద్యం. కాగా తొలికోడి కూసేవేళ నుండి ప్రొద్దు తిరిగేదాక 'రాః వన్నెరాః వో! ' అన్న రాగాలతో ఆ ప్రాంతం మారుమ్రోగుతూ ఉంటుంది. ఎద్దులగొట్టి ముద్దలు తినడమయినా-అక్కడి జీవితం క్రమబద్ధం.

ఆ పల్లెల్లో అంతో యింతో వెసులుబాటున్న వాళ్ళు తమ పిల్లల్ని జక్కదనంలోని వీధిబడికే పంపేవాళ్ళు.

ముప్పయి యేండ్లకు ముందటిమాట. భారతదేశ స్వాతంత్ర్య పోరాటం జరుగుతున్న రోజులు. అసలు స్వాతంత్ర్యమంటే ఏమిటో ఆపల్లె లెరుగవు. ఇప్పటిలాగా వూరికొక్క బడి అప్పట్లో లేవు. చదువుచెప్పినా చెప్పకపోయినా బడికి వెళ్ళితే చాలు! నెలపుడుతూనే జీతం చేతికందేరోజులు కావవి. బిడ్డల్ని చదివించాలని శ్రద్ధ ఉన్నవాళ్ళు—చదువంటే యేమిటో అంతో యింతో తెలిసినవాళ్ళు-వొబడి పెట్టి ఆబడిలో అయ్యవారిని నియమించే వాళ్ళు. అయ్యవారికేలోటూ రాకుండా చూసుకోవడం పల్లీయులకు, పిల్లలకు బాగా చదువుచెప్పడం అయ్యవారికి బాధ్యతలుగా ఉండేవి. అయితే ప్రతిఫలం యిస్తున్నామని పల్లీయులకు కానీ— ఏదో చదువు చెప్పాలని చెబుతున్నట్లు భావన అయ్యవారికికానీ—ఉండేవి కావు. 'అయ్యవారు!' అన్న గౌరవం పల్లీయులకు! . . . . పిల్లలు బాగా చదువుకోవాలన్న తపన అయ్యగారికి!! — ఆ ఆత్మీయతల్ని నిర్వచించడం మహా కష్టం. ప్రతిఫలం అన్నమాటకు అతీతంగా ఉండేది వ్యవహారం!

చెరకుగానుగలు ఆడుతుంటారు. "నువ్వు ఒకముద్దేనా? నేను రెండు ముద్దలు!" అని పోటీపడి తెస్తారు పిల్లలు. ఒొట్టెవాడికంటె ముక్కలవాడిపనే నయమన్నట్లు ఆ యేడాది అయ్యవారింట్లో బెల్లానికి లోటుండదు. అలాగే చింతపండు . . . మిరపకాయలు . . . ధాన్యం— ఏ కాలానికాపంట! ఏయే పంట కాలానికి అయ్యవారింట్లో ఆయా పంట!

అప్పట్లో వీధిబడిలో చదువు చెబుతున్నది అప్పావు పిళ్ళ!

కన్నుకాస్త మెల్ల అయినా ఆయన స్వరూపం యింకను కన్నులకు కట్టినట్లుగానే ఉంటుంది.

ముచ్చటగా మూడు విభూతిపట్టెలు. . . .మధ్యగా దమ్మిడంత గంధం బొట్టు. . . అరవ అడ్డపంచెకట్టు. . . . అరచొక్కామీద ఏ నాటిదో పాత కోటు. . . . రడీమేడ్ తలపాగా! చేతికి చింతబరికె అందుకొంటే బడి గడగడలాడేది.

అయినా అయ్యవారికీ పిల్లలకు మధ్య ఎంత ఆత్మీయత?

అలనాటి తలంపులలో తేలిపోతున్నాడు దేవరాజు. అయితే అయ్యవారి తలంపులు అయ్యగారివిగా ఉంటే పిల్లల రంపు పిల్లలదయింది. ఆ రంపుతో ఈ లోకంలో పడ్డాడు దేవరాజు.

పిల్లల రంపుతో అనుభూతి చెడిపోయినందుకు ఆవేశపడ్డాడు దేవరాజు. బెత్తం చేతికందుకున్నాడు. 'సైలెన్స్' అని అరుస్తూ, చేతి బెత్తంతో శక్తి కొలదీ కొట్టాడు— మేజామీద! — ఎటూ పిల్లల్ని కొట్టలేడు కాబట్టి.

గతాన్ని నెమరువేయడంలో ఆనందముంది. ఆనందంలో అనుభూతి. అదే అనుభవిస్తున్నాడు దేవరాజు. అయితే పిల్లల రంపుతో ఆ అనుభూతికి అంతరాయం కలిగింది. అంతరాయం తొలగాలంటే అల్లరి తొలగాలి. అల్లరితొలగాలంటే పిల్లలకేదో పనిపెట్టాలి. అందుకే సుద్దముక్కను చేతికందుకొన్నాడు. నల్లబల్లను సమీపించాడు.

చిన్నకాపురానికయితే పెద్దది... పెద్దకాపురానికయితే చిన్నది—అనిపించగల సంకటి పలకంత ఉంటుందా నల్లబల్ల. అదిగూడ అప్పుడప్పుడు మాయమవుతుంటుంది. ఆ వూళ్ళో పొట్టేలినో, మేకపోతునో కోస్తే పాళ్ళు వేయడానికి పలక అవసరముంటుంది. ఈ పలక ఆ పలకగా మారుతుంది. అయితే అదృష్టవశాత్తూ ఆరోజు అలాంటి అవసరము రాలేదు కాబట్టి ఆ పలక నల్లబల్లగా మిగిలింది.

ఆనల్లబల్లను అయిదు భాగాలుగా విభజించాడు దేవరాజు. ఒక్కొక్క తరగతికి ఒక్కొక్కభాగం. మిద్దింటి లక్ష్మమ్మ అక్కడ వుంటే కసిదీరా అడుగుదామనిపించింది ఆ పలకను చూపించి — 'యింతమందికి ఈ ఒక్క పలకతో నా చావెట్లా చావమంటావు ?' అని.

ఆ వూళ్ళో తాను అడుగుపెట్టింది మొదలు— ఎంతో మందితో ఎన్నో చెప్పాడు. మరెన్నో అడిగాడు. విన్న నాథుడు లేడు. ఇదిలా అన్న యోగ్యుడూ లేడు. సరిపెట్టుకోవడములో సాధ్యుడయ్యాడు దేవరాజు.

అందుకే ఒక తరగతికి లెక్కలు . . . వ.రొక్క తరగతికి పద్యాలు ... యింకొక్క తరగతికి పదాలు — యిలా తరగతి కొక్కపని కల్పించాడు. కల్పించిన పనిని చేయమని పురమాయించాడు పిల్లల్ని!

పిల్లలందరు పలకలందుకొంటున్నారు. ఒకడు నీళ్ళుపోసి పలకను కడుగుతున్నాడు. వ.రొక్కడు అటుయిటు చూచి అంత ఎంగిలి రుద్దుతున్నాడు. ఇంకొక్కడు జేబులో భద్రపరచుకొన్న బలపాకు పిండిరసం తీస్తున్నాడు. నవ్వుకొంటూ దేవరాజు కుర్చీలో కూలబడ్డాడు.

''సార్!''

పిలుపు వినిపించిన వైపు తిరిగాడు దేవరాజు.

వో కుర్రవాడు నిలబడి ఉన్నాడు.

''ఏరా?''

''ఒంటికిసార్!'' కుడిచేతి చూపుడు వ్రేలిని వంచి చూపుతూఅడిగాడు.

''వచ్చి పదినిముషాలయినా కాలేదు. అప్పుడేఒంటికి బయటికి. చదువుకోమంటే చాలు— సవాలక్ష సాకులు!'' అని గొణుక్కుంటూ 'పోరా!' అన్నాడు.

ఆమాట చెవిని పడడంతో ఆ కుర్రవాడు అక్కడే నిక్కరు గుండీల మీద చేతులు పెట్టి పరుగందుకొన్నాడు. అలా పరుగెత్తుతున్న కుర్రవాడిని చూస్తూ తనలో తాను నవ్వుకొన్నాడు దేవరాజు!

అప్పుడు తనకూ అదే వయస్సు!

అప్పావుపిళ్ళ అయ్యవారి ముందర లేచినిలబడి ఎడమచేతినివెనక్కు పెట్టి కుడిచేతిని మూతివరకు పైకెత్తి చూపుడు వ్రేలినికాస్త వంచితే చాలు!— 'చిన్నోడా!' అని ఆప్యాయంగా పిలుస్తూ ఎడమచేతిని పైకెత్తి అన్ని వ్రేళ్ళు ముడిచి చూపుడు వ్రేలిని మాత్రంచూపేవాడు అప్పావుపిళ్ళ. అలా చూపుతూ అదోరకంగా నవ్వేవాడు. గుబురుమీసాల సందులనుండి ఆ నవ్వు అందచేసే కబురు తనకు అయ్యవారికి మాత్రమే తెలుసు!—అంతే!— ఒక్క పరుగులో గుంటకట్టమీద వాలేవాడు.

గుంటకట్టమీద వెలగచెట్టు. వెలగచెట్టు క్రింద వో పూరి గుడిసె. గుడిసెలో 'అంగిడవ్వ!' — 'అంగిడవ్వ' వడలు, మురుకులు కాలుస్తుంది. దోసెలు పోస్తుంది. బీడీలు సిగరెట్లు ఆకు వక్క పొగాకు అమ్ముతుంది. ఆబాట మీద పడి నడిచేవాళ్ళ నోటికంత ఆకు వక్క కావాలన్నా, ఆచుట్టుపక్క పల్లెల్లో పిల్ల చేతికి ఒక వడనో, మురుకునో యివ్వాలనుకొన్నా 'అంగిడవ్వ'యే శరణ్యం.

అవ్వముందు నిలబడితే చాలు. 'ఏమిరా? మనవడా? వచ్చేస్తివా?' అని బోసినోటితోనవ్వుతూ వో మురుకునో లేదా వడనో చేతిలో పెడుతుంది. అక్కడితో పూర్తికాదు పని. అవ్వతో ఆమాటా ఈమాటా మాట్లాడాలి. అవ్వకేదయినా కావలసి వస్తే అందిస్తూ సాయపడినట్లు నటించాలి. అవ్వ ఏమరుపాటును ఎదురుచూడాలి. సందుదొరికితే చాలు! — అంత పొగాకు కాడతుంచుకొని పరుగో పరుగు !

గసపోసుకొంటూ వెళ్ళి అయ్యవారి పక్కన నిలబడినట్లు నిలబడి ఎవరి కంటా పడకుండా ఆ పొగాకుకాడను అయ్యవారిచేతిలో పెడితే ఆపిచ్చిమారాజు ఎంత సంతోషించేవాడో?— పొగాకు కాడ నోట్లో వేసుకొని తన్మయత్వంతో నములుతూ పాఠాలు చెబుతూంటే తనకెంత సంతృప్తి కలిగేదో?

గత స్మృతి దేవరాజు ఆనందానికి శ్రుతికలుపుతూ ఉంది!

ఒకటిరెండురోజులు ఆటవిడుపువస్తేచాలు! బడిబడిగా కదలినట్లుండేది గూటంకొండకు. 'బుడంకాయంత బుల్లోళ్ళు!—మీరు గూటంకొండ ఎక్కడ మటుంచి అంతదూరం నడవలేరురా!' అని అయ్యవారు వారిస్తున్నా వినకుండా గూటంకొండ వైపు పరుగులుతీసేవాళ్ళు పిల్లలు. ఆ పల్లెల్ని చుట్టివున్న కొండల్లో ఎండిన కట్టెల్లాంటి ఆకారాల మధ్య వో ఒళ్ళుబలిసిన మనిషి నిలబడినట్లుండేది గూటంకొండ! ఆ కొండలో బిక్కి బీర ఉలింజ పరిగ రేగుపండ్లు చెట్లు విరగకాసినట్లుండేవి. బయలుదేరడ మేమో పండ్లకోసమని! — తీరా అక్కడికి వెళ్ళిన తరువాత పండ్లమీది దృష్టికంటే ఎండుకట్టెలమీది దృష్టి పంతాలు పడేది. పోటీలుపడి ఎండుకట్టెలు ఏరుకొనేవాళ్ళు పిల్లలు. 'నీమోపు కంటే నా మోపు పెద్దది. మనిద్దరిమోపు కంటే వాడి మోపు చిన్నది!' అని పంతాలు పడుతూ తలకు మించిన బరువును మోపుగా కట్టుకొనే వాళ్ళు. నెత్తిమీదికి చుట్టగూడా ఉండేదికాదు. కాస్త తంగేడుఆకు పెరుక్కొని తీగలతో చుట్టగాచుట్టి ఆకట్టెలమోపు నెత్తికెత్తుకొనేవాళ్ళు! ఉచ్చిపీకుతున్నా

లెక్క చేయకుండా దాదాపు రెండుమూడు మైళ్ళు చెప్పులులేని కాళ్ళకు చైతన్యమొస్తే ఆ కట్టెల్ని మోసుకొనివచ్చి అయ్యవారింట్లో కుప్పవేస్తే— అదెంతెత్తు కుప్పయ్యేది? ఆ కుప్పనుచూచి 'అయ్యోరికింక నెల్నాళ్ళుబాదే లేదురా!' అని అనుకొనేసరికి ఆ చిన్నిగుండెలు ఆనందంతో ఎంతెత్తు ఎగిరేవి?

ఇంట్లో పొద్దస్తమానము పొలం పనుల్లో అలసిసొలసి వచ్చినఎద్దుల్ని చూపించి 'ఒరే! సిన్నోడా! ఆ ఎద్దుల మొకానంత తవుడు కలిపికొట్టురా?' రాత్రి పూట పాలువారి అమ్మో నాయనో చెబితే చాలు! — వూరుచూడమంటే ఉత్తరం చూచేదిమూతి. అలాంటి మనస్తత్వం—అయ్యవారింటి పనంటే ఎగిరి గంతులు వేసేది. ఏమిటో ఆ ఆత్మీయత?

రామాలయానికి వెనుక వో తోట ఉండేది. స్వామిపూజకు ఆ తోటలో ఒకప్పుడు రకరకాల పూలుపూచేవి. వూళ్ళోవాళ్ళకు పొత్తులు పోకుండా ఆతోట పాదముయంగా తయారయింది. ఆ తోటను 'భజనతోట' అంటుంటారు. ఆ తోటమీద పడింది అయ్యవారి దృష్టి. 'తోటపని' పేరుతో ఆ తోట కూర గాయల తోటగా తయారయింది. పెద్దబావినుండి కావిళ్ళు గట్టి నీళ్ళుమోసే వాళ్ళు పిల్లలు. అలాగే అయ్యవారింటికి కూరగాయలూ మోసేవాళ్ళు!

అంతేనా? గంగమ్మజాతరలు . . దసరాపండుగలు — వస్తేచాలు. వేషాలు వేసుకొని పిల్లలు తొక్కని గుమ్మం లేదంటూతిరిగేవాళ్ళు. కోటికి పడగలెత్తక పోయినా కొదువలెరుగని గుండెలు ఆకాలం మనుష్యులకు! చాటతో ముంచితేస్తే పార్లిపోతుండేది ధాన్యం. ఆ ధాన్యం ఎంతలేదన్నా మూడు, నాలుగు మూటలయ్యేది. ఆ ధాన్యాన్ని మోసుకొనిపోయి అయ్యగారింటి నట్టింట్లో పోసి నపుడు 'అయ్యోరమ్మ' ఆ ధాన్యాన్ని కడవలకెత్తి దొంతర్లు పెట్టేటప్పుడు— పట్టపగ్గాలుండేదికాదు ఆనందానికి!

ఆరోజులు ఆరోజులే! — ఆరోజులిక రావు !!

ఈరోజుల్లోనా?— "గుక్కెడు మంచినీళ్ళు గొంతులోపోయరా!" అంటే ఆ మంచినీళ్ళు మోసుకరావడానికి మనిషి అవసరమయింది.

ఎంతచిత్రంగా మారిపోయారీ కాలం పిల్లలు.

దేవరాజు మారిన పిల్లల మనస్తత్వాల్ని గురించి యింతవరకు ఆలోచిం చాడు. అయితే ఆతని ఆలోచనలు ఆతనికే ఎబ్బెట్టుగా కనుపిస్తున్నాయి. తాను యింతసేపు ఆలోచించింది ఒకవైపే! — అంటే పిల్లల్ని గురించి. మరి ఉపా ధ్యాయుల్ని గురించి?

ఉపాధ్యాయుల్లో మాత్రం విద్యార్థుల మీద ఆనాడుండిన ఆత్మీయత అనురాగము అనుబంధము ఈనాడున్నాయా? ఈ ఆత్మీయతానురాగాలు ఉపా ధ్యాయునికివిద్యార్థికిమధ్య సేతువులని కనీసం ఆలోచించగలుగుతున్నారా ఈనాటి ఉపాధ్యాయులు? వస్తున్నారు. బడికి రావాలి కాబట్టి వస్తున్నారు. రాకపోతే జీతాలు రావు. జీతాలు రాకపోతే పూటగడవదు. కాబట్టి వస్తున్నారు. వచ్చి చెబుతున్నారు—తమకు తోచినంతవరకు!— లేదా తెలిసినంత మట్టుకు!! వినిన వాడు వింటున్నాడు. లేనివాడు పోతున్నాడు?— ఆ సంగతులేవీ అక్కర్లేదు తనకు!

కానీ ఆనాటి ఉపాధ్యాయుడు!

ఆమాట తలచుకొనేసరికి శరీరం గగుర్పొడిచింది దేవరాజుకు!

ఆ దృశ్యం యింకను కళ్ళకు కట్టినట్లు కనుపిస్తూ ఉంది.

వో వేసవి కాలంనాటి రాత్రి. ఉక్కపోస్తూ వుంటుంది కాబట్టి — వూరువూరంతా యిండ్లముందు వాకిళ్ళల్లో వరుసగా మంచాలు వేసుకొని పడు కొన్నారు. అప్పావుపిళ్ళ కుటుంబం కూడా అలాగే పండుకొనింది. అయ్యవారి మంచి హృదయంలాంటి పండువెన్నెల . . . . పుచ్చపూసినట్లు పిచ్చిగా నవ్వుతూ వుంది. ఎక్కడనుండి వచ్చిందో మాయదారి పాము. ఎవరికంట పడకుండా ఎలా కరిచిందో అయ్యవారి కొడుకును. నిద్రలేచేసరికి — అయ్యగారి ఒక్కగానొక్క కొడుకు — పడుకొన్నవాడు పడుకొన్నట్లే ఉన్నాడు. అయితే చచ్చిపడిఉన్నాడు.

ఊరూనాడూ ఏకమయింది. కంటికి కడివెడు కన్నీరు కార్చింది.

"అందుకే ఒక కన్ను కన్నుగాదు. ఒక్కొడుకు కొడుకు కాదన్నారు పెద్దోళ్ళు. పాపం. అప్పావుపిళ్ళయ్యోరు యింక పైకి లెయ్యలేడురా !" అన్నారు ఊళ్ళోవాళ్ళు.

అయితే దహన సంస్కారంచేసి ఆ మధ్యాహ్నమే బడికి వచ్చాడు అప్పావు పిళ్ళ. అయ్యవార్ని చూసేసరికి గొల్లుమన్నారు పిల్లలందరు !

మహావేదాంతిలా నవ్వాడు అప్పావుపిళ్ళ !

"ఒరే! అబ్బాయిలూ! చచ్చిపొయ్యింది ఒక్క కొడుకే గదరా! — మరి మీరంతా బిడ్డలుకారా? యింతమంది బిడ్డలుంటే నాకెందుకురా బెంగ!"

ఆ మాటతో కుమిలికుమిలి యేడ్చారు పిల్లలు!పిల్లల్నిచూస్తూ అయ్య వారు, అయ్యవార్ని చూస్తూ పిల్లలు!! — కాకిశోకంగా తయారయింది.

ఏమయిపోయారలాంటి ఉపాధ్యాయులు ?

ఆ ప్రశ్న మనస్సులో మెదిలేసరికి మనస్సు చివుక్కుమనింది దేవరాజుకు!!

అవును. ఆనాటి ఉపాధ్యాయులు వెలిగేదీపాలు! తామువెలుగుతూ ఎన్నో దీపాల్ని వెలిగించారు. వెలిగినదీపాల్ని చూచి 'ఇదినావెలుగు! ఇది నా వెలుగు!' అని మురిసిపడ్డారు.

కానీ ఈనాటి ఉపాధ్యాయులు వెలిగించినా వెలగని దీపాల మధ్య తామూ వెలగని దీపాలు!

దేవరాజు గుండెల్లో నుండి భారంగావెలువడిన నిట్టూర్పు ఆ పూరింటి పైకప్పు సందుల్లో నుండి బయటపడి చింతచెట్లమీద చేరి అరుస్తున్న కాకిగోలతో కలిసిపోయింది!

శ్రీ ఎన్. ఎస్. సుందరేశ్వరరావు

ఎలకూచి బాలసరస్వతి

'శ్రీ సకల భాషా కవితా స్వతంత్ర భట్టారక యెలకూచి బాల సరస్వతీ మహోపాధ్యాయుడు' ఆంధ్రశబ్ద చింతామణిని అవతరింపజేసిన భగీరథుడు. ఇతని అసలుపేరు వేంకటకృష్ణయ్య.[1]

''వేంకట కృష్ణయాఖ్యుండనేనంధ్ర శబ్ద చింతామణి తెలిఁగించెద'' అని శబ్దచింతామణి అవతారిక.

ఆదికవి నన్నయ తరువాత బాలసరస్వత్యప్పకవ్యహో బల పతులకున్న ప్రచారము ఆంధ్రవ్యాకరణ పండిత లోకమున మఱొకరికి లేదనుటలో అతిశయోక్తి లేదు.

''బాల్యమునఁబల్కు ప్రవిముగ్ధభాషణముల
తోడనె కవిత్వ పద్య సూక్తులును బల్కు
నేర్చి విఖ్యాతి మెఱసి పండితవరుండ
నైతి నిది శారద యనుగ్రహంబు కాదె''

అని తన చంద్రికా పరిణయమునందు చెప్పకొనుటచే నీతనికీ బాలసరస్వతి నామ మన్వర్థ నామధేయమై యుండనోపును. 55 సంవత్సరముల క్రితమే క్రోధన పుష్యమాస 'భారతి'లో మానవల్లి రామకృష్ణకవి రచించిన 'ఎలకూచి వెంకటరాయకవి' వ్యాసము ముద్రితమైనది.

దేశము

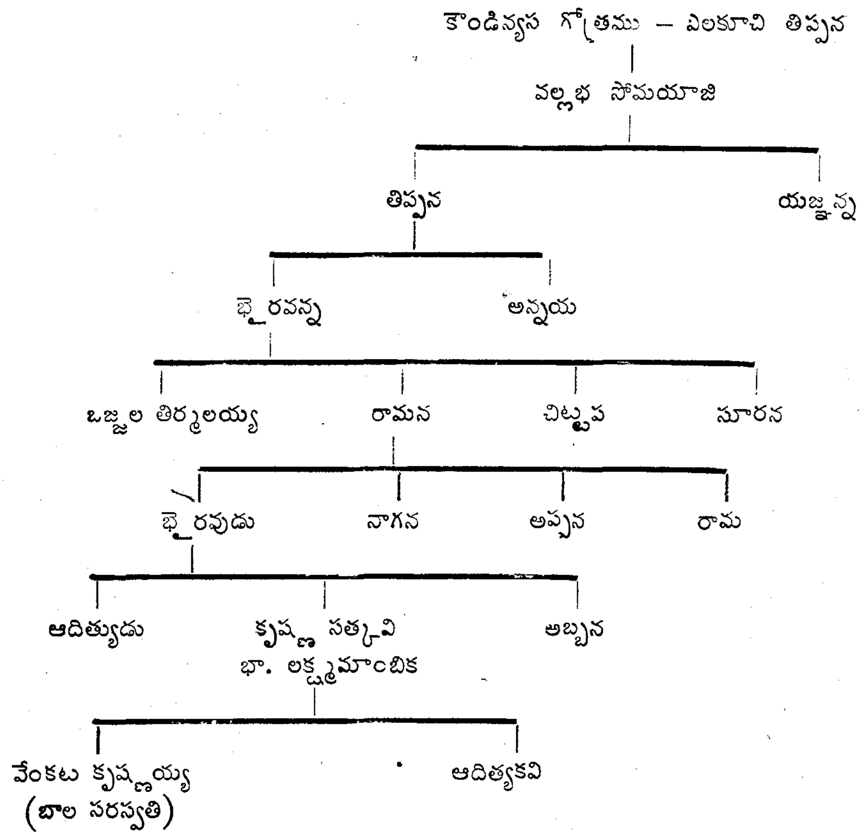
బాలసరస్వతి ఇంటిపేరు ఎలకూచివారు. క్రీ.శ. 1343లో కౌండిన్యస గోత్రోద్భవుడును, యజుశ్శాఖాధ్యాయియును, నాపస్తంభ సూత్రుడును, సర్వేశ్వరయజ్వపౌత్రుడును, శంభుసోమయాజి పుత్రుడును నైన ఎలకూచి వల్లభశిష్టకు ప్రోలయవేమారెడ్డి కొండవీటి ప్రాగ్భాగమున గల మంచాళ్ల గ్రామము[2] ను ధారాదత్తము చేసెను. ఈ దీర్ఘ శాసనమునందు ఎలకూచి వంశీయుల నామము లనేకము గలవు. మంచాళ్ళగ్రామము పాకనాటిలోనిది. ప్రోలయ వేమారెడ్డి కాలమున గుండ్లకమ్మనది కిరువైపులనున్న దేశమునకు పాకనాడని వ్యవహారము. మంచాళ్ల గ్రామదాన ప్రతి గ్రహీతయైన వల్లభ శిష్ట ''సకలజగద్విత వేదవేదాంత సర్వతంత్ర స్వతంత్రానేక స్మృతి పురాణేతిహాస సారజ్ఞుడు. షడ్ధర్మనీ వల్లభుడు'' శాసనమునందున్న వారిలో ఎలకూచి తిరుమలభట్లు, తిప్పనసోమయాజి మొదలగువారి నామధేయములున్నవిగాని బాలసరస్వతి యిచ్చిన తన పూర్వ వంశజుల నామములతో నేకీభవింపకున్నను నా శాసనమునందున్న ఎలకూచి వారు బాలసరస్వతి పూర్వులేయని చెప్పగలము. గోత్రసూత్రములను బట్టియు ప్రదేశమును బట్టియు ఎలకూచివారు పాకనాటివారనియు, కౌండిన్యసగోత్ర ఆపస్తంభ సూత్ర యజుశ్శాఖాధ్యాయులనియు మాత్రము స్పష్టము. ఎలకూచివారిది పాకనాటి పండిత కుటుంబ మని విస్పష్టము. వీరు తొలుత పాకనాడు[3] నివాసులు.

వంశము

ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి[4] అవతారికా పద్యములలో నొకదాని యందు బాలసరస్వతి తన పూర్వులను గూర్చి చెప్పియున్నాడు. ఆ పద్యము ననుసరించి వంశవృక్షం నిర్మింపబడినది.

వంశవృక్షము ననుసరించి చూడగా బాలసరస్వతి తల్లి లక్ష్మనాంబిక, తండ్రి కృష్ణసత్కవి, తమ్ముడు ఆదిత్యకవి. తండ్రియు తమ్ముడును కవులైనట్లు బాలసరస్వతి చెప్పచున్నాడు. తండ్రి 'పాకనాటి సకల కవిజనాచార్యుడు' (బా.స.తీ. 9) తమ్ముడైన ఆదిత్యకవి యే గ్రంథమును వ్రాసెనో బాలసరస్వతి చెప్పలేదు. కాని ఆదిత్య పురాణమను నొక గ్రంథమును వ్రాసినట్లీటీవల తెలిసినది.

''ఇతని సోదరుడగు ఎలకూచి పినయాదిత్యుఁడా దిత్య పురాణమును దెలిఁగించెను. దాని కృత్యాదియందాతఁడు తాను బాల సరస్వతికి నవరజుండనని వ్రాసికొనెను. బాలసరస్వతి తన నన్నయ భట్టీయ వ్యాఖ్యాన పీఠికలోఁగూడ నీతఁడు తనసోదరుఁడని చెప్పెను. ఆదిత్యపురాణ మెనిమిది యాశ్వాసముల గ్రంథము. పినయాదిత్యుడు చతుర్విధ కవిత్వ రచనా ధౌరేయుడు. ఆదిత్యపురాణము దాతయగు పొంపూరి గురవమంత్రీంద్రునకుఁగృతి యిచ్చెను. ఇతని తాతయగు భైరవుడు రామరాజాస్థాన కవియఁట! ఇతని గుఱించి సంపూర్ణ వ్యాసము కావలసినవారు నేను ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధంబున వ్రాసిన వ్యాసమును జూచుకొనుఁడు.'' అని శతక కవుల చరిత్ర[5] కర్తలగు వంగూరి సుబ్బారావుగారు తెల్పియున్నారు. దీని శిథిల ప్రతి ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తునందుగలదు. బాలసరస్వతి ముత్తాతయైన రామనకు తిర్మలయ్య యను అన్నగారు కలడు. అతడు అళియరామరాయలచే నెడవల్లి ముఖ్య సద్గ్రామ హేమచామర ఛత్రాందోళికా పల్యంకి కామణీ విభూషుడు (బా.స.తీ. 8)

బా ల స ర స్వ తి

రాఘవ యాదవ పాండవీయమునుబట్టి, బాలసరస్వతి వేద శాస్త్రపురాణ వివిధ సంగీత సాహిత్యాది విద్యోప బృంహణుడనియు, కౌండిన్యస గోత్రుడనియు, హరిభక్తి శీలుడనియు తెలియుచున్నది. బాలసరస్వతీయమునుబట్టి చూడగా నీతడు దక్షిణ కాళికాదేవ్యుపాసకుడని తేటపడుచున్నది. బాలసరస్వతీయ మీ దేవత కే అర్పితము.[5a] బాలసరస్వతికి గురు వెవ్వరో తెలియదు. చంద్రికా పరిణయమున "గురు ముఖ్యు స్మరించెద మల్లికార్జునున్" అని మల్లికార్జునొకని గురు ముఖ్యునిగా పేర్కొనెను. ఆ పద్యపాదములు స్పష్టముగా లేనందున మల్లికార్జున గురువుయొక్క వివరములు లభ్యపడవయ్యెను.

గద్యలలో బాలసరస్వతి తాను మహోపాధ్యాయుడనని చెప్పుకొన్నాడు. ఈ బిరుదములు వ్యాకరణ మీమాంసాది శాస్త్రముల యందారి తేరినవారును నిరంతరము శిష్యులకు పాఠములు చెప్పువారలును ధరించెడి వారట! ఉపాధ్యాయ, మహామహోపాధ్యాయ[6] బిరుదములను గూర్చి కొంత శోధింపవలసినదే.

బాలసరస్వతి రచనలు

ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి వ్యాఖ్యానమే అన్ని గ్రంథావతారికల యందు కనబడుచుండుటచే నదియెన్నడు వ్రాయబడెనో యూహించుట కష్టము. దీని నాధారము చేసికొని గ్రంథరచనా పౌర్వాపర్యమును నిర్ణయించుట నిష్ప్రయోజనము. లభ్యములగుచున్న వానిలో చంద్రికా పరిణయము ప్రథమము.

(1) చంద్రికా పరిణయము: —నల్లగొండ జిల్లాలోని పరిటాల జమీందారులగు జూపలివారికి కృతి. కృతిభర్త వెలమవీరుడైన వేంకటాద్రి. ఏతత్ కృతిభర్త బాలసరస్వతితో

క. "పరమేశ్వరియగు భారతి
కరుణ వడసి వివిధ శాస్త్రకవితా సంగీ.
త రహస్య తజ్ఞులై పరం
గిరి కీర్తుల మత్కులమునఁ గీర్తితు లెల్లన్"

కావున శారదయందు మాకు భక్తిగలదు. నీ ప్రబంధంబు "శారదాంబ కర్పణము సేయు"మనెను. ఇది సమంజసముగనే యున్నది. సర్వజ్ఞ సింగభూపాలుడీవంశమున సంగీత సాహిత్య గ్రంథములను రచించి విఖ్యాతికెక్కెను. శ్రీనాథునివంటి కవితల్లజుడే భూపాలుని మెప్పబడయుటకై శారదాదేవిని 'సరస సద్గుణ నికురంబ శారదాంబ'యని స్తుతించుట విజ్ఞులెరింగినదే. ఈ చాటువు బాలసరస్వతి నాటికే ప్రచారములోనున్నట్లు బాలసరస్వతీయమున అజన్త పరిచ్ఛేదము. 9వ సూత్ర వ్యాఖ్యాన సందర్భమున 'నమహత్తుల' విశేషణములు నమహత్తులగునని తెల్పుచు 'సరస సద్గుణ నికురంబ శారదాంబ'యని పేర్కొనెను.

"చంద్రికా పరిణయము అసమగ్రము. ద్వితీయా శ్వాసారంభముతో నిలిచిపోయినది. వ్రాత ప్రాచీనము. అర్ధానుస్వారములు

తెనుఁగు ౧టవ అంకెను బోలియున్నవి. శైథిల్యగ్రంథ పాతములు రెండును గలవు. "కుంతీ సుత మధ్యముఁడైన భీముఁడు కాశీ రాజు కూఁతు చంద్రికను వరించుట మున్నగు కథ యిందు వర్ణింపఁబడినది. విప్రర్ణాన్వయుఁడును, తిమ్మమహీపతి పుత్రుం డును, కవి కాశ్రయ దాతయునగు జూపల్లి వేంకటాద్రి ప్రేరణ మున నీ కృతి సరస్వతి కంకితము చేయఁబడినది. గ్రంథమెన్ని యాశ్వాసములో యెఱుంగ రాదు." [7]

(2) రాఘవ యాదవ పాండవీయము:—ఈ గ్రంథావతారికలో చంద్రికా పరిణయమును బేర్కొనుటచే దాని తరువాత కృతియని స్పష్టము. రామాయణ, భాగవత, భారత కథలు మూడును జోడించి చెప్పుటచే నిది త్ర్యర్థి కావ్యమని చెప్పకయే చెప్పుచున్నది. అద్భుతమైన తన ప్రజ్ఞకు సాక్షిగా నీ కావ్యమును జేసినట్లు కవి చెప్పుకొనెను.

గీ. "ఖ్యాతికై కొందఱే మేమొ త్ర్యర్థి కృతులు
చేసితి మటందురది కల్లసేయనేల
సరసులకుఁ బ్రతిపద్య విస్మయ మొసంగు
నాదు కబ్బంబునకు సాటిలేదు గాన"

ఈ త్ర్యర్థి కావ్యకర్త లెవరో తెలియుటలేదు. ఇదే కాలము నకు, ప్రదేశమునకు చెందిన మరింగంటి సింగరాచార్యులు ద్వ్యర్థి, చతురర్థి కృతులను గావించెనుగాని త్ర్యర్థి కావ్యము రచించినట్లతడు చెప్పలేదు.[8] వ్యాఖ్యానముతోనున్న ప్రతి కాకినాడ ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తునందుగలదని గ్రంథ వివరణపట్టిక తెల్పుచున్నది.

(3) మల్ల భూపాలీయము:— బాలసరస్వతి తన కృతిగా బేర్కొనని గ్రంథమిది. భర్తృహరి సుభాషిత త్రిశతి కాంధ్రీ కరణము. 'సురభి మల్లానీతి వాచస్పతీ', సురభి మల్లామానినీ మన్మథా! సురభి మల్లావైదుషీ భూషణా ! యను మకుటములు గల్గి శతక లక్షణమునకు సరిపోవుచున్నది. గ్రంథారంభమున 'శ్రీమద్బాల సరస్వతీ ప్రకట లక్ష్మీ హేతువై'యని బాలసరస్వతి నామ ముదాహరింపబడుటచే నీ కృతి బాలసరస్వతి కృతముగా నెన్నవలసినదేకాని, ఈ శతకమును బాలసరస్వతి వ్రాసినట్లెచ్చ టను జెప్పియుండలేదు.

(4) శబ్దాను శాసనటీక (బాలసరస్వతీయము):— 'సత్కవీంద్ర మస్తక మాణిక్య మౌచుంబశస్తమై ధాత్రినా చంద్ర భాస్కరముగా విభాసిల్లుచున్న ఆంధ్ర శబ్దచింతామణికి టీక. అప్ప కవ్యహోబల పతులీ శిరోభూషణము కళ్ల కద్దుకొని నెత్తికెక్కించు కొనియేయున్నారు.'

'మున్నొక నాడు విద్యానగరిలో నచింత్య కారణోపాగమ స్నేహ సాహచర్యుండగు శివయోగిచే దైవ చోదనం బరిప్రాప్తమైన ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి గ్రంథమునకు లోకోపకారార్థంబు బాల సరస్వతి' గావించిన తెలుగు టీక యిది. క్రీ. శ. 1656వ సంవ త్సరమున అప్పకవి, బాలసరస్వతి కిచ్చిన శివయోగి రాజరాజ నరేంద్రుని పట్టియైన సారంగధరుడని, ఆ సారంగధరుడే'మొన్నటి కీలక సమమున మతంగ గిరికడ' నాంధ్ర శబ్దచింతామణిని బాల సరస్వతికి నొసగెనని చెప్పియుండుటచే బాలసరస్వతికి ఆ.శం చిం. లభించిన సంవత్సరము క్రీ. శ. 1608 యనియు, స్థలము విద్యా నగరిలోని మతంగగిరి[9] సమీపమున ననియు స్పష్టము. ఆంధ్ర శ. చిం. లభించినది విద్యానగరమేయని చెప్పుటకు అందు విరూపాక్షుని స్తుతియుండుట నిదర్శనము.

ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి కర్త శబ్దశాసనుండగు నన్నయ యనియు నతడు 'యథోచితసూత్రతగర్భంబులగు నార్యావృత్తంబులు బంచ పరిచ్ఛేదకంబుగా సమకట్టెననియు, తాను నేర్పుకొలది తత్సూత్ర విభాగంబును దత్ప్రమేయ వివరణంబును, దదుదాహ రణ స్వరూపంబులను నాం ధమయ గద్యపద్యంబుల నేర్పరచి తన యాత్మదేవతయగు అంబాదేవి కర్పించెననియు నవతారికయందు విపులముగా చెప్పియున్నాడు. తన టీకకు శబ్దాను శాసన టీకయని పేరిడినాడు. ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణికి అప్పకవి పద్య వ్యాఖ్యాన మును అహోబలపతి కవి శిరోభూషణమను, సంస్కృత వ్యాఖ్యా నమును రచించి తెనుగు నాట ఆంధ్ర శబ్దచింతామణిని పండితు లకు హస్తామలకములుగా నందిచ్చినారు. చారిత్రకముగా 'అపరాధ పరిశోధన' గావించినచో ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి అవతరణము అసదృశ వాఙ్మయ ప్రపంచ రహస్యములలో నొకటిగా గుర్తింప వలసి యున్నది. ఆంధ్ర శబ్దచింతామణికి ప్రచారమునకు వీరు మువ్వురేగాక వర్తమాన కాలమున స్మరింపదగిన మహాపురుషు లొకరు కలరు. ఆ కీర్తి మూర్తి కథాశేషులైన కళాప్రపూర్ణ వఝుల చిన సీతారామశాస్త్రిగారు. వాఙ్మయ చారిత్రకుల వాలు సవాళ్ల నెదుర్కొని, తొడల్ సరచి నన్నయభట్టే ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణికి కర్తయని తమ రచనల ద్వారమున ఆంధ్ర భాషా పండితులు మనః కుహరములయందు శాశ్వతముగా నిల్పిన జగజెట్టివీరు.

ఇతర రచనలు

ఈ క్రింది రచనలు లభ్యముకాలేదని కవి చరిత్రకారులందరు ముక్తకంఠముగా నంగీకరించిరి. 1. రంగకౌముది. (నాటక విధానము):—"కవి సమీహితరంగ కౌముదీ నామ నాటక విధాన ప్రతిష్ఠా ఘనుండ" అని రా. యా. పా. స్పష్టముగా చెప్పుటచే నిది నాటక లక్షణము మాత్రమేయని గ్రహింపదగును.

2. కార్తికేయాభ్యుదయము:— బాలసరస్వతీయమునందలి శివ సంబంధములైన కొన్ని పద్యములిందలివగునో! ఏమో ?

3. వామన పురాణము: - దీనిని పలువురాంధ్రీకరించిరి.

4. బాహటస్థానము.— ఇది ఆయుర్వేద గ్రంథము. బాల సరస్వతి వైద్యశాస్త్రమునందు నిష్ణాతుడని చెప్పుట కితని శిష్యు డైన చుండి లింగయయనువానిచే అష్టాంగ హృదయము నాంధ్రీక రింపజేయుంచుటయే నిదర్శనము. లింగయ "బాలసరస్వతీ కవి మహోపాధ్యాయ ప్రసాదసిద్ధ కవితా విలాసుడన"ని చెప్పెను. [10]

5. భ్రమరగీతలు :— బాలసరస్వతీయమున మాత్రమే పేర్కొనబడినది. భ్రమర గీతలన తంజావూరి విజయరాఘవ నాయకుడాంధ్రీకరించెను. గ్రంథ మలభ్యము.

6. భాషావివరణము :— దీనిని షడ్భాషావివరణమని చంద్రికా పరిణామము స్పష్టపరచినది. షడ్భాషలనగా మహారాష్ట్రీ, శౌరసేని, మాగధి, పైశాచి, చూళికా పైశాచి, అపభ్రంశములు. అప్పకవి సంస్కృతాంధ్రములను చేర్చి అష్ట భాషలని చెప్పెను (1.77). వాల్మీకి మహర్షి రచితములైన ప్రాకృత మూల సూత్రములకు బాలసరస్వతి సంస్కృతమున వివరణము వ్రాసెను.

షడ్భాషా వివరణము

నేటివరకు బాలసరస్వతినిగూర్చి వ్రాసిన రచయితలందరును షడ్భాషావివరణమును నామమాత్రావశిష్టమనిరి.[11]

ఆంధ్రుల భాగ్యవశమువనో, భారతీయ ప్రాకృతభాషా పండిత మండలి అదృష్టముచేతనో నేడీగ్రంథము అడయారు (మద్రాసు) దివ్యజ్ఞాన సమాజమువారి హస్తలిఖితపుస్తక విభాగమున భద్రపరుప బడియున్నది. వారి వ్యాకరణ గ్రంథవివరణ పట్టికయందు నెం. 742గా నమోదు చేయబడినది.[12] వారిచ్చిన వివరణ మీ దిగువ యథాతథముగ నుద్ధరింపబడినది.

"నెం. 742. షడ్భాషావివరణము—బాలసరస్వతి. కాగితపు ప్రతి. 74 కాగితములు. అనగా 148 పుటలు. ఒక్కొక్క పుట యందు 14 పంక్తులు. లిపి దేవనాగరి. వ్రాత బాగున్నది. ప్రతి నిక్షేపముగ నున్నది. వాల్మీకి షడ్విధ ప్రాకృతసూత్రములకు వివరణము. పూర్వవృత్తికారులైన హేమచంద్ర, తివిక్రములు స్తుతింప బడిరి. రామచంద్రాశ్రముని సిద్ధాంత చంద్రికను బాలసరస్వతి తన వివరణమున నుపయోగించెను. సిద్ధాంత చంద్రిక సారస్వత సూత్రములపై వ్యాఖ్య."

ఈ గ్రంథమును నేనామూలచూడముగ చూడలేదు (12అ), గాని అడయారు వారిచ్చిన ఆద్యంతము లిందు పొందుపరచుచున్నాను. భాషావేదులు మన్నింతురు గాక!

ఆరంభము

చతుర్ముఖ ముఖాంభోజ సుఖక్రీడిత రాగిణీ
వాణీ యమభిషేతేస్మ తస్మై వాల్మీకయే నమః॥

కవి సంజ్ఞాపురా యస్మా దజనిష్ట జగత్త్రయే
కావ్యాని యదుపజ్ఞాని తస్మై వాల్మీకయేనమః॥

వాల్మీకిం సూత్రకారంచ వృత్తికారం తివిక్రమమ్
వన్దా మహే మహాచార్యాన్ హేమచంద్రాది కానపి॥

తాతపాదం గురుందేవం తాన్మహాకవి నాయకాన్
కృష్ణదేవాన్ నమస్యామి బ్రహ్మవిద్యా గురూన్ సతామ్॥

యలకూచి కృష్ణదేవ ప్రథమసుతో భైరవస్యయః పౌత్రః
బాలసరస్వత్యార్యః షడ్భాషా వివరణం సమాతనుతే॥

ప్రాగర్వాగు పరిప్రభూత కవిరాడ్ బృందానుహార్యస్వవా
గ్జాలో బాలసరస్వతీ కవి మహోపాధ్యాయ భట్టారకః।
సంగృహ్య ప్రథమాగమాన సుగమాం స్త్రైవిక్రమాదీనిదం
బాలానుగ్రహ కామ్యయా రచయతి ప్రఖ్యాప్యతాం సజ్జనైః॥

సిద్ధిర్లోకాచ్చ। ప్రాకృతభాషా సిద్ధిఃలోకవ్యవహారాత్ జ్ఞేయా స్యాత్। చకారాల్లక్షణాచ్చ। పరస్మై పదాత్మనే పదనియమాధ్య భావాదిర్లోక వ్యవహారగమ్యః। త్రివిధాప్రాకృతభాషా—దేశ్యా, తద్భవా తత్సమాచేతి। తామ్రస్య తంబరః ఆమ్రస్య అంబర ఇత్యాదయో దేశ్యాః శబ్దాః। తత్సమా సంస్కృతసమా—అహో, హే, హి, అహ హేత్యాదయః। తద్భవా సంస్కృత జా। సాచ సకలభాషా నిదానాత్ సంస్కృతాత్ సిద్ధావస్థయా సాధ్యావస్థయాచజాయమానత్వాత్ సిద్ధా సాధ్యా చేతిద్వివిధా। తస్స్వరూపం యథాస్థానం ధర్మయిష్యామః। అనుక్తమన్యశబ్దాను శాసనవత్। అత్యాకాంక్షణీయం। యదనుక్తమపి పాణినీయ శాస్త్రానుసారేణ జ్ఞేయం స్యాత్। అత ఏవాత్రాపి ప్రత్యాహారాది వ్యవహారః। అత్రచత్వారింశ దక్షరాణ్యేవ వ్యవహార్యాణి। యథా ఏకారౌకార ఋ ౠ ఌవర్ణ శషక్షకారా నస్యుః।

అంతిమ గ్రంథ భాగము

ప్రాకృతం షడ్విధం చాపి భారత్యా బాలభాషితమ్
భాషాణాం ప్రాకృతాదీనాం వాల్మీకి ర్మూల సూత్రకృత్॥

వినాభిజ్ఞాన మేతేషాం దుర్జ్ఞేయం నాటకాదికమ్
అనుగ్రహేణ బాలేషు సర్వం సంకుచితం మయా॥

నను ప్రాకృతభాషాను పాదేయా, అపభ్రంశత్వాత్ గావీ గోణ్యాది శబ్దవత్। ఉపాదానే మ్లేచ్ఛత్వ ప్రసఙ్గః। శిష్టానిబద్ధ విరల దేశ భాషాత్వం అపభ్రంశత్వమ్. హుమ్మతి రమ్మత్యాదీనం విరల దేశ భాషాత్వేఽపి శిష్టనిబద్ధత్వాన్నాప భ్రంశత్వమ్। నాట్యవిషయ ఝుణ్ణాకిణాది శబ్దానాం శిష్టానిబద్ధత్వేఽపి నాపభ్రంశత్వమ్। ప్రాకృతం త్వపభ్రంశః, అతోనగ్రాహ్యామితిచేన్న। భగవతా వాల్మీకినా నిబద్ధ లక్షణం సర్వదేశ ప్రసిద్ధ్యా మిశ్రకోపకారి ప్రాకృతం నాప భ్రంశః సంస్కృత తుల్యమేవ। అన్యథా నాటకేఽప్యప భ్రంశస్యా నుపాదేయత్వ ప్రసంఙ్గః।

గద్య

ఇతి శ్రీ సకలసుకవి మహోపాధ్యాయ భట్టారక బాల సరస్వతీ కృతే షడ్భాషా వివరణే సర్వం సంపూర్ణమ్।

అప్పకవి (క్రీ. శ. 1656) 'షడ్భాషా చంద్రికయును, షడ్భాషా వివరణంబును, హేమచంద్రుని ఫక్కికయు, త్రివిక్రమ వృత్తియు' (1–5) బేర్కొనెను. అప్పకవి గోప్యముగా నుంచినను షడ్భాషా చంద్రికా, షడ్భాషా వివరణముల కర్తలు చెఱకూరి లక్ష్మీధరుడు, బాలసరస్వతియని మనమూహింపవచ్చును. ప్రాకృత వ్యాకరణ సూత్రములను దద్వృత్తులను నప్పకవి షడ్భాషాచంద్రికనుండి గ్రహించినట్లగుపించుచున్నను భాషా వివరణము ముద్రితమైనచో అప్పకవి యెవరి గ్రంథమునుండి తానెరువు తెచ్చుకొనెనో నిర్ధారింప వీలగును.[13]

వాల్మీకి మహర్షి ప్రాకృత మూలసూత్రములు

''వాగ్దేవీ జననీ యేషాం వాల్మీకి ర్మూలసూత్రకృత్
భాషా పయోగా జ్ఞేయాస్తే షడ్భాషా చంద్రికాధ్వనా॥
(లక్ష్మీధరుని షడ్భాషాచంద్రిక — అవతారిక శ్లో॥15)

వాల్మీకిం సూత్రకారం చ వృత్తికారం త్రివిక్రమమ్
వన్దామహే మహాచార్యాన్ హేమచంద్రాది కానపి॥

ప్రాకృతం షడ్విధం చాపి భారత్యా బాలభాషితమ్
భాషాణాం ప్రాకృతాదీనాం వాల్మీకి ర్మూల సూత్రకృత్.

(బాలసరస్వతి — షడ్భాషావివరణమ్—అవతారిక. శ్లో. 3 మరియు గ్రంథాంతిమ శ్లోకము.)

ఈ విధముగా లక్ష్మీధరుడును, బాలసరస్వతియు తమ గ్రంథములందున్న మూల ప్రాకృత సూత్రములకు కర్త వాల్మీకి యని గట్టినమ్మకముతో చెప్పుచున్నారు. కాని వీరికంటె ముందుగా ప్రాకృత సూత్రములకు వృత్తులను వ్రాసిన హేమచంద్ర, త్రివిక్రమ, సింహరాజులుగాని, వీరి సమీపకాలమునకు, దేశమునకు చెందిన అప్పయ దీక్షితులవారుగాని వాల్మీకి మూలసూత్రకర్తయని చెప్ప లేదు.[14] దీక్షితులవారు త్రివిక్రమ, భోజ, హేమచంద్ర, వరరుచులతో బాటు లక్ష్మీధరునిగూడ పేర్కొనిరి. గాని మూలసూత్రకర్త విషయమున మౌనము వహించుటనుబట్టి చూడగా వారికీ సూత్ర కర్తృత్వము వాల్మీకి మహర్షి కంట గట్టుట కిష్టములేకనో, నిరాధారమని తోచుటవలననో వాల్మీకిని స్మరింపరైరి.

హేమచంద్రుడు తన వ్యాకరణమును 'స్వోపజ్ఞవృత్తి సహితమ్' అనియు, త్రివిక్రముడు 'నిజ సూత్ర మార్గమనుజిగమిషతామ్' అనియు వాకొనిరిగాని వాల్మీకి స్మరణను మాత్రము చేయరైరి.

అసలీవాదముయొక్క చరిత్ర కొంత అప్రస్తుతము గాదను కొందును. వాల్మీకి ప్రసక్తిని దెచ్చిపెట్టిన చెరకూరి లక్ష్మీధరుడు తెనుగువాడైనను నతనికి తెనుగుభాషా వాఙ్మయములతో నంతగా సంబంధము లేకపోవుటచే ఆంధ్ర విద్వాంసులు పట్టించుకొనలేదు. ప్రస్తుతము బాలసరస్వతికూడ వాల్మీకిని మూలసూత్రకర్తగా నమస్కరించుటచేత 'ఈ వాల్మీకి కల్పన'నుగూర్చి కొంత తెలుసు కొనుట యుక్తమనిపించుచున్నది.

1909లో హుల్ష్‌దొర సింహరాజు వాల్మీకి సూత్ర వృత్తిని ప్రచురించి సూత్రకర్త వాల్మీకి యనియే విశ్వసించెను.

1911లో విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యులైన పరవస్తు భట్టనాథ స్వామిగారీ వాదమును ఖండించి త్రివిక్రముడే సూత్రసహిత వృత్తి కర్త యని ప్రతిపాదించిరి. (ఇండియన్ ఆంటిక్వెరీ—వాల్. XL పే. 219–233, ఆగస్టు సంచిక) 1916లో కె. పి. త్రివేది లక్ష్మీధరుని షడ్భాషాచంద్రిక కుపోద్ఘాతము వ్రాయుచు, లక్ష్మీధరుని వాక్యమాధారముగాగొని సూత్రకర్త వాల్మీకియేయని పునరుద్ఘాటించిరి. వారి వాదమున కుపబలకముగా శంభురహస్యమను నితిహాసమునుండి కొన్ని పంక్తులుదాహరించి, అందు ప్రాకృతవ్యాకర్త—రామాయణకర్త, అయిన వాల్మీకి మహర్షియని నిరూపించిరి.

1941 లో ప్రొఫెసరు ఏ.యన్.ఉపాధ్యాయిగారు ''వాల్మీకి సూత్రములు—అభూత కల్పన'' యను శీర్షికతో 'భారతీయ విద్య' (సం. 2, సంచిక 2, మే 1941, పుటలు 160 76) లో తమ వ్యాసమును ప్రకటించిరి. వాల్మీకి సూత్రకర్త యనుట వట్టి 'అభూతకల్పన'మని త్రోసిపుచ్చిరి.

1953 లో మైసూరు ప్రాచ్య పరిశోధన సంస్థ అప్పయ దీక్షితుని ప్రాకృత మణిదీపికను ప్రకటించినది. ఆ గ్రంథ సంపాదకులైన శ్రీ టి. శ్రీనివాస గోపాలాచార్యులు గ్రంథములో లేని వాల్మీకి ప్రసక్తిని తమ పీఠికలోనికిదెచ్చి రామాయణకర్త వాల్మీకియే సూత్రకర్తయని పురాణవాదమును పునరుజ్జీవింపజేసిరి.

1954 లో డాక్టరు పి. యల్. వైద్యగారు త్రివిక్రమ వ్యాకరణమును సుపరిష్కృత మొనర్చి వాల్మీకి వాదమును వారిట్లు ఖండించిరి:

"I feel further that the sutras in Hemachandra are his own as also in Trivikrama. None of them, at any rate Hemachandra can be accused of plagiarism of the so-called Valmiki Sutras." (Trivikrama's Prakrit Grammar, Sholarpur 1954. Pages XXIV.)

1956 లో ప్రొఫెసరు ఉపాధ్యాయిగారు తిరిగి యొకసారి ఈ అభూతకల్పనను ఖండించిరి. (Bharatiya Vidya Vol. 15 3, April 1956)

వారి సింహావలోకన వాక్యములు వినుడు.

"To conchide, the Valmiki Sutra is a myth and the fresh evidence brought forth by the editors of Prakrita manidipika is of no value at all. It is only a later tradition made popular by Lakshmidhara that Valmiki the author of Ramayana wrote a Prakrit Grammar and there is no evidence at all to show that Hemachandra and Trivikrama followed Valmiki Sutras' (Page 31)

ఉపాధ్యాయగారి వాక్యములు వాల్మీకి — మూలసూత్రకారుడని చెప్పిన మన బాలసరస్వతికిగూడ చెందునని వేరే చెప్పనక్కర లేదు. ఒక బాలసరస్వతికేయని చెప్పనేల 'ప్రాకృతే షడ్విధం చాపి వాల్మీకిం వా మహేశ్వరమ్' అని చెప్పిన అథర్వణునికిగాడ.

బాలసరస్వతి లక్ష్మీధరుననుసరించుటకు కారణములు

ఇరువురును నాంధ్రదేశీయులే. సమీపకాలమువారే. బహుశః ఒకరినొకరు చూచుకొనియే యుందురు. లక్ష్మీధరుడు జయదేవుని ప్రసన్న రాఘవమునకు వ్యాఖ్య వ్రాసి సిద్ధిరాజు తిమ్మరాజు పేర తిమ్మభూపాలీయ నామముతో (ఆర్. నెం. 2338 కాగితపు ప్రతి) ప్రకటించినాడు. ఈ సిద్ధిరాజు తిమ్మరాజు తెనుగున పరమయోగి విలాస పద్య ప్రబంధకర్తయగుటయేకాక, కొండవీడు దుర్గమునకు విజయనగర సార్వభౌముడైన తిరుమలరాయల పక్షమున కార్యకర్తగా వ్యవహరించియున్నాడు. తిరుమలరాయల మేనల్లుడే తిమ్మరాజు క్రీ. శ. 1558 నుండి 1564 వరకును తిమ్మరాజు శాసనములు కొండవీటి పరిసర ప్రాంతములందు కన్పించుచున్నవి. లక్ష్మీధరుడు షడ్భాషాచంద్రికావతారికయందు

> అస్త్యంధ్రదేశే చరకూరి వంశః
> కృష్ణాతటే కాశ్యపగోత్ర రూఢం
> యో బహ్వృచా నాం బహుమాననీయో
> దత్తే సదా కీర్తి సువైజయంతీమ్॥.

అని చెప్పుకొనుటచే కృష్ణాతీరవాసియైన లక్ష్మీధరుడు క్రీ. శ. 1560 ప్రాంతమున ప్రసన్న రాఘవ వ్యాఖ్యనంకితమిచ్చి యుండును. షడ్భాషాచంద్రిక లక్ష్మీధరుని తొలికృతి. దీని తరువాత ప్రసన్న రాఘవ వ్యాఖ్య. ఈ రెండును మూడవ కృతియైన శ్రుతి రంజనియందు స్మరింపబడినవి. జయదేవుని గీత గోవిందమునకు వ్యాఖ్యయైన శ్రుతి రంజనికి తాళపత్ర ప్రతులలో కొన్నింట తిరుమల రాయలు కర్తగా చెప్పబడెను. బహుశః లక్ష్మీధరుడు తిరుమల రాయలపేర దీనిని రచియించెనేమో ? ఈ తిరుమల దేవరాయలు వసు చరిత్ర కృతిపతి తిరుమలరాయలే. సదాశివరాయలు క్రీ. శ. 1571 లో చనిపోగా తొంబదియేండ్ల వయసున పెనుగొండ సింహాసనమెక్కి 11 నెలల కాలము మాత్రమే రాజయోగమును పొందగలిగెను. లక్ష్మీధరుడప్పుడు పెనుగొండ యందుండెనేమో ! తిరుమలరాయల మరణానంతరము క్రీ.శ. 1572లో లక్ష్మీధరుడు దక్షిణదేశమునకు తరలి కృష్ణాశ్రమయోగివద్ద ఆశ్రమ స్వీకారము చేసి రామానందాశ్రమయోగియై మురారి కృత అనర్ఘరాఘవమునకు ఇష్టార్థకల్పవల్లియను వ్యాఖ్యను రచియించెను.

బాలసరస్వతి కాలము సూక్ష్మముగా నిర్ణయించుట కష్టము అయినను దీనికొక మార్గముగలదు అప్పకవి లెఖ్ఖప్రకారము ఆంధ్ర శబ్దచింతామణి మూలకృతి బాలసరస్వతికి 1608 కీలకలో లభించెను. క్రీ. శ. 1572 ప్రాంతముననున్న లక్ష్మీధరునిగూర్చి వినియో కనియో యుండును. అతని గ్రంథమైన షడ్భాషాచంద్రికను జూచియే తనుగూడ భాషావివరణమును వ్రాసి దేశభాషా వ్యాకరణము వ్రాయుటకు కావలసిన ప్రాకృత వ్యాకరణ పరిజ్ఞానమును, సూత్ర సంపాదనశక్తిని సంపాదించెను. ప్రచారమునకో ప్రమాణమునకో లక్ష్మీ

ధరుడు తన గ్రంథమందలి మూలసూత్రములు ఆదికవి వాల్మీకికి అంటగట్టెను. అది చూచి బాలసరస్వతి ఆంధ్రశబ్ద చింతామణిని ఆంధ్రుల ఆదికవియైన నన్నయ కంటగట్టెను. ఈనన్నయ 'యుగాది సంభవుండై మనిచన్న నన్నయ మహాకవి' యట. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణీ మంత్రసిద్ధులగు అప్పకవ్యహోబలపతులు వాల్మీకినన్నయలను ప్రాకృతాంధ్ర వ్యాకరణసూత్ర నిర్మాతలుగా దేశమున వారి పేర్లను డవిణకొట్టి మ్రోగించిరి.

బాలసరస్వతి మంత్రవేత్త. దక్షిణ కాళికా మంత్రబలముచే 'ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి'ని సమకూర్చి దానికొక లఘుటీక వ్రాసి అప్పకవి కవి ఇచ్చిన మతంగాచల విప్రుడీతడే. చరిత్రలో కాలు సేతులు లేని సారంగధరుడు సిద్ధుడై మతంగగిరికివచ్చి బాల సరస్వతులకు ఇవ్వగా నతడు దానికి 'తెనుఁగుఁడీక' చేసెనట. అతడు టీక యెన్నడొనరించెనో తెలియదు. కాని మతంగాచల విప్రుడు అప్పకవి ఇంటికివచ్చి టీకతోకూడిన ఆం. శ. చి. నిచ్చునని కలలోని శ్రీహరి వార్త. మతంగాచల విప్రుడెవడు ? బాలసరస్వతిగాక. "ఆమతంగ నగ నివాసి పుస్తకనికాయధరుండొకరుండు" అని బాల సరస్వతిపేరు చెప్పక 'నొకరుండ'ని బుకాయించినప్పటికి "రాజ నరేంద్రుని పట్టిదామొన్న నొసంగి విప్రునకు మూలము, అతండొన రించెఁడీక" (1–90) యని 49 పద్యాల తర్వాత పద్యములో బాలసరస్వతిగుట్టు బయటపడినదే. అప్పకవి అల్లిన అబద్ధపు కథ మతంగాచల విప్రుడను ప్రయోగముచేతనే బయటపడినది. అప్పకవి ఎంత ఛాందసుడో అంత అమాయకుడు. అప్పకవి ఇంటికి అర్ధరాత్రమునవచ్చి తలుపుతట్టి ఆం. శ. చి. నిచ్చినది బాలసరస్వతి యని స్పష్టము.

BIBLIOGRAPHY

1 Descriptive and Trenniel catalogues of Government Oriental Manuscripts Library – Telugu (Madras)

2 Balasaraswatiyamu–Balasaraswati Vavilla(1963) Madras.

3 Reddi Sanchika – Andhra Historical Research Society. Rajahmundry (1947)

4 Saraswati Samrajyamu - Ayyanki Venkata Ramanayya Sanmana Sanchika. Vijayawada (1943)

5 Sataka Kavula charitra – Vanguri Subba Rao. Madras (1927)

6 Journal of Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona.

7 Mallabhupaleeyamu – Balasaraswati Vavilla, Madras (1954)

8 Andhra Kavula charitra – Rao Bahadur Kandukuri Veeresalingam Pantulu.

Vol. I	– Revised Edition –	1917
II	—	1898
III	—	1950

9 Hampi Ruins - A. H. Longhurst. (1933) Madras.

10 Astanga Hrideeya Tika–T.T.D. Press. Tirupati.

11 Sabdaratnakaram . B. Seetharama charyulu Madras (1969) Vols. I, 10

12 Andhra Kavi Tarangini – Chaganti Seshaiah Kapileswarapuram (1954)

13 Samagrandhra Sahityam – Arudra, Vol. 10, M. Seshachalam & Co. Madras (1966)

14 Andhra Samsthanamulu – Sahitya Poshana, Andhra University, Waltair (1969)

15 Vyasa Bharati II – Terala Satyanarayana Sarma, Nallagonda (1970)

16 Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library. Vol. IV, Grammar. Prosody. dexicography. Adyar. Madras (1947)

17 Ahobala Panditeeyam (Kavi Sirobhushanam) Prof. K. Lakshmi Ranjanam Ed. Chelamacherla Rangacharyulu, N. C. Venkatachary, Amaresam Rajeswara Sarma-Andhra Writers' Association, Hyd-7 (196)

18 Prakrit Vyakarana – Hemachandracharya. Ed. Dr. P. L. Vaidya (1936)

19 Trivikrama's Prakrit Grammar – Ed. Dr. P. L. Vaidya (1954) Sholapur.

20 Prakrita Rupavatara - Simharaja. Ed. E. Hultze London (1909)

21 Prakritamanidipika–Appaya Dikshita. Oriental Research Institute, Mysore. Ed. T. Srinivasa Gopalacharya, Mysore (1953)

22 Indian Antiquary. Vol. XL. (August issue) (1911)

23 Sadbhashachandrika – Lakshmidhara, Ed. K.P. Trivedi, Bombay (1916)

24 Bharatiya Vidya, Vol. 2. No. 2. Bombay (May 1941) & Vol. 15. No. 3. (April 1956)

25a Prasanna Raghava Vakhya (Sanskrit)

b Sruti Ranjani. Commentary on Jayadeva Gitagovinda (Sanskrit)

c Ittardha kalpavalli - Commentary on Anargha Raghavam (Sanskrit)

d Trenniel catalogues of Sanskrit Manuscripts in G. O. M. L. Library, Madras.

26 Kavijana Mandanam - Adharvana Karikavali. Vavilla, Madras (1921)

27 Ramaneeyam, Balavyakarana Sameeskha - Duvvari Venkata Ramana Sastry, Visakha-patnam (1964)

28 Tenugu Vyakarana Vikasamu - Dr. Koddupalli Purushottam. 2 Vols. Guntur (1969)

29 Srimadramayanadbhutottarakandamu, Nandagiri Venkatappa Rao, Duggirala (1911)

30 Jagannadheeyamu - Siva Venkata Kavulu, Machilipatnam (1915)

31 Saraswata Sarvaswamu, Tanuku (1924)

32 Sangraha Andhra Vijnana Kosam. Vol. III, Vidyanagar, Hyd-7 (196)

అధోజ్ఞాపికలు

1 ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తకశాల గ్రంథ వివరణ పట్టిక, సం. 5 (1935) డి.నెం. 1248, తాళపత్ర ప్రతి. 1963లో వావిళ్లవారు ప్రకటించిన బాలసరస్వతీయ ముద్రిత ప్రతి యందీ భాగములేదు. ఇది కళాప్రపూర్ణ వఝుల చిన సీతా రామశాస్త్రిగారు బహు ప్రతులు చూచి పరిష్కరించినది. వఝుల వారి పీఠిక తేదీ 30-4-1930. ఇందులోగూడ శ్రీ శాస్త్రిగారీ పేరుదాహరింపరైరి.

2 మంచాళ్ల శాసనము. రెడ్డిసంచిక–అనుబంధము (1947) (పుటలు 3, 9).

3 బాలసరస్వతి మహబూబు నగర ప్రాంతముల డని కొంద రందురు. తెలంగాణమున పాకనాటి రెడ్లు గలరుగాని పాక నాటి బ్రాహ్మణు లున్నట్లు నిదర్శనములు లేవు. దేశాటము చేయుచు బాలసరస్వతి పరిటాలకు వచ్చియుండును. ఈ శాఖా భేదములను గూర్చి చూ. (బ్రాహ్మణ శాఖా భేదములు– కొన్ని నాడులు. మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ : సరస్వతీ సామ్రాజ్యము, అయ్యంకి వేంకట రమణయ్యగారి సన్మాన సంచిక. 1943. (పుటలు 467–482.)

4 అవతారికా పద్యములు 7, 8, 9.

5 శతక కవుల చరిత్ర (పుట 199) (1927).

5 a మహా సౌరాభిధాన విద్యా దక్షిణా కాళికా పరా।
చింతామణి మహావిద్యా ద్వాదశీ పరికీర్తితా॥

దక్షిణా కాళికా విద్యా పురశ్చరణతః పరం।
అనాచార దేక రాత్రా సిద్ధిదా చిర సాధనాత్॥

మంత్ర మహా సామ్రాజ్యములో 12 మహా మంత్రములు చెప్పబడినవని, వానిలో దక్షిణ కాళికా విద్య శీఘ్ర ఫలసిద్ధిని కలిగించును. (పరాశర సంహితలోని శ్లోకములుగా మంత్ర శాస్త్ర ప్రవీణ, హనుమదుపాసక శిష్టా చంద్రమౌళి శాస్త్రిగా రుదాహరించినవి) చూ. హనుమద్విలాసము ప్రథమ భాగము. పుటలు 38–39(1949) విజయవాడ ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల.

6 Antiquity of the Title Mahamahopadhyaya – D. B. Diskalkar. Annals of Bhandarkar Oriental Research Institute. Vol. XXXIV (1953) Pages 175-176. భాషావేత్తలయిన ప్రొఫెసర్ ద్రోణప్పగారు బాలసరస్వతికున్న మహోపాధ్యాయ బిరుదుతో తృప్తిపడక 'మహా మహోపాధ్యాయ' బిరుదము నిచ్చినారు. (చూ. ఆంధ్ర సంస్థానములు-సాహిత్య పోషణము' పుటలు 167, 552)

7 ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తకశాల వివరణ పట్టిక.సం.2 (1921) డి. నెం. 509 క్రింద వర్ణితమైన భాగము.

7 అ ఇతని గ్రంథములలో యాదవ రాఘవ పాండవీయము ముద్రి తమయ్యుఁ బ్రఖ్యాతి చెందదయ్యె – (మానవల్లి కవిగారు).

8 చూ. నిరోష్ఠ్య శుద్ధాంధ్ర సీతాకల్యాణ పీఠిక. (కైౘ. క్యా. సం. 4· ప్రా. వి. పు. వివరణ పట్టిక 687. ఆర్. సంఖ్య 672.

రాఘవ యాదవ పాండవీయము, ప్రా. లి. పు. వివరణ పట్టిక. డి. నెం. 687.

8 అ 1954 వావిళ్ళ ముద్రణః టీకా సమేతము.

8ఆ ప్రథమ ముద్రణగా కాకతి పబ్లికేషన్సు (3-4-424/5, నారాయణగూడ, హైదరాబాదు) వారు సు (కవి) జన విధేయుడైన శ్రీనీలాజంగారు కవిశ్రేష్ఠునిచే పీఠికవ్రాయించి 77లో ప్రచురించిరి. అందున్న 60 పుటల పీఠిక రచించు టకు పీఠికాకర్త పడ్డ మనోక్లేశమునకు పరిశోధకులు కంట తడిపెట్టి సానుభూతి చూపవలసినదే.

9 ఈ మతంగగిరి నెల్లూరి మండలము లోనిదని వీరేశలింగం పంతులుగారు వ్రాయుట 'ప్రమాదో ధీమతా మపి' యను కొని సవరించుకొనునది. (ఆ. క. చ. ప్రథమ భాగము.

పుట. 45, 1917) ఇది హంపీ విజయనగరములోనిది. దీని ఛాయా చిత్రమును ఎ. హెచ్. లాంగ్‌హర్‌స్ట్ తన హంపీ రూయిన్స్ (1933) అను గ్రంథమున నిచ్చి యున్నాడు. దీనినానుకొనియే విద్యానగర బజారు వీథి గలదు.

10 ట్రై. క్యాటలాగు నెం. ఆర్. 940 (c) (1949). దీనిని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము వారు వారి పరిశోధన సంస్థ పక్షమున ముద్రించిరి.

11 1898, కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు, ఆంధ్ర కవుల చరిత్ర ద్వితీయ భాగము.

1927, వంగూరి సుబ్బారావు, శతకకవుల చరిత్ర, పుటలు 196-199.

1930, వఝుల చిన సీతారామశాస్త్రిగారు, బాలసరస్వతీయ పీఠిక.

1954, చాగంటి శేషయ్య, ఆంధ్ర కవి తరంగిణి — 10, పుటలు 135-154.

1966, ఆరుద్ర, సమగ్రాంధ్ర సాహిత్యం—10, పుటలు 28–42.

1969, తూమాటి దోణప్ప, ఆంధ్ర సంస్థానములు — సాహిత్య పోషణ, పుట 552.

1970, తేరాల సత్యనారాయణశర్మ, వ్యాస భారతి II, పుటలు 77–93.

12 **Descriptive catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library. Vol IV. Pages 295-296 (1947).**

12అ చూచిన మానవల్లి కవిగారు 'భాషా వివరణము ప్రాకృత సూత్రములకు వివరణ గ్రంథము' సంస్కృత భాషలో రచింపఁబడియె. దీనిం జదువ గల్గితిమి. కాని యజ్వల దేవ, త్రివిక్రమ కృష్ణలీలా శుకాదుల సర్వంకష పాండిత్య మిందు గానరాదు. (ఎలకూచి వేంకట కృష్ణరాయ కవి వ్యాసములో).

13 అప్పకత్యాదుల గ్రంథములలోని వాల్మీకి సూత్రములు (?) స్వస్వరూపమును గోల్పోయి యున్నవని మన్మిత్రులును వైయాకరణులును నగు డా. అమరేశం రాజేశ్వరశర్మగారు అహోబల పండితీయమునకు దాము వ్రాసిన 'ఉపక్రమణిక' (34 పుట) యందు హెచ్చరించియున్నారు. అహో. పండితీయమున వారు వాల్మీకి సూత్రములను సుస్వరూపము లతో ముద్రించియున్నారు.

14 చూ. 1 హేమచంద్రుని — ప్రాకృత వ్యాకరణము — డా. పి. యల్. వైద్య (1936).

2 త్రివిక్రముని — ప్రాకృత వ్యాకరణము — డా. పి. యల్. వైద్య (1954).

3 సింహరాజు—ప్రాకృత రూపావతార — ఇ.హూల్ష్ (1909).

4 అప్పయ దీక్షిత-ప్రాకృత మణిదీపిక—టి. శ్రీని వాస గోపాలాచార్య (1953)

15 ఈ కృష్ణాశ్రమ యోగి పుంగవు నొద్దనే కృష్ణ కర్ణామృత కర్త వెలగపూడి వెంగయామాత్యుడు గూడ శిష్యుడుగా చేరి యున్నట్లు ఏతత్ కర్ణామృత చరమ పద్యములు చెప్పు చున్నవి.

[ఈ వ్యాసమును ద్వితీంత్రిణి సీతారామకవి వ్యాసములో చేర్చి శారదామంజీర రజతోత్సవ వ్యాస సంపుటికి పంపగా నేతత్ సంపాదకులును, మన్మిత్రులు, సుప్రసిద్ధ పండితులునైన డా. అమరేశం రాజేశ్వర్‌గారు స్థలాభావముచే నాకిది తిరిగి పంపిరి. అయినను నేనిచ్చిన షడ్భాషా వివరణమును గూర్చిన విశేషాంశమును శారదా మంజీరములోని వారి వ్యాసములో (పుట 118) దయతో పేర్కొనిరి. వారికి కృతజ్ఞుడను.]

రావో వసంతమా!

శ్రీ మేకా సుధాకరరావు

హేమంత శిశిరాల నోసరిల్లిన మనసు
వాసంతు రాకకై వేయి కన్నులు తెరచి
రేయి రేయంతాను వేచుంది, వెర్రిగా.
చీల్చి చెండాడేటి చలిగాడ్పులను తడిసి
జడిసింది, అలసింది సొలసిపోయింది !
ఆలోచనా ద్విపటి అంతటా కప్పుకొని —

రొదలేవీ లేకుండా మదితలుపులు చేరవేసి
యెదశయ్యను ఒరిగింది
లోలోపల తూగాడే ఊహలలో
సిద్ధార్థికి వీడ్కోలూ
రౌద్రికి ఘనస్వాగతమూ —

ఆవహించెను నిదుర
అలలు అలలుగ కలలు ...
అనంతంగ సాగుతూన్న
ఆరాకుల చక్రంలో
శిశిరమింక తొలగిపోయి
వసంత మేతెంచునంచు
ఎదురుచూచు నాత్రతతో ...
కాని...ఏలొ రాకున్నది !
చెలరేగిన దెదలోపల
ఏదో ఒక సంఘర్షణ —
... ...

ఎందరెందరి శ్రమజీవుల బ్రతుకులు
బండలై ఋతుధర్మానికే విరుద్ధంగా
తొలగని శిశిరంలో మలిగిపోతున్నాయో;
కడలేని కష్టాల చక్రాలకింద నలిగిపోతున్నాయో
అంతుదొరకడంలేదు
ఆకాశంలోని చుక్కల లెక్కలా !

* * *

"మేమంత శిశిరాలు దేశాంతరమ్మేగె
రావో వసంతమా ! రారమ్ము వేవేగ"
అనుచు కోయిల పిలుపు ...

పుడమి పులకించింది
తరులన్ని విరులాయె
లతలు ప్రసవించేను
ప్రకృతి పురిటిల్లుగా !

* * *

"కావాలి, రావాలి అందరకు ఆమని
అనుభవం అందరూ పంచుకోవాలి
ఆనందమందరూ పెంచుకోవాలి..."
ఏవేవో ఆకాంక్ష లాశయాలెగసె.

* * *

వివిధవర్ణాల వెలసి నయనాలకు విందుగూర్చే;
వివిధ సుగంధాలు కురిసి, నాసికకు పసందుకూర్చే
వసంత వనంలా వెలుగొందే మనోద్యానవనంలో
—ఉగాది పచ్చడిలో కుదురుకున్న రుచులవలె —
అంతరాంతరాలలో అణగివున్న ఊహలు
కొల్లలు కొల్లలుగా వెల్లివిరుస్తున్నాయి
అనుపల్లవిగా పల్లవిస్తున్నాయి
చరణాలు చరణాలుగా సురభిళిస్తున్నాయి !

* * *

ఆలోచనల నాగళ్లు దుక్కుచేసిన
ఆకాంక్షాక్షేత్రంలో
ఆశయాల విత్తనాలు నాటుతూన్న
మనసు నిద్రలేని కనులు
బద్ధకంగా విరుచుకుని తెరుచుకున్నాయి —

పత్రాల పంచలలోనూ
పొదల యెదలలోనూ
తపోముద్రలో మునిగివున్న చీకట్లు
ఉదయార్కుని కిరణాలలో అంతర్లీనమై పోతున్నాయి
జీవిత సరోవరంలో నిదురిస్తున్న

జనాల కనుదమ్మలు వికసిస్తూ
జగాన్నదే మేలుకొలుపుతున్నాయి !

మేల్కొన్న మనసు మిన్నువైపు చూచింది —
ఆదిత్యుడు తన కిరణ కోటితో
హారతి పడుతున్నాడు, భూమాతకు.

మోసులెత్తిన ఆశయాల
నాహ్లాదంగా చూస్తూ
తూర్పు ముఖాన వెలసిన
అరుణరాగ కుంకుమ
ఇత ఫాలన దిద్దుకుంది, మనసు.

సూర్యదేవుని శోచిస్సుల
జీవంపోసుకుని విరిసిన
ఆశయాల అక్షర సరసిజాలు —
శిశిర విశీర్ణ జీవితాల గాథలు
రూపొందిన కవితా శువుల జాలు

యెదనూ కుదుపసాగింది
మేల్కొలుపు గంటగా మ్రోగింది !

... ...
... ...

సామాన్యుల కడలేని కడగండ్ల శిశిరం తొలగి
సమ సమాజోద్యానవనం శోభాయమానమై
ఆనందోత్సవం గావించుకొనే
శుభతరుణాన
సుస్వాగతం పాడాలని, వసంతం
మునివాకిట
అశాంతంగా వేచిఉంది —

"రావో వసంతమా
రారమ్మ వేవేగ —"
మరి మరీ పిలచేను
మావిపై కోయిల ! !

శ్రీ ఇచ్ఛాపురపు రామచంద్రం

రాత

''శకుని అన్నప్పుడు కత్తిర శ వ్రాయాలి. మీరేమే స వ్రాశారు. అక్షరాలు కుదురుగాలేవు. ప్చ్...ఇలా అయితే లాభంలేదు. దస్తూరి బాగుండాలి రాత బాగుంటేనే గీత బాగుంటుంది. రోజూ కాపీ వ్రాయండి. పట్టి పట్టి అందంగా రాయండి.'' లోపలికివెళ్లబోతున్నవాడినల్లా వరండాలోనే ఆగిపోయాను. మావాడి ఆగడానికి మండుతూంది. పెంకితనమూ, పెద్దా చిన్నా తేడా లేకపోవడమూ కాకపోతే మా రాజాగాడి దుడుకుతన మేమిటి? మాస్టారిని పట్టుకుని ఎంతెంత మాటలంటున్నాడు! ... అసలు-మాస్టారిననాలి. రాజాకి ఎందుకంత చనువివ్వాలాయన? భయభక్తులూ గౌరవమూ లేకుండా తయారయ్యాడు కుర్రవాడు. శిష్యుడేమో గురువుగారికి పాఠాలు చెబుతున్నాడు! ఆటలాడుకుంటున్నారా? ఆటే అయినా యీ వరసేమీ బాగులేదు నాకు.

గురువు శిష్యుడాయె, శిష్యుండు గురువాయె అన్నది ఊరికే అనుకుందుకే కాని అది నిజమయితే ఎబ్బెట్టుగా ఉంటుంది. చైల్డీజ్ ద ఫాదరాఫ్‌మాన్ వంటివి కేవలం కవి చమత్కృతులుగానే మిగలాలి. ఓడలు బళ్ళూ, బళ్ళు ఓడలూ కానూ కావు. అయినా ప్రమాదమూ లేదు. కాని—గురు శిష్యులు తారుమారు కావడం — కనీసం హాస్యానికే అయినా—చూడ వేడుకగా ఉండదు.

రాజాని పిలిచి నాలుగంటిద్దామా అన్నంత కోపం వొస్తూంది నాకు. వేలెడు లేదు వెధవ! మాస్టారికి పాఠాలు చెబుతున్నాడు!

కొన్ని నెలల క్రిందటి ముచ్చట ... మాస్టారు మా పక్కవాటాలో దిగారు. చూడగానే గౌరవించాలనిపించే ఆకృతి మాస్టారిది. నాలుగు రోజుల పరిచయాన్ని పురస్కరించుకుని మెల్లగా ఆయన్నొక కోరిక కోరాను.

''మాస్టారూ!... మా రాజా మీకు పరిచయం అయ్యే ఉంటాడు. మీరీ యింట్లోదిగి వారమౌతూంది కనుక వాడెంత రాలుగాయో రణపెంకో మీరు గ్రహించే ఉంటారు. మూడోక్లాసు వెలిగిస్తున్నాడు. చదువువరకూ ఫర్లేదు ఎటొచ్చీ రాత దగ్గరే వచ్చిన చిక్కంతా. వాడి రాతచూస్తే డాక్టరుగా తప్ప మరెందుకూ పనికి రాకుండా పోతాడేమో అని నాకు భయంగా ఉంది. వాడి అక్షరాలు వాడికే బోధపడవు. స్థిరం తక్కువ పిల్లవాడు. మీరు రోజూ ఓ గంట వాడిని కుదురుగా కూర్చోబెట్టి ప్రయివేటు చెబుతే...'' అర్థించాను, ఆయన నాకంటె చిన్నవాడే అయినా.

''దానికేం, నాకూ కాలక్షేపమౌతుంది. బడినుంచి వచ్చి చేసే పనేముంది కనక?'' అంటూ అనుగ్రహించారు. ఇక మొదలయ్యాయి వారి పాట్లు.

''అక్షరాలు పొందికగా స్పష్టంగా ఉండాలి. రాత బాగుంటే గీత బాగుంటుంది. ఇలా కొక్కిరి గీతల్లాకాదు. సుందరంగా వ్రాయాలి. కాపీ—పట్టి పట్టి వ్రాయాలి. అక్షరాలు గీతలమధ్యనే ఉండాలి. దాటకూడదు. వాలిపోకూడదు.''

మాస్టారి రాత—ముత్యాల కోవే ఆయనలాగే ఆయన వ్రాత కూడా అందంగా హుందాగా ఉంటుంది. ఆరోగ్యంగా నిండుగా ఉంటుంది. ఆయనకు వ్యసనం లేనట్టే ఆయన వ్రాతకు వంక ఉండదు. ద్విత్వాక్షరాలు కూడా చక్కగా తీర్చి దిద్దినట్లు వ్రాస్తారు. ఆయన అక్షరాలు ఆయన శీలానికి ప్రతిరూపాలు. వాటికి సౌందర్యముంది, సౌశీల్యముంది. వ్యసనపరుల్లా అవి చిత్తమొచ్చినట్లు పరుగెత్తవు. క్రమశిక్షణాయుతమయిన ఆయన జీవన విధానానికి ప్రతి రూపం ఆయన చేతివ్రాత.

యథా గురుః తథా శిష్యః మా వాడి రాత బాగుపడుతుందని నాకు గట్టి నమ్మిక ఏర్పడసాగింది. ఇవతల వరండాలో నేను నా పని చేసుకుంటున్నా మాస్టారి మాటలు స్పష్టంగా నా చెవిన పడుతూనే ఉండేవి.

''మూర్ఖుడు వ్రాసేటప్పుడు ర కింద ఒత్తు ఖ ఉండాలి. దస్తూరి బాగుంటే మంచి మార్కులు వస్తాయి. రాత—గీత దాటకూడదు ..'' ఆయన సహనం అపరిమితం. పదే పదే నోరు నొచ్చేలా చెప్పేవారు అక్షరాలు పొందికగా రాయమని. ఐతే—రాజాని కొట్టేవారు కారు. ఆయనకి వాడంటే ముద్దు. పిల్లలులేని మాస్టారు రాజాని స్వంత పిల్లడికంటె ప్రేమగా చూస్తూ పాఠాలు చెప్పేవారు. మా అబ్బాయి గురించి యిక దిగులు పడనవసరం లేదనిపించేది వారి తీరు చూస్తూంటే. మావాడి దస్తూరి గొంగళి పురుగు దశనుంచి సీతాకోక చిలుకగా పరిణతి చెందబోతున్న తరుణంలో పై ఆఫీసునుంచి నాకా కాగితం వొచ్చింది. కాగితమేమిటి, హుకుం! శ్రీమతిని పిలిచి చావు కబురు చల్లగా చెప్పసాగాను. ''ఉద్యోగికి దూరభూమి లేదన్నాడు సుమతి. దూరని భూమికూడా ఉండకూడదంటూ ప్రభుత్వంవారు నన్ను మన్య ప్రాంతానికి బదిలీ చేసారు. అది—కాకులు దూరని కారడివే. ఐతే—యీ వనవాసం ఆరునెలలకు మించదు. ఇక్కడ వ్రాసిన ఉత్తరం అక్కడకు చేరాలంటే వారం రోజులు పడుతుందట. ఆరునెలలే కనుక ఎలాగో ముక్కు మూసుకుని గడిపేసి వచ్చేస్తాను. వచ్చి వెళ్లాలంటే చచ్చుగా వారం పడుతుంది. శలవు దొరకదు. కనుక నన్ను అపార్థం చేసుకోకు. మన దాంపత్యం విడని బంధం. అన్నట్లు అక్కడ గ్రాసమే దొరుకుతుందట. పచ్చళ్ళూ పొడులూ చేసిస్తే పట్టుకు పోతాను. పిల్లలు జాగ్రత్త. నువ్వు దిగులుపడకు.''

కన్నీళ్లతో సాగనంపింది శ్రీమతి.

ఐదు నెలల అరణ్యవాసంతో సరిపోగా—యిదుగో వచ్చాను—యింటికి.

వచ్చేసరికి—యిదుగో—యిదీ ఎదురయిన దృశ్యం, ఆదిలోనే హంసపాదులా.

పిల్లలు నేను లేనప్పుడెలా పెరిగారో యిక, అడగనక్కర్లేదు.

''ఎంతసేపయింది వచ్చి? పిలవరేం ?''

''నీ కొడుకు ఆగడం చూసి మురిసి—మైమరచిపోయాను.''

ఆమె కూడా కిటికీలోంచి చూసింది నాతోపాటు.

''ఏమిటి మాస్టారూ యీ రాత !... అబ్బ!... చెప్పి చెప్పి నా నోరు పడిపోతూంది కానీ మీచేత సరిగ్గా రాయించలేకపోతున్నాను—''

ఓరి వెధవా! . ఎంత పొగరెక్కిపోయావు...!

''వాడి నిటు పిలువ్...'' కోపంగా చూశాను.

''ముందు మీరు లోపలికి పదండి. కాఫీ తాగి స్థిమిత పడుదురు గాని'' చేయి పట్టుకుని లోపలికి నడిపించింది శ్రీమతి.

''కాఫీ తాగి గెడ్డం చేసుకోండి. శుభ్రంగా నూనె రాసి తలంటుతాను. అప్పటిక్కానీ మీరు మనిషి కారు'' అంటూ నా వొంటికి మానె పట్టించింది. ఆ కార్యక్రమం త్వరగా తెమిలేది కాదని— ''ఏమిటో చెబుతానన్నావు?'' కదిపాను.

''మీరు వెళ్లిన పదిరోజులకే—కూరలకని వెళ్లిన మాస్టారు రోడ్డుమీద హటాత్తుగా నురగలు క్రక్కుతూ పడిపోయారు. ఎవరో చూసి డాక్టరు దగ్గరకు తీసుకువెళ్తే ఆయనో యింజక్షనిచ్చి వెంటనే కె. జి. హెచ్.కి తీసుకుపొమ్మన్నారుట. అక్కడ నెల్లాళ్లున్నారు. అదృష్టంకొద్దీ మనిషి మిగిలారు. అదేదో పక్షవాతంలాటి వ్యాధిట. ప్రాణమయితే దక్కింది కాని ఆ మనిషికి మాట పోయింది. చలనం మందగించింది. జ్ఞాపకశక్తి పోయింది. మందులు వాడుతూ, ఎక్సరసయిజు చేస్తూంటే మెల్లిగా మునపటి మనిషి కావొచ్చునట. ఆయన్ని చూస్తేమాత్రం ఆ ఆశ కలిగింది కాదు. చిన్నపిల్లడినిమల్లె లేవదియ్యాలి. తినిపించాలి. నడిపించాలి. మాటలు చెప్పాలి...అవన్నీ చేస్తూంటే కొంచెంమార్పు కనిపిస్తూ వచ్చింది. రాజానిమాత్రం మాస్టారు త్వరగానే గుర్తించారు. ఇప్పుడు - రాజా ఆయనకి చదువు చెబుతున్నాడు...''

''ఆ!'' ఆశ్చర్యపోయాను. ''మాస్టారికిలా జరిగితే నాకు వ్రాయలేదేం?''

''ఏం శుభవార్తని మీకు రాసేదీ?''

''ఆయన పూర్వపు మనిషౌతారా?'' ఆత్రంగా అడిగాను.

''ఆశపడొచ్చు. ఇప్పుడిప్పుడు మనుషులని గుర్తుపడుతున్నారు. చదువు వొస్తూంది. కర్రపట్టుకుని నడవగలుగుతున్నారు. ఇవన్నీ శుభ సూచకాలే. అదృష్టం బాగుంటే...ఆవిడ గీత బాగుంటే... మళ్లీ ఆయన మనిషి కావొచ్చు...''

జాలివేసింది. హృదయం ఆర్ద్రమైంది.

ఎంత అశాశ్వతమయినా జీవితం యింత ఆశ్చర్యమయమా ! వ్యసనమనేదే లేని మాస్టారి కిటువంటి వ్యాధి రావడమేమిటి? పిల్లలకు పాఠాలు చెప్పి వాళ్ల రాతలు సరిదిద్దవలసిన మాస్టారు- వాళ్ల దగ్గరే చదువూ రాతా నేర్చుకోవలసి రావడం - ఎంత ఘోరం ! ఆరోగ్యానికి ప్రతిరూపంగా ఉండే ఆయన—కుంటుతూ నడవవలసి రావడం...!

విస్మయమయాలూ విషాదభరితాలూ అయిన ఊహల పరంపరలు.

''స్నానం అయ్యాక ఓసారి ఆయన్ని చూసి- పలకరించిరండి ''

''అలాగే'' నీరసంగా అన్నాను.

''మీరెవరో వారి కొకటి రెండుసార్లు చెప్పండి. లేకపోతే గుర్తుపట్టలేకపోవచ్చు.''

''ఊ...''

''రాజాని బట్టి సులువుగానే గుర్తుపడతారేమో లెండి.''

''వొద్దు. వాడిని ఆ సమయాని కక్కడ ఉండనివ్వకు. ఇంట్లోకి రమ్మను.''

తెల్లబోతూ చూసింది శ్రీమతి.

ఆమె కర్థంకాదు—నా బాధ.

డాక్టర్ వి. వి. యల్. నరసింహారావు

తెలుగులో విమర్శ సాహిత్యపు తీరుతెన్నులు

[స్థూల పరామర్శ]

ఎవరైనా నన్ను "ఓ పద్యం వ్రాస్తావా?" అంటే "సరే" నంటాను. "ఓ గేయం పాడగలవా?" అంటే "పాడలేక పోయినా పలకగల"నంటాను. "ఓ కథ చెబుతావా?" అంటే "సరే, అలాగే"నంటాను. "ఓ నాటకం వ్రాసి ఆడరాదా?" అంటే "అందుకూ సిద్ధమే" నంటాను. కాని ఓ మంచి సాహిత్య రచనను విమర్శించమంటే మాత్రం తటపటాయిస్తాను; భయం కూడా వేస్తుంది. ఎందుకంటే — మంచి రచనను ముందు చక్కగా అర్థం చేసుకోవాలి. అర్థంచేసుకున్న 'మంచి'ని జాగ్రత్తగా ఎదుటివాడికి అర్థమయ్యేట్లు చెప్పాలి. ఆ గండం గడిస్తే — ఒకోసారి అందంగా ఉండే ఆ 'మంచి' అనే పదార్థాన్ని అందంగా కూడా చెప్పాలి. అట్లా చెప్పడానికి — నావరకు నాకు — అర్థం చేసుకోగల సంస్కారం, మంచిని గుర్తించే మంచితనం, అందాన్ని పసిపట్టగల రక్తీ, పసిపట్టిన అందాన్ని అందంగా చెప్పగల శక్తీ యుక్తీ — ఇన్ని సమకూడితేకాని నేనొక విమర్శకుణ్ణి కాలేను. పైగా విమర్శకుడనేవాడికి స్వపరభేదాలకు చోటులేని ఆర్జవంకూడా ఆవశ్యకమే.

వ్యాఖ్యానం విమర్శకాదు

"సరే బాగానే ఉంది; నువ్వు చెప్పిన సంస్కారం, సౌజన్యం, శక్తియుక్తులూ మొదలైనవన్నీ ఇవ్వాళ మన మొగంనుంచే ఊడి పడలేదు; వెనుకటి విమర్శకుల్లో మాత్రం ఇవి లేవా?" అని ప్రశ్నించే వారుండవచ్చు. "వెనుకటి విమర్శకులంటే ?" మరో ఎదురు ప్రశ్న. వాల్మీకి రామాయణ రహస్యాలను వెలికి తీసిన గోవిందరాజున్నాడు. వ్యాసభారతాన్ని కరతలామలకం చేసిన నీలకంఠ దీక్షితుడున్నాడు. సంస్కృత భాగవతాన్ని చక్కగా వివరించి చెప్పిన శ్రీధరుడున్నాడు. నైషదీయ చరితాన్ని నాకు కూడా అర్థమయ్యేట్లు చెప్పిన నారాయణుడున్నాడు ఇక కాళిదాసత్రయానికి మల్లినాథుడుండనే ఉన్నాడు. అయితే వీరందర్నీ వ్యాఖ్యాతలనవచ్చు గాని విమర్శకు లనవచ్చునా ?— వీలులేదు. ఎందువల్ల ?— వీరంతా తమ్ము తాము వ్యాఖ్యాతలుగా చెప్పుకున్నారే కాని విమర్శకులుగా చెప్పుకోలేదు. మల్లినాథుడు కుండ బద్దలు కొట్టినట్లు "వ్యాఖ్యాయతే మయా" అనికూడా అన్నాడు. ఆ మాట అంటూ ఆయన తన వ్యాఖ్యాన పద్ధతినికూడా వివరించి చెప్పాడు.

"ఇహాన్వయముఖేనైవ సర్వం వ్యాఖ్యాయతే మయా
నాఽమూలం లిఖ్యతే కించి న్నాఽనపేక్షిత ముచ్యతే"

అన్వయముఖంగా చేసే ఈ వ్యాఖ్యానంలో అమూలకమైందీ, అనపేక్షితమైందీ కించిత్తు ఉండదట. 'అమూలం' అంటే అప్రమాణమైందని కూడా అర్థం. అన్వయముఖంగా జరిగే వ్యాఖ్యలో పదపరిచ్ఛేదం, విగ్రహ వాక్య వివరణ, ఆక్షేప సమాధానాలు మాత్రమేకాక గుణాలంకారచ్ఛందో వ్యాకరణాది విశేషాలు కూడా వివరించబడతాయి. అన్నిటికీ ఆయా శాస్త్ర ప్రమాణాలు ఉటంకించబడతాయి. అవసరమైనచోట శ్రుతి స్మృతి పురాణేతిహాసాలుకూడా ప్రస్తావించబడతాయి.

తెనుగులో ఈ మార్గాన్ని అనుసరించిన సోమనాథుని వసుచరిత్ర వివరణం కాని, వేదంవారి శృంగారనైషధ — ఆముక్తమాల్యదా వివరణలుకాని కేవలం వ్యాఖ్యాలనదగినవేకాని విమర్శ లనదగినవి కావు.

విమర్శ అంటే....

వ్యాఖ్యాన గ్రంథాలు విమర్శ గ్రంథాలు కావన్నాం. పోనీ, లక్షణ గ్రంథాలున్నాయి. కావ్యతత్త్వ పరామర్శ చేసిన ఆలంకారిక శాస్త్ర గ్రంథాలున్నాయి. అవి విమర్శ గ్రంథాల కోవకు వస్తాయా?— 'రావు' అనే సమాధానం. పూర్వ గ్రంథాలను లక్ష్యంగా గ్రహించి రచించిన ఈ లక్షణ గ్రంథాలు కావ్యలక్షణం 'ఇలాగే ఉండాలి' అని శాసనం చేసిన సందర్భాలే ఎక్కువ. పైగా ఆ అనుశాసనాన్ని మక్కికి మక్కిగా అనుసరించాలన్న దృష్టితో వ్రాయబడిన గ్రంథాలు కావ్యాత్మమీదకంటే కావ్య శరీరంమీదనే ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపటం జరిగింది. అందువల్ల కృతక స్వరూపంతో కూడిన రచనలు అధిక సంఖ్యలో వెలువడటమూ జరిగింది. మన ప్రబంధాల్లోని అష్టాదశ వర్ణనలూ, శబ్దార్థాలంకారాలూ కావ్య సౌందర్యాన్ని భంజించిన సందర్భాలు ఇట్లా సంప్రాప్తమైనవే. ఇటువంటి ప్రమాదం ముందెప్పుడైనా వస్తుందేమోనన్న జాగ్రత్తతోనే ధ్వనికారుడు గొప్ప హెచ్చరిక చేశాడు.

"శబ్దార్థ శాసనజ్ఞాన మాత్రేణైవ న విద్యతే
వేద్యతే సతు కావ్యార్థ తత్త్వజ్ఞైరేవ కేవలమ్"

ఈ దృష్టితో కావ్యార్థతత్త్వాన్ని ఆవిష్కరించటానికి చేసిన ప్రయత్నం సకృత్తుగా కాని కనపడదు. ప్రాచీన గ్రంథాలను గూర్చి ఆధునికులు సాగించిన విమర్శల్లోకూడా శబ్ద సాధుత్వ – అసాధుత్వ నిర్ణయంగూర్చి తల పగులకొట్టుకున్నంతగా రసౌచిత్య ధ్వని విశేషాలనుగూర్చి ఆలోచించటం జరుగలేదు. ఆధునిక యుగానికి సంబంధించిన వీరేశలింగంగారుకూడా సుశబ్దాపశబ్ద చర్చను తెగిందాకా లాగినవారిలో ఒకరే.

కనుక కేవలం ప్రతి పదార్థ తాత్పర్యాలు, రసాలంకారచ్ఛందో వ్యాకరణాది విశేషాలూ కాక – కథా గమనం, పాత్ర చిత్రణం, తత్త్వ నిరూపణం, కవి మనస్తత్త్వ వివేచన, సమకాలీన పరిస్థితుల ప్రభావం మొదలైన అంశాలను పరిశీలిస్తూ సాగిన విమర్శ పద్ధతి నవీనమైన కొత్తబాణీ అనే ఒప్పుకోవాలి. ఈ బాణీలో సాగిన సమీక్షాపద్ధతే విమర్శగా తెలుగులో రూపు దిద్దుకొన్నది. కావ్యాత్మ సౌందర్యాన్నీ, కావ్యతత్త్వాన్నీ సమగ్రంగా ప్రకాశింపజేసే సమీక్షలే నిజమైన విమర్శలు.

కొత్త బాణీ

ఈ విధమైన కొత్తబాణీకి శ్రీకారం చుట్టినవారిలో కట్టమంచివారికి సముచితమైన స్థానం ఉన్నది. కవిత్వతత్త్వాన్ని వివరిస్తూ కావ్యగత పాత్ర చిత్రణాదులు పరామర్శిస్తూ అనేక గ్రంథాల్లో ఒకానొక గ్రంథం ఏ స్థానాన్ని పొందుతుందో నిర్ధరించే ప్రయత్నం ఆయన చేశారు. ఆధునిక విమర్శ ఆ పద్ధతిలోనే క్రమంగా రేకు విప్పుకోవటం జరిగింది. భరతుని నాట్యశాస్త్రం మొదలుకొని తెలుగులో అప్పకవీయం వరకుగల శాస్త్ర లక్షణ గ్రంథాలు సాహిత్య గ్రంథాలను కొలిచే కొలబద్దలుగా ఉపయోగపడటం వెనుకబట్టింది.

ఈ దశలోనే ఆంగ్లసాహిత్య విమర్శ పద్ధతుల్లో తెలుగు విమర్శ వాఙ్మయం విస్తరించ మొదలుపెట్టింది. సంప్రదాయ లక్షణ గ్రంథాలను ఆపోశనం పట్టిన ఉద్దండ పండితులుకూడా ఈ కొత్త బాణీకి స్వాగతం పలికి కొత్త పాతలను అందంగా మేళవిస్తూ విమర్శ మార్గాలు అన్వేషించ మొదలుపెట్టారు. రాళ్లపల్లి, వేటూరి, పింగళి, కాటూరి, ముట్నూరి, దువ్వూరి మొదలయిన అనేకుల కొత్త తరహా విమర్శలే ఇందుకు నిదర్శనం.

దువ్వూరివారు వ్రాసిన "అల్లసాని పెద్దన : సమకాలీన భావప్రతినిధి" అనే విమర్శవ్యాసం సంప్రదాయధోరణిలో ఆలోచించే వారికి విపరీతంగాకూడా కనిపించవచ్చు. అందుకు కారణం ఆ వ్యాసంలో ఆయన అవలంబించిన విమర్శ పద్ధతి అతినవ్యమైంది కావటమే. మను చరిత్రలో వ్యక్తమౌతున్న దృక్పథంగూర్చి సుదర్శనంగారు వ్రాసిన వ్యాసం నవ్యధోరణిలో సాగినా కావ్యతత్త్వ నిరూపణం దగ్గరకు వచ్చేసరికి అందులోని ప్రధానరసం గూర్చి ప్రస్తావించక తప్పలేదు. ఔచిత్యము, రసము, ధ్వని మొదలైనవి ఊతకర్రలవంటివే ననిపించినా – తడుముకుంటూ నడిచే స్థితిలో అవి ఉపయోగకరమైన సాధనాలనే ఒప్పుకోకతప్పదు. విశ్వనాథవారి 'అల్లసానివాని అల్లిక జిగిబిగి' కావ్యంలోని కథా సంవిధాన శిల్పాన్ని అన్వేషించటమే కాక, పెద్దన మత దృక్పథాన్నికూడా స్పృశించింది. ఇట్లా ఎన్నింటినో ఉదాహరించవచ్చు. (అన్నింటినీ ఉదాహరించటం ఈ వ్యాస లక్ష్యమూ కాదు.)

నిజానికి సాహిత్యంలో మతం ఒక ముఖ్య భాగంగా అల్లుకుపోయి సాహిత్యంనుంచీ దాన్ని వేరుచేయటం అసాధ్యమైపోయింది. అయితే గడుసువాడైన రచయిత మత దృక్పథాన్ని కావ్యంలో రంగరించి ఆ దృక్పథాన్ని సూచనగా మాత్రమే అందిస్తాడు. సాహిత్య విమర్శకుడు అటువంటి గ్రంథాలను విమర్శించేటప్పుడు ఆ దృక్పథాన్ని కూడా పరామర్శించినప్పుడే విమర్శ సమగ్రమౌతుంది. "మతము : సాహిత్యము" అనే అంశాల్ని పరామర్శిస్తూ టి. యస్. ఇలియట్ కూడా ఈ అభిప్రాయాన్నే స్పష్టం చేశాడు. అంటే కేవలం సాహిత్య ప్రమాణాలనుబట్టే కాకుండా నైతిక ఆధ్యాత్మిక ప్రమాణాలను బట్టికూడా విమర్శ సాగించవలసిన ఆవశ్యకం ఉన్నదని ఆయన గుర్తించాడు.

సత్యాన్వేషణ

సత్యాన్వేషణ దృష్టితో చూస్తే – మతాలన్నీ ప్రారంభ దశలో సంకీర్ణమైన మానవ జీవితానికి మార్గదర్శకాలుగా నిలిచినవే. మానవస్వభావంలో సహనం లోపించినప్పుడు సంకుచితదృష్టి ఏర్పడి అన్యమత నిరసనం, అసూయాద్వేషాలు, ఆవేశకావేషాలు ప్రబలి అవి సాహిత్యంలోకూడా చోటు చేసుకున్నవి. అటువంటి సందర్భాల్లోనే సాహిత్యం విశ్వజనీనతకు దూరం కావటం జరిగింది. ఈ కోవకు చెందిన సాహిత్యాన్ని పరామర్శించేటప్పుడు విమర్శకుడు మరింత కనువిప్పు కలిగి సత్యాన్వేషణ చేసి పాఠకలోకానికి కనువిప్పు కలిగించాలి. అంటే సమాజంలో తానూ ఒక సభ్యుడే అయిన విమర్శకుడు సమాజస్థాయికి ఒక మెట్టు పైగా నిలిచి సత్యాన్వేషణ చెయ్యవలసిన అవసరం ఉన్నదన్నమాట. అందుకే విమర్శకుని బాధ్యత ఒక దశలో ఏకపక్షావలంబి అయిన న్యాయవాది స్థాయిని మిగిలి ప్రధాన న్యాయమూర్తి స్థానం ఆక్రమించుకోవలసిన అవసరం కలుగుతున్నది. ఈ కారణంవల్లనే విమర్శకుని పని అసిధారావ్రతం అవుతున్నది.

మానవ జీవితంమీద మతము, నీతి, రాజకీయాలు, సాంఘిక సమస్యలు, ఆర్థిక సమస్యలు మొదలైన వెన్నో తమ తమ ప్రభావాన్ని చూపుతున్నాయి. తానూ ఒక మానవుడే అయిన రచయిత ఆయా ప్రభావాలకు లొంగి రచన చెయ్యటం అసహజమేమీకాదు. అయితే సమస్యలు నినాదాల స్థాయికి దిగజారినప్పుడే రచనలో శిల్ప మర్యాద లోపిస్తున్నది. ఇక్కడే రచయితకు ఎంతో సంయమం, శిల్ప దృష్టి ఆవశ్యకం. మనదేశంలో స్వాతంత్ర్యోద్యమం ప్రారంభమైన దశలో కవులు కూడా తమ రచనల్లో స్వాతంత్ర్య యోధులుగా దర్శనమిచ్చారు. అదే విధంగా ఆంధ్రరాష్ట్ర ఉద్యమం, చైనా దండయాత్ర, బంగ్లాదేశ్ విభజన మొదలైన అంశాలు కవిత్వంలోకి ఎగ్రబాకక తప్పలేదు. అయితే ఆ రచనల్లో కవిత్వంగా చెప్పదగిన సరుకు పరిమితంగానే మిగిలింది. మిగిలిన కొద్దిపాటి కవిత్వాన్ని ఇది అచ్చమైన కవిత్వం అని చెప్పటానికి విమర్శకునికి

ఆయా ఉద్యమాలతో సానుభూతి మాత్రమే కాక రచనల్లో గల సంవిధాన కౌశలాన్నీ, శిల్ప మర్యాదనూ పసిపట్టగల నేర్పు కావాలి.

విశాల దృష్టి

ఇంగ్లీషులోని రొమాంటిక్ కవుల ప్రభావానికి లోగిన కొందరు తెలుగు కవుల రచనలు కాని, మార్క్స్ సిద్ధాంతాల వల్ల ప్రభావితులైన అభ్యుదయ కవుల రచనలు కాని, ఇటీవలి విప్లవ కవుల రచనలు కానీ పరిశీలించేటప్పుడు విమర్శకుడు ప్రప్రథమంగా ఆ రచనలతో సానుభూతి పొంది ఆ దశ గడచి అవి సమాజానికి ఎంతవరకు మేలు చేశాయన్నది తరువాత పరామర్శించాలి. ఆయా సిద్ధాంతాలతో తనకు వ్యక్తిగతంగా రాజీపడే దృష్టి లేకపోవచ్చు. అయినా వైయక్తిక భావనా పరిధిని దాటి సామాజిక దృష్టితో రచనలను పరిశీలించే విశాలదృష్టి అవసరం. ఈ దృష్టి కొరవడినప్పుడే విమర్శ సంకుచితమైపోయే ప్రమాదం ఏర్పడుతున్నది.

ప్రాచీన కవులు తమ కావ్యాల్లో ప్రధానంగా పురుషార్థ దృష్టిని ప్రపంచించటానికి ప్రయత్నించి ఉండవచ్చు. అదేవిధంగా ఆధునిక కవులు సమకాలీన సమాజాన్ని ప్రతిబింబించే రచనలు అధికంగా చేసి ఉండవచ్చు. సమకాలీన జీవితంలో సాహిత్యంతో పాటు ఆధునిక శాస్త్రవిజ్ఞానం కూడా చోటుచేసుకున్నది. సాహిత్యం ప్రధానంగా మనస్సుకు సంబంధించింది కావటం వల్ల మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం సాహిత్యం మీద ఎక్కువ ప్రభావం చూపసాగింది. ఈ కారణం వల్లనే పాశ్చాత్య రచనల్లో — ముఖ్యంగా ఆధునిక కథలు, నవలలు మొదలైన వాటిలో 'బిహేవియరిజం', 'సైకోఎనాలిసిస్', 'ఈడిపస్ కాంప్లెక్స్', 'ఇన్‌ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్స్' మొదలైన మనస్తత్త్వ శాస్త్రవిషయాలు అతి మాత్రంగా చోటుచేసుకున్నై. ఆ రచనల ప్రభావం సోకిన తెలుగు రచనలు నేటి సాహిత్యంలో జీవితాన్ని నూతన దృక్పథంతో అన్వేషించిన మాట వాస్తవమే. మనస్తత్త్వ శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనలు పరిమితమైన దేశపాత్రలకు మాత్రమే సంబంధించినవి కాక మానవ మనస్సును సర్వసాధారణ దృష్టితో పరిశీలించి విశ్లేషణ చేసి చూచినవి కనుక అవి సార్వ దేశికంగా సార్వజనీనంగా అన్వయించుకోదగినవే. అయితే శాస్త్ర పరిశోధన ఫలితాలను సాహిత్యంలోకి దించి మానవ జీవిత చిత్రణ చెయ్యటంలోనే ఉన్నది చిక్కు. సాహిత్యంలో శాస్త్రదృష్టి ముదిరినా, శాస్త్రంలో సాహిత్య దృష్టి ముదిరినా రెండూ ఉభయ భ్రష్టమయ్యే ప్రమాదం ఉన్నది. పద్య ఛ్ఛందస్సులో వ్రాయబడిన ఆయుర్వేదశాస్త్రాన్ని కాని—ఆ మాటకు వస్తే — ఛందో బద్ధంగా ఉన్న అలంకార శాస్త్రాన్ని కాని కావ్య సాహిత్యంలో జమ కట్టలేము కదా! అదే విధంగా మనస్తత్త్వ శాస్త్ర విషయాలు ముడిసరకుగా దిగుమతైన సాహిత్య రచనలు కూడా సాహిత్యంగా పిలువబడే యోగ్యతలేనివే అవుతాయి.

ఈ ప్రమాదానికి వెలియైన సాహిత్యమే ఆధునిక సాహిత్యంలో సజీవంగా నిలిచే యోగ్యత సంపాదించుకోగలదు. అసలీ ప్రమాదాన్ని వచన కవితలు వ్రాసిన ఆధునిక కవులకంటే ముందు కథలు,నవలలు వ్రాసిన రచయితలే గుర్తించారనవచ్చు. ఈ గుర్తింపు కారణంగానే 'గాలివాన' మొదలైన కథానికలు; 'అల్పజీవి', 'అసమర్థుని జీవయాత్ర', 'చివరకు మిగిలేది', 'సంసార వృక్షం' మొదలైన నవలలు తెలుగులో గణనీయములైన రచనలైనాయి.

ఈ కోవకు చెందిన సాహిత్యాన్ని విమర్శించేటప్పుడు విమర్శకునికి మనోవైజ్ఞానిక శాస్త్ర విషయాలతోపాటు ఆధునికమైన సామాజిక జీవిత సమస్యలూ, ఆ సమస్యలతో సతమతమయ్యే అల్ప జీవులతో సానుభూతి—ఉంటేకాని సమీక్ష అనిపించుకోగల సద్విమర్శ వెలువడదు.

విమర్శకుని బాధ్యత

ఇంతకూ చెప్పవచ్చిం దేమిటంటే — 'సాహిత్య రచనను సమీక్షచేసే విమర్శకుని బాధ్యత రచయిత బాధ్యతకంటే గురుతరమైం'దనే. సమీక్ష అనేసరికి పత్రికాముఖంగా వెలువడే సాహిత్య సమీక్షలూ గ్రంథ విమర్శలూ ప్రస్తావించక తప్పదు. ప్రస్తుత కాలపు ప్రచార సాధనాల్లో పత్రికలు ప్రబలమైనవి కనుక, పత్రికలు గ్రంథ సమీక్షలకు సముచితమైన స్థానం ఇస్తున్నాయి కనుక రచయితలు తమ రచనలమీద పత్రికా సమీక్షలు రావాలని ఎదురు చూడటం సహజమే. పలువురు పత్రికా సమీక్షకులు రచనల్లోని గుణాన్ని గుర్తిస్తూ అవగుణాల్ని వేలెత్తి చూపటమూ జరుగుతున్నది. ఇది మెచ్చతగిందే. కొన్ని సందర్భాల్లో గుణాన్ని అతి మాత్రంగా ప్రస్తుతించటం, అవగుణాన్ని అసలు ప్రస్తావించక పోవటమూ జరుగుతున్నది. మరికొన్ని సందర్భాల్లో గుణాన్ని అసలు గుర్తించకపోవటమూ,అవగుణాలనుమాత్రమే పైకెత్తిచూపటమూ జరుగుతున్నది. ఇక్కడ సమీక్షకుల వైయక్తికమైన అభిరుచులు మాత్రమే ప్రాధాన్యం వహిస్తున్నాయన్నమాట. సమీక్షకుడు ఒక గ్రంథాన్ని విమర్శించ పూనుకున్నప్పుడు ముందు తనకా గ్రంథాన్ని విమర్శించే అధికారం ఉన్నదా లేదా అనే అంతర్విమర్శ చేసుకోవాలి. విషయం బుద్ధికెక్కక, గ్రంథం విసుగుపుట్టిస్తుందనే ధోరణిలో విమర్శ వెలువడరాదు. దోషాలు సప్రమాణంగా ఎత్తిచూపడాన్ని ఎప్పుడూ హర్షించవలసిందే.

అంతేకాదు; రచయితకూ పాఠకుడికీ మధ్యవర్తిగా నిలిచి ఇరువురికీ మార్గోపదేశం చెయ్యవలసినవాడుకూడా విమర్శకుడే. అతని రంగస్థలం పత్రిక అయినా, రేడియో అయినా, కేవలం గ్రంథపీఠిక అయినా చేసే విమర్శ 'తాంబోలం ఇచ్చేశా' నన్న తంతుగా జరుగకూడదు. విమర్శ సావధానంగా చదివిన పాఠకుడికి పఠనానంతరం గ్రంథమే మనస్సులో మెదిలేట్లుండాలి కాని — గ్రంథం గుర్తుకేరాక, విమర్శకుడు మాత్రమే కొట్టవచ్చినట్లు కనపడరాదు.

విమర్శ వేదంలా ప్రభుసమ్మితం అనుకోరాదు. కనుక అనుశాసనం చేసే ధోరణి పనికిరాదు. కావ్యంలా కేవలం కాంతా సమ్మితమూ కానక్కర్లేదు. కనుక పఠితను పరవశింప చెయ్యాలనే ప్రయత్నమూ అనవసరమే. విమర్శ, పురాణం కాకపోయినా మిత్ర సమ్మితంగా ఉండటంలో దోషంలేదు. దోషం లేకపోవటమే కాదు; క్షేమంకూడాను. స్వీయానుభూతిని చక్కగా ఆవిష్కరించిన రచయితతో విమర్శకుడికి సానుభూతి ఏర్పడితేతప్ప సద్విమర్శ వెలువడదు. సానుభూతి మాత్రమే చాలదు; మరోమెట్టు పైకెక్కి న్యాయ నిర్ణయం చెయ్యవలసిన అవసరంకూడా ఉన్నది. కనుక విమర్శకుడికి సౌందర్యాన్వేషణతోపాటు సత్యాన్వేషణకూడా అవశ్య కర్తవ్యమౌతున్నది. ఈ అన్వేషణ విమర్శకుడి సంస్కారం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది కనుక ఏ ఒక్క రచనమీదా ఏ ఒక్క విమర్శా తుది తీర్పు కావటానికి వీలులేదు. ఋజుదృష్టితో అన్వేషణ సాగినంతకాలం నూతన విమర్శకు అవకాశం ఉండనే ఉంటుంది.

మంగళాశంసనము

శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వర్లు

వచ్చితివె! రౌద్రి! యరువది వత్సరమ్మ
లయ్యె మానేల యడుగిడితమ్మ మరల!
పేరు మాత్రమ్మ చెవులకు భీకరమ్మ
నీదు గుండియ మృదు నవనీత మేమొ!!

మృదుల వాసంత నవపరీమిళదనంత
సౌరభోన్నతి నవ్యాంధ్రజగము వెలుగ
నీవు వనదేవతవుంబోలె నిజ ముగాది!
నింపితివి కాంతి పేద గుండియల నేడు!!

నీవు వచ్చెదవని రమణీయమై ప్ర
వాళ దీప మ్మల నిడె లతా లలనలు
నీవు వచ్చెదవని కమనీయరాగ
విభ్రమముంజూపె కోకిలపేరటాండ్రు!!

ప్రతి ఉగాదికి స్వాగతపత్రమిచ్చి
సరస సంభావనలుంజేసి మురియుటెల్ల
మాకు వార్షికమయ్యె! సంవత్సరాది!
ఆశలూనితి మెప్పటి యట్టులిపుడు!!

వినతి చేకొన్ని నవ్యాంధ్ర వీధులందు
ప్రచుర చైతన్య కేతన పంక్తి నెగుర
నిమ్మ! నీ పాలనమున ధర్మమ్మ - శాంతి
జోడు చక్రాలుగా కదలాడనిమ్మ!!

మహిత పూర్వాంధ్ర శౌర్య సంపత్తి దీక్ష
విశ్వశాంతికి పాదులు వేయుశక్తి
మరల నవ్యాంధ్ర జగమున మా యెడంద
లందు వెల్గింపరమ్మ! యుగాది! రౌద్రి!!

మా తెలుగుతల్లి పాదపద్మమ్మలందు
మధురగీతాలు పాడి సమ్మదముంగొనెడు
అభినవోత్సాహభావమ్మ లందుకొనగ
మాయెడందల చైతన్య మధువులిమ్మ!!

మొక్కవోనట్టి దీక్షకు మూలశక్తి
చెక్కుచెదరని భక్తికి సిద్ధఫలము
గా వెలుంగుచునుండి కృపావిశేష
మృదుకటాక్షల పాలింపుమీ!! యుగాది!!

సమత మమతలు సర్వాంధ్ర బనుల హృదయ
సీమలోం గాపురముసేయ — చీకుచింత
లేని సుఖమయ జీవనమూనునట్లు
చూడు మా రౌద్రి!! నవ యశశ్శోభం గనుమ!!

ప్రకటమౌ రుద్ర సంబంధ భావమునకు
చెందెనీపేరు! భయమింక చెందనేల!!
సర్వమంగళావిభుడు నీ సరసనుండి
సర్వమును మంగళంబులు జరుపు మాకు!!

శ్రీ బులుసు వేంకట రమణయ్య

నాటి విజయనగర సంస్థానం

ఈ శతాబ్దంలోని సగం కాలంవరకూ మన దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాలలో జమీందారీలు ఉండేవి. అవి సంస్థానాలని ప్రసిద్ధి పొందాయి. సంస్థానాధిపతులు విద్యాశాలలను స్థాపించి, కళలను పోషించి, పండితులను, కవులను సత్కరించి, అమూల్యాలైన పెక్కు గ్రంథాలను ముద్రింపించి బహుముఖాల తమ ఔదార్యాన్ని వెల్లడించారు. మనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత జమీందారీలు రద్దు కావడంతో సంస్థానాలు కూలిపోయాయి. సంస్థానాధిపతులు నిస్పృహులై తాము స్థాపించిన విద్యా సంస్థలను ప్రభుత్వానికి అప్పగించవలసిన స్థితి యేర్పడింది. ఇక పండితపోషణ, కవిసమ్మానం, కృతి స్వీకరణల సంగతి వేరే చెప్పనక్కర్లేదు. కొన్ని సంస్థానాలలో — శిథిలమైపోతున్న భవనాలను చూస్తూఉంటే మనస్సుకు ఎంతో బాధ అనిపిస్తుంది. ఈ తరంవారికి అప్పటి సంస్థానాలు చేసిన సేవ తెలియదు. ఆ సంస్థానాల చరిత్రలుకూడా లేవు. ఎప్పుడో ముద్రితాలయిన కొన్ని సంస్థానాల చరిత్రలు ఇప్పుడు లభ్యం కావు. అప్పటి చరిత్రలను ఎరిగినవారుకూడా చాలా తక్కువగానే ఉన్నారు. వారితరం దాటిపోతే — ఆమీద సంస్థానాలను గురించి తెలుసుకొనుటకు అవకాశమేలేకుండా పోతుంది. అందువల్ల నాకు కొంత పరిచయం ఉన్న విజయనగర సంస్థానాన్ని గురించి. తెలిసిన విషయాన్ని ఈ వ్యాసంలో వివరిస్తున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని సంస్థానాలలో విజయనగర సంస్థానమే చాలా ముఖ్యమైనది. పిఠాపురం, బొబ్బిలి, వెంకటగిరి, గద్వాల, వనపర్తి, జటప్రోలు మొదలైన సంస్థానాలు దాని తర్వాత చెప్పదగినవే!

15వ శతాబ్దం నడుమ నుంచి 16వ శతాబ్దం మధ్యవరకూ హంపీ విజయనగరం ఎట్టి ప్రసిద్ధిని పొందినదో, 19వ శతాబ్ది నడుమ నుంచీ 20వ శతాబ్ది మధ్యవరకూ విజయనగర సంస్థానం అట్టి యశస్సును సంపాదించింది. శ్రీకృష్ణదేవరాయల వారు ఆంధ్ర భోజుడని విఖ్యాతి పొందినట్లే విజయనగర సంస్థానాధిపతి ఆనంద గజపతి ప్రభువు అభినవ భోజుడని పేరు గడించాడు.

ఆనంద గజపతి ప్రభువు పితామహులైన నారాయణ గజపతి రాజుగారు అప్పటి రాజకీయ పరిస్థితులను బట్టి కాశీలోనే స్థిరనివాసం ఏర్పాటు చేసుకోగా, ఆయన కుమారులు విజయరామ గజపతిరాజుగారు ప్రభుత్వంవారి సలహాపయి చాలా చిన్నవయస్సులోనే విజయనగరానికి వచ్చారు. ఆయనకు పరిపాలనా సామర్థ్యం కలిగే వరకూ, అప్పుడు దేశాన్ని పాలిస్తూ ఉన్న విదేశీయ ప్రభుత్వమే సంస్థాన వ్యవహారాలను చూస్తూ ఉండినది. అధికారం చేతిలోకి వచ్చిన తర్వాత విజయరామ గజపతిరాజుగారు విద్యాభివృద్ధికి ఎంతో కృషి చేశారు. విద్వత్కవులను పోషించడమే కాక ఎన్నో దాన ధర్మాలు చేశారు.

విజయనగర ప్రభువులు మొదటినుంచీ ఉదార స్వభావులు. స్వయంగా పండితులు. గ్రంథాలను కృతి పొందడమే కాకుండా స్వయంగా గ్రంథాలు రచించిన ప్రతిభావంతులు. ఆ వంశ పరంపరలో వచ్చిన విజయరామ గజపతి ప్రభువు ఘనకార్యాలు చెయ్యడంలో ఆశ్చర్యంలేదు.

విజయరామ గజపతిరాజుగారు విద్యాప్రియులు. ఆంగ్ల పాఠశాలను, వేదసంస్కృత పాఠశాలను, బాలికా పాఠశాలను ఆయన స్థాపించారు నూటముప్ఫయి, నూట నలభై ఏళ్లక్రిందట స్త్రీలకు విద్య నేర్పడానికి ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితులలో బాలికా పాఠశాలను స్థాపించడం ప్రశంసనీయం. అప్పటి ఆంగ్లపాఠశాల మరి కొద్ది కాలంలోనే ఫస్ట్ గ్రేడ్ కాలేజీ అయింది. సంస్కృత పాఠశాల దేశమంతటా ప్రఖ్యాతిగాంచిన సంస్కృత కళాశాలగా తయారయింది. వీరు విజయనగరంలోనే కాకుండా మద్రాసులోను, కాశీలోనూ కూడా బాలికా పాఠశాలలను నెలకొల్పారు. దూరప్రాంతాలలో విద్యను అభ్యసిస్తూ ఉన్న విద్యార్థులకు స్కాలర్ షిప్పులు యిచ్చి ప్రోత్సహించారు. కాశీలో టౌన్ హాలును నిర్మించారు. అలహాబాదులో ఒక లైబ్రరీని, కాశీలో ఒక ధర్మవైద్యశాలను ఏర్పాటు చేశారు. మద్రాసులో మౌంట్‌రోడ్డులో రౌండ్ ఠాణావద్దను, లండన్‌లోని హైడ్ పార్కులోను జలయంత్రాలను నెలకొలిపారు.

ఈ ప్రభువు తమ రాజధానిని ఎన్నో విధాల అభివృద్ధి పరిచారు. మ్యునిసిపాలిటీలు లేని ఆ కాలంలో ఈయన విజయనగరంలో మ్యునిసిపాలిటీని ఏర్పరచి పట్టణానికి కావలసిన సౌకర్యాలు కలిగించారు. ''ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేల్సు'' పేరున పెద్ద మార్కెట్ నిర్మించి వర్తకానికీ, వస్త్ర వ్యాపారానికీ సౌకర్యాలు కలిగించారు. తమ రాజధానినుండి నాలుపైపుల ఉన్న పట్టణాలకు రస్తాలు వేయించారు. ఆ రస్తాలు రాకపోకలకు, వ్యాపారానికీ ఎంతో సదుపాయంగా ఉండినవి.

వీరు స్థాపించిన విద్యాలయాలలోని విద్వాంసులే కాకుండా వీరి ఆస్థానంలో సుప్రసిద్ధులైన విద్వత్కవులుండేవారు. వారిలో ముడుంబై నరసింహస్వామిగారు సుప్రసిద్ధులు. బహుగ్రంథకర్తలు. ఆయన స్వయంగా శ్రీ వేదవ్యాస ముద్రాక్షరశాల అనే ప్రెస్సును స్థాపించి తమ గ్రంథాలను అచ్చు వేసేవారు. శ్రీపాద చలమయ్యగారు, మండ కామేశ్వరశాస్త్రిగారు మున్నగువారు ఇతర విద్వత్కవులు. చలమయ్యగారు 'రామకృష్ణోపాఖ్యాన' కర్తలు. కామేశ్వర శాస్త్రిగారు మహారాజావారి కోరికపై కూర్మపురాణాన్ని ఆంధ్రీక

రించి ఆయనకు అంకితమిచ్చారు. మార్కండేయ పురాణాన్ని తెలిగించి మహారాజుగారి దేవేరి శ్రీమతి అలక రాజేశ్వరీదేవికి అంకితం చేశారు.

తండ్రిగారి అనంతరం సంస్థానాధిపత్యం వహించిన ఆనంద గజపతి ప్రభువు గొప్ప ప్రతిభాశాలి. కళాపోషకుడు, విద్వత్పక్షపాతి, సౌందర్యశాలి. తెల్లదొరలు ఈయనను "ప్రిన్స్ చార్మింగ్" అని ప్రశంసించేవారు. ఈయనకు విద్యాసక్తి ఎక్కువ. ఆస్థాన విద్వాంసులైన భాగవతుల హరిశాస్త్రిగారివద్దను, మైసూరు భీమాచార్యులు గారి వద్దను ఈయన సంస్కృతం నేర్చుకుని వ్యాకరణాది శాస్త్రాలలో కూడా పాండిత్యం సంపాదించారు. లింగం లక్ష్మాజీ పండితులు వీరి ఆంగ్ల భాషా గురువులు. ఈ ప్రభువు సంస్కృతాంధ్రాంగ్లాలతోపాటు గ్రీక్, లాటిన్, అరబిక్, పర్షియన్ భాషలను కూడా నేర్చుకున్నారు. సంగీతంలోనూ మంచి ప్రవేశం వారికి ఉన్నది. రాయలవారి సభలో అష్టదిగ్గజాలు ఉన్నట్లే ఈయన సభలో కూడా దిగ్దంతులవంటి పండితులు ఉండేవారు. వారిలో ముదుంబై నరసింహాచార్యస్వామిగారు, కొల్లూరు కామశాస్త్రిగారు, మండ కామేశ్వరశాస్త్రిగారు, వారి కుమారులు లక్ష్మీకామశాస్త్రిగారు, మైసూరు భీమాచార్యులుగారు, ముదుంబై వరాహస్వామిగారు, పేరి కాశీనాథశాస్త్రిగారు ముఖ్యులు. సంగీత విద్వాంసులు ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు, గురాచారి వెంకటరమణదాసుగారు.

ఆనందగజపతి ప్రభువునకు సంస్థాన వ్యవహారాలు చూసుకునే అవసరం లేకుండా—ఆయనకు విశ్వాసపాత్రులైన దివాన్ జగన్నాథరాజుగారు ఆ కార్యభారాన్ని తామే నిర్వహించేవారు. ఆయన గొప్ప లోకజ్ఞానం కలవారు చండశాసనులు. అందువల్ల ప్రభువు తమ కాలాన్ని విద్యాగోష్ఠిలోనే గడిపేవారు. సంస్కృత గ్రంథాల ముద్రణకోసం లెక్కలేని ధనాన్ని ఖర్చుపెట్టేవారు.

తారానాథ తర్క వాచస్పతి గాని వాచస్పత్యమనే సంస్కృత విజ్ఞాన సర్వస్వం ఆయన ద్రవ్యసహాయం వల్లనే ప్రకటితమయింది. జర్మనీదేశ మహావిద్వాంసుడు మాక్సుముల్లర్ ఎడిట్ చేసిన ఋగ్వేద భాష్యం రెండవకూర్పును కావలసిన ధనాన్ని పూర్తిగా యిచ్చి ఆయనయే ముద్రింపించారు. కాశీలో "విజయనగరం సంస్కృత సీరీస్" అనే పేరుతో పెద్ద పెద్ద శాస్త్రగ్రంథాలను ప్రకటింపజేశారు. స్వయంగా తెలుగు కవిత్వం చెప్పే యీ ప్రభువు ఎన్నో గ్రంథాలను అంకితం పొంది వాటిని ప్రకటించారు. గురజాడ అప్పారావుగారి "కన్యాశుల్కం" ఈయనకు అంకితమియ్యబడినదే!

ప్రభువు పండిత పక్షపాతి అని గ్రహించి యితర ప్రాంతాల నుంచి విద్వత్కవులు వారి దర్శనానికి వచ్చేవారు. ఆయన వారివారి పాండిత్యాదులను పరీక్షింపజేసి, తగినరీతిని సత్కరించి పంపేవారు. సంస్కారప్రియులైన ఆనంద గజపతి ప్రభువు కన్యాశుల్కాన్ని అరికట్టడానికి గట్టి కృషి చేశారు. బాల్య వివాహాలు ఆ కాలంలో ముమ్మరంగా జరుగుతూ వుండడాన్ని చూచి, వాటిని నిషేధించడానికి ఒక శాసనం ప్రభుత్వంచేత చేయించడానికి తగినప్రయత్నాలు చేశారు. నాటక కళాప్రియులగు ఈ ప్రభువు సంస్కృత నాటక సమాజాన్ని స్థాపించి శాకుంతలం మొదలైన నాటకాలను ఆడించే

వారు. ఏయే శ్లోకాలకు ఏయే రాగాలు అనుకూలమైనవో అప్పటి సంగీతవేత్తలు, నాటక కళాభిజ్ఞులు నిర్ణయించేవారు. వీరి కాలం లోనే కన్యాశుల్క నాటక మూలంగా వ్యావహారిక భాషా వాదానికి అంకురం వెయ్యబడింది.

1850 లో జన్మించిన ఆనందగజపతి ప్రభువు 1897లో దివంగతులైనారు. ఏభయి ఏండ్లయినా జీవించలేదన్న మాట! ఈయన మరికొంతకాలం జీవించి ఉంటే ఎన్నో ఘనకార్యాలు చేసి వుండేవారని చెప్పవచ్చును.

ఆనందగజపతి రాజుగారికి సంతానం లేదు. అప్పటికి వీరి తల్లిగారు జీవించే ఉన్నారు. ఆమె పరిస్థితులను గమనించి తమ ఆప్తబంధువులలోని చిన్నవానిని దత్తత చేసుకున్నారు. ఆయనయే ఇప్పటి పి. వి. జి. రాజుగారి పితామహులైన విజయరామ గజపతి రాజుగారు. ఆయన బాలురుగా ఉన్నప్పుడు ఆనంద గజపతి రాజుగారి సోదరి రేవా సంస్థానపు మహారాణి అప్పల కొండయాంబగారు ప్రభుత్వాధికారి సహాయంతో సంస్థాన వ్యవహారాలను చూస్తూ ఉండేవారు. ఆమె పరిపాలనా కాలంలో ఎన్నదగిన ప్రజాహిత కార్యాలు కొన్ని జరిగాయి. ఆమె కొన్ని లక్షల ధనం వెచ్చించి విజయనగరానికి అయిదు మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న చంపావతీ నది నుంచి గొట్టముల ద్వారా నగరానికి మంచినీటి సరఫరా పథకాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. స్త్రీలకు ప్రత్యేకంగా ఒక పెద్ద వైద్యశాలను స్థాపించారు. కాశీ క్షేత్రంలో కేదార ఘట్టంలో గంగానదికి సోపానములు కట్టించి, గంగామహల్ నిర్మింపజేశారు.

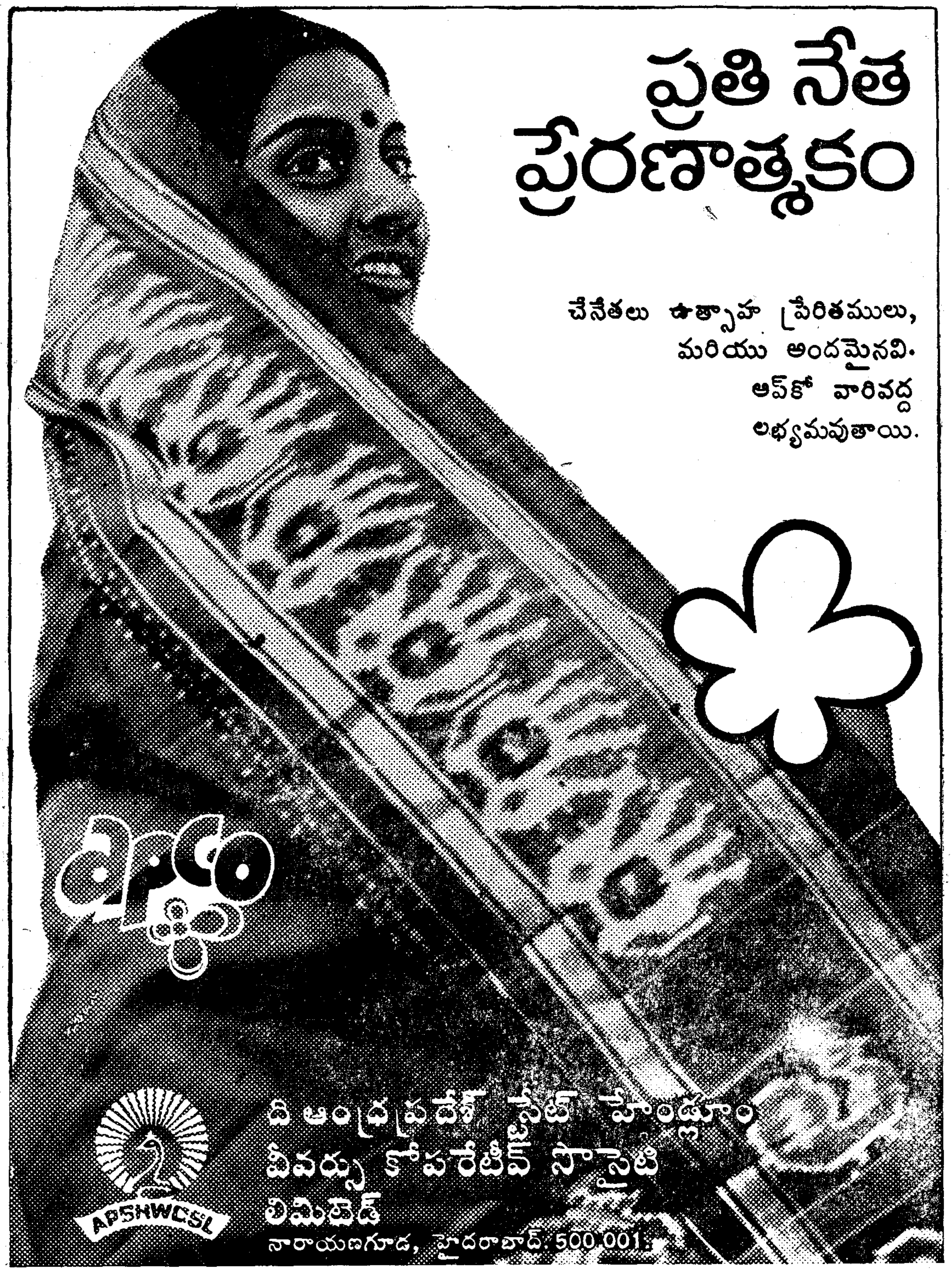
విజయరామ గజపతి రాజుగారు రాజ్యాధికారానికి వచ్చాక విద్యావిషయంలోను, కళలలోను అభివృద్ధి కార్యాలను నిర్వహించారు. సంస్కృత కళాశాలకు పెద్ద భవనాన్ని నిర్మింపజేశారు. ఆంగ్లకళాశాలకు అనుబంధంగా హాస్టల్ ఏర్పాటు చేశారు. సంస్కృత విద్యార్థులకు, ఇంగ్లీషు చదివే బీద విద్యార్థులకు ఉచితంగా భోజనం పెట్టే బోర్డింగ్ హౌస్ ఏర్పరచారు. సంగీత కళాశాలను స్థాపించారు. హరికథా పితామహులు, నాదబ్రహ్మ ఆదిభట్ల నారాయణదాసు గారిని దానికి ప్రిన్సిపల్‌గా నియమించారు. వాయులీన మహా విద్వాంసులు ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడుగారు ఆ కళాశాలలోని ప్రధానాధ్యాపకులు.

ఆయన కాలంలోనే సంస్కృత కళాశాలలో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయపు పట్ట పరీక్షలు — శిరోమణి, విద్వాన్ పరీక్షలు ఏర్పడినవి. ఆ పరీక్షలు రాక పూర్వం విద్యార్థులు కాశీ పరీక్షలకు, కలకత్తా పరీక్షలకు చదువుతూఉండేవారు. సుప్రసిద్ధ విద్వాంసులు పేరి కాశీనాథశాస్త్రిగారు, వారి జామాతలు మహా మహోపాధ్యాయ తాతా సుబ్బారాయ శాస్త్రిగారు, మహా మహోపాధ్యాయ పేరి లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారు, దండిభట్ల విశ్వనాథశాస్త్రిగారి శిష్యులు కొంపెల్ల విశ్వనాథశాస్త్రిగారు ఆంధ్ర వైయాకరణ సార్వభౌములు వఝల చిన సీతారామస్వామి శాస్త్రిగారు మున్నగువారు విజయనగర సంస్కృత కళాశాలలోని అధ్యాపకులే! పైవారేకాక వీరి ఆస్థానంలో భగవత్కవి ముదుంబై నరసింహాచార్య స్వామిగారు, విశ్వ విఖ్యాత తార్కిక చక్రవర్తి గుమ్ములూరి సంగమేశ్వరశాస్త్రిగారు మొదలైనవారుండేవారు. ఇంగ్లాండులో తన సర్కస్‌ను ప్రదర్శించి ఐదవ జార్జి చక్రవర్తి ప్రశంసను పొందిన విశ్వ విఖ్యాత శాండో కోడి రామమూర్తి నాయుడుగారు ఈయన పోష్య వర్గంలోనివారే! ఈ ప్రభువు "విజయరామ డ్రమెటిక్ అకాడమీ" స్థాపించి, నటులను నెల జీతాలిచ్చి పోషిస్తూ నాటకాలు ఆడించేవారు. ప్రతి దినం రామాయణం చదివించి వినేవారు.

విజయరామ గజపతిరాజు గారి కుమారులు పి. వి. జి. రాజుగారి జనకులైన అలక నారాయణ గజపతి రాజుగారు. తండ్రిగారి వలెనే ఈయన కూడా విద్యాప్రియులు. స్వతంత్ర భావాలు ఉన్నవారు. ఈయన అజ్మీరులోని రాజకుమారుల కళాశాలలో విద్యను అభ్యసించారు. అనేక గ్రంథాలను అంకితం పొందారు. విజయనగరంలో బుర్రా శేషగిరిరావుగారు నెలకొల్పిన ఆంధ్ర భారతీ తీర్థ పరిశోధక విశ్వవిద్యాలయానికి ఆర్థిక సహాయం చేసేవారు. ఆసంస్థ జరిపే వార్షికోత్సవాలకు ఎంతో సహాయపడేవారు. ఈయన విదేశ పర్యటన చేసినప్పుడు పాశ్చాత్యుల మనస్తత్వాన్ని బాగాగ్రహించారు. భారతీయులను చాలా హీనంగా చూస్తున్న పాశ్చాత్యుల పద్ధతి వీరికి ఎంతో అసంతృప్తిని కలిగించింది. పాశ్చాత్య వేష భాషలు, అలవాట్లు ఆయనకు కిట్టవు. మద్రాసు శాసన సభలో సభ్యత్వానికి పోటీ చేసినపుడు ఎక్కడా, ఎవ్వరూ సంపాదించలేని మెజారిటీతో ఓట్లు సంపాదించి ఆయన ఎన్నిక అయేవారు.

ఇది అప్పటి విజయనగర సంస్థాన వృత్తాంతం.

స్వాతంత్ర్యానంతరం జమీందారీలు రద్దయి సంస్థానాధీశుల అధికారాలు తగ్గిపోయినా వదాన్యులయిన ఆ జమీందారులు వంశ పారం పర్యంగా వచ్చే ఉదారభావాన్ని విడిచిపెట్టలేదు. అలక నారాయణ గజపతి ప్రభువుకుమారులు పి. వి. జి. రాజుగారు కొన్ని విద్యాలయాలను ప్రభుత్వానికి అప్పగించినా మాన్‌సాస్ (Mansas) (మహారాజా అలక నారాయణ గజపతి సొసైటీ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్) అనే సంస్థను స్థాపించి తన్మూలంగా ఆంగ్ల కళాశాలను తానే నిర్వహిస్తున్నారు. మహిళలకొక కళాశాలను తమ కోటలోనే ఏర్పాటు చేశారు. టీచర్స్ ట్రయినింగ్ కళాశాల వీరి పర్యవేక్షణలోనే నడుస్తున్నది. భారత ప్రభుత్వం వారి సైనిక స్కూలునకు విజయనగరం దగ్గరున్న కోరుకొండలోని తమ భవనాన్ని ఇచ్చారు. ఎ. పైడిరాజుగారి చిత్రకళాశాలకు, డి. వై. సంపత్కుమార్‌గారి నృత్య కళాశాలకు తమ కోటలోనే వసతులు కల్పించారు. వీరుకొంత కాలం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విద్యా శాఖామాత్యులుగా పనిచేశారు. ఇదివరలోనేకాక ఇప్పుడు కూడా లోకసభా సభ్యులుగా ఎన్నిక అయారు.

ప్రతి నేత
ప్రేరణాత్మకం
చేనేతలు ఉత్సాహ ప్రేరితములు,
మరియు అందమైనవి.
ఆప్కో వారివద్ద
లభ్యమవుతాయి.
APSHWCSL
ది ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ హేండ్లూం
వీవర్సు కోపరేటివ్ సొసైటి
లిమిటెడ్
నారాయణగూడ, హైదరాబాద్-500 001.

ముక్తచ్ఛాయ

శ్రీ సోమసుందర్

అరరే !
ఇంకా యిక్కడే నిలిచి
నీడకోసం వెదుక్కుంటూనే ఉన్నావా,
వెర్రివాడ !
దిక్కులన్నీ మొగాలు ముడిచి వెలవెలలాడాక,
చుక్కలన్నీ అంతరిక్ష అంతఃపుర గర్భంలో
అంతర్ధానమయ్యాక —
ఇంకా యిక్కడే తచ్చాడుతున్నావా ?
పిచ్చివాడ !

ఏదీ నీ నియోన్ లైటు ?
ధగద్ధగల హాసపుంజాల నేత్రజ్వాలలతో
సౌఖ్యంగా నీకోసం
సామరస్యంగా మండిన జీవనజ్యోతి ?
ఇక్కడే యిక్కడే
ఈ జనాలయ ప్రాంగణంలోనే
జీవనోత్సవ హేలగా —
గతాగతాల రెండుప్రక్కలకీ విస్తరించిన
కోనేటి మునివాకిటనే —
ఇంతవరకూ ఒంటరిగా నిలచిందికదా ?
స్వాగతాంజలితో నిరీక్షిస్తూ
నీ ఆంతర్యాన్ని పరీక్షిస్తూ
ఆగామికోసం ఆశల్ని నియోగిస్తూ
నిరలంకారంగా కరాలందిస్తూ
నిలచిందికదా నియోన్ లైటు !

నీనుంచి నీ నీడలన్నీ
నిష్క్రాచీగా అంతర్ధానమైన ఈ నిశార్ధభాగంలో
నీ నాడులన్నీ
నీ వారధాన్యాల మునిపంట కొరుకుతూ
నిలచిన కర్తవ్యతా విమూఢత్వంలో
నీ ఆశలన్నీ శవాసనాలతో మైమరచిన
శూన్యాటవీ గహ్వరంలో — అరెరే !
ఇంకా ఎక్కడి నీడలురా !

తరుకోటరంలోదూరిన నీ ప్రాణం
వచ్చినదారి మరచి బయల్పడలేక —
తన్నుకుంటూ ప్రాణకోల్పోయిన
నిర్జీవ నిశాంతరంలో
భద్రగీతం పాడలేక —
జారేగుండెల్ని కాపాడలేక —
కట్టుకున్న కలల కన్నీటి మూటల్ని పోల్చుకోలేక —
మిగిలిపోయిన తొగరుపూపల్ని దాచుకోలేక —
ఈ జీవనకాసార తటంలో
ఎంతకాలం తచ్చాడుతావిలా ?
ఉన్మత్త పాంథశాలిలా !
ఒక్కటైనా కుముద్విని నీకోసం
రూపరేఖావిలాసాల బరపదు;
బండరాళ్ళ బ్రతుకు సరళరేఖలపై
ఆశమోసులెత్తదు.

ఆగామి గగనం
అంగవస్త్రం ధరించిన ముసలి ముత్తయిదువ !
మేఘాల తలుపులు ఓరగిలవాల్చి
పెద్దమడికి సంసిద్ధమవుతూన్న అనసూయ...
అయిదు పదుల అంగలు దాటినా
ఉన్నచోటునుంచి కదలజాలని పరకీయ !

అరెరే, అత్రీ !
ఏ విశేషాద్రులకోసం నీ గవేషణం ?
మొక్కుబడుల ముడుపులతో
ఎందుకోసం పెంచావురా దాడీలు ?
ఏ కొండయినాసరే పాపం
గుండె మిగిల్చింది నీకు !
ఎన్ని దిక్కులు తడిమినా

ఈ మంగళగిరి పానకాలస్వామి
దురాశల కిటుకు నీ కందక
సంభ్రమాల్నే గుండెనిండా విదల్చింది !
హే జీవితమా, ఎంతదూరమేగినా
ఒక్కలాగే ఎదురయ్యే సరళరేఖా !

ఏ చతుష్పథంలో నిన్ను
చేరుకుంటాయి నీడలు ?
కనక చేలాంచలాల కొసమెరుపులు !
చేతుల కందకుండా దారులు మళ్ళించే కొరవి దయ్యాలు !
ఎప్పటికీ నీ దప్పి తీర్చని మరీచికలు !

"ఎండ ప్రదేశ్"లో మే మాసం

శ్రీ నిఖిలేశ్వర్

కొండలు ఎగదోసిన
మంటల నాల్కల చాపల్యానికి
నిలువలేక మసిబారిన భాస్కరరావుపేట మొండిగోడలు,
గోలీసోడాలు తీరుస్తున్న దాహాలు.

ఖాళీకుండలు
దిసమొలల్తో రోడ్డువార పిల్లలు
గొంతు ఎండిపోతున్న కృష్ణాకాలువల గట్లపై
చిగురిస్తున్న పబ్లిక్ పార్కులు.

కోస్తా రాష్ట్రాల్లో వాచిన పల్లెలు పట్నాల్లో
ఉదయపు పొలిమేరల్లో
రైలుపట్టాల పక్కదారుల్లో
దీర్ఘశంకల నివృత్తిలో
బహిరంగ చర్చల దిగంబరాకారాల స్వాగతాలు.

భూస్వామ్యపు మర్రి ఊడలకింద
భూస్థాపితం సామాన్యుల కనీస సౌకర్యాలు.
నిత్యం సజీవంగా పారే
డ్రైనేజీ కాలువల దేహాలమీంచి
ఆంధ్రదేశపు అన్నపూర్ణ గాలిపీల్చి
ఆరోగ్యాన్ని అమ్ముకుంటోంది నల్లడబ్బుకు !

మృత్యువేగంతో సరసాలాడుతున్న మోటారు వాహనాలు
ఏనుగులా కూచున్న మంగళగిరి కొండకింద
గాలిపీల్చుకునే ప్రయత్నంలో
యాంత్రిక మరణాల వుత్తమామూలు ఘోరఉదంతాలు
ట్రాక్టర్ గుద్దేసిన బస్సు దీనావస్థ
బస్సు ఢీ కొట్టిన ఎద్దులముందు
ఆనాటికీ అప్పుతీరని రైతు కన్నీళ్లు !

గుంటూరు — ఒంగోలు ఎండమావుల
తళతళమనే మెరుపునాల్కల పాదువునా
భూస్వాముల పొగాకుల —
పెట్టుబడుల గుత్తవ్యాపారంలో
క్షయవ్యాధికి జీవంపోస్తున్న విషపునీడలు
మురికి కాల్వలపై తరతరాల కష్టజీవుల సహజీవనం !

ఎండప్రదేశ్‌లోనే 'మే డే' జ్వాలల్లో
ఎరుపెక్కే పోరాటాల్లో జీవనసమరం.

శ్రీమతి ఆర్. వసుంధరాదేవి

ప్రేమ

భార్యాభర్తలిద్దరూ, ఆరేళ్ల కొడుకూ, లేదనుకోకుండా డబ్బూ —ఇదీ వాళ్ల సంసారం. కాబట్టి వాళ్లు చాల సుఖంగా వుండివుండొచ్చు. కాని లేరు.

వాళ్లిద్దరి దృష్టిలోనూ జీవితం చాల విలువైనది. దాన్ని సఫలం చేసుకోవాలనే యిద్దరి ప్రయత్నమూను.

నిజమైన వివాహం ప్రేమను పండిస్తూ నిత్యనూతనంగా వుండాలని రూప నిశ్చితాభిప్రాయం. ఈ అభిప్రాయం యింత నిశ్చయంగా ఏర్పడటానికి స్త్రీవ్యక్తిత్వంలోని సౌకుమార్యం ఒక కారణం కావచ్చు. పెళ్లికిముందూ, తరువాత కూడా ఆమె చదివిన బోలెడు ఉదాత్త ప్రేమసాహిత్యం కారణంకావచ్చు. కాని ఎనిమిదేళ్ల క్రితం ఆమె పెళ్లిజరుగుతున్న రోజునే తాను జీవితంలో దగాపడిపోయానని తెలుసుకుంది రూప. ఆమె పెద్దక్క మహిత పెళ్లి జరుగుతున్నప్పుడు బావగారి చేష్టల్లో వ్యక్తమైన సున్నితమైన భావం అందరికీ ముచ్చటకలిగించింది అప్పుడు. మహిత చేతికంటిన పసుపు తుడుచుకోవడానికి తన కర్చీప్ అందించారు బావ. బిందెలో నుంచీ ఉంగరం వెలికితీసే పందెంలో పెనగులాడినట్లు నటించి చివరకు మహితకే ఒదిలేశారు. ఇలాంటివే ఎన్నో మురిపాలు చూపారు. తనభర్త ఋషికి అలాంటి సున్నితమైన భావాలు ఏ కోశానాలేవన్న విషయం తనపెళ్లినాడే గ్రహించింది రూప. తరువాత నిజజీవితంలోనూ అదే ఋజువైంది. ఋషి రూప కోసం యీ ఎనిమిదేళ్లలోనూ ఒక్క త్యాగం కూడా చెయ్యలేదు. ఎప్పుడూ యింకోసారి కాఫీ యిమ్మనీ, ఫలానా కూర చెయ్యమనీ, ఉప్మాలో ఉప్పు తక్కువైందనీ, స్నానానికి ఎక్కువగా వేడినీళ్ళు తొందరగా కావాలనీ, యిలాంటి చీకాకులతోనే ఎనిమిదేళ్లు వ్యర్థం చేశాడు. ఇహ అతను మారడనీ, తన ఖర్మయింతేననీ, తన భావనాజగత్తులో విరాగిణిలా అసంతృప్త మనోరథయై జీవించాల్సిందేననీ రూపకి స్పష్టమైంది. ఇప్పుడామె తన కాలాన్ని కొల్లలుగా వస్తున్న ప్రేమసాహిత్యాన్ని చదవటంలో గడిపేస్తున్నది.

ఋషికి వివాహంలో అసంతృప్తిలేదు. జీవితం గురించి అతనికి స్పష్టమైన అభిప్రాయాలున్నవి. ప్రతివిషయం గురించీ ఒక్కో సిద్ధాంతం ఏర్పరచుకుంటూ వుండటం అతని పద్ధతీ; లక్ష్యమూను. ప్రపంచం అతనికి మేధా కసరత్తులు చేసే వ్యాయామశాల. కాని వూరికే వుంటే ఏదో బోలుతనం అతన్ని బాధిస్తుంది. అందుకని ఇంట్లో వున్నప్పుడు రూపని ఏదోవిధంగా కవ్వించి విసిగించి స్థిమితపడుతూ వుంటాడు.

రూప బి. ఏ. పాసైనా ఆమె లోకజ్ఞానం అంత గొప్పదికాదు. మేధాపరంగా ఆమె అభిప్రాయాలు అస్పష్టంగా వుంటాయి. వాటిని ఒక కొలిక్కి తెచ్చుకోవటానికి అతని సహాయం అర్థించటం ఆమెకు తప్పనిసరి. అడిగినప్పుడల్లా అతను తన అతితెలివినీ వక్రబుద్ధినీ ప్రదర్శిస్తాడు తప్ప ఆమె అడిగినదానికి ఆమెకునచ్చే సమాధానం చెప్పడు.

ఇప్పుడు రూప ఒక నవల చదువుతోంది. అందులో రచయిత ప్రేమను గురించి ఒక విచిత్రమైన అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు. అది తనకు నచ్చిందో లేదో తేల్చుకోలేకుండా వుంది రూప.

కొడుకు శ్రీనాథ్‌ను తీసుకెళ్లి అన్నం పెట్టాలన్న ప్రయత్నంలో చేతులో పుస్తకంతోటే ముందుగదిలోకి వచ్చింది. శ్రీనాథ్ ఋషికెదురుగా కొంచెం దూరంలో కుర్చీలో కూర్చుని అంతరిక్ష స్వరూపం గురించి చర్చిస్తున్నాడు. తొందరలో రాకెట్ ఇంజనీర్ అవాలని వాడికి గట్టి సంకల్పం వున్నది. వాడి యీ సంకల్పం విషయంలో రూపకి సానుభూతిలేదు. అందుకే నిర్లక్ష్యంగా వాళ్ల సంభాషణ మధ్యలో జొరబడి "ప్రేమంటే ఏమిటి?" అని ప్రశ్నించింది ఋషిని.

"ఏ ప్రేమా?" అన్నాడు ఋషి తన మామూలు వక్రధోరణిలో.

ప్రేమఅన్న పదం ఎరగనట్లు! దోవనపోయే దానయ్యకీ, మూలనుండే ముసలమ్మకీ కూడా తెలుసు అది! చీకాగ్గలిగినా తన అవసరం గనుక సౌమ్యంగానే చెప్పింది రూప : "ఒక పురుషుడికీ, ఒక స్త్రీకీ మధ్యన వుండే అవినాభావ సంబంధం. ఒకరులేనప్పుడు రెండోవారూ లేని స్థితి. జయదేవుడు—పద్మావతి, రోమియో—జూలియట్‌ల అమరప్రేమ. అలాంటిది ఈ కాలంలో మీరెక్కడన్నా చూశారా?"

ఇహ తన చర్చ జరిగే అవకాశం లేదని గ్రహించి, మెకానోసెట్ తీసుక్కూర్చున్నాడు శ్రీనాథ్.

ఋషి ఆలోచించాడు. "అలాంటి ప్రేమా?... ఈ కాలంలోనా?... అలాటి బంధం యీ హేతుయుగపు మనస్తత్వంలో పుట్టడానికి వీల్లేదు. అది వ్యక్తావ్యక్తాలు ఏకంగా ప్రవహించే స్థితినుంచే పుట్టాలి. ... ఈకాలంలో అలా ఒకరికోసం చచ్చేవారు అమాయకులో, తెలిసీతెలియని వయసు పిల్లలో అయ్యుంటారు తప్ప వ్యక్తులైన వారు అలా చావరని ఖచ్చితంగా చెప్పొచ్చు."

రూపకీ సమాధానం అసలు రుచించలేదు. "నేను చదువుతున్న నవల్లో రచయిత ఏమన్నారంటే ప్రేమ కలిసి జీవించటం నుంచీ పుడుతుందని" అన్నది.

"కలసి జీవించడం నుంచీ సానుభూతి,సహకారంలాంటిసరళమైన అనుబంధాలు పుట్టొచ్చుగాని నీవు చెప్పేటటువంటి సంకీర్ణమైన, గాఢమైన బంధం పుట్టదు." తన అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించాడు ఋషి.

"ఆయన మీకంటే ఎక్కువ తెలివిగలవాడేలెండి.... అనుభవపూర్వకంగా సాధికారంగా చెప్తున్నారాయన" రుసరుసలాడింది రూప.

రూప రుసరుసలాడితే తను గెలుస్తున్నట్లు తెలుసుకుంటాడు ఋషి. అందుకని తాపీగా ప్రశ్నించాడు : "ఆ అనుభవజ్ఞుని వయస్సెంత? అతనిభార్య వయస్సెంత? ఆ ప్రేమపక్షుల గురించి తెలుసుకోవాలనుంది" అన్నాడు.

"చాల్లేండి మీ వెటకారం. అతను డెబ్భై ఏళ్ళ ముసలాయన. ఆమె పోయింది."

ఋషి విజయగర్వంతో ప్రక్కనున్న టేబిల్‌ని విరక్కొట్టాలని ప్రయత్నించాడు. "అదీ పాయింటు! మరాయన పోలేదు కదా! ఆయన చెప్పే ప్రేమా నువ్వుచెప్పే ప్రేమా ఒకటికాదు!" అన్నాడు.

ఇందాకట్నుంచి వాళ్ల వాదనని ఆదుర్దాగా గమనిస్తున్నాడు శ్రీనాథ్. ఈ కేకల పర్యవసానంగా కన్నీళ్లు, కోపతాపాలు, చిన్నయుద్ధం రేగుతుందని వాడికి అనుభవపూర్వకంగా తెలుసు. ఋషి టేబిల్‌మీద ధన్‌మని కొట్టగానే శ్రీనాథ్ మెకానోతో రాకెట్ కడుతూనే స్వగతంలా చిన్నగా మొదలెట్టాడు:

"అహం భావం.... ఘోరప్రమాదం....
అహంభావం.... ఘోరప్రమాదం....
అహంభావం.... ఘోరప్రమాదం...."

రానురాను గొంతుస్థాయి హెచ్చిస్తూ వస్తున్నాడు.

బాలల మాసపత్రికలే కాకుండా పదిపైసల లైబ్రరీల్లో విశేషంగా లభించే బాలసాహిత్యం అనబడే శవ, మంత్ర, భూతప్రేత పిశాచ సాహిత్యాల్లోని అద్భుత రసంతోపాటు అర్థం అయ్యీ కాని పదజాలం బోలెడుంది వాడి దగ్గర. సందర్భానికి తగినవీ, కొన్నిసార్లు తగనివీ బరువైన మాటలు ధారాళంగా ప్రయోగిస్తుంటాడు శ్రీనాథ్.

"చత్....నోరుముయ్యరా" అని ఒక కేకపెట్టి రూప ఆలోచనలో పడ్డది. ఋషి చెప్పేదీ ఆలోచించదగ్గదే....

"పోనీ, అది కారణాల కతీతంగా ప్రథమ వీక్షణంలో పుట్టడమే విజమయ్యుండాలి!" అన్నది ఆశగా.

"అసలు ప్రేమ అనేదే ఒక భ్రమ" తేల్చిచెప్పాడు ఋషి.

రూపకి మండుకొచ్చింది. అతని మాటలవలన ఆమె జీవితమే వ్యర్థమైపోతున్నది! "ప్రేమఅన్న భావమే మీకర్థంకాదు.... అపూర్వమైన ఆ ప్రేమ భావం లేనప్పుడు వివాహానికి అర్థం ఏముంటుంది? జీవితాంతం వరకూ అది ఏ ఆధారంతో నిలుస్తుంది? మీలాంటి వాళ్లవలననే పెళ్లి అనేది బలహీనవర్గమైన ఆడవాళ్లని పీడించడంగా మిగుల్తోంది యిప్పుడు" అన్నది.

"అందుకే కదా రానురాను ప్రపంచమంతా డైవోర్సుని ఒప్పుకొంటున్నది!" తాపీగా సెలవిచ్చాడు ఋషి.

"ఒప్పుకుంటే ముందుగా డైవోర్సు యివ్వాల్సింది మీకే!"

"శుభం. హాయిగా బ్రతికిపోతాను" అనేసి 'ఒరేయ్ శ్రీనాథ్.... నోరుమూస్తావా లేదా?' అంటూ గావుకేకపెట్టాడు.

ఈ బండమనిషితో మాట్లాడి ఏమీ ప్రయోజనం లేదనిపించింది రూపకు. "ప్రేమఅన్నది లేనప్పుడు అది ఎట్లాగ్గూ సవ్యమైన పెళ్లికాదు. వివాహంలో దైవాంశ వున్నదనీ, అది విడదీయరాని బంధమనీ మూఢనమ్మకాలు కల్పించుకొని దాన్ని నిలుపుకొంటున్నాం. నిజానికి అలాంటి బంధం ఏమీలేదు!" కచ్చగా, పెద్దగా అరిచింది రూప. రూపకి ఏడుపు కూడావస్తున్నది.

'గాలిదుమారం.... మాయాజాలం....
గాలిదుమారం.... మాయాజాలం....'

శ్రీనాథ్ ఒకరిమాటలు రెండోవారికి వినపడకుండా వుండేట్లు పెద్దగా కేకలేస్తున్నాడు.

ఋషికి వాడిమీద కొంచెం జాలికలిగింది. 'వూరికే గొంతుచించుకొని అరవొద్దు' అని వాడికంటే పెద్దగా అరిచి వాడిని కొంచెం శాంతింపజేశాడు.

"దైవాంశ వున్నదనీ, విడదీయరాని బంధమనీ నమ్మితే అదీ నిజమే అవుతుంది. నమ్మకమే నిజం" అన్నాడు రూపతో, జోరుగా తలకాయవూపుతూ.

"మీదొక వితండవాదం, పోండి. ఎవరేది నమ్మితే అది నిజం అయిపోతుందా? అసలీ హిందూపద్ధతి పెళ్లిళ్లు వుత్త అబద్ధాలు! స్త్రీని బానిసగా వుంచడానికి ఉద్దేశింపబడినవి అన్పిస్తోంది ఆలోచిస్తే."

"మీ రచయిత చెప్పినట్లు దానివలన యిద్దరు మనుషులు జీవితాంతం వరకూ కలిసి జీవించి, ఒకర్నొకరు అర్థం చేసుకోబోయి తననితాను అర్థం చేసుకునే మహత్తరావకాశం కల్పిస్తోంది గదా మన పద్ధతి! ఇందులో గొప్ప సైకాలజీ వుంది.... అదీ ఒకరకం ప్రేమ అనుకోవచ్చు" అన్నాడు ఋషిఉదారంగా.

అతను మొదట చెప్పినదానికి యిప్పుడు చెప్తున్నది పూర్తిగా వ్యతిరేకంగా వున్నట్లు తోచింది రూపకు. అతను నిజంగా చెప్తున్నాడో వ్యంగ్యంగా మాట్లాడుతున్నాడో స్పష్టంకాకుండా వుంది. అతనిప్పుడు చెప్పేప్రేమ ఏకదేశంగా వుంది. దానికి రెండోమనిషి కేవలం నిమిత్తమాత్రంగా కన్పిస్తున్నది. ఈ ప్రేమచాల ఘోరంగా వున్నది! రెండోమనిషి కోసం ఆత్మార్పణ చెయ్యటం కదా నిజమైన ప్రేమ!! రూపకి అంతా పెద్ద గందరగోళంగా అయిపోయింది.

"అసలు ప్రేమంటే ఏమిటీ?" అన్నది అయోమయంగా, మొదటికి వస్తూ.

ఋషికి విసుగుపుట్టింది. "రోకలిపట్టుకురా, తలకి చుడతాను" అన్నాడు. ఇంతవరకూ అతను చెప్పినదంతా బూడిదలో పోసిన పన్నీరైపోయినందుకు అతని బాధ.

ఈపాటికి శ్రీనాథ్ గొంతు తారస్థాయినందుకున్నది.
"ఓం... హ్రీం.. హూం.. మంత్రకాళీ
క్షాం మంత్రకాళీ.... ఫటాఫట్
ఓం హ్రీం హూం.... ఫటాఫట్ మంత్రకాళీ
క్షాం క్షాం క్షాం ఫటాఫట్ మంత్రకాళీ"

చేతిలోని పుస్తకాన్ని ప్రక్కనపడేసి, విసురుగా లేచి వాడిని ఎత్తుకుని నోరుమూసింది రూప. "ఈ అతితెలివి మాటలంటే నాకు మంట.... అన్నీ వుత్తుత్తి మాటలు! పనికిమాలిన వాదనలు... మా బుజ్జి బంగారానికి అన్నం పెట్టాల్సింది ఒదిలి పనిమాలా యీ మనిషితో ఎందుకు మాటలు పెంచుకున్నానో" గొణుక్కుంటూ బయల్దేరింది.

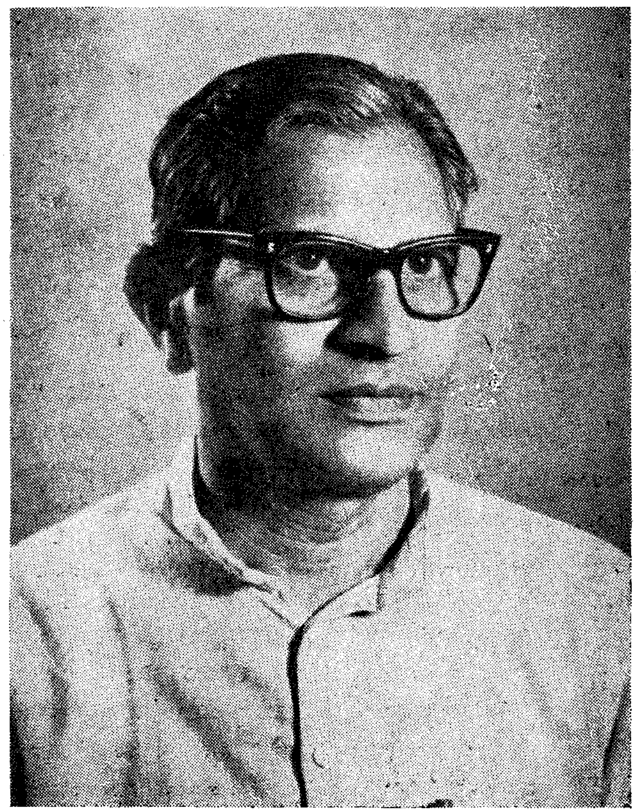
"ఎదుటిమనిషి చెప్పేదాన్ని విని అర్థం చేసుకునే శక్తి నీకెలాగూ లేదుగాని ఆ బుజ్జిబంగారానికి అన్నంపెట్టుకోవాలు" విసుక్కున్నాడు ఋషి. తనుచెప్పిన మహత్తర సత్యాలన్నీ వుత్తుత్తి మాటలా?! ఛీ, ఛీ!

అమ్మానాన్న లిద్దరూ కర్తవ్య నిష్ఠులై తనని బంగారంగా గుర్తించటంలో స్థిమితపడ్డాడు శ్రీనాథ్. అమ్మబుజం మీదినుంచి వెనక్కి చూస్తూ, "మాట్లాడుకోవటం అయిపోయిందిగా, నాన్నా, అన్నం తినిరాగానే అంతరిక్షం సంగతి చెప్తావా?" అని కేకేశాడు యీ అరగంటకాలాన్ని వెనక్కిజరిపి, అదిరేపిన దుమారాన్ని తుడిచేస్తూ.

ఆత్మవిశ్వాసం కల చిత్రకారుడు

కొండపల్లి శేషగిరిరావుగారి ఇంట్లోకి వస్తూ ఉంటేనే అదొక చిత్రకారుడి గృహం అని తెలిసిపోతుంది. అన్ని వయిపులా పటాలు. కొన్ని పూర్తి అయినవీ, కొన్ని కానివి! అయినా ఎక్కడా చెల్లాచెదరనిపించదు. అది శేషగిరిరావుగారి ప్రత్యేకతేమో! ఇక చిత్రకారుడు: మేము వెళ్లేప్పటికి ఆయన పడుకుని లేచినట్లున్నారు కాని మల్లెపువ్వులాంటి తెల్లటి బట్టలలో, చిరునవ్వుతో ఎంతో చురుకుగా కనిపించారు...

ఆయన మహబూబాబాద్ (మానుకోట) దగ్గిరే ఉన్న పెనుగొండలో జన్మించారు. వరంగల్ జిల్లా అన్నమాట. నందలాల్ బోస్ వద్ద చిత్రకళ అభ్యసించారు. ఆ ప్రభావం ఆయన బొమ్మలలో కనిపిస్తూనే ఉంటుంది.

భారతదేశంలో జాతీయోద్యమంతోబాటు వచ్చిన ఎన్నో రకాల సాంస్కృతిక పునరుజ్జీవనం చిత్రలేఖనంమీద కొన్ని ముద్రలు వేసింది. భారతీయ సాహిత్యం, చరిత్ర, పురాణ గాథలు — వీటికి సంబంధించిన వస్తువులు బొమ్మలలో కనిపిస్తూ ఉంటాయి. శ్రీ శేషగిరిరావుగారు పెద్ద కవులు కొందరి బొమ్మలు ఊహించి వేశారు. పౌరాణిక గాథలలోని సన్నివేశాలని చిత్రించారు. కొందరు భారతీయుల బొమ్మలని వేశారు. అన్నిటిలోనూ ఆయనకి భారతీయ సంస్కృతితోకల సన్నిహిత సంబంధం కనబడుతూ ఉంటుంది. ఇటీవలే శ్రీ శేషగిరిరావుగారు కొత్త చిత్రలేఖన పద్ధతులతో ప్రయోగాలు చేస్తున్నారు. ఈ ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది సంచికమీదిబొమ్మ ఈ రకానికి చెందినదే. చప్పున చూడగానే ''చీనాదేశపు చిత్రలేఖన'' ప్రభావం ఉంది అనిపిస్తుంది. ఇందులో ఆశ్చర్యం ఏమీలేదు. అసలు ఆయన చిన్నప్పటి అధ్యాపకుల పద్ధతులలోనే ఇటువంటి ప్రభావం గోచరిస్తూ ఉంటుంది. ఎందరో ఆధునిక చిత్రకారులు ఏమి చెయ్యాలో నిర్ణయించుకొనలేక మారిపోతూఉంటారు. శ్రీ కొండపల్లి శేషగిరిరావుగారి చిత్రకళలో వస్తున్న పరిణామాల సంగతి వేరు అనిపిస్తుంది. ఆయన చేసుకునే మార్పులు గట్టి ఆత్మవిశ్వాసంతో చేసుకున్నవే అన్న ఆలోచన ఆయన బొమ్మలు చూసేవారికి రాక తప్పదు.

ఒక విలేఖరి

ఇర్వింగ్ క్రిస్టాల్

మేధావుల ప్రతికూల సంస్కృతి

లయొనెల్ ట్రిల్లింగ్ "ప్రతికూల సంస్కృతి" అనే మాటను కల్పించిన వెంటనే అది ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చింది. దీనికి కారణం స్పష్టంగానో, అస్పష్టంగానో మనందరిచేత ఒక విషయం గుర్తింపబడటమే. మనము నేర్పే విద్యకు ఆధారమైన సంస్కృతి, మన పిల్లలు జీర్ణించుకునే విద్యవలన వారిలో కలిగే దృక్పథము, ఆలోచనా సరణులు, మనం జీవించే వాణిజ్య నాగరికతపట్ల, బూర్జువా నాగరికతపట్ల, మనకు అనిష్టాన్ని కలుగచేస్తాయనే నిజాన్ని కాదనలేము. మన కుమారులు, కుమార్తెలలో, కళాశాలలో చదువుకున్న తర్వాత, మన సామాజిక, ఆర్థిక వ్యవస్థలమీద, అంతకుముందుకంటె చిన్నచూపు కలుగుతుందని మనం ఎదురు చూడవచ్చు. ఈ విషయాన్ని అభిప్రాయ సేకరణలనుబట్టి తెలుసుకోగలము. మన అనుభవము కూడా దీన్ని బలపరుస్తుంది.

ఈ పరిస్థితికి మనము ఎంతగా అలవాటు పడ్డామంటే, దీనిని గురించి ప్రత్యేకంగా ఆలోచించము. ఇది ఎంత అసాధారణ విషయమో మనం గ్రహించలేకపోతున్నాము. ఈవిధంగా ఒక నాగరికతచేత పోషించబడే సంస్కృతికే, ఆ నాగరికతయొక్క విలువలకీ ఆదర్శాలకీ వైరుధ్యం ఉన్న ఘట్టం ప్రపంచ చరిత్రలో ఇంకొకటి ఉన్నదా? ఒక సంస్కృతి తనకు ఆధారంగా ఉన్న నాగరికతను విమర్శించడం, ఆ నాగరికతకు ఉత్తేజకము లనబడే ఆదర్శాలు సంపూర్ణంగా సాధించబడకుండా ఉన్నప్పుడు విమర్శించడం సాధారణమైన విషయంకాదు. ఆ విధమైన విమర్శ బహిర్గతంగానో, అంతర్గతంగానో అరిస్టోఫేనిస్, యూరిపిడిస్, డాంటే, షేక్స్పియర్‌లలో కనబడుతుంది. కాని ఆ ఆదర్శాలతోనే వైరుధ్యం ఉండడం అపూర్వమైన సంగతి. కొద్దిమంది రచయితలు, జిజ్ఞాసువులు—సంస్కృతి ఉపాంతాలలో ఉండేవారు—ఈవిధమైన వైఖరి కలిగి వుండవచ్చు కాని ఒక నాగరికత విలువలనూ, ఆదర్శాలనూ సమర్థించే బాధ్యత ఎప్పుడూ దానిచేత పోషించబడే సంస్కృతికి ఇవ్వబడుతుంది. ఆ బాధ్యతను సంస్కృతి స్వీకరిస్తుంది. సంస్కృతియొక్క ప్రధాన కార్యము ఇదే అనేది ఆధునిక సాంఘిక, మానవ శాస్త్రాల సిద్ధాంతాలలో ఒకటి.

కాని మన సంస్కృతి ఈ పని చేయడంలేదు. మన సమాజంలో ఒక వ్యక్తి ఎంత "సంస్కారవంతుడై"తే అంత అసంతృప్తి, అనిష్టాలకు లోనవుతున్నాడు. ఇంతేకాదు. సమాజంలోని యధార్థ స్థితిని గురించేకాక, మన నాగరికతయొక్క ఆదర్శాల గురించికూడా అతనిలో ఈ సంతృప్తి, అనిష్టము కలుగుతున్నాయి నిజానికి ఆదర్శమే, యాథార్థ్యం కంటె తీవ్రంగా విమర్శించబడుతోంది. ఆస్కార్ వైల్డ్ అనుకుంటాను, నిజమైన అమెరికను అంటే తనకి ఇష్టమేకాని "ఆదర్శ" అమెరికను తనలో తిరస్కార భావాన్ని కలుగచేస్తాడని అన్నాడు. మన సమకాలీన సంస్కృతి, యాథార్థ్యంపట్ల ఆయనకంటె చాలా తక్కువే సహనం చూపుతున్నది కాని ఒకవేళ రెండిటిలోను ఏదో ఒకదానిని ఎన్నుకోవాలంటే యాథార్థ్యంవైపే మొగ్గుచూపుతుంది.

సహజంగానే అంత "సంస్కారం"లేని సగటు అమెరికను, యాథార్థ్యం పట్లగాని, ఆదర్శం పట్లగాని ఎక్కువ అసంతృప్తి చెందడు. విప్లవాత్మకమైన శ్రామికవర్గం, కాపిటలిస్టు సమాజం మీద తిరగబడుతుందనే మార్క్సిస్టు దర్శనం తప్పుకావడానికి కారణం ఇదే. మన కాలంలో విప్లవాత్మక భావాలు, పాఠశాలలవరకు మాత్రమే చదివిన వారిలోకంటె, కళాశాలలో చదివినవారిలోనే ఎక్కువ కనబడుతున్నాయి. దీనికి కారణం ఏదో ఒక విధమైన ప్రతికూల సంస్కృతియొక్క ప్రభావం ఈ రెండో వర్గంవారి మీదనే ఎక్కువగా ఉండడం. మొదటి వర్గంవారికి—కనీసం ఇటీవలి కాలంవరకు—వారి స్వంతదైన "ప్రజాసంస్కృతి" ఉండేది. ఇది పనిచేసి బతికేవారు జీవించే బూర్జువా ప్రపంచంతో సర్దుబాట్లు చేసుకొంది. కాని ఈవిధంగా రెండు విభిన్న సంస్కృతులుండడమే బూర్జువా యుగంలోని అపూర్వం.

ఇది 19వ శతాబ్దంలో ఆవిర్భవించిన అవాంత్—గార్డ్ ఉద్యమానికి—ఇదే ఈనాటి ప్రతికూల సంస్కృతికి పునాది వేసింది—ప్రతి స్పందనగ వచ్చిన పరిణామం.

బూర్జువా సమాజం నిస్సందేహంగా కాల్పనిక వాసనలేని నేలమట్టపు సమాజం. వచనంలో సాధారణ మనుష్యుల జీవితాలలోని అసాధారణ (కొంతవరకుమాత్రమే) సంఘటనలను గురించి వ్రాయబడే నవలే ఈ సమాజానికి ప్రత్యేకమైన, సహజమైన సాహిత్య ప్రక్రియ. ఇది ఇతిహాసాన్ని, లిరిక్ కవిత్వాన్ని, పద్యాత్మకమైన నాటకాన్ని, దైవస్తోత్రాలతో నిండే మత సాహిత్యాన్ని వెనక్కి తోసేసింది. ఈ ప్రక్రియలు సర్వోత్కృష్టత ఆదర్శాలుగా కలవిగాని—ఈ ఆదర్శాలు చాలా కొద్దిమంది అసాధారణ ఉదాత్త ప్రకృతిగల వ్యక్తులకు మాత్రమే ఆచరణసాధ్యాలు—లేక ఇహలోకంలోని మానవజాతి జీవితం సర్వాతిశాయి అయిన విశ్వంలో తాత్కాలిక ప్రాముఖ్యంగల ఒకభాగం మాత్రమేననే దృష్టి కలవి కాని అయిన సమాజాలకి యుక్తమయినవి కాని బూర్జువా సమాజానికి ఈ ఉదాత్తాశయాలలో ఆసక్తి లేదు. వాటిని వ్యక్తిగత విషయంగా, ఏ స్త్రీయైనా, పురుషుడైనా తనకు ఆసక్తివుంటే అనుసరించనివ్వ తగినవి సహిస్తుంది. అంతే. దాని స్వరూపము మాత్రమేకాదు. దాని మూలతత్త్వము కూడా కాల్పనిక వాసన లేనిది. ఇది సామాన్య స్త్రీ, పురుషుల సౌఖ్యము కోసము ఏర్పడింది; కీర్తివంతులను, ధీరోదాత్తులను తయారుచేయడానికి కాదు. ఈ సమాజం మన కెదురుగా ఉన్న ఈ ప్రపంచాన్ని

సాధ్యమైనంతవరకు జీవించడానికి అనువుగాచేయాలని చూస్తుంది. అంతేకాని ధార్మికత్వము ద్వారానో, దుఃఖాంతం చేయడం చేతో ఈ ప్రపంచంలో గొప్ప పరివర్తన తేవాలని చూడదు.

సామాన్యుల మేలుకోసం నిర్మించబడిన ఈ సమాజం అతి సామాన్యము, లౌకికము అయిన ''స్వప్రయోజన'' మనే ప్రేరణ భావం మూలస్కంధంగా ఏర్పడింది. చాలా కొద్దిమందే ఉత్తమత్వాన్ని, ఉదాత్తతను సాధించడానికి ప్రయత్నించినా, అందరూ స్వప్రయోజనం సాధించడానికి పాటుపడగలరు అనే నమ్మకం మీద ఈ సమాజం ఏర్పడింది. ఈ పరిమిత విషయంలో మానవులందరిలో ఉండే సమానత్వంలో కల 'ప్రజాస్వామిక' విశ్వాసం మార్కెట్ ఎకానమీకి దారి తీస్తుంది. ఈ ఆర్థిక వ్యవస్థలో ప్రతివ్యక్తి తన స్వప్రయోజనాన్ని తనే నిర్ధరించుకుంటాడు. దీనివలన అంతకు పూర్వపు యుగాలలోని ఉన్నత వర్గాలవారి వాత్సల్యంతోనే అధికారాన్ని సమర్థించే ఆర్థిక సిద్ధాంతాలు అన్నీ అసమర్థనీయాలు అయాయి. కాని ఈ సమాజం ఉత్తమత్వాన్ని–మతవిషయంలోగాని, నీతి విషయంలోగాని, విజ్ఞాన విషయంలోగాని–సాధించడానికి ప్రయత్నించిన వారిని అడ్డుపెట్టదు. అణిచిపెట్టదు. ఈ ప్రయత్నము ఒక ప్రత్యేకమైన స్వప్రయోజన సాధనమనీ, దానికి ఏ విధమైన అధికారస్థాయి లేదని మాత్రము అర్థము చేసుకోవాలి. బూర్జువా సమాజం ఇతర మానవ అనుభూతులైన సంఘంలో జీవించాలనే కోరిక, తోటి మానవులతో సానుభూతి, అంతరాత్మ ప్రబోధించే నీతి మొదలైన వాటిని అనుసరించడం స్వప్రయోజన సాధనలో భాగాలే అని గుర్తించగలిగే మనోవైశాల్యం — అంటే దూరదృష్టి. జాగ్రత్త వ్యక్తికి ఉంటుందని గుర్తిస్తుంది. కాని వాటిని అతను తనంత తానుగా స్వేచ్ఛగా చేస్తాడని నమ్ముతుంది.

సాహిత్యంలో సుఖాంతాలు సగౌరవంగా చూడ పిలవడం బూర్జువా సంస్కృతికీ, బూర్జువా సిద్ధాంతాలతో సమన్వయం కలిగినపుడు ఉండే సహజ లక్షణం ప్రాచీన గ్రీకు, లాటిన్ సాహిత్యాలలో గాని, రినెయ్‌జాన్స్ సాహిత్యంలో గాని సుఖాంతాలు — ఐహికమైన సుఖాంతాలు-కామెడీల క్రింద తోసివేయబడ్డాయి. యుద్ధ రంగంలో వీరోచితమైన మరణము, ప్రేమలో గాఢత్వము, రాజకీయాలలో ఔన్నత్యకాంక్ష. మత విషయాలతో ధర్మశీలత — వీటిని గురించి వ్రాయబడిన వాటినే గణనీయమైన, గంభీరమైన సాహిత్యంగా పరిగణించేవారు. ఈ విధమైన గాంభీర్యం బూర్జువా సమాజపు తత్త్వానికి విరుద్ధమైనది. మానవునికి పరిపూర్ణత సిద్ధించడం—మానవ ప్రకృతి నైజం—పౌరుడుగా, భర్తగా, పోషించేవాడుగా ఉండడం ద్వారానే కలుగుతుంది అనేది ఈ సమాజపు తత్త్వం. ఇది బూర్జువా పూర్వపు సమాజము, బూర్జువా అనంతర సమాజాల, మానవస్థితిని గురించి, విశ్వములో అతని స్థానము గురించిన అవగాహనకు విభిన్నంగా ఉన్నది. ఇది మానవుడిని ఒక గృహస్థు, సంసారి అనే దృష్టితో చూస్తుంది.

ఈ బూర్జువా ఆదర్శము బైబిల్‌లోని న్యూటెస్టమెంట్ కంటె ఓల్డ్‌టెస్టమెంట్ దర్శనానికి దగ్గరగా వుంటుంది. ఈ కారణంచేతే కావచ్చు యూదులు తక్కిన వారి కంటె బూర్జువా సమాజంలో బాగ ఇమడగ గారు. భగవంతుడు ఈ ప్రపంచాన్ని సృష్టించాడు; దాని సార్థకతను ప్రవచించాడు; మానవులు ప్రత్యయరెతో తమ జాతిని వృద్ధి చేసుకోవాలి; పని చేయడం (వాణిజ్యం అని పిలువబడేది ఒక రకమైన పనే) గౌరవం కలిగించేదే కాని కించపరిచేది కాదు; (ఆడమ్ స్మిత్ ఉపయోగించిన ప్రసిద్ధమైన మాటలలో)''తన స్థితిని మెరుగుపరుచు''కోవాలనే మానవ ప్రవృత్తి సహజమైనది కనుక మంచిది అనే భావం - ఈ అభిప్రాయాలన్నీ ప్రవాసానంతర యూదుమతతత్త్వంతో పూర్తిగా సమన్వయిస్తాయి. ''ప్రతి మనిషి'' అనేది ఇక్కడ కేవల ప్రతీకకాదు. నిజంగా ప్రతీ మానవుడు అనే అర్థం.

సామాన్య స్త్రీ పురుషుల అవసరాలను, కోరికలను కేంద్రస్థం చేసిన ఈ బూర్జువా దృక్పథము సామాన్య ప్రజల సమ్మతిని పొందడంలో ఆశ్చర్యంలేదు. ఇది ఈ విషయంలోని జటిలతను స్పృశించడం లేదు. జాతీయ సాంప్రదాయాలు, మతభేదాలు (ఉదా కేథలిక్కులు ప్రొటెస్టెంటులు) మూలాన భావాలలో ఎన్నో భేదాలు వస్తాయి. కాని ఇది మొత్తంమీద నిజమే. కాని దాదాపు ప్రారంభంనుంచి ఈ దృక్పథం ఒక అల్పసంఖ్యాక వర్గంలో అవజ్ఞను, తక్కినవారికంటె తమ స్థితిని కొంత మెరుగుపరచుకొని కొంత విరామ సమయాన్ని సాధించిన కొంతమందిలో జీవితంలో వీటికి అతీతమైన విలువలు, అర్థాలు ఏవైనా ఉన్నాయేమోననే సందేహంతో కూడిన అలజడినీ రేకెత్తించాయి.

18వ శ॥లోని కాల్పనికోద్యమము, బూర్జువా సమాజంలోని మధ్యతరగతిలోనే, బూర్జువాతత్త్వానికి భిన్నమైన ఒకేవిధమైన ఆధ్యాత్మిక ప్రవృత్తి మొలకెత్తుతోందనే హెచ్చరిక వంటిది. ఇది బూర్జువా తత్త్వానికి ప్రతికూలమైనది కాదు. అప్పటికింకా అది మొదలు కాలేదు. కాల్పనికత్వం — ఆదిమానవునికి ఉదాత్తతను ప్రశంసించడము, గాఢమైన ప్రేమ, అభిజాత్యులైన ధీరపురుషులు, ధీరవనితలు, భయంకరాలు, బీభత్సాలు అయిన అపాయాలను ధైర్యసాహసాలతో సగర్వంగా ఎదుర్కోవటము — బూర్జువాతత్త్వంమీద తిరుగుబాటు కాదు. దానినుంచి తప్పించుకోవడానికి అనుసరించిన సౌందర్యాశ్రితమైన ఒక మార్గం ఇది. బూర్జువా యాథార్థ్యం నుంచి పూర్తిగా వేరుచేయబడిన నిరపాయమైన ఒకరకమైన ప్రతిసంస్కృతి. అందుచేతనే బూర్జువా సంస్కృతి (కొంత భయ సందేహాలతోనే) జీవించడమనే ముఖ్య వ్యాపారంనుంచి కొంత విశ్రాంతినిచ్చే ప్రశమనంగా దీనిని సహించకలిగింది. ఈ కాల్పనిక ప్రవృత్తి ఉత్పత్తికి, వినియోగానికికూడా ఒక వర్గంమీదే అధికంగా ఆధారపడడం అది స్వయంపరిమితం చేసుకోవడాన్ని సూచిస్తోంది. ఆ వర్గం స్త్రీలు.

గత రెండు దశాబ్దాలుగా సాగుతున్న ఉద్యమంలో అంతగా హర్షించదగని విషయాలలో కాపిటలిస్టు వ్యవస్థలో స్త్రీ స్థానం గురించి అది ప్రచారంలోకితెచ్చిన వక్రభాష్యం ఒకటి.దీనిలో స్త్రీలు కాపిటలిస్ట్ వ్యవస్థలో అణిచివేయబడ్డారు. ముఖ్యంగా సెక్స్ విషయంలో అని చెప్తుంది. స్త్రీలు అణచివేయబడడం యథార్థమే. కాని ఇది కేవలం పురుషుల లోభంవల్ల, అసహిష్ణుతవల్ల మాత్రమే

జరిగినదనడం హాస్యాస్పదం. సెక్స్ విషయంలో ఈ అణచివేతను— ఇదేకాక విక్టోరియన్ అని మనము పిలిచే నీతి నియమాలు అన్నీ — స్త్రీలు తమమీద తామే విధించుకున్నారు. (స్త్రీలందరూ నిగ్రహ పరులైతే పురుషులకంత ప్రయోజనం ఉండదు.) స్త్రీలు ఈ నైతిక నియమాల్ని అనతిక్రమణీయంగా పరిగణిస్తారు. ఎందుచేత నంటే సెక్స్‌విషయంగా అణిచిపెట్టేదిగా ఉన్నా ఇతరంగా అనేక విధాల ఇది స్త్రీలకు విమోచన కలిగించింది. ముఖ్యంగా ఇది స్త్రీలు, యాధార్థ్యంలో కాకపోయినా, ఆదర్శంలో కేవలం కామతృప్తి కలిగించేవారుగా, పనిచేసి పెట్టేవారుగా ఉండే పరిస్థితిని తొలగిం చింది. ఇంకోవిధంగా చెప్పాలంటే ఇప్పుడు స్త్రీలందరు గౌరవనీయ మైన స్థానాన్ని పొందారు. వారితో గౌరవ మర్యాదలతో వ్యవహ రించవలసి వచ్చింది. (ఇప్పుడుకూడా ఈ అలవాట్లు కొన్ని, కొంత మిగిలిఉన్నాయి. స్త్రీలఎదుట టోపీ తీసివెయ్యడం, ఎవరైనా స్త్రీ గదిలోకి రాగానే లేచి నుంచోవడము మొ॥) షేక్స్పియర్ నాటకా లలో చిత్రించబడిన "wench" సమాజంలోంచి తొలగిపోలేదు. శ్రామిక వర్గంలోనూ, ఇతర వర్గాలలోనూ కనబడుతూనే ఉండేది. కాని ఆమె స్థితి మార్పురానిది కాదు. ఆమెకూడా వివాహంద్వారా గాని, విద్యద్వారాగాని, లేక కేవలం తన ఇచ్ఛాబలం మూలానగాని సంఘంలో గౌరవనీయురాలైన స్త్రీగా మారవచ్చు.

స్త్రీస్థాయిలో ఈ ఔన్నత్యం రావడానికి ఆమె చెల్లించినవెల ఆత్మనిగ్రహము, స్వార్థత్యాగము. ఈ సంయమనం ఆమెను ఆ మూల్యమైన "ఆస్తి"కి—అది అగోచరమైనదే—స్వంతదారుగా చేసింది. సెక్స్‌కి సంబంధించిన నీతీ, నడవడికలలో వచ్చిన ఈ మార్పుకు కాల్పనికత్వ వికాసంతో కొంత సంబంధమున్నది. అను కోవడం అహేతుకం కాదు. కాల్పనిక సాహిత్యంలో కామప్రవృత్తి ఒక ముఖ్యభాగం—దీనినే తరువాతి కాలంలో ఫ్రాయిడ్ అణచివేయ బడినది తిరిగి పైకిరావడం అన్నాడు. ఎందుచేతనంటే కాల్పనిక ప్రేమ ఇతివృత్తంగాకల నవలలను కొనేవారు, అప్పటికి కొత్తగా పెట్టబడిన సర్క్యులేషన్ లైబ్రరీలనుంచి సొమ్మిచ్చి అద్దెకు తీసుకొనేవారు ఎక్కువగా స్త్రీలే. ఇప్పుడుకూడా రెండు శతాబ్దాల తరువాత కూడా ఈవిధమైన నవలలను (ఇవి ఇప్పుడు గణనీయ మైన సాహిత్యంగా తలచబడటంలేదు).కొనేవారు, చదివేవారుస్త్రీలే.

అకాల్పనికమైన ఈ సాహిత్య ప్రక్రియలో — జేన్ ఆస్టిన్ రచనలలో ఈ సాంప్రదాయం పరాకాష్ఠ నందుకుంది — అసాధార ణమూ, నైజవిరుద్ధమూ అయిన ఈ మార్పు బూర్జువావర్గం సాధించిందే. మధ్యతరగతుల ప్రజల సంపద పెరగడంచేత, వారికి కొనుగోలు శక్తేకాక, చదవడానికి విరామ సమయమూ, ఏకాంతము (తనకు ప్రత్యేకమైన గది) కూడా లభించడంద్వారా ఈ పరిణామం సాధ్యమయింది. చివర చెప్పిన ఈ "ఏకాంతం" ముఖ్యంగా గమ నించదగింది.

పదిమందితో కలిసేకంటే ఏకాంతంగా చదివితే ఎక్కువ రసానుభూతీ, సంతృప్తీ కలగడం నవలకు పూర్వ సాహిత్య ప్రక్రి యలనుంచి వేరైన ప్రత్యేక లక్షణం. కాల్పనిక యుగంలో నవలలు సకృత్తుగా చదివి వినిపించబడేవి. కాని క్రమంగా ఈ పద్ధతి ఆగి పోయింది. షేక్స్పియర్, రేసిన్‌లు మనను వారి రచనలను నలుగు రితో కలిసి అనుభవించినప్పుడే (పగటిపూట, రంగంమీద) ఎక్కువ "సమ్మోహితుల"నుగా చేయగలరు. కాని నవలలు నిశ్శబ్ద నిశీథంలో, ఏకాంతంగా చదివినప్పుడే ఎక్కువ శక్తివంతంగా ఉంటాయి. నవ లను చదవటం ఒక చిక్కటి పగటి కలలోకి జారిపోవడంవంటి అను భవం. అకాల్పనిక యాధార్థ్యం మూలంగాగల బూర్జువా నీతి ఈ విధమైన పగటికలలు కనడాన్ని గర్హిస్తుంది. ఈనాటికి కూడా వాణిజ్యరంగంలో వారు చాలామంది తమకు నవలలంటే ఇష్టమని ఇతరులు భావించడం ఇష్టపడకపోవడానికి కారణం ఇదే. వీరిలో చాలామంది నిజంగా ఇష్టపడరు కూడా. కాని బూర్జువా స్త్రీలు ఒకేకాలంలో రెండు ప్రపంచాలలో—బూర్జువా కానిదైన "కాల్పనిక" ప్రపంచంలోనూ, బూర్జువా "యధార్థ" ప్రపంచంలోను—జీవించ డంలో, ఆ రెండింటిలో ఏ ఒక్కదానిలోనో మాత్రమే జీవించడం కన్న గల ఆధిక్యాన్ని త్వరలోనే గుర్తించారు.

ఈ విధమైన నవలలు (పద్యాలు—ఈ సందర్భంలో బైరన్ జ్ఞాపకానికి వస్తారు) వ్రాసిన రచయితలు, రచయిత్రులు కేవలం లాభదృష్టితో రచనలు చేయలేదు. మొదట్లో బూర్జువా సమాజం ఇచ్చే పుష్కలమైన వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యాలవల్ల వారు దానికి సుము ఖంగా ఉండి వుండవచ్చు. ప్రగతి, ఆర్థికాభివృద్ధి, సనాతన సాంప్ర దాయాలనుంచి విమోచనలకు ప్రాధాన్యమిచ్చే కాపిటలిస్టు వ్యవస్థ వలన సమాజంలో కలిగిన చైతన్యము, జీవశక్తీ రచయితలలో ఉత్సాహాన్ని రేకెత్తించాయి. కాని అతి త్వరలోనే వారిలో దీనిమీద భ్రాంతి తొలగిపోయి, వైమనస్యమేర్పడి, దీనినుంచి తప్పించుకొని పోవాలనే కోరిక బలపడింది:

కళాకారుల, ఇప్పుడు మేధావులని పిలవబడుతున్నవారి— ఈ వర్గంవారు ఆ బూర్జువా సమాజంచేత సృష్టించబడినవారే. ఈ సమాజం జిజ్ఞాసువులను జ్ఞానబోధకులుగా, సవిమర్శకమైన విజ్ఞానాన్నిచ్చే వారినిగా మార్చింది దృష్టిలో ఈ కొత్త వ్యవస్థలో మూడు లోపాలున్నాయి.

అన్నింటిలో మొదటిదీ, ముఖ్యమైనదీ ఈ వ్యవస్థ "విసుగు" కలుగచేస్తుందనే భయం. సాహిత్యంలో "గ్లాని"వస్తువుగా ఉండడం 19వ శ॥లోనే ప్రాముఖ్యంలోకి వచ్చినా అది అనుభవానికి రావడం అంతకు చాలాముందరే అయివుంటుందనడంలో సందేహంలేదు. గతంలో అంతా కళాకారులు, రచయితలు, ఇద్దరు వయస్కులైన వ్యక్తులమధ్య వాణిజ్య సంబంధాలపట్ల ఏ దాపరికము లేకుండా బాహాటంగా తిరస్కారభావాన్ని వ్యక్తపరిచారు. వాణిజ్యంవలన మానవ వుడి ప్రకృతి సున్నితత్త్వం కోల్పోయి, పలుచబడుతుందని వీరి అభిప్రాయం. బూర్జువా సమాజం ప్రధానంగా వాణిజ్య సమాజం కావడంచేత-మనకు తెలిసిన చరిత్రలో వాణిజ్యనీతికి ప్రథమస్థానం ఇచ్చిన మొదటి సమాజం ఇదే—వీరి కోపం మరింత ఎక్కువగా ఉంటుంది. తరువాతి కాలంలో వీరి ఈ భావాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి ఫిలిస్టినిజమ్ అనేమాట పుట్టింది.

రెండవది, బూర్జువా సమాజం వీరికి కావలసినవి ఎన్నో - వీటిలో ముఖ్యమైనవి ప్రథమంగా అభిప్రాయ వ్యక్తీకరణలో స్వాతం

త్వము, ప్రజాదరణ, సత్కృత్తుగా సంపదా—ఇచ్చినా, రచయితలు, కళాకారులు తమ హక్కుగా భావించే ఉన్నత స్థాయిని ఇది తొలగించి వేసింది. ఈనాడు కూడా పరిస్థితి ఆ విధంగానే ఉన్నది. కళాకారులు, రచయితలు, జిజ్ఞాసువులు ఎప్పుడూ తమను చాలా ముఖ్యమైన వ్యక్తులుగా పరిగణించుకుంటారు. ఎంత ఉదారంగా తమ పట్ల వ్యవహరించినా తమ ప్రాధాన్యం తగ్గి కేవలం సహించబడడం వారికి దారుణంగా కనబడుతుంది. బెర్టోల్ట్ బ్రెక్ట్ నాటకాలను రష్యాలో అమ్మడానికిగాని, ప్రదర్శించడానికి గాని వీలులేదు. పాశ్చాత్య దేశాలలో తన రచనల ప్రదర్శనలవలన, విక్రయాలవలన ఆయన సంపన్నుడైనారు. ఈ పరిస్థితిలో తన కమ్యూనిస్టు విశ్వాసాల్ని ఏవిధంగా సమర్థించగలరని ఆయనను ప్రశ్నించగా ఆయన వెంటనే "రష్యాలో కనీసం నన్ను సీరియస్‌గా తీసుకుంటారు" అన్నారు. రచయితలు, మేధావులు, తమ రచనలనూ అభిప్రాయాలను లెక్క పెట్టే ప్రభుత్వాలపట్ల గౌరవం చూపిస్తారు. సాంఘిక, రాజకీయ అధికారాలకు దూరంగా ఉండవలసి రావటం వీరికి నిజంగా శిక్షే.

మూడవది, వాణిజ్య ప్రధానమైన సమాజంలో, బజారు వ్యాపారాలచేత రూపొందించబడిన నాగరికతగల సమాజంలో సామాన్య స్త్రీ పురుషుల ఇష్టాలకు, అవసరాలకు ప్రాధాన్యం ఉండడం సహజం. వీరిలో ఏ ఒక్కరికి ఎక్కువధనం లేకపోవచ్చును. కాని వారి సంఖ్యాబలంచేత వారి అభిరుచులే చివరికి సమాజాన్ని పాలిస్తాయి. కళాకారులు, మేధావులు ఈ పరిస్థితిని సహజంగా ఉండవలసిన తీరుకు విపరీతంగా ఉన్నట్లు భావిస్తారు. ఇది "వల్గారిటీ"కి సర్వవిధాల అధికారమివ్వడమని వారి నమ్మకం. తమ నైజంచేతే శిష్టవర్గాధిపత్యాన్ని గుర్తించే వీరు, ఒక శిష్టవర్గంచేత నాగరికత రూపొందింపబడాలనీ, తాము ఆ వర్గానికి—ఎంత సందిగ్ధంగానైనా—అనుబంధించబడిన వారమనీ నమ్ముతారు. ఇప్పటి వినియోగదారుల, పరిసరాల పరిశుభ్రతల గురించిన ఉద్యమాలు ఈ శిష్టవర్గ ప్రవృత్తినే, కొంత విరూపం చెంది, ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. మన కాలంలో ప్రజాస్వామిక ఆశయం ఒక్కటే అంగీకరించబడుతోంది కనుక, మార్కెట్టు ప్రజల నిజమైన ఇష్టాలను ప్రతిబింబించదనీ, ప్రచార సాధనాల శక్తి వాటిని వికృతం చేస్తుందనీ వీరు అంటారు. కాని ఈ శక్తికి లొంగకుండా ఉండడానికి కావలసిన విద్య,ఇచ్ఛాశక్తీ ఉన్న ఒక అల్పసంఖ్యాక వర్గం ఉంటుందనీ, వీరే ప్రజల ప్రతినిధులుగా వ్యవహరించడానికి నిజమైన అధికారం కలవారనీ వీరి అభిప్రాయం.ఈ వర్గంవారే ప్రతి ఒక్కరికీ కార్లు ఉండే అమెరికన్ "ఆటోమొబైల్" నాగరికతను చూచి అసహ్యించుకుంటారు. కాని అధికారంలోవున్న కొద్దిమందికి మాత్రమే కార్లు ఉన్న సోవియట్ సమాజం వీరిలో అసహనం కలిగించదు.

మొత్తంమీద మేధావులు, కళాకారులు బూర్జువా సమాజంలో అశాంతితో ఉంటారు (ఆ విధంగానే ఉన్నారు.) 1750 తరువాతి శతాబ్దంలో కాల్పనికత్వానికి లభించిన ఆదరం ఈ విషయాన్నే బుజువు చేస్తుంది. ఈ కాలంలో కళాకారులు ఆధ్యాత్మిక "ప్రవాసం" బయలుదేర తీసారు. ఐతే దీనివలన బయటి ప్రపంచం ఏమాత్రము మారలేదు. కాని ఈ అశాంతి కేవలం పలాయన మార్గాన్ని మాత్రమే అనుసరించినదనలేము. ఒక భాగం "తిరుగుబాటు"ను కూడా ఆశ్రయించింది. 19వ శతాబ్దంలో ఆవిర్భవించిన వివిధ రకాలయిన సామ్యవాద తత్త్వాలు, ఉద్యమాలు ఈ విషయాన్నే తెలియచేస్తున్నాయి.

సామ్యవాదం (అది ఏ రకానిదైనా) హేతువాదపు చట్రంలో వర్తించే కాల్పనిక అనుభూతి. ప్రతిపౌరుడు తన ఒక్కడి బాగుకంటె, అందరి బాగుకు—ఇది ఏమిటో సహజంగా మేధావులు, తత్త్వజ్ఞులతో కూడిన శిష్టవర్గం నిర్ణయిస్తుంది — ప్రాధాన్యం ఇచ్చే సమాజాన్ని సృష్టించడం దాని లక్ష్యం. ఈ ఉద్దేశ్యం కొత్తది కాదు. దీనిని బోధించని మతం ప్రపంచంలోలేదు. దీనిలోని కొత్త అంశం, మనుష్యుల ఆత్మనిగ్రహం (రూసో సోషల్ కాంట్రాక్ట్‌లో చెప్పినట్లు) ద్వారా కాక, నిత్యం పెరుగుతున్న వారి అవసరాలను, నిరంతరం పెరిగే సంపదమూలంగా తీర్చడంద్వారానే ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించవచ్చుననే నమ్మకం మార్క్సుచేత "యుటోపియన్" అని పిలువబడిన సామ్యవాదపు ముఖ్యలక్షణం, మానవుల కోరికలకు అంతువుండదనీ, వాటిని నిగ్రహించుకోవడం సమ సమాజపు నిర్మాణానికి ముఖ్యమైన ఆవశ్యకత అనే విశ్వాసం రాజకీయంగా చూస్తే దీనిలో ఉన్న చిక్కు ఇది చాలా కొద్దిమందికే నచ్చడం. మార్క్సిస్టు, "శాస్త్రీయ" సామ్యవాదం, మానవ ప్రకృతికీ, ఆదర్శానికి మధ్య కలిగే ఈ వైరుధ్యాన్ని, అపరిమితమైన సంపదను ఉత్పన్నం చేయటంద్వారా నిర్మూలించగలమని చెప్తుంది. మానవుల కోరికలను పూర్తిగా తీర్చగల ఆర్థిక వ్యవస్థను నిర్మించడంవల్ల, అవి సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసే శక్తులుగా పని చేయడం మానివేస్తాయి.

ఈ నమ్మకానికి మూలం, ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రాలు—సాంఘిక శాస్త్రాలు, ముఖ్యంగా ఆర్థిక శాస్త్ర సహాయంతో—ప్రకృతిమీద (మానవ ప్రకృతిమీద కూడా) క్రమంగా కాని నిశ్చయంగా నియంత్రను సాధింపచేస్తాయనే గాఢ విశ్వాసం. ఈ నియంత్రణ మూలంగా పూర్వం మానవ స్థితికి సహజం అనుకున్న పరిమితులను అధిగమించగలమనే నమ్మకం. దీనిని ఆచరణలో పెట్టడానికి ఉండే ప్రతిబంధకం సమాజంలో అధిక సంఖ్యాకులైన స్త్రీ పురుషులు స్వయం నిగ్రహం అమలు చేయలేనట్లే, సమాజ శాస్త్రాన్ని అర్థం చేసుకోవడంగాని, దానికి అనుగుణమైన చైతన్యాన్ని తమలో పెంపొందించుకోవడం చేయలేకపోవడం. కనుక సామాన్య ప్రజలలో ఈ ఆత్మపరివర్తన తీసుకురావడానికి వీరుపయోగించే పద్ధతులు శాస్త్రీయంగా—వీటినే నీతిలోనమ్మకమున్నవారు మేరీ విల్లియన్ అంటారు—ఉండవలసి వుంటాయి. ఇవి ప్రజలను మార్పు తీసుకురావలసిన వస్తువుగా పరిగణిస్తాయి. వీటిద్వారా ప్రజలు క్రమంగా తమ చరిత్రను తామే సృష్టించుకునే స్థితికి రాగలుగుతారు.

మైకేల్ పోలాన్యి కాల్పనికతత్త్వంలో నీతిమీద అభినివేశంతో, మానవుని స్థితిగురించి, అతని చరిత్ర గురించిన "శాస్త్రీయ" దృక్పథం జోడించబడడాన్ని "విపరీత నీతి" అని వర్ణించారు. నీతియందుండే ఈ అభినివేశం "శాస్త్రీయ" సామ్య

వాదంయొక్క నిజాయితీని ధృఢపరచగా, ఆ శాస్త్రీయత దానిని అమలు పరచడంలో ఉపయోగించబడే ప్రతి అవినీతిని సమర్థిస్తుంది. ఈ విధమైన జతపరచడం పూర్వం మతోద్యమాలలోనే ఉండేది. 19, 20 శతాబ్దాలలో ఇది ''ఇక్కడే, ఇప్పుడే'' మానవ స్థితిలో మార్పు రావాలనే రాజకీయ, సాంఘిక ఉద్యమాలకు సంక్రమించింది.

ఇటువంటి ఉద్యమాలు మేధావులకు నచ్చుతాయనడం స్పష్టం. మేధావులుగా వీరు వీటికి నాయకత్వం వహించే శిష్టవర్గంలో సభ్యులుగా ఉండడానికి తగినవారు. ఈవిధంగా తమలోని అధికారం, శక్తి, కావాలనే సహజ ప్రవృత్తికి రూపం ఇవ్వగలరు. ఇంతేకాకుండా, ఒక ఆదర్శాన్ని అమలుపరిచే సందర్భంలో ఈ విధంగా ప్రవర్తించడం వల్ల, అందుకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నట్లు కనిపించినా, తాము ప్రజల ''నిజమైన'' క్షేమంకోసం నిరపేక్షంగా పాటుపడుతున్నామనుకోవచ్చు.

కాని చివరికి యుటోపియన్ ఆదర్శాలకంటె ఎప్పుడు యాధార్థ్యానిదే పైచెయ్యి అవుతుంది. సామ్యవాద వ్యవస్థలో మేధావులకు నైరాశ్యము, భేదాభిప్రాయము, ప్రవాసము, నిశ్శబ్దము తప్పవు. రాజకీయాల్లో లక్ష్యాలు, వాటిని సాధించడానికి ఉపయోగించే విధానాల్ని నిర్ణయిస్తాయి. సామ్యవాద వ్యవస్థలో ఇవి ఎప్పుడు బలాత్కారాన్ని ఉపయోగించే పాలనాయంత్రాంగం రూపంలోఉంటాయి. ఇది సామ్యవాద ఆదర్శాలను తన మూలధర్మంగా చూపించినా ఆచరణలో వాటిని నిర్లక్ష్యంగా తోసివేస్తుంది. ప్రస్తుత కాలంలో మనం ముఖ్యంగా గమనించే విషయం ''సామ్యవాద'' రాజ్యాలు సామ్యవాద మేధావులను సృష్టించలేక పోవడమేకాక, అటువంటి వారిని సహించలేకపోవడం. సామ్యవాద మేధావుల్ని మనం ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లోనో, బెర్లిన్‌లోనో, పారిస్‌లోనో, రోమ్‌లోనో కలుసుకోగలం. కాని మాస్కోకో, బుకారెస్టుకో, బెల్గ్రేడ్‌కో, హవానాకో వెళ్తే ప్రయోజనం ఉండదు. ఆధునిక ప్రపంచాన్ని సోషలిజంవైపుకి మళ్లించడంలో ముఖ్యపాత్ర వహించిన మేధావులకు అది ఊసరక్షేత్రం అయింది.

మనం సామ్యవాదం అని పిలిచే కాల్పనికత్వ హేతువాదాలతో కూడిన తిరుగుబాటుకాక ఇంకొకరకమైన తిరుగుబాటు కూడా ఉన్నది. అది హేతువాదానికి ఎదురుతిరిగే కాల్పనికత్వము. చివరికి రెండిటిలో ఇదే ముఖ్యమైన తిరుగుబాటుగా పరిణమించవచ్చు. ఇది రాజకీయంగాకంటె సాంస్కృతిక రూపంలో ఎక్కువగా కనబడుతుంది. లయొనల్ ట్రిల్లింగ్ ప్రతికూల సంస్కృతి గురించి ప్రస్తావించినప్పుడు ఆయన మనస్సులో ఇదే ఉన్నది.

కాల్పనిక సాహిత్యంచేత ప్రేరణపొందిన ఈ తిరుగుబాటు ''బొహిమియా'' రూపంలో ఒక కొత్తరకమైన ''అంతఃప్రవాసానికి'' దారి తీసింది. పారిస్‌లో 19వ శతాబ్దపు 2వ, 3వ దశాబ్దాలలో, కొందరు యువతీయువకులు కొన్ని సమాజాలు ఏర్పరచుకున్నారు. 1960 లలో పుట్టిన ''ప్రతిసంస్కృతి''లో లక్షణాలన్నీ మాదక ద్రవ్యాలు, సెక్స్‌లో విశృంఖలత్వం. మగవారికి పొడుగు జుట్టు, ఆడవారికి పొట్టిజుట్టు, పనిచేసుకు బతికేవారి బట్టలు, ఆత్మహత్యలు—బూర్జువా వ్యవస్థనుంచి వేరుచేసేవి ఏవైనా ఇవి ప్రదర్శించేవి. ఒక శతాబ్దంపైగా అంతరమున్న ఈ రెండిటి మధ్యా మనకు వెంటనే తట్టే భేదము, ''బొహిమియా''లో సభ్యులవాలంటే ''కళ''ను సృష్టించాలి, కాని 1960 లలో వాటిని ''వినియోగిం''చేవారుగా ఉంటే చాలు. ఈ మార్పు రావడానికి ముందు బొహిమియా విలువలు,భావాలు బూర్జువా సమాజమంతా వ్యాపించవలసి వుంటుంది. ఈ మార్పును తీసుకువచ్చిన ''ఇంజను'' వాహనము వివిధ కళలలో వచ్చిన ''మోడర్నిస్ట్'' ఉద్యమం. ఇది 1850 తరువాతి శతాబ్దంలో అంతకు పూర్వం ప్రమాణంగా, ''అధికారం''లో ఉన్న కళల స్థానాన్ని క్రమంగా ఆక్రమించుకొంది.

ఈ ఉద్యమం చరిత్ర, అర్థము డేనియల్ బెల్‌చేత ''ది కల్చరల్ కాన్ట్రడిక్షన్స్ ఆఫ్ కాపిటలిజమ్'' (1976) అనే గ్రంథంలో విపులంగా వర్ణించబడ్డాయి. అద్భుతంగా విశ్లేషించబడ్డాయి. ప్రస్తుతానికి, ఈ ఉద్యమాలు కేవలం కళారంగంలో కొత్త పద్ధతులు తీసుకువచ్చినవికాక, బూర్జువా సమాజంమీద తిరుగుబాటు చేసే ఒకవిధమైన మతోద్యమాల వంటివని అర్థం చేసుకుంటే చాలు. ఈ ఉద్యమపు నిర్మాణంలోనే యూదు, క్రైస్తవ మతాలలోని gnostic - radical మతశాఖల పోలికలు కనబడతాయి. వీటిలోలాగే దీనిలోకూడా అలౌకికము, ముక్తినిచ్చేది అయిన జ్ఞానము (gnosis) కల శిష్టవర్గము (మేధావులే) ఉంటుంది. అదేవిధంగా ఈ జ్ఞానాన్ని ఉపయోగించి బయటివారిని ఈ ''మతం'' లోకి మార్చే విమర్శకులు ఉంటారు. ఈ పరిధికి అవతల ఈ విశ్వాసాలమీద సానుభూతి కలవారు (Fellow-Travellers) ఉంటారు. వీరు ముఖ్యంగా మోడర్నిస్ట్ కళలను వినియోగించేవారు. వీరే ఈ ఉద్యమాన్ని బయటి సమాజంలో ప్రచారానికి తెచ్చి, సమర్థించి, ప్రజాదరం పొందేటట్లు చేస్తారు.

ఈ సామ్యాన్ని మనం ఇంకా ముందుకు తీసుకుపోవచ్చు. దీని లక్షణాల్లో మనకు వెంటనే తట్టేది: ఈ మోడర్నిస్ట్ కళలు సౌందర్యాన్ని సృష్టిస్తున్నామని చెప్పవు; ఇప్పటి మానవ స్థితిని గురించి నిజం చెప్తామని అంటాయి. సౌందర్యం ప్రజల అభిరుచిద్వారా వ్యక్తపరచబడే కళాసాంప్రదాయంచేత నిర్వచించబడుతుంది. కాని మోడర్నిస్ట్ కళాకారుడు, సత్యం అభిరుచికి అనుగుణంగా ఉండదు కనుక, ప్రజల అభిరుచికిగల ఆధిపత్యాన్ని తోసిపుచ్చుతాడు. సత్యం ఎప్పుడూ ఇప్పటి పరిస్థితిని అభిశంసిస్తుంది. కాని నిజమైన ''జ్ఞానం''చేత పరివర్తన చెందినవారి ఆత్మ(ఇది ఇప్పుడు వ్యక్తిత్వమని పిలవబడుతోంది) కు ముక్తి లభిస్తుంది. ఇంతేకాక యిప్పటి కళాకారుడు తన కళాసృష్టిలో తనే కేంద్ర వస్తువుగా ఉంటాడు. తన ''రచన''కు తనే నాయకుడు, ఆత్మ బలిదానంచేత మనందరికీ ''విమోచన'' కలిగించేవాడు. తన అతీతత్వంతో మన జీవితాలకు ముక్తినిచ్చి సార్థకం చెయ్యగలవాడు. వార్ధక్యంలో, సంపదలతో, సుఖ సంతోషాలతో జీవించే కళాకారుడు— కవి, శిల్పి, చిత్రకారుడు, సంగీతకారుడు — ఇప్పుడు మనకు తన కళాధర్మానికి ద్రోహం చేసినవాడుగా కనబడుతాడు. మనకు కళాకారుడు చిన్నతనంలోనే బాధలకు గురియై, చనిపోవడం యుక్తమనిపిస్తుంది. ఈ కాలపు కళా

కారులలోని అసంఖ్యాకమైన ఆత్మహత్యలు మన పూర్వులకు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించి వుండేవి. వారు, కళాకారులు కూడా తక్కిన లౌకిక జనులలాగే సంపదను, కీర్తిని కోరుకుంటారని అనుకునేవారు.

ఆధునిక సంస్కృతిలో విమర్శకు, విమర్శకులకు ఉండే అసాధారణ ప్రాముఖ్యంకూడా మన పూర్వులకు అర్థమయి వుండేదికాదు. ప్రామాణికమైన విమర్శ గ్రంథాలను తీసుకుంటే, 1800 కు పూర్వం వ్రాయబడిన సాహిత్య విమర్శలు కనబడవు. తాత్త్విక చింతతో వ్రాయబడిన సాహిత్య వ్యాసాలు మాత్రం కనబడతాయి. షేక్స్పియర్‌కు అర్థంచెప్పడానికి ఆయన సమకాలికు డెవ్వడూలేడు. గ్రీకు నాటక కర్తలకూ, డాంటే, రేసిన్‌లకూ లేరు. కాని మనం మన కాలపు కళాకారులను అర్థం చేసుకొనడానికి విమర్శకుల సహాయం కోరుకోవడమే కాకుండా, పూర్వకాలపు వారిని అర్థం చేసుకోవడానికి కూడా వీరి సహాయాన్ని అర్థిస్తున్నాము. ఈ పరిస్థితికి కారణం మనం ఇప్పుడు కళలలో, కళాకారులలో మనను గురించి, మానవ స్థితిని గురించిన విమోచన నిచ్చే జ్ఞానం కోసం చూస్తున్నాము. పూర్వం ఈ జ్ఞానం మతం ద్వారా లభిస్తుందని ఎదురుచూసేవారు.

కళారంగంలో ''మోడర్నిస్ట్'' ఉద్యమం క్రమంగా బలం పుంజుకుంది. ఇది జయం సాధించిందనడానికి మొదటి గుర్తు. బూర్జువా సమాజం క్రమంగా తనలో రెండు సంస్కృతు లుండటాన్ని అంగీకరించడము—మోడర్నిస్ట్ అవాంత్–గార్డ్ సంస్కృతీ, అధిక సంఖ్యాకుల ప్రజా సంస్కృతి. మోడర్నిజమ్ తనకు తానే ''అవాంత్–గార్డ్'' అని పిలుచుకోవడం, దాని స్వభావాన్ని విశదపరుస్తుంది. ఇది సైన్యానికీ, యుద్ధానికి సంబంధించిన మాట. అవాంత్–గార్డ్ అంటే తక్కిన సైన్యం కంటె ముందు వెళ్లి శత్రు సైన్యంమీద దాడిచేసే సైనిక దళం అని అర్థం. సెయింట్–సైమన్ తన యుటోపియన్ –సామ్యవాద ఉద్యమాన్ని, బూర్జువా సమాజంమీద దాడి జరిపే దానినిగా వర్ణించడానికి ఈ మాటను ఉపయోగించాడు. తరువాత మోడర్నిస్టులు ఈ మాటను స్వంతం చేసుకున్నారు. అవాంత్–గార్డ్ ఉద్యమం మొదటి నుంచి బూర్జువా సమాజంపట్ల తనకు శత్రుభావం ఉన్నదనే విషయం స్పష్టంగా తెలుసుకునే ఉన్నది. 1914 వరకు ఈ శత్రుత్వం మేధావులను, కళాకారులను కాల్పనిక తత్త్వంతో కూడిన వామ పక్షానికే కాదు, దక్షిణ పక్షానికి కూడా నడిపించగలిగేది. కాని ఈ శత్రుభావం మాత్రం స్థిరమైనది. ఇది, ముందు గమనించినట్లు, చరిత్రలో అపూర్వమైనది.

బూర్జువా సమాజంలోని ''ప్రజా సంస్కృతి'' కూడా అపూర్వమైనదే. కాని ఈ విషయంలోని అపూర్వతనికూడా మనం సాన్నిహిత్యం మూలాన గుర్తించలేకపోతున్నాము. చరిత్రలో ఈ విధంగా పరస్పర ప్రతిబద్ధంగా ఉన్న ''ఉన్నతసంస్కృతి'', ''హీన సంస్కృతి'' అనే రెండు సంస్కృతులున్న ఘట్టం ఇంకొకటిలేదు. ఏ సంస్కృతికైనా నిశితంగా ఉండేది, సామాన్యంగా ఉండేది అనే రెండు తలాలు వుండటం మనకు పరిచయమైన విషయమే కాని ఈ రెండిటిలోని మౌలికమైన విలువలు ఒకటే వీటి రెండిటి మధ్య విద్యా ప్రమాణంలో భేదం మాత్రమే ఉంది. నిశితంగా వ్యక్తం చేయబడినవి సామాన్యులకు అఘాతంగా ఉండేవి కాదు. అదే విధంగా సామాన్యతలంలో చెప్పబడినవి విద్యాధికులలో జుగుప్స కలిగించేది కాదు. నిజమైన కళాకారుడు గాని, రచయిత గాని తన సృష్టిలో ఈ రెండూ వ్యక్తం చేయడమే అతని గొప్పతనానికి గుర్తుగా ఉండేది. గ్రీకు దుఃఖాంత నాటకాలను ఏథెన్స్‌లో ప్రజలందరిముందు ప్రదర్శించేవారు. డాంటే డివైన్ కామెడీని ఫ్లారెన్‌లో వీధులలో అన్ని రకాల ప్రజలు కలిసి వినేవారు. షేక్స్పియర్ నాటకాలను ఇటువంటి అన్ని వర్గాల ప్రజల ముందర ప్రదర్శించేవారు.

1870 ప్రాంతం తరువాత బూర్జువా సమాజపు ప్రజా సంస్కృతి విద్యావంతులచేత హేయమైనదిగా తిరస్కార భావంతో కేవలం సహించదగినదిగా చూడబడింది. మేధావులను, సామాన్యులను సమానంగా ఆకర్షించిన రిచర్డ్‌సన్, జాన్ ఆస్టిన్, వాల్టర్ స్కాట్, డికెన్స్‌ల యుగం ముగిసిపోయింది. ఆ కాలంలో హైబ్రో, లోబ్రో అనే విభాగం ఉండేది కాదు. ఉదాత్తమైన కళలను సృష్టించడానికి కావలసిన శక్తిని హైబ్రో మోడర్నిస్ట్ ఉద్యమం లీనం చేసుకుంది. కాగా ప్రజా సంస్కృతి దాదాపు పూర్తిగా ధనార్జనకోసం బూర్జువా ఇతివృత్తాలను యాంత్రికంగా పునశ్చరణ చేసే స్థితికి దిగజారిపోయింది.

ప్రేమలు, సాహసాలు ఇతివృత్తంగా గల ఈ సాహిత్యంలో ''సుఖాంతము''నిలిచి వుండడమే కాకుండా ప్రామాణికమైనదికూడా అయింది. ఒకవేళ ఎప్పుడైనా ఒకసారి దుఃఖాంతం ప్రవేశపెట్టినా అది ఏదో ''పాపం''చేయడానికి (ఉ॥ వ్యభిచారం) ఫలంగా చిత్రింపబడి పశ్చాత్తాపంతో ముగుస్తుంది. పరిగణనీయమైన సాహిత్యంలో సుఖాంతం 20వ శతాబ్దంలో దాదాపు పూర్తిగా నిషిద్ధమైనది. ఈ సందర్భంలో ఈ మొదటిరకం సాహిత్యం ఎక్కువగా స్త్రీలచేత ఉపయోగించబడుతోందనే విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. బూర్జువా సమాజపు వ్యవస్థను (గృహస్థుకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చేదని జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి) బూర్జువా సమాజపు వ్యవస్థను (గృహస్థుకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చేదని గుర్తుంచుకోవాలి) స్త్రీలే పురుషుల కంటె ఎక్కువ బలపరుస్తారని గుర్తుంచుకోవాలి. అందుచేతే గత రెండు దశాబ్దాలుగా స్త్రీల భావాలను బూర్జువా విలువలకు వ్యతిరేకంగా మారుస్తున్న ''విమన్స్ లిబ్'' ఉద్యమం ఎంతో ప్రాముఖ్యం గల సంఘటన.

నూరేళ్లబట్టీ కళలలో మోడర్నిస్టు ఉద్యమం ప్రజా సంస్కృతి స్థాయిని తగ్గించివేసి అభివృద్ధిని సాధించింది. జీవితానికి అర్థం (లేకపోతే ఈ ప్రపంచం గురించిన జ్ఞానం) తెలుసుకోవాలనుకునే యువతీ యువకులకు ఉపయోగంలో ఉన్న కళలు ఈ ఉద్యమానికి చెందినవే కదా! మన కాలంలో ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చిన లిబరల్ కాపిటలిజమ్ కూడా మోడర్నిస్ట్ ఉద్యమం నైతిక, ఆధ్యాత్మిక ఆధిపత్యం కోసం చేసే పోరాటంలో సహాయపడింది. ఈ సహాయం మూడు విధాలుగా ఉన్నది.

ఒకటి, కాపిటలిస్టు వ్యవస్థ మూలంగా పుష్కలంగా ధనం సంపాదించకలగడంచేత కొందరు (ఇంకా తరచుగా వారి పిల్లలు)

ధన సంపాదనలో తమ శక్తిని వ్యయం చెయ్యడం మాని. జీవితం లోని ''ఉన్నత'' విషయాలను గురించి ఆలోచించడానికి వీలు కలిగింది. బూర్జువాకు ప్రతికూలంగా ఉన్న కళలు, కల్లోలితమైన, అస్పష్టమైన ఆసంతృప్తితో అలజడి చెందిన బూర్జువా వర్గాల ధనంచేత పోషించబడడం 20వ శ॥లో సాధారణ విషయమైనది.

రెండవది, వాణిజ్య సమాజానికి, దాని వ్యాపార నాగరికతకు నైజమైన లౌకిక హేతువాదం (వీటిని మార్స్ వెబర్, జోసఫ్ షూమ్ పీటర్ చక్కగా విశదీకరించారు) కేవలం సాంప్రదాయంవల్ల వచ్చిన నమ్మకాలను, కర్తవ్యాలను, అభిప్రాయాలను అసమర్థనీయాలుగా చేసింది. ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా తయారయినవయినా, తాత్కాలిక ఇష్టాలనుబట్టి వచ్చినవైనా ''కొత్తవి'' ఎప్పుడూ ''పాత'' వాటి కంటె మేలయినవే అనే భావం ప్రబలింది. ఈపాత సాంప్రదాయాలు, అభిప్రాయాలు తరాల పరస్పర ప్రభావంవల్ల ''నిర్హేతుకం''గా వచ్చాయని అభిప్రాయం కలిగింది. ఈ విధమైన ఆలోచన సామ్యవాదుల ''యోచనాబద్ధమైన''సమాజపు ఆదర్శాన్ని న్యాయసమ్మతం చేసింది. కాని ఈ అభిప్రాయమే సాంస్కృతిక, ఆధ్యాత్మిక విషయాలలో, అరాజకమైన, నీతికి ప్రాధాన్యంలేని ఎక్స్ప్రెషనిస్టు ప్రవృత్తులను కూడా సమర్థించింది.

మూడవది కళాశాల విద్యకు — ముఖ్యంగా 2వ ప్రపంచ యుద్ధం తరవాత — వచ్చిన అఖండ వ్యాప్తి. దీనివలన మోడర్నిస్ట్ అభిరుచులకీ, అభిప్రాయాలకీ విద్యార్థులలోనూ, ఉపాధ్యాయుల లోనూ కూడా వ్యవస్థా రూపమైన ఆశ్రయం లభించింది. లయొనల్ ట్రిల్లింగ్ **Beyond Culture** లో ప్రారంభంలో ఉపాధ్యాయులలో తమకు నచ్చిన, తమను ఎక్కువగా కదిలించిన పుస్తకాలను బోధించే స్వేచ్ఛ వచ్చిందనే ఉత్సాహాన్ని క్రమంగా విద్యార్థులలో ఏ విధంగా ఒక రకమైన చవక చేయబడిన మోడర్నిజమ్ మూక ఉమ్మడి ''ప్రతి సంస్కృతి'' రూపంలో వ్యాపించి, వారిని నకిలీ ''బొహీమియన్'' జీవన సరళికి మార్చిందీ, ఉద్వేగంతో వర్ణించారు.

దీనితో సమకాలీనంగానే, ఇంకా బాహాటంగానే సాంఘిక శాస్త్రాలు బూర్జువా ప్రతికూలమైన సామ్యవాద సాంప్రదాయాలను జీర్ణించుకున్నాయి. వీటిలో సమాజ అనుశీలన అంటే క్రమంగా సమాజ నిర్మాణం గురించిన నిజాలు తెలిసిన శిష్టవర్గంచేత సమాజంలో మార్పు ఏవిధంగా తీసుకురావడము అనే అర్థం స్థిరపడింది· ఆర్థికశాస్త్రం—కష్టాలు తప్పని ఈ ప్రపంచంలో ఉన్న సంపదను సాధ్యమైనంత మెరుగుగా పంచే విధాలను ఆలోచించేది—ఈ పరిణామాన్ని చాలాకాలం ప్రతిఘటించింది. కాని ద్రవ్యవిధానము, పన్నుల పంపకం విధానాలలో ప్రభుత్వ అజమాయిషీద్వారా శాశ్వతమైన సమృద్ధిని సాధించవచ్చుననే కెయినీసియన్ విప్లవం క్రమేణా దీనిని కూడా ఇతర సాంఘిక శాస్త్రాలతో చేర్చింది.

ఈవిధంగా యుటోపియన్ —, హేతువాదము, యుటోపియన్ - కాల్పనికత్వము ప్రతికూల సంస్కృతులుగా, ఆధునిక మానవుడి చైతన్యంమీద, స్పృహమీద ఆధిపత్యం నెలకొల్పుకున్నాయి.

కాని ఇటువంటి విజయాలకుతోడుగా ఎప్పుడూ వైఫల్యాలు, నిరాశలు తప్పనిసరిగా ఉంటాయి. సామ్యవాద యాథార్థ్యం నైరాశ్యం కలిగించినకొద్దీ, సామ్యవాద తత్త్వము, ఆలోచనలు శకలాలయిపోయి, ఎన్నో శాఖలు ఏర్పడ్డాయి. వీటిలో ప్రతి ఒక్కటీ కూడా యుటోపియన్ ఆదర్శాన్ని నిలబెట్టడానికీ, సామ్యవాద యాథార్థ్యపు వైఫల్యానికి కారణాన్ని చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఇది మనకు మొదటి రెండు శతాబ్దాలలో క్రైస్తవమత పరిస్థితిని జ్ఞాపకం చేస్తుంది కాని ఒక భేదమున్నది. క్రైస్తవమతం, పారలౌకికమైన ఆశమీద, వర్ణాతీతమైన విశ్వాసంమీద ఆధారపడుతుంది. కనుక అది నిజంగా యుటోపియన్ తత్త్వంకాదు. అందుచేత అప్పటి చర్చి నాయకులు ప్రజలు సమకాలీన ప్రపంచంమీద చేసిన తిరుగుబాటును సజీవమైన ధర్మకాండగా మార్పగలిగారు. ఇది దానిని నమ్మినవారికి, ధర్మబద్ధంగా జీవించడం నేర్పింది. అంటే దీనికంటె మేలైన ఇంకొక లోకానికి వెళ్లడానికి నిరీక్షిస్తూనే, ఈ లోకంలో సార్థకంగా జీవించడం నేర్పుతుంది. సామ్యవాద తత్త్వంలో ఈ పారలౌకిక విశ్వాసం లేకపోవడంవల్ల ఈ లోకంలోని యాథార్థ్యాలు సామ్యవాదులకు నిరంతరం, నిరాశలను కలిగిస్తూనే ఉంటాయి. సామ్యవాదం అధికారంలో ఉన్న ఏ దేశంలోనూ—ఇప్పుడు ఇవి ఎన్నో వున్నాయి—అందులో వ్యక్తులు అనుసరించతగిన సామ్యవాదసుగుణాలు ఏమిటో నిర్వచించబడలేకపోవడం మార్క్సిస్టులు చెప్పేటట్లు ''కాకతాళీయం కాదు''. పారలౌకిక మతాలే ఇప్పటి లౌకిక మతాలకంటె, ఈ లోకంలో జీవించడానికి సాధికారంగా మార్గం చూపించేవి అనేది నిజం..

కళారంగాలలోని మోడర్నిజమ్‌కు ఆధారమైన యుటోపియన్—కాల్పనికత్వం ఇటువంటి స్థితిలోనే ఉన్నది. కాని ఒక భేదం ఉన్నది. ఇది లౌకిక పరిధిలోనే అతీతత్వాన్ని కోరుతోంది. 20వ శ॥ కళ అంతా ఈ ప్రయత్నము మన బూర్జువా యుగపు బూర్జువా ప్రతికూల సంస్కృతిలోని గాఢమైన ఆధ్యాత్మికతను పుట్టిస్తుంది. కాని చివరికి తనలోని విప్రతి పత్తిని మార్చుకోలేదు.

ఆత్మను గురించి లోతుగా శోధించినకొద్దీ, ఐహికాతీతమయిన ప్రమాణాలు ఏవీ లేకుండావుంటే, అసలు ఏమీలేదు అని స్పష్టమవుతుంది. అప్పుడు శూన్యమే మానవస్థితియొక్క సత్యం అనే తత్త్వాన్ని ప్రతిపాదించవచ్చు. కాని ఇది కూడ స్వయం—వ్యతిరేకంగా వుంటుంది. శూన్యమే చరమ సత్యమైతే, పుస్తకాలు, పద్యాలు, చిత్రాలు, సంగీతము అన్నీ సత్యాన్ని వ్యక్తపరచేవి కాక తప్పించుకునేవి అవుతాయి. యాథార్థ్యాన్ని గురించిన ఈ దర్శనానికి ఆత్మహత్య ఒక్కటే సరియైన సమాధానం. (దీనిని డాస్టోవిస్కీ చాలాకాలం కిందటే గుర్తించారు.) 20వ శ॥లో ఎంతో మంది కళాకారులకు ఇదే గతి అయింది. వారు నిరాశాపూరితమైన తమ దర్శనానికి తమనే బలిచేసుకున్న వీరులు. ఈ చివరి అడుగు వేయనివారు ఇంతకుముందు చెప్పిన ''గ్లాని'' పొందుతారు. కనీసం బొదలియన్ కాలంనుంచి ''మానవజీవితంలో విసుగుదల'' అనేది వస్తువుగా అన్ని కళల్లోను కనపడుతుంది.

ఆధునిక యుగంలోని సంస్కృతికీ, సంస్కృతి వాయకులకు ఆత్మనిర్మూలనంతోను, గ్లానితోను ఉన్న అనుబంధంవంటిది చరిత్రలో ఎప్పుడు, ఎక్కడా కనపడదు. మనం ఈ స్థితికి అలవాటు పడిపోవడంచేత, మనలో చాలామంది ఇది సహజమైనదే అను కుంటాము. కాని ఇది నిజానికి అసహజమైనది. ఎక్కువకాలం నిలువలేనిది. తత్త్వశాస్త్రం మరణించడానికి ఆయత్తమవడమని చెప్పడంలో కొంత సబబుంది. ప్లేటో ఈవిధంగా చెప్పినప్పుడు ఏ కాలంలోనైనా చాలా కొద్దిమందే తత్వజ్ఞులుంటారనే భావించారు. కాని కళలన్నీ ఎప్పుడూ—మరణం వస్తువుగా ఉన్నప్పుడు కూడా—జీవించడమే సారభూతమైన విషయంగా ఉంటాయి. అర్థం లేనిదనిపించే మన జీవితానికి లోకాతీత దృక్పథంతో అర్థం కల్పించే మతం స్థానాన్ని ఈ దృక్పథంలేని కళలు ఆక్రమించినప్పుడే ఈ అసంగతమైన స్థితి కలుగుతుంది.

ఇంతేకాకుండా, దీర్ఘకాలికంగా చూస్తే, యుటోపియన్ హేతువాదము, యుటోపియన్ కాల్పనికత్వము, రెండూ బూర్జువా సమాజానికి ప్రతికూలంగా ఉండటమే కాకుండా ఆ రెండింటి మధ్య కూడా వైరుధ్యముంటుంది.

సామ్యవాద దేశాలన్నిటిలోను—అవి ఏ రకానివైనా—కళలలో మోడర్నిజమ్ అణిచివేయబడుతుంది. ఎందుచేతనంటే, మనం అనుకున్నట్లు, మోడర్నిజమ్ శూన్యత్వాన్ని, నీతి రహితమైన ప్రవాసం కోసమైన ప్రయత్నాన్ని పుట్టిస్తుంది. ఇవి ఏ విధమైన వ్యవస్థ నయినా కూలదోయడానికే పనిచేస్తాయి. సామ్యవాదానికి మానవుని ఆత్మ జిజ్ఞాసను సంతృప్తిపరిచే దర్శనం ఇవ్వగలిగేశక్తి లేకపోవడం చేత, ఈ అణిచివేత ఎప్పుడూ పూర్తిగా జయప్రదమవదు.

ఫ్రాంజ్‌కాఫ్కాను చదివితే బూర్జువా యాధార్థ్యంమీద విరక్తి కలిగినట్లే సామ్యవాద యాథార్థ్యంమీద కూడా కలుగుతుందని తేలిపోయింది. కాని దీనికి ప్రతిగా సామ్యవాద సమాజపు రిచర్డ్‌సన్, జేన్‌ఆస్టిన్, డికెన్స్‌లు ఎవరూలేరు. సామ్యవాద సమాజానికి చెందిన ''క్లాసికల్'' రచయితలు, కళాకారులు ఎవరు? ఎవరూలేరు. కనుకనే సామ్యవాద సమాజంలోని యువత, 20వ శ॥పు మోడర్నిజంనో ప్రతి—సంస్కృతి రూపంలోవున్న దాని చవకబారు అనుకరణనో ఆశ్రయిస్తుంది. కాఫ్కా, పికాసో, జీన్సు, రాక్ అండ్ రోల్, మేధావులను, యువతను అధికారవ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా ఏకంచేసే అంతఃశత్రువులుగా పరిణమించవచ్చు. మోడర్నిజమ్, సామ్యవాదము, రెండూ చివరికి జిజ్ఞాసకు తోడుపడలేని మార్గాలే కాకుండా, పరస్పర వ్యతిరేకమైనవికూడా.

ఇదే కాలంలో లిబరల్ కాపిటలిజమ్ సజీవంగా ఉన్నది, కుంటివడకతోనన్నా ముందుకు సాగుతోంది. ఇందుకు కారణం మార్కెట్ ఎకానమీ పనిచెయ్యడమే. కాపిటలిజమ్ ఆర్థికాభివృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది. ఇందులో ఇంతకుపూర్వ మెప్పుడూలేనంత వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యము ననుభవిస్తూ ఏ వ్యక్తైనా తన స్థితిని మెరుగు పరచుకోవచ్చు. కాని ఈ జీవితం ఆనందరహితమైనది.

ఓల్డ్ టెస్టామెంట్, కాపిటలిస్ట్ వ్యవస్థలో వ్యక్తికి,మానవ జీవితానికి ఐహికాతీతమైన అర్థం చెప్పడంద్వారా జీవితంలోని సమస్యలను సంతోషంతోనో, విచారంతోనో ఎదుర్కోవడానికి సహాయపడే నీతి నియమావళిని అందిస్తుంది. క్రైస్తవమతం ఓల్డ్‌టెస్టామెంట్‌ను దానిలో వుండే టెన్ కమెండ్‌మెంట్స్ కోసము, అందులో భగవంతుడు ఈ ప్రపంచమును సృష్టించాడనీ, దాని సార్థకతను ధ్రువపరిచాడనీ వుండడంచేత, మానవుడు తన జాతిని వృద్ధిపరచుకోవడంలో అర్థంవున్నదని చెప్పడంచేత తన ధర్మసంహితలో చేర్చుకోవలసి వచ్చింది. అదేవిధంగా లిబరల్ కాపిటలిజమ్‌లో, వ్యక్తికి కొత్తగా సంపాదించుకొన్న స్వాతంత్ర్యాలను ఉపయోగించుకోవడంలోని నీతి, అవినీతులను నిర్ణయించుకోవడానికి, జూడో—క్రిస్టియన్ సాంప్రదాయాలు అవసరమయ్యాయి. కాని యుటోపియన్—హేతువాదం, యుటోపియన్ కాల్పనికత్వం రూపాలలో ఉన్న ''ప్రతికూల సంస్కృతి'' ఈ జూడో—క్రిస్టియన్ సాంప్రదాయాన్ని ఈ కాలానికి అన్వయించనివిగా చేసింది. ఇప్పుడు చర్చిలు — అవి కూడా ఒక రకమైన ప్రైవేట్ సంస్థలుగా ఉన్నాయి—ప్రజల ఆదరాన్ని, సమ్మతిని పూర్తిగా కోల్పోయి తమ విరోధులతో పోరాడే శక్తిని పోగొట్టుకున్నాయి.

బూర్జువా సమాజపు మూలతత్త్వాన్ని కొంతవరకైనా ఆరోగ్యవంతం చేయడానికి వీలువుందా?

లేదు. చరిత్రగతిని వెనకకి తిప్పలేమనే జవాబు వెంటనే తట్టుతుంది. కాని ఈ సమాధానమే, సెయింట్‌సైమన్, హెగెల్, మార్క్సులు రూపొందించిన కాల్పనిక హేతువాదాలతో కూడిన చారిత్రకావగాహనమంచి వచ్చినది. కాని నిజానికి మానవచరిత్ర, ఒక దృష్టితో చదివితే,సందిగ్ధ దశలలో మానవులు ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా వెనుకకు మళ్ళిన ఘట్టాలతో నిండివున్నట్లు కనబడుతుంది. రిఫార్మేషన్ ఉద్యమం, సరిగ్గ అర్థం చేసుకుంటే, ఇటువంటిదే అని తెలుస్తుంది. ప్రవాసం తరువాత టాల్‌కుడ్ క్రోడీకరణ యూదుల చరిత్రలో ఇటువంటిదే. మనం తాత్త్విక, ఆధ్యాత్మిక చరిత్రలో కొత్తది అనుకునేది, తరచుగా కొత్తపద్ధతిలో వెనకకు తిరగడమే. విజ్ఞానశాస్త్ర చరిత్ర రాసీభూతమైనది. దీనిలో పాత ''చూచే'' ''చేసే'' పద్ధతుల స్థానంలో కొత్తవి వస్తూవుంటాయి. కాని మత, సాంస్కృతిక చరిత్రలు ఈ విధంగా రాశీభూతంగా వుండవు. అందుచేతే మతాన్ని, సంస్కృతిని అనుశీలించాలంటే, వాటి పూర్వ చరిత్రనంతా అనుశీలించాలి. కాని శాస్త్రజ్ఞులు, విజ్ఞానం చెప్పేదానిని అర్థం చేసుకోవడానికి దాని చరిత్ర చదవ నవసరంలేదు.

కనుక, మనకా అవకాశం ఉన్నది· కాని మంచికో, చెడుకో ఆ ఒక్క అవకాశమేకాదు. మనం ఇప్పుడు కొంత నిశ్చయంగా చెప్ప గలిగింది లిబరల్ కేపిటలిజమ్ భవిష్యత్తు, జాతీయోత్పత్తి లెక్కల చేతకంటె, ఇప్పుడు ఏ విశ్వవిద్యాలయంలోనో చదువుతున్న తాత్త్వికుడి లేక జిజ్ఞాసువు అభిప్రాయాలు, ఆశయాలచేత రూపొందించబడుతుంది అని మాత్రమే. ఈ లెక్కలు అప్రధాన మైనవి కావు. కాని ఇవే అన్నింటికంటె అతి ముఖ్యమైనవి అనుకోవడం కేపిటలిజమ్‌మీద కేపిటలిజమ్ నాశనానికి దారితీసే వెఱ్ఱి వ్యామోహాన్ని వ్యక్తం చేస్తుంది. కేపిటలిజమ్‌కి ఆధారంగా వున్న నైతిక విలువలు ఇప్పుడు ప్రమాదంలో ఉన్నాయి. దాని ఆర్థిక వ్యవస్థ కాదు. ఇదే దీనికి ఉన్న సుగుణం. కాని దీనిని ఉద్ధరించడానికి ఇది ఒక్కటే చాలదు.

[''ఎన్‌కౌంటర్'' సౌజన్యంతో]

స్వాగతము

శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులు

శ్రీ రౌద్రీ! నవవర్షరాజ! కృప వి
చ్చేయంగదే నీ కిదే
శ్రీరమ్యంబగు స్వాగతంబు నిరత
క్షేమంబు మా కిమ్మయా!
దూరంబౌనటు చూచి యుద్ధభయమున్
దుర్మార్గ సందోహ దు
ర్భారంబున్ దొలఁగించి ప్రోవఁగదవే
వందింతు మెల్లప్పుడున్.

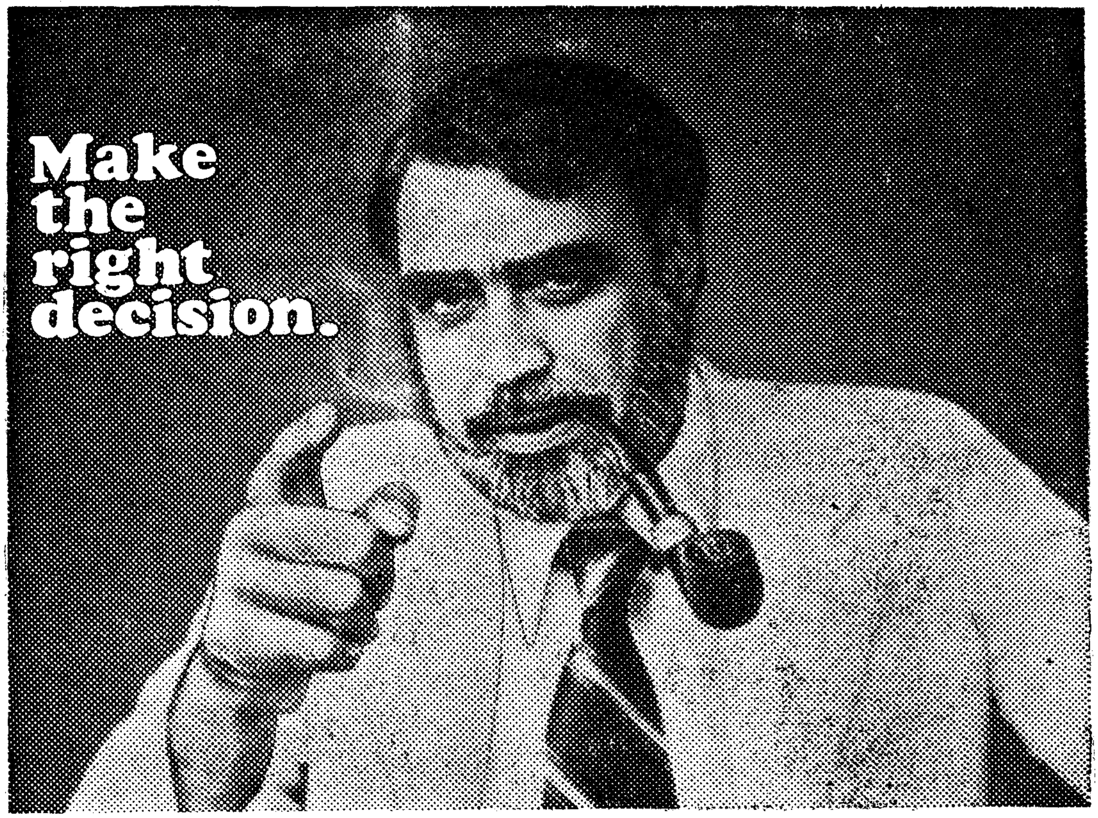
ప్రాతసంవత్సరంబుతోపాటు నిష్క్ర
మించుఁగావుత! దుర్భావ సంచయంబు
నూతనాబ్దంబుతోపాటు నూత్నభావ
సంచయంబున కగుత! సుస్వాగతంబు.

నవ జవ జీవంబులు ప్రజ
కవుఁగావుత! స్వార్థపరుల కవుఁగావుత భూ
ర్యవ మానపరంపర; శుభ
మవుఁగావుత తెలుఁగుతల్లి కత్యంతంబున్.

నిత్యనూతన మహోన్నత భావ వి
భాసుర నవవర్ష! స్వాగతంబు
దుర్మద దుర్భావ దురిత దూరీకృత
భాసుర నవవర్ష! స్వాగతంబు
అజ్ఞాన నాశక విజ్ఞాన సద్వ్యాప్తి
భాసుర నవవర్ష! స్వాగతంబు
బహు విధైశ్వర్య శుభ ప్రతిపాదక
భాసుర నవవర్ష! స్వాగతంబు

స్వాగతము నూత్నయుగకర్త! స్వాగతంబు
స్వాగతము నిత్య చైతన్య! స్వాగతంబు
స్వాగతము కాల సద్రూప! స్వాగతంబు
స్వాగతము రౌద్రి వర్ష! సుస్వాగతంబు.

Pick PERNAD for packaging

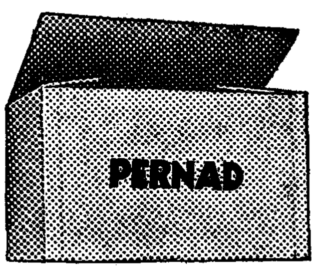
When it comes to packaging, pick PERNAD. For all the reasons that'll make your decision the right one.

PERNAD has proven quality. Tough, all-weather-proof containers. No wonder, some of the top companies have come to rely on us to solve their packaging problems.

Our PACKAGING ADVISORY CELL gives you sound advice on all aspects of packaging. That means saving on cost. With an assurance that your goods will withstand the roughest road to any destination.

At PERNAD there's always a ready stock of raw materials like kraft paper, etc. So that you get prompt, no-delay deliveries.

All this, and more. At competitive prices, too! Now, isn't that reason enough to pick PERNAD?

Call us, or drop in at:

Pernad Packaging & Agencies Pvt. Ltd.

8/IV, CENTRAL BANK BUILDING
FORT, BOMBAY-400 001.
Tel. 274061/273819

Pernad Packaging & Agencies (P.) Ltd.

H.O.: Taj Mahal Building,
Hyderabad-500 029,

PERNAD is packaging

Time & Space 832

దేశమంటే మట్టి

సాంధ్యశ్రీ

సప్త మండలాల సుప్త చేతన ఏ అగాధంలో అంతర్లీనమై యుందో
ఏ ధ్యానం సర్వ దశలను దాటి నిశ్శబ్దాన్ని భరిస్తుందో
అక్కడ ఉదయించిన నా ఆత్మ ఈ భూగోళాన్ని ఆవరించి ... ...
సూర్యుడు – చంద్రుడు – తారలు కలసిపోయిన
ఒక కాంతి పయస్సును తమి తీరే దాకా త్రాగి
నవీన యుగ సంకేతార్థంగా శబ్దాన్ని విసిరివేస్తోంది ...

ఒక్కొక్క శబ్దం శతాబ్దాల పర్వతాల గుండెల్లో దాగిన జీవనాళిక
త్రవ్వుకొంటే తరగని ధనం ...
యుద్ధాలు, తుఫానులు త్రాగిన నేల
జీవ రహస్యాన్ని వినిపిస్తుంటే
బ్రతుకు కేవలం ఊపిరికోసమైన ఒక ముడిపదార్థమనుకునే
మనిషికేం తెలుస్తుంది మరణం విలువ బ్రతుకు చర్చలో ...

పుడమి వసంతాన్ని వరించడమే కాదు
శిశిరాన్ని శిరోమకుటంగా ధరిస్తుంది ...
క్షమ – ఔదార్యం – అనార్త వసూమాలుగా ధమ్మిల్లంలో ధరించిన
మట్టి
దేశం కాదన్నవాడి అడుగు జాడల్లో బడి; అధోగతికి పోతున్న
జాతి
దేశమైతే
ఆ జాతిని మోస్తున్నందుకు కించిత్తు కూడా బాధ పడని
మట్టే
దేశం ...

ఎంత అహింస ?
ఎడద సుస్వరాన్ని మీటే శిరంస ...
గునపాలు గుండెల్లో దిగబడినా
దింపిన చేతులు భస్మాసుర హస్తాలై
సర్వం దగ్ధం చేసినా
గుప్పెడు గింజలు చల్లితే
మొక్కకు
మొదట వచ్చే రెండాకులతో నమస్కరించడం నేర్పుతుంది ...
నేల (మట్టి) ... !
ఇన్ని చరిత్రల సారాన్ని, ఇన్ని త్యాగాల ఔదార్యాన్ని
ఇన్ని జాతి జ్ఞాపకాలను కుక్షిలో భరిస్తూ
అంతర్మథనాన్ని అనుభవిస్తూ కూడా

పచ్చగా పూస్తూ – కేదారమై హసిస్తూ
ఆకలి కష్టాలను అక్కున చేర్చుకునే స్వరంలోని నిరతి
తెల్లటి
ఆత్మను
అపరిపక్వ అనుభూతులతో హత్య చేసుకునే అర్భకులకేం తెలుసు ?
తెరలు తెరలుగా పొరలే గాలి శిఖలు సందేశాన్ని మోసుకొస్తాయి తప్ప
సమస్తాన్ని యిముడ్చుకోలేవు ...
పొరలు పొరలుగా పరచుకొన్న మట్టినేల శతాబ్దాల సంస్కృతిని
వెలార్చుతుంది ...
ధర – వసుంధర – మహోంజధర
వెదురు వేణువు కావటానికి
చెట్టుగా భూమిలోకి పాతుకుపోయిన దశలోనే
త్యాగం విలువ తెలుసుకొన్నదనటానికి దాఖలా;
కర్రు కాల్చి వాత పెడితే కల్యాణి రాగం పల్లవిస్తుంది ...
మట్టి నేర్పే తొలిపాఠం
మానవతా పీఠం
మట్టి దేశమనటమే మహస్సు
మట్టి దేశమని తెలిసుకోవటమే తపస్సు
భూగోళం ఆత్మ ప్రదక్షిణం చేస్తున్న అద్వైతి ...
దేశం మనుషులైన దేశానికేం తెలుసు
మహోన్నతమైన మట్టి ఎదలోయల లోతులు ... ?
నేల వేల నాదుల్లో వాడని ఎన్ని సంస్కృతుల గుంపులు పెనవేసుకున్నాయో
వాతావరణ కాలుష్యానికి వీసమెత్తు అవకాశం కూడా ఈయని
మట్టికడుపులో
ఎన్ని మతాల ఐక్యతా సంగీతాలు ... ?
అంతరాళాలలో అంతర్నిహితమైన ఎన్ని నాగరికతారోచిస్సులు ... ?
మానవుడా ... !
ఈ మట్టి నిన్నటి నీ సౌధం క్రింది పునాదిరాయిని మోస్తోందని
మర్చిపోయి
నేటి
విషయ చర్చలో మునిగిపోయావు కుర్చీలో కూర్చొని
నీ కుర్చీని మోసేది మోస్తున్నది కూడా మట్టే ... !
మనిషీ ... ?
ఈ నేల నిశ్శబ్దంగా గుండ్రంగా తిరుగుతోంది
మహావేగంగా; తనచుట్టు తానై ...
ఈ వలయ ప్రవాహ వర్తనలో ధ్వని ఆత్మ నంటిపెట్టుకుంటుంది ...
నీకు కనపడే కొండలు, అడవులు, జలపాతాలు అన్నీ
నేల నిట్టూర్పుకు మట్టికొట్టుకు పోతాయి ...
భూమి నన్నావరించిన మరుక్షణం నుండీ

నేనంతా ఒక గుప్పెడు మట్టినే
అయితే వసంత వనజ్వాల నా నుండి పుడుతుంది ...
నా
అభివ్యక్తి ఈ భూగోళ పరిణామ పరాకాష్ఠ ...
శిశిరంలో ఋతుఘోషను భరించలేని దిక్కులు
దీన వృద్ధమూర్తులై నేలను ఆశ్రయిస్తాయి — మౌనంగా
అప్పుడే చెట్లతో త్యాగ చర్చను ప్రారంభిస్తుంది నేల !
ఒరే ...
స్వార్థం కరుడు కట్టుకొన్న మనిషీ ... !
ఏ కోణంలోంచి చూసి నిన్ను దేశంగా పిలవమంటావన్న
శిశిర ఘోషని ఋతుగళంగా
చెట్ల కొమ్మల్లోంచి మోడై — కోడై కూస్తోంది నేల ...
మట్టిని నాగళ్లతో పొడిచినందుకు
రక్తాన్ని కాదు, ముత్యాల్ని చిమ్ముతుంది
ఈ తిరుగుబాటులో ఎంత అహింస హరితంగా విప్లవిస్తుందో
అది నా ఊపిరి ...
మట్టి ఆత్మ ఊపిరితిత్తులు
పీల్చేది కాదు ప్రాణవాయువు; విడిచిపెట్టేది ...
మట్టి జీవధాతువు ...
గుప్పెడు మట్టిని సృష్టించలేని మానవ మేధకు
మనిషి తప్ప మట్టి యిచ్చిన ప్రత్యేక బహుమతి ఏదీ లేదు ...
ఈ బాధల నగరం దేహం
అవస్థల ఋతు రుచులకోసం పెరుగుతున్న నాగరికత మట్టిపాలే కదా ...
పుడమి కడుపులోని సువర్ణాగ్నిలో బడి
తప్తమైన సంస్కృతీ మహాశిఖరాలను
తలక్రిందులుగా పెంచుతుంది ! త్రవ్వకొని శిఖరం చేరమని, ఈ మట్టి !
చేతకాని మనిషి ఇప్పుడే తిరుగుముఖం పట్టి
ఉద్యమం లేవదీస్తాడు; ఉపాధికోసం !
ఈ అవ్యక్త అరుపుల్లోని అసందర్భ ధ్వనుల్ని ఆకలిచేస్తాడు ...
తపస్సు ఫలించని వాడికి తిలోత్తమ నృత్యంలా ... !
ఎక్కడ భూమి గగనం కలుస్తాయో
ఆ రేఖమీద నిలబడి నేల అంచుల్ని కళ్లతో స్పృశిస్తున్న
నిశ్శబ్ద స్పృహలో
మానవ వైషమ్యాల ఆర్కెస్ట్రా; కార్పణ్యపు నెగళ్ల జార్గాన్ ...
మట్టిలో కలిసేటందు, పుస్తకాల బందీలివన్నీ ...
ఏ భేదంలేని మట్టికన్నా సమతావాది ఎవరట ... ?
ఈ మట్టి ఇంకా తన గర్భంలో ఏదో దాచుకుంది
రేపటి తన తరం ఆహారం దొరకని నిర్భాగ్యానికి గురికాకుండా
ఇవాల్టి ఈ జలపాతం ఇంకిపోవచ్చు కాల పరిణామంలో

ఈ అడవి అసెంబ్లీ ఐ – తరువాత రాజకీయ ఎడారి కావచ్చు
ఈ కొండలు నాగరికత బలసి ద్రాక్ష తోటలు కావచ్చు
కానీ
నిరంత రంతర్వాహినిగా ప్రవహించే మహాగంగతో
చూచుకాలు నల్లబరుచుకొనే నిత్య బాలింత – మట్టి
ఎప్పటికప్పుడు రేపటి తరంవాళ్ళు అర్థం చేసుకోవల్సిన గ్రంథం ...
ఈ భూగోళ శరీరాన్ని స్పృశించే
నా లాలనామయ కోమల చేతన మట్టి వాసనతో మత్తెక్కి
విహరిస్తోంది ...
ప్రతి చైతన్యపుటణువు భూ పరిష్వంగ జీవంతో
మొలకెత్తి
శిరమెత్తి
దేశమంటే మనిషి కాదు మట్టియనే మాననీయ సూక్తి రత్నాన్ని
ఫలంగా
పంచిపెట్టింది ... ... !

శ్రీ వసంతరావు వేంకటరావు

శాంతి సాధన

సాయంసమయం. అరుణకిరణుడు కొండవెనక్కు జారుకొంటున్నాడు. ఎండ వేడిమి తగ్గి చల్లగాలి వీయ ప్రారంభిస్తూంది. వాతావరణంలో ఆనంద దాయకమైన మార్పులు వచ్చే సూచనలున్నాయి. పూజామందిరంలో ప్రవేశింప బోతూంది లావణ్య. మామూలుగా ఉండే ఉత్సాహం అప్పుడెందుకోలేదు. దేనికో బాధపడుతూన్నట్లుంది, కారణం స్పష్టంకాలేదు. నేరుగా నాదగ్గరకు వచ్చి :

''ఏమండీ! నాకు శాంతి ఎందుకు చిక్కడంలేదండీ? మనస్సును లొంగ తీసుకొందామని ప్రయత్నించిన కొద్దీ దాని నిరోధం ఎక్కువవుతూంది. ఏం చెయ్యాలో చెప్పండి?''

''ఔను. ఏదోచెయ్యాలి. ఆ చెయ్యవలసింది నీవేకాని మరెవ్వరూ కారు. నీ హృదయంలో శాంతి నెలకొల్పుకోనాలంటే నీవే ప్రయత్నించాలి. అది కేవలం వ్యక్తిగతమైన సమస్య.''

''కాని, నా ప్రయత్నమంతా విఫలమవుతోందండీ!''

''ఈ సమస్యను పరిష్కరించే ముందు లక్ష్యాన్ని నిర్వచించుకోవాలి. తరువాత దానిని చేరుకొనే మార్గం అన్వేషించాలి.''

''శాంతి సాధనే లక్ష్యం.''

''నిజమే. 'శాంతి' అంటే ఏమిటో ముందు తెలుసుకోవాలి. ప్రతిఒక్కరికి శాంతి కావాలి. కాని 'శాంతి' అనేది ఒకవిధమైన మనస్థితి అని గమనించరు. నిజానికి శాంతి అందుబాటులోనే ఉంది. కాని, అందుకొనే విధానం తెలియకబాధ పడతారు.''

''అదంత సులభంగా చిక్కేటట్లు లేదండీ!''

''నీకెందుకు శాంతిలేదో తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నించు. నీవు శాంత చిత్తంతో ఉండకుండా అడ్డుపడుతున్న వారెవరు? నీవా? ఇతరులా? ఈ నాటకంలో ప్రధాన పాత్ర వహించేది 'కాలము' అనినాకు తోస్తుంది.''

''కాలమా? ఏం కాలం?''

''గంటలు, రోజులు, నెలలు, సంవత్సరాలలో మనం కొలిచేకాలం, సమాన వేగంతో గమనించే కాలం, మనతో నిమిత్తంలేకుండా సాగిపోయే కాలం, మనం ఏ మాత్రమూ జోక్యం చేసుకోలేని కాలం.''

''మీ మాటలు వెంటనే అర్థంకావు. మనం చర్చిస్తూన్న విషయంలోకి కాలం ఎలా ప్రవేశిస్తుందో ఊహ కందడం లేదు.''

''సూటిగానే, పెరటి గుమ్మంలోంచి కాదు. కాల భావాన్ని సరిగ్గా అర్థంచేసుకోలేని మన అసమర్థతే, అప్పుడప్పుడు బాధ కలిగిస్తుంది. దాని విషయం గమనిద్దాము. ప్రతిరోజు సూర్యోదయమై సూర్యాస్తమయ మవుతుంది. మళ్లీ తెల్లారుతుంది. రోజులు మాసాలై సంవత్సరాలుగ ధ్రూపొం దుతాయి. అభివ్యక్త సూర్యగమనంతో ఋతువులు మారతాయి. శిశిరంలో ఆకురాల్చే చెట్లు వసంతాగమనంతో చిగిర్చి పుష్పిస్తాయి. ఇది ఏటేటా జరుగుతుంది. అయినా, కాల బాణం ఒకే దిశలో సాగిపోతూన్నట్లుంటుంది. ఆ బాణం దిశను మనం మళ్లించలేము. విజ్ఞానం చెప్పే సత్యమిది.''

''అట్టి కాలాన్ని అర్థవంతంగా వూహించుకోడానికై దానిని మూడు విభాగాలుగా భావిస్తారు. అవి భూతకాలం, వర్తమానకాలం, భవిష్యత్కాలం. కడచిపోయినది భూతకాలం. దానిని తిరిగి పట్టుకోలేము. గతం గతమే. అదెన్నడూ అనుభవానికి రాదు, స్మృతిపథంలో తప్ప. రాబోయేది భవిష్యత్తు. దానిపైన మన కెట్టి అధికారమున్నట్లు తోచదు. భూతభవిష్యత్తుల మధ్యనున్నది వర్తమానం. అదే నిత్యం అనుభూతమవుతూ ఉంటుంది. చూస్తూండగా, యోచిస్తూండగా, మాట్లాడుతూండగా భూతకాలంలోకి వర్తమానం జారుకొంటూనే ఉంటుంది భవిష్యత్తు ప్రవేశిస్తూనే ఉంటుంది. ఇది అంతంలేని అవిచ్ఛిన్న ప్రక్రియ. కల్పనకంటే విచిత్రంగా ఉన్నప్పటికీ, నిజానికి, మనం క్షణికమైన వర్తమానంలోనే జీవిస్తున్నాము. ఆ క్షణిక వర్తమానాన్ని సుఖమయం చేసుకోగలిగితే, శాంతి మనదే అవుతుంది.''

''కాలం అవిచ్ఛిన్నమని అనుభవం చెబుతూండగా క్షణాన్ని ఎట్లా గుర్తిస్తామండీ?''

''అదంత అసాధ్యంకాదు. సినిమా రీలు విషయం యోచించు. ఆ రీలులో బొమ్మలుగల చత్రాలు ఎన్నో ఉంటాయి. చత్రంలోనున్న బొమ్మలు స్థిరంగా ప్రింట్ అయి ఉంటాయి. వాటికి కదలికలేదు. కాని, ఆ రీలును అనుకూలమైన వేగంతో త్రిప్పినప్పుడు దానికి మరో పరిమాణం సిద్ధిస్తుంది. బొమ్మలు తెరమీద కదలడం మొదలుపెడతాయి. రెండు పరిమాణాల తెరమీద సహజమైన గమనంతో కదిలే బొమ్మలకు చూపరులు ఉత్సాహపూరితులవుతారు.

''నియత వేగంతో రీలు తిరగగానే దాని ధర్మాలు మారిపోతాయి. చత్రంలో నిజంగా బొమ్మకు లేని కదలిక ఆరోపిత మవుతుంది. ఇట్టి సినిమారీలులాగే 'కాలంరీలు' కూడా తమాషా చేస్తూన్నట్లుంది. మనకు అనుభవమయ్యేది వర్తమానం మాత్రమే కదా! అది విచ్ఛిన్నకాలభాగం, అయినప్పటికీ అవిచ్ఛిన్న భావం కలిగిస్తూంది. సినిమారీలులో ఎప్పుడూ మారుతూన్న దృశ్యంలో క్షణంపాటు నిలకడగా ఉండే స్థిరమైన బొమ్మను పట్టుకొనేటట్లు, తెలిసిన క్షణిక వర్తమానంలో ఆనందాన్ని అనుభవించగల నేర్పు సంపాదించ కలిగినప్పుడు, శాంతి నిధిగా మనకు చిక్కుతుంది. చిత్తం ప్రశాంతంగా ఉంటుంది.''

''సినిమాలో నిలకడగా ఉన్న బొమ్మ కనిపించదే!''

''సామాన్యంగా కనిపించదు. కాని, మెషిన్ ఆగిపోయినప్పుడు రీలు తిరగకుండా ఉండిపోతుంది. లైటు ఉంటుంది. అట్టి సమయంలో తెరమీద కనపడే బొమ్మలన్నీ స్థిరంగా ఉంటాయి. వాటిలో కదలికలేదు. యంత్రం పని

(మిగతా 72వ పేజీలో)

శ్రీ సోమసుందర్

కృష్ణశాస్త్రి కవితాలహరి
అజ్ఞాత భావికాలాలకు
పయనించే స్వేచ్ఛాగాన ఝరి

క్రౌర్య కౌటిల్య కల్పిత కఠిన దాస్య
శృంఖలములు తమంతనె చెదరిపోవ
గగన తలము మార్మోగగ కంఠమెత్తి
జగము నిండ స్వేచ్ఛాగాన ఝరుల నింతు!

అనే ఆగర్వ ప్రతిజ్ఞతో, దృఢ సంకల్పంతో అవతరించింది కృష్ణశాస్త్రి కవిత్వం. ఆ స్వేచ్ఛాగానానికి సంకెళ్ళు తెగిపోవడమొకటే సద్యఃస్ఫూర్తి కాదు; ఈ మోడు మోక చివురులెత్తి మురువు చూపాలి. చిత్తము లానందమయ్యు మరీచికల్లో సోలిపోవాలి. సర్వం ఆనందమయంగా భాసించాలి. యుగయుగాలుగా ఈశ్వరయోధులై నిలచిన స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల తపఃఫలం ధన్యత పొందాలి. మనిషి నిర్భయంగా బ్రతకాలి. కష్టాతపాలు, వంతలచీకట్లు వైదొలగిపోవాలి. అలాంటి స్వేచ్ఛకోసం తన కవిత్వం గానం చేస్తుంది. కృష్ణశాస్త్రి స్వేచ్ఛాగానం మౌలికంగా పంచశీలాన్వితం.

ఆ గానం ఉత్త గానమేనా? కాదు; అది ఎంత పరువమైనది? ఎంత పరిమళభరితమైనది? — 'ప్రతి పదమ్మమృత జీవ ప్రతిభ'తో పులకిస్తుంది. 'కొత్త బలంతో చలంతో పలక' రిస్తుంది. పవలురేయి అనే తేడా ఎరుగక పడి నడచిపోతుంది. 'అజ్ఞాత భావికాల యుగా'లకు పయనిస్తుంది. ఈ మాట వట్టినే కవితావేశంతో అన్నది కాదు; అలా పయనించి పయనించి ఒక ఆవృత్తాన్ని ముగించుకొంది. భారతీయ కాలమానంలో అరవై ఏళ్ళు ఒక ఆవృత్తం.

'మలయ సమీరణోర్మికల మాలికలన్ ప్రణయార్ద్ర గీతికల్' మలచుతూ కృష్ణశాస్త్రి గీతం అనంతంగా సాగింది. నన్నయ్యగారి నుంచి నా వరకూ ప్రతి కవీ వృత్తాలు రాసినవాడే! 'నానన నానన ననననా' అనుకుంటూపోతే ఉత్పలమాల వృత్తమై తీరుతుంది. గణబద్ధ ఛందంలో సంగీతం స్వయం సమృద్ధంగా చిప్పిలుతుంది. ఆ ధారణుంటేనే చాలు — కవిత్వమై పోతుందని అందరూ భ్రమపడ్డవాళ్ళే. కాని పద్య నిర్మాణ శిల్పం ఎందరికి తెలుసు? పద్యంలో ప్రతి పదాంతర్గత భావనా సౌందర్యం ఆవిష్కృతమవుతూ – గణతంత్ర ఛందం మళ్ళించే డొంక తిరుగుళ్ళను ఆకట్టుకుంటూ శిల్పనిష్ఠంగా సాగించడం గొప్పసిద్ధి. అలాంటి కవితా సౌందర్యసిద్ధుడు కృష్ణశాస్త్రి. దీనికి ఉదాహరణగా కృష్ణపక్షంలోని తేటివలపు అనే శీర్షికగల పద్యాలన్నీ ఉటంకించుకోవాలి. ఈ ఖండకావ్యం కృష్ణశాస్త్రి తన ఇరవయ్యవ జన్మదినంనాడు రచించానని నాతో చెప్పారు. అలాగే పద్య కవితా శిల్పానికి పరాకాష్ఠ అన్వేషణ; ఉదయినిలో మాత్రం ప్రచురితమై ఎక్కడా గ్రంథస్థంగాని మధూదయం అనే ఖండకావ్యం కూడా ఈ కోవకు చెందినదే! ధనుర్దాసు శ్రవ్య నాటికలోని పద్యాలున్నూ యిట్టివే!

పొదఃపుమలపై బంగరు ముగ్గులుంచడమూ, సంజ మబ్బులకు ఉంగరాలు పొదగడమూ, వేయేళ్ళ తెలుగు కవిత్వ చరిత్రలో ఆయన కొక్కరికే తెలుసు. ఐనా ఆ కవితా గంధర్వ కుమారుడు— 'క్రౌర్య కౌటిల్య పంకంబువలన మలినమైన హృదయ ధామంలో నివశించవలసి వచ్చింది. నవసుమ మృదులమైన ఆ కవి హృదయం విరహ బాధతోనే వేగిపోవలసి వచ్చింది. 'ఏడ జనిన మనోహారి జాడల రసి' కలగిపోవలసి వచ్చింది. కనులు మూసినా తెరచినా లోకమోహన మనోజ్ఞమూర్తి చిరునవ్వు చిలుకుతూ మ్రోల నిలచేది. ఆ విరహాగ్ని చుటల క్రాగి హృదయనాళం తెగింది. తనహృదయ ధనం తొలగిపోయింది జీవిత ఫలం ప్రుక్కినేల పడింది. 'శ్రావణ శ్యామల క్రూర జలద పటలిలో సౌదామనీ ప్రియ' మాయమై పోయింది.

అలా వేగిపోయే కవికి–లోకమంతా ఏకోన్ముఖంగా 'హృదయ దళన దారుణ మహోగ్ర కార్యం' తలపెట్టినట్లు కనిపించడంలో అబ్బురం లేదు. అది కేవలం సంకుచిత స్వాత్మక భావన కాదు. ఆ మధుర విషాద నైరాశ్యం నుంచి బయటపడే మార్గం కవికి కనిపించలేదు.

''పూత గోదావరీ స్రవంతీ తరంగ మాలికా డోలికల మూగు మలయ పవనాన్ని'' గొంతెత్తి పిలచి తన్నెటకో కొని పొమ్మని ప్రార్థించాడు కవి. 'ఓయి సంధ్యా సమీరణా! నిత్య తేజోమయా

వంద నిలయమునకు నెత్తికొని పోవరాదె!' అని ప్రాధేయపడ్డాడు. అది ఉత్తగాలి. వినిపించుకోలేదు. తానూ తన దుఃఖం తోడు నీడగా మిగిలారు తాను అనంత శోక భీకర తిమిర లోకైక పతిగా మారిపోయాడు.

పదం ప్రక్క పదాన్ని పోహళించడంలో నేర్పు కృష్ణశాస్త్రికే తెలుసు. ఒక పద్య వాక్యంలోని పదాలన్నీ కలిసి సమశ్రుతిలో మేళవించిన సంగీత వాద్య పరికరాలవలె మ్రోగించే గాంధర్వ విద్య ఆయనకి పుట్టుకతోనే వచ్చినదా అనిపిస్తుంది. ఆశాబ్దిక సమాహార మంతా కలసి రసికుని గుండెలలో సజీవస్వరూపాలుగా కదలాడుతాయి. వన వితానంవలె సురభిళాల వెదజల్లుతాయి. చల్లని గాలులుగా సోకి ఒడళ్లపై పులకలెత్తిస్తాయి. కృష్ణశాస్త్రి కవిత్వం ఒకే సమయంలో ఐంద్రియకానుభవ పరంపరనీ ఆవిష్కరిస్తాయి, ఆంతరికా వేదనలనీ మేలుకొల్పుతాయి.

'కంటక కిరీటధారినై కాళరాత్రి మధ్యవేళల, జీమూత మంది రంపు గొలువు కూటాల నేకాంతగోష్ఠిదీర్చి దారుణదివాంధ రోదన ధ్వనుల శ్రుతుల పొంగి, ఉప్పొంగి విలాప నిబిడ గీతికావళిని నింపాడు, అర్ధరాత్రి గర్భం నిండా! అలాంటి ఏకాంత సమయంలో కూడ తన్నెవరో క్రీగంట చూస్తున్నారు. నోళ్ళు చప్పరిస్తున్నారు. శుష్కమైన జాలి ప్రదర్శిస్తున్నారు. కవి అహం దెబ్బతింది. 'నన్ను గని యేరు జాలి చెందంగ వలదు! నాకు నిశ్వాస తాళవృతాలూ, కన్నీటి సరుల దొంతరలూ కలవు!' అని గొంతెత్తి ప్రకటిస్తాడు. ఏదో ఒక ఆత్మవిశ్వాసం పొడమింది. నిబ్బరంగా చెప్పుకొన్నాడు. అలా ఏకాంత యవనికా భ్యంతరాన వెక్కి వెక్కి రోదించాడు!

తొందర పనికిరాదు

పాతికేళ్ల క్రిందటి మాట. ఒకసారి కృష్ణశాస్త్రిగారూ నేనూ ఒక సభలో పాల్గొనడానికి నిశ్చయమైంది. కారు వచ్చి గుమ్మంలో నిలచింది. నేను వారిని తొందర చేస్తున్నాను, త్వరగా తెములమని. ఆయన నింపాదిగా గడ్డం సాపు చేసుకుంటున్నారు. నేను తొందర పెట్టడంచూసి విసుక్కున్నారు. ''అబ్బ! ఏమిటది. మృత్యువువచ్చి వీధి వాకిలి బాదుతున్నా—గెడ్డంచేసుకు వస్తానుండు. అవి గదమాయిస్తాను. నాకు తొందర పనికిరాదు సుమీ!'' అన్నారు. ఆయన జీవితంలో యిది అక్షరాలా నిజమైంది. 'ఆయన జీవితాంతమూ ముసలితనాన్ని ద్వేషించారు. కల్మషాన్ని ద్వేషించారు. దుర్గంధాన్ని ద్వేషించారు. నిర్లక్ష్యంగా మృత్యువునీ ద్వేషించారు. అందుకే ఆయన అలా అన్నారు: ''నాకు మరణమ్ము వలదనినాను'' అని. దానికి కారణం చెప్పుకున్నారు. మరణమంటే భయంవల్ల కాదు. దాని పేరెత్తితేనే ఒణుకు పుట్టీకాదు. మరి? 'అసువులే తొలగి పోవ నా దుఃఖమ్ము వీడిపోవునేమో యను వెరపువలన నాకు మరణమ్ము వలదనినాను!' అని పూర్తి చేశారు!

కృష్ణపక్షం ఒక సంకీర్ణ సమాహారకావ్యం. అనేకాంశాలపై ప్రారంభ యౌవనుని కవితాహృదయం కేంద్రీకృతమైంది. తత్కాలీనమైన వెడగు తలపులూ ఉన్నాయి. వింత ఉద్రేకాలూ చోటు చేసుకున్నాయి. సంస్కార బలంవల్ల ప్రౌఢ నిర్భర వాక్య విన్యాసం అపారంగా దర్శన మిచ్చింది. అపూర్వ భావనామయలోకం అడుగడుగునా ఆవిష్కృతమూ అయింది. అందుకే కృష్ణపక్షపు కవిగా కృష్ణశాస్త్రిని శుక్లపక్షాల కాకాసురులు వెక్కిరింపులకు గురి చేశారు. అక్కిరాజు కొక్కిరాయిళ్ళు నేటికాలపు కవిత్వమంటూ కొక్కిరించారు. ఈ ప్రతికూల రుతుపవనాలు పరోక్షంగా కవిని శాశ్వతీకరించడానికే దోహదం చేశాయి. విమర్శల వెర్రిగాలి వచ్చి నట్లే వెళ్ళిపోయింది. కృష్ణశాస్త్రి కవితా కంఠం నిర్నిద్రంగా మ్రోగుతూనిలచింది. తెలుగు పలుకుబడి ఉన్నంతకాలమూ, తెలుగువాడి రసజ్ఞత జీవించినంతకాలమూ అజరామరంగా నిలచేవుంటుంది!

ప్రవాసమూ, ఊర్వశి—ఈ రెండూ మహత్తర కవితా సుమ నికుంజాలు. విరివోయెరలు; ప్రతి పద్యమూ అనుభవ సారళ్యంతో నిశితమయ్యాయి. అనుభూతి సాంద్రతతో పరిమళభరితమయ్యాయి. శుష్క చమత్కారం కోసమో, పొడిపొడిగా నానుడులు పేర్చడం కోసమో కృష్ణశాస్త్రి ఎక్కడా మాటల పోగులు నింపరు. కవి ప్రేయసి సుధామయూఖరేఖ! ఆమె అడుగుల సందడులు అఖాతాల ఏకాంతాలలో మ్రోసి, మెల్లగా మాయమయ్యాయి. అవి కవి ఎడద త్రోవనే పడి నడచినట్లు భ్రమ కొల్పాయి. పోనీ అక్కడా ఆగవు. 'పడిలేవి నడిరేయి పడిపోయినట్టి' ఆమె కడియాల రవళులూ, చిరుగాజు మ్రోతలూ తనకు వ్రేలెత్తిచూపు జీవితపథాలుగా మారిపోయాయి. ఆ శూన్యం దుఃఖకారకమైపోయింది కవికి! అప్పుడు గొంతెత్తి ఏడ్చాడు! ఎవడు మాత్రం అంతకన్న ఏం చేస్తాడు?

కవి దుఃఖాన్ని కాంచగా వోపలేని తారకలు కన్నులట్టెట్టె ఆర్పుకున్నాయి. మొయిళ్ళు నల్లని నిట్టూర్పు భరాలైపోయాయి. ఇంకా ప్రకృతి పరిసరాలలో ఎలా సాక్షాత్కరించింది. ''అపుడు కుంచుకొని, కుంచుకొని కుహూకుహూర వాటి వను తొలగి, దవ్వు దవ్వులచని శిరాలు వాల్చుకొనినవి తిమిరాలు భయవశాన!...గాలి పసి పాప రిచ్చపడిపోయింది అప్పుడి విశ్వమే నిత్యయాత్ర నాగి శ్రవణములు మూసికొన్నది...రాకరాక తన గళ తమః పథమ్ముల రేగి రేగి రోదనోచ్చలిత ఉచ్చ గీతా దురంత దుస్సహోర్పులు వెడలి రానారంభించాయి...'' అప్పుడు గొంతెత్తి ఏడ్చాడు కవి. ఆ సమయంలో సర్వమూ శూన్యంగా కవికి కనిపించడం అసహజం కాదు. ''ఇపుడు ప్రళయమ్ము క్రమ్మినదేమొ కాక దొరకదో నిల్వ నీడ నా చిరుత పాటకు?'' అనేటంత నైరాశ్యం ఆవహించింది. అలముకున్న చీకటులతో యిరుకైపోయింది, మహానంత విశ్వం! ఎటు చూసినా సంకుల విషాద జలధరచ్ఛాయలే దర్శనమిస్తున్నాయి. పొంచివున్న బాష్పాంబు విధులు ఘోషిస్తున్నాయి. తన పాటకా రెక్కలు తెగి

పోయాయి. లోకేశుని ఎడదనిండా ఏడుపుసందడులు ఎగఊర్పులు, ఏర్చు పొగలూ బయల్వెడలుతున్నాయి.

క్షమాజననీ పురాణ గర్భకుహరం—ఎరుపు మంటల మూలు గులను విదళిస్తున్నది. బ్రతుకు పాడిల్లుగా మారిపోయింది! నిజాని కానాడు కృష్ణశాస్త్రి ఆత్మస్థితిమాత్రమే కాదిది, దేశమాత హృదయమే పాడిల్లుగా కుమిలిపోతోంది! ఆ విభావరీ వేలాశాలలో ఊర్వశి మృదు వసనాంచలాల గుసగుసలు వినరాకపోయినా — ఆకడ లేని రాత్రిలో ఆ మహాకవి అనంతయాత్ర సాగించాడు. పగలెరుగని ప్రవాసంలో వేకువ రేకులు విరుస్తాయేమోనని ఎక్కడో ఒక సన్నని ఆశ! నిజమేమరి, తాను గంధర్వ లోకంనుంచి జారిపడినవాడు. ఈ దరిద్ర హేమంతంలో చైత్ర శుభోత్సవ విభాత కళ్యాణం చిగురి స్తుందేమోనని కవి ఎద లోపలి ఎదలో ఒక సన్నని ఆశ! కిన్నరీ రమ్య కంఠసీమలో శ్రావణాంబుదా శ్లేషపాళిలో విరహగీతి పగిది విహ రించాడు. శిరసులెత్తిన పూలు కవిని చూస్తూనే ఉన్నాయి. పోల్చు కుంటున్నాయి. పిలుస్తున్నాయి. బ్రతుకు పొడుగునా వినిపించిన అలాంటి పిలుపుల కోసమో, ఏ అదృశ్య హస్త చాలనం కోసమో — ఆనాటి వెన్నెల రాత్రివేళ యిల్లు విడచి కానలి కారడవి దారులబడి వెళ్లిపోయారు కృష్ణశాస్త్రి!

కృష్ణశాస్త్రి, దివ్య సౌందర్య స్వరూపమింక కనిపించదా అనుకుంటూంటే గుండెల్లో గుబులు పేరుకుంటోంది. గొంతు పిడచకడుతోంది. తమంత తాముగా కన్ను లజస్రంగా కురుస్తు న్నాయి. ఐనా కృష్ణశాస్త్రి ఎక్కడికి వెళ్లిపోయారు? ఎనభై మూడేళ్లపాటు ఈ మట్టిని చైతన్య రేఖగా మలచిన మహాశక్తి ఎలా మటుమాయ మవుతుంది? నిరంతరాయంగా మన ఎద లోపలి యెదగా కృష్ణశాస్త్రి గీతం మార్మ్రోగుతూనే వుంటుంది. మన రసజ్ఞతను మేలుకొల్పుతూనే వుంటుంది. మన రసనలకు సుధాంశు రేఖలందిస్తూనే వుంటుంది. నిజం! కృష్ణశాస్త్రికి మరణంలేదు; ముసలితనం లేదు; రోగం దరికేరాదు! అది లవలీ మృదు లతాంత పరిమళం!

శాంతి సాధన

(68వ పేజీ తరువాయి)

చేయగానే బొమ్మలలో కదలిక ప్రత్యక్షమవుతుంది. యంత్రం ఆగినట్లు మనస్సును స్థిరం చేసుకోకలగాలి. అట్టి నిశ్చల స్థితిలో శాంతి తప్పక సిద్ధి స్తుంది.''

"మీరు చెప్పింది చాలా సబబుగా ఉంది కాని, దాని సాధనకు అవలంబించ వలసిన మార్గం అంత సులభం కాదేమో?''

"నిజమే. ఈ సమస్యే అటువంటిది.లక్ష్యాన్ని చేరుకోడానికి దగ్గరత్రోవలు లేవు, రాజమార్గ మొక్కటే. నిశ్చయమైన బుద్ధితో నిరంతర కృషిచేస్తూంటే తప్ప శాంతి లభించదు, లభించినా నిలవదు, చేజారిపోతుంది. అయితే భూతకాల సంఘటనల గురించి యోచించరాదని కాని, భవిష్యత్తును వివేకంతో ప్లాన్ చేయరాదని కాని అనుకోకూడదు. మధురమైన స్మృతులను మాత్రమే స్ఫురణకు తెచ్చుకో, దృఢచిత్తంతో ఆత్మవిశ్వాసంతో బుద్ధిపూర్వకంగా భవిష్యత్ ప్రణాళి కలను రూపొందించు. ఈ సందర్భంలో గుర్తించవలసిన ముఖ్యవిషయముంది అశాంతి కలిగించే భావాలను నిర్దాక్షిణ్యంగా తరిమివేయాలి. మనకు వర్తమానమే అనుభవమవుతూ ఉంటుందనీ, భూతభవిష్యత్తులపై ఎట్టి అధికారం లేదనీ గ్రహించినప్పుడు క్షణికవర్తమాన విషయం జాగ్రత్త వహిస్తూ ఎల్లప్పుడూ ప్రశాంతంగా ఆనందంగా ఉండవచ్చు.''

"ఈ క్లిష్టసమస్య పరిష్కరించే ప్రయత్నం ప్రారంభిస్తానండీ!'' అంటూ లావణ్య వెళ్లింది.

74

కుమారి గొల్లమూడి లలిత

సత్రములు - తొలి దశలో

"ఆయురారోగ్య వర్ధనంబన్న మరయ, నన్నమునబుట్టు లోకంబు అన్నముననె, ప్రాణములు నిల్చు గావున బరమ పుణ్య మన్న దానంబు కన్న లేదధిక మొకటి"[1] ప్రాచీన హైందవ సాంప్రదాయ ప్రకారము అన్నదానంబు చేత నిహ పర సౌఖ్యములు కరతలామల కంబులు, యశంబు సిద్ధించును. అన్నదాత సర్వోత్కృష్టుండు.

అన్నము పర బహ్మ స్వరూపము. పురాణములలో నిదియే చెప్పబడియున్నది. స్వాధ్యాయపరులకు, వృద్ధులకు, బ్రహ్మచారులకు బహు కుటుంబీకులకు పౌరాణికులకు సోమయాజులకు పుణ్యక్షేత్రం బున చంద్ర, సూర్య గ్రహణ, సంక్రాంతి వ్యతీపాత మహాలయంబుల అన్నదాన గోదాన మొదలగు వాటిని చేయువారికి పుణ్యలోక ప్రాప్తి కలుగునందురు. బాల వృద్ధ అంధ అవిటి వ్యాధిగ్రస్తులకును, లేమితో బాధపడువారికి ఎవరు అన్నదానముచేసి సంతోషపెట్టెదరో వారు స్వర్గ సౌఖ్యము లందగలరని చెప్పబడియున్నది.[2]

బ్రహ్మపురాణము[3] పద్మపురాణము[4] అగ్నిపురాణా[5] దులు బ్రాహ్మణులను అన్నముతో ప్రీతులను చేయుటను ప్రశంసించినవి. అన్నదానము చేయు వ్యక్తి ఆ ఆహారమును నీతితో న్యాయముగా సంపాదించి తగు వ్యక్తులకు పంచవలె నన్నదియు ముఖ్యముగా నాచ రించవలసిన విషయము.

అతిథి మర్యాదలు పాటించని వానిని గూర్చి ఇంతకు మించిన కఠినోక్తులు వున్నవి. ఎవరైతే కలిమి కలిగియు దానము చేయడో వాని కంఠమున బరువుకట్టి నీట ముంచవలెనందురు.[6]

'అతిథి దేవోభవ' అన్నారు మన పెద్దలు. ఈ నుడిని అక్షరాలా పాటించినవారే మన పూర్వులు. అతిథి అభ్యాగతులను దేవతలవలె పూజించి వారిని తృప్తిపరచుటే వారి విధి. ఈ సేవలో పూజలో అర్పించిన భోజనము నైవేద్యముగా పరిగణింపబడెడిదే కాని దానముగా మాత్రము కాదు. అందులకే శ్రీ కృష్ణుడు "విప్రుడనై భుజింతును విప్రుడనై పూజగొందు వివిధార్థంబుల్ విప్రుడనై నమకూర్తును, విప్రులకు నాకు భేదము లేదు వేయిం తైనన్"[7] అని అనినాడు. కేవలము దానధర్మములే సర్వస్వమన్నను వాటికి సహితము నియమములను పెట్టినారు. మనము దానము చేయునెడ ధర్మబద్ధముగా నీతి నియమముల ననుసరించియే చేయ వలెనన్నది ఒకటి. ప్రతి గృహస్థు తనపై నాధారపడిన వారిని దుఃఖితులను చేసి వారి అవసరములను అణగద్రోసి వారిని బాధాకర మైన జీవితముల పాల్పరచి దాన ధర్మములు చేయుట అవివేకము, అజ్ఞానము. దీనివలన గృహస్థు ఇహపర సౌఖ్యములకు దూరుడగును. కనుక గృహస్థు ఆయిదింట మూడుపాళ్లు తనకు తనవారి అవసర ములకు కేటాయించి మిగిలిన రెండు పాళ్లను దాన ధర్మములకు వుపయోగించవలయును.[8]

తనతోబాటు ఎవరకూ ఇంత భోజనము నొసగలేక లోభితన ముతో వంటరిగా భుజించువాడు వ్యర్థుడు. మరియు యే గృహస్థు తన ఇంటనున్న బ్రాహ్మణుని అభోజనముగా వుండనిచ్చునో ఆఇంట ఇష్టాపూర్తాలు[9] నసించు నందురు.

వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థ వ్యాప్తిలోనున్న ప్రాచీన కాలమున సహి తము జీవరాసులలో సహితము వ్యత్యాసమును చూపకయే అన్నదానము చేయవలెనని మన ప్రాచీన గ్రంథములు చెప్పుచున్నవి. వీటి ప్రకా రము కులభ్రష్టులకు, అంటువ్యాధివారలకు, చండాలురకు, కుక్క లకు, కాకులకు, క్రిమి, కీటకాదులకు గృహస్థు ఆహారము నేలపై దూరముగా పెట్టవలెనని[10] యున్నది.

అన్నదానమునకు పాత్రాపాత్ర, కుల, మత విచక్షణ వుండ రాదని అందురు. దానము స్వీకరించు వ్యక్తి అన్నార్తుడా కాదా అనునది ఒక్కటియే గమనించతగ్గ విషయము.

దానములు పలు విధములు. దశ, మేరు, షోడశ దానములు మహాదానములని[11] అందురు. కాని వాడుకలో దశ దానములే ప్రవా రములో నున్నవి. "దశ దానములకు తోటకూర కట్ట" అన్న వ్యంగ్యోక్తి దీనినే చెప్పుచున్నది. దేనినైనను దానము చేయవచ్చును. భూ, కనక, వస్త్ర, దంతి, తురగ, అన్న, అభయ, గో, హిరణ్య, కన్య, గృహ, ధన, వస్తు, వాహన, జల మొదలైనవి ఎన్నో కలవు. కాని అన్నిటా అన్నదాన జలదానములే పరమోత్కృష్టమైనవిగా పరిగణించబడినవి. దశ దానములు [12] :—స్వర్ణ, అశ్వ, తిల, హస్తి, కన్య, రథ, భూ, గృహ, వధు. కపిలధేనువులు.

మహాదానములు[13] :—హిరణ్యగర్భ, తులాపురుష, బ్రహ్మాండ, కల్పవృక్ష, గో సహస్ర, హిరణ్యధేను, హిరణ్యాశ్వ, అశ్వరథ, హస్తి రథ పంచ లాంగల, ధరదాన, విశ్వచక్ర, కల్పలత, సప్తసాగర, మహాభూత ఘట, రత్నధేనువులు.

మేరు దానములు[14] :—ధాన్య, లవణ, గుడ హేమ, తిల, ఘృత, రత్న, రజత, శర్కర, కర్పశములు.

ప్రాచీన కాలము నుండి ఆంధ్రావనిలో అన్న సత్రములు విరి విగా నుండెడివి. బాటసారులు, సన్యాసులు, పేదలు, భక్తులు, విద్యార్థులు, గురువులు, బ్రాహ్మణులు, ఒకరనేల అర్తు లందరకు ఈ సత్రములు ఆశ్రయమొసగు చుండెడివి. సత్రములింత విస్తార ముగా వృద్ధి చెందుటకు హైందవ సాంప్రదాయమే కాక అప్పటి రాజకీయ, ఆర్థిక, దేశపరిస్థితులు చాలవరకు కారణముగా నుండెడివి.

రాజులు తమకు తమ పితురులకు పుణ్యలోక ప్రాప్తి కొరకు, ప్రజానురంజకత్వము కొరకు, పాప ప్రక్షాళన కొరకు, యుద్ధములో కలిగిన జన జంతు క్షయ పాప పరిహారార్థము విరివిగా సత్రములు నెలకొల్పెడివారు. ఈ అన్న సత్రములు ఆ చంద్ర తారార్కముగా నడుపుటకుగాను, దాని నిర్వహణకుగాను పన్నులు లేకయే భూ, ధన, ధాన్య దానములుచేసి వీనిని సక్రమముగా నిర్వహించుటకు అధికారులను నియమించెడివారు. ''యధారాజా తధాప్రజా'' అని శ్రీమంతులైన పౌరులు రాజుల ననుసరించి, వారి శక్తి సామర్థ్యములను బట్టి కొంత చిన్న పరిమాణములలో అన్నదానములకు ఏర్పాట్లు కావించెడివారు.

అంతియేకాదు. సప్త సంతానములలో సత్రము లొకటిగా నుండెడివి.[15] అందుచే శక్తిగలవారు హిరణ్య, భూ, గో, కన్య, విద్యా దానంబులుచేసి అగ్రహారములను స్థాపించెడివారు. ఆలయములను కట్టించెడివారు. తటాకములను త్రవ్వించెడివారు. వీటిని సప్త సంతానములని కీర్తి తెచ్చునని భావించి ఆచరించెడివారు.

సత్రముల పుట్టుపూర్వోత్తరముల గురించి ఇంతకు మించి స్పష్టముగా చెప్పుట కష్టము. క్రీ. శ. 1000 సంవత్సరముల పూర్వము సత్ర వివరములు తెల్పు శాసనాధారములు ఏమియు లేక పోవుటయే దీనికి కారణము. తదుపరి కాలపు శాసనములు కొన్ని లభ్యమగుటచే ఈ కొంత పరిజ్ఞానమైనను లభించినది. వాటి నిర్వహణ గురించి ఆధిపత్యము గురించి కొంత తెలుసుకో కలిగితిమి.

సత్రములు పలు విధములుగా నుండెడివి. కొన్ని వర్ణములకే కేటాయించబడి కొన్ని సత్రము లుండెడివి. అందు అందరికి ప్రవేశ ముండెడిది కాదు. ఆ వ్యవస్థాపకుల నిర్ణయము ననుసరించి యుండెడివి. కొన్ని సత్రములలో అందరకు ప్రవేశ ముండెడిది.[16] బ్రాహ్మణులకు[17] మాత్రమే ప్రత్యేకించబడి కొన్ని సత్రములుండెడివి. మరి కొన్ని తాపసులకు మాత్రమే ప్రవేశము కలవి.[18] పరదేశి సంచార తపసులకు, చరించు బ్రాహ్మణ తపసులకు ప్రవేశము కలవి,[19] మఠములలో పని చేయువారలకు[20] కేటాయించబడినవి కొన్ని, వేదాధ్యయనముచేయు బ్రహ్మచారులకు [21] ప్రవేశము కలవి, వారలకు వస్త్రదానము కొరకు ఏర్పడినవి కొన్ని విద్యా సత్రములు,[22] మరియు దేవరల భోగ సత్రములు,[23] పాల సత్రములు[24] వుండెడివి. శుద్ధ శైవులకు,[25] నానాజాతి వర్ణములవారికి,[26] జంగమ సత్రములు,[27] బీద, అంధ, యాచక[28] దర్వేషులకు,[29] విద్యాగ్రాస[30] వాసులకొరకు శివ యోగులకు[31] స్థాపించబడిన సత్రములు కొన్ని యుండెడివి. ఇవియేకాక మనుజులకు ఉదక సత్రములు,[32] పశు పక్షులకు[33] ఉదక సత్రములు వేరుగా నుండెడివి.

ఇవియేకాక మరికొన్ని చిత్ర విచిత్రములైన సత్రముల గురించి వినికిడి గలదు. ఇది యెంతవరకు యదార్థమో చెప్పనలవి కాదు. చాటుపద్య మణిమంజరి మొదటి సంపుటములో రాయని భాస్కరుని గురించి కొంత చెప్పబడినది. దాని ప్రకారము రాయన మంత్రి విరతాన్న, జల సత్రములు అంబలి సత్రములు, శిరస్నాన మానె సత్రము, బాలకులకు పాల సత్రములు, విట గ్రామీణులకు కామ సత్రములు, జలకమాడ జలసృష్టి సత్రములు, తాంబూల సత్రములు మొదలగు సత్రములు ఏర్పాటు చేసెనని చెప్పబడినది.

పాల సత్రములలో యాత్రికులకు, విద్యార్థులకు ఒక నిర్ణీత కాలమున పాలు పంచబడెడివేమో. దీనికి నిదర్శనము అల్లాడ నాయకుడు[34] తిరు అర్ధజామున పాలు ఆరగించుటకు పెట్టిన ఐదు గోవులపాలు అర్ధరాత్రమున స్థానిక పరదేశీయులకు వినియోగించునట్లు ఏర్పరచెను. అట్లే వినుకొండ రాయన భాస్కరుడు బాలకులకు పాలసత్రము నెలకొల్పెనని(చాటుపద్య మంజరిద్వారా)తెలియుచున్నది.

విద్యా సత్రములలో వేదాధ్యయనము చేయు విద్యార్థులకు అన్నదానము, వస్త్రదానము చేయుట జరిగెడిది. ఒక శాసన పాఠమున అర్గురు ఉపాధ్యాయులను, ముగ్గురు వేదాంతోపన్యాసకులను నొక గ్రంథాలయాధికారిని నియమించి పోషించినట్లు తెల్లమగుచున్నది.[35] వేదాధ్యయనము చేయించెడి ఉపాధ్యాయులు యజుర్వేదమును అధ్యయనము చేయింపగలరు.[36]

చాళుక్య జగదేకమల్లుని కాలమున కందూరు అన్నెమరసు అగస్త్యేశ్వరము నందలి జగదిందు పండితునకు విద్యా దానమునకై చిమిలి గ్రామము నందలి అన్న సత్రమునకై చిదీశ్వర పండితునకు మరొక గ్రామము దానము చేసెను.[37] ఎఱుకసానమ్మ[38] ఎఱుక సముద్రమున సత్రముపెట్టి విద్యార్థులకు భోక్తలకు వృత్తులు పెట్టి చలి వెందలి పెట్టెను. త్రైలోక్యమల్ల చందలదేవి[39] అగస్త్యేశ్వరమునందలి సత్రమునకై చిదీశ్వర పండితునకు అన్నన్ పల్లెను దానమిచ్చెను.

సత్రముల నిర్వహణలో సహితము కొన్ని పద్ధతులు, కట్టుబాట్లు, నియమములు వుండెడివి. భోక్తల సంఖ్యతో నిమిత్తము లేకుండ నడచునవి కొన్ని యుండెడివి.[40] అట్లుగాక ఇరువది మంది[41] మాత్రము భుజించుటకుగాను, ఐదుగురు తపసులకు[42] తొమ్మిదిమంది శివయోగులకు,[43] ముప్పదిమంది బ్రాహ్మణ ప్రయాణీక తపస్సులకు,[44] పదిమంది బ్రాహ్మణులు, శైవయోగులు[45] రెండువందలమంది విద్యార్థులు భుజించుటకు,[46] పదిహేనుమంది బ్రాహ్మణులకు [47] నిర్దేశించబడినవి కొన్ని — ఇట్లు పరిమితమై యుండెడివి సత్రములలో కొన్ని నిత్యము నడచు సత్రములుండెడివి.[48] కొన్ని వుత్సవ వేళలందు మాత్రమే నడచునవి యుండెడివి. శివరాత్రి, మహర్నవమి, దీపావళి మొదలగు పర్వదినముల నడచునవి వుండెడివి. ఒదయదేవి[49] అమ్మంగారు శివరాత్రి భోజనమునకై వేయి బ్రాహ్మణులకు పెట్టిన క్షేత్రము కలదు. ఇటులనే కల్యాణోత్సవము[50] మొదలైన ప్రత్యేక దినములలో వుత్సవ సమయములలో భక్త యాత్రిక సౌకర్యార్థము నడిపెడు సత్రములు వుండెడివి.

మాఘమాసము మొదలుగా పానీయశాల గట్టించి మంచి నీరు, చల్ల పోయువారి పుణ్యము బోల్ప నరుదు. ఉభయ లోకంబులందును శుభము బడసెదరు. చతుష్పథంబులందు ద్రోవల చలి పందిరి పెట్టించి అంబలి శీతోదకంబులు బోయువారలకు బుణ్యలోకంబులు ప్రాప్తించును. సకల ప్రాణుల ప్రాణంబులు జలంబులందు నిలుచు గావున జలదాన శీలుండు ప్రాణదాత యనంబడు.[51]

ఇవియేకాక ఉదక సత్రములు అనగా చలివేంద్రలు పెట్టించెడివారు. ఇవి మనుజులకే[52] కాక పశువులకు[53] పక్షులకు[54] సహితము వుండెడివి. వేసవి కాలమందు చలివేంద్రలు పెట్టి ఉదకదానము సల్పి, శీతాకాలమున ఆగుష్టిలను[55] నెలకొల్పెడివారు.

ఇంక సత్రముల నిర్వహణ, వానియందు పనులు చేసెడివారి వివరములు, వారి జీత భత్యములు, సత్ర నిర్వహణకొరకు ఇచ్చెడి నిధి నిక్షేపముల గురించి కొంత తెలియవచ్చినది. ఆ కాలమున (అనగా పదకొండో శతాబ్దము) కులోత్తుంగచోళ సత్రము ప్రసిద్ధికెక్కినది. మూడు శాసనములలో పేర్కొనబడినది.[56]

మనకు సత్రముల గూర్చి ప్రథమముగా తెలుపు శాసనము శకసంవత్సరము 1006నకు (క్రీ. శ. 1084) చెందినది.[57] ఈ శాసనములోని ఒక ప్రత్యేకత ఏమన విష్ణువర్ధముని పదిహేనవ విజయరాజ్య సంవత్సరమున సమరమొదవి జేతి నాయకుని కుమార్తె జయమ అనునామె కులోత్తుంగచోడ సత్రమును స్థాపించి దానికై శాసనము నెలకొల్పెనే. అదియే మనకు సత్రముల పరముగా లభ్యమైన ప్రథమ శాసనము. అంతవరకును శతవిధముల పెక్కు సత్రములుండి యుండవచ్చును కాని ఈ శాసనము నాటినుండియే సత్ర నిర్వహణ వివరములు తెలిసినవి.

సత్ర నిర్వహణమునకు ఆ కాలమున స్థిరాస్తులో, మూలధనమో, పశుగణములో నొసగెడివారు. అటులనే[58] ఈమె జయమ సంవత్సరమునకు ముప్పది పుట్ల ధాన్యము పండెడు భూమిని ఏ పన్నులు లేకనే ఇచ్చినది. ఆ సత్రము నెందరికి నడుపవలెనో, దానికి తగు వెచ్చములు, నిర్వహణకు కావలసిన పరివారము, వారి జీతభత్యములు అన్నియు వివరముగా ఏర్పరచినది. అచ్చట భుజించు బ్రాహ్మణులకు నెయ్యిని సమకూర్చుటకు మూడువందల ఎడ్ల నొసగినది. దీనిని గూర్చిన వివరములు వేరుచోట నుదహరించితిని. [ఎడ్లు అన్న పదము ఆవులు గొఱ్ఱెలు మొదలగు వాటికి వాడబడెడిదని శాసన శబ్దకోశమున (ఆం. ప్ర. సా. అ.) తెలుపబడినది.]

అనేకులు సత్రములకు భూదానము[59] లిచ్చిన శాసనములు పెక్కు కలవు. వేయి పోకమొక్కలతోపు,[60] ఆవులు,[61] మాడలు[62] మొదలైన నాణెములిచ్చుట, తోటలు — పూదోటలు[63] కూరగాయలు[64] తోటలు, ఫలదోటలు—శుంకములు[65] ఇచ్చిన సందర్భములు కలవు. వీరిచే నొసగబడిన ఈ స్థిరాదాయములలో సత్రముల నిర్ణయము ప్రకారము నియమిత జనుల సౌకర్యము కొరకు నడుపబడెడివి కొన్ని యెడల రాజులు సత్రముల నెలకొల్పి సత్రనిర్వహణకు కావలసిన పదార్థములు మొదలైనవాటిని సమకూర్చుట పుర ప్రముఖులపై పెట్టెడివారు. రాష్ట్రకూట శాసనము[66] లోముప్పది మంది భోజనమునకు కావలసిన బియ్యము, నేయి మొదలైనవి పుర ప్రముఖులు, గాండ్లవారు నూనె, మాలాకారులు పువ్వులు ఇచ్చునట్లు కట్టడి చేసినట్లు చెప్పబడియున్నది.

సత్రముల నిర్వహణలో పెద్దను సత్రాధిపతి[67] యనెడివారు. సర్వసాధారణముగా సత్రములు మఠములకు అనుబంధముగా[68] యుండెడివి. కనుకనే సత్రమఠాధిపతు[69] లనుట వాడుకలో యుండెడిది సత్రములు సక్రమముగా నడచుచున్నవో లేదో చూచుటకు సత్రపరిక్షాధికారు[70] లుండెడివారు. సత్రాధిపతులకు[71] వాటి నిర్వహణకుగాను జీతభత్యము లొసగబడెడివి. వాటి బాధ్యతంతయు వారిదే. కొన్ని యెడల ఈ సత్ర నిర్వహణ ఘటికాస్థానముల[72] కొసగబడెడిది. (ఘటికాస్థానమనగా వేదశాస్త్రాది విద్యలు నేర్పు విద్యాసంస్థ. ఇవి రాజులచే బ్రాహ్మణుల కొరకు నిర్మింపబడినవి)

సత్ర నిర్వహణకు అనేక శాఖలుండెడివి. వేరు వేరు పనులకు వేరు జీతములతో నియమించెడివారు.[73] మంత్రకార్యములు నిర్వహించుటకు యాజ్ఞికుడు, పురోహితుడు ముఖ్యులు. వంట శాఖయందు బ్రాహ్మణులు వండెడు వారుండెడివారు. వారికి కావలసిన వస్తు సామగ్రిని సమకూర్చుటకు మరికొంతమంది యుండెడివారు. వంట చెరకు సమకూర్చువారు, కఱ్ఱలవాడు (కట్టెలు కొట్టి అందించువాడు), వడ్లు దంచి బియ్యము, పిండి మొదలైనవి సమకూర్చువారు, నీళ్ల (కావళ్ల) మోయువారు — సత్రమున వాడుకకు, వంటకు కావలసిన నీరు సమకూర్చుటయే వారి పని. అటులే పూడ్చుటకు వేరు మనుషులు, ఎంగిండ్లెత్తుటకు మరికొంతమంది యుండెడివారు. బోయలు (వీరేమి చేసెడివారో తెలియలేదు) కొంత మంది సత్ర నిర్వహణకు నియమితులై వుండెడివారు. సత్రమునకు కావలసిన కుండలు మొదలైనవి సమకూర్చుటకు కుమ్మరులను జీతముపై నియమించెడివారు. పాత్రలు తోమెడువారు సహితము నియమితులై యుండెడివారు. మరికొన్నిచోట్ల తిరువారాధనసేయుటకో బ్రాహ్మణుడు, దివ్వె నెత్తుటకు మరియొకరు, తిరువాముడి విన్నపము చేయువారలను జీత భత్యములపై నియమించెడివారు. ఆకులు సరఫరా చేయుటకు కొంతమంది వుండెడివారు. సత్ర నిర్వహణకు కావలయు పదార్థము లన్నియు సమకూర్చి వాటిని సక్రమముగా నిత్యవాడుకకు అందజేయుటకుగాను వొక గ్రాసాధికారియుండి యుండవలయును.

వంట పాత్రలు[74] మొదలైనవి కొనుటకు వేరు భత్యములుండెడివి. సత్రశాలలో వంటండ్లకు కావలయు శాకములు, ఫలములను సమకూర్చుటకు కొన్ని తోటలు దత్తము చేయబడెడివి. ఈ తోట నిర్వహణకుగాను మాలీలు, అధికారులు వుండెడి వారనవచ్చును. భోక్తలకు వలయు పాలు, పెరుగు, నేయి మొదలైన వాటి కొరకు ఆలమందలను ఇచ్చెడివారు. వీటి పాలనకు పశుల కాపర్లు మరికొంత సిబ్బంది యుండక తప్పదు. ఈ సిబ్బంది అంతయు సత్రాధిపతి పర్యవేక్షణ క్రింద పనిచేసెడివారు.

సత్ర నిర్వహణ సక్రమముగా జరుగుచున్నదో లేదో చూచుటకు పరీక్షాధికారు లుండెడివారు. క్రీస్తుశకము 1084 సంవత్సరము నాటికి వీరి జీతము లిట్లుండెడివి :

పురోహితునకు[75] :— జీవితమాడలు మూడు, దినము ఒకటికి మూడు ప్రాల కుంచముల ధాన్యము.

వండెడువానికి :— ఎనిమిది జీవిత చిన్నాలు, మూడు ప్రాల కుంచముల ధాన్యము.

కట్టెపనివానికి:—ఒక జీవితమాడ, దినమునకు మూడు ప్రాల కుంచముల ధాన్యము.

దంచెడు స్త్రీలకు :—
ఎంగిళ్లెత్తు వారికి :— } ఒక జీవితమాడ, మూడు చిన్నములు.

బోయి[76] :— 5 చిన్నాలు, రెండు ఖండిగల భూమి.
కట్టెలవానికి :— ఒక జీవితమాడ, ఖండిగల 13 భూమి.
కుమ్మరి :— 5 జీవిత చిన్నాలు, ఖండిగల 3 భూమి.
వడ్లు దంచువాండ్రకు[77] :— (32) ఒక మాడ, 13 ఖ. భూమి.
కట్టెలు వెట్టువానికి : ఒక మాడ, 13 ఖండిగల భూమి.
వండువానికి :— 5 చిన్నాలు, 1 ఖండిగల భూమి.
ఆకులు పెట్టువానికి :— 3 చిన్నాలు.
కుమ్మరికి :— 5 చిన్నాలు, 9 ఖండిగల భూమి.
వండెడువారికి[78] :— ఒక మర్తుల నేల.
చలివెందరి నీళ్లు పెట్టువానికి :— 1/2 మర్తుల నేల.
విద్యార్థులకు, గ్రాసవాసస్సులకు :— 3 మర్తుల నేల
కుమ్మరులకు[79] :— 1 మాడ.
కరలవారికి :— 1 మాడ.
వండువానికి : 2 వృత్తుల నేల.
కావడివారికి :— 1 వృత్తుల నేల.

వీటి సరియగు నేటి విలువ ఎంతయో చెప్పట కష్టము. మాడ యనగా ప్రస్తుతపు 80–100 రూప్యముల మధ్య యుండ వచ్చును.

ఇదే తీరున సత్రములలో నిత్యవాడుకకు నొసగబడిన వెచ్చంబుల పట్టికలు సహితము లభ్యమైనవి. జయమ[80] శాసనములో నాటి కొలత లిట్లున్నవి :

దినమునకు ఇరువదిమంది భోజన సౌకర్యార్థము ఇవ్వబడెడి వెచ్చముల వివరములు :

ముమ్మడి భీమకుంచమున అడ్డెడు డంగుబ్రాల కుంచములు రెండుమార్లు (పొద్దుటి భోజనమునకు, రాత్రి భోజనమునకు).

ఎనుబదిమంది జనుల భోజన సౌకర్యార్థమై ఇచ్చెడివి :

50 డంగుబ్రాల కుంచములు.

పదునెనిమిది భోక్తల అవసరార్థము ఇచ్చెడివి :

40 డంగుబ్రాల కుంచములు, మూడు కుంచముల పప్పు, నేయి 1 కుంచము, మిరియాలు 1/2 సోల, నక్కుపల (పేలపిండి అవవచ్చునేమో) 3 కుంచము, ఉప్పు 1 కుంచము, బెల్లం 30 కుంచము, నాలుగు నంజాండ్లు.

వేరొక శాసనమున మరికొన్ని వివరములు ఇట్లున్నవి.[81] నిత్యము పదిమంది శివయోగులకుగాను 9 డంగుబ్రాల కుంచముల ధాన్యము, పప్పు— 1 బ్రాల కుంచము, నేయి — మానెడు, చల్ల—3 మానికలు, నంజాండ్లు—3.

పదిమంది శివయోగులకు : బ్రాలకుంచము—1, మానికెలు—2, పడ్లు పదింటికి బ్రా. కుం. 15.

వేరొక శాసనము[82] ప్రకారము పదిమంది బ్రాహ్మణులకై ఇచ్చినవి:— బియ్యం—15 బ్రా. కుం., చల్ల—4 బ్రా. కుం., ఉప్పు—3 మానికలు, పెసలు—1 కుంచము, నెయ్యి—1 మానెడు, పదిహేను నంజాండ్లు.

పై నొసగిన జాబితాలను పట్టి ఆ కాలమున భోజనములకు వాడెడు పదార్థములు తెలియుచున్నవి. అన్నము, పప్పు, నేయి, చల్ల, శాకములు 4 మొదలు 15 వరకు వుండెడివి. మరియు బెల్లము, మిరియాలు, పిండి మాత్రమే చెప్పబడినవి. తదితర దినుసులు వాడియుందురేమో కాని ఎచ్చటను చెప్పబడలేదు.

భుజించుటకు ఆకులు వాడెడువారని తెలియుచున్నది కాని ఒక శాసనమున[83] ఐదుగురి భోజనమునకై ఐదు పళ్యములను, పళ్లెరములను ఇచ్చినట్లు యున్నది. కనుక ఆకులు, కంచములు వాడుచుండిరని అనవచ్చును. రాయని భాస్కరుడు[84] భోజనములలో నేయి, రాజాన్నము, పదహారు రకములైన కూరలు మొదలగు వాటితో, తెల్లని పెరుగుతో అన్నసత్రములు నడిపినట్లు చెప్పబడియుండెను. ఇది అతిశయోక్తియే కావచ్చును.

ఆ కాలమున ఆహార ధాన్యములు, వస్తుసామగ్రి కొల్లలుగా నుండెడివి కాని ఇప్పటివలె ఒకచోటునుండి వేరొక చోటుకి ఇంత సులభముగా చేరవేయు వీలుండెడిదికాదు. వస్తువుల మార్పిడియే ఎక్కువగా నుండెడిది. ప్రయాణము అరణ్య పర్వత మార్గముల గుండా బహు ప్రయాసతో కూడియున్నది. మార్గమధ్యమున చోరుల భయము. బాటసారులు ఏమైన వెంట గొనిపోయిన అది చోరుల పాలయ్యెడిది. ఆ కారణముగనే ఈ అన్నదానములు, అన్న సత్రములు; ప్రతి గృహస్థు అతిథి అభ్యాగతుల నాదరించవలెనన్న నియమము వాడుకలోకి వచ్చినది. లేదన రాదన్న నమ్మకము, అతిథులు దేవతలను భావము, అతిథులు తుష్టిచెంది ఇచ్చు ఆశీర్వాదములకు విలువ, బాటసారులకు ఆశ్రయమిచ్చుటకు దోహదము చేసినవి.

బ్రాహ్మణులకు వేదాధ్యయనమే కాని మరియొక వృత్తిలేదు. కేవలము ఎవరివల్లనో ఇవ్వబడిన తృణమో పణమో ఆధారముగా జీవితములుగడుపువారు, గురుకులములలో జీవితములు గడిపెడువారు. వారికి బిక్షాటనమే ఆధారము. ఈ తీరు జీవనము గడిపెడువారు అగ్రకులజులే. అందులకే సత్రములు వీరికే ఎక్కువగా నుండెడివి. వీరిని అందరు ఆదరించి అభిమానించెడివారు.

మత ప్రాబల్య మెక్కువగా నుండెడిది. తపశ్చర్యతో జీవించు తాపసులకు సన్యాసులకు మతజీవులకు ప్రయాణీకులకు ఏవిధమైన జీవనోపాధి వుండగలదు? వారలకు బిక్షాటనమే ఆశ్రయము. సత్రములే శరణ్యములు. గృహస్థులే ప్రాపు.

పైన చెప్పిన ఈ సాంఘిక ఆర్థిక రాజకీయ మత పరిస్థితుల ప్రాబల్యమువలన ఏర్పడినవే సత్రములు. ప్రజల ఉపయోగార్థము నెలకొల్పబడినవే ఈ సత్రములు. వీటిని "శాల" 85 అని కూడా పిలిచెడువారు. సత్రములన్నియు దాదాపు ఏ ఆలయమునకో, మఠమునకో అనుబంధముగా నుండెడివి. యాత్రికులకు భక్తులకు, సన్యాసులకు ఆశ్రయము కలిగించెడివి. దాతలు ఏ దేవుని పేరిటో ఒక గుడి కట్టించుట, దానికి అనుబంధ సత్రము పెట్టుట వాడుకలోనున్నది.

"అన్నదాత సుఖీభవ!"

ఈ వ్యాసమునకు ఉపకరించిన గ్రంథములు

1 ధర్మశాస్త్రము సం. 2. కాణే, వామన్‌రావ్.

2 శేషధర్మములు—తామరపల్లి తిమ్మయ ప్రధాని.

3 దక్షిణ హిందూదేశపు శాసన సంపుటము - 4

4 " " 5

5 " " 6

6 " " 10

7 తెలంగాణా శాసనములు సంపుటము 1

8 " " 2

9 చాటుపద్య మణిమంజరి " 1

10 ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆర్కెలాజికల్ సీరీస్ 3

11 మహాభారత సభాపర్వము

12 శాసన శబ్దకోశము—ఈశ్వరదత్తు.

13 బ్రహ్మపురాణము

14 పద్మపురాణము

15 అగ్నిపురాణము

16 శాసన పదకోశము

17 ధర్మశాస్త్రము సం. 5. కాణే, వామన్‌రావ్.

అధోజ్ఞాపికలు

1 2-1: 234

2 17–Chap 24

3 13–218. 10–32

4 14–సం. 19, 289-307

5 15–211. 44.46

6 3–chap 25.

7 2–2 : 135

8 1–chap 25

9 1–chap 25

10 17–chap 24

11 16–Introduction 1–chap II

12, 13, 14 2 chap 25

15 5 సం. 123

16 6 సం. 395

17 3 సం. 1015

18 3 సం. 1054

19 3 సం. 1102, 1104, 1248

20 3 సం. 1281

21 10 సం. 2

22 10 సం. 2

23 5 సం. 698

24 5 సం. 719

25 6 సం. 388

26 6 సం. 395

27 6 నం. 728
28 6 నం. 743
29 6 నం. 743
30 7 నం. 11
31 3 నం. 1288
32 4 నం. 128
33 6 నం. 488
34 5 నం. 719
35 10 నం. 3
36 5 నం. 1177
37 8 నం. 38 క. చా
38 7 నం. 11
39 8 నం. 40 క. చా.
40 3 నం. 1102
41 3 నం. 1015
42 3 నం. 1054
43 3 నం. 1237
44 3 నం. 1248
45 4 నం. 66
46 3 నం. 2
47 6 నం. 227
48 3 నం. 1015
49 4 నం. 125
50 3 నం. 1098
51 2. 1 అ.
52 4 నం. 128
53 6 నం. 488
54 6 నం. 488
55 4 నం. 1342
56 3 నం. 1015, 1016, 1281
57 3 నం. 1015
58 3 నం. 1015
59 3 నం. 1016
60 3 నం. 1054
61 3 నం. 1054
62 5 నం. 1106
63 & 64 5 నం. 904
65 5 నం. 200
66 8 నం. 1 రా. కూ.
67 & 68 5 నం. 904
69 5 నం. 904
70 5 నం. 1213
71 5 నం 119
72 10 నం. 3
73 3 నం. 1015, 1248, 1288; 6 నం. 388; 7 నం. 11
74 5 నం. 904
75 3 నం. 1015
76 3 నం. 1248
77 3 నం. 1288
78 7 నం. 11
79 6 నం. 388
80 3 నం. 1015
81 3 నం. 1288
82 4 నం. 66
83 3 నం. 1054
84 9
85 3 నం. 1281

డాక్టర్ బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం

యూనివర్సిటీల్లో తెలుగు పరిశోధన

1

'Research' అనే ఆంగ్ల పదాని కనువాదంగా 'పరిశోధన' అనే ఆంధ్ర పదం ప్రచురంగా వాడబడుతున్నది· ప్రౌఢ్యం ఈ విధంగానే పేర్కొన్నది. విచారణ, విమర్శ వెతకటమని ఇతరార్థాలు కూడా ఇచ్చింది.

కాని సంస్కృతంలో 'శోదన' మంటే Research అనే అర్థం సూటిగా రావటం లేదు.

మామిడి వేంకటార్యుని నిఘంటువులో శోధన పదానికీ క్రింది అర్థాలు పేర్కొనబడ్డాయి.

(i) శుద్ధే - మలాపనయనే.

(ii) ఋణాది నిర్యాతనే—అప్పు తీర్చుట, పగ తీర్చుట.

(iii) విహితా విహిత మాసాది విచారణే.

(iv) విష్టాయామ్ (మలము)

(v) కాశీసే (అన్నభేది)

(vi) ధాతూనామ్ నిర్దోషీకరణే — తామ్రాది ధాతువుల్ని శుద్ధి చేయుట.

(vii) లిఖిత పత్రాదేః ప్రమాణీకరణే — వ్రాతలోని తప్పుల్ని సవరించటం, పరిష్కరించటం.

'Research' అనే అర్థం లాంటి అర్థం ఇందులో లేదు.

కాని మోనియర్ విలియమ్సు నిఘంటువులో Investigation అనే అర్థం విశేషంగా పేర్కొనబడింది. Investigation, Research లో ఒక భాగం. విచారణ చేసి క్రొత్త సిద్ధాంతాల్ని సమకూర్చటం పరిశోధన అవుతుంది. అయినా ఆంగ్లాంధ్ర ప్రౌఢ్య నిఘంటువు Investigation అంటే పరిశోధన మన్నది.

సంస్కృతంలో పై రీతిగా వున్నా, తెలుగులో 'శోధన' పదం అన్వేషణ, వెదకటం అనే అర్థంలో నన్నయ భారత రచనలోను ప్రయోగింపబడింది.

కం॥ నానా విహార శైలో
ద్యాన సభా తీర్థ దేవతాగృహ మృగయా
స్థానమున కరుగు నెడమును
మానుగ శోధింప వలయు మానవపతికిన్॥

(భార. ఆది. VI – 108)

ఈ విధంగానే

''వ॥...లక్కయిల్లు వెలువడునట్లుగా నొక్క బిలంబు నెవ్వరు నెఱుంగ కుండఁజేసి వారల కెఱింగించిన భీముండు దాని నిమ్ముగా శోధించి యెఱింగి యుండునంత''

(ఆది. VI – 158)

నన్నె చోడుడు కూడా ఈ రీతిగానే ఈ పదాన్ని ప్రయోగించాడు :

''గణాధీశ్వరులెల్ల కడలను శోధించి''

(II – 76)

శ్రీనాథుడు :

కం॥ బహువర్ష సహస్రంబులు
ద్రుహిణుండును హరియు నధ్యధో భువనంబుల్
బహుల క్రియ శోధించిరి
దహనస్తంభంబు తుదయుఁదన్మూలంబున్॥

(శివరా. I–101)

వరాహ పురాణ ప్రయోగాన్ని (V – 67) ఈ అర్థంలోనే సూ. ని. చూపింది.

ఈ ప్రయోగాలన్ని, ఇల్లు, ప్రదేశాలు మొదలైనవి గాలించటం (investigation) అనే అర్థంలోనే ఉన్నాయి. కాని విద్యా విషయికంగా అన్వయిస్తు ఈ అర్థంలో పోతన కావించిన భాగవత ప్రయోగాలు పరిశీలింపదగినవి.

అది ప్రహ్లాద చరిత్ర. హిరణ్యకశిపుడు తన పుత్రుడ్ని గ్రంథాలు చదివించమని గురువుల కప్పగిస్తాడు. కొన్నాళ్లకు పిలిపించి, ప్రహ్లాదుని 'విద్యా పరిశ్రాంతి'ని పరీక్షిస్తాడు. 'ఆ రూఢ సంవిత్సంపన్నుడవైతివే ?' 'చదివితే వేదంబులున్ శాస్త్రముల్ ?' అని 'వాత్సల్య సంపూర్ణుడై, ఉత్సంగాగ్రం'లో కూర్చో పెట్టుకొని ముద్దు ముద్దుగా ప్రశ్నిస్తాడు.

ఈ ప్రశ్నలకు ప్రహ్లాదుడు వేదాంత చర్చ చేస్తాడు. రాజ సేవకుడైన పురోహితునికి ఎంతో బాధనిపిస్తుంది. వయసుకు మించి 'భాషించెదు తర్కవాక్యములు; చెప్పిన శాస్త్రములోని అర్థ మొక్కించుకయైనఁ జెప్పవ'ని ప్రహ్లాదుడ్ని మందలించి, ఇక మీద గట్టిగా చదివిస్తామని; కోపించి, దండించి నిపుణతతో విద్య నేర్పు తామని తీసుకుపోతారు.

ఈ పర్యాయం గురువులే ప్రహ్లాదుడ్ని ప్రభువు ముందు నిలబెట్టి 'గట్టిగా శిక్షణ గరిపాము. పరీక్షించండ'ని అర్థిస్తారు.

1929లో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయానికి '11వ శతాబ్దపు తెలుగు భాషను' గూర్చి సిద్ధాంత వ్యాసం రచించి డాక్టరేటు బిరుదాన్ని చేబట్టారు.* ఈ వ్యాసం అప్పటి నియమాన్ని అనుసరించి ఆంగ్లంలో రచింపబడింది. దీన్నిబట్టి ఆధునిక పద్ధతుల్లో పరిశోధన తెలుగులో ప్రారంభమై యాభై సంవత్సరాలు పూర్తి అయిపోయనన్నమాట. 1979వ సంవత్సరం తెలుగు పరిశోధనకు స్వర్ణోత్సవంగా భావించవచ్చు.

డాక్టర్ నారాయణరావుగారి ఈ సిద్ధాంత వ్యాసం వారి 'తెలుగు భాషా చరిత్ర' కనుబంధంగా తెలుగులో ప్రచురింపబడింది. ఇది కొంతవరకు పరిమిత పరిశోధనమే అనవచ్చు. కాని యిందు లోను చిక్కుంది. 11వ శతాబ్దపు కావ్యభాషనే వీరు చేబట్టారు. 11వ శతాబ్దపు శాసనభాష దీనికి కొంత భిన్నంగా వుంటుంది. అది నాటి వ్యవహారానికి కొంత సన్నిహితంగా వుంటుంది.

1929 నుండి 1944 దాకా ఇటువంటి సిద్ధాంత వ్యాస సమర్పణం ఎవరు చేసినట్లు కనిపించదు. 1944లో మా సాహిత్య గురువులు కాకర వెంకట రామనరసింహంగారు, ఆచార్య పింగళి లక్ష్మీకాంతంగారి పర్యవేక్షణలో సాహిత్యరంగంలో కృషిచేసి పిహెచ్. డి. పట్టాన్ని పొందారు. 1965లో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం దాన్ని ముద్రించింది. అది "ఆంధ్రప్రబంధము–అవతరణ వికాసములు". తెలుగులో విరచితమైన మొట్టమొదటి సిద్ధాంత గ్రంథమది. అంతే కాదు. యావత్ కళారంగంలో ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయంలో తొలి పరిశోధన వ్యాసమిదని సగర్వంగా చెప్పుకొనేవారు. అయితే యిది మ్యాక్రోస్కోపిక్ పరిశోధనే. ఒక్కొక్క ప్రబంధం మీదనే ఒక ప్రత్యేక పరిశోధన వ్యాసం వ్రాయవచ్చు. ఆవిధంగా తరువాత చాలా మంది సూక్ష్మపరిశోధనం కావించి పట్టాలు చేబట్టారు.

3

ఆచార్య గంటి జోగి సోమయాజులుగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలోను, ఆచార్య ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనంగారు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలోను, శాఖాధిపతులయిన తరువాత తెలుగులో పరిశోధన బాగా అభివృద్ధి పొందింది.

విస్తృతమైన విస్మృత జానపద సాహిత్యాన్ని ఆపోశన పట్టిన అగస్త్యులు ఆచార్య రామరాజుగారు. వారి పరిశోధన వ్యాసం 1958లోనే తొలి ముద్రణాన్ని పొంది తిరిగి ఇప్పుడు రెండో ముద్రణాన్ని పొందింది. ఆచార్య కొత్తపల్లి వీరభద్రరావుగారి "తెలుగు సాహిత్యంపై ఇంగ్లీషు ప్రభావము" అనే సిద్ధాంతవ్యాసం 1960 లోనే ముద్రితమైంది. ఇదంతా విస్తృతరంగంలో కొనసాగిన పరిశోధన. పరిశోధన ప్రారంభ దశలో విస్తృత ప్రాతిపదికపైనే జరుగుతుంది. క్రమంగా గాని ఏకదేశమైన సూక్ష్మ సూక్ష్మ పరిశోధనల కవకాశం వుండదు సాధారణంగా. అందుచేత ఈ దశాబ్దాన్ని (1970 దాకా) 'వికాసయుగం' అనవచ్చు. ఈ కాలంలో వెలువడ్డవే 'ఆంధ్రరూపక వికాసం', 'తెనుగు వ్యాకరణ వికాసం', 'ఆంధ్రవ్యాకరణ వికాసం' మొదలైనవి. ఇది ఖచ్చితంగా అనేమాట కాదు. ఎందుకంటే ఈమధ్యనే 'శతక వాఙ్మయ వికాసం' వచ్చింది. ఇదంతా విస్తృత పరిశోధనకు సంబంధించింది (**Intensive research**). ఇది రాశి ప్రధానంగా సాగిన పరిశోధన. (**Quantitative research**)

ఈ విధమైన పరిశోధనలవల్ల కొన్ని ప్రయోజనాలున్నాయి. ఒక విషయం ఎలా ప్రారంభమై వికసించింది, బాగా విహంగావలోకనం చేయవచ్చు. ఉత్తరోత్తర పరిశోధనల కివి రాచబాటలు తీరుస్తాయి. ఏయే అవాంతర విషయాలపై సూక్ష్మంగా పరిశోధన సాగించటానికి అవకాశాలున్నాయో వీటివల్ల విదితమౌతాయి.

అయితే లోపాలు-- నిపేరులోనే వున్నట్లు ఇదంతా స్థూల పరిశీలనం. సూక్ష్మమైన వివరాల్లో కొన్ని లోపాలు అక్కడక్కడ కల్గుతాయి. ఉదాహరణకు: నా సిద్ధాంత గ్రంథమేవుంది తెనుగు వ్యాకరణ వికాసం రెండు సంపుటాల్లో. 1969లో ప్రచురితం. ఇందులోని లోపా లిప్పుడిప్పుడు తెలుస్తున్నాయి–ఇతరులవల్ల కొన్ని, నా అంతట నేను కొన్ని తెలుసుకొంటున్నాను. ప్రౌఢ వ్యాకరణానికి ముందే కందుకూరి వారి సంగ్రహ వ్యాకరణం విరచితమైతే నేను వ్యతిరేకంగా రాసాను. ఉపయోగంలో ఆఖ్యాతకు 'తోడ'వర్ణకం నన్నయ ప్రయోగాలాధారంగా చిన్నయ తొలుత విధించాడని నేను పేర్కొన్నాను. కాని తీరా పరిశీలిస్తే—వైకృత చంద్రికలో వాసుదేవ కవి సూత్రించాడు. చిన్నయ ఆ సూచన నందుకొన్నట్లు విదితమైంది. నేను వైకృత చంద్రిక 1962లో వ్రాసుకొన్నాను. కాని అప్పుడెందుకో యిది కనిపించలేదు. పునర్ముద్రణ యోగ్యతవుంటే సవరించుకోవాలి. ఇంకెన్ని లోపాలున్నాయో ! గాలించాలి.

ఇంకో ఉదాహరణం —

"సందెలను దారిదప్పు మిళింద సుతుల
తేనె పాలిచ్చి చీకట్లం దిరుగనీక

---

* "1927లో చిలుకూరి నారాయణరావుగారు 'పదకొండవ శతాబ్దము నాటి తెలుగుభాష' అనే సిద్ధాంత వ్యాసం వ్రాసి మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో పిహెచ్. డి. 'పట్టం' పుచ్చుకొన్నట్లు డాక్టర్ కులశేఖరరావుగారు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ డైమండ్ జూబ్లీ తెలుగు సంచికలో వ్రాసారు (పుట 101). కాని ఆచార్య జి. యన్. రెడ్డిగారు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో తెలుగుశాఖలో 29–3–79న ఉపన్యాసంలో '1929' అన్నారు. ఆచార్య వాక్యం ప్రమాణంగా స్వీకరించాను.

వస్తున్నాడు!
అఖిలాంధ్ర
ప్రేక్షకలోకానికి
ఉగాది శుభాకాంక్షలు!
శ్రీ వెంకటేశ్వరా
మూవీ క్రియేషన్స్
ఆటగాడు
ఈస్ట్‌మన్‌కలర్
SREE PUBS
Bhavani
నిర్మాత:
జి. రాజేంద్రప్రసాద్
దర్శకత్వం: తాతినేని రామారావు
విడుదల:
నవభారత్
లక్ష్మీచిత్ర శ్రీలక్ష్మీచిత్ర

ఉదయమగుదాక యొడిలోన నిదురబుచ్చు
చేరదీసిన మమతకు జిక్కినళిని॥''

అనే రాయప్రోలు వారి పద్యాన్ని పురస్కరించుకొని ''ఇది అపూర్వ విషయము. ఏ లాక్షణికులును, కవులును, ఈసంబంధ మూహింప లేద''ని డాక్టర్ నారాయణరెడ్డి గారు తమ సిద్ధాంత వ్యాసం — ఆధునికాంధ్ర కవిత్వము : సంప్రదాయములు, ప్రయోగములలో వ్రాసారు. (పుట 302 1967)

పద్మ భ్రమరములకు అనాదిగా నున్న ప్రేయసీ ప్రియ సంబంధమును త్రోసివేసి, మాతా పుత్ర సంబంధము కల్పించుట అపూర్వ విషయం గాదు. క్రీ.శ. 16వ శతాబ్దంలో నున్న తెనాలి రామకృష్ణుడు 'పాండురంగ మాహాత్మ్యము'లో పుష్పభ్రమరములకు మాతా పుత్ర సంబంధాన్ని ఊహించి నూతన కవి సమయాన్ని ఉపజ్ఞా బలంతో రమ్యంగా ప్రయోగించాడు :

''దామోదరుడు యశోదాస్తన్య మానెడు
నని మ్రొక్కు విరిగుత్తి నళిభ్రమింప''

(V – 299)

పూలగుత్తిలో భ్రమరము సంచరించుటను చూచిన కన్యాకుబ్జ రాజకుమారై వాత్సల్య స్ఫోరకంగా కృష్ణుడు యశోదా స్తన్యము గ్రోలుచున్నాడని తలంచుట నవ్యత! అనంతమైన ప్రకృతి యందలి సహజమైన సదమలమైన మాతృ శిశు బంధ మధుర ధర్మమును సంగ్రహించిన రామకృష్ణుని ప్రయోగం మౌలికము;నవ్యాతినవ్యము'' అని ఏడాదిక్రితం 'భారతి'[1] లో ఒక వ్యాసం చదివి ఆనందించాను. ఇటీవల పునర్ముద్రణం పొందిన డాక్టర్ రెడ్డిగారి పరిశోధన గ్రంథాన్ని చూచాను—సవరణ వుంటుందేమో అని. కనిపించలేదు.[2]

పరిశోధకులు కూడా మానవ మాత్రులేకదా!. 'ప్రమాదో ధీమతామపి' అని అన్నారు మన ఆర్యులు. కాళిదాస కవి ఇటువంటి వాటికి రక్షణమార్గం చూపించాడెప్పుడో–''ఏకోహి దోషోగుణ సన్ని పాతే, నిమజ్జతీందోః కిరణేష్వివారికః'' అని.

ఇంత ఎందుకు చెప్పవలసి వచ్చిదంటే — పరిమిత విషయం పరిశోధిస్తే యిలాంటి దొసగులు దొర్లకుండా చూచుకోవచ్చు. మహాకావ్యం (కొన్నివేల పద్యాలైనా) రాస్తేకాని మహాకవి కానట్లుగా, మహాగ్రంథం రాస్తేకాని గొప్ప పరిశోధకుడు కాడనే అభిప్రాయం వెనకటి తరంలో వున్నట్లు గోచరిస్తుంది. మా గురువుగారు సోమ యాజులు గారంటుండేవారు—**Qualitative and Quantitative work** కావాలని. ఇది భారతీయ సంప్రదాయమేమో! అందామంటే 'వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ'నేది భారతీయ సంప్రదాయమేకదా. ఉప జ్ఞాతా పూర్వకమైన రచన కొంచెమైనా గంగిగోవు పాలవంటిదవు తుందనటంలో సందేహంలేదు.

4

సూక్ష్మపరిశోధన : **(Microscopie or Intensive Research)**

ఏకదేశమైన అంశంపై లోలోతులుగా సాగించే పరిశోధన ఈ కోవకు చెందింది.

తెలుగులో ప్రాబ్భన్నయి కాలానికి చెందిన శాసనాలు సుమారు రెండువందలదాకా వుంటాయి. ఈ శాసన పాఠాల్ని నిర్ణయించి, శాసన భాషకు వర్ణనాత్మకంగా వ్యాకరణం రాయటం ఈ విధమైన పరిశోధనం.

ఆంధ్రభాషా చరిత్రలోను, ఆంధ్రభాషా వికాసంలోను ఈ శాసనాల ప్రసక్తి వస్తుంది. తత్కర్తలు ఈ శాసనాలపై కొంత కృషిచేసారు. కాని వారి గ్రథరచనలు చాలా విస్తృతం కావటంచేత, వీటిమీదనే వారి చూపు కేంద్రీకృతం కాలేదు. శ్రీ బూదరాజు రాధాకృష్ణగారు (ప్రస్తుతం తెలుగు అకాడమీ డిప్యూటీ డైరెక్టర్) ఈ విధమైన కృషిచేసారు. ఇదిభాషా విషయిక చారిత్రక పరిశోధనం కూడా కాని వారి సిద్ధాంత చారిత్రక వ్యాక రణం ముద్రితం కాలేదు· ప్రాచీనాంధ్ర శాసనాల్ని, లఘుటిప్పణతో సాహిత్య అకాడమీ ప్రచురించింది.

తెలుగు పదజాతంలో 'తద్భవాలు' ఏకదేశం. ఇవి సంస్కృత జన్యాలే కాకుండా వివిధ ప్రాకృత భాషలనుండి ఏర్పడ్డాయి. వివిధ ప్రాకృత భాషల్లో మంచి కృషిచేసి 'వైకృత పదస్వరూప నిరూపణం' కావించారు, ఆచార్య దొణప్పగారు. కాని వీరిసిద్ధాంత గ్రంథంకూడా అముద్రితంగానే వుండిపోయింది. 'అన్యదేశాల'మీదకూడా సిద్ధాంత వ్యాసాలు వచ్చాయి. కాని అవీ యింతదనుక ముద్రితాలు కాలేదు. ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ లైబ్రరీలోనే వుండిపోయాయి. పరిశోధ నలు కొన్ని డిగ్రీ లిప్పించటమే ప్రయోజనంగా గిలవి. కొన్ని పఠన పాఠనాల్లోకి వచ్చి, విద్యార్థిలోకానికి ఉపకరించేవి. అదృష్టవశాత్తు చాలా పరిశోధనలు తెలుగులో అచ్చవుతున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చాలామందికి ఐదువేల రూపాయలుదాకా గ్రాంటిచ్చి తోడ్పడుతున్నది. ఇంకా పలుకుబడిగల అదృష్టవంతులకు పదేసి వేలు కూడా ఇస్తున్నది. ఇందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందించాలి.

పరిమిత పరిశోధనం సాహిత్య రంగంలో కూడా సాగింది. నాచన సోమనాథుని ఉత్తర హరివంశంమీదనే కృషిచేస్తే అది వరి

---

1 ''కవి సమయములు—క్రొత్త ప్రయోగములు'' శ్రీ కె. వి. రాఘవాచార్య—భారతి—ఏప్రిల్ 1978.

2 పునర్ముద్రణం 1977లోనే జరిగింది· అందుచేత ఈవ్యాసం చూచి వారి సవరించుకోటం సంభవించదు. వారంతటివారు పునరాలోచన చేయటం సాధ్యపడదు. (పుట 286.)

మిత పరిశోధనమే అవుతుంది. ఏ ఒక్క కావ్యాన్నో చేబట్టి సాహిత్య పరంగానే కాక, భాషాపరంగాను సమగ్రమైన పరిశోధనం చేయటం సామాన్య విషయంకాదు. చాలా మంది సాహిత్యపరులు భాషావిషయాన్ని విస్మరించటం విచార్యం. కొంతమంది కావ్యభాషను వర్ణించటం ప్రారంభించి అందులోని ఉత్వసంధులు, ఆగమ సంధులు మొదలైన ప్రసిద్ధ విషయాలన్నీ క్రోడీకరించటమే పరిశోధనం అనుకొంటున్నారు. అంతకన్నా ఆ కావ్యభాషలోని విశిష్టలక్షణాలు— అంటే నుగాగమం రాని రూపాలు; నాగాగమం రానివి; అలాగే కొలకు వంటి ఏకవచన రూపాలు (నిర్ధారకమైనవి) బుత్విక్కు, హనుమానుడు భగవానుడువంటి తత్సమాలు నిరూపిస్తే ఆసక్తి జనకంగాను ప్రయోజనకరంగాను వుంటాయి

పరిమిత పరిశోధనంలోను లోపాలు లేకపోలేదు. అవి ఎంత వరకు లోపమో, గుణమో నిజ్ఞులు నిర్ణయించాలి. ఏ నవలమీదనో డాక్టరేట్ బిరుదు తెచ్చుకొని, ఇంకో నవలను గురించి ప్రశ్నిస్తే నాకు తెలేదంటం విడ్డూరంగానే వుంటుంది. అలాగే సాహిత్యంలో ఒక కావ్యంపై పరిశోధన చేసిన వ్యక్తికి ఇతర కావ్యాలను గూర్చిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానం కూడా లేదని చెప్పకోటం వారి నిజాయితీకి నిదర్శన మౌతుందే కాని ఈమాత్రం నేపథ్య పరిజ్ఞానం లేనివ్యక్తి కింతటి ఉత్తమ బిరుదేమిటని లోకం అనుకుంటుంది.

ఇక్కడ భారత. భారతీయేతర దృక్పథాలున్నాయి. భారతీయ విద్వాంసులు చాలామంది, సర్వజ్ఞులుగా సంచరిస్తారు. తెలేదంటం వారికి నామర్దా, భారతీయేతరులకు తెలేదంటంలో దంభం కనిపిస్తుంది. ప్రతి రంగంలోను నేపథ్య పరిజ్ఞానం ఎంతో వుంటుంది. అది బాగా సంపాదించిన వారికే పరిశోధన కనుమతిస్తే బాగుంటుందేమో !!

5

మరో దృక్కోణంనుండి పరిశీలిస్తే పరిశోధన రెండు విధాలుగా సాగించవచ్చు.

(I) ప్రత్యక్ష పరిశోధన (Direct research)

(II) పరోక్ష పరిశోధన. (Indirect research)

భాషాపరమయిన పరిశోధన ప్రత్యక్షంగా సాగించటానికి బాగా అవకాశాలున్నాయి. ఒక వ్యక్తితో కాని, ఒక సంఘంలోని వ్యక్తులతోగాని ముఖాముఖి సంబంధం పెట్టుకొని వారి భాషణాల్ని ధ్వని విధేయంగా రాసుకొని, టేపు రికార్డు చేసికొని, వారి మాండలికానికి వ్యాకరణం రాయటం. అమెరికాలో ఈ విధమైన ప్రత్యక్ష కృషి చేసిన వారినే భాషాశాస్త్రజ్ఞులుగా గుర్తిస్తారు. అందుకు వారి కనుకూలంగా కొన్నివేల రెడ్ ఇండియన్ భాషలున్నాయి. వాటికి లిపిలేదు. వాటిలో ఏ భాషా మాండలికానికి చెందిన వ్యక్తితోనైనా ప్రత్యక్ష సంబంధం ఏర్పరుచుకోవచ్చు. తమ భాషాశాస్త్ర పాండిత్యాన్ని ఈవిధంగా వారు ప్రయోగశాలలో బెట్టి నిగ్గుతేలుస్తారు. ఇటు వంటి కృషి మనవాళ్లు ఎక్కువగా చేబట్టలేదు. ఆచార్య భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తిగారు తాము అమెరికానుండి వచ్చిన క్రొత్తల్లో అరకు లోయలోని 'కొండ'భాష కిటువంటి వ్యాకరణం రచించారు.

అంతేకాకుండా సాహిత్య అకాడమీ పక్షాన గొప్ప ప్రణాళిక రచించి, ప్రత్యక్ష భాషాపరిశీలకుల్ని దేశం నలు ప్రాంతాలకు పంపి, వ్యవసాయ వృత్తి పదకోశాన్ని చేకూర్చారు. వారి కండదండగా ఆచార్య దొణప్పగారు ఉన్నారు. ఈవిధంగా బూదరాజువారు 'వాస్తు పదకోశం' రచించారు. వివిధ వృత్తులకు ఇలా కోశాలు రచింపచేసి, నశించిపోతున్న పదజాలాన్ని పరిరక్షించాలనే ఆచార్య భద్రిరాజువారి సంకల్పం ఉదాత్తమైంది. ఇది నెరవేరాలంటే సుశిక్షితులు, స్వార్థ రహితులైన భాషాభిమానులు కావాలి. అప్పుడే ఆ కృషి పూర్తిగా ఫలిస్తుంది.

భాషా పరమైన పరోక్ష పరిశోధన మంటే, లిఖిత భాషా సంబంధమైన పరిశోధనం. కన్యాశుల్కంలోని విశాఖ మాండలికం పైగాని, శ్రీ పాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి కథల్లోని తూర్పు గోదావరి మాండలికంపైగాని, లిఖిత సామగ్రి ఆధారంగా చేసే పరిశోధనం 'పరోక్ష పరిశోధనం'. ఇటువంటి కృషి కూడా మన దేశంలో ఎక్కువగా సాగటంలేదు. దీనికి భాషాశాస్త్రంలో సుశిక్షితులైన పర్యవేక్షకులు లేకపోవటం; విద్యార్థులకు భాషాశాస్త్రంపై ఆసక్తి అధికంగా లేకపోవటం; సాహిత్య సంబంధంగా అయితే సులువుగా రచన సాగించ వచ్చుననే దురభిప్రాయం వ్యాప్తిలో వుండటం కారణాలు కావచ్చు.

వ్యాకరణాలాధారంగా కావించే పరిశోధనం కూడా పరోక్షమైనదే. వ్యాకరణ వాఙ్మయ మంతా తీసుకొని చేసే కృషి 'స్థూల పరిశోధన' మైతే; అందులో ఏ ఒక్క లక్షణ గ్రంథమో, లేక ఏ సమాసాలో, కారకమో, కృత్తులో, తద్ధితాలో గ్రహించి వివిధ లక్షణ గ్రంథాలు, కావ్యభాష, వ్యవహార భాష ఆధారంగా చేసే పరిశోధనం ''సూక్ష్మ పరిశోధన'' మనిపించుకుంటుంది. ఇప్పుడీ విధమైన పరిశోధనమే అధికంగా సాగాలి.

సాహిత్య పరంగా ప్రత్యక్ష పరిశోధనం సజీవులయిన కవులైతేనే సాధ్య పడుతుంది. కవితో ప్రత్యక్ష సంబంధం కల్గి, అతని ఆశలు, ఆశయాలు పరిశోధకుడు గుర్తించాలి. కవి మనస్తత్వాన్ని బాగా ఒరపిడి బెట్టి అతనిపై ప్రత్యక్ష, పరోక్ష, అతి పరోక్ష, అంతర్గతాది (Substratum) ప్రభావాలే రీతిగా ప్రసరించాయో పసిగట్ట గల్గాలి. ఇటువంటి పరిశోధన ఇంతవరకు ఏ ఆధునిక కవి మీదనైనా జరిగిందా ? అని అనుమానం.

జానపద సాహిత్యంపై ప్రత్యక్ష పరిశోధనం చేయవచ్చు. ఆయా పాటలు పాడే ప్రజల మధ్య ఉండి, ఆ పాటలు, వాటి ఫణుతులు ప్రత్యక్షంగా గుర్తించి, పాటలు రాసుకొని వానిపై సిద్ధాం

తాలు చేయాలి. లిఖిత జానపద వాఙ్మయంపై కావించే కృషి పరోక్షమైందే. ఇలాంటి కృషి ఇంకా ఎంతో జరగాలి. ఇది తరగని పెన్నిధి.

6

పరిశోధనలు జరుగుతున్న తీరు ననుసరించి, త్రి విధాలుగా ఈ క్రింది రీతిని నిరూపించవచ్చు:

(1) వర్ణనాత్మక పరిశోధనలు: (Descriptive researches) భాషా పరంగా ఒకానొక మాండలికాన్ని గాని, ఒక కవి యొక్క కావ్య భాషనుగాని వర్ణించటం. ఇటువంటి కృషి నన్నయాది కవుల భాషలకు కొందరు కావించారు. ఇతర కవులను గూర్చి ఇంకా ఎంతో జరగాలి.

సాహిత్యపరంగా కావ్యాల్ని వివరించటం గూడ(interpretation) ఇటువంటిదే.

(2) చారిత్రక పరిశోధనలు: (Historical researches) ఈ పరిశోధన సాగటంలేదనే అనిపిస్తుంది. మనకు చారిత్రక నిఘంటువులు లేనేలేవు. సాహిత్య ప్రక్రియ ఎలా ప్రారంభమై అభివృద్ధి చెందిందో చెప్తే అది చారిత్రకమే అవుతుంది.

(3) తులనాత్మక పరిశోధనలు:(Comparative researches) సాహిత్య పరంగాను భాషా పరంగాను ఇటువంటి కృషి జరపవచ్చు

భాషా పరంగా తొలుత ఆచార్య భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి గారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రారంభించారు — తెలుగు ధాతువులపై. తెలుగు దేశ్య ధాతు స్వరూపం ఇతర ద్రావిడ భాషలలోని ధాతు స్వరూపాలతో పోల్చి, మూల ద్రావిడ ధాతువుల్ని నిర్ణయించారు. ఈ కృషిని వారు అమెరికాలోని పెన్సిల్వేనియా యూనివర్సిటీ ఆచార్య ఎమెనోగారి పర్యవేక్షణ క్రింద తుదిముట్టించి, డాక్టరేట్ బిరుదాన్ని అందుకోవటమే కాక భారతీయ భాషా శాస్త్రజ్ఞుల్లో అగ్ర తస్సరులుగా ఖ్యాతి నార్జించారు. వీరి కృషి తమ "ద్రావిడ భాషా నిరుక్తా"నికి(Dravidian Etymological Dictionary) ఎంతో ఉపకరించిందని తత్కర్తలు ఆచార్య బరో, ఆచార్య ఎమెనోలు కృతజ్ఞత ప్రకటించారు, ఆచార్య కృష్ణమూర్తికి.

ఇటువంటి కృషినే "మూల ద్రావిడ క్రియా స్వరూపా"న్ని నిర్ణయించటానికి ఆచార్య పి. యస్. సుబ్రహ్మణ్యంగారు (అన్నామల విశ్వవిద్యాలయ భాషాశాస్త్ర కేంద్రం) కావించి, కీర్తి నార్జించారు. ఈ విధమైన కృషి కృత్తద్ధితముల నిర్ణయంలోను, కారకాదుల్లోను, సాగించవలసి వుంది. దీనికి 23 ద్రావిడ భాషల్లో చొరవ కావాలి. భాషాశాస్త్ర నేపథ్యజ్ఞానం బాగా వుండాలి.

సాహిత్య పరంగా తులనాత్మక పరిశోధన అత్యంత సక్తికరంగా వుంటుంది. సమానేతి వృత్త రచన కావించిన కవులను తులనాత్మకంగా పరిశీలించి వారి వారి కవిత్వ పటుత్వాన్ని బేరీజు వేయవచ్చు. ఈ కవులు సమకాలీనులు, సమాన కవితాదర్శాలు కలవారైతే ఇంకా ఇది శోభిస్తుంది. పూర్వం కందుకూరి వీరేశలింగం, నడకుదిటి వీరరాజు వంటి సాహిత్యవేత్తలు ఉత్తర హరివంశ కర్త నాచన సోమనాథుడ్ని, హరి వంశ కర్త ఎఱ్ఱాప్రెగ్గడను పోల్చి, ఎఱ్ఱన కవిత కన్న సోమన కవిత మిన్న అని, వైభవోపేతమైనదని ప్రశంసించారు. కాని రసజ్ఞులు రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు పైవారి వాదాల్ని రమ్యంగా పూర్వ పక్షం చేసి, ఎఱ్ఱన కవిత సత్వోద్రిక్తమైనదని, ఇల్లాలి వంట వంటిదని, సహజ సౌందర్య విలసితమైనదని నిరూపించారు. ఈ విధమైన తారతమ్యం వారి లక్ష్యాల్లో గల భేదాల్ని అనుసరించి ఏర్పడింది. సోమన్నది ప్రౌఢ ప్రబంధ రచన, ఎఱ్ఱనది అల్పధీమంతులకు ఆనందాన్ని చేకూర్చే పురాణరచన. ఇటువంటి వాఙ్మయ రహస్యాలు గుర్తించ కుండా చేసే విమర్శ గురిలేని వేట లాగా వుంటుంది.

తులనాత్మక పరిశోధన ఏక భాషా కవులలోనే కాక అనేక భాషలకు చెందిన కవులను గూడ గైకొని నిర్వహించవచ్చు. హిందీ కవులను తెలుగు కవులతో పోల్చి తులనాత్మక పరిశోధన చాలా జరిగినట్లు వింటున్నాం.

వేమన వంటి తెలుగు ప్రజాకవిని, సర్వజ్ఞునివంటి కన్నడ ప్రజాకవిని తులనాత్మకంగా పరిశోధించి, డాక్టరేటు బిరుదం అందుకొనే అదృష్టం మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ ఆంధ్రా చార్యులు శ్రీ గంధం అప్పారావుగారికి దక్కింది. వారి సిద్ధాంత వ్యాసం ఈ మధ్యనే మద్రాసులో ఆవిష్కృతమైంది. ఎటువంటి పాండిత్యాడంబరాలకు పాలుపడకుండా, కేవలం విషయ ప్రధాన దృష్టితో కావించిన పరిశోధనమిది.

మైసూర్ను విశ్వ విద్యాలయ తెలుగు శాఖాధిపతులు, కన్నడాంధ్ర భాషా నిష్ణాతులు, కవులు, డాక్టర్ బాడాల రామయ్యగారు తెలుగు భారతాన్ని, కుమార వ్యాసుని కన్నడ భారతంతో పోల్చి నన్నయాది తెలుగు కవుల ప్రతిభా వ్యుత్పత్తుల్ని నిగ్గు తేల్చారు, అనేక వ్యాసాల్లో. వీరు స్వయంగా కవులు, పరిశోధకులునై, బసవేశ్వరుని కాలాన్ని అపూర్వంగా నిర్ణయించటమేకాక, ఆతని వచనాల్ని మధురాతి మధురంగా అనువదించి డి. లిట్. అందుకొన్నారు. కవితా ప్రాభవం, విమర్శన వివేకం రెండూ ఒక్కరిలో ఉండటం అపూర్వం.

ఇప్పుడనేక విశ్వ విద్యాలయ కేంద్రాల్లో, స్నాతకోత్తర కళాశాలల్లో ఆంధ్ర ఆంధ్రేతర ప్రాంతాల్లో తెలుగు పరిశోధన మూడు

పూలు, ఆరు కాయలుగా సాగుతుంది. పునరుక్త పరిశోధనలు**కూడా** సాగుతున్నాయి సాహిత్యపరంగా పునరుక్త కృషి అసహ్యమనిపించు కోదు–వ్యక్తి నిష్ఠమైన రచనా తారతమ్యం ఉంటుంది కాబట్టి. భాషాపరంగా చేసేది విశేషంగా వస్తు నిష్ఠంగ (Objective) వుంటుంది కాబట్టి నివారించటం మంచిది.

ఈ కృషినంతా సమన్వయించటానికి తెలుగు అకాడమీవారు ప్రయత్నిస్తున్నారు. వీరు ''తెలుగు పరిశోధన సంహిత'' నొకదాన్ని ప్రచురించారు. ఇందులో ఒక వందమంది దాకా కావించిన, కావిస్తున్న పరిశోధన వివరాలున్నాయి. ఇంకా విస్తృత ప్రాతిపదికమీద తెలుగులో జరుగుతున్న పరిశోధన కృషిని సమీకరించటానికి తెలుగు అకాడమీ యత్నిస్తున్నది. ఇంత మాత్రంతో తృప్తిపడరాదు. ఒక్కొక్క పరిశోధనలోని ఉపజ్ఞతను మంచి పండితులచేత సంక్షిప్తంగా సమీక్షింపచేస్తే బాగుంటుంది. ఆయాపరిశోధకులు తాము పెట్టుకొన్న లక్ష్యాలు తమ వ్యాసాలద్వారా సాధించి సఫలులైనారా లేదా అనే సమీక్ష జరగాలి. శ్రీ అరవిందులు విమర్శతత్త్వాన్ని యిలా పేర్కొన్నారు –

The true spirit of criticism is to seek in a literature, what we can find in it, great or beautiful; but not to demand from it, what it does not seek to give.

పరిశోధకులకు, పరిశోధనల్ని పరీక్షించేవారికి పైవి వేద వాక్యాలు.

7

కొన్ని సందేహాలు సామాన్యులకు జనిస్తాయి. సాహిత్య పరిశోధన గొప్పదా? భాషా విషయక పరిశోధన గొప్పదా? అని. దేని కదే గొప్ప. నిజానికి భాషా పరిశోధన, దాని మెలకువ తెలిస్తే యాంత్రికంగా చేయవచ్చు. కాని సిద్ధాంతాలు చేయాలంటే ఎందులోనైనా (కళలోగాని శాస్త్రంలోగాని) అంతఃకరణ ప్రేరణం (Intuition) కలగాలి. అది నిర్మలచిత్తు ఉన్నప్పుడే కల్గుతుంది.

ఒక్కొక్కప్పుడు సాహిత్య పరిశోధనే కష్టతరమైంది. ఇందులో విషయ ప్రతిపాదనలో రచయితకు ఆకర్షణీయమైన శైలి కావాలి. మహాకవుల ఆత్మీయతను నిర్ణయించటానికి జాతిసంస్కృతి, లోతులు తెలియాలి. మనస్తత్వశాస్త్ర పరిజ్ఞానం కావాలి. సామాన్య కవులను గూర్చిన పరిశోధన కింతటి పరిజ్ఞానంతో పని లేదు. నన్నెచోడుడు, పాల్కురికి సోమనాథుడు వంటి కవుల కవితా మహత్తులో దాగిన మతాచార సంపద, వివిధాగమ విజ్ఞత సామాన్య పరిశోధనలవల్ల విదితమౌతాయా? శ్రీకృష్ణదేవరాయల వైష్ణవ భక్తిప్రపత్తులు, పోతన వంటి భక్తకవి యోగి అభేద భక్తితత్త్వం సామాన్య సారస్వత విద్యార్థుల అవగాహన కందుతాయా? అందుకు వారు ప్రత్యేక గురువుల సేవచేసికాని ఆ విషయాలను తరించలేరు. అందుకే అంటారు – భగవాన్ భర్తృహరి :

''అనుపాసిత వృద్ధానామ్ విద్యానాతి ప్రసీదతి'' యక్ష ప్రశ్నల్లో భగవాన్ వ్యాసుడనిపిస్తాడు.

''అతిశయముగ బుద్ధిమంతుడగు బుధ సేవన్''. నేటి పరిశోధకుల కిది ఎంతో అవసరం అనిపిస్తుంది.

సారస్వత పరిశోధకులు భాష విషయికంగాను; భాషాపరిశోధకులు సారస్వత విషయికంగాను ఏవగింపును పెంచకూడదు. అసలు ఉండనే కూడదు. సారస్వతం లేనిది భాష ఉంటుంది కాని, భాష లేంది సారస్వతం లేదు. శబ్దాన్ని బాగా గుర్తించి ప్రయోగిస్తాడు మహాకవి. ఒక్కొక్క పదం, పదబంధం ఆతని అనుభూతికి ప్రతీక. ఆ అనుభూతి విశిష్టతను గ్రహించటానికి ఆ ప్రతీకలే ఆధారం. అందుకే మహాభాష్య కర్త అంటారు : ఏకశ్శబ్దః సమ్యక్ జ్ఞాతః సుష్టు ప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే కామ ధుక్ భవతి''. కేవల శబ్ద జ్ఞానం వుంటే చాలదు. దాన్ని బాగా ప్రయోగించకలగాలి. అప్పుడు కామధేనువు దగ్గర పాలు తాగినంత ఆనందం కల్గుతుంది. అంతటి ఆనందం ఎంతమంది అనుభవిస్తున్నారు? ఆంగ్లంలోని ఈ క్రింది పంక్తులు అందరు గుర్తించాలి :

"Break the word and free the thought;
Break the thought and free the idea;
Break the idea and free the image;
Break the image and free the concept;
Break the concept and free the experience."

కవి అనుభవాన్ని గ్రహించాలంటే ఇంతటి మథనం జరగాలి. అందుచేత ఏ రంగంలో కృషి చేస్తున్నా లోలోతులకు మునిగిపోయి ఆణిముత్యాలు తీసుకురావాలి. ఒకమైలో, రెండు మైళ్లో పోయి పైపైని సార చేపలు పట్టుకురావటం ఘనత కాదు. అంతస్తు పెంచుకోవాలి; అహంకారం తగ్గించుకోని, వ్యక్తులకుగాక విజ్ఞానానికి 'దాసోఽహం' అనాలి. 'సోఽహం' అనే వారి పరిశోధనల తీరు చాలా విడ్డూరంగా వుంటున్నాయి.

సామూహిక పరిశోధన మలావుంచి, వ్యక్తిగతమైన పరిశోధన మొత్తంమీద రెండు విభాగాలుగా జరుగుతున్నది. (i) భాషా పరం (ii) సాహిత్యపరం.

భాషాపరమైన కృషిని నాలుగవాంతర భేదాలుగా వింగడించవచ్చు: (1) వ్యాకరణశాస్త్ర సంబంధం: ఇందులో సాంప్రదాయికమైన సమన్వయాలేకాకుండా, భాషాశాస్త్రపరమైన సమన్వయాలు,

సమున్మేషాలు ఉండవచ్చు. (2) భాషాశాస్త్ర సంబంధి: ఇందులో సామాన్య భాషా వ్యవస్థను గూర్చిన పరిశోధనం ఉంటుంది. ఈ పరిశోధన ఏ భాషాశాస్త్ర విభాగాలలోనైనా (Linguistics Departments and Advanced Centres) నిర్వహింపబడవచ్చు. (3) నైఘంటిక సంబంధి (Lexicographic research): ఇటువంటి కృషి దురదృష్టవశాత్తు విశేషంగా సాగటంలేదు. ఇది సామూహికంగా జరిగితేనే మంచిది. (4) ఆర్థికం (Semantics) : ఈ శాఖకు సంబంధించినంతవరకు పరిశోధించినవారు ఆచార్య జి. యన్. రెడ్డిగారొక్కరే. అర్థ విపరిణామం తత్సమాలలో, తద్భవాలలో, అన్య దేశ్యాల్లో ఏ రీతిగా సంభవిస్తున్నది విస్తృతంగా కృషిచేయాలి.

సాహిత్యపరమైన కృషి స్థూలంగా రెండు విధాలు : (1) నాగరక సాహిత్య పరం (2) జానపద సాహిత్యపరం.

నాగరక సాహిత్యంలో పరిశోధన (1) కావ్యం మీద గాని, (2) కవిమీద గాని, (3) ఒకానొక ప్రక్రియమీద గాని సూక్ష్మంగా సాగించవచ్చు. ఇటువంటి కృషి విస్తృతంగా సాగుతున్నదే కాని అది ఎంతవరకు లోలోతుగా సాగింది, అనేది ప్రశ్న. పరిశోధన కాల పరిమితిలో అగాధంగా సాగాలంటే పరిశోధకుడు మహాయోగి కావాలి. సత్యాన్వేషి కావాలి. విషయం తెలిసికోటం మంచిది. అందులో జీవించటం ఇంకా మంచిది. తదేవాహం పరిపూర్ణత అవుతుంది.

''సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్.''

Printed and Published for Nageswara Rao Estate (Private) Ltd., by S. Radhakrishna at the Andhra Patrika Press, Gandhinagar, Vijayawada-3. Editor S. Radhakrishna, Vijayawada. Phones: 75667 & 75226.

శ్రీరస్తు — శ్రీ త్రిపురసుందరీ ...భ్యాం నమః

శ్రీ రౌద్రి నామ సంవత్సర పూర్ణశాస్త్రీయ (ఆంధ్రపత్రికా) పంచాంగమ్

బ్రహ్మశ్రీ శ్రీమత్పిడపర్తి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిణః పుత్రాభ్యాం

శ్రీ కాంచీ కామకోటి పీఠ సంస్థానాఽఽస్థాన సిద్ధాన్తిభ్యాం

"దైవజ్ఞ చిన్తామణి" శ్రీ చినకృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, "భాషాప్రవీణ" శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిభ్యాం ప్రణీతమ్

సహరచయితారశ్చిరంజీవినః శ్రీ పూర్ణకల్యాణవీరభద్రశర్మా - శ్రీ వీరేశ్వరశాస్త్రి ప్రభృతయశ్చ

విఘ్నేశ విధిమార్తాండ చంద్రేంద్రోపేన్ద్ర వందిత నమో గణపతే తుభ్యం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతే.

వేదమయీం నాదమయీం విందుమయీం పరపదోద్య దిందుమయీం

మంత్రమయీం తంత్రమయీం ప్రకృతిమయీం నౌమి విశ్వవికృతిమయీం.

సంవత్సర ఫలము

ఈ సంవత్సరమున రాజు,ధాన్యాధిపతి చంద్రుడు.మంత్రిరవి. సేనాధిపతి, అర్ఘాధిపతి, మేఘాధిపతి శని. సస్యాధిపతి, నీరసాధిపతి బుధుడు. రసాధిపతి శుక్రుడు. ఇట్లు నవనాయకులలోను 5 ఆధిపత్యములు శుభులకయినవి. 30 ఆధిపత్యములలో 16 శుభులకయినవి. సర్వసస్య సముదాయమగు 16 వీసములలో 7 వీసముల పంట ఫలించును. పశుపాలకుడు శ్రీకృష్ణుడు. దొడ్డిపెట్టువాడు యముడు. దొడ్డి విడిపించువాడు బలరాముడు. మూడు కుంచముల వర్షము. వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది ప॥వార్ధక్య వయోవిశిష్ట గణికా హస్తమందు. తత్ప్రభృతి. ఆశ్వయుజ శు ౧౧ సోమ ప॥బాల్యవయో విశిష్ట బ్రాహ్మణ హస్తమందు. తత్ప్రభృతి. ఆవత్సరం. యౌవన వయోవిశిష్ట బ్రాహ్మణహస్తమందు కుంచముండును. రెండు పంటలును సమానముగ పండును. భాద్రపద శు౫ ఆది॥ గోదావరీ అంత్య పుష్కరములు. భాద్రపద బ౨ శుక్ర॥ సార్ధత్రికోటితీర్థసహిత కృష్ణానదీ పుష్కర ప్రారంభము.

మౌఢ్యాదికములు

అధికజ్యేష్ఠ బ౧౨మంగళ ప్ర॥నిజజ్యేష్ఠ శు౭ శుక్ర ప॥శుక్రమౌఢ్యము శ్రావణబ౧బుధ ప్ర॥ భాద్రపద బ౩శని ప॥ గురు మౌఢ్యము. మాఘ బ౫ మంగళ ప్ర॥ ఆవత్సరం పునశ్శుక్ర మౌఢ్యము. సింహ గురు దోషములు గూర్చి ముహూర్తములలో చైత్ర, వైశాఖ, నిజజ్యేష్ఠ, శ్రావణమాసములవద్ద విపులముగ విమర్శించబడినది. జ్యేష్ఠమాసమధికమాసము.

శకములు

కల్యాద్యబ్దాః ౫౦౮౧	శాలివాహనశకః ౧౯౦౨
ఫసలీసన్ ౧౩౮౯,౯౦	హిజరీసన్ ౧౪౦౦,౧౪౦౧
క్రీస్తుశకః 1980, 81	భారతస్వాతంత్ర్య శకః33,34

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, గాంధీనగరం, విజయవాడ - 3

పంచాంగ పద్ధతి వివరణము

ఇందు కాలమానము యథాప్రకారముగా విజయవాడ, గుంటూరు, ఏలూరు మొదలగు ఆంధ్రప్రదేశ్ మధ్యభాగమునకు చూపబడినది. తిధి, నక్షత్రములు ఘటికలలోను, గంటలలోను కూడ చూపబడినవి. శుభ ముహూర్తములు—దుర్ముహూర్తములు—వర్జ్యములు—మహాపాతలు గంటలలో మాత్రం చూపబడినవి. యోగకరణ, అమృత, గృహ ప్రవేశములు ఘటికలలో మాత్రం చూపబడినవి. భారత ప్రభుత్వముచే నియమింపబడిన కాలెండరు రిఫార్మ్ కమిటీవారి నిర్ణయము ననుసరించి ప్రకటింపబడిన ఇండియన్ ఎఫెమెరీసు అండ్ నాటికల్ అల్మనాక్కునకు సరిపడునట్లు చూపబడినవి. నూతన వేధశాలల యందు కనుగొనబడిన భూకేంద్రమునకు సరిపడు వాస్తవిక రవి చంద్రులచే సాధింపబడిన తిథ్యాధికము, గ్రహసంచారము చూపబడినవి. ఈ తిథ్యాధి గ్రహ సంచారములే పంచాంగమున వ్రాసినట్లు ఆకసమున సరిపడుచున్నవి. ఇందు తిథ్యాది, ఘటికలు, ఉదయాస్తమయములు, శుభ ముహూర్తములు, దుర్ముహూర్తములు, లగ్నాంతకాలములు, విజయవాడ, గుంటూరు, ఏలూరు ప్రాంతములకు చూపబడినవి. నిరయణ స్ఫుటగ్రహములు ఇండియన్ ష్టాండర్డుటయము ననుసరించి గం.5-29 ని. లకు చూపబడినది. దేశాంతర చక్రములును చూపబడినవి. ఇందు వేదాంగ జ్యోతిషమున సూచింపబడిన అశ్విన్యాదిని గ్రహించి ఈ పంచాంగ రచన చేసియున్నాము గావున వైదికము సనాతనము గూడ యగుచున్నది. 10 అక్షాంశ లగాయతు 30 అక్షాంశ వరకు లగ్న ప్రమాణములు యివ్వబడినవి. శాస్త్రమునకు ప్రత్యక్షమునకు సముచితమై యొప్పు ఈ పంచాంగమును గ్రహించి శ్రౌతస్మార్త కర్మల నాచరింప గోరుచున్నాము.

తిథ్యాదికమునందు దేశాంతర చక్రము

	చైత్ర మేష	వైశాఖ వృషభ	జ్యేష్ఠ మిథున	ఆషాఢ కర్కాటక	శ్రావణ సింహ	భాద్ర కన్యా	ఆశ్వీజ తులా	కార్తిక వృశ్చిక	మార్గశిర ధను	పౌష మకర	మాఘ కుంభ	ఫాల్గున మీన
మైసూరు	—౩౯	—౪౯	—౫౬	—౫౯	—౫౬	—౪౯	—౩౯	—౩౦	—౨౩	—౨౦	—౨౩	—౩౦
బెంగుళూరు	—౩౦	—౩౭	—౪౪	—౪౮	—౪౪	—౩౭	—౩౦	—౨౨	—౧౬	—౧౪	—౧౬	—౨౨
అనంతపురం	—౩౦	—౩౪	—౩౮	—౩౯	—౩౮	—౩౪	—౩౦	—౨౬	—౨౩	—౨౧	—౨౩	—౨౬
బళ్ళారి	—౩౮	—౪౦	—౪౩	—౪౪	—౪౩	—౪౦	—౩౮	—౩౪	—౩౨	—౩౧	—౩౨	—౩౪
కర్నూలు	—౨౬	—౨౮	—౨౭	—౨౯	—౨౭	—౨౮	—౨౬	—౨౪	—౨౩	—౨౨	+౨౩	—౨౪
హైదరాబాద్	—౨౧	—౨౦	—౧౭	—౧౭	—౧౭	—౨౦	—౨౧	—౨౩	—౨౫	—౨౫	—౨౫	—౨౩
వరంగల్లు	—౧౦	— ౮	— ౪	— ౩	— ౪	— ౮	—౧౦	—౧౩	—౧౬	—౧౮	—౧౬	—౧౩
తిరుపతి	—౧౩	—౧౯	—౨౪	—౨౮	—౨౪	—౧౯	—౧౩	— ౮	— ౨	+ ౦	— ౨	— ౮
నెల్లూరు	— ౬	—౧౧	—౧౪	—౧౬	—౧౪	—౧౧	— ౬	— ౨	+ ౨	+ ౪	+ ౨	౨
కుంభకోణం	—౧౨	—౨౪	౩౪	—౩౭	—౩౪	—౨౪	—౧౨	— ౦	+ ౯	+౧౩	+ ౯	— ౦
కాంచీపురం	— ౯	—౧౮	—౨౪	—౨౬	—౨౪	—౧౮	— ౯	— ౧	+ ౬	+ ౭	+౬	— ౧
మద్రాస్	— ౪	—౧౧	—౧౮	—౨౦	—౧౮	—౧౧	— ౪	+ ౪	+౧౦	+౧౨	+౧౦	+ ౪
భద్రాచలం	+ ౩	+ ౫	+ ౮	+ ౭	+ ౮	+ ౫	+ ౩	+ ౦	— ౨	—౩	— ౨	+ ౦
బందరు	+ ౫	+ ౫	+ ౪	+ ౪	+ ౪	+ ౫	+ ౫	+ ౬	+ ౮	+ ౮	+ ౮	+ ౬
రాజమండ్రి	+ ౧౧	+౧౩	+౧౩	+౧౪	+౧౩	+౧౩	+౧౧	+౧౦	+ ౯	+ ౯	+ ౯	+౧౦
విజయనగరం	+ ౨౭	+౩౨	+౩౪	+౩౬	+౩౪	+౩౨	+౨౭	+౨౪	+౨౧	+౨౦	+౨౧	+౨౪
బరహాంపురం	+ ౪౨	+౪౭	+౫౩	+౫౫	+౫౩	+౪౭	+౪౨	+౩౬	+౩౧	+౨౯	+౩౧	+౩౬

సూచన

విజయవాడ నుండి భారత ప్రభుత్వము వారిచే నిర్ణయింప బడిన చైత్రాది మాసారంభము (అనగా మేషాది సాయన మాసారంభము). యందు కలుగు దేశాంతర విఘటికలు యీ పై చక్రమునందు చూపబడినవి. స్వగ్రామమునకు సమీపమందున్న పట్టణమునకు అభీష్ట మాసాదియందు గల విఘటికలను యీ చక్రమునను సరించి విజయవాడకు పశ్చిమ దేశములయందుండు వారు యీ పంచాంగ మందలి తిథ్యాదులలో తీసివేయగాను, ప్రాగ్దేశములవారు కలుపగాను స్వస్థానమునకు సూర్యోదయాది తిథ్యాది కాలము లగుచున్నవి. యీ విజయవాడ యామ్యోత్తర రేఖకు సమీపమందుగల దక్షిణోత్తరదేశముల వారు ఇందు ఆయా మాసములలో చూపిన + ధన — రుణ చిహ్నాలను గుర్తించి సంస్కరించుకొన వలయును. ఇందుచూపిన విఘడియలు మాసాదియందు చూపబడినవి. మాసమధ్యయందు త్రైరాశికముచే దేశాంతరమును గ్రహించి సంస్కరించినచో సూర్యోదయాది స్ఫుటతిథ్యాది కాలములగును. ఇష్టగ్రామమునకు సూర్యోదయ గంటలు పై ప్రకారము దేశాంతర విఘటికల కగు నిమిషములను ఈ విజయవాడ కగు సూర్యోదయ గంటలలో ధనరుణ చిహ్నాలకు వ్యత్యస్తముగా (అనగా విజయవాడకు పశ్చిమ దేశమందుండు వారు కలుపగను, ప్రాగ్దేశవాసులు (తీసివేయ గను) సంస్కరించిన యెడల స్టాండర్డ్ టైము ననుసరించి ఇష్ట గ్రామమునకు సూర్యోదయ గంటలగును; ఈ ప్రకారము సూర్యాస్తమయ కాలమును చేయరాదు.

లగ్నాంతకాలములయందు దేశాంతర చక్రము

	మీన	మేష	వృష	మిథు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ
మైసూరు	+19	+22	+24	+23	+20	+17	+13	+10	+ 8	+ 4	+11	+15
బెంగుళూరు	+14	+17	+19	+18	+16	+13	+10	+ 7	+ 5	+ 6	+ 8	+11
అనంతపురం	+13	+15	+15	+15	+14	+12	+11	+ 9	+ 2	+ 9	+10	+11
బళ్ళారి	+16	+17	+17	+17	+16	+15	+14	+13	+12	+13	+13	+15
కర్నూలు	+11	+11	+12	+11	+11	+10	+10	+ 9	+ 9	+ 1	+10	+10
హైదరాబాదు	+ 8	+ 7	+ 7	+ 7	+ 8	+ 8	+ 9	+10	+10	+10	+ 9	+ 9
వరంగల్లు	+ 3	+ 2	+ 3	+ 1	+ 2	+ 4	+ 5	+ 6	+ 7	+ 6	+ 5	+ 4
తిరుపతి	+ 7	+ 9	+11	+10	+ 8	+ 6	+ 3	+ 1	— 0	+ 0	+ 2	+ 5
నెల్లూరు	+ 4	+ 5	+ 6	+ 6	+ 5	+ 3	+ 1	— 1	— 1	— 1	+ 0	+ 2
మదరాస్	+ 4	+ 6	+ 8	+ 7	+ 5	+ 2	+ 1	— 4	— 5	— 4	— 2	+ 1
కుంభకోణం	+ 9	+13	+15	+14	+11	+ 6	+ 1	— 3	— 5	— 4	— 1	+ 4
కాంచీపురం	+ 6	+ 9	+10	+10	+ 7	+ 4	+ 1	— 2	— 3	— 3	— 0	+ 3
భద్రాచలం	— 2	— 3	— 3	— 3	— 2	— 1	— 0	+ 1	+ 1	+ 1	+ 0	— 1
బందరు	— 2	— 2	— 2	— 2	— 2	— 2	— 2	— 3	— 3	— 3	— 3	— 2
రాజమండ్రి	— 5	— 5	— 5	— 5	— 5	— 5	— 4	— 4	— 4	— 4	— 4	— 4
విజయనగరం	—12	—14	—14	—14	—13	—12	—10	— 9	— 8	— 8	— 9	—11
బరహాంపురం	—19	—21	—22	—22	—20	—17	—15	—13	—11	—12	—14	—16

ఇందు చూపబడిన లగ్నాంతకాలములు స్టాండర్డు టైము ననుసరించి విజయవాడకు లగ్నాంతకాలము లగుచున్నవి. ఇతర దేశముల వారు, ఈ చూపబడిన దేశాంతర చక్రము ననుసరించి, ఆయా లగ్నాంత కాలములకు చూప బడిన నిమిషములన్ను, విజయవాడకు పశ్చిమదేశమున నుండువారలు ఆ యా కాలములలో కలుపగాను, ప్రాగ్దేశములయందుండువారు తీసివేయగను, స్టాండర్డు టైముననుసరించి ఇష్టమగు నాయానగరములకు లగ్నాంత కాలము లగును. తిథులలో ప్రతిమాసము దిగువను ప్రతిరోజున లగ్నాంత కాలములు చూపబడినవి.

భారతదేశమున ఆయా అక్షాంశ ప్రదేశములకు మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణములు — ఘటికలు-విఘటికలు-పరలు

అక్షాంశ	మేషము	వృషభము	మిధునము	కర్కాటకము	సింహము	కన్య	తుల	వృశ్చికం	ధనుస్సు	మకరం	కుంభం	మీనం
	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర	ఘ. విఘ. పర	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.
10	౪-౩౫-౧౬	౫-౮-౧౧	౫-౨౮-౧౧	౫-౨౦- ౧	౫- ౨-౧౯	౪-౫౭-౫౧	౫-౧౧-౧౩	౫-౨౭-౨౧	౫-౨౦-౫౧	౪-౫౦-౧౬	౪-౨౨-౧౭	౪-౧౬-౧౪
11	౪-౩౩-౨౬	౫- ౭-౧౦	౫-౨౮-౩౫	౫-౨౧-౩౨	౫- ౪-౨౨	౪-౫౯-౫౯	౫-౧౩- ౪	౫-౨౮-౨౦	౫-౨౦-౨౮	౪-౪౮-౪౪	౪-౨౦-౧౪	౪-౧౪- ౬
12	౪-౩౧-౩౪	౫- ౬-౧౧	౫-౨౮-౫౭	౫-౨౩- ౫	౫- ౬-౨౬	౫- ౨- ౮	౫-౧౪-౫౫	౫-౨౯-౨౦	౫-౨౦- ౫	౪-౪౭-౧౨	౪-౧౮-౧౦	౪-౧౧-౫౭
13	౪-౨౯-౪౧	౫- ౫-౧౧	౫-౨౯-౨౦	౫-౨౪-౩౮	౫- ౮-౩౧	౫- ౪-౧౮	౫-౧౬-౪౭	౫-౩౦-౨౧	౫-౧౯-౪౨	౪-౪౫-౩౮	౪-౧౬- ౫	౪- ౯-౪౮
14	౪-౨౭-౪౮	౫- ౪- ౯	౫-౨౯-౪౪	౫-౨౬-౧౨	౫-౧౦-౩౮	౫- ౬-౨౮	౫-౧౮-౪౧	౫-౩౧-౨౧	౫-౧౯-౧౯	౪-౪౪- ౪	౪-౧౩-౫౯	౪- ౭-౩౭
15	౪-౨౫-౫౩	౫- ౩-౯	౫-౩౦- ౭	౫-౨౭-౪౭	౫-౧౨-౪౫	౫- ౮-౩౯	౫-౨౦-౩౬	౫-౩౨-౨౩	౫-౧౮-౫౫	౪-౪౨-౨౯	౪-౧౧-౫౨	౪- ౫-౨౫
16	౪-౨౩-౫౮	౫- ౨- ౭	౫-౩౦-౩౦	౫-౨౯-౨౩	౫-౧౪-౫౩	౫-౧౦-౫౩	౫-౨౨-౩౧	౫-౩౩-౨౫	౫-౧౮-౩౧	౪-౪౦-౫౩	౪- ౯-౪౩	౪- ౩-౧౨
17	౪-౨౨- ౧	౫- ౧-౩	౫-౩౦-౫౫	౫-౩౧- ౦	౫-౧౭- ౨	౫-౧౩- ౮	౫-౨౪-౨౮	౫-౩౪-౨౮	౫-౧౮- ౭	౪-౩౯-౧౬	౪- ౭-౩౪	౪- ౦-౫౭
18	౪-౨౦- ౩	౪-౫౯-౫౯	౫-౩౧-౨౦	౫-౩౨-౩౯	౫-౧౯-౧౩	౫-౧౫-౨౪	౫-౨౬-౨౭	౫-౩౫-౩౨	౫-౧౭-౪౨	౪-౩౭-౩౭	౪- ౫-౨౩	౩-౫౮-౪౧
19	౪-౧౮- ౩	౪-౫౮-౫౪	౫-౩౧-౪౫	౫-౩౪-౧౯	౫-౨౧-౨౬	౫-౧౭-౪౧	౫-౨౮-౨౭	౫-౩౬-౩౭	౫-౧౭-౧౭	౪-౩౫-౫౮	౪- ౩- ౯	౩-౫౬-౨౪
20	౪-౧౬- ౧	౪-౫౭-౪౮	౫-౩౨-౧౦	౫-౩౬- ౦	౫-౨౩-౪౧	౫-౨౦- ౧	౫-౩౦-౨౮	౫-౩౭-౪౨	౫-౧౬-౫౩	౪-౩౪-౧౬	౪- ౦-౫౫	౩-౫౪- ౫
21	౪-౧౩-౫౮	౪-౫౬-౪౧	౫-౩౨-౩౬	౪-౩౭-౪౩	౫-౨౫-౫౭	౫-౨౨-౨౨	౫-౩౨-౩౧	౫-౩౮-౪౯	౫-౧౬-౨౭	౪-౩౨-౩౩	౩-౫౮-౩౯	౩-౫౧-౪౪
22	౪-౧౧-౫౨	౪-౫౫-౩౪	౫-౩౩- ౨	౫-౩౯-౨౭	౫-౨౮-౧౫	౫-౨౪-౪౫	౫-౩౪-౫౬	౫-౩౯-౫౩	౫-౧౬- ౧	౪-౩౦-౪౯	౩-౫౬-౨౧	౩-౪౯-౨౧
23	౪- ౯-౪౫	౪-౫౪-౨౫	౫-౩౩-౨౮	౫-౪౧-౧౪	౫-౩౦-౩౫	౫ ౨౭-౧౦	౫-౩౬-౪౩	౫-౪౦- ౭	౫-౧౫-౩౩	౪-౨౯- ౩	౩-౫౪- ౧	౩-౪౬-౫౬
24	౪- ౭-౩౭	౪-౫౩-౧౪	౫-౩౩-౫౫	౫-౪౩- ౨	౫-౩౨-౫౮	౫-౨౯-౩౭	౫-౩౮-౫౩	౫-౪౨-౧౭	౫-౧౫- ౬	౪-౨౭-౧౫	౩-౫౧-౩౯	౩-౪౪-౨౮
25	౪- ౫-౨౫	౪-౫౨- ౨	౫-౩౪-౨౩	౫-౪౪-౫౨	౫-౩౫-౨౨	౫-౩౨- ౬	౫-౪౧- ౩	౫-౪౩-౨౯	౫-౧౪-౩౯	౪-౨౫-౨౫	౩-౪౯-౧౪	౩-౪౧-౫౯
26	౪- ౩-౧౧	౪-౫౦-౪౮	౫-౩౪-౫౨	౫-౪౬-౪౪	౫-౩౭-౫౦	౫-౩౪-౩౮	౫-౪౩-౧౭	౫-౪౪-౪౩	౫-౧౪-౧౧	౪-౨౩-౩౨	౩-౪౬-౪౭	౩-౩౯-౨౭
27	౪ ౦-౫౪	౪-౪౯-౩౪	౫-౩౫-౨౦	౫-౪౮-౩౯	౫-౪౦-౧౯	౫-౩౭-౧౩	౫-౪౫-౩౪	౫-౪౫-౫౮	౫-౧౩-౪౧	౪-౨౧-౩౮	౩-౪౪-౧౭	౩-౩౬-౫౩
28	౩-౫౮-౩౫	౪-౪౮-౧౭	౫-౩౫-౫౦	౫-౫౦-౩౫	౫-౪౨-౫౨	౫-౩౯-౫౦	౫-౪౭-౫౩	౫-౪౭-౧౪	౫-౧౩ ౧౨	౪-౧౯-౪౧	౩-౪౧-౪౪	౩-౩౪-౧౫
29	౩-౫౬-౧౪	౪-౪౬-౫౮	౫-౩౬ ౨౦	౫-౫౨-౩౫	౫-౪౫-౨౭	౫-౪౨-౩౧	౫-౫౦-౧౫	౫-౪౮-౩౩	౫-౧౨-౪౧	౪-౧౭-౪౧	౩-౩౯- ౯	౩-౩౧-౩౪
30	౩-౫౩-౪౮	౪-౪౫-౩౮	౫-౩౬-౫౨	౫-౫౪-౩౮	౫-౪౮- ౬	౫-౪౫-౧౪	౫-౫౨-౪౦	౫-౪౯-౫౪	౫-౧౨-౧౦	౪-౧౫-౩౯	౩-౩౬-౨౯	౩-౨౮-౫౧

N. B. :- పది అక్షాంశ ప్రదేశమునకు గల పూర్వ ప్రాంతములు మొదలు ముప్పది అక్షాంశ ప్రదేశములు వరకు గల ప్రాంతములు వరకు ఈ మాసిన నిరయ మేషాది లగ్న ప్రమాణములను భారతదేశమునకు గల భాగమునకు వరకు ఈ లగ్న ప్రమాణములను వారి స్థానమున స్వీకరించవచ్చును. లింటు కొనవచ్చును.

విజయవాడ ప్రాంతములకు

మేషాది నిరయణ లగ్న ప్రమాణములు — పుష్కరలు

లగ్న ప్రమాణములు			పుష్కర ప్రమాణములు		
మేషము	౪-౨౩	గం 1—45	మేషము	౩- ౪	గం 1—14
వృషభము	౫- ౨	గం 2—01	వృషభము	౨-౨౦	గం 0—56
మిధునము	౫-౩౦	గం 2—12	మిధునము	౪-౨౪	గం 1—46
కర్కాటకము	౫-౩౦	గం 2—12	కర్కాటకము	౧-౧౭	గం 0—31
సింహము	౫-౧౬	గం 2—06	సింహము	౩-౪౧	గం 1—28
కన్య	౫-౧౨	గం 2—05	కన్య	౨-౨౬	గం 0—58
తుల	౫-౨౪	గం 2—10	తుల	౪-౧౯	గం 1—44
వృశ్చికం	౫-౩౪	గం 2—14	వృశ్చికం	౧-౧౮	గం 0—31
ధనుస్సు	౫-౧౮	గం 2—07	ధనుస్సు	౩-౪౩	గం 1—29
మకరం	౪-౪౦	గం 1—52	మకరము	౨-౧౦	గం 0—52
కుంభము	౪- ౮	గం 1—39	కుంభము	౩-౧౮	గం 1—19
మీనము	౪- ౭	గం 1—37	మీనము	౦-౫౬	గం 0—22

N. B. : గత లగ్నాంత కాలమునకు ముహూర్త లగ్న సంబంధమైన పుష్కర గంటలను కలిపిన శుభ ముహూర్త లగ్నమందు పుష్కర సమయము వచ్చును.

రాజమండ్రి ప్రాంతములకు

మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణములు

మేషస్య	౪-౨౨	తులాయాః	౫-౨౪
వృషభస్య	౫- ౧	వృశ్చికస్య	౫-౩౫
మిధునస్య	౫-౩౧	ధనుషః	౫-౧౮
కర్కాటకస్య	౫-౩౧	మకరస్య	౪-౩౯
సింహస్య	౫-౧౭	కుంభస్య	౪- ౮
కన్యాయాః	౫-౧౩	మీనస్య	౪- ౧

విజయనగర ప్రాంతములకు

మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణములు

మేషస్య	౪-౨౦	తులాయాః	౫-౨౭
వృషభస్య	౫- ౦	వృశ్చికస్య	౫-౩౬
మిధునస్య	౫-౩౧	ధనుషః	౫-౧౭
కర్కాటకస్య	౫-౩౩	మకరస్య	౪-౩౮
సింహస్య	౫-౧౯	కుంభస్య	౪- ౫
కన్యాయాః	౫-౧౬	మీనస్య	౩-౫౮

భారతదేశమున ఆయా అక్షాంశ ప్రదేశములకు మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణములు – ఘటికలు-విఘటికలు-పరలు

అక్షాంశో	మేషము	వృషభము	మిధునము	కర్కాటకము	సింహము	కన్య	తుల	వృశ్చికం	ధనుస్సు	మకరం	కుంభం	మీనం
	ఘ. విఘ. పర.	ఘ విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర	ఘ. విఘ. పర	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.	ఘ. విఘ. పర.
10	౪-౩౫-౧౬	౫-౮-౧౧	౫-౨౮-౧౧	౫-౨౦- ౧	౫- ౨-౧౯	౪-౫౭-౫౧	౫-౧౧-౧౩	౫-౨౭-౨౧	౫-౨౦-౫౧	౪-౫౦-౧౬	౪-౨౨-౧౭	౪-౧౬-౧౪
11	౪-౩౩-౨౬	౫- ౭-౧౧	౫-౨౮-౩౫	౫-౨౧-౩౨	౫- ౪-౨౨	౪-౫౯-౫౯	౫-౧౩ - ౪	౫-౨౮-౨౦	౫-౨౦-౨౮	౪-౪౮-౪౪	౪-౨౦-౧౪	౪-౧౪- ౬
12	౪-౩౧-౩౪	౫- ౬-౧౧	౫-౨౮-౫౭	౫-౨౩- ౫	౫- ౬-౨౬	౫- ౨- ౮	౫-౧౪-౫౫	౫-౨౯-౨౦	౫-౨౦- ౫	౪-౪౭-౧౨	౪-౧౮-౧౧	౪-౧౧-౫౭
13	౪-౨౯-౪౧	౫- ౫-౧౧	౫-౨౯-౨౦	౫-౨౪-౩౮	౫- ౮-౩౧	౫- ౪-౧౮	౫-౧౬-౪౭	౫-౩౦-౨౧	౫-౧౯-౪౨	౪-౪౫-౩౮	౪-౧౬- ౫	౪-౯-౪౮
14	౪-౨౭-౪౮	౫- ౪- ౯	౫-౨౯-౪౪	౫-౨౬-౧౨	౫-౧౦-౩౮	౫- ౬-౨౮	౫-౧౮-౪౧	౫-౩౧-౨౧	౫-౧౯-౧౯	౪-౪౪- ౪	౪-౧౩-౫౯	౪- ౭-౩౭
15	౪-౨౫-౫౩	౫- ౩-౯	౫-౩౦- ౭	౫-౨౭-౪౭	౫-౧౨-౪౫	౫- ౮-౩౯	౫-౨౦-౩౬	౫-౩౨-౨౩	౫-౧౮-౫౫	౪-౪౨-౨౯	౪-౧౧-౫౨	౪- ౫-౨౫
16	౪-౨౩-౫౮	౫- ౨- ౭	౫-౩౦-౩౦	౫-౨౯-౨౩	౫-౧౪-౫౩	౫-౧౦-౫౩	౫-౨౨-౩౧	౫-౩౩-౨౫	౫-౧౮-౩౧	౪-౪౦-౫౩	౪- ౯-౪౩	౪- ౩-౧౨
17	౪-౨౨- ౧	౫- ౧-౩	౫-౩౦-౫౫	౫-౩౧- ౦	౫-౧౭- ౨	౫-౧౩- ౮	౫-౨౪-౨౮	౫-౩౪-౨౮	౫-౧౮ - ౭	౪-౩౯-౧౬	౪- ౭-౩౪	౪- ౦-౫౭
18	౪-౨౦- ౩	౪-౫౯-౫౯	౫-౩౧-౨౦	౫-౩౨-౩౯	౫-౧౯-౧౩	౫-౧౫-౨౪	౫-౨౬-౨౭	౫-౩౫-౩౨	౫-౧౭-౪౨	౪-౩౭-౩౭	౪- ౫-౨౩	౩-౫౮-౪౧
19	౪-౧౮ - ౩	౪-౫౮-౫౪	౫-౩౧-౪౫	౫-౩౪-౧౯	౫-౨౧-౨౬	౫-౧౭-౪౧	౫-౨౮-౨౭	౫-౩౬-౩౭	౫-౧౭-౧౭	౪-౩౫-౫౮	౪- ౩- ౯	౩-౫౬-౨౪
20	౪-౧౬- ౧	౪-౫౭-౪౮	౫-౩౨-౧౦	౫-౩౬- ౦	౫-౨౩-౪౧	౫-౨౦- ౧	౫-౩౦-౨౮	౫-౩౭-౪౨	౫-౧౬-౫౩	౪-౩౪-౧౬	౪- ౦-౫౫	౩-౫౪- ౫
21	౪-౧౩-౫౮	౪-౫౬-౪౧	౫-౩౨-౩౬	౪-౩౭ -౪౩	౫-౨౫-౫౭	౫-౨౨-౨౨	౫-౩౨-౩౧	౫-౩౮ -౪౯	౫-౧౬-౨౭	౪-౩౨-౩౩	౩-౫౮-౩౯	౩-౫౧-౪౪
22	౪-౧౧-౫౨	౪-౫౫-౩౪	౫-౩౩- ౨	౫-౩౯-౨౭	౫-౨౮ -౧౫	౫-౨౪-౪౫	౫-౩౪-౫౬	౫-౩౯-౫౩	౫-౧౬- ౧	౪-౩౦-౪౯	౩-౫౬-౨౧	౩-౪౯-౨౧
23	౪-౯-౪౫	౪-౫౪-౨౫	౫-౩౩-౨౮	౫-౪౧-౧౪	౫-౩౦-౩౫	౫ ౨౭-౧౦	౫-౩౬-౪౩	౫-౪౧. ౭	౫-౧౫-౩౩	౪-౨౯- ౩	౩-౫౪- ౧	౩-౪౬-౫౬
24	౪- ౭-౩౭	౪-౫౩-౧౪	౫-౩౩-౫౫	౫-౪౩ - ౨	౫-౩౨-౫౮	౫-౨౯-౩౭	౫-౩౮ -౫౩	౫-౪౨-౧౭	౫-౧౫. ౬	౪-౨౭-౧౫	౩-౫౧-౩౯	౩-౪౪-౨౮
25	౪- ౫-౨౫	౪-౫౨- ౨	౫-౩౪-౨౩	౫-౪౪-౫౨	౫-౩౫-౨౨	౫-౩౨- ౬	౫-౪౧- ౩	౫-౪౩-౨౯	౫-౧౪-౩౯	౪-౨౫-౨౫	౩-౪౯-౧౪	౩-౪౧-౫౯
26	౪- ౩-౧౧	౪-౫౦-౪౮	౫-౩౪-౫౨	౫-౪౬-౪౪	౫-౩౭ -౫౦	౫-౩౪-౩౮	౫-౪౩-౧౭	౫-౪౪-౪౩	౫-౧౪-౧౧	౪-౨౩-౩౨	౩-౪౬-౪౭	౩-౩౯-౨౭
27	౪ ౦-౫౪	౪-౪౯-౩౪	౫-౩౫-౨౦	౫-౪౮ -౩౯	౫-౪౦-౧౯	౫-౩౭-౧౩	౫-౪౫-౩౪	౫-౪౫-౫౮	౫-౧౩-౪౧	౪-౨౧-౩౮	౩-౪౪-౧౭	౩-౩౬-౫౩
28	౩-౫౮ -౩౫	౪-౪౮ -౧౭	౫-౩౫-౫౦	౫-౫౦-౩౫	౫-౪౨-౫౨	౫-౩౯ -౫౦	౫-౪౭-౫౩	౫-౪౭-౧౪	౫-౧౩ ౧౨	౪-౧౯-౪౧	౩-౪౧-౪౪	౩-౩౪-౧౫
29	౩-౫౬-౧౪	౪-౪౬-౫౮	౫-౩౬ ౨౦	౫-౫౨-౩౫	౫-౪౫-౨౭	౫-౪౨-౩౧	౫-౫౦-౧౫	౫-౪౮ -౩౩	౫-౧౨-౪౧	౪ ౧౭-౪౧	౩-౩౯- ౯	౩-౩౧-[illegible]
30	౩-౫౩-౪౮	౪-౪౫-౩౮	౫-౩౬-౫౨	౫-౫౪-౩౮	౫-౪౮ - ౬	౫-౪౫-౧౪	౫-౫౨-౪౦	౫-౪౯-౫౪	౫-౧౨-౧౦	౪-౧౫-౩౯	౩-౩౬-౨౯	౩- ౨౮-౫౧

N. B. :- పది అక్షాంశ ప్రదేశమున గల పురప్రాంతములు మొదలు ముప్పది అక్షాంశ ప్రదేశమున గల పట్టణ ప్రాంతముల వరకు ఈ చూపిన నిరయణమేషాది లగ్న ప్రమాణములను స్వీకరించవచ్చును. భారతదేశమున చాలా భాగము వరకు ఈ లగ్న ప్రమాణములను చూచి వ్యవహరించు కొనవచ్చును.

విజయవాడ ప్రాంతములకు

మేషాది నిరయణ లగ్న ప్రమాణములు — పుష్కరలు

	లగ్న ప్రమాణముల		పుష్కర ప్రమాణముల	
మేషము	౪-౨౩	గం 1—45	౩- ౪	గం 1—14
వృషభము	౫- ౨	గం 2—01	౨-౨౦	గం 0—56
మిధునము	౫-౩౦	గం 2—12	౪-౨౪	గం 1—46
కర్కాటకము	౫-౩౧	గం 2—12	౧-౧౭	గం 0—31
సింహము	౫-౧౬	గం 2—06	౩-౪౧	గం 1—28
కన్య	౫-౧౨	గం 2—05	౨-౨౬	గం 0—58
తుల	౫-౨౪	గం 2—10	౪-౧౯	గం 1—44
వృశ్చిక	౫-౩౪	గం 2—14	౧-౧౮	గం 0—31
ధనుస్సు	౫-౧౮	గం 2—07	౩-౪౩	గం 1—29
మకరం	౪-౪౦	గం 1—52	౨-౧౦	గం 0—52
కుంభము	౪- ౮	గం 1—39	౩-౧౮	గం 1—19
మీనము	౪- ౯	గం 1—37	౦-౫౬	గం 0—22

N. B. :- గత లగ్నాంత కాలమునకు ముహూర్త లగ్న సంబంధమైన పుష్కర గంటలను కలిపిన శుభ ముహూర్త లగ్నమందు పుష్కర సమయము వచ్చును.

రాజమండ్రి ప్రాంతములకు

మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణముల

మేషస్య	౪-౨౨	తులాయాః	౫-౨౪
వృషభస్య	౫- ౧	వృశ్చికస్య	౫-౩౫
మిధునస్య	౫-౩౧	ధనుషః	౫-౧౮
కర్కాటకస్య	౫-౩౧	మకరస్య	౪-౩౯
సింహస్య	౫-౧౭	కుంభస్య	౪- ౮
కన్యాయాః	౫-౧౩	మీనస్య	౪- ౧

విజయనగర ప్రాంతములకు

మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణముల

మేషస్య	౪-౨౦	తులాయాః	౫-౨౭
వృషభస్య	౫- ౦	వృశ్చికస్య	౫-౩౬
మిధునస్య	౫-౩౧	ధనుషః	౫-౧౭
కర్కాటకస్య	౫-౩౩	మకరస్య	౪-౩౮
సింహస్య	౫-౧౯	కుంభస్య	౪- ౫
కన్యాయాః	౫-౧౬	మీనస్య	౩-౫౮

అయనాంశలు { నూతన సంస్కార సంస్కృత చైత్ర పక్షాయనాంశలు
సంవత్సరాదికి 23°-34'-41" అయనగతి 50", 26

ఆంధ్రప్రదేశ్-భారతదేశముల సౌభాగ్యములు

మి	వృ	మే	మీ
	శు		ర బు చం
	వర్ష లగ్న కుండలి		కే
కు.రా			
గు శ			ల

మి	వృ	మే	మీ
	చం శు	ర	బు
	జగల్లగ్న కుండలి		కే
కు.రా			
గు శ ల			

వర్ష లగ్నాపేక్షయా లగ్నవాహనాధిపతి యగు గురుడు రాజ్యముననుండి ధన తృతీయాధిపతి యగు శనిసంబంధము తృతీయమున కేతుస్థితి. వాహనమున సప్తమ రాజ్యాధిపతియగు బుధునకు భాగ్యాధిపతి రవితోను, అష్టమాధిపతియగు చంద్రునితోను కలయిక కలదు. మరియు గురు శనుల దృష్టికలదు. అష్టమదృష్ట్యా కుజునిచే చూడబడుచుండెను. షష్ఠలాభాధిపతియగు శుక్రునకు షష్ఠ స్థితి, గురునిచే చూడబడుచుండెను. పంచమ వ్యయాధిపతి కుజుడు రాహువుతో కలసి భాగ్యమున ఉండెను.

జగల్లగ్నాపేక్షయా వాహన సప్తమాధిపతియగు గురునకు పంచమ షష్ఠాధిపతియగు శనికిని లగ్నస్థితి. మరియు లగ్న రాజ్యాధిపతియగు బుధదృష్టి కలదు. ఆరింట కేతువు. లగ్న రాజ్యాధిపతియగు బుధునకు ఏడింట నీచస్థితి. శని గురుల దృష్టి కలదు. వ్యయాధిపతియగు రవికి ఎనిమిదవయింట ఉచ్చస్థితి. భాగ్యమున ధన భాగ్యాధిపతియగు శుక్రునకు, లాభాధిపతియగు చంద్రునకు వాహన సప్తమాధిపతియగు గురునిదృష్టి కలదు. తృతీయాష్టమాధిపతియగు కుజుడు రాహువుతో వ్యయమందు కలయిక. మరియు ఈ కుజుడు నీచస్థితి కల్గిన లగ్నరాజ్యాధినేతయగు బుధుని చూచుచుండెను.

ఇట్లు విచారణ చేయగ వర్షలగ్నమున లగ్న వాహన, ధన తృతీయ, సప్తమ రాజ్యభాగ్యాధిపతులగు రవి, బుధ, గురు, శనులకు సంబంధము కలిగి అష్టమాధిపతి సంబంధ ముండుటవలన భారీ పరిశ్రమలు, లఘు కుటీర పరిశ్రమలు నిర్మాణాదికృత్యములకు మధ్యేమధ్యే కొద్దిపాటి ఆటంకములు, వ్యయ సూచకము కనబడుచున్నను అనుకున్న కాలములో పూర్తి కాగలవు. షష్ఠాధిపతి బలవత్తరుడై యుండుటవలన కొన్నిట వ్యతిరేకపరిస్థితి వచ్చినను ప్రభుత్వమున అవసరమగుమార్పులు చేర్పులు చేయుటచే రాష్ట్ర ప్రభుత్వము ప్రజానురంజకముగ నుండును. రాష్ట్ర ప్రభుత్వము పెట్టుబడులకొరకు ఋణముకూడ చేయువచ్చుననిపించుచున్నది. లోతుగ విచారణచే రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వములు ఏకముఖముగ నడచును. అన్యోన్యత హెచ్చుగ నుండును. కేంద్ర ప్రభుత్వమున కొన్ని కొన్ని పెద్ద సమస్యలు రాగలసూచన కలదు. ఆర్థికరంగమున రాబడి హెచ్చినను అంతకు మించిన వ్యయము కాగలదు. భారతదేశము శాస్త్ర కళారంగములయందు దసమాన ఖ్యాతి నార్జించ గలదు. కేంద్ర ప్రభుత్వము తలపెట్టిన నిర్మాణాదికము మెల్లగా కొనసాగుచు నుండును. కేంద్ర ప్రభుత్వము స్థిరత సంపాదించుటలో కొన్ని సమస్యలు అపరిష్కృతములుగ నిలచును. రాష్ట్ర ప్రభుత్వము కేంద్రప్రభుత్వ సహాయముతో కొన్ని అపూర్వ విషయములు చేబట్టి విజయమును సాధించగలదు. మధ్య మధ్య అల్పముగ మనోభేదములు, తన్మూలకముగ తగు వ్యవహారములలో మాంద్యము కలుగు సూచనలు కలవు. గత సంవత్సరం వచ్చిన విశ్వఘస్రపక్షము, ప్రకృతము ఈ సంవత్సరములోకూడ యున్న కుజస్తంభనము, కాలసర్పయోగము మొ॥ దేశారిష్టములను చూచిన, దేశమున కొన్ని ఈతి బాధలు, దుర్భిక్షము, మధ్యే మధ్యే పంచభూతముల ఉద్రిక్తత కలుగు ననిపించుచున్నది. ప్రభుత్వము వీట్నన్ను సకాలములో గుర్తించి ఆదరణచూపి ప్రజాదరణను పొంద గలదు. ఈ ప్రబల దేశారిష్టముల వలన వర్ష యోగములు కూడ సకాలములో సరియగు ఫలము నీయజాలవని శాస్త్ర నిర్ణయము.

కార్తులు — ఫలములు

1980సం॥ మే	10	వైశాఖ బ౧౦	శని	కృత్తికకార్తి	రా గం 12-26	మధ్య మధ్య సువృష్టి
	24	అధికజ్యేష్ఠ శు౧౦	శని	రోహిణికార్తి	రా గం 8-36	ఖండవృష్టి
జూన్	7	అధికజ్యేష్ఠ బ౧౦	శని	మృగశిరకార్తి	సా గం 6-35	సామాన్యవృష్టి
	21	నిజ జ్యేష్ఠ శు౮	శని	ఆర్ద్రకార్తి	సా గం 5-32	సువృష్టివలె
జూలై	5	నిజజ్యేష్ఠ బ౮	శని	పునర్వసుకార్తి	సా గం 5-13	మధ్య మధ్య సువృష్టి
	19	ఆషాఢ శు౮	శని	పుష్యకార్తి	సా గం 4-40	మేఘాడంబరవృష్టి
ఆగ	2	ఆషాఢ బ౬	శని	ఆశ్లేషకార్తి	ప గం 3-37	సువృష్టి
	16	శ్రావణ శు౫	శని	మఘకార్తి	ప గం 1-12	సాధారణ వృష్టి
	30	శ్రావణ బ౫	శని	పూఫ కార్తి	ప గం 9-12	సువృష్టి
సెప్టెం	12	భాద్రపద శు౩	శుక్ర	ఉత్తరకార్తి	రా గం 2-59	సువృష్టి
	26	భాద్రపద బ౨	శుక్ర	హస్తకార్తి	సా గం 5-36	ఖండవృష్టి
అక్టో	10	ఆశ్వయుజ శు౧		చిత్రకార్తి	ఉ గం 7-15	చిత్రవృష్టి
	23	ఆశ్వయుజ శు౧౪	గురు	స్వాతికార్తి	సా గం 5-53	పాతాధిక వృష్టి
నవం	5	ఆశ్వయుజ బ౧౩	బుధ	విశాఖకార్తి	రా గం 2-0	సవాతవృష్టి
	19	కార్తిక శు౧౨	బుధ	అనూరాధకార్తి	ఉ గం 7-58	సవాతాల్పవృష్టి

వర్ష సారాంశము

చైత్ర శుక్ల పూర్వార్థములో మేఘాడంబరముగనున్నను, క్రమేపియు మాసమంతయు ఎండలు తీవ్రముగానుండును. వైశాఖ శుక్లాదినుండియు ఎండలు తీవ్రముగానుండి అమా ప్రాంతమున తొలకరి వానలకు ఆరంభసూచన కలదు. అధికజ్యేష్ఠమంతయు కుజ గురు శనులకు శుభనాడీ సంచారము కలదు. కొంచె మించుమించుగ వృష్ట్యనావృష్టి యోగములు సమబలముగ నున్నవి. కావున అపుడపుడు ఖండ వృష్టిగా వర్షించును. నిజజ్యేష్ఠమున శుక్రేతర గ్రహములకు శుభనాడీ సంచారము కలదు. వర్షయోగములు సామాన్యముగ నున్నవి. కర్షకులు వర్షమునకై కటకటలాడుదురు. ఆషాఢమాసమున శుక్రేతర గ్రహములకు అమృతాది నాడీచతుష్టయ సంచారము కలదు. శుక్లములో పూర్వార్ధమున, కృష్ణ [బహుల] ములో ఉత్తరార్ధమున సస్యానుకూల వర్షములు కురియును. శ్రావణమాసములో కుజేతర గ్రహములకు శుభనాడీ సంచారము కలదు. అనావృష్టియోగ ప్రాబల్యము కలదు. పూర్ణిమనుండి బహుల నవమి వరకు సామాన్యముగ వర్షించి మిగిలిన మాసమంతయు సస్యానుకూల వర్షములు కురియును. భాద్రపదము పూర్ణిమా ప్రాంతములో అధిక వర్షములకు, మిగిలిన రోజులలో సస్యానుకూల వర్షములకు అనుకూలముగా నున్నది. ఆశ్వయుజ పూర్ణిమ ప్రాంతమునను, బహుళములోను ఖండాంతరములలో తుపాను సూచ

వలు కలవు. ఈ మాసమంతయు మంచి వర్షయోగములు కలవు. రవి, కుజ, బుధులకు చండ వాయు, వాయునాడీ సంచారము కలదు. కార్తికమున పూర్ణిమవరకు బాగుగా వర్షించును. బహుళమున సామాన్యముగ వర్షించును. ఈ మాసమునందుకూడ ఖండాంతరములలో గాలివాన సూచనలు కలవు. మార్గశిరము ఈదరుగాలులు వీచుచున్నను వర్షాకాల నివృత్తిచిహ్నలు ప్రస్ఫుటమగును. పౌషమాసమున మబ్బు, గాలి, మంచు కలిగి ఋతుధర్మమున కనుకూలముగ నుండును. మాఘ మాసమంతయు తెరపిగనుండును. ఫాల్గునమాసమంతయు తెరపిగనున్నను, వత్సరాంతమున మన్య ప్రాంతమున మంచి వర్షములు తటాకములు నిండునట్లు వర్షించును.

సర్వసారాంశము

చైత్ర, వైశాఖ, అధిక జ్యేష్ఠములలో ఎండలు తీవ్రముగ నుండును. నిజజ్యేష్ఠ బహుళములోను, ఆషాఢమాసములోను వర్షములు కలుగును. శ్రావణము సామాన్యము. భాద్రపద, ఆశ్వయుజ, కార్తిక శు ౧౫ వ వరకు మంచి వర్షములు కలుగును. తరువాత తెరపి కలుగును. ఎక్కువ కార్తులు శన్యాదివారములలో వచ్చుటచేత సస్యానుకూల వర్షములు తక్కువగా నుండు ననిపించుచున్నది. సింహాంగారక, పురోబుధ రవి మధ్యకాలములయందు వర్షలేమి యనిపించును.

ధర్మనిర్ణయాః
దేశభేదేన ఉపాకర్మ నిర్ణయః

అస్మిన్వత్సరే ఆషాఢ శ్రావణ భాద్రపద గతపర్వ శ్రవణ హస్తానాం సింహ గురుర్వర్తతే॥ తథాపి గోదావరీ పశ్చిమతీరవాసి నాంతు శ్రావణ భాద్రపదమాస గతయోః శ్రవణ పూర్ణిమయోః గురు వార్ధక్య మౌఢ్య దోషదూషి తత్వాత్. "గంగా గోదాన్తరం హిత్వాశేషాం స్త్రీషు నదోషభాక్. ఇత్యాదిభిః ప్రమాణైః శుద్ధత్వాచ్చ. ఆషాఢ శు ౧౫ భానువాసరే తైత్తిరీయాణాం వాజసనేయినాం ఆషాఢ బ ౧ సోమవాసరే బహ్వృచానాం సామగానాంతు భాద్రపదమాస గత హస్తస్య గురు మౌఢ్య దోషదూషితత్వాత్ శ్రావణమాస గత హస్తస్య శుద్ధత్వాచ్చ శ్రావణ శు ౪ శుక్రవాసరే నూతనోపకర్మ కర్తవ్య మితి తిథి పత్రే [పంచాంగే] లిఖితం॥ అపిచ గంగాగోదావరీ మధ్యదేశే తు సర్వసింహ గురుర్వర్జ్యః అతః మాసత్రయస్యాపి దోషదూషితత్వేసతి యథాకాల మేవేతిన్యాయేన సామగభిన్న సర్వేషాం శ్రావణ్యాం నూతనోపాకర్మ కర్తవ్యం॥ అతః గంగాగోదా మధ్యదేశ వాసినాం శ్రావణ శు ౧౩ ఆదివాసరే బహ్వృచానాం శు ౧౪ సోమే వాజసనేయినాం శు ౧౫ భౌమే తైత్తిరీయాణాం సామగానాంతు భాద్రపద శు ౨ గురువాసరేచ నూతనోపాకర్మ కర్తవ్యమిత్యలం శాఖా చంక్రమణేన॥

తా॥ వసిష్ఠా గోదావరీ పశ్చిమతీర వాసులు ఆషాఢములో యజురుపాకర్మ, ఋగుపాకర్మ, శ్రావణ మాసములో సామగోపాకర్మ చేయనగును. వసిష్ఠా గోదావరీ తూర్పు దేశస్థులు శ్రావణ మాసములో యజుర్వేదోపాకర్మ, బహ్వృచోపాకర్మ, భాద్రపదములో సామగోపాకర్మ పై నుదాహరించిన తత్తత్కాలముల యందు చేయనగును (పంచాంగములో వసిష్ఠానదీ పశ్చిమ తీరవాసులకు మాత్రము నిర్ణయించి వ్రాసినాము. ఈ పంచాంగము విజయవాడ కేంద్రముగ రచించబడినది)

కృష్ణానదీ పుష్కర ప్రవేశ పుణ్యకాల నిర్ణయః

భాద్రపద బ ౨ శుక్రవాసరే ఉష ౨ కన్యాయాం శ్రితుస్థో గురుః ౨౯-౧౪ దిన 30-౨ సంగవాదారభ్య యావదపరాహ్ణాంతం తాపద్గురోః కన్యాసంక్రమణే క్రమశః పుణ్యాతిశయత్వం॥ తదుచ్యతే. వస్తుతః ఉత్తరాయణే షడశీతిషుచ అతీతే ఏవపుణ్యత్వముక్తం। తథాపి ఏతాదృశస్థలేషు మకరన్యాయేన పరపుణ్య మప్యాస్య పూర్వస్మిన్నేవ పుణ్యత్వ మితికాల మాధవీయే అభిహితం। కించ రవి న్యాయేన గురోరపి పుణ్యత్వముక్తం। గ్రహణేతర సర్వేష్వపి శ్రాద్ధేషు ప్రదోష సాయంకాలౌ సర్వథా గర్హితౌ॥ అహ్నిసంక్రమణే పుణ్యమహః కృత్స్నం ప్రకీర్తితం। ఇతినిర్ణయేన కించ ప్రాతః కాలేతునశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీ తద్విజోత్తమ ఇతి శివరాఘవ సంవాదాత్॥ చతుర్థే ప్రహరే ప్రాప్తేయశ్చ్రాద్ధం కురుతేనరః। ఆసురంతద్భవే చ్ఛ్రార్ధం దాతాచ నరకం వ్రజేదితి స్మృత్యంతర వచనాచ్చ ప్రాతస్సాయంకాలౌ వర్జయిత్వాశిష్టాః సంగవ మధ్యాహ్న అపరాహ్ణాః గ్రాహ్యాః అపిచ। యాయా స్సన్నిహితానాడ్యస్తాస్తా పుణ్యతమాభవేయుః॥ ఇత్యనేన సంగవాత్ మధ్యాహ్నస్య పుణ్యాతిశయత్వం తతోప్యపరాహ్ణస్య పుణ్యాతిశయత్వమిత్యలం పల్లవితేన తా॥ కన్యయందు గురు ప్రవేశము సూర్యాస్తమయాత్పూర్వము ఒక ఘడియలోపున అగుటచే ఆ రోజును మొదటిరోజుగ లెఖ్ఖ పెట్టక తప్పదు. కావున పై నిర్ణయానుసారము ఆరోజున స్నాన శ్రాద్ధార్హమైన సంగవకాలము లగాయతు అపరాహ్ణాంతమువరకు క్రమశః పుణ్యాతిశయత్వం. అందపరాహ్ణకాల ముతిముఖ్యకాలము. ఈరోజు లగాయతు 12 రోజులు కృష్ణానదీ పుష్కరదినములు కావున తత్తీరవాసులు మాత్రము శుభములు ఏమియు చేయరాదు.

N. B. తిథుల తర్వాత కృష్ణానదీ పుణ్యకాలమున 12 రోజులు చేయతగిన కృత్య విశేషములు మొదలగునవి వ్రాయబడినవి. చూడగోరెదము.

శ్రీరస్తు శుభమస్తు అవిఘ్నమస్తు

శ్రీ బాలా మహాత్రిపుర సుందరీ సమేత శ్రీ మేధా దక్షిణామూర్తి పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర పఞ్చాఙ్గ పీఠికా ప్రారంభః

శ్లో, అచిన్త్యావ్యక్త రూపాయ నిర్గుణాయ గుణాత్మనే। సమస్త జగదాధారమూర్తయే బ్రహ్మణే నమః ॥౧॥ లంబోదరాంఘ్రి ద్వయమంబుజ శ్రీ సర్వస్వహార్యన్వహ మర్చయామః। యదర్చయా బ్రహ్మముఖా మరేశా నిరంతరాయం సఫలీకృతార్థాః॥౨॥ ప్రావృట్చరన్మేఘ నిభౌ భుజంగ శయ్యావిభూషౌ విహగోక్షవాహనౌ। గోపాలమల్లేశ్వర దేవదేవౌస్తుమః ప్రియాదత్త హృదర్ధ దేహౌ ॥3॥ వేదమయీం నాదమయీ మిందుమయీం పరపదోద్య దిందుమయీం। మంత్రమయీం తంత్రమయీం ప్రకృతిమయీం నౌమి విశ్వవికృతిమయీం ॥౪॥ లక్ష్మీప్రదాన సమయే నవవిద్రుమాభాం విద్యాప్రదాన సమయే శరదిందు శుభ్రాం। విద్వేషివర్గ విజయేచతమాల నీలాం గౌరీం త్రిలోకజననీం శరణం ప్రపన్నా ॥౫॥

జగద్గురు వర్ణనం

శ్లో. జగద్గురూ గురూవందే శంకరాచార్య రూపిణౌ.
స్మరణే మోక్షదాతారౌ కామకోటి మహేశ్వరౌ ॥౬॥
శ్రీ చంద్రశేఖరాభిఖ్య జయాభిఖ్యౌ యతీశ్వరౌ.
స్మరణే జ్ఞాన దౌనిత్యం వాంఛితార్థ ఫలప్రదౌ ॥౭॥

కులగురుస్తుతిః

శ్లో. ఉచ్చైరాగ్రహ నిగ్రహం ప్రవితత జ్యోతిః పదైకాశ్రయం।
విద్యాగోచార మాహతోరు తమ సంత్రయ్యాత్మకం నిస్సమం।
శ్రీ మన్నోరి కులాగ్రణీ మణిమిమం శ్రీ సూర్యనారాయణం
విద్వాంసం తముభావిమౌ శుభధియా నిర్విఘ్న మారాధ్నుమః

స్వీయవంశక్రమః

శ్రీ కౌండిన్యస గోత్రే పిడపర్త్య ఖ్యాన్వయే ప్రసిద్ధతమే. త్రిస్కంధశాస్త్ర కృతినో భవన్తి శశ్వద్బహవః కాలాత్ ॥౮॥ చలమాఖ్య వేంకటచలాఖ్యస్తదాభవద్విబుధః। యోలుపత్తమాస

విషయకవాదేనా గణయదపిచ విశ్వపతిః ||౧౦|| తస్యసుత స్తత్ర గృశ శ్శేషాచల దైవ విప్రవరః జిజ్ఞాతే తస్యసుతౌ పూర్ణౌ విద్యాసుపరిపూర్ణౌ ||౧౧|| తయోర్ద్వితీయోఽద్వితీయః ప్రతిభావాన్బుధోత్తమః। శ్రీ పూర్ణార్యః పుష్కరాది సంప్రాప్తోజ్జ్వల ద్యశాః ||౧౨|| తస్యార్య పర్యస్య పిత్రుప్రసాద ప్రాప్తాఖిల జ్యోతిష సద్రహస్యః త్రిస్కంధశాస్త్రాబ్ధి కృతాధిక శ్రమః పంచాత్మజాస్సద్గణిత ప్రవీణాః ||౧౩|| శాంతస్తేషు ద్వితీయః శ్రీ సుబ్రహ్మణ్య స్సుధీమణిః బాల్యేవయసితాతేన జ్యోతిశ్శాస్త్రే సుశిక్షితః ||౧౪|| వారాణస్యాం గురుర్యస్య రఘూపాఖ్య మురళీధరః తదనుగ్రహ సంప్రాప్త గోల విద్యా విచక్షణః। ||౧౫|| జేతాసభాసు శతశాంగణితే భీమ విక్రమః। మహారాజస్య విజయ నగర్యాం దైవ విణ్మణిః ||౧౬|| శైవబాలా మహామంత్ర జపపూజా పరాయణః యస్మైదత్తం శ్రీముఖం శ్రీ కామకోటిమతేశ్వరైః ||౧౭|| గజానన గుహౌ శంభోరివ ద్వౌతస్య నందనౌ। తయోః పూర్వస్తు శ్రీకృష్ణ స్సుబ్రహ్మణ్యాహ్వయః పరః ||౧౮|| గురువర కృపయా వాభ్యాం సిద్ధాన్తీకృత్య నిఖిల సంసత్సు। స్వమతం తథాప్య క్రియతే పంచాంగం ధర్మకర్మార్హం. ||౧౯||

సంవత్సరాది కృత్యం

బ్రాహ్మే ముహూర్త ఉత్థాయ దంతధావనపూర్వకం। స్నానాదివిధివత్కుర్యా ద్వర్ణా చారాను సారతః ||౨౦|| అబ్దాదౌ మిశ్రిత సంయుక్తో మంగల స్నానమాచరేత్. ఆలంకృతో గణాధ్యక్షం వాణీం దైవ్వవిదం గ్రహాన్ ||౨౧|| గురూన్విప్రాంశ్చ సంపూజ్య ముదితో బ్రహ్మజన్మతః। సంవత్సర ఫలం కృత్వాసుకృతానాం ఫలం లభేత్. ||౨౨||

అథాదౌ బ్రహ్మాయుః ప్రమాణమ్

తీక్ష్ణ సూచ్యాబ్జపుష్పస్య దళవేధ స్త్రుటిర్భవేత్! తచ్ఛతంలవ ఇత్యుక్త స్త్రింశత్తు నిమేషకః ||౨౩|| నిమేషైస్త్రింశత్యాకాలో గుర్వక్షరస్యచ। దశగుర్వక్షరోచ్చారకాలః ప్రాణోభిధీయతే ||౨౪|| షడ్భిః ప్రాణైర్వినాడీ స్యాత్తత్షష్ట్యా నాడికాస్మృతా। ఇత్యాది నకాల నియమోస్తీహ బ్రహ్మణః పరమాత్మనః||౨౫||ఇత్యన్త బ్రహ్మసిద్ధాన్త వాక్యానుసారేణ సౌరమానేన బ్రహ్మణస్త్రుటికాలప్రమాణం మాసాః ౫ దినాని ౨౭ ఘట్యః ౪౬ విఘట్యః ౪౦। లవకాల ప్రమాణం సం ౫౯ మా ౪ దినా ౧౭ ఘట్య ౪౬ విఘ ౪౦। నిమేషకాల ప్రమాణం సం ౧౪౮౧ మా౫ దినా ౨౩ ఘట్యః ౨౦।గుర్వక్షరోచ్చారకాలప్రమాణ సం౪౦సహా। ప్రాణకాలప్రమాణసం ౪ లక్షాః। విఘటికా ప్రమాణ సం ౨౪ లక్షాః। ఘటికా ప్రమాణ సం ౧౪ కో ౪౦ లక్షాః। అహః ప్రమాణ సం ౪౩౨ కోటయః। అహోరాత్ర ప్రమాణ సం ౮౬౪ కోటయః। మాస ప్రమాణసం ౨౫౯౨౦ కోటయః। ఋతు ప్రమాణ సం ౫౧౮౪౦ కోటయః। అయన ప్రమాణ సం ౧౫౫౫౨౦ కోటయః। సంవత్సర ప్రమాణ సం ౩౧౧౦౪౦ కోటయః। పరమాయుశ్శతం తస్యతయాహోరాత్ర సంఖ్యయా। కల్పాఖ్యం తదర్ధంతు పరార్థ మభిధీయతే ||౨౬|| ఇత్యుక్తత్వాద్బ్రహ్మణస్స్వమానేన ఆయుర్వర్ష శతమేవ. తత్ప్రమాణ సౌరాబ్దాః ౩౧౧౦౪౦౦౦ కోటయః వర్తమానస్యాస్య బ్రహ్మణః పరాఖ్యస్యాయుషోర్ధం గతం। ద్వితీయపరార్థే ప్రథమవర్షే ప్రథమమాసరె గత ఘట్యాదయః ఘ ౧౩ విఘ ౪౨ ప్రాణ[0]గుర్వక్షరోచ్చార కాలః ౩ నిమేష ౧౯ లవ ౧౮ త్రుటికాల ౯౦ సంప్రత్యేకన తితమే ౯౧ త్రుటికాలే గతమాసాః ౦ దినాని ౪ ఘటి ౨౬విఘటి౪౦। బ్రహ్మణ స్సౌరమానేన వయో గతవత్సరాః ౧౫౫౫౨౦౯౭కో౨౯ ల ౪౯ సహా ౮౧ సం। ఇదానీంతన శ్వేత వరాహకల్పే స్వాయంభువస్వారోచిషోత్తమ తామస రైవత చాక్షుష. వైవస్వత సూర్యసావర్ణి దక్షసావర్ణి రుద్రసావర్ణి బ్రహ్మసావర్ణి ధర్మసావర్ణి। రౌచ్య భౌత్యాఖ్యేషు చతుర్దశసు మనుషు స్వాయం భువాద్యాష్షణ్మన వోగతాః సప్తమేవైవస్వత మన్వంతరే సప్తవింశతి మహాయుగాని గతాని. సంప్రత్యష్ట వింశతి మహాయుగే కృతత్రేతా ద్వాపరయుగాని గతాని. అస్మిన్కలియుగే ౫౦౮౧ సం గతాని! మహాయుగ ప్రమాణ సం ౪౩౨౦౦౦౦కృతయుగప్రమాణసం ౧౭౨౮౦౦౦ త్రేతాయుగ ప్రమాణ సం ౧౨౯౬౦౦౦ ద్వాపరయుగ ప్ర సం ౮౬౪౦౦౦కలియుగ ప్రమాణ సం ౪౩౨౦౦౦। సప్తర్షీంద్ర మనూనాంచ ఘటికా కాలసంభవాః ద్వ్యబ్దేంద

హో వత్సరాన్స్వ బ్రహ్మా వర్ధయేత్పరం॥పరమాయుషి చైతేషాం యుగానామేక సప్తతిః॥సప్తర్షీంద్ర మనూనామపి స్వమానేనా యుర్వర్ష శతమేవ। తత్ప్రమాణ సౌరాబ్దాః ౩౦ కో ౬౭ ల ౨౦ సహా। సంవత్సర ప్రమాణ సం ౩౦ ల ౬౭ సహా ౨౦౦ సం। అయనప్ర సం ౧౫ ల ౩౩సహా ౬౦౦సం। ఋతు ప్రమాణ సం ౫౧౧౨౦౦। మాస ప్రమాణ సం ౨౫౫౬౦౦సం। ఏకాహోరాత్ర ప్రమాణసం ౮౫౨౦। దిన ప్రమాణ సం ౪౨౬౦ ఘటీ ప్రమాణ సం ౧౪౨ వర్తమానస్యాస్య వైవస్వత మనోర్వయో గత వత్సరాః ౧౨కో౫ ల ౩౩ సహా ౮౧ సం। ఏష్యాబ్దాః ౧౮ కో ౬౧ ల ౮౬ సహా ౯౧౯ సం। సృష్టికాలాత్ప్రగ్బ్రహ్మ ధ్యాన గత వత్సరాః ౧ కో ౩౦ ల ౬౪ సహా। సృష్ట్యాదిగత సౌరాబ్దాః ౧౯౫ కో ౫౮ ల ౮౫ సహా ౮౧ సం కలిగతాబ్దాః ౫౦౮౧ శ్రీ శంకర భగవత్పాదపూజ్యావతారాబ్దాః ౨౦౫౬। శ్రీ భాష్యకార రామానుజ పాదపూజ్యావతారాబ్దాః ౯౬౫। శ్రీమాధ్వాచార్య పాదపూజ్యావతారాబ్దాః ౮౬౧। శాలివాహన శకాబ్దాః ౧౯౦౨ ప్రభవాదిగతాబ్దాః ౫౩ ఏష్యాబ్దాః౭।

వ్యవహార నిరూపణం

అథాస్మిన్దేశే లోకవ్యవహారార్థం చాంద్రమానాబ్దో గ్రాహ్యః వింధ్యస్యోత్తరదేశే బార్హస్పత్య మానాబ్దో గ్రాహ్యః। అయమేవ ఫలప్రదర్శనార్థం మనసావ్య గ్రాహ్యః॥ చాంద్రమానవశాదయం రౌద్రనామ సంవత్సరః। బార్హస్పత్యమానవశాదయం శ్రీముఖనామ సంవత్సరః। అయమేవ ఫాల్గునాబ్ద ఇత్యుచ్యతే। "యుగంభవేద్వత్సరపంచకేన యుగానితు ద్వాదశవర్ష షష్ట్యా" మితి. శ్రీపత్యాద్యుక్తేః ప్రభవాదిక్షయాంతేషు షష్టిసంవత్సరేషు పంచవత్సరాత్మకాని ద్వాదశయుగాని భవన్తి. తత్రాశ్విన దేవతాకం ఏకాదశయుగం వర్తమానం! అస్మిన్యుగే సంవత్సర పరివత్సరేదావత్సరాను వత్సరేద్వత్సరాణాం పంచానాం మధ్యే ప్రజాపతి దేవతాకోఽనుత్సరశ్చతుర్థో రౌద్రనామ సంవత్సరః। అస్మిన్వత్సరేధాన్యదానం మహాఫలం॥ తదుక్తం విష్ణుధర్మోత్తరే॥ ధాన్యానాం చానుపూర్వకే. ఇతి॥ యుగఫలం॥ చత్వారిచాన్యాన్యథమాని॥ వింద్యాత్। సంవత్సరఫలం॥ పశ్చాజ్జలం ముంచతి యశ్చతుర్థః కించ॥వరాహ సంహితాయాం॥ రౌద్రోచి రౌద్రః క్షయకృత్ప్రదిష్టః బార్హస్పత్యమానేన శ్రీముఖనామ సంవత్సరస్యఫలముక్తం వరాహసంహితాయాం। శ్రీముఖాబ్దేఖిలాధాత్రీ బహుసస్యార్ఘసంయుతా। అధ్వరే నిరతా విప్రావీతరోగా నిర్వైరిణః।

రౌద్రనామ సంవత్సర ఫలం

శ్లో॥ అన్యోన్యనృప సంక్షోభఘోర వ్యాఘ్రాదిభిర్భయః
మధ్యవృష్టిరనర్ఘత్వం రౌద్రాబ్దే మధ్యమం ఫలం

బార్హస్పత్యమాన శ్రీముఖాబ్ద ఫలం

శ్లో॥ శ్రీ ముఖాబ్దేఽఖిలాధాత్రీ బహు సస్యార్ఘ సంయుతా
సస్యవృద్ధిశ్చ. గోబృందం విప్రబృందంచ మోదతే

గురూదయాబ్ద ఫలం

శ్లో॥ ఫాల్గునాబ్దే చోరభీతిస్త్రీణాం దౌర్భాగ్య దాభృశం
క్వచి ద్వృష్టిః క్వచిత్సస్యం క్వచిదీతిః క్వచిత్సుఖం

తా॥ ఈ సంవత్సరమునకు చాంద్రమాన వశమున "రౌద్ర" యని పేరు. బార్హస్పత్య మాన వశమున "శ్రీముఖ" యని పేరు. గురూదయ వశమున "ఫాల్గునాబ్ద" మని పేరు. అశ్వినీ దేవతాకమగు ఏకాదశ [11] యుగమున నాలుగవదియగు ప్రజాపతి దేవతాకమగు అను వత్సర మను పేరు గల రౌద్ర సంవత్సరమున. ధాన్య దానం మహాఫలము. రాజులకు పరస్పరము

సంక్షోభము. చోరవ్యాఘ్రాదుల వలన భయము కలుగును. బార్హస్పత్యమాన వశమున శ్రీముఖ నామ సంవత్సర ఫలం భూమి యందంతటను విస్తారముగ పంటలు ధరలు [వస్తు సౌలభ్యము] కలుగును. సస్యములకు వృద్ధి. గోవులకు, బ్రాహ్మణులకు, సంతోషమగును. గురూదయ వశమున ఫాల్గునాబ్ద ఫలము. చోర భయం. స్త్రీలు దౌర్భాగ్యులగుట. ఒక్కొక్కచో వృష్టి. పంట ఈతిబాధలు సుఖము కల్గును—

తస్యైతాదృశఫల విశిష్టస్య. సమస్త కల్యాణ భాజనస్య శ్రౌతస్మార్తాద్యఖిల క్రియా తంత్ర వ్యవహార హేమ భూతస్య. రౌద్ర నామ సంవత్సరస్య.

1. రాజాచంద్రః	11. పరీక్షకః కుజః	21. నరాధిపతి శ్శనిః
2. మంత్రీ రవిః	12. గణకోగురుః	22. గ్రామనాయకో రవిః
3. సేనాధిపతి శ్శనిః	13. గ్రామపాలకో రవిః	23. వస్త్రాధిపతి శ్శుక్రః
4. సస్యాధిపతిర్బుధః	14. వైద్య శ్శనిః	24. రత్నాధిపతీ రవిః
5. ధాన్యాధిపతిశ్చంద్రః	15. రాష్ట్రాధిపతి శ్చంద్రః	25. వృక్షాధిపతి శ్చంద్రః
6. అర్ఘాధిపతి శ్శనిః	16. సర్వదేశోద్యోగపతి రవిః	26. జంగమాధిపతిర్బుధః
7. మేఘాధిపతి శ్శనిః	17. ఆశ్వాధిపతీ రవిః	27. సర్పాధిపతిర్గురుః
8. రసాధిపతి శ్శుక్రః	18. గజాధిపతిర్బుధః	28. మృగాధిపతి శ్శనిః
9. నీరసాధిపతిర్బుధః	19. పశునామధిపతి శ్శనిః	29. శుభాధిపతి శ్చంద్రః
10. పురోహితో బుధః	20. దేవాధిపతిర్బుధః	30. స్త్రీణామధిపతి శ్శనిః

రాజ్ఞః చంద్రస్య ఫలం

శ్లో॥ ధారాధరాః క్ష్మామఖిలాం ప్రకుర్యుర్ధారాధరాం క్షేమసుఖే సుభిక్షం.
ప్రజానృపాశ్చాతి సుఖాశ్చ భూమౌనిత్యోత్స వాశ్చాబ్దపతౌ శశాంకే॥

తా॥ భూమి యందతటను మేఘములు వర్షించును. క్షేమము, సుఖము, సుభిక్షము కలుగును. ప్రభువులు ప్రజలు సుఖించెదరు. భూమియందు నిరంతరము ఉత్సవములు జరుగును.

మంత్రిణో రవేః ఫలం

శ్లో॥ రాజ్ఞామన్యోన్యవైరత్వ మనావృష్టిశ్చ సంగరః
అధర్మ నిరతా మర్త్య భాస్కరస్యతు మంత్రితః

తా॥ రాజులకు పరస్పరము వైరము. అనావృష్టి. యుద్ధభయము. ప్రజలకధర్మ ప్రవృత్తి కలుగును.

సేనాధిపతేశ్శనేః ఫలం

శ్లో॥ సేనాధిపే సూర్యసుతే ధరిత్ర్యాం సేనావిముక్తాస్సతతం నరేంద్రాః।
అధర్మయుక్తాస్సతతం ప్రజాశ్చ కృష్ణాని ధాన్యానిఫలంతి భూమౌ॥

తా॥ రాజులకు సేనలకు సంబంధము విడిపోవును. సదా ప్రజలకు అధర్మమునందే ఆసక్తిగనుండును. నల్లధాన్యములు ఫలించును.

సస్యాధిపతేర్బుధస్య ఫలం

శ్లో॥ మధ్యవృష్టిర్మందసస్యం మేఘావాతేన పీడితాః।
త్రసంతి మనుజా నిత్యం బుధే సస్యాధిపేసతి

తా॥ సామాన్య వర్షము, అల్ప సస్యము. గాలిచే మేఘములు చెదరగొట్టబడును. ప్రజలు ఎల్లప్పుడును భయపడుచుందురు.

ధాన్యాధిపతేశ్చంద్రస్య ఫలం

శ్లో॥ బహుక్షీర ప్రదాగావస్సర్వే వ్యాధి వివర్జితాః।
సుభిక్షంచ మహద్వర్షం చంద్రే ధాన్యాధిపేసతి

తా॥ గోవులకు క్షీరసవృద్ధి, వ్యాధులు లేకపోవుట. సుభిక్షము. గొప్ప వర్షము కలుగును.

అర్ఘాధిపతేశ్శనేః ఫలం

శ్లో॥ వృష్టిః ప్రస్తు మధ్యార్ఘపతౌ శనౌ చేదాడంకచోరాగ్నియుతా మహీస్యాత్।
భయంభవేదన్న సమృద్ధిరల్పా కృష్ణాని ధాన్యానిఫలంతి భూమౌ॥

తా॥ సామాన్య వర్షము. ఈతి, చోర, వహ్నిభయం, దుర్భిక్షము కలుగును. నల్ల ధాన్యములు ఫలించును.

మేఘాధిపతేశ్శనేః ఫలం

శ్లో॥ మధ్యసస్య మనర్ఘశ్చ ఖండవృష్టిః ప్రజాయతే
కృష్ణధాన్య సమృద్ధిశ్చ మేఘాధీశే శనైశ్చరే

తా॥ సామాన్య సస్యము, వస్తుదౌర్లభ్యము, ఖండవృష్టియు కలుగును. నల్లధాన్యములు పుష్కలముగ ఫలించును -

రసాధిపతే శ్శుక్రస్య ఫలం

శ్లో॥ తిలతైల గుడక్షౌద్రపయాంసి దధి శర్కరాః।
అర్ఘ వృద్ధ్యాప్రజాయంతే శుక్రేయదిరసాధిపే

తా॥ నువ్వులు, నూనె, బెల్లము, తేనె, పాలు, పెరుగు, శర్కర ప్రజలకు అందుబాటుగ నుండును.

నీరసాధిపతే శ్శుక్రస్య ఫలం

శ్లో॥ శశితనయే నీరసపే మరకత మాణిక్య వజ్ర నీలాని
మధువృక్షాస్స్యుః ఫలితాశ్చాధి వ్యాధ్యన్వితాలోకాః

తా॥ మరకతము, మాణిక్యము, వజ్రము, నీలములు, తియ్యటి రుచిగల వృక్షములు ఫలించును. ప్రజలు మాత్రము మనోవేదన, శారీరకబాధ కలిగియుందురు.

పురోహితాది ఫలం

శ్లో॥ క్రూరః గ్రహఫలం క్రూరం శుభగ్రహఫలం శుభం
పురోహితాది సర్వేషాం భవేదిశ సముద్భవం

తా॥ పురోహితాదులు క్రూరులగుచో అశుభఫలమును, శుభులగుచో శుభఫలమునుచేతురు.

సావన వర్షారంభః – ఫలంచ

సిద్ధార్థనామ సం॥ర॥ మాఘ. బ ౧ [2-2-1980] శనివాసరేసావన వర్షారంభః॥

వర్షాధిపతే శ్శనేః ఫలం॥

శ్లో॥ చోరాగ్ని శస్త్ర బాధభిః పీడ్యనే మనుజాభృశం।
అల్పసస్యం చాల్పవృష్టిం కల్పోత్పద్యపతి శ్శనిః

తా॥ మనుజులకు చోర, అగ్ని, శస్త్రభయము, పంట, వర్షము తక్కువగనుండును.

ప శు పా ల కా ది ని ర్ణ యః

అస్మిన్నబ్దే శ్రీకృష్ణః పశుపాలకః। గోష్ఠ ప్రాపకోయమః బహిష్కర్తా చ బలరామః। పశుపాలకస్య శ్రీకృష్ణస్యఫలం। బహుక్షీర ప్రదాగావః సర్వే వ్యాధి వివర్జితాః। సర్వసస్య సమృద్ధిస్స్యాద్గో పాలే పశునాయకే। గోష్ఠ ప్రాపకశ్యయ మస్యఫలం. అనర్ఘశ్చాల్పవృష్టిశ్చ స్వల్పక్షీరం తథాగవాం। పశుపీడాభవేన్నిత్యం యమేగోష్ఠ ప్రవేశకే। గోష్ఠబహిష్కారకస్య బలరామస్య ఫలం. సువృష్టిస్సర్వదేశేషు తృణసస్య సమృద్ధయః। మధ్యదేశే మహద్వర్షం రామేగోష్ఠనివర్తకే॥

తా॥ శ్రీకృష్ణుడు పశుపాలకుడుగాన గోవులకు క్షీర సమృద్ధి. సువృష్టి, ఆరోగ్యము, తృణసమృద్ధి కలుగును. దొడ్డిపెట్టువాడు యముడుగాన ధరలు హెచ్చుట, సామాన్య వర్షము, పాలు తక్కువ. పశువులకు వ్యాధులు కలుగును. దొడ్డినుండి విడిపించువాడు బలరాముడు కాన సర్వదేశములయందు తృణసస్య సమృద్ధి. మధ్యదేశమున మహద్వర్షము కలుగును.

ఆ ఢ కా ది ని ర్ణ యః ఫ లం చ

త్ర్యాఢక [3 కుంచములు] పరిమితం వర్షం॥ త్ర్యాఢకేతు సుభిక్షకృత్॥ షష్టియోజన విస్తీర్ణం దశయోజనమున్నతం ఆఢకస్య ప్రమాణంతు దేవమానేనగణ్యతే। అస్యవిభాగః॥ సప్తభాగా స్సముద్రేషు పర్వతేషు తథానవ। చతుర్భాగా ధరణ్యాంస్యురేవం వర్షతిచత్రిధా॥అస్యహస్తం గతత్వంఫలంచ॥ వత్సరాదిప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది [27-7-79] వారపర్యంతం వార్ధక్య వయోవిశిష్ట గణికా హస్తే తదాద్యాశ్వయుజ శు ౧౧ [20-10-80] సోమవారపర్యంతం బాల్య వయో విశిష్ట బ్రాహ్మణహస్తే తదాద్యావత్సరం యావన వయోవిశిష్ట బ్రాహ్మణ హస్తే చాఢకస్థితిః। అస్య హస్తంగతత్వ ఫలం॥ ఆఢకో గణికా హస్తం గతస్సస్యాభివృద్ధి కృత్॥ దుర్భిక్షం బ్రాహ్మణ కరే॥ వయసః ఫలం బాల్యేవృష్టి వినా శస్స్యాద్యౌవనే వృష్టి రుత్తమా। వృద్ధహస్తే సుభిక్షం స్యాదేవం హి వయసః ఫలం.

మే ఘా ది ని ర్ణ యః ఫ లం చ

నీలనామకో మేఘః ఆగ్నేయదిశి మేఘోత్పత్తిః నీలమేఘోజల ప్రదః [సువృష్టి] చతుర్మేషు పక్షే సంవర్తనామ కోమేఘః।సంవర్తే వాయుపీడనం [గాలి] ప్రవహనామకో వాయుః. ప్రవహో మధ్య వృష్టి కృత్ [సామాన్య వృష్టి] తటిన్నామ్నా విద్యుత్ స్యాదల్ప వృష్టి స్తటితి [స్వల్ప వర్షము] స్ఖలిత నామకం గర్జితం. స్ఖలితే వృష్టి రుత్తమా [సువృష్టి] క్షారనామకో సముద్రః క్షారో వాయు సమాయుక్తాం [గాలితో కూడిన వాన] అనన్తనామక శ్శేషో భూమిం వహతి॥ అనంతాఖ్యే మహానాగే భూమిం వహతి భూమిపాః అనన్తవస్తు సంపూర్ణా భూమిస్స్వాస్థ జనాస్తథ॥ భూమి సమస్తవస్తు సంపూర్ణ భరితమగును. భూమియందలజడలు ఏమియు ఉండవు. జనులు స్వస్థచిత్తులై యుందురు.

వర్ష ధాన్యాది ప్రమాణాని (వింశోపకములు)

వర్షం ౨ ధాన్యం ౯ శీతం ౧౩ తృణం ౧౨ ఉష్ణం ౧౯ మారుతః ౨ ప్రజావృ ౧౫ నా ౧౫ రాజ విద్వరు ౧౧ ఉగ్రం ౫ పుణ్యం౫ పాపం ౫ [౧౯] వ్యాధయః ౧౫ ఉపశమనం ౨ ఆచారః ౫ అనాచారః ౧౫ మరణాని ౨ జన్మాని ౧౯ దేశో పప్లవః ౭౧ దేశ స్వాస్థ్యం ౧౫ చోరభయం ౭౧ నాశః ౨ అగ్నిభయం ౯ నాశః ౧౩ మృగోపద్రవః ౭౧ నాశః ౧౨ కీట భయం ౧౯ నాశః ౧౧ మూషకవృ ౧౧ నా ౭౧ సర్పవృ ౨ నాశః ౭౧ కామః ౧౨ లోభః ౧౨ మదః ౧౩ మత్సరః ౫ సుఖం ౧౧ దుఃఖం ౧౫ భోగః ౧౨ నిదంబః ౧౯ మనోవ్యథా ౧౫ ద్వేషః ౧౧ ప్రతిష్ఠా ౫ అప్రతిష్ఠా ౧౫ ద్యూతం ౨ ప్రవాదః ౨ నరోత్పత్తిః ౫ స్త్రీణా ముత్పత్తిః ౧౧ ధాతువాదః ౧౨ భయం ౫ శౌర్యం ౯ దుష్టనిగ్రహః ౧౨ శిష్ట పతిపాలనం ౧౨ సత్యం ౭౧ అసత్యం ౨ విశ్వాసః ౯ అవిశ్వాసః ౧౧ దయా ౧౨ నిర్దయా ౧౫ న్యాయః ౧౯ అన్యాయః ౧౯ [౭౧] గోమాయువృ ౩ నా ౨ కీటవృ ౫ నా ౧౧ శలభ వృ ౧౧ నా ౨ మశకవృ ౩ నా ౩ మత్కుణవృ ౨ నా ౩ వృశ్చిక వృ ౫ న ౫ వ్యాఘ్ర వృ ౩ నా ౨ [౧౧] సస్య వృ ౪ నా ౯ శుకవృ ౫ నా ౬ పిక వృ ౫ నా ౨ కుక్కుట వృ ౪ నా ౪ [౯] ఖగవృ ౫ నా ౭ గో వృ ౫ నా ౬ మహిష వృ ౭ నా ౩ మృగ వృ ౬ నా ౩ ఛాగ వృ ౬ నా ౭ అశ్వవృ ౩ నా ౭ గజ వృ ౮ నా ౮ ఉష్ట్ర వృ ౫ నా ౫ విప్ర వృ ౬ నా ౫ క్షత్రియ వృ ౩ నా ౬ వైశ్య వృ ౬ నా ౩ శూద్ర వృ ౭ నా ౮ మేచ్ఛ వృ ౫ నా ౫ సంకర వృ ౮ నా ౭ వజ్ర వృ ౮ వైడూర్య వృ ౬ గోమేధిక వృ ౩ పుష్యరాగ వృ ౮ మరకత వృ ౫ మాణిక్య వృ ౧ నీల వృ ౧ మౌక్తిక వృ౧ ప్రవాల వృ ౧[౬] సువర్ణ వృ ౭ రజత వృ ౮ తామ్ర వృ ౪ కాంస్య వృ ౧౭ లోహ వృ ౧౮ అయో వృ ౭ తప్రు వృ ౧౦ సీస వృ ౬ [౧౮] జ్ఞానం ౧౩ అజ్ఞానం ౧౫ కాపట్యం ౧౩ నిష్కాపట్యం ౯ ధార్మికత్వం ౧౨ అధార్మికత్వం ౧ [౧౯] విద్యుత్ ౭ శిలాపాతం ౧ గర్జితం ౬ స్వప్నం ౭ సుషుప్తిః ౮ జాగ్రత్ ౪ అండజ వృ ౨నా ౯ స్వేదజ వృ ౧౩ నా ౧౨ బుద్బుద వృ ౧౯ నా ౨ జరాయుజ వృ ౧౫ నా ౧౫ స్థావర వృ ౧౧ నా ౫ జంగమ వృ ౫ నా ౫ [౧౯] వ్రీహి వృ ౧౭ శాలి వృ ౪ కులుత్థ వృ ౧౪ తిల వృ ౪ మాష వృ ౧౮ ముద్గ వృ ౧౬ సర్షప వృ ౮ చణక వృ ౧౦ ఆఢక వృ ౮ గోధూమ వృ ౧౭ కోద్రవ వృ ౮ ప్రియంగు వృ ౧౦ యావనాల వృ ౧౭ శ్యామాక వృ ౬ రాజమాష వృ ౧౮ నీవార వృ ౧౬ శించిధాన్య వృ ౧౭ [౧౪] అతివృష్టిః ౧౫ అనావృష్టిః ౧౧ సస్యమూషక వృ ౧౫ శలభ వృ ౯ శుక వృ ౧౭ స్వచక్రభయం ౧౧ పరచక్రభయం ౧౯ (౧౯) క్షుత్ ౧౩ తృష్ణా ౯ నిద్రా౫ ఆలస్యం౫ ఉద్యోగః ౨ శాంతిః ౧౧ క్రోధః ౩ డంభః ౩ మిత్రభేదః ౧౫ ఇష్టం ౫ రస నిష్పత్తిః ౨ ఫలనిష్పత్తిః ౧౧ ఉత్సాహం ౯ ప్రాణిసౌఖ్యం ౧ [౧౫]

గ్రహ సంచార ఫలములు

ర వి చా ర ఫ ల ము

మేష సంక్రమణ కాలీన తిథ్యాది ఫలములు. త్రయోదశి జలప్రదము. ఆదివారమున దుర్భిక్షము. ఉత్తరాభాద్ర సువృష్టి. ఐంద్రనామయోగము సంపద. వణిక్కరణము. ధనధాన్యాభివృద్ధి సింహలగ్నము. వృష్టివినాశనము, పగలు సస్యనాశనము. అపరాహ్ణమున సస్యములకు, గోవులకు, రాజులకు పీడ. ధాన్యనాశనము దుర్భిక్షము కలుగును. పూర్వాషాఢాది నవకము శుభమగును. ఆర్ద్రా ప్రవేశకాలీన తిథ్యాదిఫలములు. నవమి కలహము. శనివారము మందఫలము. హస్త సర్వసౌభాగ్యము. వరీయాన్నామయోగము సువృష్టి. బాలవకరణము సుభిక్షము. వృశ్చిలగ్నము యుద్ధము. సాయంకాలం సస్యవృద్ధి. మఘాదిపంచకము అల్పవృష్టి.

మకర సంక్రాన్తి పురుష లక్షణము

శ్లో॥ అష్ట కర్ణో విశాలాక్షో లంబ భ్రూర్దీర్ఘ నాసికః। అష్టబాహు శ్చతుర్వక్త్ర సంక్రాన్తి పురుష స్మృతః॥ శతయోజన మౌన్నత్యం విస్తీర్ణం ద్వాదశస్మృతం। ఏవం రూపంహి విజ్ఞేయం సంక్రాన్తి పురుషాకృతేః

అస్యపురుషస్య మందనామధేయం రాజ్ఞామరిష్టం,కుంకుమోదకస్నానం స్త్రీణామరిష్టం. చణకాక్షతధారణం. చణక [శనగలు] నాశనం శ్వేతవస్త్రం ఆరోగ్యంభవతి.కస్తూరీగంధం స్త్రీణామరిష్టం. పున్నాగపుష్పం యశోహానిః మాణిక్యాభరణం మణినాశనం. సువర్ణపాత్రే అన్నాహారః సువర్ణనాశనం రోగభయంచ. నారికేళఫలం ప్రజాపీడా. సింహవాహనం మృగనాశనం. ముసలాయుధం యుద్ధం. శ్వేతచ్ఛత్రం ఆరోగ్యం భవతి. వీణాధారణం పిశాచారిష్టము. పూర్వ దిగ్గమనం తద్దేశారిష్టము. కించిత్స్మితచేష్టా ప్రజాపీడా. నివిష్టో భవతి సస్యవృద్ధిః

పక్షఫలం : శ్లో॥ శుక్లపక్షే యదాపౌషే మకరస్థో దివాకరః
ప్రజానాం వ్యాధిపీడాచ నృపాణాం సమరంభవేత్

తిథ్యాదిఫలాని : అష్టమి ధరాభివృద్ధి. బుధవారం శుభం. అశ్విని అభివృద్ధి. సిద్ధయోగము సుభిక్షము. బవకరణము సౌఖ్యము—రాత్రి సువృష్టి. తులాలగ్నము అల్పసుఖం 25వ. ముహూర్తం గజనాశనం. అపరరాత్రి నటులకు హాని.

శ్లో॥ సంక్రాన్తి పురుషోత్పత్తి కాలేదానం స్వశక్తితః ఫలం కాంస్యాగి ధాన్యాది దీయతే దోషనాశనం। ఫలాని మూలాన్యజినం సువర్ణం గ్రామాంశుకాద్యం సతిలేక్షుగావః। ధాన్యంభరాం శోర్మకర ప్రవేశే ఏతానిదానాని విశేషితాని.

సౌరార్ఘ్యాః

మేష మిథున. ధనుర్మాసేషు. యావనాళయావలకీ కుంకుమ హింగు కాంస్య తైలైరండ గోధూమ కస్తూర్యాదీనాం సమార్ఘః ధాన్యాజ్య చణక వస్త్ర కర్పూర లవణ కులుత్థ వంగపుష్ప సీసాదీనాం శూన్యార్ఘః. సువర్ణ రజత కార్పాస. మాషముద్గ మరీచి నాగవల్లీదల ఏలాజీరక పిప్పలి పట్టావి కాయస శ్రీగంధ క్రముక శర్కరాదీనామత్యర్ఘః

కర్కాటక. సింహ. కన్యా. తులా. వృశ్చిక మకర కుంభమాసేషు యావనాలాదీనాం శూన్యార్ఘః ధాన్యాదీనామత్యర్ఘః. సువర్ణాదీనాం సమార్ఘః

వృషభ మీనమాసయోః యావనాలాదీనాం అత్యర్ఘః ధాన్యాదీనాం సమార్ఘః సువర్ణాదీనాం శూన్యార్ఘః

చంద్రచారఫలము

నిజజ్యేష్ఠ శు ౧ శుక్రవారము కావున యశోవృద్ధి. ఆషాఢ శు ౫ గురువారము కావున సుభిక్షము. ఆరోగ్యము. ఆషాఢ శుక్లపక్షమందు స్వాతీ నక్షత్రము నవమితో కూడినది గావున గాలిచే విత్తనములు ఎగిరిపోవును గాన విత్తనములు వేయకూడదు. ఆషాఢ కృష్ణపక్షమున రోహిణీ నక్షత్రము దశమితో కూడినది గావున సర్వ సస్య సమృద్ధి. మరియు ఏకాదశితో కూడినది గావున సామాన్య ఫలము.

చాంద్రార్ఘ్యాః

చైత్ర, అధిక జ్యేష్ఠ, భాద్రపద, పౌష, ఫాల్గున మాసేషు యావనాలాదీనాం సమార్ఘః। ధాన్యాదీనాం శూన్యార్ఘః సువర్ణాదీనా మత్యర్ఘః ఆషాఢ, శ్రావణ, ఆశ్వయుజ, కార్తిక, మార్గశిర, మాఘ మాసేషు యావనాలాదీనాం శూన్యార్ఘః। ధాన్యాదీనామత్యర్ఘః సువర్ణాదీనాం సమార్ఘః వైశాఖ, నిజజ్యేష్ఠ మాసయోః యావనాలాదీనా మత్యర్ఘః। ధాన్యాదీనాం సమార్ఘః సువర్ణాదీనాం శూన్యార్ఘః

కుజచారఫలము

నక్షత్ర సంచార ఫలము వృష్ట్యనావృష్టి ప్రకరణమున చూపబడును.

బుధచారఫలము

ఉత్పాతములేనిచో బుధదర్శనము కాదు. పర్వముల సరమగునపుడు బుధదర్శన మగుచో వర్షములు పడవు. వర్షములు అవసరములేనపుడు బుధదర్శనమగుచో వర్షించును. మరియు శస్త్ర చోరాగ్ని క్షుద్భయములు కలుగును.

1 అధికజ్యేష్ఠ శు ౧౧ ఆదివాసరే మృగశిరా నక్షత్రే పశ్చాదుదయః
2 ఆషాఢ శు ౭ ఆదివాసరే పునర్వసు నక్షత్రే ప్రాగుదయః
3 భాద్రపద శు 3 శుక్రవాసరే హస్తనక్షత్రే పశ్చాదుదయః
4 కార్తిక శు ౨ ఆదివాసరే స్వాతీనక్షత్రే ప్రాగుదయః
5 పౌష బ ౨ గురువాసరే శ్రవణ నక్షత్రే పశ్చాదుదయః
6 మాఘ బ ౮ సోమవాసరే ధనిష్ఠా నక్షత్రే ప్రాగుదయః
2-4-5-6 అనావృష్టి క్షుద్భయం, ప్రజాపీడ. 1-3 శుభఫలం,

గురుచారఫలం

సింహరాశిఫలము : బ్రాహ్మణులు సజ్జనులు నిస్తేజస్కులగుదురు. వర్ష, సర్పభీతి, రాజులకు యుద్ధభీతియు కలుగును.

కన్యారాశిఫలము : సువృష్టి, సంతోషము, సౌఖ్యము రాజులకు కలుగును. బ్రాహ్మణులు యాగములయందాసక్తి కలవారగుదురు. జనులకు సౌఖ్యము కలుగును.

శుక్రచారఫలము

అధికజ్యేష్ఠ బ ౧౨ మంగళవారమున మృగశిరా నక్షత్రమున ఉత్తరమార్గమున, గజవీధియందు పశ్చిమదిశను అస్తమించి నిజజ్యేష్ఠ శు ౭ శుక్రవారమున ఆ నక్షత్రమున ఆ మార్గమున ఆ వీధియందే ప్రాగ్దిశియం దుదయించెను. ఉత్తరమార్గము శుభము. గజవీధి సుభిక్షము, శ్రేయస్సు కలుగును.

మాఘ బ ౫ భౌమవాసరమున ధనిష్ఠా నక్షత్రమునందు మధ్యమమార్గమున జారద్గవ వీధియందు తూర్పుదిశయందస్తమించెను. మధ్యమార్గము మధ్యఫలప్రదం. జారద్గవవీధి సామాన్య ఫలము.

శని చార ఫలము

ఒక సంవత్సరములో మూడు నక్షత్రములయందు సంచరించుటచే అధమఫలము కల్గును. సింహరాశిఫలము గుర్రములు, ఏనుగులు నాశనమును పొందును. జనులు న్యాయమార్గమున సంచరింతురు. బాహ్లిక, గాంధార, చీనదేశములకు, ధాన్యగిడ్డంగులకు, బ్యాంకులకు, కన్యలకు, వేశ్యలకు అరిష్టము.

కన్యారాశిఫలము, గుర్రములకు, ఏనుగులకు, పశువులకు, ధాన్యములకు ధర హెచ్చును. సువృష్టికలిగి సస్యాభివృద్ధిగనుండును. కార్మిక పంచకమునకు, శుద్రులకు, షడ్భాపతులకు నష్టము వచ్చును. పూర్వ ఫల్గునీ నక్షత్ర సంచారవశమున వేశ్యలకు, కన్యలకు, మహారాష్ట్ర దేశీయులకు అన్నిరంగములయందాటంకము కలుగును. ఉత్తర ఫల్గునీ నక్షత్ర సంచారమువలన రాజులకు, బెల్లమునకు, ఉప్పునకు, భిక్షకులకు, ఉదకమునకు, తక్షశిల వాసులకు నష్టము సంభవించును. హస్తనక్షత్ర సంచార వశమున మాంగళ్లకు, కుమ్మర్లకు, తేలీలకు, వైద్యులకు, శిల్పులకు, చోరులకు, ఏనుగులను పట్టువార్లకు, వేశ్యలకు, కోసలదేశ వాసులకు పూలమాలలను కట్టువార్లకు అరిష్టము.

కూర్మ చక్ర ఫలము

అంగ, వంగ, కలింగ, కోసల, రోహిల, జాలంధర, కురంజిక, జిడ్డియాన, వరాట మొదలగు ఆగ్నేయ దేశముల కరిష్టము మరియు దర్దుర, మహేంద్ర, వశపాశ, సింహల, తాలిక, కటక, లంక, త్రికూట, మలయ, శ్రీపర్వత, కిష్కింధ మొదలగు దక్షిణ దేశముల కరిష్టము.

దేశారిష్ట యోగములు

1. వత్సరాది ప్ర॥ నిజ జ్యేష్ఠ ౧౫ శని ప॥ కుజ గురు శనీనాం ఏకరాశి స్థితిః ఫలం॥ అయోధ్యలంక మధ్య యందు, దుర్భిక్షం, శస్త్రభీతి.
2. వత్సరాది ప్ర॥ చైత్ర బ ౬ ఆది ప॥ సింహేకుజ వక్రం ఫలం॥ దుర్భిక్షము సస్యనాశనము, పిత్తరోగములు, గో, అశ్వ, మృగ, మహిష, ఏనుగులకు పీడ
3. వత్సరాది ప్ర॥ అధిక జ్యేష్ఠ శు ౮ గురు ప॥ సింహే శని వక్రం॥ ఫలం 2వ. యో. చూడుడు.
4. వత్సరాది ప్ర॥ నిజ జ్యేష్ఠ శు ౧౫ శని ప॥ సింహే కుజస్తంభః ఫలం॥ ప్రభువులకు, రాష్ట్రములకు కీడు.
5. వత్సరాది ప్ర॥ అధిక జ్యేష్ఠ శు ౮ శుక్రప కుజరాహు సమాగమః ఫలం॥ అంగ వంగ కలింగ దేశములందు సస్యహాని, భూకంపము, రాజులకు గొప్ప యుద్ధము వచ్చును.
6. వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆ॥ ప॥ శనేః సింహరాశిస్థితిః ఫలం॥ క్షుద్భయం, వర్షభీతి, రోగములు, జనులతికష్టము మీద జీవించెదరు.
7. వత్సరాది ప్ర॥ చైత్ర బ ౬ ఆది ప॥ కుజశన్యోర్వక్రం 2.యో. చూడుడు.
8. వత్సరాది ప్ర॥ చైత్ర శు ౩ బు ప॥ బుధ, కుజ, గురు, శని చతుష్టయ వక్రం ఫలం॥ రాజాన్యత్వం॥
9. చైత్ర శు ౩ బు॥ ప్ర చైత్ర బ ౬ ఆప॥ కుజ, గురు, శనిగ్రహత్రయ వక్రం॥ వృష్టినాశః। సస్యనాశః
10. చైత్ర బ ౬ ఆప్ర॥ వైశాఖ శు ౧౨ శ॥ ప॥ గురు, శనిగ్రహద్వయ వక్రం॥ ఫలం॥ ప్రభువులకు పీడ.
11. అధికజ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆ॥ప॥ శనేర్వ్యయ స్థానే రాహుః ఫలం=ఆంధ్రదేశమున సస్యహాని.
12. నిజ జ్యేష్ఠ శు ౧౫ శ॥ ప్ర॥ నిజజ్యేష్ఠ బ ౯ ఆది ప॥ బుధ శుక్ర గ్రహద్వయ వక్రం ఫలం 10. యో. చూ.
13. నిజ జ్యేష్ఠ శు ౧౫ శని ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆ॥ ప॥ గురుశన్యో రేకరాశి స్థితిః॥ ఫలం 1. యో. చూ.
14. ఆషాఢ శు ౧౫ ఆ॥ ప్ర॥ ఆవత్సరం కన్యాయాం శని సంచారం ఫలం॥ 6 యో. చూ.
15. భాద్రపద శు ౨ ఆ॥ ప్ర॥ ఆ సంవత్సరం గురుశన్యోరేక రాశిస్థితిః ఫలం 1 యో .చూ
16. పౌష బ ౪ శ॥ ప్ర॥ మాఘ శు ౪ ప॥ గురు శనిగ్రహద్వయ వక్రం ఫలం 10 యో.చూ
17. మాఘ శు ౪ ఆప్ర॥ మాఘ బ ౧౧ సోమ ప॥ బుధ, గురు, శనిగ్రహత్రయ వక్రం ఫలం 9 యో. చూ
18. మాఘ బ ౧౧ సోమ ప్ర॥ ఆ వత్సరం గురు శని గ్రహద్వయ వక్రం 10 యో.చూ
19. ఫాల్గున శు ౨ ప్ర॥ ఆ వత్సరం కుజస్య గురుశన్యోశ్చసమ సప్తకం ఫలం 1యో. చూ
20. ఫాల్గున శు ౯ శని ప్ర॥ ఆ వత్సరం రవేర్గురుశన్యోశ్చసమ సప్తకం ఫలం ప్రజాపీడ
21. ఫాల్గున శు ౧౪గు ప్ర॥ ఆ వత్సరం గురు శుక్ర సమసప్తకం ఫలం జల, అగ్ని రోగ, శస్త్ర, చోర, సర్ప, పిశాచముల వలన బాధ.
22. భాద్రపద బ ౧ గు॥ ప్ర॥ పౌష శు ౧౦। గు॥ ప కాలసర్పయోగః 4.వయో॥చూ॥

మౌఢ్యాది విచారః

అధిక జ్యేష్ఠ బ ౧౨ మంగళ (10-6-1980] వారప్రభృతి. నిజజ్యేష్ఠ శు ౮ శుక్ర [20-6-1980) వార పర్యంతం శుక్రమౌఢ్యం. శ్రావణ బ ౧ బుధ [27-8-1980] వారప్రభృతి భాద్రపద బ ౩ శని (27-9-1980] వార పర్యంతం గురు మౌఢ్యం. మాఘ బ ౫ మంగళ [24-2-1981] ప్ర॥ ఆ వత్సరం పునశ్శుక్రమౌఢ్యం మే 15 ప్ర॥ జూన్ 12 పర్యంతం మలమాసః॥వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౨ గురు [24-7-1980] వారపర్యంతం మఘాది పంచపాదేషు గురుస్థితిః॥ ఏతేనిషిద్ధా అపి విశేషవచనసద్భావాత్।ఉపనయన విషయే మీనచైత్రేణ. రవేర్మేష సంచార వశేన సకల శుభకర్మ విషయే. వైశాఖేనపసమ శేషామా సాశ్శుద్ధాః

సస్య విచారః

సర్వసస్య సముదాయతః షోడశసుభాగేషు సప్త [౭] భాగాః ఫలం తి॥ నాయకవశాద్విచారేతు పూర్వసస్యాణామల్పతా ప్రతిభాతి। సస్య జాతకరీత్యా విచార్యమానే గ్రైష్మిక సస్యానాం. శరత్సస్యానాంచ తుల్యతా ప్రతీయతే.

కందాయ ఫలాని

అశ్వి	భర	కృత్తి	రోహి	మృగ	ఆర్ద్ర	పున	పుష్య	ఆశ్రే	మఘ	పూ.ఫ	ఉ.ఫ	హస్త	చిత్తా
౩	౬	౧	౪	౭	౨	౫	౦	౩	౬	౧	౪	౭	౨
౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦
౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨	౪	౧

స్వా	విశా	అనూ	జ్యేష్ఠ	మూల	పూ.షా	ఉ.షా	శ్రవ	ధని	శత	పూ.భా	ఉ.భా	రేవ
౫	౦	౩	౬	౧	౪	౭	౨	౫	౦	౩	౬	౧
౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧	౨	౦	౧
౩	౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨	౪	౧	౩	౦	౨

ఫలం: ఆదిశూన్యే భవేద్వ్యాధిర్మధ్య శూన్యే మహద్భయం। అంత్య శూన్యే భవేద్హానిస్త్రిక శూన్యేన జీవతి॥ విషమేష్వర్థ లాభస్స్యాత్సమేతు సమతా భవేత్। శూన్యేతు శూన్యమస్తీతి కందాయ ఫలమీదృశం

ఆ దా య వ్య యా

మేష వృశ్చికయోః	ఆదా ౧౪	వ్యయ ౨	సింహస్య	ఆదా ౮	వ్యయ ౨
వృషభ తులయోః	ఆదా ౭	వ్యయ ౧౧	ధనుర్మీనయోః	ఆదా ౨	వ్యయ ౧౧
మిథున కన్యయోః	ఆదా ౧౧	వ్యయ ౭	మకరకుంభయోః	ఆదా ౫	వ్యయ ౫
కర్కాటస్య	ఆదా ౫	వ్యయ ౭	సర్వాదాయః ౫౩	సర్వవ్యయః ౪౭	

రా జ పూ జ్యా వ మా నే

మేషస్య రాజ ౪	అవ ౫	సింహస్య రాజ ౨	అవ ౪	ధనుషః రాజ ౭	అవ ౭		
వృషభస్య రాజ ౭	అవ ౫	కన్యాయాః రాజ ౫	అవ ౪	మకరస్య రాజ ౩	అవ ౩		
మిథునస్య రాజ ౩	అవ ౧	తులాయాః రాజ ౧	అవ ౭	కుంభస్య రాజ ౬	అవ ౩		
కర్కాటస్య రాజ ౬	అవ ౧	వృశ్చికస్య రాజ ౪	అవ ౭	మీనస్య రాజ ౨	అవ ౬		

స ం వ త్స ర ఫ ల ం

అశ్వినీ	పుష్య	స్వాతీ	అభిజదాం	రాజపూజ్యం
భరణీ	ఆశ్లే	విశాఖా	శ్రవణానాం	యుద్ధభయం
కృత్తికా	మఘా	అనూరాధా	ధనిష్ఠానాం	అలంకారప్రాప్తిః
రోహిణీ	పూ. ఫల్గుని	జ్యేష్ఠా	శతతారాణాం	రోగభయం
మృగశిరా	ఉ. ఫల్గునీ	మూల	పూర్వాభాద్రాణాం	ఆయుర్వృద్ధిః
ఆర్ద్రా	హస్త	పూర్వాషాఢా	ఉత్తరాభాద్రాణాం	ధనలాభః
పునర్వసూ	చిత్ర	ఉత్తరాషాఢా	రేవతీనాం	మనస్తాపః

ఫలశ్రుతిః : యశ్శృణోతి మధు శుక్లపక్షకే వర్షనాథ సచివాదికం ఫలం। ప్రాప్నుయా ద్దురితముక్త విగ్రహశ్చాయురర్థమతులం యశస్సుఖం। కాలానుపరాగాదీన్ క్వాపి పుణ్యానికారయేద్యస్తు తేషామంశం దశమం నియమేనాప్నోతి దైవజ్ఞః। ఆయుర్వృద్ధిం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిం నిత్యారోగ్యం మంగళం నిర్వ్యపాయం అచ్ఛిన్నానాముత్స వానామవాప్తిం యచ్ఛన్త్యేతే వత్సరాధీశ ముఖ్యాః శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ

శు భ ము హూ ర్తా ని

(1) లగ్నము శరీరము—చంద్రుడు మనస్సు—కావున లగ్నము పాపదృష్టి పాపాక్రాంత మగుచో శరీరము చెడిపోవును. ఆ రీతిగనే చంద్రుడు పాపాక్రాంత పాపదృష్టుడగుచో మనస్సు చెడిపోవును. అటుగాక దంపతులకు ఒకరియందొకరికి నమ్మకము లేకపోవుటచేతను ఆ యుభయులలో ఎవరికైనా మతిభ్రమణ కలిగి దంపతులు విడిపోవుట మొదలగు నష్టములు కలుగునని మేము చంద్రదోషములో అటుగా వేధ క్రాంతలలో ముహూర్తములు పెట్టుటలేదు. అనివార్య దోషములు గల ముహూర్తములను పెట్టుటలేదు. కుజాష్టమము (దంపతులకు హాని) భృగుషట్కము (దంపతులు విడిపోవుట) అష్టమ చంద్రుడు—వ్యాప—వైధ్రుతలనెడి మహాపాతలు పంచదశామిత్రము జామిత్రశుద్ధి లేకపోవుట దాంపత్యఫలము లేకపోవును. అనగా దంపతులకు మృత్యుప్రదము. మృత్యు పంచక అగ్నిపంచక ఫలితములు సర్వజన విదితములు — ఈ రీతిగా విచారణచేసి ముహూర్తముల నుంచినాము. కనుక వీటినే గ్రహించవలయును. కొందరు సిద్ధాన్తులు ఈ దోషములుగల ముహూర్తములను పెట్టుచుండుటచే సర్వప్రజలకు ఈ దోష ఫలితములను తెలియజేయవలసి వచ్చినందుకు క్షమించ వేడెదము.

శ్లో॥ జన్మభాదష్టగే సింహే నీచేవా శత్రుభాగగే
మౌంజీబంధ శ్శుభః ప్రోక్తః చైత్రే మీనగతేరవౌ

శ్లో॥ హరౌ సింహాంశగే జీవే నీచర్క్షే నీచభాగగే
మౌంజీబంధ శ్శుభః ప్రోక్తః చైత్రే మీనగతేరవౌ

ఇత్యాది బహుప్రమాణముల ననుసరించి మీనచైత్రములో ఉపనయనములను మాత్ర మంగీకరించడమైనది. వస్తుతః మీనచైత్రమున వివాహాదుల విషయమై నిషేధము కంఠోక్తిగ చెప్పబడినది. 2వ రకముగ దేశభేదముచే నంగీకరించుచున్నారు. మీన చైత్రము ఉపనయనమునకు ప్రశస్తము. ఇట్టి పరిస్థితిలో ఉపలక్షణముగ అన్ని శుభములను గ్రహించకూడదు. సింహ గురు దోషమునకు వివాహాదుల విషయమై ప్రత్యేక పరిహారము లేనందున వివాహాది ముహూర్తములను ప్రసిద్ధ ముహూర్త చింతామణ్యాది గ్రంథకర్తలు నిబంధనకర్తలును అంగీకరించనందున మేమును ప్రహితమైన ఆ మార్గమునే అంగీకరించి మీన చైత్రమున ఉపనయన ముహూర్తములను మాత్రము ఉంచినాము. అన్ని ప్రదేశములవారు గ్రహించవచ్చును.

చై త్ర మా సః

1980 మార్చి నెల

17 శు.పా. సోమ ఉభా వత్సరాదిత్వేన నవవస్త్రాభరణ ధరణ రాజ దర్శనాదీనాం [వర్తకులు కొత్త జమా ఖర్చుల పుస్తకములను పెట్టుకొందుకు మేషః ప గం 8-58.
19 తది. బుధ. అశ్వి. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం మేషః ప గం 8-49 లగ్నవద్ద్రః.
21 పం. శుక్ర. రోహి. హలకర్మాదీనాం ధనుర్మతాం రా గం 1-41 షష్ఠచంద్రః.
22 ష. శని. మృగ. డోలారోహణాదీనాం మిథునం మతాం ప గం 12-55 రిఃఫ చన్ద్రః నక్షత్ర సంధిః హలకర్మాదీనాం ధనూరాజా రా గం 1-37.
23 అష్ట. ఆ. మృ. అన్నప్రాశన హలకర్మాదీనాం మేషశ్చేరః ఉ గం 8-33 వృషభోః సిరహితః ప గం 10-1 కుజదృష్టిః.
26 దశ. బు. పుష్య. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం మేషః ప గం 8-21 సీమన్తోప నయన హలకర్మాదీనాం వృషభః ప గం 9-48.
31 ◯ పూర్ణి. సో. హస్త. అన్నప్రాశన హలకర్మాదీనాం మేషోరాజా ఉ గం 8-2 షష్ఠ చంద్రః వృషభోసిరహితః ప గం 9-29

1980 ఏప్రియల్

2 బ. విది. బు. చిత్రా. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం మేషః ఉ గం 7-54 వృషభోసిమతాం ప గం 9-21 షష్ఠచన్ద్రః
3 తది. గురు. స్వాతి. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం మేషోమతాం ఉ గం 7-50
5 పంచ. శని. అనూ. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం వృషభోరాజా ప గం. 9-10
7 షష్ఠి. సో. మూ. హలకర్మణో మిథునం మతాం ప గం 11-51
9 నవ. బుధ. ఉషా. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం మేషోమతాం ఉ గం 7-27 వృషభోసిరహితః ప గం 8-54
10 దశ. గురు. శ్రవ. అన్నప్రాశనోపనయన హలకర్మాదీనాం వృషభః ప గం 8-50

వై శా ఖ మా సః

1మం శాసీహకుర్వీత సింహస్థో వాక్పతిర్యది। భానౌ మేష గతే సమ్యగిత్యాహుః శౌనకాదయః॥ 2మేషస్థే దివసకరే సింహస్థే వజ్రపాణి సచివేవ యస్యాః పరిణయనమసౌ సాధ్వీ సుఖసంపదో పేతా ఇతి ॥3॥ మేషేర్కే సద్వృతోద్వాహౌ గంగాగోదాంతరేపిచ॥ మేషస్థే సూర్యే సర్వదే

శేషు సర్వమా ంళిక కర్మణాం సర్వసింహస్తేన దోషః సర్వ సింహగురుర్వర్జ్యః కళింగే గౌడఘూర్జరే॥ ఇత్యాది విశేష వచనములను ననుసరించి మేషములో సూర్యుడుండుటచే ఈ వైశాఖములో ముహూర్తములను ఉంచినాము. కలింగ, గౌడ, ఘూర్జర వాసుల తక్క తక్కిన అన్నిదేశముల వారు వీటిని గ్రహించవగును -

1980 ఏప్రియల్ నెల

17 శు. విది. గురు. రోహి. వివాహ హలకర్మాదీనాం మీనోవసుః తె గం 4-25

18 చవి. శుక్ర. రోహి. అన్నప్రాశనోపనయన, వివాహ, హలకర్మాదీనాం మిధునం పసుః ప గం 11--9 రిః ఫ చంద్రుడు

20 షష్ఠి. ఆది. ఆర్ద్ర. మిధునం రహిత 11-0 లగ్నచంద్రః

21 సప్త. సోమ. పున. అన్నప్రాశన, కేశఖండ నాక్షర స్వీకారోపనయన దేవతా ప్రతిష్ఠా హలకర్మాదీనాం వృషభః ప గం 8-5 గర్భాధానాదే ర్వృశ్చికః రా గం 8-26

23 నవ. బుధ. ఆశ్లే. ఆశ్వలాయనోప నయుస్య మిధునం ప గం 10-48

27 ద్వాద. ఆది. హస్త. వివాహ గర్భాధానాదీనాం వృశ్చికః రా గం 8—2 నవవధూ ప్రవేశ నవగృహారంభ హలకర్మాదీనాం మీనోరాజా రా గం 3—45

28 త్రయో. సోమ. హస్త. అన్నప్రాశన, వివాహ హలకర్మ నవగృహారంభాదీనాం వృషభః ఉ గం 7-38 మిధునమపి ప గం 10—28

30 ◯పూర్ణి. బుధ. స్వాతి. అన్నప్రాశన, వివాహ, హలకర్మ, నవగృహారంభాదీనాం వృషభః ఉ గం 7—30 షష్ఠచంద్రః

1980 మే

2 బ. విది. శుక్ర. అనూరాధ. గర్భాధానస్య వృశ్చికః రా గం 7—43 లగ్నచంద్రః

3 తది. శని. మూల. వివాహాదీనాం మీనః రా గం 3—21

4 చవి. ఆది. మూల. వివాహస్యవృశ్చికోమతాం సా గం 7-36 ధనురపిరహితం రా గం 10-47 లగ్నచంద్రః

5 పంచ. సోమ. పూషా. ఆశ్వలాయనోపనయనస్య మిధునం ప గం 10-1

9 నవ. శుక్ర. శత. గర్భాధానాదీనాం ధనుర్మతాం రా గం 10-27

అ ధి క జ్యే ష్ఠ మా సః

1980 మే నెల

16 శు. విది. శుక్ర. మృగ. అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కాటకోమతాం ప గం 10-16

19 పంచ. సోమ. పుష్య. అన్నప్రాశనాదీనాం మిధునం ప గం 9-7

24 దశ. శని. ఉఫ. అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కాటకశ్చోరః ప గం 9-42

26 ద్వా. సోమ. చిత్తా. అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కాటకః ప గం 9-35

29 ◯పూర్ణి. గురు. అనూ. అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కాటకః ప గం 9-23

జూన్ 5 బ. సప్త. గురు. శత. అన్నప్రాశనాదీనాం మిధునం బలవత్ ఉ గం 7-59

ని జ జ్యే ష్ఠ మా సః

సింహేయదాతిష్ఠతి దేవపూజ్యః పాపం తదావత్సరమాదిశంతి। వైధవ్యమాప్నోత్యచిరేణ కన్యా వివాహితాస్యాద్యతి మాధవేన మరియు ఈ నిజజ్యేష్ఠమాసములో సర్వగ్రంథములయందు నిషేధించ బడిన మఘా ౪ వ పాదమునందు, సింహనవాంశయందు గురుడు సంచరించుటచేతను, నిషేధింప బడిన దీనికి పరిహారములగు విశేషవచనములు లేకపోవుటచేతను ముహూర్తములను వ్రాయలేదు. గత మాఘ ఫాల్గున మాసములలో కూడ గురుడు సింహనవాంశవర్కు సంచరించిన కాలమునందు ముహూర్తములను ఉంచలేదు. రాజు విద్వరము, మొదలగు విశేషముల విషయమై ప్రసక్తించ నవసరం లేదు. అది విశేష వచనము కాదు. కారణమేమనగా శుక్రుడు బలముగనున్నపుడు, గురు

మౌఢ్యములో కూడ వివాహికము అత్యవసర పరిస్థితిలో చేయవచ్చుననెడి వాక్యము. ఎట్టిదో ఇదియు కూడ అటువంటిదే. అంతకంటె విశేషము కాదు. సింహమంతలోను మఘాది పంచపాదములు మహా దోషము కలవి అని సర్వగ్రంథకరులు అంగీకరించి ఉపనయనము మీన చైత్రమునందు మేషములో సూర్యుడుంగను మఘాది పంచపాదములయందు గురుడు సంచరించినను సర్వశుభము చేయవచ్చు ననునట్లు విశేషవచనము జ్యేష్ఠమాసమునకు లేకపోవుటచేతను, సింహ, సింహనవాంశలయందు గురు సంచారకాలమగు ఈ నిజజ్యేష్ఠమాసమున ముహూర్తములను ఉంచరాదని సర్వగ్రంధసమ్మతము. ఇదియే అనూచాన సాంప్రదాయముగు పద్ధతి. శుభములు చేయరాదు.

. . . : పగటికాలములో సరియగు లగ్నములులేన దున అన్నప్రాశన ముహూర్తములను కూడ వ్రాయలేదు.

ఆ షా ఢ మా సః

1980 జూలై

28 బ. పా. సోమ. శ్రవ. అన్నప్రాశనాదీనాం సింహః ప గం 8-40 షష్ఠచంద్రః

30 తది బుధ. శత. అన్నప్రాశనాదీనాం సింహః ప గం 8-33

శ్రా వ ణ మా సః

"గంగాగోదాన్తరం హిత్వాశేషం ప్రోక్తః న దోషకృత్" అని సర్వగ్రంథములు అంగీకరించుటచే వసిష్ఠా గోదావరీ పర్వితీరవాసులు ఈ ముహూర్తములను నిశ్చయముగ గ్రహించవచ్చును. వసిష్ఠా తుల్య తీరము లగాయతు గంగా గోదావరీ మధ్య దేశవాసులు మాత్రము గ్రహించరాదు. ఉభయ గోదావరీ మధ్య భాగము కూడ గంగా గోదావరీ మధ్యదేశమే కాన ఉభయ గోదావరీ మధ్యవాసులుకూడ గ్రహించరాదు.

1980 ఆగస్టు

14 శు. చవి. గు. హస్త. వివాహ గర్భాధానాదీనాం మేషః రా గం 11-4 షష్ఠచంద్రః

16 పం. శని. స్వాతి. వివాహాదీనాం మిధునం రా గం 3-14

17 ష. ఆది. స్వాతి. గర్భాధానాదీనాం మేషోమతాం రా గం 10-53 వివాహాదీనాం మిధునం రా గం 2-37 [ఏకారాంత పుష్కర]

20 నవ. బుధ. జ్యేష్ఠ నవవధూ ప్రవేశాదీనాం మిధునం రా గం 2-58 షష్ఠచంద్రః

23 ద్వాద శని. ఉత్తరాషాఢ డోలారోహణాదీనాం వృశ్చికః ప గం 12-20

N.B. : భాద్రపద మాసములో ముహూర్తములు లేవు.

ఆ శ్వ యు జ మా సః

1980 అక్టోబరు

సింహగురుదోషము పోయినది గావున అన్ని దేశములయందు అన్ని ముహూర్తములను గ్రహించవచ్చును.

14 శు. పం. మం. మూల. వివాహాదీనాం సింహః రా గం 3-29

18 నవ. శని. ధని. సింహోరహితః రా గం 3-13 షష్ఠచంద్రుడు.

19 దశ. ఆది. ధని. విజయదశమీ త్వేన నవవస్త్రాభరణ ధారణ రాజదర్శనాదీనాం ధనుః ప గం 11-47 శత నవవధూ ప్రవేశాదీనాం సింహశ్చోరః రా గం 3-9

20 ఏకా. సోమ. శత. నవవధూ ప్రవేశాదీనాం మిధునం రా గం 10-58

22 త్రయో. బుధ. రేవ. వివాహాదీనాం మిధునం రా గం 10-50

23 చతు. గురు. అశ్వి. వివాహాదీనాం మిధునం రా గం 10-46 నార్గలః

26 బ. తది. ఆది. రోహి. వివాహాదీనాం సింహశ్చోరః రా గం 2-41

27 చవి. సోమ. మృగ. వివాహగర్భాధానాదీనాం మిధునం మతాం రా గం 10-30 లగ్నచంద్రః
29 షష్ఠి. బుధ. పు. గర్భాధానాదీనాం మిధునం రా గం 10-22

కార్తిక మాసః

1980 నవంబరు

11 శు. తది. మంగ. మూల. వివాహాదీనాం సింహః రా గం 1-39
12 చ. బుధ. పూ.షా గర్భాధానస్య మిధునం రా గం 9-28
16 అష్ట. ఆది. శత. నవగృహారంభ ప్రవేశాదీనాం సింహోరాజా రా గం 1-20 నవవధూ ప్రవేశాదీనాం తులాచోరః తె గం 5-46
18 ఏకా. మం. రేవ. వివాహాదీనాం తులా తె గం 5-38 షష్ఠ చంద్రః
20 త్రయో. గురు. అశ్వి డోలారోహణాదీనాం కుంభః ప గం 1-31
23 బ. పా. ఆది. మృగ వివాహ నవగృహారంభ ప్రవేశాదీనాం సింహః రా గం 12-51 వివాహాదీనాం తులా తె గం 5-17
26 పంచ. బుధ. పుష్య. నవగృహారంభ ప్రవేశాదీనాం సింహః రా గం 12-40 రిఃఫ చన్ద్రః నవవధూ ప్రవేశ యాత్రా దీనాం తులా మతాం తె గం 5-6
30 నవ. ఆది. ఉఫ. వివాహాదీనాం తులా తె గం. 4-51 రిఃఫ చన్ద్రః

మార్గశిర మాసః

1980 డిశంబరు

13 శు. ష. శని. శత. నవవధూ ప్రవేశ యాత్రాదీనాం తులా రా గం 3-59
14 సప్త. ఆది. శత. అన్నప్రాశనాదీనాం కుంభః ప గం 11-56 లగ్నచంద్రః
16 నవ. మంగ. రేవ. వివాహాదీనాం తులా రా గం 3-48 షష్ఠచంద్రః వృశ్చికోపి రాజా తె గం 4-45
17 దశ. బుధ. అశ్వి. వివాహాదీనాం సింహః రా గం 11-17 నవవధూ ప్రవేశాదీనాం తులాచోరః రా గం 3-44
19 ద్వాద. శుక్ర. రోహి. నవవధూ ప్రవేశాదీనాం వృశ్చికః తె గం 4-34
20 చతు. శని. రోహి. అన్నప్రాశన వివాహాదీనాం కుంభః ప గం 11-33 వివాహాదీనాం సింహః రా గం 11-6
23 బ. విది. మంగ. పుష్య. నవవధూ ప్రవేశాదీనాం తులా రా గం 3-22
24 తది. బుధ. పుష్య. అన్నప్రాశన, సీమంత, డోలారోహణాదీనాం కుంభో వసుః ప గం 11-18 షష్ఠ చన్ద్రః
27 షష్ఠి. శని. పూ.ఫ గర్భాధానస్య సింహః రా గం 10-39 లగ్నచంద్రః
30 నవ. మంగ. చిత్రా వివాహాదీనాం తులా రా గం 2-53 లగ్నచంద్రః వృశ్చికోపి మతాం రా గం 3-50 రిఃఫ చంద్రః
31 దశ. బుధ. స్వాతీ. వివాహాదీనాం సింహః రా గం 10-24

పౌష మాసః

1981 జనవరి నెల

17 శు. ద్వాద. శని. రోహి. అన్నప్రాశనాదీనాం కుంభః ప గం 9-43
19 చతు. సోమ. పున. అన్నప్రాశనాదీనాం కుంభః ప గం 9-36
24 బ. చవి. శని. ఉఫ. డోలారోహణ సీమంతాదీనాం మేషశ్చోరః ప గం 12-26

మాఘ మాసః

1981 ఫిబ్రవరి నెల

8 శు. చవి. ఆది. రేవ. వివాహాదీనాం వృశ్చికో మతాం రా 1-13 ధనురపి రహితం తె గం 4-25
12 అష్ట. గురు. రోహి. నవవధూ ప్రవేశాదీనాం వృశ్చికః రా గం 12-56
13 నవ. శుక్ర. మృగ. వివాహాదీనాం ధనుర్మతాం తె గం 4-5 షష్ఠచంద్రః
14 దశ. శని. మృగ. సీమంత డోలారోహణాదీనాం వృషభః ప గం 12-28
15 ద్వాద. ఆది. పున. గర్భాధానాదీనాం తులా రా గం 11-48
16 త్రయో. సోమ. పున. అన్నప్రాశన కేశఖండనాదీనాం మేషః ప గం 10-53
20 బ. విది. శుక్ర. ఉఫ. వివాహగర్భాధానాదీనాం తులా రా గం 11-29
21 విది. శని. ఉఫ. అన్నప్రాశనాదీనాం మేషః రా గం 10-34 షష్ఠ చన్ద్రః వృషభోపి చోరః ప గం 12-1 కుజదృష్టిః
25 షష్ఠి. బుధ. విశా. మేషో రహితః ప గం 10-18

ఫాల్గున మాసః

1981 మార్చి నెల

8 శు. విది. ఆది. రేవ. అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభశ్చోరః ప గం 11-2
9 తది. సోమ. అశ్వి. అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ప గం 10-58 రిఃఫ చన్ద్రః
12 సప్త. గురు. రోహి. అన్నప్రాశనాదీనాం మేషో మతాం ప గం 9-17
13 అష్ట. శుక్ర. మృగ. అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ప గం 10-42
22 బ. విది. ఆది. చిత్త. అన్న ప్రాశనాదీనాం మేషః ప గం 8-38
23 తది. సోమ. స్వాతి. అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభో రాజా ప గం 10-2 షష్ఠచంద్రః

మంగళ మహత్

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

N.B. ఈ ముహూర్తములలో 2వ పేజీలో చూపిన లగ్నాంతకాలములయందు దేశాంతర చక్ర ప్రకారం ఆయా లగ్నములకు నిముషములను సంస్కరించిన తత్తత్ప్రదేశములకు ముహూర్త కాలములగును. ఏవరేజీ (సగటు) ప్రకారం రాజమండ్రికి 5 నిముషములు, విజయనగరమునకు 11 నిమిషములు తీసివేయవలెను. వరంగల్లుకు 3 నిముషములు, హైదరాబాదుకు 7 నిమిషములు కలిపిన ముహూర్తకాలములగును.

గమనిక: కొందరు అల్పజ్ఞుల మాటలను ఆధారముగ సోమవారమున వివాహ ముహూర్తమును గురించి సందేహించుచున్నారు. తన్నివారణ కొరకు ప్రమాణములు చూపబడుచున్నవి. బృహద్దైవజ్ఞరంజనములో గురు, శుక్ర, బుధేందూనాం దినేషు సుభగా భవేత్। సూర్యార్కి భౌమవారాణాం దినేషు కులటాభవేత్। ధర్మసింధువునందు సోమ, బుధ, గురు, శుక్రవారాః శుభాః అని చెప్పబడెను. దీనిని గ్రహించి కాలామృతమునందు చెప్పబడిన "సోమేసపత్నీ ప్రదః" అనుదానికి "రాజానోబహువల్లభాః" అనునట్లు చెప్పవలెను కాని, దీనికి అపార్థము కల్పించి అశ్లీలార్థము చెప్పుట లోకులను భ్రమపుచ్చుటతప్ప అన్యము కాదు. జీవించియుండగానే సపత్నీత్వము కాని, అన్యథా అగుచో సపత్నీత్వమెట్లు ఘటించును. సపత్నియున్నను "స్థిరా సతిగృహేసదా" అను వాక్యము వలన పై ప్రమాణముల ననుసరించి సర్వసౌభాగ్యములను పతియింట పొందుననునది నిర్వివాదమైన విషయము. ఇట్టి ప్రమాణముల ననుసరించి సోమవారమున వివాహము శాస్త్రసిద్ధము.

వధూ వర గుణ మేళన చక్రము (వర నక్షత్రము)

వధూ	అశ్వి	భ	కృ 1	కృ 3	రో	మృ 2	మృ 2	ఆర్ద్ర	పున 3	పున 1	పుష్య	ఆశ్లే	మఘ	పుబ్బ	ఉఫ 1	ఉఫ 3	హ	చి 2	చి 2	స్వా	వి 3	వి 1	అనూ	జ్యే	మూ	పూషా	ఉషా 1	ఉషా 3	శ్ర	ధ 2	ధ 2	శత	పూభా 3	పూభా 1	ఉభా	రే
అశ్వ	28	33	28	18	21	22	26	17	18	22	31	27	20	26	17	11	9	13	22	26	22	19	26	15	13	27	24	26	26	21	21	15	16	14	24	25
భర	34	28	29	19	22	13	17	26	26	30	23	24	21	19	28	21	19	6	14	29	22	19	17	19	21	20	27	28	26	10	10	20	24	22	16	28
కృ 1	27	27	28	16	9	15	19	20	21	25	26	23	17	21	22	15	15	18	27	15	19	16	20	26	24	19	14	15	11	25	25	27	19	17	19	11
కృ 3	18	18	19	28	19	25	16	17	18	22	23	20	19	23	24	21	21	23	22	10	14	21	25	31	20	13	9	14	10	22	29	31	23	20	22	14
రో	23	23	10	19	28	36	27	23	23	27	26	13	12	26	28	25	26	20	19	15	9	16	30	24	14	20	11	17	18	20	26	24	30	27	26	19
మృ 2	23	13	18	26	34	28	20	25	23	26	19	22	21	17	25	23	27	13	10	25	17	23	22	25	15	11	18	21	24	13	19	27	29	26	17	27
మృ 2	27	18	21	18	25	20	28	33	31	19	11	15	24	20	28	30	34	21	14	27	19	14	11	13	23	18	24	20	25	12	13	21	23	27	17	27
ఆర్ద్ర	19	27	21	18	24	26	34	28	25	13	20	13	23	29	22	24	24	27	20	27	20	13	17	4	16	27	27	22	22	17	20	11	16	19	26	27
పున 3	19	26	22	19	23	24	32	24	28	16	23	16	22	27	21	23	24	25	18	27	21	13	20	5	13	26	27	27	23	17	18	11	17	19	27	28
పున 1	21	28	23	20	24	25	19	10	14	28	35	28	16	20	14	17	18	20	20	27	20	19	26	10	8	20	21	28	27	21	12	7	11	17	25	25
పుష్య	30	21	26	23	24	17	10	18	21	35	28	30	18	14	23	26	27	12	11	26	21	20	19	22	17	11	22	26	25	13	4	14	18	24	18	27
ఆశ్లే	25	23	22	19	12	21	13	12	15	28	28	28	15	15	17	20	22	26	25	11	16	15	20	26	22	10	8	13	13	27	8	18	12	18	20	12
మఘ	21	21	17	18	11	19	22	22	21	16	18	16	28	30	26	16	16	22	25	11	17	24	26	34	24	21	11	5	4	18	24	25	18	17	18	12
పుబ్బ	27	19	21	22	25	17	20	28	27	21	16	16	30	28	34	24	22	8	11	25	19	26	24	24	19	19	27	21	18	4	11	19	24	23	16	24
ఉఫ 1	16	27	22	23	27	25	28	21	21	16	25	18	26	34	28	18	16	14	17	26	17	24	30	19	10	27	28	22	20	11	18	12	13	15	26	24
ఉఫ 3	13	21	16	21	25	23	30	23	23	19	28	21	17	25	19	28	25	24	16	25	16	18	27	13	15	28	29	26	25	16	16	10	14	18	29	27
హ	10	20	16	21	26	26	33	23	23	19	28	23	17	22	17	26	28	27	19	26	17	19	26	12	14	26	27	23	24	19	19	8	14	19	27	27
చి 2	13	6	19	25	20	12	19	26	24	20	12	26	23	9	15	24	27	28	20	19	26	28	11	25	28	13	21	17	19	18	18	24	18	22	11	21
చి 2	22	15	28	23	20	12	13	20	18	20	12	26	25	10	17	17	20	21	28	27	34	24	7	21	28	13	21	25	27	26	20	26	20	15	4	13
స్వా	27	29	17	12	16	27	27	26	26	28	28	15	13	25	25	25	27	21	28	28	20	10	23	18	23	26	18	22	23	27	21	20	25	20	20	13
విశా 3	22	22	20	15	10	18	19	21	21	22	21	19	17	19	18	17	18	27	34	18	28	18	17	21	28	21	13	17	17	32	26	26	22	16	13	5
విశా 1	16	16	14	19	14	22	13	14	14	19	18	15	21	23	21	18	19	28	23	8	17	28	27	31	23	16	9	12	12	27	27	26	22	21	18	9
అనూ	24	14	19	24	27	20	11	16	21	26	18	21	24	20	29	26	27	12	7	22	17	28	28	31	16	14	22	25	26	12	12	22	24	24	18	27
జ్యేష్ఠ	12	18	24	29	22	22	13	3	6	10	20	26	31	23	16	13	12	25	20	17	20	31	30	28	15	17	17	20	20	21	25	18	11	10	21	21
మూల	12	20	24	19	13	14	21	15	12	8	17	24	35	19	9	13	13	24	27	21	27	24	16	16	28	27	25	15	15	21	25	21	11	17	25	27
పూషా	27	20	19	13	20	12	18	26	26	23	13	17	21	19	27	27	26	11	11	26	19	18	18	19	27	28	34	24	23	8	15	22	29	32	23	32
ఉషా 1	25	27	14	8	11	18	24	26	26	23	24	9	11	27	28	28	27	20	20	19	12	11	25	19	25	34	28	18	15	15	22	22	28	31	32	23
ఉషా 3	28	29	16	14	17	22	20	22	22	27	28	13	6	22	23	26	25	17	24	23	16	14	28	22	16	25	19	28	25	25	17	17	23	30	32	23
శ్రవ	27	26	13	10	17	26	23	21	23	28	26	15	17	18	20	23	24	18	25	23	16	14	28	23	16	25	15	24	28	30	20	18	23	32	31	24
ధని 2	20	10	26	23	20	12	8	17	17	22	13	28	18	5	12	16	17	16	24	26	30	28	14	28	21	9	16	25	21	28	18	23	21	26	15	22
ధని 2	20	11	26	30	27	19	10	20	19	14	5	20	25	11	19	17	21	18	19	22	25	28	12	26	29	16	13	18	21	20	28	33	28	18	7	14
శత	15	21	28	32	25	25	18	10	10	7	15	20	26	20	13	11	8	25	26	19	26	26	21	19	22	23	23	18	18	25	33	28	19	9	17	16
పూభా 3	18	25	20	24	31	31	24	17	17	13	20	14	19	25	17	15	17	18	19	28	21	21	7	12	15	30	29	24	25	20	27	19	28	18	23	20
పూభా 1	14	21	16	19	26	26	25	18	18	18	25	18	16	22	14	16	18	19	12	19	14	21	27	11	15	31	30	28	30	25	17	7	16	28	33	30
ఉభా	24	15	18	21	25	17	16	25	27	26	19	20	17	15	25	27	26	9	5	19	12	19	20	22	24	22	30	29	29	14	6	16	21	33	28	34
రేవతి	25	24	11	14	17	26	25	24	25	24	27	13	12	22	22	24	26	20	13	11	5	12	27	22	27	30	21	19	22	22	14	16	18	20	33	28

* బ్రాహ్మణులకు గ్రహ మైత్రియును, క్షత్రియులకు గణ కూటమును, వైశ్యులకు రాశి కూటము లేక స్త్రీ దీర్ఘ కూటమును, శూద్రులకు యోని పొంతనము శుభముగా యుండి 18 గుణములకు పైన వచ్చినచో వివాహమునకు అధిక శుభం.

వివాహమున కుపయోగించు రాశికూటాది చక్రము

నక్షత్రము	రాశి	వర్ణం	వశ్యం	యోని	గణం	నాడి	రాశీశుడు
అశ్విని	మేషము	క్షత్రి	చతుష్ప	అశ్వ	దేవ	ఆది	కుజుడు
భరణి	మేషము	క్షత్రి	చతుష్ప	గజ	మను	మధ్య	కుజుడు
కృత్తిక 1పా॥	మేషము	క్షత్రి	చతుష్ప	మేక	రాక్ష	అంత్య	కుజుడు
కృత్తి 2,3,4	వృషభము	వైశ్య	చతుష్ప	మేక	రాక్ష	అంత్య	శుక్రుడు
రోహిణి	వృషభ	వైశ్య	చతుష్ప	సర్ప	మను	అంత్య	శుక్రుడు
మృగశిర 1,2	వృషభ	వైశ్య	చతుష్ప	సర్ప	దేవ	మధ్య	శుక్రుడు
మృగశిర 3,4	మిథున	శూద్ర	మనుష్య	సర్ప	దేవ	మధ్య	బుధుడు
ఆర్ద్ర	మిథున	శూద్ర	మను	శునక	మను	ఆది	బుధుడు
పునర్వ 1,2,3	మిథున	శూద్ర	మను	మార్జాల	దేవ	ఆది	బుధుడు
పునర్వ 4వపా	కర్కాట	బ్రాహ్మ	జలచర	మార్జాల	దేవ	ఆది	చంద్రుడు
పుష్యమి	కర్కాట	బ్రాహ్మ	జలచర	భాగ	దేవ	మధ్య	చంద్రుడు
ఆశ్రేష	కర్కాట	బ్రాహ్మ	జలచర	మార్జాల	రాక్ష	అంత్య	చంద్రుడు
మఘ	సింహ	క్షత్రి	చతుష్ప	మూషక	రాక్ష	అంత్య	రవి
పూర్వఫల్గుని	సింహ	క్షత్రి	చతుష్ప	మూషక	మను	మధ్య	రవి
ఉత్తర 1వ పా	సింహ	క్షత్రి	చతుష్ప	గోవు	మను	ఆది	రవి
ఉత్తర 2.3.4పా	కన్య	వైశ్య	మను	గోవు	మను	ఆది	బుధుడు
హస్త	కన్య	వైశ్య	మను	మహిష	దేవ	ఆది	బుధుడ
చిత్ర 1,2పా	కన్య	వైశ్య	మను	వ్యాఘ్ర	రాక్ష	మధ్య	బుధుడు
చిత్ర 3,4పా	తుల	శూద్ర	మను	వ్యాఘ్ర	రాక్ష	మధ్య	శుక్రుడు
స్వాతి	తుల	శూద్ర	మను	మహి	దేవ	అంత్య	శుక్రుడు
విశాఖ 1.2.3	తుల	శూద్ర	మను	వ్యాఘ్ర	రాక్ష	అంత్య	శుక్రుడు
విశాఖ 4వపా	వృశ్చిక	బ్రాహ్మ	కీట	వ్యాఘ్ర	రాక్ష	అంత్య	కుజుడు
అనూరాధ	వృశ్చిక	బ్రాహ్మ	కీట	లేడి	దేవ	మధ్య	కుజుడు
జ్యేష్ఠ	వృశ్చిక	బ్రాహ్మ	కీట	లేడి	రాక్ష	ఆది	కుజుడు
మూల	ధను	క్షత్రి	మను	శునక	రాక్ష	ఆది	గురుడు
పూర్వాషాఢ	ధను	క్షత్రి	చతుష్ప	వానర	మను	మధ్య	గురుడు
ఉ.షా 1వపా	ధను	క్షత్రి	చతు	ముంగిస	మను	అంత్య	గురుడు
ఉ.షా 2.34పా	మకర	వైశ్య	చతు	ముంగిస	మను	అంత్య	శని
శ్రవణ	మకర	వైశ్య	చతు	వానర	దేవ	అంత్య	శని
ధని 1-2	మకర	వైశ్య	జలచర	సింహ	రాక్ష	మధ్య	శని
ధని 3,4	కుంభ	శూద్ర	మను	సింహ	రాక్ష	మధ్య	శని
శతతా	కుంభ	శూద్ర	మను	అశ్వ	రాక్ష	ఆది	శని
పూ.భా 1,2,3	కుంభ	శూద్ర	మను	సింహ	మను	ఆది	శని
పూ.భా 4వపా	మీన	బ్రాహ్మ	మను	సింహ	మను	ఆది	గురుడు
ఉ.భా	మీన	బ్రాహ్మ	జలచర	గోవు	మను	మధ్య	గురుడు
రేవ	మీన	బ్రాహ్మ	జలచర	గజ	దేవత	అంత్య	గురుడు

వివరణము :— వర్ణకూటము వరునకు ఉత్తమ వర్ణము శుభము. 2. వశ్యకూటము మనుష్య నకు జలచరమునువశ్యము సింహముకాదు. 3. తారాకూటము అన్యోన్యము. 3,5,7 తారలు శుభములు కావు. 4. యోని పొంతనము విరోధ జంతువులు పనికిరావు. 5. రాశ్యాధిపతులకు మైత్రి శుభము. 6. గణకూటము ఏకగణము శుభము. 7. రాశికూటము షష్టాష్టకములు కూడవు. 8. నాడీకూటము ఏకనాడి శుభము కాదు.

వధూవరుల కేకనక్షత్రమయిన వివాహమునకు శుభనక్షత్రములు

వధూవరుల కేకనక్షత్రమయి భిన్నరాశి కలవారైనను, ఏకరాశియయి యుండి భిన్ననక్షత్రము లయి యున్నను శుభప్రదము.

రోహిణి, ఆర్ద్ర, పుష్య, మఘ, విశాఖ, శ్రవణము, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి ఈ 8 నక్షత్రములలోను వధూవరుల ఏకనక్షత్రము వారయినను వివాహము చేయవచ్చును.

అశ్విని, భరణి, ఆశ్రేష, పూర్వఫల్గుని, స్వాతి, మూల, శతభిషము ఈ 7 నక్షత్రములు మధ్యమ ములు. తక్కిన నక్షత్రములు ఒక్కటియైనచో వధూవరులకు నాశనము కల్గును.

వివాహయోగ్యాయోగ్య సంబంధ నిర్ణయము

కూటస్థ పురుషుడు లగాయతు 4వ పురుషుడు 4వ స్త్రీనిన్ని, 5వ స్త్రీని వివాహము చేసికొన వచ్చును. 4వ పురుషుడు 6వ స్త్రీని వివాహము చేసికొనకూడదు. మూడవ పురుషుడు మూడవ స్త్రీని వివాహము చేసికొన వచ్చునని కొందరు, చేసికొనకూడదని కొందరి మతము. సప్తపురుషానంత రము పరసంబంధమువలె వివాహము చేయవచ్చును. అత్త వరుసలో మేనమామభార్య చెల్లెలను, కూతురు వరుసలో మేనమామకూతురి కూతును, కోడల వరుసలో మేనమామ కొడుకు కూతును, మేనమామకు మేనకోడలిని, కోడలియొక్క చెల్లెలను, అన్నకు వాగ్దత్తమైన కన్యను, గురుపుత్రికను, క్రయముపొందిన కన్యను భార్యయొక్కతోడబుట్టుల కూతురిని, సవతి మేనకోడలను, పినతండ్రి భార్య చెల్లెలను, ఆమె కూతురిని, పినతల్లి పెదతల్లి సవతికూతురు కూతును, అన్నభార్య చెల్లెలను వివాహమాడరాదు. తండ్రి వర్గములో 7 తరాలు తల్లి వర్గములో 5 తరాలు, సవతితల్లి వర్గములో 3 తరాలు వివాహమాడరాదు.

జన్మనక్షత్రమున చేయదగిన చేయదగని శుభకార్యములు

జన్మనక్షత్రము నిషేక,యాగ, చౌళకర్మ,అన్నప్రాశన,వ్యవసాయ, ఉపనయన, పట్టాభిషేక, భూసం పాదన, అక్షరాభ్యాసములయందు శుభము నిచ్చును. ఇతర కర్మలయిన పుంసవనము, యుద్ధము, సీమం తము, గర్భాధానము, శ్రాద్ధము, క్షవురకర్మ, ఔషధసేవ, ప్రయాణము వీనియందు శుభప్రదము. "స్త్రీణాం జన్మత్రయం శ్రేష్ఠమ"ని చెప్పబడుటవలనను "పుం వివాహముదితం శుభంబుధైః" అని చెప్పబడుటవలన వివాహ విషయమై జన్మనక్షత్రము స్త్రీ పురుషులకు శ్రేష్ఠతమము.

వాస్తు ప్రకరణము

గ్రామార్వణము

గ్రామము యొక్క నామనక్షత్రము నుండి జన్మనక్షత్రము వరకు లేక నామనక్షత్రమువరకు లెక్కించవలయును. మొదటి 5 నక్షత్రములయిన లాభము. పిమ్మట 3 ధనక్షయము. తరువాత 5 ధనధాన్యలాభము. తరువాత 6 స్త్రీ దరిద్రము. తరువాత ఒకటి పాదపీడ తరువాత 4 సంపద. తరు వాత ఒకటి భయపీడలు. తరువాత ఒకటి కలహము. తరువాత ఒకటి భేదము.

ఇటుకలు తీయుటకు

కుజుడున్న నక్షత్రము నుండి ముహూర్తకాల నక్షత్రము వరకు లెక్కింపవలయును. 1ల5 నక్షత్రములు శుభప్రదము. 6ల8 అశుభము. 9ల11 శుభము. 12ల16 అశుభము. 17ల23

శుభము. 24ల28 అశుభము. ఇటుకలపై నిప్పుపెట్టుటకు కుజుడున్న నక్షత్రము నుండియే లెక్క పెట్టవలయును. 1ల7 శోకము. 8ల12 లాభము 13ల19 రోగము 20ల23కు భయము 24ల28 సుఖము కలుగును.

వాస్తు పరిజ్ఞానము

వసధాతువునకు నివాసమని యర్థము. నివాసయోగ్య గృహనిర్మాణమును తెల్పు శాస్త్రమునకు వాస్తుశాస్త్రమని పేరు. నూతనముగా గృహమును కట్టవలయునను కోరికగల వారు మొదటస్థలపరీక్షను చేయవలయును. ఆ స్థలము పుష్పఫల వృక్షములతోను, నుతజల పూర కూపముతోను అందముగా మనోహరముగా నుండవలయును. వీధి శూలలు లేకుండగా నుండవలయును. శివదృష్టి పడకుండగా విష్ణు పృష్ఠము కాకుండగా నుండవలయును. ఆ స్థలములో అడుగు వెడల్పు అడుగు పొడవు అడుగులోతుగల గోతిని త్రవ్వి ఆ మట్టితోనే పూడ్చగ మట్టిమిగిలిన స్థలమున నివసించినచో పుత్రపౌత్ర వంశాభివృద్ధితోను ధనధాన్య సమృద్ధితోను జీవింతురు. అట్లే గోతినితీసి సూర్యాస్తమయసమయమున ఆ గోతిని నీటితో నింపి వెడలవలయును. మరుచటి దిన సూర్యోదయ సమయమున వచ్చి చూడగా జలశేషమున్న మంచిస్థలమనియు బురదగానున్న మధ్యమమనియు, బీటలుతీసిన నివాసయోగ్యముకాదనియు గ్రహించనగును. బ్రాహ్మణులకు తెల్లనేల, రాజునకు ఎర్రనినేల వైశ్యునకు పచ్చనినేల, శూద్రునకు నల్లనినేల ప్రశస్తము. గృహము కట్టు స్థలము కొంజేరులేకుండగాను, సమచతురశ్రముగాగాని; దీర్ఘచతురస్రాకారముగాని యుండవలెను.

మేష చైత్రమాసములలో గృహారంభము చేసిన భయము— విత్తహాని కలుగును. వృషభ వైశాఖ మాసములలో శుభము ధనలాభము, మిధున జ్యేష్ఠ మాసములలో మరణము, కర్కాటకాషాఢ మాసములలో పశునాశనము,! సింహశ్రావణ మాసములలో పుత్రవృద్ధి —సుఖము, కన్యాభాద్రపదమాసములలో రోగము, తులాశ్వయుజ మాసములలో కలహము—సౌఖ్యము, వృశ్చిక కార్తికమాసములలో ధనవృద్ధి, ధనూర్మార్గశిర మాసములలో హాని—భయము, మకర పౌషమాసములలో అగ్నిభయము, కుంభమాఘ మాసములలో పుత్రరత్న వృద్ధి, మీన ఫాల్గున మాసములలో రత్నలాభము మహాభయము కలుగును. చాంద్రమాసములలో వైశాఖ—శ్రావణ—కార్తిక—మాఘ మాసములు గృహారంభమునకు శుభప్రదము. సౌరమాసములలో వృషభ — సింహ — వృశ్చిక— కుంభము లుత్తమములు. మేష—కర్కటక—తులా మకర మాసములు మధ్యమములు. తక్కినవి నింద్యములు. కావున విచారించి మంచి మాసములయందు శంకుస్థాపనముత్తమము. విదియ — తదియ — పంచమి — దశమి — ఏకాదశి—త్రయోదశి —పూర్ణిమ అనుతిధులును అశ్విని —రోహిణి 2 —3—4పాదములు మాత్రము— మృగశిర—పునర్వసు—ఉత్తర—హస్త—చిత్త—స్వాతి — అనూరాధ — ఉత్తరాషాఢ — శ్రవణము — ధనిష్ఠ— శతభిషము—రేవతి — వీట్లయందున గృహారంభము గావించిన పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధి గల్గి ధనధాన్యవస్తు సంపదలతో తులతూగుచుందురు. సోమ, శుక్రవారములు సౌఖ్యము. బుధ గురువారములు ధనసమృద్ధి. సూర్యాంగారక వారములు దుఃఖము. శనివారము—చోరభయము కలుగును. వృషభ మిధున—సింహ—కన్య— వృశ్చిక—ధనుస్సు—కుంభ మీన లగ్నములు ప్రశస్తములు. అష్టమ శుద్ధిలేని ముహూర్తములు. కర్తరి దినములు— చక్రశుద్ధులు లేని ముహూర్తములు ఒల్లవు.

వాస్తుపురుషుడు భాద్రపదాశ్వయుజ కార్తిక మాసములలో తూర్పుశిరస్సుగా శయనించుట వలన స్థలములో తూర్పు ఉత్తరదిశలయందు గృహమును కట్టవచ్చును. మార్గశిర పౌష మాఘ మాసములలో దక్షిణ శిరస్సుగా శయనించుట వలన స్థలములో తూర్పు దక్షిణ దిశలయందు గృహమును కట్టవచ్చును. ఫాల్గున చైత్ర వైశాఖ మాసములలో పడమర శిరస్సుగా శయనించుట వలన స్థలములో దక్షిణ పశ్చిమ దిశలయందు గృహమును కట్టవచ్చును. జ్యేష్ఠాషాఢ శ్రావణ మాసములలో నుత్తర శిరస్సుగా శయనించుట వలన స్థలములో పశ్చిమోత్తర దిశలయందు గృహమును కట్టవచ్చును. గృహమును మట్టి కీటులతో కట్టినయెడల రెండుగోడలను కలపక, ఇటుకలతో కట్టిన గోడ సెంటరునుండి గోడసెంటరునకు (లేక ఒక గోడకలిపి) రాళ్లతో కట్టిన గోడవెలుపల కొలతలు (రెండుగోడలు కలిపి) పదమునకు స్థలముగా లెక్కించవలెను. పునాదులు ఎట్లున్నను భూతలోపరిభాగమున నుండు గోడలను బట్టి చూచుకొనవలయును. క్షేత్రీయపదము భిన్నముగా నుండరాదు. ధ్వజాయము మీద గృహము కట్టిన ధనలాభము కలుగును.ధూమాయము—కలహము, సింహాయము—విజయమును (పశుశాలకునొల్లదు)శ్వానాయము—హాని, వృషభాయము—ధనసమృద్ధి, ఖరాయము—రాజభీతి, గజాయము—వంశవృద్ధి, కాకాయము, —ఫలములేకుండుటయేగాక చెరుపును కలుగును. తూర్పు—ఆగ్నేయము దక్షిణము నైఋతి—పశ్చిమము వాయవ్యము—ఉత్తరము—ఈశాన్యము అను దిక్కులకు ''అ, క, చ, ట, త, ప, య, శ'' వర్గలు స్వవర్గలు గాను, స్వస్థానముగాను పరిగణింపబడినవి. స్వవర్గ దిశకు 5వ వర్గ దిశశత్రువర్గ దిశగా పరిగణింపబడినది. స్వవర్గ గృహము అభివృద్ధికరముగ శత్రువర్గ గృహము హానికరముగ నుండును. సుబ్బారావు అనుపేరు గల వానికి శవర్గ ఈశాన్యము స్వస్థానము. విదిశలలో గృహముకూడదు. కావున స్థలములో తూర్పునగాని, ఉత్తరమునగాని యిల్లు కట్టవచ్చును. నైఋతిదిక్కు శత్రువర్గ కావున ఆ ప్రాంతమున గృహము కట్టరాదు. శాస్త్రకారులు కొందరు మేష సింహ ధనూరాశులవారు తూర్పుదిశయందు, వృషభ కన్యా మకరరాశులవారు దక్షిణదిశయందు, మిధున తులాకుంభరాశులవారు పశ్చిమదిశయందు, కర్కాటక వృశ్చిక మీనరాశుల వారు ఉత్తరదిశయందు గృహము కట్టవచ్చునని చెప్పిరి. అదియు స్వవర్గనకు శత్రువర్గ స్థానము కాకున్న శోభావంతమగుచున్నది. గృహనిర్మాణమున తూర్పున స్నానగృహము, ఆగ్నేయమున వంటగది, దక్షిణమున పడకటిల్లును, నైఋతి దిశయందు ఆయుధ—సాకశాలయును, పశ్చిమమున భోజన గృహము, వాయవ్య దిశయందు—పశుశాల, ఉత్తరమున—ధన ధాన్యశాల, ఈశాన్యమున దేవమందిరమును నుండవలయును. వివాహమునకు పొంతనము లెట్లు చూచు కొందురో అట్లే తననక్షత్రమునుండి క్షేత్రీపద జాత నక్షత్రము సరిపడినది లేనిది చూచుకొని సరియగు పదమున ఇల్లు కట్టవలయును. ఇట్లు చూచుటలో తన రాశినుండి గృహ నక్షత్రరాశి 6 .8. 12 రాశియయిన ప్రయత్నముతో విడిచిపెట్టవలయును. గృహనక్షత్ర గృహపతి నక్షత్రములు ఏకగణమయిన శుభఫలము నిచ్చును. దేవమనుష్య గణములయిన మధ్యమఫలమును, దేవరాక్షసగణములయిన అధమఫలమును—కలహము నిచ్చును. మానుషరాక్షస గణములయిన మరణము—ఋణగ్రస్తుడగును.

గృహకుడ్యములు మిక్కిలి మందముగా సన్నముగా నుండరాదు. మిక్కిలి పొడవుగా, పొట్టిగా నుండరాదు. రెండు మూరల వెడల్పుగాని రెండుజానల వెడల్పు గాని గోడమందము పెట్టిన యెడల ధనము సౌఖ్యము వృద్ధిపొందును. గృహమునందలి ద్వారములు మిక్కిలి పొడవుగానుండిన చోరభయము, తక్కువగా నున్న క్షుద్భయము కలుగును. కావున 64 అంగుళముల పొడవును 34 అంగుళముల వెడల్పును కల ద్వారములుండవలయును. లేకున్న ఏడడుగుల పొడవు అయిదడుగుల వెడల్పుండవలయును. ఇట్లున్న శుభమునిచ్చును. ఇంటియావరణలో మాత్రము దక్షిణము పడమర ఎత్తుగానుండి తూర్పు ఉత్తరములుగా నీరు ప్రవహించునట్లుండవలయును. నూతన గృహ ప్రవేశ విషయమున గృహారంభమునకు జెప్పబడిన నక్షత్రములలో అశ్విని ,పునర్వసు ,హస్త ,శ్రవణ నక్షత్రములు చరలగ్నములు అశుభప్రదము. కప్పువేయకుండగను, తలుపులు పెట్టకుండగను , బలియివ్వకుండగా (బలి అనగాకొబ్బరికాయ,. గుమ్మడికాయ) ప్రవేశించరాదు.

సోదరులు గాని తండ్రికొడుకులు గాని ఇంటి స్థలమును గాని ఇంటిని గాని పంచుకొనినప్పుడు పెద్దవారు పశ్చిమ దక్షిణ దిశలయందును కనిష్ఠులు తూర్పు ఉత్తర దిశలయందును ఉండుట శ్రేయము. ఇందులకు విలోమమయిన వ్యత్యస్త ఫలమును పొందుదురు. తూర్పుతలయంపికాపరుండిన విద్యాలాభము. దక్షిణ శిరస్సుగా పరుండిన ఆయుర్వృద్ధి, ధనలాభము. పశ్చిమ శిరస్సుగాపరుండిన దుశ్చింత ఉత్తరశిరస్సయిన వ్యాధి మృత్యువు కలుగును. స్వగృహమున తూర్పు దక్షిణ శిరస్సుగాను, పరగృహమున పశ్చిమ శిరస్సుగాను శయనించవలెను. ఉత్తరశిరస్సుగానెచ్చట శయనించరాదు.

గండపురుషస్థితి

ఆషాఢ భాద్రపద, ఆశ్వయుజ మాఘమాసములయందు స్వర్గలోకమునను, చైత్ర శ్రావణ కార్తిక, పౌషమాసములయందు భూలోకమునందును, వైశాఖ, జ్యేష్ఠ , మార్గ శిర ఫాల్గున మాసములయందు పాతాళంబునను గండపురుషుడు నివసించును గండపురుషుడుభూమిపై నివసించుకాలమున రజస్వల జననమైనచో విశేష దోషముకలదు. ఇతర లోకములయందున్నప్పుడు దుష్టకాలమందు జననాదికమయినను కొంచెము దోషము తగ్గియుండును.

గౌరీ పంచాంగం కాలము-౧కి

ఘడియలు ౩. ౩/౪ గంట ౧ నిమిషములు ౩౦

పగటి ముహూర్తములు

వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
౧	ఉద్యో	అమృ	రోగం	విషం	విషం	రోగం	విషం
౨	లాభం	విషం	ఉద్యో	అమృ	ఉద్యో	జ్వరం	అమృ
౩	విషం	ఉద్యో	జ్వరం	శుభం	జ్వరం	అమృ	జ్వరం
౪	అమృ	లాభం	లాభం	ఉద్యో	లాభం	కలహం	ఉద్యో
౫	సుఖం	జ్వరం	అమృ	రోగం	అమృ	లాభం	శుభం
౬	ధనం	అమృ	ఉద్యో	సుఖం	విషం	సుఖం	లాభం
౭	అమృ	లాభం	విషం	ధనం	కలహం	ధనం	ధనం
౮	విషం	ధనం	లాభం	అమృ	జ్వరం	అమృ	లాభం

రాత్రి ముహూర్తములు

వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
౧	శుభం	రోగం	జ్వరం	లాభం	శుభం	అమృ	విషం
౨	అమృ	లాభం	ఉద్యో	రోగం	రోగం	జ్వరం	ఉద్యో
౩	జ్వరం	ఉద్యో	కలహం	విషం	కలహం	కలహం	విషం
౪	రోగం	ధనం	లాభం	ఉద్యో	లాభం	లాభం	అమృ
౫	కలహం	రోగం	రోగం	శుభం	ఉద్యో	శుభం	కలహం
౬	లాభం	అమృ	లాభం	లాభం	జ్వరం	ధనం	రోగం
౭	ఉద్యో	విషం	ఉద్యో	ధనం	లాభం	అమృ	అమృ
౮	రోగం	జ్వరం	ధనం	లాభం	ఉద్యో	విషం	లాభం

ఆర్ద్ర	ఆశ్లే	ఉత	స్వా	జ్యే	ఉషా	శత	రే	కృ
పున	మ	హ	విశా	మూ	శ్ర	పూభా	అ	రో
పు	పు	చి	అనూ	పూషా	ధ	ఉభా	భ	మృ

ఇది జ్వర విషయమైన చక్రము. జ్వరమున రవి, చంద్ర జన్మ నక్షత్రములు ఏక రేఖ యందుండిన రోగి జీవింపడు.

ఆనందాది యోగములు

ఆ	సో	మం	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	
అ	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	శత	ఆనందయోగము ౧౫ దినములలో కార్యసిద్ధి
భ	అ	మ	చి	జ్యే	అ	పూ	కాలదండయో. ౨౭ దినములలో కార్య సిద్ధి అపశకునం
కృ	పున	పు	స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	ధూమ్రయో. ౧౫ ది. వరకు పనికాదు. సొమ్మునష్టం
రో	పు	ఉ	వి	పూషా	ధ	రే	ధాత్రీయో ౧౫ ది. లో కార్యమగును. నీళ్ల కుండలు కనబడును
మృ	అ	హ	అనూ	ఉషా	శ	అ	సౌమ్యయో. ౧౬ ది లో కార్యమగును. సర్వసౌఖ్యము
ఆ	మ	చి	జ్యే	అ	పూ	భ	ధ్వాంక్షయోగము, కార్యహాని, దుఃఖప్రాప్తి
పు	పూఫ	స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	కృ	ధ్వజయోగము ౨౭ ది. లో కార్యసిద్ధి. వేశ్యాగమనము
పుష	ఉఫ	వి	పూ	ధ	రే	రో	శ్రీవత్సయోగము లాభము
ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	శ	అ	మృ	వజ్రయో. కార్యనాశనం వచ్చిన జంతువులు కనిపించును
మ	చి	జ్యే	అ	పూ	భ	ఆర్ద్ర	ముద్గరయోగము కలహము దుష్టశకునము
పూ	స్వా	మూ	శ్ర	ఉభ	కృ	పున	ఛత్రయో. ౨౭ ది. స్త్రీ లాభము కమల దర్శనము
ఉ	వి	పూ	ధ	రే	రో	పుష్య	మిత్రయో. ౨౭ ది లో తీర్థ దర్శనము సన్మిత్రలాభము
హ	అనూ	ఉషా	శ	అ	మృ	ఆశ్లే	మానసయోగము కార్యలాభము
చి	జ్యే	అ	పూ	భ	అ	మ	పద్మయోగము ౧౫ దినములలో ఐశ్వర్యప్రదము
స్వా	మూ	శ్ర	ఉ	కృ	పున	పూఫ	లంబయోగము కార్యవిలంబము అపశకునము
వి	పూ	ధ	రే	రో	పు	ఉఫ	ఉత్పాతయోగము ద్రవ్యనాశనం అవమానం
అనూ	ఉషా	శ	అ	మృ	అ	హ	మృత్యుయోగము హాని సర్పదర్శనము
జ్యే	అ	పూ	భ	ఆర్ద్ర	మ	చి	కాలయోగము అవమానము వృద్ధబ్రాహ్మణ దర్శనము
మూ	శ్ర	ఉ	కృ	పున	పు	స్వా	సిద్ధయో. ౧౪ ది. లో పని యగును సువాసినీ దర్శనము
పూ	ధ	రే	రో	పు	ఉ	వి	శుభయోగము ౧౪ దినములలో పని యగును
ఉషా	శ	అ	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	అమృతయోగము కార్యసిద్ధి ధన లాభము
అ	పూ	భ	ఆర్ర	మ	చి	జ్యే	ముసలయోగము దుఃఖము
శ్ర	ఉ	కృ	పున	పు	స్వా	మూ	గదాయోగము చెరుపు కలుగును
ధ	రే	రో	పు	ఉ	వి	పూ	మాతంగయోగము అశ్వలాభము బ్రాహ్మణ దర్శనము
శత	అ	మృ	ఆశ్లే	హ	అనూ	ఉషా	రాక్షసయోగము పెద్దది మిత్రకలహము
పూ	భ	ఆర్ద్ర	మ	చి	జ్యే	అ	చరయోగము దుర్వాక్యశ్రవణము
ఉ	కృ	పున	పు	స్వా	మూ	శ్ర	స్థిరయోగము శుభాశుభమిశ్రమము కత్తి కనిపించును
రే	రో	పుష్య	ఉ	వి	పూ	ధ	వర్ధమానయోగము శివాదర్శనము ఉత్తమము

రాహు, గుళికకాలము యమగండములు సూర్యోదయము 6 గంటలకు అయ్యే దినములకు

వారములు	రాహుకాలము మొదలు	రాహుకాలము వరకు	గుళిక కాలము మొదలు	గుళిక కాలము వరకు	యమగండము మొదలు	యమగండము వరకు
ఆదివారము	4.30	6.00	3.00	4.30	12.00	1.30
సోమవారము	7.30	9.00	1.30	3.00	10.30	12.00
మంగళవారము	3.00	4.30	12.00	1.30	9.00	10.30
బుధవారము	12.00	1.30	10.30	12.00	7.30	9.00
గురువారము	1.30	3.00	9.00	10.30	6.00	7.30
శుక్రవారము	10.30	12.00	7.30	9.00	3.00	4.30
శనివారము	9.00	10.30	6.00	7.30	1.30	3.00

తారాబలము చూచుకునే క్రమము

జన్మనక్షత్రము లగాయతు నిత్యనక్షత్రమువరకు లెక్కపెట్టి 9 చే భాగించగ మిగిలిన శేషం 1 జన్మతార 2 సంపత్తార 3 విపత్తార 4 క్షేమతార 5 ప్రత్యక్తార 6 సాధనతార 7 నైధనతార 8 మిత్రతార 9 పరమమిత్రతార అగుచున్నవి. ఈ తారలలో 2—4—6—8—9తారలు మంచివి.1—3—5—7 తారలు దుష్టములు అగును. కృష్ణపక్షంలోను స్త్రీలకు తారాబలం ముఖ్యము. 7 తార మిక్కిలిదుష్టం.

చంద్రబలము చూచుకునే క్రమము

తనజన్మరాశిలగాయతుచంద్రుడున్నరాశి వరుక్కగణనచేయగ1—3—6—7—10—11 రాసులయందుచంద్రుడుండగా శుభమునుచేయును. మిగతారాసులయందు మంచిదికాదు విశేషమేమనగా శుక్లపక్షమున 2—5—9రాసులయందు కృష్ణపక్షమున 4—8—12 రాసులయందు చంద్రుడుండగ తల్లి కుమారుని రక్షించినట్లు చంద్రుడు మనలను రక్షించును. శుక్లపక్షములోను పురుషులకు చంద్రబలము ముఖ్యము.

నవగ్రహములు ద్వాదశ స్థానములందు నుండునపుడిచ్చెడి గోచార ఫలములు

	రవి	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	శని	రాహువు	కేతువు
౧	స్థాన చలనం	సౌజన్యం	ఖేదం	బంధం	గమనం	ఆరోగ్యం	ఆపత్	భయం	భయం
౨	భయం	వ్యయం	వ్యయం	లాభం	ధనలాభం	భాగ్యం	హాని	కలహం	విరోధం
౩	సంపద	లాభము	లాభము	వ్యయము	ఆపద	సౌఖ్యము	సంపద	సుఖం	సుఖం
౪	మానభంగం	రోగము	శత్రుపీడ	శత్రుభయం	నాశనము	సుఖము	కుక్షి రోగం	మానహాని	మానహాని
౫	భయం	కార్య నాశనం	రిపుభయం	దారిద్ర్యం	సంపద	పుత్రలాభం	పీడ	ధనవ్యయం	ధనవ్యయం
౬	శత్రుక్షయం	ధనం	ధనలాభం	భూషణం	క్లేశము	మానహాని	ఐశ్వర్యం	సుఖము	సుఖము
౭	దేహ పీడ	లాభం	కలహం	వ్యసనం	ఆరోగ్యం	క్లేశము	రాజదండం	భయము	భయము
౮	వ్యాధి	వ్యయము	భయము	సంతోషము	హాని	భయము	దుఃఖం	మృత్యువు	హాని
౯	భయము	వ్యాకులత	వ్యయం	దుఃఖము	ధనప్రాప్తి	ధనలాభం	వ్యాధి	సంతాపం	కలహము
౧౦	లాభం	లాభం	చలనం	శుభం	హాని	హాని	జాడ్యం	కలహం	కలహం
౧౧	ఆరోగ్యం	సుఖం	లాభం	శుభం	సంతోషం	సౌఖ్యము	లాభము	లాభము	ధనలాభము
౧౨	వ్యయం	దుఃఖము	వ్యాధి	వ్యయము	పీడ	లాభం	క్లేశం	హాని	హాని

శుభకర్మలయందు విడువదగిన మహా దోషములు : దుష్టతిథి వార నక్షత్ర యోగ కరణములు (విష్కం, అతిగం, శూల, గండ, వ్యా, వజ్ర, వ్యతి, పరి, వైధృ, దుష్టయోగములు. విష్టి, శకుని, చతు, నాగ, కింస్తు దుష్టకరములు. సంక్రాంతి, అయన దినవములు, పాపాక్రాంత పాప దృష్టలగ్నములు, అష్టమ కుజుడు, షష్టశుక్రుడు, పాపగ్రహకర్తరి, జన్మలగ్న చంద్ర లగ్నములకు అష్టమ లగ్నము. షష్ఠాష్ట ద్వాదశమునం చంద్రుడు. సగ్రహచంద్రుడు. వేధ క్రాంతలు. గ్రహణతిథి నక్షత్రము. వర్జ్యదుర్ముహూర్తములు. తిథి నక్షత్ర లగ్న సంధులు, మహాపాతలు — ఇవి విడువదగినవి.

అమృతాది యోగములు

	అశ్వి	భ	కృ	రో	మృ	ఆర్ద్ర	పున	పు	ఆశ్లే	మ	పుబ్బ	ఉఫ	హ	చి	స్వా	విశా	అనూ	జ్యే	మూ	పూషా	ఉషా	శ్ర	ధ	శత	పూభా	ఉభ	రే
ఆది	సి	ప్రవఅ	అసి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	మ	సి	అ	అసి	సి	సి	ఉ	మ	మ	అ	సి	అ	అ	మ	సి	సి	అ	అ
సోమ	సి	సి	మ	అ	అసి	సి	సి	అ	సి	మ	సి	సి	సి	ప్రవఅ	అ	మ	సి	సి	సి	ఉ	మ	అ	సి	సి	మ	సి	సి
మంగళ	అసి	సి	సి	అ	సి	మ	సి	సి	సి	సి	సి	అ	సి	సి	సి	మ	అసి	ఉ	అ	సి	ప్రవఅ	అ	సి	మ	మ	అ	సి
బుధ	మ	సి	అ	సి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	అ	అ	మ	సి	సి	సి	అసి	సి	మ	అ	అ	సి	ప్రవఅ	అసి	అ	సి	ఉ
గురు	అ	సి	మ	ఉ	మ	మ	అ	అసి	సి	అ	సి	మ	సి	సి	అ	సి	సి	ప్రవఅ	సి	సి	సి	సి	సి	మ	సి	సి	సి
శుక్ర	అ	సి	సి	సి	సి	మ	సి	సి	మ	మ	సి	సి	అ	సి	సి	సి	సి	మ	అ	ప్రవఅ	సి	మ	సి	సి	సి	సి	ఉ
శని	సి	సి	అ	అ	సి	సి	సి	సి	మ	అ	సి	ఉ	మ	మ	అ	సి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	సి	అ	మ	మ	ప్రవఅ

అ—అమృతయోగము, సి—సిద్ధయోగము, అసి—అమృతసిద్ధయోగము, ఉ—ఉత్పాతయోగము, మ—మరణయోగము, ప్రవఅ—ప్రబలారిష్టయోగము.

బల్లిపాటునకు ఫలములు

శిరస్సు — కలహము, ముఖము — బంధుదర్శనము, కనుబొమ్మల నడుమ — రాజానుగ్రహము, పై పెదవి — ధనవ్యయము, క్రిందిపెదవి — ధనలాభము, ముక్కు చివర రోగము, కుడిచెవి - దీర్ఘాయువు, ఎడమ చెవి — వర్తక లాభము, నేత్రము - ఖేదము, గడ్డము — రాజదండనము, నోరు— భయము, కంఠము - శత్రుహాని, కుడిభుజము — ఆరోగ్యము, ఎడమ భుజము — స్త్రీ సంగమము, కుడిముంజేయి — కీర్తి, ఎడమ ముంజేయి — రోగము, స్తనయుగ్మము — దోషము, ఉదరము — ధాన్య లాభము, రొమ్ము, నాభి — ధన లాభము, ప్రక్కలు — సుఖము, పాదము — ప్రయాణము, వీపు — శుభము, గోళ్ళు — ధన వ్యయము, లింగము — దారిద్ర్యము, జుట్టు కొన — మృత్యువు. ఈ ప్రదేశములయందు తొండ ప్రాకినను ఫలమిట్లే యని తెలియునది.

కాకి శకునము

ఒక కాకి తిర్చినయెడల మంచిది. రెండు కాకులు తిర్చిన శుభ ఫలము, మూడు కాకులు తిర్చిన రాజ్యలాభము, తిర్చికట్టిన యెడల కష్టము. తిర్చక కట్టినయెడల దైన్యమును కలుగును. పలుమారులు కట్టిన, తిర్చిన కార్యసిద్ధి యగును దూరమ నుండి తిర్చెనేని శలస్యమున కార్యసిద్ధి యగును. సమీపమున నుండి తిర్చెనేని మేలు గలుగును. ఊరినుండిగాని, ఇంటినుండిగాని బయలు వెడలునపుడు కాకి తిర్చెనేని మేలు గలుగును. ఊరి ముందరగాని ఇంటి ముందరగాని ప్రవేశించునపుడు కట్టెనేని మేలు గలుగును. కాకి శకునమున గూర్చి మార్గమధ్యమందు విచారింప నక్కర లేదు. ఊరి ముందరను ఇంటి ముందరను మాత్రమే కాకి శకునమును గూర్చి పరీక్షించవలయును. కాకులు మైథునమును చేయునపుడు రక్తము నెత్తిన మెరుగ గనబడినయెడల ౧౦ మాసములలో మరణము గలుగును తద్దోష పరిహారార్థము శాంతి చేసికొనవలయును

స్త్రీకి సుడివలన కలుగు శుభాశుభము

పెదురుమీద సుడియుండిన పర గృహమున వాకిరి చేయును. కంఠ మునందు సుడియుండిన విస్సంతురాలు, ముఖమునందు సుడియుండిన విత్తంతు వగును. గడ్డమునందు - మీసమునందును, భుజములయందును, చెవుల యందును వెంట్రుకలు లేకుండిన స్త్రీ సర్వసౌఖ్యములనుభవించును

అధోముఖ నక్షత్రములు	తిర్యఙ్ముఖ నక్షత్రములు	ఊర్ధ్వముఖ నక్షత్రములు
భరణి—కృత్తిక —మఘ — విశాఖ — పూర్వాత్రయము. ఆశ్లేష —మూల —వాపీకూపతటాకాదులకు శుభము.	అశ్విని—పునర్వసు—హస్త — చిత్ర — స్వాతి— అనూరాధ — జ్యేష్ఠ— రేవతులు స్తంభప్రతిష్ఠాదులకు శుభము.	రోహిణి —ఆర్ద్ర — పుష్యమి — ఉత్తరాత్రయం, శ్రవణం — ధనిష్ఠ శత తారలు — వృక్ష లతా స్థాపనాదులకు శుభము.

3. యోని కూటము

అశ్విని శతతార లశ్వములు. భరణి రేవతులు గజములు. కృత్తికా పుష్యలు మేకలు. రోహిణి మృగశీర్షలు సర్పములు. ఆర్ద్రా మూలాలు శునకములు. పునర్వసూ ఆశ్లేషలు మార్జాలములు. మఘ పుబ్బ లెలుకలు. ఉత్తర ఉత్తరాభాద్రలు గోవులు. హస్త స్వాతు లెనుబోతులు. చిత్తా విశాఖలు పెద్ద పులులు. అనూ జ్యేష్ఠలు లేళ్ళు. పూషా శ్రవణములు కోతులు. ధనిష్ఠా పూర్వాభాద్రలు సింహములు ఉషాభిజిత్తులు ముంగిసలు. ఇట్లు యోచించి విరోధిజంతు నక్షత్రములు లేని స్త్రీ పురుషులకు వివాహము చేయవలయును. విరోధ జంతువులు : కుక్కలు లేళ్లు, పాములు ముంగిసలు, సింహ గజములు, గుఱ్ఱము లెనుబోతులు, గోవ్యాఘ్రములు, పిల్లి లెలుకలు విరోధ జంతువులు.

ఇందు వధూవరుల నక్షత్రములు రెండును ఒకే గణమందున్నచొ అత్యంతానురక్తులై యుందురు. ఒకటి దేవగణములోనిది, రెండవది మనుష్యగణములోనిది అయిన ఎడల సామాన్యమైన అనురాగముగల వారగుదురు. ఒకటి రాక్షసగణము లోనిదై, రెండవది మనుష్య గణములోనిదైనను, దేవగణములోనిదైనను అశుభకరము.

ఉపయుక్త విషయములు

1. రజస్వల విషయమై దుష్ట తిథి వార నక్షత్రములు.

శుక్ల పక్షమందును, కృష్ణ పక్షమందును పాడ్యమి, చవితి, నవమి, ద్వాదశి, చతుర్దశులును, అమావాస్య, ఆది, మంగళ, శనివారములును. భరణి, కృత్తిక, ఆర్ద్ర, ఆశ్లేష, మఘ, పూ ఫ, పున, జ్యేష్ఠ పూర్వాషాఢ, పూర్వాభాద్ర ఈ నక్షత్రములును దుష్టములు. వీటియందు ప్రథమ రజస్వలయినచో శాస్త్రోక్త శాంతిజేసి, తిరుగ మంచి కాలమందు రజస్వలయగువరకు గర్భాధానము సేయింపజనదు. నక్షత్రము దుష్టమయినచో హోమవిధానముగ శాంతి చేయవలయును. నక్షత్రము మంచిదై, తక్కినవి చెడుగైనచో సామాన్యశాంతి చేయవలయును. మరియు వ్యతీపాత వైధృతి, పరిఘా పూర్వార్ధము, సంక్రాంతి, గ్రహణకాలము, నిద్రాసమయము ఇవియును శుభమయినవి కావు. మరియు ప్రాతః కాలమున సౌభాగ్యవతి, పూర్వాహ్ణమందు యాత్రలు చేయునది, మధ్యాహ్నమున పుత్రవతియు ధనవతియు, సాయంకాలమున జారిణి, సంధ్యలయందు దుశ్శీలురాలును, అర్ధరాత్రియందు విధవయును, ఉషఃకాలమున సౌభాగ్యరహితయు నగును.

2. జనన విషయమై దుష్ట తిథి వార నక్షత్రాలు

అశ్విని ౧ పాదము, మఘ ౧ పాదము, రేవతి ౪ పాదము ఇవి శిశుగండము. భరణి 3 పాదము కృత్తిక 3 పాదము, పుష్య ౨, 3 పాదములు, మఘ 3 పాదము, ఉత్తర ౧ పాదము (కొందరు ఉత్తరాషాఢ యందురు) హస్త 3 పాదము, చిత్త ౧, ౨ పాదములు, పూర్వాషాఢ 3 పాదము, ఇవి పురుషుడైన పితృగండము, స్త్రీ శిశువైనచో మాతృగండం.

రోహిణి ౧,౨ పాదములు తల్లికిని, మేనమామకును, 3, ౪ పాదములు కేవలం మేనమామకును గండములు. ఆశ్లేష ౨ పా. ధనహాని. 3 పా: తల్లిగండము. ౪ పా: తండ్రిగండము. ౧ పా: దోషము కాదు. మూల ౧ పా. తండ్రిగండము. ౨ పా. తల్లిగండము. ౪ పా. దోషముగాదు 3 పా. ధనహాని, అందును మూల ౧ పాదమున మొదటి సగము మిక్కిలి దోషమయినది. జ్యేష్ఠ యొక్క నక్షత్రాద్యంతమును ౧౦ చే భాగింపవలయును. అందే భాగమైనను ఆ భాగముయొక్క ఫలమును తెలుసుకొనవలయును. ౧ భా: మాత మహగండం. ౨ భా: మాత మహగండం 3 భా: మేనమామ గం. ౪ భా: తల్లి గం. ౫ భా: శిశుగం. ౬ భా: గోత్రనాశనం. ౭ భా: ఉభయకుల నాశనం. ౮ భా: సోదర గం. ౯ భా: శ్వశురు గం. ౧౦ భా. సర్వనాశనమును చేయును ౧౦ భ మిక్కిలి దుష్టమయినది. విశాఖ పురుషుడైన భార్యానుజ గం. స్త్రీ, శిశువైనచో భర్తయొక్క సోదరునకు గండము.

మీన మేషములకును, కర్కాట సింహములకును, వృశ్చిక ధనుస్సులకును సంధి అరగడియ ప్రబల శిశు గండము.

పంచమి షష్ఠులకును, దశమ్యేకాదశులకును, పూర్ణిమా ప్రతిపత్తులకును, అమావాస్యా ప్రతిపత్తులకును సంధి ౨ గడియలును, బహుళ ౧౪ శిలో మొదటి ౬వ వంతుగాక తక్కినభాగము లును దుష్టములైనవి. వ్యతీపాత, వైధృతి, పరిఘ, వ్య. ప్ర. వై. ౧ మహాపాతలును, సంధ్యాకాలము, అమావాస్య తల్లితండ్రి సోదరుడు వీరి నక్షత్రములు నైనను గ్రహణ కాలమయినను గూడ శాంతి చేయవలయును.

పైన జెప్పబడిన నక్షత్రములందు ఆయా పాదములయందు జననమయినచో మహాదోషము గాన హోమములు, సమారాధనము మొదలగు సంపూర్ణ శాంతి చేయవలయును. చెప్పబడిన పాదములు గాక తక్కిన పాదములయినను సామాన్య శాంతిచేసికొనుట యుక్తము. నక్షత్రము మంచిదై తక్కిన తిథి మొదలగునవి చెడుగైనను సామాన్య శాంతి చేసికొనవలయును.

మరియు మృగశిర ౧ పా: విశాఖ ౪ పా: అనూరాధ 3 పా: ధనిష్ఠ ౨ పా: శతతార ౧ పా: ఉత్తరాభాద్ర ౪ పా: ఇవైనను సామాన్య శాంతి చేసికొనుట యుక్తము.

వృషభ కలశ చక్రములు

గృహారంభ గృహప్రవేశ విషయమై సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు చంద్రుడున్న నక్షత్రము వరకు వృషభ చక్రమున అభిజిత్తును కలిపియును కలశచక్రమున నభిజిత్తుగాకుండను లెక్కించి ఫలము నెరుగవలెను.

వృషభ	3	మృత్యువు	4	ధనలాభము	కలశ	1	హాని	4	నిర్ధనము
చక్రము	4	దుర్దశ	4	ధాన్యము	చక్రము	4	ప్రవాసము	4	గర్భస్రావము
	4	స్థైర్యము	3	దారిద్ర్యం		4	నిర్భయము	3	లక్ష్మీ
	3	ధనం	3	హాని		4	ధాన్యము	3	ఆయుర్వృద్ధి

నవ గ్రహములకు జపహోమాదులు

గ్రహ నామం	నవరత్న ములు	అల్పమూల్య ములు	నవధాన్య ములు	జపము పూజ	జప సంఖ్య	ఫలితము
రవి	కెంపు	పగడము	గోధుమలు	రుద్రాభిషేకం	6 వేలు	ఆయుర్వృద్ధి
చంద్రుడు	ముత్యము	వెండి	బియ్యము	దుర్గపూజ	10 వేలు	కార్యసిద్ధి
కుజుడు	పగడము	పగడము	కందులు	సుబ్రహ్మణ్యపూజ	7 వేలు	శత్రునాశనం
రాహువు	గోమేధికం	లాజావర్తకం	మినుములు	దుర్గపూజ	18 వేలు	ధనప్రాప్తి
గురుడు	పుష్యరాగ	ముత్యం	సెనగలు	నవకపారా॥	6 వేలు	కుటుంబవృద్ధి
శని	నీలము	లోహము	నువ్వులు	ఈశ్వరపూజ	19 వేలు	ఆరోగ్యవృద్ధి
బుధుడు	పచ్చ	సువర్ణము	పెసలు	విష్ణుపూజ	17 వేలు	బుద్ధిబలము
కేతువు	వైడూర్యము	లాజావర్తకం	ఉలవలు	సూ.నమస్కారం	7 వేలు	గ్రహ పీ॥తొ॥
శుక్రుడు	వజ్రము	వెండి	బొబ్బర్లు	లక్ష్మీపూజ	20 వేలు	సంపదవృద్ధి

N B. : గోచారములోను, జాతకములోను ఏ గ్రహము బాగుండదో వానికి సంబంధించిన వానిని ధారణ దాన జపములను చేయించుకొనిన అనుకూల పరిణామము కలుగును.

ప్రయాణమునకు వారశూలలు

తూర్పునకు శని, సోమవారములు దక్షిణమునకు గురువారము, పడమరకు ఆది శుక్రవారములు, ఉత్తరమునకు మంగళ బుధవారములు వారశూలలు. తూర్పునకు పాడ్యమి, నవములు. ఆగ్నేయమునకు తృతీయైకాదశులు, దక్షిణమునకు పంచమిత్రయోదశులు, నైఋతికి చతుర్థిద్వాదశులు, పడమరకు షష్ఠిచతుర్దశులు. వాయవ్యమునకు సప్తమిపూర్ణిమలు. ఉత్తరమునకువిదియదశములు. ఈశాన్యమునకు అష్టమ్యమావాస్యశూలలు

ప్రయాణమునకు దగ్ధయోగములు

ద్వాదశి ఆదివారము, ఏకాదశి సోమవారము, దశమీమంగళవారము, తదియ బుధవారము, షష్ఠి గురువారము, అష్టమీ శుక్రవారము, సప్తమీ శనివారములు దగ్ధయోగములు.

ప్రయాణమునకు శుభనక్షత్రాదికములు

అశ్విని, రోహిణి, మృగశిర్ష, పునర్వసు, పుష్యమి, ఉత్తర, హస్త, అనూరాధ, ఉత్తరాషాఢ, శ్రవణము, ధనిష్ఠ, శతతార, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి ఈ నక్షత్రములును, విదియ, పంచమి, సప్తమి, దశమి, ఏకాదశి త్రయోదశి తిథులును, తూర్పునకు మంగళవారము, దక్షిణమునకు సోమ శనివారములు, పశ్చిమమునకు బుధగురువారములు, ఉత్తరమునకు ఆదిశుక్రవారములు ప్రయాణమునకు లాభకరములు. విష్టి, శకుని, చతుష్పాత్తు, నాగవము, కింస్తుఘ్నము అనుకరణములు ప్రశస్తమయినవి కావు.

నూతనోద్యోగములో చేరుటకు శుభనక్షత్రాదులు

అశ్విని, రోహిణి, మృగశిర్ష, పునర్వసు, పుష్యమి, ఉత్తర, చిత్ర, అనూరాధ, శ్రవణము, ధనిష్ఠ, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి నక్షత్రములు బుధ, గురు, శుక్ర వారములు శుభలగ్నములు. లగ్నమునుండి పది పదకొండు స్థానములయందు రవిగాని కుజుడుగాని ఉండుటయును, యోనిరాశి మైత్రులుండగను నూతనోద్యోగములో చేరుటయందు శుభప్రదము.

పర్యంక లక్షణము

మంచము ఒకజాతికర్రచే చేయబడెనేని సౌఖ్యము. రెండుజాతుల కర్రలచే చేయబడెనేని బలవృద్ధి మూడుజాతులకర్రలచే చేయబడెనేని ఆయుక్షీణము. నాల్గుజాతులకర్రలచే చేయబడెనేని మరణమును ఇచ్చును. ఆదివామునాడు నేసిన లాభము. సోమవారము సుఖము, మంగళవారము అగ్నిదగ్ధము, బుధవారము రోగము, గురువారము పుత్రలాభము, శుక్రవారము సౌఖ్యము, శనివారము మరణమగును.

కు జ దో ష ము

లగ్నమనగా శరీరము. చంద్రుడనగా మనస్సు. శుక్రుడనగా కళత్రకారకుడు. శ్లో. "ధనే (లగ్నే) వ్యయేచ పాతాళే జామిత్రే చాష మే కుజే. స్త్రీణాం భర్తృ వినాశాయ పుంసాంభార్యావినాశనం" జాతకములో లగ్న, చంద్ర స్థితరాశి, శుక్రస్థితరాశుల నుండి 2—(1)—4—7—8—12 రాశులయందు కుజడున్న కుజదోషమందురు. భార్యాభర్తలయిరువురి జాతకముల యందు కుజదోషమున్న దోషము లేదు. ఒకరిజాతకములో కుజుడుదోషస్థానములో నుండి మరియొకరి జాతకములో కుజదోషములే లేకున్న యెడల నొల్లదు. కర్కాటక సింహలగ్న జాతకులకు కుజదోషములేదు. గురువీక్షితకుజుడున్నకుజ దోషమునకు భంగము. మరికొందరుధనుర్మీన మేషవృశ్చిక లగ్నజాతుకులకుకూడా కుజదోషములేదని చెప్పుచుండిరి.

కర్షక విజ్ఞానము

క్రొత్తభూమిలో వ్యవసాయమునకు ప్రవేశించుటకు:-అనూరాధ, హస్త, చిత్ర, స్వాతి, రోహిణి, ధనిష్ఠ, మృగశిర, అశ్విని, ఉత్తర, ఉత్తరాషాఢ, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, మూల ఈనక్షత్రములయందు ఆది, మంగళ, బుధ, శుక్రవారములు, ప్రశస్తము. సోమవారము మధ్యమము. 2-3-5-7-8-10-11-12-13-15 తిథులు ప్రశస్తములు. ఏష్యదినము. వైధృతివ్యాఘాతవత్యపాతవిష్టి భద్రలు విడువవలెను

విత్తనములు చల్లుటకు

అశ్విని, రోహిణి, మృగశిర, పుష్యమి, మఘ, ఉత్తర, హస్త, చిత్ర, స్వాతి, అనూరాధ, మూల, ఉత్తరాషాఢ, శ్రవణము, ధనిష్ఠ, శతతార, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి నక్షత్రములు బుధ, గురు, శుక్ర వారములు 2—3—5—7—10—15 తిథులును మంచివి. పూడ్చుటకును ఇవియే.

పొగతోట వేయుటకు

అశ్విని, భరణి, మృగశిర్ష, పుష్యమి, ఆర్ద్ర, స్వాతి నక్షత్రములయందును, ఆది మంగళ గురు వారముల యందు పొగతోట వేయుటకు శుభము.

ఉల్లితోట పాతుటకు

రేవతి-అశ్విని-అనురాధ-స్వాతి-శత-పునర్వసు-జ్యేష్ట-శ్రవణము-పుష్యమి - మూల-హస్త-ఉత్తర-మృగశిర అను నక్షత్రములయందు-ఆది-సోమ- గురువారములయందు 5-10-15 తిథులయందును మకర, మీన, వృశ్చిక ధను కుంభ సింహలగ్నము యందును ఉల్లితోటవేయుటకు ప్రశస్తము.

అరటి మామిడి—కొబ్బరి-ఫలవృక్ష—వాణిజ్య పంటలు వేయుటకు

అశ్విని, రోహిణి, మృగశిర, పుష్యమి, ఉత్తర, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, ఉత్తరాషాఢ, ఉత్తరాభాద్ర, మూల రేవతి నక్షత్రములయందును సోమ బుధ, గురు, శుక్రవారములయందును. 3-5-8-10-13-15 తిథులయందును. మేష, వృషభ, మిథున, కర్కాటక, కన్య, మకర, మీన వృశ్చికలగ్నములయందును శుభము.

ప శు క్ర య ము న కు

అశ్విని, పునర్వసు, పుష్యమి, శ్రవణం, ధనిష్ఠ, శతతార, రేవతి, బుధ గురు శుక్రవారములు శ్రేష్ఠము

క్రొత్త ధాన్యాన్నము భుజించుటకు

పుష్యమి, పునర్వసు, అశ్విని, మూల, ధనిష్ఠ, రోహిణి, రేవతి, చిత్ర, విశాఖ, శ్రవణము, శతతార హస్త, స్వాతి, మఖ, మృగశిర, అనూరాధ, ఉత్తరాత్రయము నక్షత్రములును 2-3-5-7-10-11-13 తిథులును మేష, వృశ్చిక, మీనలగ్నములును, శని గురువారములును, అష్టమచంద్రుడు లేకుండగాను భుజించిన శుభము.

తేనెపట్టులు, పుట్టలు, గద్దవాలుట మొండిచేయి మొలచుటవలన కలుగు శుభాశుభములు తెలిసికొనుట

తూర్పున సంపదవృద్ధి, ఆగ్నేయమున అగ్నిభయము, దక్షిణమున మరణము, నైఋతుని సంతానహాని, పడమర రాజపూజ్యము. వాయవ్యమున పశుహాని, ఉత్తరమున పశునాశనము. ఈశాన్యమున భార్యకు కీడు. గృహమధ్య యజమానికి హాని. ఇవిపుట్టినపుడు 6 మాసములు ఇంటిని విడుచుట కాని, ధర్మసింధుప్రకారము శాంతి చేయించుట కాని యుత్తమము.

దినప్రమాణమును గాని రాత్రి ప్రమాణమును గాని 12చే భాగించిన కాలహోరయగును.

	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
	ప-రా	ప-రా	ప-రా	ప-రా	ప-రా	ప-రా	ప-రా
1	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-కు	శ-బు
2	శు-శు	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం
3	బు-ర	గు-చం	శు-కు	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ
4	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-కు	శ-బు	ర-గు
5	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-కు
6	గు-చం	శు-కు	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర
7	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-శు	శ-బు	ర-గు	చం-శు
8	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-కు	శ-బు
9	శు-కు	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం
10	బు-ర	గు-చం	శు-కు	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ
11	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-కు	శ-బు	ర-గు
12	శ-బు	ర-గు	చం-శు	కు-శ	బు-ర	గు-చం	శు-కు

శుభ గ్రహహోరలు శుభప్రదములు. పాపగ్రహహోరలు అశుభములు. గు, శు, బు, చం, శుభులు. క్షీణచంద్రుడు పాపులతో కలసిన బుధుడు. ర, కు, శ పాపులు. ప్రయాణాదులయందు ముఖ్యముగ చూడదగినది.

శక ౧౯౦౨ చైత్ర మాసమున (A. D. 1980 – మార్చి–ఏప్రియల్)

అయనాంశలు 23°–34′–40 నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టైము 5–29. 3 A. M. లకు

[శాలివాహన శక ౧౯౦౨ చైత్ర మాసము; 1980 సం. మార్చి నెల / 1980 సం. ఏప్రిల్ నెల]

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	21	11- 6-57	1- 5-22	4-4- 0వ	10-13-56	4-8-37వ	0-22- 6	4-29-32వ
౨	22	11- 7-57	1-19-14	4-3-48	10-14- 7	4-8-31	0-23-10	4-29-27
౩	23	11- 8-57	2- 2-33	4-3-36	10-14-23	4-8-26	0-24-14	4-29-22
౪	24	11- 9-56	2-15-36	4-3-25	10-14-44	4-8-20	0-25-18	4-29-18
౫	25	11-10-55	2-28-12	4-3-16	10-15-10	4-8-15	0-26-21	4-29-13
౬	26	11-11-55	3-10-30	4-3- 6	10-15-41	4-8- 9	0-27-24	4-29- 9
౭	27	11-12-54	3-22-35	4-2-58	10-16-16	4-8- 4	0-28-27	4-29- 4
౮	28	11-13-53	4- 4-30	4-2-51	10-16-55	4-7-58	0-29-29	4-28-59
౯	29	11-14-53	4-16-21	4-2-44	10-17-38	4-7-53	1- 0-31	4-28-55
౧౦	30	11-15-52	4-28- 9	4-2-38	10-18-24	4-7-48	1- 1-33	4-28-50
౧౧	31	11-16-51	5- 9-57	4-2-33	10-19-14	4-7-43	1- 2-34	4-28-46
౧౨	1	11-17-50	5-21-49	4-2-28	10-20- 7	4-7-39	1- 3-35	4-28-42
౧౩	2	11-18-50	6- 3-44	4-2-25	10-21- 4	4-7-34	1- 4-36	4-28-37
౧౪	3	11-19-49	6-15-46	4-2-22	10-22- 2	4-7-30	1- 5-36	4-28-33
౧౫	4	11-20-48	6-27-56	4-2-20	10-23- 4	4-7-26	1- 6-36	4-28-29
౧౬	5	11-21-47	7-10-15	4-2-18	10-24- 8	4-7-22	1- 7-35	4-28-25
౧౭	6	11-22-46	7-22-45	4-2-18ఋ	10-25-15	4-7-18	1- 8-33	4-28-21
౧౮	7	11-23-45	8- 5-30	4-2-18	10-26-25	4-7-14	1- 9-32	4-28-16
౧౯	8	11-24-44	8-18-31	4-2-19	10-27-36	4-7-11	1-10-30	4-28-12
౨౦	9	11-25-43	9- 1-53	4-2-20	10-28-50	4-7- 8	1-11-28	4-28- 8
౨౧	10	11-26-42	9-15-37	4-2-22	11- 0- 6	4-7- 5	1-12-25	4-28- 5
౨౨	11	11-27-41	9-29-44	4-2-25	11- 1-23	4-7- 2	1-13-21	4-28- 1
౨౩	12	11-28-39	10-14-15	4-2-29	11- 2-43	4-6-59	1-14-17	4-27-57
౨౪	13	11-29-38	10-29- 6	4-2-33	11- 4- 5	4-6-56	1-15-13	4-27-53
౨౫	14	0- 0-37	11-14-11	4-2-38	11- 5-29	4-6-54	1-16- 8	4-27-50
౨౬	15	0- 1-36	11-29-22	4-2-44	11- 6-54	4-6-52	1-16-52	4-27-46
౨౭	16	0- 2-35	0-14-28	4-2-50	11- 8-21	4-6-50	1-17-58	4-27-43
౨౮	17	0- 3-33	0-29-19	4-2-57	11- 9-50	4-6-48	1-18-49	4-27-39
౨౯	18	0- 4-32	1-14-47	4-3- 5	11-11-21	4-6-46	1-19-41	4-27-36
౩౦	19	0- 5-31	1-27-48	4-3-13	11-12-54	4-6-45	1-20-33	4-27-33
౩౧	20	0- 6-29	2-11-19	4-3-22	11-14-28	4-6-43	1-21-24	4-27-30

శక ౧౯౦౨ వైశాఖ మాసమున (A. D. 1980 – ఏప్రియల్–మే)

అయనాంశలు 23°–34′–43″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టైము 5–29. 3 A. M. లకు

[శక ౧౯౦౨ వైశాఖ మాసము; 1980 సం. ఏప్రిల్ నెల / 1980 సం. మే నెల]

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	21	0- 7-28	2-24-22	4- 3-31	11-16- 4	4- 6-42	1-22-14	4-27-26
౨	22	0- 8-26	3- 7- 0	4- 3-42	11-17-41	4- 6-41	1-23- 4	4-27-23
౩	23	0- 9-25	3-19-18	4- 3-53	11-19-21	4- 6-40	1-23-53	4-27-21
౪	24	0-10-23	4- 1-21	4- 4- 3	11-21- 2	4- 6-40	1-24-41	4-27-18
౫	25	0-11-22	4-13-14	4- 4-15	11-22-45	4- 6-40	1-25-28	4-27-15
౬	26	0-12-20	4-25- 2	4- 4-27	11-24-29	4- 6-40ఋ	1-26-14	4-27-12
౭	27	0-13-18	5- 6- 9	4- 4-40	11-26-15	4- 6-40	1-26-59	4-27-10
౮	28	0-14-17	5-18-40	4- 4-53	11-28- 3	4- 6-40	1-27-44	4-27- 7
౯	29	0-15-15	6- 0-37	4- 5- 7	11-29-53	4- 6-40	1-28-27	4-27- 5
౧౦	30	0-16-13	6-12-41	4- 5-22	0- 1-44	4- 6-41	1-29-10	4-27- 3
౧౧	1	0-17-11	6-24-53	4- 5-36	0- 3-37	4- 6-42	1-29-51	4-27- 0
౧౨	2	0-18-10	7- 7-16	4- 5-52	0- 5-32	4- 6-43	2- 0-31	4-26-58
౧౩	3	0-19- 8	7-19-49	4- 6- 7	0- 7-29	4- 6-44	2- 1-10	4-26-57
౧౪	4	0-20- 6	8- 2-32	4- 6-24	0- 9-27	4- 6-45	2- 1-48	4-26-54
౧౫	5	0-21- 4	8-15-28	4- 6-40	0-11-27	4- 6-47	2- 2-25	4-26-53
౧౬	6	0-22- 2	8-28-36	4- 6-57	0-13-29	4- 6-48	2- 3- 0	4-26-51
౧౭	7	0-23- 0	9-11-59	4- 7-15	0-15-33	4- 6-50	2- 3-34	4-26-49
౧౮	8	0-23-58	9-25-39	4- 7-33	0-17-37	4- 6-52	2- 4- 7	4-26-48
౧౯	9	0-24-56	10- 9-36	4- 7-51	0-19-43	4- 6-54	2- 4-38	4-26-46
౨౦	10	0-25-54	10-23-52	4- 8-10	0-21-50	4- 6-57	2- 5- 8	4-26-45
౨౧	11	0-26-52	11- 8-24	4- 8-29	0-23-59	4- 6-59	2- 5-36	4-26-44
౨౨	12	0-27-50	11-23- 9	4- 8-48	0-26- 9	4- 7- 2	2- 6- 3	4-26-42
౨౩	13	0-28-48	0- 8- 1	4- 9- 8	0-28-19	4- 7- 5	2- 6-28	4-26-41
౨౪	14	0-29-46	0-22-52	4- 9-29	1- 0-30	4- 7- 8	2- 6-52	4-26-41
౨౫	15	1- 0-44	1- 7-33	4- 9-49	1- 2-41	4- 7-11	2- 7-14	4-26-40
౨౬	16	1- 1-42	1-21-56	4-10-10	1- 4-52	4- 7-14	2- 7-33	4-26-39
౨౭	17	1- 2-40	2- 5-55	4-10-32	1- 7- 3	4- 7-18	2- 7-51	4-26-38
౨౮	18	1- 3-37	2-19-27	4-10-53	1- 9-13	4- 7-22	2- 8- 7	4-26-38
౨౯	19	1- 4-35	3- 2-33	4-11-15	1-11-22	4- 7-26	2- 8-21	4-26-37
౩౦	20	1- 5-33	3-15-13	4-11-38	1-13-31	4- 7-30	2- 8-33	4-26-37
౩౧	21	1- 6-31	3-27-34	4-12- 0	1-15-38	4- 7-34	2- 8-43	4-26-37

శక ౧౯౦౨ జ్యేష్ఠ మాసమున (A. D. 1980–మే–జూన్)

అయనాంశలు 23°–34′–47″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5–29. 3 A. M. లకు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	22	1- 7-28	4- 9-39	4-12-24	1-17-43	4- 7-38	2- 8-51	4-26-37 బు
౨	23	1- 8-26	4-21-33	4-12-47	1-19-47	4- 7-43	2- 8-56	4-26-37
౩	24	1- 9-24	5- 3-22	4-13-11	1-21-49	4- 7-48	2- 9- 0 వ	4-26-37
౪	25	1-10-21	5-15-12	4-13-34	1-23-48	4- 7-53	2- 9- 0	4-26-37
౫	26	1-11-19	5-27- 6	4-13-59	1-25-45	4- 7-58	2- 8-59	4-26-37
౬	27	1-12-17	6- 9- 8	4-14-23	1-27-40	4- 8- 3	2- 8-55	4-26-38
౭	28	1-13-14	6-21-21	4-14-48	1-29-32	4- 8- 8	2- 8-48	4-26-38
౮	29	1-14-12	7- 3-46	4-15-13	2- 1-21	4- 8-13	2- 8-40	4-26-39
౯	30	1-15- 9	7-16-23	4-15-38	2- 3- 8	4- 8-19	2- 8-28	4-26-40
౧౦	31	1-16- 7	7-29-14	4-16- 4	2- 4-52	4- 8-25	2- 8-15	4-26-41
౧౧	1	1-17- 4	8-12-17	4-16-30	2- 6-33	4- 8-31	2- 7-59	4-26-41
౧౨	2	1-18- 2	8-25-32	4-16-56	2- 8-11	4- 8-37	2- 7-40	4-26-42
౧౩	3	1-18 59	9- 8-57	4-17-22	2- 9-47	4- 8-43	2- 7-19	4-26-44
౧౪	4	1-19-56	9-22-33	4-17-49	2-11-19	4- 8-49	2- 6-57	4-26-45
౧౫	5	1-20-54	10- 6-19	4-18-16	2-12-49	4- 8-56	2- 6-32	4-26-46
౧౬	6	1-21-51	10-20-16	4-18-43	2-14-15	4- 9- 3	2- 6- 4	4-26-48
౧౭	7	1-22-49	11- 4-24	4-19-10	2-15-39	4- 9- 9	2- 5-35	4-26-49
౧౮	8	1-23-46	11-18-42	4-19-38	2-17- 0	4- 9-16	2- 5- 5	4-26-51
౧౯	9	1-24-43	0- 3- 6	4-20- 5	2-18-17	4- 9-23	2- 4-33	4-26-52
౨౦	10	1-25-41	0-17-34	4-20-33	2-19-32	4- 9-30	2- 3-59	4-26-54
౨౧	11	1-26-38	1- 2- 0	4-21- 1	2-20-43	4- 9-38	2- 3-24	4-26-56
౨౨	12	1-27-36	1-16-18	4-21-30	2-21-51	4- 9-45	2- 2-48	4-26-58
౨౩	13	1-28-33	2- 0-22	4-21-59	2-22-56	4- 9-53	2- 2-12	4-27- 0
౨౪	14	1-29-30	2-14- 7	4-22-37	2-23-57	4-10- 0	2- 1-35	4-27- 3
౨౫	15	2- 0-28	2-27-30	4-22-56	2-24-55	4-10- 8	2- 0-57	4-27- 5
౨౬	16	2- 1-25	3-10-31	4-23-26	2-25-50	4-10-16	2- 0-20	4-27- 7
౨౭	17	2- 2-22	3-23- 9	4-23-55	2-26-40	4-10-24	1-29-42	4-27-10
౨౮	18	2- 3-20	4- 5-30	4-24-25	2-27-28	4-10-32	1-29- 5	4-27-12
౨౯	19	2- 4-17	4-17-36	4-24-55	2-28-11	4-10-40	1-28-29	4-27-15
౩౦	20	2- 5-14	4-29-32	4-25-25	2-28-50	4-10-49	1-27-53	4-27-18
౩౧	21	2- 6-11	5-11-23	4-25-55	2-29-26	4-10-57	1-27-19	4-27-21

శక ౧౯౦౨ ఆషాఢ మాసమున (A. D. 1980–జూన్–జూలై)

అయనాంశలు 23°–34′–52″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5–29.3 A. M. లకు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	22	2- 7- 9	5-23-15	4-26-25	2-29-56	4-11- 6	1-26-46	4-27-24
౨	23	2- 8- 6	6- 5-11	4-26-56	3- 0-24	4-11-14	1-26- 4	4-27-27
౩	24	2- 9- 3	6-17-12	4-27-27	3- 0-46	4-11-23	1-25-44	4-27-30
౪	25	2-10- 0	6-29-37	4-27-57	3- 1- 5	4-11-32	1-25-15	4-27-33
౫	26	2-10-57	7-12-12	4-28-28	3- 1-18	4-11-41	1-24-49	4-27-37
౬	27	2-11-55	7-25- 3	4-29- 0	3- 1-27	4-11-50	1-24-25	4-27-40
౭	28	2-12-52	8- 8-12	4-29-31	3- 1-32	4-11-59	1-24- 3	4-27-43
౮	29	2-13-49	8-21-36	5- 0- 3	3- 1-32 వ	4-12- 9	1-23-43	4-27-47
౯	30	2-14-46	9- 5-14	5- 0-34	3- 1-27	4-12-18	1-23-25	4-27-51
౧౦	1	2-15-43	9-19- 3	5- 1- 6	3- 1-18	4-12-28	1-23-10	4-27-54
౧౧	2	2-16-41	10- 3- 1	5- 1-38	3- 1- 5	4-12-37	1-22-57	4-27-58
౧౨	3	2-17-38	10-17- 5	5- 2-11	3- 0-46	4-12-47	1-22-46	4-28- 2
౧౩	4	2-18-35	11- 1-14	5- 2-43	3- 0-24	4-12-57	1-22-38	4-28- 6
౧౪	5	2-19-32	11-15-25	5- 3-15	2-29-58	4-13- 7	1-22-33	4-28-10
౧౫	6	2-20-29	11-29-37	5- 3-48	2-29-29	4-13-17	1-22-29 బు	4-28-15
౧౬	7	2-21-26	0-13-47	5- 4-21	2-28-57	4-13-27	1-22-28	4-28-19
౧౭	8	2-22-24	0-27-54	5- 4-54	2-28-23	4-13-37	1-22-30	4-28-23
౧౮	9	2-23-21	1-11-54	5- 5-27	2-27-47	4-13-47	1-22-34	4-28-27
౧౯	10	2-24-18	1-25-45	5- 6-00	2-27- 9	4-13-57	1-22-39	4-28-32
౨౦	11	2-25-15	2- 9-22	5- 6-33	2-26-30	4-14- 8	1-22-48	4-28-36
౨౧	12	2-26-13	2-22-45	5- 7- 7	2-25-52	4-14-18	1 22-58	4-28-41
౨౨	13	2-27-10	3- 5-51	5- 7-41	2-25-14	4-14-29	1-23-10	4 28-46
౨౩	14	2-28- 7	3-18-39	5- 8-14	2-24-37	4-14-40	1-23-24	4-28-51
౨౪	15	2-29- 4	4- 1-10	5- 8-48	2-24- 2	4-14-50	1-23-41	4-28-55
౨౫	16	3- 0- 2	4-13-27	5- 9-22	2-23-50	4-15- 1	1-23-59	4-29- 0
౨౬	17	3- 0-59	4-25-31	5- 9-57	2-23- 1	4-15-12	1-24-19	4-29- 5
౨౭	18	3- 1-56	5- 7-27	5-10-31	2-22-35	4-15-23	1-24-40	4-29-10
౨౮	19	3- 2-53	5-19-18	5-11- 5	2-22-14	4-15-34	1-25- 4	4-29-16
౨౯	20	3- 3-51	6- 1-10	5-11-40	2-21-57	4-15-45	1-25-29	4-29-21
౩౦	21	3- 4-48	6-13- 8	5-12-15	2-21-45	4-15-56	1-25 55	4-29-26
౩౧	22	3- 5-45	6-25-15	5-12-50	2-21-39	4-16- 7	1-26-28	4-29-31

శక ౧౯౦౨ శ్రావణ మాసమున (A. D. 1980—జూలై—ఆగస్టు)

అయనాంశలు 23°—34′—57″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5—29. 3 A. M. లకు

శక ౧౯౦౨ శ్రావణమాసం — 1980 సం. జూలై — ఆగస్టు

		సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	శని
శ. తే.	ఇం. తే.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.
౧	23	3- 6-42	7- 7-36	5-13-24	2-21-38	4-16-19	1-26-53	4-29-37
౨	24	3- 7-40	7-20-16	5-14- 0	2-21-42	4-16-30	1-27-24	4-29-42
౩	25	3- 8-37	8- 3-15	5-14-35	2-21-53	4-16-41	1-27-57	4-29-48
౪	26	3- 9-34	8-16-36	5-15-10	2-22- 9	4-16-53	1-28-30	4-29-53
౫	27	3-10-32	9- 0-17	5-15-45	2-22-31	4-17- 4	1-29- 5	4-29-58
౬	28	3-11-29	9-14-16	5-16-21	2-23- 0	4-17-16	1-29-42	5- 0- 5
౭	29	3-12-26	9-28-31	5-16-57	2-23-35	4-17-28	2- 0-19	5- 0-11
౮	30	3-13-24	10-12-55	5-17-33	2-24-15	4-17-39	2- 0-58	5- 0-16
౯	31	3-14-21	10-27-25	5-18- 8	2-25- 2	4-17-51	2- 1-38	5- 0-22
౧౦	1	3-15-18	11-11-54	5-18-44	2-25-54	4-18- 3	2- 2-18	5- 0-29
౧౧	2	3-16-16	11-26-20	5-19-20	2-26-52	4-18-15	2- 3- 0	5- 0-34
౧౨	3	3-17-13	0-10-37	5-19-57	2-27-56	4-18-27	2- 3-43	5- 0-40
౧౩	4	3-18-11	0-24-43	5-20-33	2-29- 6	4-18-39	2- 4-27	5- 0-46
౧౪	5	3-19- 8	1- 8-37	5-21- 9	3- 0-21	4-18-51	2- 5-12	5- 0-52
౧౫	6	3-20- 6	1-22-18	5-21-46	3- 1-41	4-19- 3	2- 5-57	5- 0-59
౧౬	7	3-21- 3	2- 5-45	5-22-23	3- 3- 6	4-19-15	2- 6-44	5- 1- 5
౧౭	8	3-22- 1	2-18-57	5-22-59	3- 4-36	4-19-27	2- 7-31	5- 1-11
౧౮	9	3-22-58	3- 1-56	5-23-36	3- 6-11	4-19-39	2- 8-19	5- 1-18
౧౯	10	3-23-55	3-14-40	5-24-12	3- 7-50	4-19-52	2- 9- 8	5- 1-24
౨౦	11	3-24-53	3-27-12	5-24-50	3- 9-32	4-20- 4	2- 9-57	5- 1-31
౨౧	12	3-25-51	4- 9-32	5-25-28	3-11-18	4-20-16	2-10-47	5- 1-38
౨౨	13	3-26-48	4-21-40	5-26- 5	3-13- 8	4-20-29	2-11-38	5- 1-44
౨౩	14	3-27-46	5- 3-39	5-26-42	3-15- 0	4-20-41	2-12-30	5- 1-51
౨౪	15	3-28-44	5-15-33	5-27-20	3-16-54	4-20-53	2-13-22	5- 1-58
౨౫	16	3-29-41	5-27-24	5-27-57	3-18-51	4-21- 6	2-14-15	5- 2- 4
౨౬	17	4- 0-39	6- 9-15	5-28-35	3-20-49	4-21-18	2-15- 8	5- 2-11
౨౭	18	4- 1-37	6-21-12	5-29-13	3-22-48	4-21-31	2-16- 2	5- 2-18
౨౮	19	4- 2-35	7- 3-17	5-29-50	3-24-48	4-21-44	2-16-57	5- 2-24
౨౯	20	4- 3-32	7-15-37	6- 0-29	3-26-49	4-21-56	2-17-52	5- 2-31
౩౦	21	4- 4-30	7-28-14	6- 1- 7	3-28-50	4-22- 9	2-18-47	5- 2-38
౩౧	22	4- 5-28	8-11-13	6- 1-45	4- 0-51	4-22-21	2-19-43	5- 2-45

శక ౧౯౦౨ భాద్రపద మాసమున (A. D. 1980—ఆగస్టు—సెప్టెంబరు)

అయనాంశలు 23°—35′—1″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5—29. 3 A. M. లకు

శక ౧౯౦౨ భాద్రపద మాసము — 1980 సం. ఆగస్టు — సెప్టెంబరు

		సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	శని
శ. తే.	ఇం. తే.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.
౧	23	4- 6-26	8-24-37	6- 2-24	4- 2-51	4-22-34	2-20-40	5- 2-51
౨	24	4- 7-24	9- 8-25	6- 3- 2	4- 4-51	4-22-47	2-21-37	5- 2-58
౩	25	4- 8-21	9-22-38	6- 3-41	4- 6-51	4-23- 0	2-22-34	5- 3- 5
౪	26	4- 9-19	10- 7-11	6- 4-19	4- 8-49	4-23-12	2-23-32	5- 3-12
౫	27	4-10-17	10-22- 0	6- 4-58	4-10-47	4-23-25	2-24-30	5- 3-19
౬	28	4-11-15	11- 6-55	6- 5-36	4-12-44	4-23-38	2-25-29	5- 3-26
౭	29	4-12-13	11-21-50	6- 6-15	4-14-40	4-23-51	2-26-28	5- 3-33
౮	30	4-13-11	0- 6-36	6- 6-54	4-16-34	4-24- 4	2-27-28	5- 3-40
౯	31	4-14- 9	0-21- 8	6- 7-34	4-18-28	4-24-17	2-28-28	5- 3-47
౧౦	1	4-15- 7	1- 5-20	6- 8-13	4-20-20	4-24-29	2-29-28	5- 3-55
౧౧	2	4-16- 5	1-19-12	6- 8-52	4-22-11	4-24-42	3- 0-29	5- 4- 2
౧౨	3	4-17- 3	2- 2-43	6- 9-31	4-24- 1	4-24-55	3- 1-30	5- 4- 9
౧౩	4	4-18- 1	2-15-55	6-10-11	4-25-50	4-25- 8	3- 2-32	5- 4-16
౧౪	5	4-19- 0	2-28-49	6-10-50	4-27-37	4-25-21	3- 3-33	5- 4-24
౧౫	6	4-19-58	3-11-27	6-11-30	4-29-23	4-25-34	3- 4-36	5- 4-31
౧౬	7	4-20-56	3-23-53	6-12- 9	5- 1- 8	4-25-47	3- 5-38	5- 4-38
౧౭	8	4-21-54	4- 6- 9	6-12-49	5- 2-52	4-26-00	3- 6-41	5- 4-45
౧౮	9	4-22-53	4-18-16	6-13-29	5- 4-35	4-26-13	3- 7-44	5- 4-53
౧౯	10	4-23-51	5- 0-16	6-14- 9	5- 6-16	4-26-26	3- 8-47	5- 5-00
౨౦	11	4-24-49	5-12-10	6-14-49	5- 7-56	4-26-39	3- 9-51	5- 5-07
౨౧	12	4-25-48	5-24- 1	6-15-29	5- 9-36	4-26-52	3-10-55	5- 5-15
౨౨	13	4-26-46	6- 5-52	6-16-10	5-11-14	4-27- 5	3-11-59	5- 5-22
౨౩	14	4-27-45	6-17-44	6-16-50	5-12-51	4-27-18	3-13- 3	5- 5-30
౨౪	15	4-28-43	6-29-40	6-17-31	5-14-27	4-27-31	3-14- 8	5- 5-37
౨౫	16	4-29-42	7-11-44	6-18-11	5-16- 2	4-27-44	3-15-13	5- 5-44
౨౬	17	5- 0-40	7-24- 0	6-18-52	5-17-36	4-27-57	3-16-18	5- 5-52
౨౭	18	5- 1-39	8- 6-32	6-19-32	5-19- 9	4-28-10	3-17-23	5- 5-59
౨౮	19	5- 2-37	8-19-26	6-20-13	5-20-41	4-28-23	3-18-29	5- 6- 7
౨౯	20	5- 3-36	9- 2-44	6-20-54	5-22-12	4-28-36	3-19-35	5- 6-14
౩౦	21	5- 4-35	9-16-28	6-21-35	5-23-41	4-28-49	3-20-41	5- 6-22
౩౧	22	5- 5-33	10-0-41	6-22-16	5-25-10	4-29- 2	3-21-47	5- 6-29

శక ౧౯౦౨ ఆశ్వయుజమున (A.D. 1980 సెప్టెంబరు—అక్టోబరు)

అయనాంశలు 23°-35′-4″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5-29. 3 A. M. లకు

శక ౧౯౦౨ ఆశ్వయుజ మాసం — 1980 సెప్టెంబరు / 1980 అక్టోబరు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	23	5- 6-32	10-15-20	6-22-57	5-26-38	4-29-15	3-22-54	5- 6-36
౨	24	5- 7-31	11- 0-20	6-23-38	5-28 -4	4-29-28	3-24- 0	5- 6-44
౩	25	5- 8-29	11-15-32	6-24-19	5-29-30	4-29-41	3-25- 7	5- 6-51
౪	26	5- 9-28	0- 0-47	6-25- 1	6- 0-54	4-29-53	3-26-14	5- 6-59
౫	27	5-10-27	0-15-54	6-25-42	6- 2-18	5- 0- 6	3-27-22	5- 7- 6
౬	28	5-11-26	1- 0-44	6-26-24	6- 3-40	5- 0-19	3-28-29	5- 7-14
౭	29	5-12-25	1-15-10	6-27- 5	6- 5- 1	5- 0-32	3-29-37	5- 7-21
౮	30	5-13-24	1-29- 9	6-27-47	6- 6-21	5- 0-45	4- 0-45	5- 7-28
౯	1	5-14-23	2-12-41	6-28-29	6- 7-39	5- 0-58	4- 1-53	5- 7-36
౧౦	2	5-15-22	2-25-47	6-29-11	6- 8-56	5- 1-11	4- 3- 1	5- 7-43
౧౧	3	5-16-21	3- 8-32	6-29-53	6-10-12	5- 1-23	4- 4-10	5- 7-51
౧౨	4	5-17-20	3-21- 0	7- 0-35	6-11-27	5- 1-36	4- 5-19	5- 7-58
౧౩	5	5-18-19	4- 3-13	7- 1-17	6-12-39	5- 1-49	4- 6-27	5- 8- 5
౧౪	6	5-19-18	4-15-17	7- 1-59	6-13-51	5- 2- 2	4- 7-36	5- 8-13
౧౫	7	5-20-17	4-27-14	7- 2-41	6-15-00	5- 2-14	4- 8-46	5- 8-20
౧౬	8	5-21-17	5- 9- 8	7- 3-23	6-16- 7	5- 2-27	4- 9-55	5- 8-28
౧౭	9	5-22-16	5-20-59	7- 4- 6	6-17-13	5- 2-40	4-11- 4	5- 8-35
౧౮	10	5-23-15	6- 2-50	7- 4-48	6-18-16	5- 2-52	4-12-14	5- 8-42
౧౯	11	5-24-15	6-15-42	7- 5-31	6-19-17	5- 3- 5	4-13-24	5- 8-49
౨౦	12	5-25-14	6-26-37	7- 6-13	6-20-15	5- 3-17	4-14-34	5- 8-57
౨౧	13	5-26-13	7- 8-36	7- 6-56	6-21-10	5- 3-30	4-15-44	5- 9- 4
౨౨	14	5-27-13	7-20-43	7- 7-39	6-22- 2	5- 3-42	4-16-54	5- 9-11
౨౩	15	5-28-12	8- 2-59	7- 8-22	6-22-50	5- 3-55	4-18- 4	5- 9-18
౨౪	16	5-29-12	8-15-30	7- 9- 5	6-23-34	5- 4- 7	4-19-14	5- 9-25
౨౫	17	6- 0-11	8-28-17	7- 9-48	6-24-15	5- 4-19	4-20-25	5- 9-33
౨౬	18	6- 1-11	9-11-27	7-10-31	6-24-50	5- 4-31	4-21-36	5- 9-40
౨౭	19	6- 2-11	9-25- 2	7-11-14	6-25-21	5- 4-44	4-22-46	5- 9-46
౨౮	20	6- 3-10	10- 9- 4	7-11-57	6-25-45	5- 4-56	4-23-57	5- 9-53
౨౯	21	6- 4-10	10-23-34	7-12-40	6-26- 4	5- 5- 8	4-25- 8	5-10- 1
౩౦	22	6- 5- 9	11- 8-28	7-13-24	6-26-16	5- 5-20	4-26-20	5-10- 8

శక ౧౯౦౨ కార్తిక మాసమున (A.D. 1980 అక్టోబరు—నవంబరు)

అయనాంశలు 23°-35′-6″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5-29. 3 A. M. లకు

శక ౧౯౦౨ కార్తిక మాసం — 1980 అక్టోబరు / 1980 నవంబరు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	23	6- 6- 9	11-23-40	7-14- 7	6-26-20వ	5- 5-32	4-27-31	5-10-14
౨	24	6- 7- 9	0- 9- 1	7-14-51	6-26-17	5- 5-44	4-28-42	5-10-22
౩	25	6- 8- 9	0-24-18	7 15-34	6-26- 5	5- 5-56	4-29-54	5-10-29
౪	26	6- 9- 9	1- 9-20	7 16-18	6-25-45	5- 6- 8	5- 1- 5	5-10-36
౫	27	6-10- 8	1-24-59	7 17- 2	6-25-15	5- 6-20	5- 2-17	5-10-43
౬	28	6-11- 8	2- 8- 9	7-18-45	6-24-36	5- 6-32	5- 3-29	5-10-49
౭	29	6-12- 8	2-21-49	7-18-29	6-23-48	5- 6-43	5- 4-41	5-10-56
౮	30	6-13- 8	3- 4-59	7-19-13	6-22-51	5- 6-55	5- 5-53	5-11- 2
౯	31	6-14- 8	3-17-44	7 19-57	6-21-47	5- 7- 7	5- 7- 5	5-11- 9
౧౦	1	6-15- 8	4- 0- 9	7-20-41	6-20-36	5- 7-18	5- 8-17	5-11-16
౧౧	2	6-16- 8	4-12-18	7-21-25	6-19-21	5- 7-30	5- 9-30	5-11-22
౧౨	3	6-17- 8	4-24-17	7-22-10	6-18- 3	5- 7-41	5-10-42	5-11-29
౧౩	4	6-18- 8	5- 6- 9	7-22-54	6-16-45	5- 7-52	5-11-54	5-11-36
౧౪	5	6-19- 9	5-18- 0	7-23-38	6-15-29	5- 8- 4	5-13- 7	5-11-42
౧౫	6	6-20- 9	5-29-49	7-24-23	6-14-18	5- 8-15	5-14-20	5-11-49
౧౬	7	6-21- 9	6-11-42	7-25- 7	6-13-14	5- 8-26	5-15-33	5-11-55
౧౭	8	6-22- 9	6-23-39	7-25-51	6-12-18	5- 8-37	5-16-45	5-12- 1
౧౮	9	6-23-10	7- 5-41	7-26-36	6-11-33	5- 8-48	5-17-58	5-12- 7
౧౯	10	6-24-10	7-17-50	7-27-21	6-10-58	5- 8-59	5-19-11	5-12-14
౨౦	11	6-25-10	8- 0- 6	7-28-16	6-10-36	5- 9-10	5-20-24	5-12-20
౨౧	12	6-26-11	8-12-30	7-28-50	6-10-25బు	5- 9-20	5-21-37	5-12-26
౨౨	13	6-27-11	8-25- 6	7-29-35	6-10-26	5- 9-31	5-22-51	5-12-32
౨౩	14	6-28-11	9- 7-56	8- 0-20	6-10-37	5- 9-42	5-24- 4	5-12-38
౨౪	15	6-29-12	9-21- 3	8- 1- 5	6-10-58	5- 9-52	5-25-17	5-12-44
౨౫	16	7- 0-12	10- 4-30	8- 1-50	6-11-29	5-10- 2	5-26-31	5-12-50
౨౬	17	7- 1-13	10-18-20	8- 2-35	6-12- 8	5-10-13	5-27-44	5-12-55
౨౭	18	7- 2-13	11- 2-34	8- 3-20	6-12-54	5-10-23	5-28-58	5-13- 1
౨౮	19	7- 3-14	11-17-11	8- 4- 6	6-13-48	5-10-33	6- 0-11	5-13- 7
౨౯	20	7- 4-14	0- 2- 6	8- 4-51	6-14-46	5-10-43	6- 1-25	5-13-12
౩౦	21	7- 5-15	0-17-13	8- 5-36	6-15-50	5-10-53	6- 2-38	5-13-18

శక ౧౯౦౨ [ఆగ్రహాయన] మార్గశిర మాసమున (A. D. 1980 నవంబరు–డిశంబరు) అయనాంశలు 23°–35′–10″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5–29. 3 A. M. లకు

(శక ౧౯౦౨ మార్గశిర (ఆగ్రహాయన) మాసము; 1980 నవంబరు; క్రీ. శ. 1980 సం. డిశంబరు)

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	శని
		రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.
౧	22	7- 6-15	1- 2-21	8- 6-22	6-16-59	5-11- 3	6- 3-52	5-13-23
౨	23	7- 7-16	1-17-22	8- 7- 7	6-18-11	5-11-13	6- 5- 6	5-13-29
౩	24	7- 8-17	2- 2- 1	8- 7-52	6-19-26	5-11-22	6- 6-20	5-13-34
౪	25	7- 9-17	2-16-16	8- 8-38	6-20-44	5-11-32	6- 7-34	5-13-39
౫	26	7-10-18	3- 0- 2	8- 9-24	6-22- 5	5-11-41	6- 8-48	5-13-45
౬	27	7-11-19	3-13-20	8-10- 9	6-23-27	5-11-50	6-10- 2	5-13-50
౭	28	7-12-20	3-26-11	8-10-55	6-24-51	5-12-00	6-11-16	5-13-55
౮	29	7-13-20	4- 8-39	8-11-41	6-26-17	5-12-09	6-12-30	5-14- 0
౯	30	7-14-21	4-20-51	8-12-26	6-27-44	5-12-18	6-13-44	5-14- 5
౧౦	1	7-15-22	5- 2-50	8-13-12	6-29-12	5-12-26	6-14-58	5-14- 9
౧౧	2	7-16-23	5-14-42	8-13-58	7- 0-40	5-12-35	6-16-13	5-14-14
౧౨	3	7-17-24	5-26-32	8-14-44	7- 2-10	5-12-44	6-17-27	5-14-19
౧౩	4	7-18-24	6- 8-23	8-15-30	7- 3-40	5-12-53	6-18-41	5-14-23
౧౪	5	7-19-25	6-20-19	8-16-16	7- 5-10	5-13- 1	6-19-56	5-14-28
౧౫	6	7-20-26	7- 2-23	8-17- 2	7- 6-41	5-13- 9	6-21-10	5-14-32
౧౬	7	7-21-27	7-14-35	8-17-48	7- 8-12	5-13-17	6-22-24	5-14-37
౧౭	8	7-22-28	7-26-56	8-18-34	7- 9-43	5-13-25	6-23-39	5-14-41
౧౮	9	7-23-29	8- 9-27	8-19-21	7-11-15	5-13-33	6-24-53	5-14-45
౧౯	10	7-24-30	8-22- 8	8-20- 7	7-12-47	5-13-41	6-26- 8	5-14-49
౨౦	11	7-25-31	9- 5- 0	8-20-53	7-14-19	5-13-48	6-27-22	5-14-53
౨౧	12	7-26-32	9-18- 4	8-21-40	7-15-52	5-13-56	6-28-37	5-14-57
౨౨	13	7-27-33	10- 1-20	8-22-26	7-17-24	5-14- 3	6-29-52	5-15- 1
౨౩	14	7-28-34	10-14-51	8-23-13	7-18-57	5-14-11	7- 1- 6	5-15- 4
౨౪	15	7-29-35	10-28-37	8-23-59	7-20-30	5-14-18	7- 2-21	5-15- 8
౨౫	16	8- 0-36	11-12-40	8-24-46	7-22- 3	5-14-24	7- 3-36	5-15-12
౨౬	17	8- 1-37	11-26-59	8-25-32	7-23-36	5-14-31	7- 4-50	5-15-15
౨౭	18	8- 2-38	0-11-31	8-26-18	7-25- 9	5-14-38	7- 6- 5	5-15-18
౨౮	19	8- 3-39	0-26-11	8-27- 5	7-26-42	5-14-44	7- 7-20	5-15-22
౨౯	20	8- 4-41	1-10-54	8-27-52	7-28-16	5-14-51	7- 8-34	5-15-25
౩౦	21	8- 5-42	1-25-32	8-28-39	7-29-49	5-14-57	7- 9-49	5-15-28

శక ౧౯౦౨ పౌష మాసమున (A. D. 1980 డిశంబరు–'81జనవరి) అయనాంశలు 23°–35′–15″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5–29. 3 A. M. లకు

(శక ౧౯౦౨ పౌష మాసము; 1980 డిశంబరు; A. D. 1981 జనవరి (ప్రారంభము))

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	శని
		రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.
౧	22	8- 6-43	2- 9-57	8-29-26	8- 1-23	5-15- 3	7-11- 4	5-15-31
౨	23	8- 7-44	2-24- 4	9- 0-12	8- 2-57	5-15- 9	7-12-19	5-15-34
౩	24	8- 8-45	3- 7-47	9- 0-59	8- 4-31	5-15-15	7-13-34	5-15-36
౪	25	8- 9-46	3-21- 6	9- 1-46	8- 6- 6	5-15-20	7-14-48	5-15-39
౫	26	8-10-47	4- 4- 0	9- 2-33	8- 7-41	5-15-26	7-16- 3	5-15-42
౬	27	8-11-48	4-16-34	9- 3-20	8- 9-15	5-15-31	7-17-18	5-15-44
౭	28	8-12-49	4-28-49	9- 4- 7	8-10-51	5-15-36	7-18-33	5-15-46
౮	29	8-13-50	5-10-52	9- 4-54	8-12-26	5-15-41	7-19-48	5-15-49
౯	30	8-14-52	5-22-46	9- 5-41	8-14- 2	5-15-46	7-21- 3	5-15-51
౧౦	31	8-15-53	6- 4-38	9- 6-28	8-15-38	5-15-51	7-22-18	5-15-53
౧౧	1	8-16-54	6-16-31	9- 7-15	8-17-14	5-15-55	7-23-33	5-15-55
౧౨	2	8-17-55	6-28-29	9- 8- 2	8-18-51	5-15-59	7-24-48	5-15-57
౧౩	3	8-18-56	7-10-37	9- 8-49	8-20-48	5-16- 3	7-26- 3	5-15-58
౧౪	4	8-19-57	7-22-57	9- 9-36	8-22- 6	5-16- 7	7-27-18	5-16- 0
౧౫	5	8-20-59	8- 5-31	9-10-23	8-23-44	5-16-11	7-28-33	5-16- 2
౧౬	6	8-22- 0	8-18-19	9-11-10	8-25-22	5-16-15	7-29-48	5-16- 3
౧౭	7	8-23- 1	9- 1-21	9-11-58	8-27-00	5-16-18	8- 1- 3	5-16- 4
౧౮	8	8-24- 2	9-14-46	9-12-45	8-28-39	5-16-21	8- 2-18	5-16- 6
౧౯	9	8-25- 3	9-28- 4	9-13-32	9- 0-19	5-16-24	8- 3-33	5-16- 7
౨౦	10	8-26- 4	10-11-43	9-14-19	9- 1-58	5-16-33	8- 4-48	5-16- 8
౨౧	11	8-27- 6	10-25-32	9-15- 7	9- 3-38	5-16-30	8- 6- 3	5-16- 9
౨౨	12	8-28- 7	11- 9-29	9-15-54	9- 5-18	5-16-32	8- 7-18	5-16- 9
౨౩	13	8-29- 8	11-23-34	9-16-41	9- 6-59	5-16-35	8- 8-33	5-16-10
౨౪	14	9- 0- 9	0- 7-44	9-17-29	9- 8-40	5-16-37	8- 9-49	5-16-11
౨౫	15	9- 1-10	0-21-58	9-18-16	9-10-21	5-16-39	8-11- 4	5-16-11
౨౬	16	9- 2-12	1- 6-13	9-19- 8	9-12- 2	5-16-41	8-12-19	5-16-11
౨౭	17	9- 3-12	1-20-27	9-19-51	9-13-43	5-16-42	8-13-34	5-16-12
౨౮	18	9- 4-13	2- 4-34	9-20-38	9-15-24	5-16-44	8-14-49	5-16-12 వ
౨౯	19	9- 5-14	2-18-32	9-21-25	9-17- 5	5-16-45	8-16- 4	5-16-12
౩౦	20	9- 6-15	3- 2-15	9-22-23	9-18-46	5-16-46	8-17-19	5-16-12

శక ౧౯౦౨ మాఘమాసమున (A. D. 1981 జనవరి—ఫిబ్రవరి)

అయనాంశలు 23°–35′–21″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5–29. 3 A. M. లకు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	21	9- 7-16	3-15-42	9-23- 0	9-20-26	5-16-47	8-18-34	5-16-11
౨	22	9- 8-18	3-28-51	9-23-48	9-22- 6	5-16-47	8-19-49	5-16-11
౩	23	9- 9-19	4-11-42	9-24-35	9-23-44	5-16-48	8-21- 4	5-16-11
౪	24	9-10-20	4-24-15	9-25-22	9-25-21	5-16-48 వ	8-22-19	5-16-10
౫	25	9-11-21	5- 6-32	9-26-10	9-26-57	5-16-48	8-23-34	5-16-10
౬	26	9-12-22	5-18-37	9-26-57	9-28-31	5-16-48	8-24-48	5-16- 9
౭	27	9-13-22	6- 0-33	9-27-55	10- 0- 2	5-16-47	8-26- 5	5-16- 8
౮	28	9-14-23	6-12-26	9-28-32	10- 1-30	5-16-47	8-27-20	5-16- 7
౯	29	9-15-24	6-24-19	9-29-20	10- 2-55	5-16-46	8-28-35	5-16- 6
౧౦	30	9-16-25	7- 6-18	10- 0- 7	10- 4-16	5-16-45	8-29-50	5-16- 5
౧౧	31	9-17-26	7-18-27	10- 0-55	10- 5-32	5-16-44	9- 1- 5	5-16- 4
౧౨	1	9-18-27	8- 0-50	10- 1-42	10- 6-43	5-16-43	9- 2-20	5-16- 2
౧౩	2	9-19-28	8-13-30	10- 2-30	10- 7-47	5-16-42	9- 3-35	5-16- 1
౧౪	3	9-20-29	8-26-29	10- 3-17	10- 8-44	5-16-41	9- 4-50	5-15-59
౧౫	4	9-21-30	9- 9-49	10- 4- 5	10- 9-34	5-16-38	9- 6- 5	5-15-57
౧౬	5	9-22-31	9-23-26	10- 4-52	10-10-15	5-16-36	9- 7-20	5-15-56
౧౭	6	9-23-32	10- 7-22	10- 5-39	10-10-46	5-16-34	9- 8-36	5-15-54
౧౮	7	9-24-32	10-21-30	10- 6-27	10-11- 8	5 16-31	9- 9-51	5-15-52
౧౯	8	9-25-33	11- 5-47	10- 7-14	10-11-19 వ	5-16-29	9-11- 6	5-15-50
౨౦	9	9-26-34	11-20- 9	10- 8- 2	10-11-19	5-16-26	9-12-21	5-15-48
౨౧	10	9-27-35	0- 4-30	10- 8-49	10-11- 8	5-16-23	9-13-36	5-15-45
౨౨	11	9-28-35	0-18-47	10- 9-37	10-10-47	5-16-20	9-14-51	5-15-43
౨౩	12	9-29-36	1- 2-58	10-10-24	10-15-20	5-16-16	9-16- 6	5-15-41
౨౪	13	10- 0-37	1-17- 0	10-11-12	10- 9-34	5-16-13	9-17-21	5-15-38
౨౫	14	10- 1-37	2- 0-51	10-11-59	10- 8-45	5-16- 9	9-18-36	5-15-35
౨౬	15	10- 2-38	2-14-31	10-12-46	10- 7-48	5-16- 5	9-19-51	5-15-33
౨౭	16	10- 3-38	2-28- 0	10-13-34	10- 6-46	5-16- 1	9-21- 6	5-15-30
౨౮	17	10- 4-39	3-11-16	10-14-21	10- 5-41	5-15-57	9-22-21	5-15-27
౨౯	18	10- 5-40	3-24-19	10-15- 8	10- 4-33	5-15-53	9-23-36	5-15-24
౩౦	19	10- 6-40	4- 7-10	10-15-56	10- 3-25	5-15-48	9-24-51	5-15-21

శ ౧౯౦౨ మాఘమాసము — జనవరి నెల — సం. 1981 ఫిబ్రవరి నెల

శక ౧౯౦౨ ఫాల్గుణమాసమున (A.D. 1981 ఫిబ్రవరి—మార్చి)

అయనాంశలు 23°–35′– 24″ నిరయణ రవ్యాది స్ఫుట గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5–29. 3 A. M. లకు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు రా.భా.లి.	చంద్రుడు రా.భా.లి.	కుజుడు రా.భా.లి.	బుధుడు రా.భా.లి.	గురుడు రా.భా.లి.	శుక్రుడు రా.భా.లి.	శని రా.భా.లి.
౧	20	10- 7-40	4-19-47	10-16-48	10- 2-18	5-15-43	9-26- 6	5-15-18
౨	21	10- 8-41	5- 2-12	10-17-30	10- 1-15	5-15-39	9-27-21	5-15-14
౩	22	10- 9-41	5-14-26	10-18-18	10- 0-15	5-15-34	9-28-36	5-15-11
౪	23	10-10-42	5-26-29	10-19- 5	9-29-21	5-15-29	9-29-51	5-15- 8
౫	24	10-11-42	6- 8-26	10-19-52	9-28-34	5-15-23	10- 1- 6	5-15- 4
౬	25	10-12-42	6-20-19	10-20-39	9-27-53	5-15-18	10- 2-21	5-15- 1
౭	26	10-13-43	7- 2-11	10-21-28	9-27-19	5-15-12	10- 3-36	5-14-57
౮	27	10-14-43	7-14- 9	10-22-14	9-26-52	5-15- 7	10- 4-51	5-14-54
౯	28	10-15-43	7-26-15	10-23- 1	9-26-33	5 15- 1	10- 6- 6	5-14-50
౧౦	1	10-16-44	8- 8-37	10-23-48	9-26-21	5-14-56	10- 7-21	5-14-46
౧౧	2	10-17-44	8-21-15	10-24-35	9-26-16 బు	5-14-49	10- 8-36	5-14-42
౧౨	3	10-18-44	9- 4-17	10-25-22	9-26-17	5-14-43	10- 9-50	5-14-38
౧౩	4	10-19-44	9-17-43	10-26- 9	9-26-25	5-14-36	10-11- 5	5-14-34
౧౪	5	10-20-44	10- 1-34	10-26-57	9-26-38	5-14-30	10-12-20	5-14-30
౧౫	6	10-21-44	10-15-49	10-27-44	9-26-57	5-14-23	10-13-35	5-14-26
౧౬	7	10-22-44	11- 0-23	10-28-31	9-27-22	5-14-16	10-14-50	5-14-22
౧౭	8	10-23-44	11-15- 9	10-29-18	9-27-51	5-14-10	10-16- 5	5-14-18
౧౮		10-24-44	0- 0- 0	11- 0- 5	9-28-25	5-14- 4	10-17-20	5-14-13
౧౯	10	10-25-44	0-14-47	11- 0-52	9-29- 3	5-13-56	10-18-35	5-14- 9
౨౦	11	10-26-44	0-29-22	11- 1-39	9-29-45	5-13-49	10-19-49	5-14- 5
౨౧	12	10-27-44	1-13-43	11- 2-25	10- 0-31	5-13-42	10-21- 4	5-14- 0
౨౨	13	11-28-44	1-27-44	11- 3-12	10- 1-20	5-13-34	10-22-19	5-13-56
౨౩	14	10-29-44	2-11-27	11- 3-59	10- 2-13	5-13-27	10-23-34	5-13-52
౨౪	15	11- 0-44	2-24-52	11- 4-46	10- 3- 9	5-13-19	10-24-48	5-13-47
౨౫	16	11- 1-44	3- 8- 0	11- 5-33	10- 4- 7	5-13-12	10-26- 3	5-13-43
౨౬	17	11- 2-44	3-20-54	11- 6-19	10- 5- 8	5-13- 5	10-27-18	5-13-38
౨౭	18	11- 3-43	4- 3-37	11- 7- 6	10- 6-12	5-12-57	10-28-33	5-13-33
౨౮	19	11- 4-43	4-16- 8	11- 7-53	10- 7-18	5-12-50	10-29-47	5-13-29
౨౯	20	11- 5-43	4-28-29	11- 8-39	10- 8-27	5-12-42	11- 1- 2	5-13-24
౩౦	21	11- 6-42	5-10-42	11- 9-26	10- 9-37	5-12-33	11- 2-17	5-13-20
చై ౧	22	11- 7-42	5-22-48	11-10-12	10-10-50	5-12- 7	11- 3-31	5-13-15

శ ౧౯౦౨ ఫాల్గుణ మాసము — ఫిబ్రవరి నెల — క్రీ॥ 1981 సం॥ మార్చి నెల

శక ౧౯౦౨ (A. D. 1980-81) యురేనస్ (వరుణ) నెప్ట్యూన్ (ఇంద్ర)

నిరయణ గ్రహములు - ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము 5-29.3 A. M. లకు

A. D. తారీఖు 1980	యురేనస్ (వరుణ) రా.భా.లి.	నెప్ట్యూన్ (ఇంద్ర) రా.భా.లి.	A. D. తారీఖు 1980	యురేనస్ (వరుణ) రా.భా.లి.	నెప్ట్యూన్ (ఇంద్ర) రా.భా.లి.
మార్చి 18	7- 1-51వ	7-29- 5	13	6-28- 0	7-26-25
22	7- 1-47	7-29- 6	17	6-28- 3	7-26-23
26	7- 1-42	7-29- 6వ	21	6-28- 7	7-26-21
30	7- 1-37	7-29- 5	25	6-28-12	7-26-20
ఏప్రిల్ 3	7- 1-30	7-29- 5	29	6-28-17	7-26-19
7	7- 1-23	7-29- 3	సెప్టెం 2	6-28-24	7-26-19
11	7- 1-16	7-29- 1	6	6-28-31	7-26-20ము
15	7- 1- 8	7-28-59	10	6-28-39	7-26-21
19	7- 0-59	7-28-56	14	6-28-47	7-26-22
23	7- 0-50	7-28-52	18	6-28-57	7-26-24
27	7- 0-41	7-28-48	22	6-29- 7	7-26-26
మే 1	7- 0-32	7-28-44	26	6-29-17	7-26-29
5	7- 0-22	7-28-40	30	6-29-28	7-26-33
9	7- 0-12	7-28-35	అక్టో 4	6-29-40	7-26-37
13	7- 0- 2	7-28-29	8	6-29-52	7-26-41
17	6-29-52	7-28-24	12	7- 0- 5	7-26-46
21	6-29-42	7-28-18	16	7- 0-18	7-26-52
25	6-29-32	7-28-12	20	7- 0-31	7-26-58
29	6-29-22	7-28- 6	24	7- 0-45	7-27- 4
జూన్ 2	6-29-13	7-28- 0	28	7- 0-59	7-27-10
6	6-29- 3	7-27-53	నవం 1	7- 1-14	7-27-17
10	6-28-55	7-27-47	5	7- 1-28	7-27-25
14	6-28-46	7-27-40	9	7- 1-43	7-27-32
18	6-28-38	7-27-34	13	7- 1-58	7-27-40
22	6-28-31	7-27-27	17	7- 2-12	7-27-48
26	6-28-24	7-27-21	21	7- 2-27	7-27-57
30	6-28-18	7-27-15	25	7- 2-42	7-28- 5
జూలై 4	6-28-13	7-27- 9	29	7- 2-57	7-28-14
8	6-28- 8	7-27- 3	డిశం 3	7- 3-12	7-28-23
12	6-28- 4	7-26-57	7	7- 3-26	7-28-32
16	6-28- 0	7-26-52	11	7- 3-40	7-28-41
20	6-27-58	7-26-47	15	7- 3-54	7-28-50
24	6-27-56	7-26-42	19	7- 4- 8	7-28-59
28	6-27-55	7-26-38	23	7- 4-21	7-29- 8
ఆగస్టు 1	6-27-55	7-26-34	27	7- 4-34	7-29-17
5	6-27-56 ము	7-26-31	31	7- 4-46	7-29-26
9	6-27-57	7-26-28	81 జన 4	7- 4-58	7-29-34

A. D తారీఖు 1981	యురేనస్ (వరుణ) రా.భా.లి.	నెప్ట్యూన్ (ఇంద్ర) రా.భా.లి.
8	7- 5-10	7-29-43
12	7- 5-20	7-29-51
16	7- 5-30	7-29-59
20	7- 5-40	8- 0- 7
24	7- 5-48	8- 0-15
28	7- 5-57	8- 0-22
ఫిబ్రవరి 1	7- 6- 4	8- 0-29
5	7- 6-10	8- 0-35
9	7- 6-16	8- 0-41
13	7- 6-20	8- 0-47
17	7- 6-24	8- 0-52
21	7- 6-27	8- 0-57
25	7- 6-30	8- 1- 1
మార్చి 1	7- 6-31	8- 1- 5
5	7- 6-31వ	8- 1- 8
9	7- 6-30	8- 1-11
13	7- 6-30	8- 1-13
17	7- 6-27	8- 1-15
21	7- 6-25	8- 1-16
25	7- 6-21	8- 1-16

నిరయణ రాహువు

శక ౧౯౦౨ (A. D. 1980-81)

ఇండియన్ స్టాండర్డు టైము **5-29. 3 A. M. లకు**

తారీఖు 1980	రాహువు రా. భా. లి.	1980	రాహువు రా. భా. లి.
మార్చి 12	4- 4-34	28	3-23-58
22	4- 4- 2	అక్టో 8	3-23-26
ఏప్రిల్ 1	4- 3-30	18	3-22-54
11	4- 2-58	28	3-22-22
21	4- 2-26	నవం 7	3-21-51
మే 1	4- 1-55	17	3-21-19
11	4- 1-23	27	3-20-47
21	4- 0-51	డిశం 7	3-20-15
31	4- 0-19	17	3-19-43
జూన్ 10	3-29-47	27	3-19-12
20	3-29-16	81 జన 6	3-18-40
30	3-28-44	16	3-18- 8
జులై 10	3-28-12	26	3-17-36
20	3-27-40	ఫిబ్ర 5	3-17- 4
30	3-27- 8	15	3-16-32
ఆగస్టు 9	3-26-37	27	3-16- 1
19	3-26- 5	మార్చి 7	3-15-29
29	3-25-33	17	3-14-57
సెప్టెం 8	3-25- 1	27	3-14-25
18	3-24-30	ఏప్రిల్ 6	3-13-54

సంవత్సరములు 60

ప్రభవ, విభవ, శుక్ల, ప్రమోద, ప్రజాపతి, అంగీరస, శ్రీముఖ, భావ, యువ, ధాత, ఈశ్వర, బహుధాన్య, ప్రమాధి, విక్రమ, వృష, చిత్రభాను, సుభాను, తారణ, పార్థివ, వ్యయ, సర్వజిత్, సర్వధారి, విరోధి, వికృతి, ఖర, నందన, విజయ, జయ, మన్మథ, దుర్ముఖి, హేవళంబి, విళంబి, వికారి, శార్వరి, ప్లవ, శుభకృత్, శోభకృత్, క్రోధి, విశ్వావసు, పరాభవ, ప్లవంగ, కీలక, సౌమ్య, సాధారణ, విరోధికృత్, పరీధావి, ప్రమాది, ఆనంద, రాక్షస, నల, పింగళ, కాళయుక్త, సిద్ధార్థ, రౌద్ర, దుర్మతి, దుందుభి, రుధిరోద్గారి, రక్తాక్ష, క్రోధన, క్షయ.

అవయవములు అదురుటవలన శుభాశుభములు

కుడిప్రక్క అదిరిన మేలు, ఎడమప్రక్క మధ్యమ ఫలము, నడినెత్తిన మృష్టాన్నము, నొసట మేలు, కుడిచెంప రాజభయము, ఎడమచేయి ఉద్యోగము. స్త్రీలకు కుడికన్ను కీడు, ఎడమకన్ను మేలు, పురుషులకు ఎడమకన్ను కీడు, కుడికన్ను మేలు. రెండు కన్నులుఅదిరిన మేలు. ముక్కు రోగము. పై పెదవి కలహము. క్రిందిపెదవి భోజనసౌఖ్యము. గడ్డము లాభము, కుడిచెక్కిలి ధనము, ఎడమ చెక్కిలి దొంగలభయము, కుడి భుజము సంభోగము, ఎడమ భుజము కీడు. రొమ్ము ధనము. చేతులు వాహన లాభము. అరచేయి సంతాపము. కుడితొడ రాజభయము, మోకాళ్ళు జాడ్యము, మీగాళ్ళు ధాన్య లాభము, అరికాళ్ళ సౌఖ్యము, ప్రక్క ఆభరణప్రాప్తి

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇం. తే.	శ. తే.	గ్రహ	శ్రీ రౌద్రనామ సం.ర చైత్రమాసః శకః ౧౯౦౨ కల్యబ్దాః ౫౦౮౧ క్రీ॥ శకః 1980 (చాంద్రః మాధవమాసః వసంతర్తుః)
6-15	6-16	17	౨౭	పా.ర	శు.పా. సో. ౩౫-౫౭ రా8-38 ఉభా౪౦-౭ రా10-18 శుక్ల ౩౪-౫౨ కిం౧౦-౮౨ పవ9-43ల 11-7కు అవ్వ ౨౯-౪౪ దిన30-౨వై పా రా గం 8-52ల రా గం 1-38 కు ఉభా ౧ర్కః ౧౯-౮౨ ర్క్రాం౧౯ ఊ ౪౧ప శవే౪౦ ఊ యాగకాలః వత్సరాదిః తైలాభ్యంగః నింబకుసుమభక్షణం వాసంత నవరాత్ర ప్రారంభః ప్రసాదానం చంద్రదర్శన ముత్తరశృంగ మత్యర్ఘః వత్సరాదిత్వేన నవవస్త్రాభరణ ధారణ రాజదర్శనాదులకు మేషం ప గం 8-58 భు ౦-౬౮ చం ౨౯ పదు 12-40 ల పుదు 3-4 ల త్యాం 0-48
6-14	6-16	18	౨౪		విది.మం. ౨౬-౪ర సా4-57రేవ33-0సా7-26 బ్రహ్మ౨౪-౨౪ బాలు౧-౨౩పవ8-52ల10-16కుఅవ్వ ౨౭-౫౩ దిన30-౪శవే33పఉమాశివాగ్నిపూజా వేదవ్యాస తీ॥ పు॥భు౦-౩౨చం౧జమా దిలవ్వల్ పదు8-39ల రాదు11-4ల
6-14	6-16	19	౨౯	బు.శు	తది.బు.౧౪-౨౩ప1-35అశ్వి౨౬-౩౪ సా4-53 ఐం౧౪-౩౪ గర౧౪-౨౩ అవ్వ౧౦-౩౨ప వ1-18ల 2-44కు రా వ 1-40 ల 3-8 కు దిన 30-౬ బుధ వక్రత్యాగః ౮౬-౫౫ రాశ్యాది బుధః ౧౦-౧౩-౮౫-౫౦ భర ౩ శుక్రః౧-౧౪ కువేసప్త రావేసప్త ౨౬ఊ తిథిద్వయం ఉత్తమమన్వాదిః సౌభాగ్య గౌరీ వ్రతం. సౌభాగ్య శయనవ్రతం మాసగౌరీవ్రతం శివడోలోత్సవః గణేశపూజా అన్నప్రాశనోపనయనా దీనాం మేషఃపగం 8-49భు౦-౮౦చం౦౨పదు 11-51ల
6-13	6-16	20	౩౦	ర	చవి.గు.౧౧-౧౦ప10-41భర౨౧-౩౨ప2-50వైధృ౯-౫౦భద్ర౧౧-౧౦అవ్వ౧౦-౩౮రావ2-8ల 3-38కు దిన 30-౪ మేషాయనం౨౬-౧౦ ఉభా౨ర్కః ౪౦-౫౫ కువేసప్త రావేసప్త ౨౨ప పంచమీతిథిః శ్వేత వరాహకల్పః శ్రీ ౫ మీ. మధ్యాహ్నోత్సవతో విషువత్పుణ్యకాలః భు ౦-౮౪ చం ౩ పదు 10-15 ల పుదు 3-4 ల
6-12	6-16	21	౧		సం.శు. ౫-30ప8-24 కృత్తి౧౪-౨ వ1-25 విష్క౨-౧౫ ప్రీతి ౫౩-౫౨బాల౫-30అవ్వ౧౨-౨౩తెవ4-59ల దిన30-౧౧నాగ పూజా హలకర్మాదీనాం ధనః రా గం 1-41 భు౦-౫౮ చం౮ పదు8-38ల పుదు 12-40ల సౌరమాన ధనమాస ప్రారంభః
6-11	6-16	22	౨	శు	షష్ఠి.శ. ౦-౩౪ ఉ6-50విష్యా౫౪-౪ నప్త తె6-5రోహి౧౬-౨౫ప12-45ఆయు౫౧-౩౪తైతు౧-౩౪శేవ6-31కు అవ్వ౪-౩౭సావ6-23ల7-59కుపునరవ్వ౫౮-౩౪ దిన30-౧౩ భర౮ శుక్రః౭-౮౫ సూర్యపూజా డోలారోహణాదీనాం మిథునం ప గం12-55 హలకర్మాదీనాం ధనూరాజా రా గం 1-37 భు౧-౮ చం౫ ఉదు 7-48కు
6-10	6-16	మార్చి 23	౩		అష్ట.ఆ. ౫౯-౫౪తె6-9మృగ౧౬-౮౫ప12-52సౌభా౮౪-౮౫విష్టి౨౯-౫౩రావ9-36ల 11-16కు అవ్వ౫౩-౯ దిన30-౧౬ భవానీయాత్రా అశోక రుద్రపూజా అశోక కవికాప్రాశనం, అన్నప్రాశనాదీనాం మేషశ్చేరః ప గం8-33 వృషభోపి రహితః ప గం10-1భు౧-౧౨చం౬సాదు4-40ల
6-10	6-17	24	౮	ర.కు	నవ.సో ౬౦-౦ 24-0ఆర్ద్రా౧౯-౫ప1-48శోభ౮౭-౨౨బాల 30-౩రావ2-37ల4-19కు అమృతాభావఃదిన30-౧౪ ఉభ౩ర్కః౨-౩౫ వఘా ౧వక్రీకుజః 30-౨౪ స్మార్తమాధ్వ శ్రీరామ9మీభు౧-౨౦ చం౭పదు12-38లపుదు3-3ల. [౯మీ కవీంద్ర తీ॥పు భు ౧-౨౪ చం౪ పదు8-35ల రాదు11-2ల]
6- 9	6-17	25	౫	శు	నవ.మం. ౨-౪ ఉ7-0 పున౨౩-౧౨ వ3-26అతి౮౭-౨౩ కౌలు౨-౪అవ్వ౧౬-౮౪ రా వ12-12ల 1-57కుదిన30-౨౦కృత్తి౧శుక్రః౧౬-౨౫ శైవవైష్ణవ శ్రీరామ
6- 8	6-17	26	౬		దశ.బు. ౫-౫౪ వ8-31 పుష్య౨౪-౫౬ సా5-42 సుకర్మ౪-౨౪ గర౫-౫౪ అవ్వ౧౧-౨౩త్యాజ్యాభావః దిన30-౨౩కేవేపంచ౨౯ఊ ధర్మరాజ౧౦మీ శల్యపిల్లర్ తీ॥ న అన్నప్రాసనాదీనాం మేషః పగం8-21సీమంతాదీనాం వృషభః పగం9-48భు౧-౩౬చం౯పదు11-48ల త్యా0-49
6- 7	6-13	27	౭	ర.బు	ఏకా.గు. ౧౧-౫ వ10-33 ఆశ్లే౩౫-౮౨ రా 8-24 ధృతి౫౦-౨౨ భద్ర౧౧-౫ ఉ వ 7-56ల 9-43కు అవ్వ౩౦-౧౫దిన30-౨౫ శుభా౮ర్కః౨౮-౮౮ శతభిషుజా ర్బుధః౩౫-౧౩కుక్రాం రాక్రాం౩౫ఊ కేవేపంచ౩౬ ప గురు ౧౧ శ్రీ వత్సత్రయ౧౧శ్రీ శ్రీకృష్ణడోలోత్సవః రుక్మిణీపూజా భు౧-౮౩చం౧౦పదు10-11ల పుదు3-3ల
6- 7	6-18	28	౪	శు	ద్వా.శు. ౧౭-౫ వ 12-57 మఘ ౮౩-౭ రా 11-22 శూల ౫౨-౮౩ బాలు ౧౭-౫ ప వ 9-52 ల 11-40 కు అవ్వ ౩౬-౨౩ దిన 30-౨౭ కృత్తి ౨ వృషే స్వక్షేత్రే శుక్రః ౨౪-౧౦ కుక్రాం రాక్రాం ౮౮ ప త్రయోదశీ తిథిః వామన౧౨శీ అనంగపూజా భు ౧-౫౦ చం ౧౧ పద, 8-33 ల పుదు 12-37 ల
6- 6	6-18	29	౯		త్రయో.శ. ౨౩-౩౪ ప 3.33 పూఫ ౫౦-౫౪ రా 2-29 గండ ౫౫-౧౪ తైతు ౨౩-౩౪ ప వ 8-24 ల 10-12 కు అవ్వ ౩౨-౫౩ దిన 30-30 శ్రాం ౫౦ ఊ శని త్రయోదశి శని ౧౩ శ్రీ వైకుంఠ ౧౮ శ్రీ అనధ్యాయః సత్యప్రియ తీ॥పు భు ౧-౫౯ చం ౧౨ ఉదు 7-45 కు
6- 5	6-18	30	౧౦	పా.ర	చతు.ఆ. 30-౧౫ సా 6-11 ఉఫ ౫౪-౮౨ తె 5-34 వృద్ధి ౫౭-౫౦ వణి 30-౧౫ పవ10-36ల 12-24కు అవ్వ౩౪-౨౨దిన30-౩౨వ్యప వ 10-38లగా సా4-24కు రేవ౧ర్కః౮౭-౧౮రవే౮౭ఊ౫౯ప శ్రాం ౫౯ప దమనేన శివపూజా కర్దమక్రీడ రంగనాచ్చియార్ నంబీయర్ తీ॥న భు ౨-౭ చం ౧౩ సాదు 4-41 ల
6- 4	6-18	31	౧౧	బు.శు	○పూర్ణి సో. ౩౬-౮౦ రా 8-44 హస్త ౬౦-౦ 24-0 ధ్రువ ౬౦-౦ విష్టి౩-౨౭ పవ3-0ల 4-48కు అవ్వ౮౯-౨౨ దిన 30-౩౮ పూభా ౧ బుధః ౫౦-౧౮ కృత్తి౩ శుక్రః౮౩-౩౦ అన్వాధానం రౌచ్య మన్వాదిః చిత్ర వస్త్రదానం దమనేనేంద్రాది సర్వదేవపూజా తిరునారాయణ పెరుమాళ్ళ తీ॥ న అన్నప్రాశనాదీనాం మేషో రాజా ఉ గం 8-2 వృషభో పిరహితః ప గం 9-29 భు ౨-౧౫ చం ౧౮ పదు 12-37 ల పుదు 3-4 ల [రాదు 11-1 ల.]
6- 4	6-19	1	౧౨		బ.పా.మం. ౮౨-౩౪ రా11-7హస్త౬-౧౨ప8-33ధ్రువ౦-౧౦బాలు౯-౩౪సావ5-29ల7-16కు అవ్వ౫౫-౨౩దిన30-౩౭ యగకాలః భు౨-౨౮ చం౧౫పదు 8-31ల
6- 4	6-20	1980 ఏప్రిల్ 2	౧౩		విది.బు. ౮౭-౫౭ రా 1-15 చిత్ర ౧౩-౧౩ వ 11-21 వ్యా ౨-౫ తైతు ౧౫-౧౫ సా వ 5-33 ల 7-19కు అవ్వ ౫౫-౧౮ దిన 30-౩౯ అన్నప్రాశనాదీనాం మేషః ఉ గం 7-54 వృషభో పి మతాం ప గం 9-21 భు ౨-౩౨ చం ౧౬ పదు 11-46 ల
6- 3	6-20	3	౧౪	ర	తది.గు. ౫౨-33 రా 3-4 స్వాతి ౧౯-33 వ 1-52 హర్ష ౩-౩౫ వణి ౨౦-౧౫ సా వ 7-59 ల 9-44కు అమృతాభావః దిన 30-౮౧ రేవ ౨ ర్కః ౧౦-౧౦ కేవేసప్త ౧౯ ఊ వాగీశ తీ॥ పు అన్నప్రాశనాదీనాం మేషో మతాం ఉ గం 7-50 భు ౨-౮౦ చం ౧౭ పదు 10-8 ల పుదు 3-2ల
6- 2	6-20	4	౧౫		చవి.శు. ౫౬-౧౨ తె 4-31 విశా ౨౫-౫ సా 4-4 వ[illegible]-౨౫ బ వ ౨౮-౨౩ అవ్వ ౧-౩ రా వ 8-22 ల 10-5 కు దిన 30-౮౩ పూభా ౨ బుధః ౧౩-౪

మీ | వృ | మే | వి

శ | ర

శు౧౭శు వృషే శుక్రః
బ౯ బు మీనే బుధః
౧౩ ఆ మేషే రవిః

కే బు

రా గు శ (వ) కు

				రా	కృత్తి ౪ శుక్రః ౨-౫౬ మఘా ౧ రాహుః ధని ౩ కేతుః ౮-౨౫ కేవేసప్త ౨౬ ప భు ౨-౪౮ చం ౧౮ పదు 8-30 ల పుదు 12-35 ల
6- 2	6-20	5	౧౬	ష	పంచ.శ. ౫౮-౪౩ తె 5-31 అనూ ౨౯-౩౫ సా 5-52 సిద్ధి ౪-30 కౌలు ౨౭-౨౫ అమృ ౧-౩౭ రా వ 11-47 ల 1-28 కు దిన 30-౪౫ షడశీతిముఖం ౧౨-౪ మత్స్య జయంతీ అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభోరాజా ప గం 9-10 భు ౨-౫౫ చం ౧౯ ఉదు 7-39
6- 1	6-20	6	౧౭	ర.కు	షష్ఠి.ఆది. ౬౦-౦ తె 24-0 జ్యే ౩౨-౫౭ సా 7-12 వ్యతీ ౩-౪౫ గర ౨౯-౨౦ అమృ ౯-౪౩ రా వ 3-28 ల 5-7 కు దిన 30-౪౭ రేవ 3 ర్క్యః౩౩-౨౫ కుజ వక్ర త్యాగః ౨౦-౪౯ రాశ్యాది కుజః ౪-౨-౧౭-౩౨ పాతార్కయోగః భు 3-3 చం ౨౦ సాదు 4-54 ల
6- 0	6-20	7	౧౮	బ.శు	షష్ఠి.సో. ౦-౧ ఉ 6-0 ఏష్యా౫౯-౪౨ తె5-53 మూల౩౪-౫౭ సా7-59 వరీ౨-౦ పరి౫౭-౨ వణి౦-౧ అమృ ౧౮-౨౮ సా వ 6-20ల 7-59కు తెవ5-4౧ల దిన 30-౫౦ పూభా 3 బుధః ౧౧-౪౩ రోహి ౧ శుక్రః ౨౭-౧౮ హలకర్మాదీనాం మిధునం మతాం ప గం 11-51 భు 3-౧౧ చం ౨౧ పదు 12-34 పుదు 3-2
6- 0	6-20	8	౧౯		అష్ట.మం. ౫౭-౫౫ తె 5-10 పూషా ౩౫-౨౭ రా 8-11 శివ ౫౪-౫౫ బాలు ౨౮-౪౮ శేవ 7-16 కు అమృ ౨౩-౨౧ తె వ 4-2 ల 5-36 కు దిన 30-౫౨ శైవనక్తం భు 3-౧౯ చం ౨౨ పదు 8-27 ల రాదు 11-0 ల
5-59	6-21	9	౨౦	ర.బు	నవ బు.౫౪-30రా3-47ఉషా౩౪-౨౫సా7-45సిద్ధ౪౯-౨౭తైతు౨౬-౧౨అమృ౧౮-౪౦రావ11-35ల1-7క దిన30-౫౪రేవ౪ర్క్యః౫౮-3పూభా౪మీనే నీచే బుధః ౫౪-౨౩ కువే౦చ రావేపంచ ౩౮ ఊ అన్నప్రాశనాదీనాం మేషో మతాం ఉ గం7-27వృషభో ఽ పి ప గం8-54 భు3-౨౭ చం౨౩ పదు11-44 ల
5-58	6-21	10	౨౧	శు	దశ.గు. ౪౯-30 రా1-46 శ్రవ3౧-౪౭ సా6-41 సాధ్య౪౨-౪౫ వణిజ౨-౦ అమృ౬-౫౬ రావ10-24ల 11-54కు దిన30-౫౭రోహి౨శుక్రః ౫౭-౨౦ కువేపంచ రావేపంచ ౩౨ ప క్రేకాం 3౧ ఊ అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ప గం 8-50 భు 3-౩౫ చం ౨౪ పదు 10-5 ల పుదు 3-2 ల
5-57	6-21	11	౨౨		ఏకా శు. ౪౩-౩ రా 11-10 ధని ౨౭-౪౦ సా 5-1 శుభ ౩౪-౫౦ బవ ౧౬-౧౫ అమృ ౩-౨౭ రా వ 11-34 ల 1-1 కు దిన 30-౫౯ క్రేకాం ౨౮ ప మత్త్రయ ౧౧ శ్రీ సత్య విజయధ్వజ తీ॥ షు భు 3-౪౩ చం ౨౫ పదు 8-25ల పుదు 12-33 ల త్యా 0-50
5-57	6-21	12	౨౩	పా.బు	ద్వాద.శ. ౩౫-౨౦ రా 8-5 శత ౨౨-౧౨ ప 2-50 శుక్ల ౨౫-౫౦ కౌలు ౯-౧౦ అమృ ౫-౫౦ రా వ 8-33 ల 9-59 కు పునర్వసు ౫౭-౫౫ దిన 3౧-౧ వైధ్ర ఉ గం 6-47 ల ప గం 12-15 కు ఉభా ౧ బుధః ౨౫-౫౪ భు 3-౫౧ చం ౨౬ ఉదు 7-34 కు
5-56	6-21	13	౨౪	ర	త్రయో.ఆ. ౨౬-౪౭సా4-39 పూభా౧౫-౪౭ప12-15 బ్రహ్మ౧౬-౭గర౧-౫రావ8-43ల10-8కు అమృ౫౫-౨౩దిన3౧-౪అశ్వి౧మేషేఉచ్చేఽర్కః౨౧-౪ త్రయోదశీ తిధిః శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః వరాహజయన్తీ అనధ్యాయః మధ్యాహ్నత్పరతో మేష సంక్రమణ పుణ్యకాలో ఽ త్యర్కః భు 3-౫౯ భు ౪-౨ చం ౨౭ సాదు 4-40 ల
5-55	6-21	14	౨౫	బు.శు	చతు.సో. ౧౭-౪౦ ప12-59 ఉభా౮-౪౫ ప9-25 ఐం౫-౫౦ వైధృ౪౯-౩౨ శకు౧౭-౪౦ సావ7-57ల 9-21కు అమృ ౫౬-౧౦ దిన3౧-౫ ఉభా ౨ బుధః౪౯-౭ రోహి 3 శుక్రః ౩౪-౩౮ శవే ౮ ఊ తిధిద్వయం సర్వేషాం 30 స్యా అన్వాధానం శివసన్నిధిస్నానం కర్మకల్పః భు ౦-౬ చం ౨౮ పదు 12-32 ల పుదు 3-2 ల
5-55	6-22	15	౨౬		● అమా.మం. ౮-౨౩ ప 9-16 ఏష్యా ౫౧-౨ వై. శు. పా. తె 5-41 రేవ ౧-౨౭ ఉ 6-30 అశ్వి౫౨-౫౮ రా 3-41 విష్క౪౫-౩ నాగ ౮-౨౩ అమృ ౩౮-30 రా వ 12-9 ల 1-34 కు దిన 3౧-౮ ర్క్రాం ౧ ఊ ౫౫ ప కువేసప్త రావేసప్త ౫౪ ఊ శవే ౨ ప పిండపితృ యజ్ఞః యాగకాలః ధర్మఘటాది దానం భు ౦-౧౫ చం ౨౯ పదు 8-24 ల రాదు 10-59 ల

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర చైత్ర మాసమునందు నిరయణ లగ్నాంత కాలములు—గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

1980 సం॥ మార్చి

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ
17	7-42	9-27	11-28	1-40	3-51	5-57	8- 2	10-11	12-25	2-32	4-23	6- 2
18	7-38	9-23	11-24	1-36	3-47	5-54	7-58	10- 7	12-21	2-28	4-19	5-58
19	7-34	9-19	11-20	1-32	3-43	5-50	7-54	10- 3	12-17	2-24	4-15	5-54
20	7-30	9-15	11-16	1-28	3-39	5-46	7-50	9-59	12-13	2-20	4-11	5-50
21	7-26	9-11	11-12	1-24	3-35	5-42	7-46	9-56	12- 9	2-16	4- 7	5-46
22	7-22	9- 7	11- 8	1-20	3-32	5-38	7-42	9-52	12- 5	2-12	4- 4	5-42
23	7-18	9- 3	11- 4	1-16	3-28	5-34	7-38	9-48	12- 1	2- 8	4- 0	5-39
24	7-14	8-59	11- 0	1-12	3-24	5-30	7-34	9-44	11-57	2- 4	3-56	5-35
25	7-10	8-55	10-56	1- 8	3-20	5-26	7-30	9-40	11-53	2- 0	3-52	5-31
26	7- 7	8-51	10-52	1- 4	3-16	5-22	7-26	9-36	11-49	1-56	3-48	5-27
27	7- 3	8-48	10-48	1- 0	3-12	5-18	7-22	9-32	11-45	1-52	3-44	5-23
28	6-59	8-44	10-44	12-56	3- 8	5-14	7-19	9-28	11-41	1-48	3-40	5-19
29	6-55	8-40	10-40	12-52	3- 4	5-10	7-15	9-24	11-37	1-44	3-36	5-15
30	6-51	8-36	10-36	12-48	3- 0	5- 6	7-11	9-20	11-33	1-40	3-32	5-11
31	6-47	8-32	10-32	12-44	2-56	5- 2	7- 7	9-16	11-29	1-36	3-28	5- 7

1980 సం॥ ఏప్రిల్

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ
2	6-39	8-24	10-24	12-36	2-48	4-54	6-59	9- 8	11-21	1-28	3-20	4-59
3	6-35	8-20	10-20	12-33	2-44	4-50	6-55	9- 4	11-18	1-24	3-16	4-55
4	6-31	8-16	10-16	12-29	2-40	4-46	6-51	9- 0	11-14	1-21	3-12	4-51
5	6-27	8-12	10-12	12-25	2-36	4-43	6-47	8-56	11-10	1-17	3- 8	4-47
6	6-23	8- 8	10- 8	12-21	2-33	4-39	6-43	8-52	11- 6	1-13	3- 4	4-43
7	6-19	8- 4	10- 4	12-17	2-29	4-35	6-39	8-49	11- 2	1- 9	3- 1	4-40
8	6-15	8- 0	10- 0	12-13	2-25	4-31	6-35	8-45	10-58	1- 5	2-57	4-36
9	6-12	7-56	9-57	12- 9	2-21	4-27	6-31	8-41	10-54	1- 1	2-53	4-32
10	6- 8	7-52	9-53	12- 5	2-17	4-23	6-28	8-37	10-50	12-57	2-49	4-28
11	6- 4	7-48	9-49	12- 1	2-13	4-19	6-24	8-33	10-46	12-53	2-45	4-24
12	6- 0	7-45	9-45	11-57	2- 9	4-15	6-20	8-29	10-42	12-49	2-41	4-20
13	5-57	7-41	9-41	11-54	2- 5	4-11	6-16	8-25	10-38	12-45	2-37	4-16
	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన
14	7-37	9-37	11-49	2- 1	4- 7	6-12	8-21	10-34	12-41	2-33	4-12	5-48
15	7-33	9-33	11-45	1-57	4- 3	6- 9	8-17	10-30	12-37	2-29	4- 9	5-44

5-54	6-22	16	౨౭	ర	శు విది. బు ౫౧-౧౭ రా 2-25 భర ౪౮-౦౦ రా 1-10 ప్రీతి ౩౫-౨౦ బాలు ౨౫-౨౦ పవ 12-16ల 1-42కు అమృ ౩౭-౨౫ దిన ౩౧-౧౦ అశ్వి ౨ర్కః ౪౫-౨౪కు వేసప్త రావేసప్త ౪౯ ప చంద్ర దర్శనం సమశృంగం శూన్యార్కః భు ౦-౨౩ చం 30 పదు 11-43ల.
5-53	6-22	17	౨౮	బు	తది.గు ౪౪-౨౩ రా 11-38 కృత్తి ౪౩-౭ రా11-8 ఆయు ౨౬-30 తైతు ౧౭-౫౦ పవ12-8ల 1-36కు అమృ ౩౭-౩౭ దిన ౩౧-౧౨ ఉభా ౩బుధః ౫-౨౮ అక్షయతృతీయా. దధ్యన్నవ్యజన ఛత్రపాదుకోపానహదానాని. ఉదకుంభదానం సంపద్గౌరీ వ్రతం లక్ష్మీనారాయణ పూజా త్రేతాయుగాదిః త్రిలోచనయాత్రా బలరామజయన్తీ సింహాచల క్షేత్రే చందన మహోత్సవః ఉయ్యకొండార్ తి॥ నవిద్యాధిరాజ తీ॥పు వివాహాదీనాం విూనోవనుః తె గం 4-25 భు ౦-౩౨ చం ౧ జ మాదిసాని పదు 10-2ల పుదు 3-2ల.
5-53	6-22	18	౨౯	శు	చవి.శు ౩౯-౦ రా 9-29 రోహి ౩౯-౪౦ రా 9-45 సౌభా ౧౮-౫౩ వణి ౧౧-౪౦ పవ 2-13ల 3-43కు అమృ ౩౨-౮ రావ 3-12ల 4-46కు దిన ౩౧-౧౪ రోహి ౪ శుక్రః ౨౦-౫౦ నాగ ౪ ర్థీ ఉపనయనాదీనాం మిధునం వసుః ప గం 11-9 భు ౦-౪౦ చ ౦౨ పదు 8-22ల పుదు 12-32ల.
5-52	6-22	19	౩౦	ర.కు బు	పంచ.శ ౩౫-౪౦ రా 8-8 మృగ ౩౮-౧౦ రా 9-8 శోభ ౧౨-౪౫ బవ ౭-౨౦ అమృ ౧౬-౪౨ తెవ5-37ల దిన౩౧-౧౬ వృషభాయనం ౫౫-౪ మఘా ౨బుజః కుజః ౪౫-౧౨ ఉభా౪ బుధః ౧౫-౫౪ శ్రీమజ్జగద్గురు శ్రీ మచ్ఛంకర భగవత్పాదాచార్యాణామవతారః ప్రవేశాత్సరదినే హరిపద పుణ్యకాలః భు ౦-౪౮ చం ౩ ఉదు 7-31కు
5-52	6-23	20	౩౧	ర	షష్ఠి.ఆ ౩౪-౨౫ సా 7-38 ఆర్ద్రా ౩౮-౪౫ రా9-22 అతి ౮-౧౭ కౌలు ౫-౧ శేవ 7-13కు అమృ ౧౩-౨౮ దిన ౩౧-౧౮ అశ్వి ౩ ర్కః ౧౦-౮ ఉభయప్రదోషః ఉడయవర్ తి॥న రామచంద్ర తీ॥పు మిధునం రహి ప గం 11-0 భు ౦-౫౭ చం ౪ సాదు 4-43ల. సౌరగ్రీష్మర్తు ప్రారంభః శుక్రమాసారంభశ్చ
5-51	6-23	21	౧	బు	సప్త.సో ౩౫-౨౨ రా 8-0 పున ౪౧-౨౭ రా10-26 సుక ౫-౩౭ గర ౪-౫౩ పవ 9-53ల 11-33కు అమృ ౩౫-౧౦ దిన ౩౧-౨౦ రేవ ౧ బుధః ౨౧-౨౩ విద్యారణ్యజయంతీగంగోత్పత్తిః మొదలియాండాన్ తి॥న॥ అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ఉగం8-5 గర్భాధానాదీనాం వృశ్చికః రాగం8-26 భు ౧-౬ చం౫ పదు12-31ల పుదు3-2ల
5-50	6-23	22	౨	శు	అష్ట.మం ౩౮-౨౦ రా 9-10 పుష్య ౪౬-౧౦ రా 12-18 ధృతి ౪-౩౭ విష్టి ౬-౫౨ ఉవ 7-3ల 8-47కు అమృ ౨౮-౫౫ దిన ౩౧-౨౨ మృగ ౧ శుక్రః ౧౯-౦ కేవేపంచ ౪౬ ఊ అపరాజితా దేవీ పూజా భు ౧-౧౪ చం ౬ పదు 8-20ల రాదు 10-57ల
5-50	6-23	23	౩	పా. ర.బు	నవ.బు ౪౨-౫౮ రా11-1 ఆశ్రే ౫౨-౨౨ రా2-47 శూల ౫-౦ బాల ౧౦-౩౭ పవ2-25ల 4-11కు అమృ ౪౭-౫౫ దిన ౩౧-౨౪ వ్యత్రవ రాగం3-11ల అశ్వి ౪ ర్కః ౩౫-౨౦ రేవ ౨ బుధః ౨౨-30 కుక్రాం రాక్రాం ౫౨ ఊ కేవేపంచ ౫౩ ప చండికాదేవీ పూజా శ్రీ వైష్ణవ శ్రీరామజయన్తీ బుగ్వేదోపనయనమునకు మిధునం పగం 10-48 భు ౧-౨౩ చం ౭ పదు 11-40ల.
5-49	6-23	24	౪	పా.గు	దశ.గు ౪౮-౫౦ రా 1-21 మఘ ౫౯-౪౦ తె 5-41 గండ ౬-౩౫ తైతు ౧౫-౫౫ సావ 4-14ల 6-2కు అమృ ౫౨-౫౬ దిన ౩౧-౨౬ వ్యా॥పా॥ పగం 10-33కు మఘా ౨ వక్రీగురుః ౩౯-౧౩ కుక్రాం రాక్రాం ౬౦ పభు ౧-౩౧ చం ౮ పదు 10-0ల పుదు 3-2ల.
5-48	6-24	25	౫	బు	ఏకా.శు ౫౫-౧౭ రా 3-55 పూఫ ౬౦-౦ 24-0 వృద్ధి ౮-౫౫ వణి ౨౨-౩ పవ 2-43ల 4-31కు అమృ ౪౯-౨౫ దిన ౩౧-౨౮ రేవ ౩ బుధః ౧౯-౩౫ రవేస్మార్త మాధ్వ ౧౧ శ్రీ మాధ్వానా ముపవాసద్వయం భు ౧-౪౦ చం ౯ పదు 8-18ల పుదు 12-31ల.
5-48	6-24	26	౬	గు.శు	ద్వాద.శ ౬౦-౦ 24-0 పూఫ ౭-30 ప 8-48 ధ్రువ ౧౧-౩౫ బవ ౨౮-౩౫ సావ 4-56ల 6-44కు అమృ ౫౫-౦ దిన ౩౧-30 గురువక్రత్యాగః ౧౯-౧౬ రాశ్యాది గురుః ౪-౬-౩౯-౪౦ మృగ ౨ శుక్రః 33-౩౮ రవేర ప శుక్రాం ౭ ఊ స్మార్తానాం ద్వాదశీ హరివాసరః ౧౧-౫౬ శ్రీ వైష్ణవ ౧౧ శ్రీ పరశురామ ౧౨ శ్రీ ప్రదోషాభావః భు ౧-౪౮ చం ౧౦ ఉదు 7-28కు.
5-47	6-24	27	౭	ర బు	ద్వాద.ఆ ౧-౫౩ ఉ6-32 ఉఫ ౧౫-౨౦ ప11-55 వ్యా ౧౪-౧౫ బాలు ౧-౫౩ రావ 9-21ల 11-9కు అమృతాభావః దిన ౩౧-౩౨ భర ౧ర్కః ౦-౫౮ రేవ ౪ బుధః ౧౩-౩ శుక్రాం ౧౬ ప వివాహాదీనాం వృశ్చికః రాగం 8-2 నవగ్రహారంభాదీనాం విూనోరాజా రాగం 3-45 భు ౧-౫౭ చం ౧౧ సాదు 4-43ల.
5-47	6-24	28	౮	గు	త్రయో.సో. ౮-౫ ప 9-1 హస్త ౨౨-౪౫ ప 2-53 హర్ష ౧౬-౩౪ తైతు ౮-౫ అమృ ౫-౫౨ రావ11-46ల 1-33కు దిన౩౧-౩౪ మఘ ౩బుజః గురుః ౬-౪౭ స్మార్తమాధ్వ శ్రీ నృసింహజయన్తీ.తేవప్పెరుమాళ్లు తి॥న॥ అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ఉగం7-38 మిధునమపిపగం10-28 భు౨-౫ చం౧౨ పదు12-30ల పుదు3-2ల.
5-46	6-25	29	౯	బు	చతు.మం ౧౩-౩౭ ప 11-13 చిత్రా ౨౯-30 సా 5-34 వజ ౧౮-౨౫ వణి ౧౩-౩౭ అమృ ౧౧-౪౨ రావ 11-43ల 1-29కు దిన ౩౧-౩౬ అశ్వి ౧మేషే సమస్తో బుధః ౩-౧౨ మధురకవి యాళ్వార్ తి॥న భు ౨-౧౪ చం ౧౩ పదు 8-18ల రాదు 10-57ల.
5-46	6-25	30	౧౦	ర.బు	○ పూర్ణి. బు ౧౮-౧౭ ప 1-5 స్వాతి ౩౫-౨౨ సా 7-55 సిద్ధి ౧౯-౩౫ బవ ౧౮-౧౭ అమృ ౧౧-౧౨ రావ 1-59ల 3-43కు దిన ౩౧-౩౮ భర ౨ ర్కః ౨౬-౫౬ ప్రాగస్తమితో బుధః ౩౧-౦ అశ్వి ౨ బుధః ౫౦-౬ కేవేసప్త ౩౫ ఊ ప్రతిపత్తిథిః అన్వాధానం వహావైశాఖీ దధ్యన్నవ్యజన ఛత్రపాదుకోపానహదానాని కృష్ణాజిన దానం ఉదకుంభదానం సంపద్గౌరీ వ్రతం వివాహాదీనాం వృషభః ఉ గం 7-30 భు ౨-౨౨ చం ౧౪ పదు 11-40ల.
5-45	6-25	1	౧౧	శు	బ.పా గు౨౨-౫ ప 2-35 విశా ౪౦-౨౩ రా 9-54 వ్యతీ ౨౦-౨ కౌలు ౨౨-౫ అమృ ౧౬-33 రావ 2-10ల 3-52కు దిన ౩౧-౪౦ మృగ ౩ మిధునే మిత్రస్థ శ్శుక్రః ౧౩-౧ రవేపంచ ౪౦ ఊ కేవేసప్త ౪౧ ప శూన్యాతిథిః యాగకాలః భు ౨-౩౧ చం ౧౫ పదు 9-58ల పుదు 3-2ల శ్యా 0-51
5-44	6-25	2	౧౨	బు	విది.శు ౨౪-౫౨ ప 3-41 అనూ ౪౪-౨౫ రా 11-30 వరీ ౧౯-౪౭ గర ౨౪-౫౨ అమృ ౧౬-౪౦ తెవ 5-23ల దిన ౩౧-౪౨ అశ్వి ౩ బుధః ౩౪-౧౨ రవేపంచ ౪౫ ప ద్వితీయాతిథిః గర్భాధానస్య వృశ్చికః రాగం 7-43 భు ౨-౩౯ చం ౧౬ పదు 8-15ల పుదు 12-30ల.

మీ	వృ	మే	మి
	శు	ర	బు
	శు.౧౪ మం మేషే బుధః బ ౧ గు మిధునే శుక్రః		కే
రా. గు శ. కు	౧౪. మ వృషే బుధః 30. బు వృషే రవిః		

5-44 | 6-26 | 3 | ౧౩ | ర | తది.శ ౨౬-౩౭ సా 4-23 జ్యే ౪౭-30 రా 12-44 పరి ౧౮-౪౩ భద్ర ౨౬-౩౭ శేవ 7-4కు అమృ [illegible]-౨౨ దిన ౩౧-౪౩ భర ౩ ర్కః ౫౩-౧౮ కర్తరి ప్రవేశః పార్థివకల్పః వివాహాదీనాం మీనః రాగం 3-21 భు ౨-౪౮ చం ౧౭ ఉదు 7-25కు.

5-44 | 6-26 | 4 | ౧౪ | కు.బు | చవి.ఆ ౨౭-౨౫ సా4-42మూల౪౯-౩౫రా1-34శి౧౬-౫౩బాలు౨౭-౨౫పవ 9-1ల10-40కు అమృ౩౩-౨రావ11-55ల1-34కు దిన ౩౧-౪౫ మఘా ౩కుజః ౫౮-౩ అశ్వి ౪ బుధః ౧౫-౪౭ వివాహస్య వృశ్చికో మతాం సా గం 7-36 ధనురపి రహి రాగం 10-47 భు ౨-౫౬ చం ౧౮ సాదు 4-45ల.

5-43 | 6-26 | 5 | ౧౫ | బు | పంచ.సో ౨౭-౧౩ సా 4-36 పూషా ౫౦-౩౭ రా 1-58 సిద్ధ ౧౪-౧౫ తైతు ౨౭-౧౩ పవ 11-19ల 12-57కు అమృ ౩౮-౨౫ దిన ౩౧-౪౭ భర ౧ బుధః ౫౫-౪ ఋగ్వేదోపాకర్మ యనస్య మిధునం ప గం 10-1 భు 3-౪ చం ౧౯ పదు 12-30ల పును 3-3ల.

5-43 | 6-26 | 6 | ౧౬ | పా.శు | షష్ఠీ.మం ౨౫-౫౦ సా 4-3 ఉషా ౫౦-౩౫ రా 1-57 సాధ్య ౧౦-౪౪ వణి ౨౫-౫౦ పవ 9-57ల 11-33కు అమృ ౩౪-౩౭ దిన ౩౧-౪౯ వైప్ర తె గం 4-25ల వృగ ౪ శుక్రః ౩౪-౨౦ కువేపంచ రావేపంచ ౫౪ ఊ భు 3-౧౩ చం ౨౦ పదు 8-14ల రాదు 10-56ల.

5-42 | 6-27 | 7 | ౧౭ | పా ర.బు | సప్త.బు ౨౩-౨౦ప3-2 శ్రవ ౪౯-౨౩రా1-27 శుభ౬-౨౩బవ౨౩-౨౦ఉప5-52ల7-26కు అమృ౨౩-౫౫తెవ 5-17ల దిన౩౧-౫౧వై॥పాపగం1-58కు భర౪ర్కః ౧౯-౫౭ భర ౨ బుధః ౩౨-౧ కువేపంచ రావేపంచ ౫౦ ప క్రేకాం ౪౯ ఊ తిథిద్వయం శైవనక్తం ఉభయాధ్యాయః భు 3-౨౧చం ౨౧పదు 11-39ల.

5-42 | 6-27 | 8 | ౧౮ | | అష్ట.గు ౧౯-౩౫ ప 1-32 ధని ౪౬-౫౫ రా 12-28 శుక్ల ౧-౦ బ్రహ్మ ౫౩-౩౮ కౌలు ౧౯-౩౫ శేవ 6-49కు అమృ ౨౨-౦ దిన ౩౧-౫౨ క్రేకాం ౪౭ప నవమీ తిథిః చండికాదేవీ పూజా భు3-30చం౨౨పదు9-57ల పుదు3-4ల. [ధనుర్మతాంగగం10-27భు3-3౮చం౨౩పదు8-14లపుదు12-30ల.]

5-41 | 6-28 | 9 | ౧౯ | బు | నవ.శుక్ర౧౪-౪౦ప1-33 శత౪౩-౨౩రా11-2ఐం౪౭-౨౩గ౧౪-౪౦ఉవ7-13ల8-43కుఅమృ౨౬-౨౫తెవ4-56లదిన౩౧-౫౪భర౩బుధః౭-౩౨గర్భాధానాదీనాం

5-41 | 6-28 | 10 | ౨౦ | ర బు | దశ.శని ౮-౩౫ప9-7 పూభా౩౮-౪౩రా9-10వైధృ౩౯-౧౩భద్ర౮-౩౫శేవ6-25కుఅమృ౨౦-౧౫దిన౩౧-౫౬కృత్తి౧ర్కః౪౬-౫౨భర౪బుధః౪౧-౨౦స్మార్త౧౧ శ్రీ వృద్ధారుశిలాగృహకర్మాణివర్జ్యాని.భు3-౪౭చం౨౪ఉదు7-22కు. [౧౨శిపూరివాసరః౧౪-౩౭ శ్రీవైష్ణవ మహా ధ్వ౧౧శ్రీప్రదోషః భు3-౫౫చం౨౫సాదు4-46ల]

5-41 | 6-28 | 11 | ౨౧ | | ఏకా.ఆది౧-౩౩ఉ6-18ఏప్యా౫౨-౭౫ద్వారా3-12శుభా౩౩-౧౩సా6-58విష్కు౩౦-౨౦బాలు౧-౩౩ఉవ5-53ల7-20కుఅమృ ౨౨-౨౦దిన౩౧-౫౮శవే౩౩ఊ స్మార్తానాం

5-40 | 6-28 | 12 | ౨౨ | బు | త్రయో. సోమ ౪౫-౪౦ రా 11-56 రేవ ౨౭-౧౩ సా 4-33 ప్రీతి ౨౧-౫ గర ౧౯-౪౪ ఉవ 5-45ల 7-11కు అమృ ౨౧-౫౦ దిన ౩౧-౫౯ కృత్తి ౧ బుధః ౧౪-౩ శవే ౨౮ ప మాసశివరాత్రిః పెరియపెరుమాళ్ల తి॥న॥ భు ౪-౪ చం ౨౬ పదు 12-29ల పుదు 3-3ల

5-40 | 6-29 | 13 | ౨౩ | బు.శు | చతు.మం౩౭-౨౭రా8-39అశ్వి౨౦-౫౭ప2-3ఆయు౧౧-౩౫విష్టి౧౧-౩౩అమృ౪-౫౦ప10-28ల11-54కురావ10-41ల12-7కుదిన౩౨-౧కృతి౨వృషభే మిత్రస్థో బుధః౪౫-౫౮ ఆర్ద్రా ౧ శుక్రః ౨౯-౧౧ కువేసప్త రావేసప్త ౨౧ ఊ వాజసనేయినా ౩౦ స్య కృష్ణాంగారక ౧౪ శ్రీ శైవనక్తం వడుహానంచి తి॥న॥ భు ౪-౧౨ చం ౨౭ పదు 8-13ల రాదు 10-58ల.

5-40 | 6-29 | 14 | ౨౪ | ర.శ | ● అమా.బు ౨౯-౩౫ సా5-30 భర ౧౪-౫౭ ప 11-39 సౌభా ౨-౧౩ శోభ ౫౧-౫ చతు ౩-౩౧ అమృ ౪-౧౦ రావ 10-36ల 12-4కు దిన ౩౨-౨ కృత్తి ౨ వృషే శత్రుస్థోఽర్కః ౧౪-౨ పూష ౪ వక్రీ శనిః ౩౯-౩౭ రక్రాం ౧౫ ఊ కువేసప్త రావేసప్త ౧౫ ప అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః వట సావిత్రీ వ్రతం. ప్రవేశాత్పూర్వతో వృషభ సంక్రమణ పుణ్యకాలో ద్వాపరయుగాంత శ్వాన్యార్ఘ్యః భు ౪-౨౨ భు ౪-౨౩ చం ౨౮ పదు 11-39ల.

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర వైశాఖ మాసమునందు నిరయణ లగ్నాంత కాలములు—గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

తేదీ (1980 ఏప్రిల్)	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధనః	మక	కుంభ	మీన
	పగటియందు లగ్నాంత కాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంత కాలములు					
16	7-29	9-29	11-41	1-53	3-59	6- 3	8-13	10-26	12-33	2-25	4- 4	5-40
17	7-24	9-25	11-37	1-49	3-55	5-59	8- 9	10-22	12-29	2-21	4- 0	5-36
18	7-20	9-21	11-33	1-45	3-51	5-54	8- 5	10-18	12-25	2-17	3-56	5-32
19	7-16	9-17	11-29	1-41	3-47	5-51	8- 1	10-14	12-21	2-12	3-51	5-28
20	7-12	9-13	11-25	1-37	3-43	5-47	7-57	10-10	12-17	2- 8	3-47	5-24
21	7- 8	9- 9	11-21	1-33	3-39	5-43	7-53	10- 6	12-13	2- 4	3-43	5-20
22	7- 4	9- 5	11-16	1-29	3-35	5-39	7-49	10- 2	12- 9	2- 0	3-39	5-16
23	7- 0	9- 1	11-13	1-25	3-31	5-35	7-45	9-58	12- 5	1-56	3-35	5-12
24	6-56	8-57	11- 9	1-21	3-27	5-31	7-41	9-54	12- 1	1-52	3-31	5- 8
25	6-52	8-53	11- 5	1-17	3-23	5-27	7-37	9-50	11-57	1-48	3-27	5- 4
26	6-48	8-49	11- 1	1-13	3-19	5-23	7-33	9-46	11-53	1-44	3-23	5- 0
27	6-44	8-45	10-57	1- 9	3-15	5-19	7-29	9-42	11-49	1-40	3-19	4-56
28	6-40	8-41	10-53	1- 5	3-11	5-15	7-25	9-38	11-45	1-37	3-16	4-52
29	6-37	8-37	10-49	1- 1	3- 7	5-11	7-21	9-34	11-41	1-33	3-12	4-48
30	6-33	8-33	10-45	12-57	3- 3	5- 8	7-17	9-30	11-37	1-29	3- 8	4-44

తేదీ (1980 మే)	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన
	పగటియందు లగ్నాంత కాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంత కాలములు					
1	6-29	8-29	10-41	12-53	2-59	5- 4	7-13	9-26	11-33	1-25	3- 4	4-40
2	6-25	8-25	10-37	12-49	2-55	5- 0	7- 9	9-22	11-29	1-21	3- 0	4-36
3	6-21	8-21	10-34	12-45	2-51	4-56	7- 5	9-18	11-25	1-17	2-56	4-33
4	6-17	8-18	10-30	12-41	2-47	4-52	7- 1	9-15	11-21	1-13	2-52	4-29
5	6-13	8-14	10-26	12-37	2-44	4-48	6-57	9-11	11-18	1- 9	2-48	4-25
6	6- 9	8-10	10-22	12-33	2-40	4-44	6-53	9- 7	11-14	1- 6	2-44	4-21
7	6- 6	8- 6	10-18	12-29	2-36	4-40	6-49	9- 3	11-10	1- 2	2-41	4-17
8	6- 2	8- 2	10-14	12-26	2-32	4-37	6-46	8-59	11- 6	12-58	2-37	4-13
9	5-58	7-59	10-11	12-22	2-28	4-33	6-42	8-55	11- 2	12-54	2-32	4-10
10	5-54	7-55	10- 7	12-19	2-25	4-29	6-38	8-51	10-59	12-50	2-29	4- 6
11	5-50	7-51	10- 3	12-15	2-22	4-25	6-35	8-48	10-55	12-47	2-26	4- 2
12	5-47	7-47	9-59	12-11	2-18	4-22	6-31	8-44	10-51	12-43	2-22	3-58
13	5-43	7-44	9-55	12- 7	2-14	4-18	6-27	8-40	10-47	12-39	2-18	3-54
14	5-40	7-40	9-51	12- 4	2-10	4-14	6-23	8-37	10-44	12-35	2-14	3-50

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇం.తే.	శ.తే.	గ్రహ.	వివరములు
5-39	6-29	15	౨౫	కు బు	శు.పా.గు. ౨౨-౩౫ ప 2-41 కృత్తి ౯-౪౩ ప9-32 అతి౪౫-౧౭ బవ౨౨-౩౫ అవ్వ౪-౧౪ రావ12-25ల 1-54 కు పునఃఅవ్వ ౫౮-౮ దిన ౩౨-౪ వృష ౪ కుజః ౩౦-౧౮ కృత్తి ౩ బుధః ౧౭-౩౭ రక్రాం ౧౦వ తిథిద్వయం యాగకాలః త్రయస్త్రింశత్పూర్వ వ్రతారంభః చంద్రదర్శన ముత్తరశృంగ మాల్యర్ఘః భు ౦-౭ చం ౨౯ పదు 9-55 ల పుడు 3-4 ల
5-39	6-30	16	౨౬	బు	విది.శు. ౧౬-౪౫ ప 12-21రోహి ౫-30 ఉ 7-51 సుక ౩౮-౨౦ కౌల ౧౬-౪౫ సవ 1-13ల 2-45కు అవ్వ ౪౧-౫౦ దిన ౩౨-౬ కృత్తి ౪ బుధః ౪౯-౧౫ తృతీయా తిథిః అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కటకోమతాం ప గం 10-16 భు ౦-౧౮ చం ౧ రజ్జబ్ పదు 8-13 ల పుడు 12-30 ల
5-39	6-30	17	౨౭	పా ర	తది.శ. ౧౨-30ప10-39 మృగ౨-౫౩ ఉ6-48 ధృతి౩౨-౫౦ గర౧౨-30 పస 3-5ల 4-40కు అవ్వ౩౭-౨౫ దిన ౩౨-౭ వ్యాప రా 10-28 ల కృత్తి ౩ రక్రః ౪౧-30 భు ౦-౨౭ చం ౨ ఉదు 7-21 కు
5-39	6-30	18	౨౮	పా బు	చవి ఆ. ౧౦-౧౦ ప9-43 ఆర్ద్రా౨-3 ఉ6-28శూల౨౮-౫౫ భద్ర౧౦-౧౦ సివ 6-42ల 8-20కు అవ్వ ౫౭-౭దిన ౩౨-౯ వ్యాపా సా గం 6-30 కు రోహి ౧ బుధః ౨౧-౨౬ భు ౦-౩౭ చం ౩ సాదు 4-47 ల
5-38	6-30	19	౨౯	బు	పంచ సో. ౯-౫౫ప9-36పున౩-౧౭ఉ6-57 గండ౨౬-౪౦బాలు౯-౫౫ పవ3-23ల 5-4కు అవ్వ౪౯-౪౦ దిన ౩౨-౧౦రోహి౨బుధః౫౪-33అన్నప్రాశనాదీనాం మిథునంపగం9-7భు౦-౪౭చం౪పదు12-30లపుడు3-5ల
5-38	6-31	20	౩౦	ర	షష్ఠి.మం. ౧౧-౪౫ ప10-20 పుష్య౬-33 ప8-15 వృద్ధి౨౬-౨ తైతు ౧౧-౪౫ రావ 10-8 ల 11-52 కు అవృతాభావః దిన ౩౨-౧౧ మిథునాయనం ౫౪-౩౭ కేవేపంచ ౬ ఊ ప్రవేశాత్పరదినే షడశీతి పుణ్యకాలః భు ౦-౫౬ చం ౫ పదు 8-12 ల రాదు 10-58 ల సౌరశ్రుచిమా సారంభః
5-38	6-31	21	౩౧	ర బు	సప్త.బు. ౧౫-౨౫ ప11-48 ఆశ్రే౧౧-౩౭ ప10-17 ధ్రువ౨౬-౪౫ వణి౧౫-౨౫ అవ్వ౭-౧౭ రావ11-36ల 1-22క దిన౩౨-౧౩ కృత్తి౪రక్రః ౯-౨౦ రోహి ౩ బుధః ౨౯-౨౦ కుక్రాం రాక్రాం ౧౧ ఊ కేవేపంచ ౧౨ ప అష్టమీ తిథిః బుధా రా మీ ఉభయానధ్యాయః భు ౧-౬ చం ౬ పదు 11-39 ల
5-38	6-31	22	౧	శ	అష్ట.గు. ౨౦-౩౨ ప 1-51 మఘ ౧౮-౧౦ ప 12-54 వ్యాఘా ౨౮-౩౨ బవ ౨౦-౩౨ అవ్వ ౧౧-30 రా వ 9-53 ల 11-41 కు దిన ౩౨-౧౪ శని వక్రత్యాగః ౨౯-౪౦ రాశ్యాదిశనిః ౪-౨౬-౩౬-౪౬ కుక్రాం రాక్రాం ౧౯వ శక్రాం ౧౮ ఊ శూన్యాతిథిః భు ౧-౧౬ చం ౭ పదు 9-55 ల పుడు 3-6 ల
5-38	6-32	23	౨	బు	నవ.శు. ౨౬-౩౫ సా 4-16 పూఫ ౨౫-౩౪ప 3-52 హర్ష ౩౦-౫౭కౌలు ౨౬-౩౫ అవ్వ ౭-౩౬ రావ 12-0 ల 1-48 కు దిన ౩౨-౧౫ రోహి ౪ బుధః ౬-౦ శుక్రాం ౨౬ ప నవమీ తిథిః భు ౧-౨౫ చం ౮ పదు 8-11ల పుడు 12-30 ల త్యా 0-52
5-37	6-32	24	౩	ర కు బు శు	దశ.శ. ౩౨-౫౭ సా 6-48 ఉఫ ౩౩-౨౦ సా 6-57 వజ్ర ౩౩-౩౭ గర ౩౨-౫౭ అవ్వ ౧౩-౦ తెవ 4-23ల దిన ౩౨-౧౭ రోహి ౧ రక్రః ౩౭-౨౮ పూఫ ౧ కుజః ౨౩-౨౭ మృగ ౧ బుధః ౪౫-౩౫ శుక్ర వక్రారంభః ౪౯-౪౨ రాశ్యాది శుక్రః ౨-౯-౦-30 అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కటకశ్చోరః ప గం 9-42 భు ౧-౩౫ చం ౯ ఉదు 7-19 కు
5-37	6-33	25	౪	బు	ఏకా.ఆ. ౩౯-౦ రా 9-13 హస్త ౪౦-౪౫ రా 9-55 సిద్ధి ౩౬-౨ వణి ౫-౫౮ శేవ 6-11 కు అవ్వ ౨౩-౫౩ దిన ౩౨-౧౮ పశ్చాదుదితో బుధః ౩౩-౧౨ మృత్త్రయః ౧౧ శీ భు ౧-౪౫ చం ౧౦ సాదు 4-5? ల
5-37	6-33	26	౫	బు	ద్వాద.సో. ౪౪-౧౭ రా 11-20 చిత్రా ౪౭-౨౭ రా 12-36 వ్యతీ ౩౭-౫౨ బవ ౧౧-౩౮ ఉప 6-48 ల 8-35 కు అవ్వ ౨౯-౪౦ దిన ౩౨-౧౯ మృగ ౨ బుధః ౨౮-౨౨ అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కటకః పగం 9-35 భు ౧-౫౪ చం ౧౧ పదు 12-30 ల పుడు 3-6
5-37	6-33	27	౬		త్రయో.మం. ౪౮-30 రా 1-1 స్వాతి ౫౩-౭ రా 2-52 వరి ౩౮-౫౫ కౌల ౧౬-౨౩ ఉవ 6-44 ల 8-29 కు అవ్వ ౨౯-౩ దిన ౩౨-౨౦ కేవేసప్త ౫౩ ఊ భు ౨-౪ చం ౧౨ పదు 8-11 ల రాదు 10-59 ల
5-37	6-33	28	౭	ర బు	చతు.బు. ౫౧-౩౨ రా 2-14 విశా ౫౭-౩౭ తె 4-40 పరి ౩౯-౨ గర ౨౦-౨ సవ 8-53ల 10-36 కు అవ్వ ౩౩-౫౭ దిన ౩౨-౨౦ రోహి ౨ రక్రః ౫-౫౧ మృగ ౩ మిథునే స్పర్శే బుధః ౧౫-౬ కేవేసప్త ౫౮ ప కర్తరీ త్యాగః శ్రీవైష్ణవ శ్రీ నృసింహ జయన్తీ నమ్మాళ్వార్ తిరువాయ్ మొళిపిళ్ల తి॥ న భు ౨-౧౩ చం ౧౩ పదు 11-39 ల
5-37	6-33	29	౮		◯ పూర్ణి.గు. ౫౩-౨౨ రా 2-58 అనా ౬౦-౦ 24-0 శివ ౩౮-౧౪ విష్టి ౨౨-౨౭ పవ 8-53 ల 10-34 కు అవ్వ ౩౩-30 దిన ౩౨-౨౨ అన్వాధానం గురు ౧౫ మా భార్గవ సన్న్యాదిః పెరియభట్టర్ శ్రీరామప్పిళ్ళ కోయిల్ కందాడై అణ్ణన్ తి॥స॥ అన్నప్రాశనాదీనాం కర్కటకః ప గం 9-23 భు ౨-౨౩ చం౧౪ పదు 9-55 ల పుడు 3-7 ల
5-37	6-34	30	౯	బు శ	బ.పా.శు. ౫౪-౨ రా 3-14 అనా ౦-౫౭ఉ 6-0 సిద్ధ ౩౬-౩౨ బాలు ౨౩-౪౨ పవ 11-49 ల 1.29 కు అవ్వ ౪౦-౨౩ దిన ౩౨-౨౩ మృగ ౪ బుధః ౬-౩౭ ఉఫ ౧ బుధశ్శనిః ౨౩-౪౨ యాగకాలః భు ౨-33 చం ౧౫ పదు 8-11 ల పుడు 12-31 ల
5-37	6-35	31	౧౦	ర	విది.శ. ౫౩-౪౦ రా 3-5 జ్యే ౩-౧౨ ఉ 6-54 సాధ్య ౩౪-౦ తైతు ౨౩-౫౧ పవ 3-4 ల 4-42 కు అవ్వ౪౮-౭ దిన ౩౨-౨౪ రోహి ౩ రక్రః ౩౪-౩౨ భు౨-౪౨ చం ౧౬ ఉదు 7-19 కు
5-37	6-35	1	౧౧	కు బు	తది.ఆ. ౫౨-౨౨ రా 2-34 మూల ౪-౨౭ ఉ 7-24 శుభ ౩౯-౪౦ వణి ౨౩-౨ ఉవ 5-46 ల 7-24 కు సావ 5-3 ల 6-39 కు అవ్వ ౫౨-౪౩ దిన ౩[illegible] పూఫ ౨ కుజః ౨౩-౧౦ఆర్ద్రా ౧ బుధః ౩-౫౫ భు ౨-౫౨ చం ౧౭ సాదు 4-52 ల

మి	వృ	మే	మీ
శు	ర. బు		
	శు. ౧౪బు. మిథునే బుధః. బలా శు కర్కటకే రాహుః మకరే కేతుః		కే
రా శ కు. గు			

32

సూర్యోదయం	సూర్యాస్తమయం		తేదీ			
5-37	6-35	1980 జూన్	2	౧౨	పొ అ	చవి.సో. ౫౦-౧౭ రా 1-44 పూర్వాషా ౪-౪౭ ఉ 7-32 శుక్ల ౨౬-౪౦ బవ ౨౧-౨౦ వ వ 3-28 ల 5-3[illegible] అవ్వు ౪౮-౨౭ దిన ౩౨-౨౬ పాతాభావః అగస్త్యస్త వయోః ౨౩-౮ అభిజి దవే ౪౯ ఊ భు 3-౧ చం ౧౮ పదు 12-31 ల పుదు 3-8ల
5-37	6-36		3	౧౩	బు	పంచ.మం. ౪౭-౨౨ రా 12-34 ఉషా ౪-౨౦ ఉ 7-21 బ్రహ్మ ౨౨-౨ కౌలు ౧౮-౫౦ వ వ 11-16 ల 12-50 కు అవ్వు ౩౭-౩౮ దిన ౩౨-౨౭ ఆర్ద్రా ౨ బుధః ౮-౨౨ అభిజి దవే ౯ వ రావేపంచ ౮ ఊ భు 3-౧౧ చం ౧౯ పదు 8-11 ల రాదు 11-0 ల
5-37	6-36		4	౧౪	ర శు	షష్టి.బు. ౪౩-౪౪ రా 11-7 శ్రవ 3-౭ ఉ 6-52 ఐం ౧౬-౪౭ గర ౧౫-33 వ వ 10-44 ల 12-17 కు అవ్వు ౩౬-౧ దిన ౩౨-౨౮ రోహి ౪ ర్కః ౩-౨౪ వృగ ౪ వక్రీ శుక్రః ౩౯-౨౨ రావేపంచ ౪ వ క్రాం 3 ఊ ఉభయప్రదోషః భు 3-౨౧ చం ౨౦ పదు 11-40 ల.
5-37	6-36	శ్రీ. శు.	5	౧౫	బు	సప్త.గు. ౩౯-౨౨ రా 9-22 ధని ౧-౧౦ ఉ 6-5 శత ౫౭-౨౦ తె 5-1 వైధృ ౧౦-౫౪ విష్టి ౧౧-33 వ వ 12-58 ల 2-30 కు అవ్వు ౪౧-౧౮ దిన ౩౨-౨౯ ఆర్ద్రా 3 బుధః ౨౧-౧౮ కేక్రాం ౨ వ అన్నప్రాశనాదీనాం మిథునం ఉ గం 7-59 భు 3-30 చం ౨౧ పదు 9-56ల పుదు 3-9 ల
5-37	6-37		6	౧౬	రా	అష్ట.శు. ౩౪-౧౭ సా 7-20 పూభా ౫౫-౧౦ రా 3-41 విష్క ౪-30 ప్రీతి ౫౩-౦ బాలు ౬-౫౦ వ వ 11-4 ల 12-35 కు అవ్వు ౩౬-౧౭ దిన ౩౨-30 ఆశ్లే ౪ కర్కాటకే రాహుః ధని ౨ మకరే కేతుః ౦-౧ శైవనక్త్రం. భు 3-30 చం ౨౨ పదు 8-11ల పుదు 12-32ల
5-37	6-37		7	౧౭	ర బు	నవ.శ. ౨౮-౩౪ సా 5-3 ఉభా ౫౧-౧౨ రా 2-6 ఆయు ౫౦-౦ తైతు ౧-౨౫ వ వ 12-39 ల 2-9 కు అవ్వు ౪౦-౦ దిన ౩౨-30 వృగ ౧ ర్కః ౩౨-౨౫ ఆర్ద్రా ౪ బుధః ౪౫-౪ శవే ౫౧ ఊ భు 3-౫౦ చం ౨౩ ఉదు 7-19 కు
5-37	6-37		8	౧౮	కు	దశ.ఆ. ౨౨-౨౦ వ 2-33 రేవ ౪౬-౪౭ రా 12-20 సౌభ ౪౨-౧౦ భద్ర ౨౨-౨౦ వ వ 1-13 ల 2-42 కు అవ్వు ౪౧-౧౩ దిన ౩౨-౩౧ పూష 3 కుజః ౪౮-౧౪ కువే ౪౬ ఊ శవే ౪౭ వ తిథిద్వయం భు 3-౫౯ చం ౨౪ సాదు 4-54 ల
5-37	6-38		9	౧౯		ఏకా.సో. ౧౫-౪౪ వ 11-55 అశ్వి ౪౨-౭ రా 10-28 శోభ ౩౪-౪ బాలు ౧౫-౪౪ అవ్వు ౨౫-౩౨ సా వ 6-47 ల 8-15 కు దిన ౩౨-౩౨ కువే ౪౩ వ ద్వాదశీతిథిః మత్స్యతయు ౧౧ శి భు ౪-౯ చం ౨౫ పదు 12-33ల పుదు 3-9 ల
5-37	6-38		10	౨౦	బు శు	ద్వాద.మం. ౯-౨ వ 9-14 భర ౩౭-౨౭ రా 8-36 అతి ౨౫-౫౮ తైతు ౯-౨ ఉ వ 7-19 ల 8-47 కు అవ్వు ౨౬-౨౩ దిన ౩౨-౩౨ పున ౧ బుధః ౨౩-౩౪ పశ్చాదస్తమిత శుక్రః ౫౩-౫౦ భు ౪-౧౮ చం ౨౬ పదు 8-12 ల రాదు 11-2 ల
5-37	6-38		11	౨౧	ర శు	త్రయో.బు. ౨-౩౨ ఉ 6-38 ఏష్యా ౫౩-౫౮ చతు తె 4-13 కృత్తి 33-౧౦ సా 6-53 సుక ౧౮-౪ వణి ౨-౩౨ ఉ వ 7-44 ల 9-13 కు అవ్వు ౨౭-౩౫ దిన ౩౨-33 మృగ ౨ ర్కః ౧-౩౨ మృగ 3 వక్రీ శుక్రః ౬-౪౮ శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః భు ౪-౨౮ చం ౨౭ పదు 11-41 ల
5-37	6-38		12	౨౨		● అమా.గు. ౫౧-౧౭ రా 2-8 రోహి ౨౯-౩౨ న 5-26 ధృతి ౧౦-౪౦ చతు ౨౩-౫౫ వ వ 9-55 ల 11-[illegible]5 కు అవ్వు ౨౨-౨ రావ 10-48 ల 12-20 కు దిన ౩౨-33 రక్రాం ౨౯ ఊ సర్వేషాం 30 స్యా అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః తిరుకోట్యూరునంబి తి॥ న॥ భు ౪-౩౮ చం ౨౦ పదు 9-57 ల పుదు 3-11 ల

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర అధిక జ్యేష్ఠ మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంత కాలములు-గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

	ఇ॥తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
		వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష
	15	7.35	9.47	12. 0	2. 6	4.10	6.19	8.33	10.40	12.31	2.10	3.46	5.31
	16	7.31	9.43	11.55	2. 2	4. 5	6.15	8.29	10.35	12.26	2. 6	3.42	5.27
	17	7.27	9.39	11.51	1.57	4. 1	6.11	8.24	10.31	12.22	2. 1	3.38	5.23
	18	7.23	9.35	11.47	1.53	3.57	6. 6	8.20	10.27	12.18	1.57	3.34	5.19
	19	7.19	9.31	11.43	1.49	3.53	6. 2	8.16	10.22	12.14	1.53	3.30	5.15
1980 సం. మే	20	7.15	9.27	11.39	1.45	3.49	5.58	8.12	10.18	12.10	1.49	3.26	5.10
	21	7.11	9.23	11.34	1.41	3.45	5.54	8. 7	10.14	12. 6	1.45	3.22	5. 6
	22	7. 7	9.19	11.30	1.36	3.41	5.50	8. 3	10.10	12. 2	1.41	3.17	5. 2
	23	7. 3	9.15	11.26	1.32	3.37	5.46	7.59	10. 6	11.58	1.37	3.13	4.58
	24	6.59	9.11	11.22	1.28	3.33	5.42	7.55	10. 2	11.54	1.33	3. 9	4.54
	25	6.55	9. 7	11.18	1.24	3.29	5.38	7.51	9.58	11.50	1.29	3. 5	4.50
	26	6.51	9. 3	11.14	1.20	3.25	5.34	7.47	9.54	11.46	1.25	3. 1	4.46
	27	6.47	8.59	11.10	1.16	3.21	5.30	7.43	9.50	11.42	1.21	2.57	4.42
	28	6.43	8.55	11. 6	1.13	3.17	5.26	7.39	9.46	11.38	1.17	2.54	4.38
	29	6.39	8.51	11. 3	1. 9	3.13	5.21	7.36	9.42	11.34	1.13	2.50	4.35

	ఇ॥తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
		వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష
	30	6.35	8.47	10.59	1. 5	3. 9	5.18	7.32	9.39	11.30	1. 9	2.46	4.31
	31	6.31	8.43	10.55	1. 1	3. 5	5.15	7.28	9.35	11.26	1. 5	2.42	4.27
	1	6.27	8.39	10.51	12.57	3. 1	5.11	7.24	9.31	11.22	1. 1	2.38	4.23
	2	6.23	8.35	10.47	12.53	2.58	5. 7	7.20	9.27	11.19	12.58	2.34	4.19
	3	6.19	8.31	10.43	12.49	2.54	5. 3	7.16	9.23	11.15	12.54	2.30	4.15
1980 సం.ర జూన్	4	6.15	8.28	10.39	12.45	2.50	4.59	7.12	9.19	11.11	12.49	2.25	4.11
	5	6.12	8.24	10.35	12.41	2.46	4.55	7. 8	9.16	11. 7	12.46	2.21	4. 7
	6	6. 8	8.20	10.31	12.38	2.42	4.51	7. 5	9.12	11. 3	12.42	2.17	4. 4
	7	6. 4	8.16	10.28	12.34	2.38	4.48	7. 1	9. 8	10.59	12.38	2.14	4. 0
	8	6. 0	8.12	10.24	12.30	2.35	4.44	6.57	9. 4	10.55	12.35	2.11	3.56
	9	5.57	8. 9	10.20	12.26	2.31	4.40	6.53	9. 0	10.51	12.31	2. 7	3.52
	10	5.53	8. 5	10.17	12.22	2.27	4.36	6.50	8.56	10.48	12.27	2. 4	3.49
	11	5.49	8. 1	10.13	12.19	2.23	4.32	6.46	8.53	10.44	12.23	2. 0	3.45
	12	5.45	7.57	10. 9	12.15	2.20	4.29	6.42	8.49	10.40	12.20	1.56	3.40

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇం.తే.	శ.తే.	గ్రహ	శ్రీ రౌద్రినామ సం.ర. నిజజ్యేష్ఠమాసః శకః ౧౯౦౨ కల్యబ్దాః ౫౦౮౧ గ్రహాణ శకః 1980 (చాంద్రః నభ మాస పర్యన్తః)
5-37	6-39	13	౨౩	బు.గు	శు.పా.శు ౪౭-౨౦ రా12-33 మృగ౨౭-౦ సా4-25 శూల ౪-౫ గం ౫౪-౨౫ కిం ౧౯-౧౮ అమృ ౫-౫౫ రావ 12-40ల 2-14కు దిన ౩౨-౩౪ పున ౨ బుధః ౨౩-౨౩ మఘా ౪ గురుః ౫౦-౩౩ రక్రాం ౨౭ ప యోగకాలః భు ౪-౪౭ చం ౨౯ పదు 8-13ల పుదు 12-34ల.
5-37	6-39	14	౨౪	పా.ర	విది.శ ౪౪-౫౦ రా11-33 ఆర్ద్రా ౨౫-౫౩ ప3-58 వృద్ధి ౫౫-౧౩ బాలు ౧౬-౫ అమృ౧-౨౦ తెవ4-4ల దిన౩౨-౩౪ పాతాభావః మృగ౩ మిధునేసమస్తోరక్రాం:౩౦-౪౭ సోపపదం సత్యసంధతీ||పు|| చంద్రదర్శనముత్తరశృంగం శూన్యార్కః మధ్యాహ్నాత్పరతోమిధున సంక్రమణ పుణ్యకాలోత్యర్కః భు ౪-౫౭ భు౫-౨ చం 30 ఉదు 7-21 కు
5-38	6-39	15	౨౫	కు	తది.ఆ ౪౪-౨ రా11-15 పు ౨౬-౨౦ సా4-10 ధ్రువ౫౧-౧౪ తైతు ౧౪-౨౪ శేవ5-41క అమృ ౨౦-౧౭ రావ 12-29ల2-9కు దిన౩౨-౩౪ పూఫ౪ కుజః ౪౮-౨౨ రంభా వ్రతం భు౦-౫ చం ౧ షా బాన్ సాదు 4-55ల.
5-38	6-39	16	౨౬	బు.శు	చవి.సో ౪౫-౭ రా 11-41 పుష్య ౨౮-౩౭ సా 5-5 వ్యాఘా ౪౯-౫౦ వణి ౧౪-౩౪ అమృ ౧౨-౨ త్యాజ్యాభావః దిన ౩౨-౩౫ పున ౩ బుధః౫౯-౭ మృగ ౨ వృషభే వక్రీ శుక్రః ౩౧-౭ రాక్రాం కేవేపంచ ౨౮ ఊః ఉమా పూజా భు ౦-౧౭ చం ౨ పదు 12-35ల పుదు 3-12ల.
5-38	6-40	17	౨౭		పం ఏ.పం. ౪౮-౨ రా 12-51 ఆశ్లే ౩౨-౪౨ సా 6-43 హర్ష ౪౯-౪౭ బవ ౧౬-౩౪ ఉవ 6-45ల 8-27కు అమృ ౨౮-౨౫ దిన ౩౨-౩౫ రాక్రాం కేవేపంచ౩౩ పభు౦-౨౭ చం౩ పదు8-13ల రాదు 11-3ల.
5-38	6-40	18	౨౮	ర	షష్ఠి.బు ౫౨-౨౭ రా 2-37 మఘ ౩౮-౨౦ రా8-58 వజ్ర ౫౦-౫౪ కౌల ౨౦-౧౪ ఉవ 7-51ల 9-36కు అమృ ౩౧-౪౬ దిన ౩౨-౩౫ మృగ ౪ రక్రః ౦-౧౦ కుక్రాం ౩౮ ఊః ఆరణ్యక గౌరీవ్రతం భు ౦-౩౮ చం ౪ పదు 11-42ల.
5-38	6-40	19	౨౯		సప్త.గురు ౫౮-౦ తె 4-50 పూఫ ౪౫-౧౦ రా 11-42 సిద్ధి ౫౨-౫౫ గర ౨౫-౧౫ ఉవ 5-54ల 7-41కు అమృ ౨౭-౨౨ దిన ౩౨-౩౫ కుక్రాం ౪౬ ప శక్రాం ౪౫ ఊః భు ౦-౪౮ చం ౫ పదు 9-59ల పుదు 3-13ల.
5-38	6-40	20	౩౦	శు	అష్ట.శు ౬౦-౦ 24-0 ఉఫ ౫౨-౩౭ రా 2-41 వ్యతీ ౫౫-౨౩ విష్టి ౩౧-౧ ఉవ 7-48ల 9-36కు అమృ ౩౨-౨౩ దిన ౩౨-౩౫ ప్రాగుదిత శుక్రః౧౯-౬ శక్రాం ౫౩ ప శుక్లాదేవీ పూజా ఉభయ నద్యాయః భు ౦-౫౯ చం ౬ పదు 8-14ల పుదు 12-36ల.
5-39	6-41	21	౩౧	ర	అష్ట.శ ౪-౦ ఉ7-15 హస్త ౬౦-౦ 24-0 వరీ ౫౭-౪౭ బవ ౪-౦ పవ 12-7ల 1-55కు అమృ ౪౩-౧౦ దిన ౩౨-౩౫ కర్కాటకాయనం ౧౪-౭ ఆర్ద్రా ౧ రక్రః ౨౯-౪౨ బ్రహ్మాణీ దేవీపూజా ప్రవేశాత్పూర్వతో దక్షిణాయన పుణ్యకాలః భు ౧-౯ చం ౭ ఉదు 7-22కు సౌరనభోమాస ప్రారంభః సర్వరుత్ప్రారంభశ్చ.
5-39	6-41	22	౧	కు.బు శు	నవ.ఆ ౧౦-౦ ప 9-39 హస్త ౦-౩ ఉ 5-40 పరి ౫౯-౪౪ కౌల ౧౦-౦ పవ 2-35ల 4-22కు అమృ ౪౯-౪ దిన ౩౨-౩౫ ఉఫ ౧ కుజః ౨౮-౩౭ పున ౪ కర్కాటకే శత్రుస్థో బుధః ౬-౪౪ మృగ ౧ వక్రీ శుక్రః ౧౦-౧౨ భు ౧-౨౦ చం ౮ సాదు 4-57ల.
5-39	6-41	23	౨		దశ.సో ౧౫-౨౦ ప 11-47 చిత్రా ౬-౫౭ ప 8-26 శివ ౬౦-౦ గర ౧౫-౨౦ పవ 2-35ల 4-21క అమృ ౪౮-౪౨ దిన ౩౨-౩౫ దశ పాపహర ౧౦ మీ సేతుబంధన రామేశ్వర ప్రతిష్ఠా భు ౧-౩౦ చం ౯ పదు 12-37ల పుదు 3-14ల.
5-39	6-41	24	౩	ర	ఏకా.మం ౧౯-౩౨ ప 1-28 స్వాతి ౧౨-౫౩ ప 10-48 శివ ౧-౨ భద్ర ౧౯-౩౨ సావ 4-49ల 6-32కు అమృ ౫౩-౪౫ దిన ౩౨-౩౫ ఆర్ద్రా ౨ రక్రః ౫౯-౨౫ కేవేసప్త ౧౨ ఊః ద్వాదశీ తిధిః మతత్రయు ౧౧ శ్రీ నిర్జల ౧౧శ్రీ పెరియాళ్వార్ వడక్కు.తిరు వీధి పిళ్లై తి||న|| భు ౧-౪౧ చం ౧౦ పదు 8-15ల రాదు 11-5ల
5-40	6-42	25	౪		ద్వాద. బు ౨౨-౨౦ ప 2-36 విశా ౧౭-౨౪ ప12-38 సిద్ధ ౧-౧౪ బాలు ౨౨-౨౦ సావ 4-50ల 6-31కు అమృ ౫౩-౧౦ దిన ౩౨-౩౫ రావేసప్త ౧౭ ఊః కేవేసప్త ౧౮ ప శూన్యాతిధిః ధనలక్ష్మణ ౧౨ శ్రీ శ్రీమజ్జగద్గురు శ్రీ మచ్ఛంకర భగవత్పాదాచార్యాణాం కైలాసగమనం భు ౧-౫౨ చం ౧౧ పదు 11-44ల
5-40	6-42	26	౫		త్రయో.గు ౨౩-౪౨ ప 3-9 అనూ ౨౦-౩౨ ప1-53 సాధ్య ౦-౨౦ శుభ ౫౭-౫౫ తైతు ౨౩-౪౨ సావ 7-38ల 9-17కు అమృ ౫౯-౩౫ దిన ౩౨-౩౫ రావేసప్త ౨౧ ప త్రయోదశీ తిధిః శ్రీమజ్జగద్గురు విద్యారణ్య స్వామి నారాధనం అనధ్యాయః శ్రీమన్నాగముని తి|| || భు ౨-౨ చం ౧౨ పదు 10-0ల పుదు 3-14ల
5-40	6-42	27	౬		చతు.శు ౨౩-౩౫ ప3-6 జ్యే ౨౨-౧౫ ప 2-34 శుక్ల ౫౫-౫ వణి ౨౩-౩౫ రావ 10-37ల 12-14కు దిన ౩౨-౩౪ చతుర్దశీ తిధిః సావిత్రీ వ్రతం శఠకోప రామానుజ జియ్యర్ తి||న|| శ్రీరంగక్షేత్రే జ్యేష్ఠాభిషేకః సత్యాభినవ తీ||పు|| భు ౨-౧౨ చం ౧౩ పదు 8-16ల పుదు 12-37ల
5-40	6-42	28	౭	ర.కు బు	○పూర్ణి.శ ౨౨-౧౦ ప 2-32 మూల ౨౨-౪౦ ప 2-44 బ్రహ్మ ౫౦-౫౫ బవ ౨౨-౧౦ అమృ ౬-౩౩ సవ [illegible]-7ల 2-44కు రావ 12-13ల 1-48కు దిన ౩౨-౩౪ ఆర్ద్రా ౩ రక్రః ౨౯-౧౧ ఉఫ ౨ కన్యాయాం శత్రుస్థః కుజః ౫౩-౫౫ బుధవక్రారంభః ౪౧-౩౫ రాశ్యాది బుధః ౩-౧-౩౪-౧౬ రవే ౨౩ ఊః తిధిద్వయం అన్వాధానం భౌత్యమన్వాదిః తిరుపాత్రాదిదాం వృషభ పూజాహల ప్రవాహః భు ౨-౨౩ చం ౧౪ ఉదు 7-24 కు.
5-41	6-42	29	౮	పా	బ.పా.ఆది ౧౯-౩౪ ప 1-31 పూషా ౨౧-౫౪ ప 2-27 ఐం ౪౫-౫౨ కౌల ౧౯-౩౪ అమృ ౧౦-౩ రావ 10-14ల 11-48కు దిన ౩౨-౩౪ పాతాభావః రవే ౨౨ ప ద్వితీయా తిధిః యోగకాలః భు ౨-౩౪ చం ౧౫ సాదు 4-58ల.
5-41	6-42	30	౯	శు	విది.సో ౧౬-౪ ప 12-7 ఉషా ౨౦-౧౭ ప 1-48 వైధృ ౪౦-౧౨ గర ౧౬-౪ అమృ ౪-౪౨ సావ 5-38ల 7-10కు పునరప్య ౫౨-౫౬ దిన ౩౨-౩౩ రోహి ౪ వక్రీ శుక్రః ౧౯-౨ సత్యపూర్ణ తీ|| పు భు ౨-౪౪ చం ౧౬ పదు 12-37ల పుదు 3-14ల.
5-41	6-42	1	౧౦	ర	తది.మం ౧౧-౫౩ ప 10-26 శ్రవ ౧౭-౫౭ ప 12-52 విష్క ౩౪-౦ భద్ర ౧౧-౫౩ సావ 4-41ల 6-13కు అమృ ౫౦-౨౦ దిన ౩౨-౩౩ ఆర్ద్రా ౪ రక్రః ౫౯-౦ తావేపంచ కేక్రాం ౧౮ ఊః భౌమ ౪ రీ రఘువర్య తీ||పు|| భు ౨-౫౫ చం ౧౭ పదు 8-17ల రాదు 11-6ల.

[illegible]	వృ	వే.	మి
బు. శు	ర		
రా	శు.౨శ|| మిధునే రవిః ౪ సోవృషే వక్రీశుక్రః ౯ఆ కర్కాటకే బుధః ౧౫.శకన్యాయాం కుజః ౨౭ శుమిధునే వక్రీబుధః		
కు.గు.శ			కే

5-41	6-42	జూన్ 1980 సం.	2	౧౧		చవి.బు ౭-౭ ప 8-32 ధని ౧౫-౭ ప 11-44 ప్రీతి ౨౭-౨౫ బాలు ౭-౭ సౌవ 6-33ల 8-4కు అమృ ౫౪-౫౦ దిన ౩౨-౩౩ రావేపంచ క్రేం ౧౬ ప భు ౩-౫ చం ౧౮ పదు 11-46ల.
5-42	6-42		3	౧౨	ష. బు	పంచ.గు ౧-౫౪ ఉ 6-28 పుష్య ౫౪-౩౫ షష్ఠి తె 4-18 శత ౧౧-౫౦ ప 10-26 ఆయు ౨౦-౩౦ తైతు ౧-౫౪ సౌవ 4-27ల 5-57కు అమృ ౪౯-౩౦ దిన ౩౨-౩౨ పడశీతిముఖం ౨౨-౫౪ పశ్చాదస్తమితో బుధః ౫౦-౧౭ భు ౩-౧౬ చం ౧౯ పదు 10-1ల పుష్య 3-14ల.
5-42	6-43		4	౧౩	బు	సప్త.శు ౫౦-౫౭ రా 2-5 పూభా ౮-౨౩ ప 9-3 సౌభా ౧౩-౨౫ విష్టి ౨౩-౪౫ సౌవ 6-4ల 7-34కు అమృ ౫౩-౩౦ దిన ౩౨-౩౧ పున ౩ మిధునే వక్రీ బుధః ౫౫-౫౦ భు ౩-౨౬ చం ౨౦ పదు 8-18ల పుదు 12-39ల.
5-42	6-43		5	౧౪	ర కు	అష్ట.శ ౪౫-౧౭ రా 11-49 ఉభా ౪-౪౫ ఉ 7-36 శోభ ౬-౧౫ అతి ౫౨-౫౦ బాలు ౧౮-౭ సౌవ 6-52ల 8-22కు అమృ ౫౫-౩౦ దిన ౩౨-౩౧ పున ౧ ర్కః ౨౮-౪౭ ఉఫ ౩ కుజః ౮-౦ కువే శవే ౪ ఊ శైవనక్తం త్రిలోచన పూజా భు ౩-౩౭ చం ౨౧ ఉదు 7-25కు.
5-43	6-43		6	౧౫	గు.శు	నవ.ఆ ౩౯-౪౦ రా 9-35 రేవ ౧-౪ ఉ 6-9 అశ్వి ౫౬-౨౫ తె 4-43 సుక ౫౦-౫౫ తైతు ౧౨-౨౭ అమృ ౪౦-౩౩ రావ 12-57ల 2-27కు దిన ౩౨-౩౦ పూఫ ౧ గురుః ౧౯-౪౦ శుక్ర వక్రత్యాగః ౫౨-౫౦ రాశ్యాది శుక్రః ౧-౨౨-౨౮-౨౦ కువే శవే ౧ ప భు ౩-౪౭ చం ౨౨ సౌదు 4-59ల.
5-43	6-43		7	౧౬		దశ.సోమ ౩౪-౧౮ సా 7-26 భర ౫౪-౧౦ రా 3-23 ధృతి ౪౪-౫౮ వణి ౬-౫౮ పవ 1-47ల 3-18కు అమృ ౪౨-౫౦ దిన ౩౨-౨౯ భు ౩-౫౮ చం ౨౩ పదు 12-38ల పుదు 3-15ల.
5-43	6-43		8	౧౭	ర	ఏకా.మంగ ౨౯-౧౩ సా 5-24 కృత్తి ౫౦-౧౫ రా 2-13 శూల ౩౮-౧౭ బవ ౧-౪౫ పవ 2-49ల 4-20కు అమృ ౪౫-౩౩ దిన ౩౨-౨౯ పున ౨ ర్కః ౫౮-౩౦ మత్రయ ౧౧ శీ భు ౪-౮ చం ౨౪ పదు 8-18ల రాదు 11-7ల.
5-44	6-43		9	౧౮		ద్వాద.బు ౨౪-౩౭ ప 3-35 రోహి ౪౮-౫౨ రా 1-17 గండ ౩౨-౨ తైతు ౨౪-౩౭ సౌవ 5-36ల 7-8కు అమృ ౪౧-౧౦ దిన ౩౨-౨౭ ద్వాదశీ తిథిః కూర్మజయన్తి భు ౪-౧౯ చం ౨౫ పదు 11-47ల.
5-44	6-43		10	౧౯	పా.బు	త్రయో.గు ౨౦-౫౦ ప 2-4 మృగ ౪౭-౨౨ రా 12-41 వృద్ధి ౨౬-౩౦ వణి ౨౦-౫౦ ఉప 6-45ల 8-19కు అమృ ౨౫-౫౫ దిన ౩౨-౨౭ పితా భావః పున ౨ వక్రీ బుధః ౪౪-౨౨ తిథిద్వయం శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః అనధ్యాయః భు ౪-౩౦ చం ౨౬ పదు 10-3ల పుదు 3-15ల.
5-44	6-43		11	౨౦	కు	చతు.శు ౧౭-౫౭ ప 12-55 ఆర్ద్రా ౪౬-౫౫ రా 12-30 ధ్రువ ౨౧-౪౩ శకు ౧౭-౫౭ పవ 9-2ల 10-37కు అమృ ౨౨-౭ దిన ౩౨-౨౬ ఉఫ ౪ కుజః ౧౧-౧౨ రక్రాం ౪౭ ఊ అమా తిథిః సర్వేషాం ౩౦ స్య భు ౪-౪౦ చం ౨౭ పదు 8-19ల పుదు 12-39ల.
5-45	6-43		12	౨౧	ర	● అమా.శ ౧౬-౧౭ ప 12-16 పున ౪౭-౪౨ రా 12-50 వ్యాఘా ౧౭-౫౨ నాగ ౧౬-౧౭ పవ 12-40ల 2-17కు అమృ ౪౧-౩౭ దిన ౩౨-౨౫ పున ౩ ర్కః ౨౮-౫ రక్రాం ౪౮ ప అన్వాధానం పిండపితృ యజ్ఞః భు ౪-౫౧ చం ౨౮ ఉదు 7-27కు.

(చాంద్రః) శకః 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర నిజజ్యేష్ఠ మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంత కాలములు–గంటలు-నిమిషములు (విజయవాడకు)

ఇ॥ తే (జూన్ 1980)	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష
13	5.42	7.53	10. 5	12.11	2.16	4.25	6.38	8.45	10.37	12.16	1.52	3.36
14	5.38	7.49	10. 1	12. 7	2.12	4.21	6.33	8.41	10.33	12.12	1.48	3.33
	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష
15	7.46	9.57	12. 3	2. 8	4.17	6.30	8.37	10.29	12. 8	1.44	3.29	5.30
16	7.42	9.53	11.59	2. 4	4.13	6.26	8.33	10.25	12. 4	1.40	3.25	5.26
17	7.38	9.49	11.55	2. 0	4. 9	6.22	8.29	10.21	12. 0	1.36	3.21	5.21
18	7.34	9.45	11.51	1.56	4. 5	6.18	8.25	10.17	11.56	1.32	3.17	5.17
19	7.30	9.41	11.47	1.52	4. 1	6.14	8.21	10.13	11.52	1.28	3.13	5.13
20	7.26	9.37	11.43	1.48	3.57	6.10	8.17	10. 9	11.48	1.24	3. 9	5. 9
21	7.22	9.33	11.39	1.44	3.53	6. 6	8.13	10. 5	11.44	1.20	3. 5	5. 6
22	7.18	9.29	11.35	1.40	3.49	6. 2	8. 9	10. 1	11.40	1.16	3. 1	5. 2
23	7.14	9.25	11.31	1.36	3.44	5.58	8. 5	9.57	11.36	1.12	2.57	4.58
24	7.10	9.21	11.27	1.32	3.41	5.54	8. 1	9.53	11.32	1. 8	2.53	4.54
25	7. 6	9.18	11.24	1.28	3.37	5.50	7.57	9.49	11.28	1. 4	2.49	4.50
26	7. 2	9.14	11.20	1.24	3.33	5.46	7.53	9.45	11.24	1. 0	2.45	4.46
27	6.58	9.10	11.16	1.20	3.29	5.43	7.49	9.41	11.20	12.56	2.41	4.42

ఇ॥ తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష
28	6.54	9. 6	11.12	1.16	3.25	5.39	7.45	9.37	11.16	12.52	2.37	4.38
29	6.50	9. 2	11. 8	1.12	3.21	5.35	7.41	9.33	11.12	12.49	2.33	4.34
30	6.46	8.58	11. 4	1. 8	3.18	5.31	7.38	9.29	11. 8	12.45	2.29	4.30
1 (జూలై 1980)	6.42	8.54	11. 0	1. 4	3.14	5.27	7.34	9.25	11. 4	12.41	2.26	4.26
2	6.38	8.50	10.56	1. 1	3.10	5.23	7.30	9.21	11. 0	12.37	2.22	4.22
3	6.35	8.46	10.52	12.57	3. 6	5.19	7.26	9.18	10.56	12.33	2.18	4.18
4	6.31	8.42	10.48	12.53	3. 2	5.15	7.22	9.14	10.53	12.29	2.14	4.14
5	6.27	8.38	10.44	12.49	2.58	5.11	7.18	9.10	10.49	12.25	2.10	4.10
6	6.23	8.34	10.41	12.45	2.54	5. 7	7.14	9. 6	10.45	12.21	2. 6	4. 7
7	6.19	8.31	10.37	12.41	2.50	5. 3	7.10	9. 2	10.41	12.18	2. 2	4. 3
8	6.15	8.27	10.33	12.37	2.46	5. 0	7. 6	8.58	10.37	12.14	1.59	3.59
9	6.11	8.23	10.29	12.33	2.42	4.56	7. 3	8.54	10.33	12.10	1.55	3.55
10	6. 7	8.19	10.25	12.29	2.39	4.52	6.59	8.50	10.29	12. 6	1.51	3.51
11	6. 3	8.15	10.21	12.26	2.35	4.48	6.55	8.46	10.25	12. 2	1.46	3.47
12	6. 0	8.11	10.17	12.22	2.31	4.44	6.51	8.43	10.21	11.58	1.43	3.43

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇం.తే.	ఆం.తే.	గ్రహ	
5-45	6-42	13	౨౨	శు	శు.పా.ఆ. ౧౬-౦ ప 12-9 పుష్య ౪౯-౫౮ రా 1-44 హర్ష ౧౫-౦౦ బ వ ౧౬-౦ ప ప 9-9 ల 10-49 కు అవ్వు 33-౨౨ దిన 3౨-౨౪ మృగ ౧ బుజా శ్శుక్రః ౪౧-౧ రాక్రాం కేవేపంచ౫౦ ఊ యాగకాలః పుష్యార్క యోగః చంద్రదర్శన ముత్తరశృంగం సమార్ఘ్యః భు ౫-౧ చం ౨౯ సాదు 5-1 ల
5-45	6-42	14	౨3		విది.సో. ౧౮-౦౦ ప 12-37 ఆశ్రే ౫3-౪౦ రా 3-13 వజ్ర ౧3-3౮ కౌలు ౧౮-౭౦ ప వ 3-19 ల 5-1 కు అవ్వు ౪౯-౨౫ దిన 3౨-౨3 రాక్రాం కేవేపంచ ౫౪ ప జగన్నాథ స్వామినా రథోత్సవః ఏ రవార్దనంచి తి॥ న॥ భు ౫-౧౨ చం౧ రంజాన్ దు 12-40 ల పుదు 3-16 ల
5-45	6-42	15	౨౪	ర	తది.మం. ౧౯-౫3 ప 1-42 మఘ ౫౭-౪౮ తె 5-16 సిద్ధి ౧3-౭౫ గ ౧౯-౫3 సా వ 4-14 ల 5-58 కు అవ్వు ౫౨-౧౮ దిన 3౨-౨౨ పున ౪ కర్కటకే మిత్రస్థో ౭ ర్కః ౫౮-౪3 చతుర్థీ తిథిః మధ్యాహ్నవ్యాప్తః కర్కటక సంక్రమణ పుణ్యకాలస్సమార్ఘ్యః భు ౫-౨౨ భు ౫-30 చం ౨ పదు 8-20 ల రాదు 11-7 ల
5-46	6-42	16	౨౫	బు	చవి.బుధ. ౨3-౫౪ ప. 3-20 పూఫ౬౦-౦ 24-0 వ్యతీ ౧3-౫౪ భద్ర ౨3-౫౪ పవ 2-6 ల 3-52 కు అవ్వు ౪౮-౨౦ దిన 3౨-౨౦ పు ౧ వక్రీ బుధః ౧౯-౪౫ శూన్యాతిథిః భు ౦-౧ చం 3 పదు 11-48 ల.
5-46	6-42	17	౨౬	కు	పంచ.గు. ౨౯-౮ సా 5-25 పూఫ ౫-౨ ఉ 7-47 వరి౧౫-3౫ జాలు ౨౯-౮ పవ 3-50 ల 5-38 కు అవ్వు ౫౨-3 దిన 3౨-౨౦ హస్త ౧ కుజః ౫-౧౮ కుక్రాం ౫ ఊ ప శుక్రాం ౫ ఊ స్కంద౫ విభు౦-౧ ౨ చం ౪ పదు 10-4 ల పుదు 3-16 ల
5-46	6-42	18	౨౮		షష్టి.శు. 3౫-౦ సా 7-46 ఉఫ ౧౨-౦3 ప 10-39 పరి ౧౮-౪౮ కౌలు ౨-3 తా వ 8-6 ల 9-54 కు అవ్వుతా భావః దిన 3౨-౧౯ కుక్రాం ౧౨ ఊ శక్రాం ౦3 ప కుమార ౬ ష్ఠీ ఉభయప్రదోషః భు ౦-౨3 చం ౫ పదు 8-21 ల పద 12-40 ల
5-47	6-42	19	౨౭	ర	సప్త.శ. ౪౧-౦ రా 10-11 హస్త ౧౯-౪౦ ప 1-39 శివ ౨౦-౧౨ గర ౭-౫౭ అవ్వు ౨-౪౮ రావ 10-37 ల 12-25 కు దిన 3౨-౧౭ పుష్య ౧ ర్కః ౨౮-౧౨ కుక్రాం ౨౦ ప వివస్వత్సప్తమీ భు ౦-33 చం ౬ ఉదు 7-29 కు
5-47	6-42	20	౨౯	బు	అష్ట.ఆ. ౪౬-3౮ రా 12-26 చిత్రా ౨౬-౫౫ సా 4-33 సిద్ధ ౨౨-30 విష్టి ౧3-౫౦ అవ్వు ౯-౦ రావ 10-45 ల 12-31 కు దిన 3౨-౧౬ ప్రాగుదితో బుధః ౪-౫3 మహిషాసుర మర్దనీదేవీ పూజా భు ౦-౪3 చం ౮ సాదు 4-59 ల
5-47	6-42	జ్యే 21	30		నవ.సో. ౫౧-౦౮ రా 2-18 స్వాతి 33-౨౫ సా 7-9 సాధ్య ౨౪-౦౦ బాలు ౧౭-౫౮ అవ్వు ౯-౨ రావ 1-15 ల 2-59 కు దిన 3౨-౧౫ కేవేపప్త 33 ఊ ఇంద్రీ దేవీ పూజా సత్యాధిరాజ తీ॥ పు॥ భు ౦-౫౪ చం ౭ పదు 12-40 ల పుదు 3-15 ల
5-48	6-41	22	30	ర కు బు శు	దశ.మం. ౫౪-3౨ రా 3-37 విశా 3౭-3౮ రా 9-15 శుభ ౨౪-౫౫ తైతు ౨౨-౫3 అవ్వు ౧౪-౪౨ రా వ 1-29 ల 3-11 కు దిన 3౨-౧౪ సింహేఽయనం ౪౧-౨ పుష్య ౨ ర్కః ౫౬-౪౦ హస్త ౨ కుజః ౫౧-3౮ బుధ వక్రత్యాగః ౫౪-౨౪ రాశ్యాది బుధః ౨-౨౧-3౪-౨౮ మృగ ౨ శుక్రః 3౨-౪౨ రావేపప్త 3౭ ఊ కేవే పప్త 3౯ ప చాక్షుషమన్వాదిః మహాలక్ష్మీ వ్రతారంభః శాకవ్రతారంభః మధ్యాహ్నవ్యాప్తో హరిదపుణ్యకాలః భు ౧-౫ చం౯ పదు 8-21 ల రా దు 11-8 ల సౌరపక్షస్య
5-48	6-41	23	౧		ఏకా.బు. ౫౬-౧౦ తె 4-16 అనూ ౪౨-౧౫ రా 10-42 శుక్ల ౨౪-౨౮ వణి ౨౫-౨౨ అవ్వు ౧౪-౪౨ తె వ 4-30 ల దిన 3౨-౧3 రవే ౪౨ ఊ రావేపప్త ౪3 ప మతత్రయ ౧౧ శీ శయన [తొలి] ౧౧శీ గోపద్మవ్రతారంభః భు ౧-౧౫ చం ౧౦ పదు 11-49 ల
5-48	6-41	24	౨	పా గు	ద్వాద.గు. ౫౬-౫౭ తె 4-14 జ్యేష్ఠ ౪౪-౨౧ రా 11-32 బ్రహ్మ ౨౨-౪౦ బవ ౨౬-౮ శేవ 6-9 కు అవ్వు ౨౧-3౪ దిన 3౨-౧౧ వైధ్రుత త్యాగం 5-1 ల పూఫ ౨ గురుః ౫౧-౪3 రవేర౫ ప ద్వాదశీ హరివాసరః ౧౧-౭౦ వాసుదేవ ౧౨ శ్రీ ప్రపాపన మహోత్సవః చాతుర్మాస్య వ్రతారంభః ప్రదోషః భు ౧-౨౬ చం ౧౧ పదు 10-5 ల పుదు 3-15 ల
5-48	6-40	25	3	సా	త్రయో.శు. ౫౪-౨౫ రా 3-34 మూల ౪౪-౪3 రా 11-41 ఐం ౯-30 కౌలు ౨౫-౧౫ ఉ వ 7-35 ల 9-12 కు అవ్వు ౨౭-3౮ రా వ 10-4 ల 11-41 కు దిన 3౨-౧౦ వై॥ పా రా 3-58 కు భు ౧-3౬ చం ౧౨ పదు 8-22 ల పుదు 12-40 ల త్యా 0-51
5-49	6-40	26	౪	ర	చతు.శ. ౫౧-౮ రా 2-16 పూషా ౪3-౨౮ రా 11-12 వైధృ ౧౫-౨౮ గర ౨౨-౪౫ పవ 9-6 ల 10-40 కు అవ్వు 3౭-౪౨ దిన 3౨-౭ పుష్య 3 ర్కః ౨౬-౫ శివపవిత్రార్చనం భు ౧-౪౮ చం ౧3 ఉదు 7-30 కు
5-49	6-40	27	౫	శ	◯పూర్ణి.ఆ. ౪౬-౨౮ రా 12-24 ఉషా ౪౧-౦ రా 10-13 విష్కం ౯-౨౫ విష్టి ౭౭-౪౭ ఉ వ 6-53 ల 8-25 కు అవ్వు ౨౫-౪౦ రా వ 1-59 ల 3-29 కు దిన 3౨-౮ ఉఫ ౨ కన్యాయాం శనిః ౯-౨౨ అన్వాధానం మహాషాఢీ వ్యాస [గురు] పూజా శివశయనం కోకిలావ్రతం అన్నపానాదిదానం నవోపనీతానాం తైత్తిరీయాణాం వాజసనేయినాం చోపాకర్మ శ్రీ పుండరీకాక్షస్వా ఆళ్వందార్ తి॥ న॥ భు ౧-౫౭ చం ౧౪ సాదు 4-58 ల
5-49	6-40	28	౬	కు.బు శు	బ.పా.సో. ౪౦-౫3 రా 10-10 శ్రవ 3౮-౨౮ రా 8-48 ప్రీతి ౨-౪౮ ఆయు ౫౨-౪౦ బాల ౧3-౪౦ అవ్వు ౧3-౦ రావ 12-31 ల 2-0 కు దిన 3౨-౫ హస్త 3 కుజః 30-౨౦ పున ౨ బుజార్బుధః 33-౫౭ మృగ 3 మిథునే శుక్రః ౨౭-౨౦ రావేపంచ కేక్రాం 3౮ ఊ యాగకాలః నవోపనీతానాం బహ్వృచానా ముపాకర్మ అన్నప్రాశనాదీనాం సింహః ప గం 8-40 భు ౨-౭ చం ౧౫ పదు 12-40 ల పుదు 3-14 ల.
5-50	6-39	29	౮	ర	విది.మం 3౪-3౨ సా 7-39 ధని 33-౧౦ సా 7-6 సౌభా ౪౮-30 తైతు ౮-౫౨ అవ్వు ౯-౦ రావ 1-44 ల 3-12 కు దిన 3౨-౪ పుష్య ౪ ర్కః ౫౫-౨3 రావేపంచ కేక్రాం 3౪ ప చాతుర్మాస్య ౨ యా శు ౨-౧౯ చం ౧౬ పదు 8-22 ల రాదు 11-8 ల.
5-50	6-39	30	౭		తది.బు ౨౮-౫౦ సా 4-58 శత ౨౭-౨౮ సా 5-13 శోభ 3౯-౨౦ వణి ౧-౧౨ అవ్వు ౧౧-౫3 రావ 11-6 ల 12-34 కు దిన 3౨-౨ అన్నప్రాశనాదీనాం సింహః ప గం 8-33 భు ౨-౨౯ చం ౧౮ పదు 11-49 ల.
5-50	6-38	31	౯		చవి.గు ౨౧-౦ ప 2-14 పూభా ౨3-3౮ ప 3-17 అతి 30-౫ జాలు ౨౧-౦ అవ్వు ౫-౧3 రావ 12-7 ల 1-35 కు దిన 3౨-౦ కుపే ౨3 ఊ తిథి

మీ	వృ	మే	మి
బు ర [వ]	శు		
రా	శు 3మం. కర్కటకే రవిః౧౫ఆ. కన్యాయాం శనిః బ.౧సో. మిథునే శుక్రః ౯సో. కర్కటకే బుధః		
గు శ			కే
కు			

సూ.ఉ.	సూ.అ.		తేది			
						ద్వయం భు ౨-౪౦ చం ౧౮ పదు 10-6ల పుదు 3-14ల.
5-51	6-38	క్రీ.శ. 1980 సం. రం. ఆగస్టు నె	1	౧౦	బు	పం.ఎ.శు ౧౪-౧౨ ప 11-32 ఉ.భా ౧౮-౫౦ ప 1-23 సుక ౨౨-౫౫ తైతు ౧౪-౧౨ అవ్య ౭-౪౬ రా వ 12-30ల 1-59కు దిన ౩౧-౫౯ పున 3 బుధః ౪౬-౨౩ కువే ౧౯ ప శవే ౧౮ ఊ షష్ఠ్ తిధిః జయ తి॥ పు భు ౨-౫౦ చం ౧౯ పదు 8-23ల పుదు 12-39ల.
5-51	6-38		2	౧౧	ర. శు	షష్ఠి.శ ౭-౪౫ ప 8-57 రేవ ౧౪-౨౭ ప 11-38 ధృతి ౧౫-౫ వణి ౭-౪౫ అవ్య ౮-౫౪ పునరవ్య ౫౩-౪౫ త్యాజ్యాభావః దిన ౩౧-౫౭ ఆశ్రే ౧ రక్షః ౨౪-౨౬ వ్యగ ౪ శుక్రః ౨౬-౪౪ శవే ౧౫ ప భు 3-౧ చం ౨౧ ఉదు 7-32కు.
5-51	6-37		3	౧౨	కు	సప్త.ఆ ౧-౫౦ ఉ 6-35 ఏష్య ౫౪-౪౭ అష్ట తె 4-30 అశ్వ ౧౦-౩౭ ప 10-6 శూల ౭-౪౦ బ వ ౧-౫౦ ఉ వ 6-21ల 7-51కు సా వ 7-11ల 8-42కు అవ్య ౫౬-౫ దిన ౩౧-౫౫ హస్త ౪ కుజః ౪-౪౦ భాను ౭ విా శైవనక్తం ధర్మసావర్ణి మన్వాదిః భు 3-౧౨ చం ౨౧ సాదు 4-56ల.
5-51	6-37		4	౧౩	బు	నవ.సో ౫౨-౧౦ రా 2-43 భర ౭-౨౭ ప 8-50 గండ ౦-౫౦ వృద్ధి ౫౩-౫౦ తైతు ౨౪-౨౩ రా వ 8-21ల 9-53కు అవ్య ౫౯-౨౦ దిన ౩౧-౫౪ పున ౪ కర్కటకే బుధః ౪౨-౨౬ ఇంద్రీ దేవీపూజా భు 3-౨౨ చం ౨౨ పదు 12-39ల పుదు 3-13ల.
5-52	6-36		5	౧౪	పా ర	దశ.మం ౪౮-౩౪ రా 1-18 కృత్తి ౫-౨ ఉ 7-53 ధ్రువ ౪౯-౧౨ వణి ౨౦-౨౦ రా వ 11-29ల 1-3కు అవ్య ౫౫-౪౭ దిన ౩౧-౫౨ వ్యప వ గం 1-0ల రా 10-17కు ఆశ్రే ౨ రక్షః ౫౩-౧౬ భు 3-33 చం ౨౩ పదు 8-23ల రాదు 11-6ల.
5-52	6-36		6	౧౫	శు	ఏకా.బు ౪౬-౨ రా 12-17 రోహి 3-37 ఉ 7-19 వ్యాఘా ౪౪-౩౨ బ వ ౧౭ ౨౦ వ వ 12-52ల 2-27కు అవ్య ౪౧-౨౦ దిన ౩౧-౫౦ ఆర్ద్రా ౧ శుక్రః ౫౪-౨౪ మత్త్రయ ౧౧ శీ భు 3-౪౩ చం ౨౪ పదు 11-48ల.
5-52	6-36		7	౧౬	బు రా	ద్వాద.గురు ౪౪-౩౨ రా 11-41 మృగ 3-౧౩ ఉ 7-9 హర్ష ౪౦-౪౫ కౌలు ౧౫-౧౭ వ వ 3-38ల 5-15కు అవ్య ౩౮-౩౪ దిన ౩౧-౪౯ పుష్య ౧ బుధః ౮-౧౫ ఆశ్రే 3 రాహుః ధని ౧ కేతుః ౫౬-౫౪ భు 3-౫౫ చం ౨౫ పదు 10-6ల పుదు 3-12ల.
5-52	6-35		8	౧౭	కు	త్రయో.శు ౪౪-౧౦ రా 11-32 ఆర్ద్రా 3-౫౦ ఉ 7-24 వజ్ర ౩౭-౫౦ గర ౧౪-౨౦ సా వ 7-45ల 9-24కు అవ్య ౫౯-౨౬ దిన ౩౧-౪౭ చిత్రా ౧ కుజః ౩౨-౩౬ మాసశివరాత్రిః భు ౪-౪ చం ౨౬ పదు 8-24ల పుదు 12-38ల.
5-52	6-34		9	౧౮	ర బు	చతు.శ ౪౪-౫౭ రా 11-51 పున ౫-౩౭ ప 8-7 సిద్ధి ౩౫-౫౩ విష్టి ౧౪-౩౩ సా వ 4-30ల 6-11కు అవ్య ౫౧-౪౫ దిన ౩౧-౪౫ ఆశ్రే 3 రక్షః ౨౧-౫౨ పుష్య ౨ బుధః ౧౬-౫౧ శైవనక్తం ప్రతివాది భయంకర అణ్ణన్ తి॥ ని॥ భు ౪-౧౫ చం ౨౭ ఉదు 7-33కు.
5-53	6-34		10	౧౯	గు	● అమా.ఆ ౪౬-౫౪ రా 12-39 పుష్య ౮-30 ప 9-17 వ్యతీ ౩౪-౪౭ చతు ౧౫-౫౪ రా వ 10-56ల 12-38కు అవ్యతాభావః దిన ౩౧-౪౩ పూష 3 గురుః ౪౦-౧౮ రక్తం రాక్తం కేవేపంచ ౮ ఊ సర్వేషాం ౩౦ స్యా అన్వాధానం పిండపితృ యజ్ఞః వ్యతీ పాతాఖ్యే అలభ్య యోగః పాతార్క యోగః పుష్యార్క యోగః సత్యాధీశ తి॥ పు॥ భు ౪-౨౫ చం ౨౮ సాదు 4-49ల.

(చాంద్ర) శకః 1902 శ్రీ రౌద్రినామ సంవత్సరాషాఢ మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు—గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష
13	5-56	8- 7	10-13	12-18	2-27	4-40	6-47	8-39	10-17	11-54	1-39	3-39
14	5-52	8- 3	10- 9	12-14	2-23	4-36	6-43	8-35	10-13	11-50	1-35	3-36
15	5-48	8- 0	10- 6	12-10	2-19	4-32	6-39	8-31	10-10	11-46	1-31	3-32
	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు
క్రీ.శ. 1980 జూలై 16	7-56	10- 2	12- 6	2-15	4-29	6-35	8-27	10- 6	11-43	1-27	3-28	5-40
17	7-52	9-58	12- 2	2-11	4-25	6-32	8-23	10- 2	11-39	1-24	3-24	5-36
18	7-48	9-54	11-58	2- 8	4-21	6-28	8-19	9-58	11-35	1-20	3-20	5-32
19	7-44	9-50	11-54	2- 4	4-17	6-24	8-15	9-54	11-31	1-16	3-16	5-28
20	7-40	9-46	11-50	2- 0	4-13	6-20	8-12	9-50	11-27	1-12	3-12	5-24
21	7-36	9-42	11-47	1-56	4- 9	6-16	8- 8	9-47	11-23	1- 8	3- 8	5-20
22	7-32	9-38	11-43	1-52	4- 5	6-12	8- 4	9-43	11-19	1- 4	3- 5	5-17
23	7-29	9-34	11-39	1-48	4- 1	6- 8	8- 0	9-39	11-15	1- 0	3- 1	5-13
24	7-25	9-31	11-35	1-44	3-57	6- 4	7-56	9-35	11-11	12-56	2-57	5- 9
25	7-21	9-27	11-31	1-40	3-54	6- 0	7-52	9-31	11- 8	12-52	2-53	5- 5
26	7-17	9-23	11-27	1-36	3-50	5-57	7-48	9-27	11- 4	12-48	2-49	5- 1

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు
27	7-13	9-19	11-23	1-33	3-46	5-53	7-44	9-23	11- 0	12-45	2-45	4-57
28	7- 9	9-15	11-19	1-29	3-42	5-49	7-40	9-19	10-56	12-41	2-41	4-53
29	7- 5	9-11	11-16	1-25	3-38	5-45	7-36	9-15	10-52	12-37	2-37	4-49
30	7- 1	9- 7	11-12	1-21	3-34	5-41	7-33	9-11	10-48	12-33	2-33	4-44
31	6-57	9- 3	11- 8	1-17	3-30	5-37	7-29	9- 8	10-44	12-29	2-29	4-41
క్రీ.శ. 1980 ఆగస్టు 1	6-53	8-59	11- 4	1-13	3-26	5-33	7-25	9- 4	10-40	12-25	2-25	4-37
2	6-49	8-55	11- 0	1- 9	3-22	5-29	7-21	9- 0	10-36	12-21	2-21	4-34
3	6-45	8-51	10-56	1- 5	3-18	5-25	7-16	8-56	10-32	12-17	2-18	4-30
4	6-41	8-47	10-52	1- 1	3-14	5-21	7-13	8-52	10-28	12-13	2-14	4-26
5	6-38	8-44	10-48	12-57	3-10	5-17	7- 9	8-48	10-24	12- 9	2-10	4-22
6	6-34	8-40	10-44	12-53	3- 6	5-13	7- 5	8-44	10-20	12- 5	2- 6	4-18
7	6-30	8-36	10-40	12-49	3- 2	5- 9	7- 1	8-40	10-16	12- 1	2- 2	4-14
8	6-26	8-32	10-36	12-45	2-59	5- 5	6-57	8-36	10-12	11-57	1-58	4-10
9	6-22	8-28	10-32	12-41	2-55	5- 1	6-53	8-32	10- 9	11-53	1-54	4- 6
10	6-18	8-24	10-28	12-37	2-51	4-57	6-49	8-28	10- 5	11-49	1-50	4- 2

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇ.తే.	శ.తే.	గ్రహ	శ్రీ రౌద్రినామ సం.రం. శ్రావణమాసః శకః ౧౯౦౨ కల్యబ్దాః ౫౦౮౧ హూణశకః 1980 (చాంద్రః ఇషః శరదృతుః)
5-53	6-33	11	౨౦	బు.శు	శు.పా.సో. ౫౦-౭ రా1-56 ఆశ్రే౧౨-౩౩ ప10-54 పరి ౩౪-౪౦ కింస్తు౧౮-౩౨ అమృ ౮-౧౬ రావ 11-57ల 1-41కు దిన ౩౧-౪౧ పుష్య ౩ బుధః ౧౫-౨౮ ఆర్ద్రా ౨ శుక్రః ౨-౨౫ రక్రాం రాక్రాం కేవేపంచ ౧౩ ప యోగకాలః భు ౪-౩౬ చం ౨౯ పదు 12-39 ల పుదు 3-11 ల
5-53	6-33	12	౨౧	ర.బు	విది.మం. ౫౪-౨౩ రా 3-38 మఘ ౧౭-౪౫ ప 12-59 పరి ౩౫-౨౩ బాలు ౨౨-౧౫ అమృ ౧౧-౧౫ రా వ 9-49 ల 11-35 కు దిన ౩౧-౩౯ ఆశ్రే ౪ ర్కః ౫౦-౧౨ ప్రాగస్తమితో బుధః ౩౭-౫ మంగళగౌరీవ్రతారంభః చంద్రదర్శన ముత్తరశృంగం సవార్ఘః భు ౪-౪౭ చం ౩౦ పదు 8-24 ల రాదు 11-5 ల
5-53	6-33	13	౨౨	కు బు	తది.బు. ౫౯-౪౫ తె5-43పూఫ౨౩-౫౭ ప3-28శివ౩౬-౫౩ తైతు౨౭-౦అమృ౬-౧౮ రావ11-30ల1-17కు దిన ౩౧-౩౭ చిత్తా ౨ కుజః ౫౫-౨౦ పుష్య ౪ బుధః ౫-౪౦ శక్రాం ౨౪ ఊ మధుశ్రవా వ్రతం ఆండాళ్ యతిగిరి వాచ్చియార్ కందాడై తోడప్పర్ తి॥న భు ౪-౫౭ చం ౧ షవ్వాన్ పదు 11-47 ల
5-54	6-32	14	౨౩	బు.శు	చవి.గు. ౬౦-౦ 24-0 ఉఫ౩౦-౫౨ సా6-15 సిద్ధ౩౮-౫౪ వణి౩౨-౨౭ అమృ ౧౦-౪౬ రావ3-41ల5-29కు దిన ౩౧-౩౬ ఆశ్రే ౧ బుధః ౫౧-౩౨ ఆర్ద్రా ౩ శుక్రః ౫౬-౪౦ శక్రాం ౩౧ ప నాగ ౪ ర్థీ దూర్వా గణపతి వ్రతం వివాహాదీనాం మేషః రా గం 11-4 భు ౫-౮ చం ౨ పదు 10-5 ల పుదు 3-9 ల
5-54	6-31	15	౨౪		చవి.శు. ౫-౨౫ ప 8-4 హస్త ౩౮-౨౩ రా 9-15 సాధ్య ౪౧-౨౦ భద్ర ౫-౨౫ అమృ ౨౧-౩౦ త్యాజ్యాభావః దిన ౩౧-౩౪ కుక్రాం ౩౮ ఊ నవోపనీత సామగోపాకర్మ బదరీనారాయణ ప్పెరువాళ్ళు తి॥ న॥ భు ౫-౧౮ చం౩ పదు 8-25 ల పుదు 12-38 ల
5-54	6-31	16	౨౫	ర.బు	పంచ.శ. ౧౧-౩౫ ప 10-32 చిత్రా ౪౫-౫౩ రా 12-15 శుభ ౪౩-౪౭ బాలు ౧౧.౩౫ ఉవ 6-15 ల 8-3 కు అమృ ౨౭-౫౩ దిన ౩౧-౩౨ మఘా ౧ సింహే స్పష్టే త్రే ౭ ర్కః ౧౮-౧౬ ఆశ్రే ౨ బుధః ౩౪-౧౩ కుక్రాం ౪౬ ప నాగ ౫ మీ ప్రవేశాత్పూర్వత స్సింహసంక్రమణ పుణ్యకాలః కృతయుగాన్త స్సవార్ఘః వివాహాదీనాం మిథునం రా గం 3-14 భు ౫-౨౯ భు ౫-౩౦ చం ౪ ఉదు 7-34 కు త్యా 0-50
5-54	6-30	17	౨౬		షష్ఠీ.ఆ. ౧౭-౩౫ ప 12.56 స్వాతి ౫౩-౦ రా 3-6 శుక్ల ౪౫-౫౭ తైతు ౧౭-౩౫ ఉవ 6-31 ల 8-18 కు అమృ ౨౮-౨౫ దిన ౩౧-౩౦ కేవేసప్త ౫౩ ఊ సప్తమీతిథిః సూర్యపూజా గర్భాధానాదీనాం మేషో మతాం రా గం 10-53 వివాహాదీనాం మిథునం రా గం 2-37 భు ౦-౮ చం ౫ సాదు 4.50 ల
5-54	6-29	18	౨౭	పా.బు శు	సప్త.సో. ౨౨-౫౫ ప 3-4 విశా ౫౯-౧౦ తె 5-34 బ్రహ్మ ౪౭-౨౫వణి౨౨-౫౫వవ9-16ల 11-2కు అమృ ౩౪-౫౪దిన౩౧-౨౮ వైధ్ర ప 2-41ల రా9 49కు ఆశ్రే౩బుధః౧౪-౫౭ఆర్ద్రా౪శుక్రః౪౦-౪౫రావేసప్త౫౯ఊకేవేసప్త౬౦పశ్చాన్నాతిథిఃఉభయా సధ్యాయః సత్యవర తీ॥పు భు౦-౧౮ చం౬పదు12-37ల పుదు3-8ల
5-54	6-29	19	౨౮	ర.కు బు	అష్ట.మం. ౨౭-౫ సా 4-44 అనూ ౬౦-౦ 24-౧ ఐం ౪౭-౫౦ బవ ౨౭-౫ పవ 9-54 ల 11-38 కు అమృ ౩౫-౫౫ దిన ౩౧-౨౬ మఘా౨ ర్కః ౪౬-౧౦ చిత్తా౩ తులాయాం సమస్తః కుజః ౧౩-౫ ఆశ్రే ౪ బుధః ౫౪-౩౫ రావేసప్త కౌమారీదేవీపూజా భు ౦-౨౯ చం ౭ పదు 8-24 ల రాదు 11-3 ల
5-55	6-28	20	౨౯		నవ.బు. ౨౯-౩౭ సా 5-46 అనూ ౪-౦ ఉ 7-31 వైధృ ౪౬-౫౭ కౌలు ౨౯-౩౭ పవ 1-24 ల 3-5 కు అమృ ౪౩-౫౮ దిన ౩౧-౨౪ రావేసప్త ౪ ప నవవధూ ప్రవేశాదీనాం మిథునం రా గం2-58భు౦-౩౯చం౮పదు11-45ల [౩౩-౫౦దధివ్రతారంభః వేదవ్రతారంభః భు౦-౪౯చం౯పదు10-5ల పుదు3-7ల]
5-55	6-28	21	30	బు	దశ.గు. ౩౦-౨౫ సా 6-5 జ్యే ౭-౧౦ ప 8-47 విష్క ౪౪-౩౭ తైతు ౦-౨ సావ 4-58 ల 6-36 కు అమృ౫౨-౧౦దిన౩౧-౨౨ మఘా ౧ సింహే మిత్రస్థోబుధః
5-55	6-27	22	3౧	ర.శు	ఏకా.శు. ౨౯-౧౭ సా5-38 మూల౮-౩౦ ప 9-19 ప్రీతి ౪౦-౫౦ విష్టి ౨౯-౧౭ ఉవ 7-41 ల 9-19 కు సావ 6-50 ల 8-25 కు అమృ ౫౬-౪ దిన ౩౧-౨౦ కన్యాయనం ౫౮-౧౦ పున ౧ శుక్రః౧౬-౪౮ మత్తత్రయః౧౧శి వరలక్ష్మీవ్రతం ప్రవేశాత్పరదినే షడశీతి పుణ్యకాలః భు౦-౫౯ చం౧౦ పదు8-25లపుదు12-35ల
5-55	6-26	23	౧	ర.బు	ద్వాద.శ. ౨౬-౨౦సా4-27పూషా౭-౫౭వ9-6ఆయు౩౫-౩౦ బాలు౨౬-౨౦ సావ 4-47ల 6-19కు అమృ ౫౦-౧౫ దిన ౩౧-౧౮ మఘా ౩ర్కః ౧౩-౪౫ మఘా ౨ బుధః ౧౩-౩౦శ ని ౧౩శి ప్రదోషః దామోదర ౧౨శి విష్ణుపవిత్రారోపణండోలారోహణాదీనాం వృశ్చికః పగం 12.20 భు ౧-౯ చం౧౧ ఉదు7-34కు సౌరశరదృతు ప్రారంభః ఇషమాసారంభః
5-55	6-26	24	౨	అ.కు బు	త్రయో.ఆ. ౨౧-౩౭ ప 2.34 ఉషా ౫-౪౦ ప 8-11 సౌభా ౨౮-౫౦ తైతు ౨౧-౩౭ పవ 11-55 ల 1-25 కు అమృ ౩౭-౨౮ దిన ౩౧-౧౬ అగస్త్యోదయః ౧౭-౦ చిత్తా ౪ కుజః ౨౬-౫౬ మఘా ౩ బుధః ౫౩-౩౨ రవేపంచ ౯ ఊ తిథిద్వయం అనధ్యాయః భు ౧-౨౦ చం ౧౨ సాదు 4-45 ల
5-55	6-25	25	౩	శు	చతు.సో. ౧౫-౨౮ ప12-6 శ్రవ౧-౫౦ ఉ6-39 ధని౫౫-౦ తె4-39 శోభ౨౧-౦వణి౧౫-౨౮ పవ10-19 ల 11-47కు అమృ ౩౩-౦ దిన ౩౧-౧౩ పున ౨ శుక్రః ౪౬-౨౫ రవేపంచ ౨ ప రావేపంచ క్రాం ౧ ఊ ౫౭ప పూర్ణిమా తిథిః అన్వాధానం భు ౧-౩౦ చం ౧౩ పదు 12-35 ల పుదు 3-5 ల
5-56	6-24	26	౪	ర.బు గు	○పూర్ణి.మం. ౮-౧౦ప9-12 శత౫౦-౫౦రా2-16 అతి౧౨-౧౩ బవ౮-౧౦ పవ11-8ల 12-34కు అమృ౩౪-౩౭ ది ౩౧-౧౧మఘా ౪ర్కః ౪౧-౮మఘా ౪బుధః ౩౪-౫౦ పూఫ౪ గురుః౩౪-౩౫ కువే౫౦ ఊ యోగకాలః హయగ్రీవోత్పత్తిః విఖనసజయన్తీ దేవీ పవిత్రార్పణం భు౧-౪౦ చం౧౪ పదు 8-25 ల రాదు 11-1 ల
5-56	6-23	27	౫	గు.శ	బ.పా.బు. ౦-౭ ఉ 5-59 పూభా ౫౧-౩౫ విది రా 2-37 పూభ ౪౪-౩౦ రా 11-44 సుక ౨-౫౩ ధృతి ౫౦-౨౦ కౌలు ౦-౭ పవ 8-0ల 9-26కు అమృ౨౬-౩౭ దిన ౩౧-౯ పశ్చాదస్తమితో గురుః౩౯-౧౭ ఉఫ౩శనిః ౮-౮ కువే౪౫ప బృహత్తల్ప ద్వియా అశూన్యశయనవ్రతం రాఘవేంద్ర తీ॥ పు॥ భు ౧-౫౦ చం౧౫ పదు11-44ల
5-56	6-23	28	౬	బు	తది.గు. ౪౩-౧౭ రా 11-15 ఉభా ౩౮-౩ రా 9-9 శూల ౪౩-౩౨ వణి ౧౭-౩౦ పవ 8-18 ల 9-44 కు అమృ ౨౭-౨౦ దిన ౩౧-౭ పూఫ ౧ బుధః ౧౭-౩౨ శవే ౩౮ ఊ ప్రదోషాభావః భు ౨-౧ చం ౧౬ పదు 10-4 ల పుదు 3-4 ల
5-56	6-22	29	౭	కు.శు	చవి.శు. ౩౫-౧౨ రా 8-1 రేవ ౩౧-౫౭ సా 6-43 గండ ౩౪-౧౦ బవ ౯-౧౪ ఉవ 7-56 ల 9-22 కు అమృ ౬౬-౩౫ దిన ౩౧-౫ స్వా ౧ కుజః ౩౬-౪౦ పున ౩

దక్షిణాయనం శరదృతువు 13 గం ౩౦ ని

మి	వృ	మే	మీ
శు			
బు.రా ర	శు.౫౪. సింహే రవిః ౮ మం. తులాయాం కుజః		
గు	౧౦గు. సింహే బుధః ౨౭సో కర్కటకే శుక్రః ౧౨శ. కన్యాయాం బుధః		కే
శ.కు			

సూ.అ.	సూ.ఉ.	తేదీ		వారము	
					శు|క్రః ౧౦-33 శవే 3-౨ ప సంకష్ట ౪ ర్థీ భు ౨-౧౭ చం ౧౨ షడు 8-24 ల పుదు 12-33 ల
5-56	6-21	30	౮	పా.ర	పంచ.శ. ౨౭-౫౦ సా 5-4 అశ్వి ౨౬-33 సా 4-33 వృద్ధి ౨౫-౨౨ కౌలు ౧-3౧ అమృ ౧౦-౧౦ ప వ 12-55 ల 2-22 కు రా వ 1-26 ల 2-55 కు దిన 3౧-3 వ్య(ప పగం 1-16 ల సా 6-41 కు పుష్య ౧ రవిః ౮-౧౦ పుష్య ౨ బుధః ౧-౫౨ రవే రా ఊ ౨౭ ప భు ౨-౨౧ చం ౧౮ ఉదు 7-35 కు
5-56	6-21	31	౯	బు	షష్ఠీ.ఆ. ౨౧-౨౫ వ 2-30 భర ౨౨-౫ వ 2-46 ధ్రువ ౧౨-౨౫ వణి ౨౧-౨౫ అమృ ౧౭-౦ రా వ 2-8 ల 3-39 కు దిన 3౧-౧ పుష్య 3 బుధః ౪౮-౧౦ తిథిద్వయం భు ౨-3౧ చం ౧౯ సాదు 4-41 ల
5-56	6-20	1	౧౦	శు	సప్త.సో. ౬-33 వ 12-33 కృత్తి ౧౮-౫3 వ 1-29 వ్యాఘా ౧౦-౧౨ బవ ౧౬-33 అమృ ౧3-౧౨ తె వ 4-59 ల దిన 30-౫౯ పున ౪ కర్కాటకే శుక్ర(తుస్థ శుక్రః 30-౬ అష్టమీతిథిః శైవనక్తం స్మార్త మాధ్వ శ్రీకృష్ణ జయన్తి దూర్వారానీ ఉభయా నధ్యాయః భు ౨-౪౧ చం ౨౦ పదు 12-32 ల వదు 3-1 ల
5-56	6-19	2	౧౧	ర.బు	అష్ట.వం. ౧3-౮ వ 11-11 రోహి ౧౨-౨ వ 12-45 హర్ష 3-౫౮ వజ్ర ౫౫-౫౨ కౌలు ౧3-౮ శేవ 6-33 కు అమృ ౯-౧౮ సావ 6-19 ల 7-54 కు పునర్వసు ౫౪-౪౮ దిన 30-౫౬ పుష్య ౨ రవిః 3౪-౫౫ పుష్య ౪ బుధః 3౬-30 శ్రీ వైష్ణవ శ్రీకృష్ణ జయన్తి దశఫల వ్రతారంభః కౌమారీ దేవీపూజా పెరియవాచ్చాం పిళ్ళె తి॥ న భు ౨-౫౧ చం ౨౧ పదు 8-25 ల రాదు 11-8 ల
5-57	6-18	3	౧౨	కు	నవ.బు. ౧౧-౧౦ వ 10-1 మృగ ౧౬-3౨ వ 12-36 సిద్ధి ౫౬-౧౫ గర ౧౦-౧౦ రా వ 9-9 ల 10-47 కు అమృ ౫౨-౧౫ దిన 30-౫౪ స్వా ౨ కుజః ౪౨-3౫ పరవస్తు పట్టర్భిరాన్ జియ్యర్ తి॥ న భు 3-౨ చం ౨౨ పదు 11-42 ల త్యా 0-49
5-57	6-18	4	౧3	బు.శు	దశ.గు. ౯-౨3 వ 9-42 ఆర్ద్రా ౧౨-౪3 వ 1-2 వ్యతీ ౫3-౫3 భద్ర ౯-౨3 రా వ 1-31 ల 3-11 కు అమృతాభావః దిన 30-౫౨ ఉష ౧ బుధః ౨౬-౫౮ పుష్య ౧ శుక్రః ౪౫-౪౨ భు 3-౧౨ చం ౨3 పదు 10-3 ల పుదు 3-0 ల
5-57	6-17	5	౧౪	శ	ఏకా.శు. ౯-౫౨ వ 9-56 పున ౨౦-౧౦ వ 2-1 వరీ ౫౨-33 బాలు ౯-౫౨ అమృ ౧3-౫౫ రా వ 10-31 ల 12-13 కు దిన 30-౫౦ పశ్చారవ్త మిత శ్యనిః ౨౬-౧౪ మత్రతయ ౧౧ శి భు 3-౨౨ చం ౨౪ పదు 8-24 ల పుదు 12-31 ల
5-57	6-16	6	౧౫	ర.బు	ద్వాద.శ. ౧౧-౫3 వ 10-42 పుష్య ౨3-౫3 వ 3-30 పరి ౫౨-౨ తైతు ౧౧-౫3 అమృ ౬-౫3 తె వ 5-19 ల దిన 30-౪౮ పుష్య 3 రవిః ౧-౮ ఉష ౨ కన్యాయా ముచ్చే బుధః ౧౯-౫౦ రాక్రాం కేవేంచ ౨3 ఊ శని ౧3 శి ప్రదోషః భు 3-33 చం ౨౫ ఉదు 7-35 కు
5-57	6-15	7	౧౬	శు	త్రయో.ఆ. ౧౪-౫౫ వ 11-55 ఆశ్రే ౨౮-3౨ సా 5-24 శివ ౫౨-30 వణి ౧౪-౫౫ శేవ 7-2 కు అమృ ౨౪-౧౮ దిన 30-౪౬ పుష్య ౨ శుక్రః ౫౮-౮ రాక్రాం కేవేపంచ ౨౯ వ శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః భు 3-౪3 చం ౨౬ సాదు 4-36 ల
5-57	6-14	8	౧౭	కు.బు	చతు.సో. ౧౯-౦ వ 1-33 మఘ 3౪-౨౦ సా 7-41 సిద్ధ ౫3-3౫ శకు ౧౯-౦ ఉవ 6-32 ల 8-17 కు అమృ ౨౭-౪౫ తె వ 4-33 ల దిన 30-౪౪ స్వాతీ 3 కుజః ౪౪-౫౫ ఉష 3 బుధః ౧౫-౬ రక్రాం 3౪ ఊ అమా తిథిః భు 3-౫3 చం ౨౭ పదు 12-29 ల పుదు 2-57 ల
5-57	6-14	9	౧౮	ర	● అమా.సం. ౨3-౫3 వ 3-30 పుష్య ౪౦-౪౨ రా 10-16 సాధ్య ౫౫-౧౫ నాగ ౨3-౫3 శేవ 6-19 కు అమృ ౨3-౪ దిన 30-౪౨ పుష్య ౪ రవిః ౨౭-౨ రాక్రాం ౪౧ వ శక్రాం ౪౦ ఊ వాజసనేయా 30 న్య అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః రుద్రసావర్ణి మన్వాదిః కుశగ్రహణం పోలా వ్రతం భు ౪-3 చం ౨౮ పదు 8-23 ల రాదు 10.54 ల

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర శ్రావణమాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు—గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు
11	6-14	8-20	10-24	12-33	2-47	4-53	6-45	8-24	10- 1	11-45	1-46	3-58
12	6-10	8-16	10-20	12-29	2-43	4-49	6-41	8-20	9-56	11-41	1-42	3-54
13	6- 6	8-12	10-16	12-25	2-39	4-45	6-37	8-16	9-52	11-37	1-38	3-50
14	6- 2	8- 8	10-12	12-21	2-35	4-41	6-33	8-12	9-49	11-33	1-34	3-46
15	5-58	8- 4	10- 8	12-17	2-31	4-37	6-29	8- 8	9-45	11-30	1-30	3-42
16	5-54	8- 0	10- 4	12-14	2-27	4-34	6-25	8- 4	9-41	11-26	1-26	3-38
	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క
17	7-56	10- 0	12-10	2-23	4-30	6-21	8- 0	9-37	11-22	1-22	3-34	5-46
18	7-52	9-57	12- 6	2-19	4-26	6-18	7-56	9-33	11-18	1-18	3-30	5-42
19	7-47	9-53	12- 2	2-15	4-22	6-14	7-53	9-29	11-14	1-14	3-26	5-38
20	7-44	9-49	11-58	2-11	4-18	6-10	7-49	9-25	11-10	1-11	3-23	5-34
21	7-40	9-45	11-54	2- 7	4-14	6- 6	7-45	9-21	11- 6	1- 7	3-19	5-30
22	7-37	9-41	11-50	2- 3	4-10	6- 2	7-41	9-17	11- 2	1- 4	3-15	5-26
23	7-33	9-37	11-46	2- 0	4- 6	5-58	7-37	9-13	10-58	12-59	3-11	5-23
24	7-29	9-33	11-42	1-56	4- 2	5-54	7-33	9-10	10-54	12-55	3- 7	5-19
25	7-25	9-29	11-38	1-52	3-58	5-50	7-29	9- 6	10-50	12-51	3- 3	5-15

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క
26	7-20	9-25	11-35	1-48	3-54	5-46	7-25	9- 2	10-47	12-47	2-59	5-11
27	7-17	9-21	11-31	1-44	3-51	5-42	7-21	8-58	10-43	12-43	2-55	5- 7
28	7-13	9-17	11-27	1-40	3-47	5-38	7-17	8-54	10-39	12-39	2-51	5- 3
29	7- 9	9-14	11-23	1-36	3-43	5-35	7-13	8-50	10-35	12-35	2-47	4-59
30	7- 5	9-10	11-19	1-32	3-39	5-31	7- 9	8-46	10-31	12-31	2-43	4-55
31	7- 1	9- 6	11-15	1-28	3-35	5-27	7- 6	8-42	10-27	12-27	2-39	4-51
1	6-57	9- 2	11-11	1-24	3-31	5-23	7- 2	8-38	10-23	12-24	2-36	4-47
2	6-53	8-58	11- 7	1-20	3-27	5-19	6-58	8-34	10-19	12-20	2-32	4-43
3	6-49	8-54	11- 3	1-16	3-23	5-15	6-54	8-30	10-16	12-16	2-28	4-39
4	6-45	8-50	10-59	1-12	3-19	5-11	6-50	8-26	10-11	12-13	2-24	4-35
5	6-42	8-46	10-55	1- 8	3-15	5- 7	6-46	8-22	10- 7	12- 8	2-20	4-31
6	6-38	8-42	10-51	1- 4	3-11	5- 3	6-42	8-18	10- 3	12- 4	2-16	4-27
7	6-34	8-38	10-47	1- 0	3- 7	4-59	6-38	8-14	9-59	12- 0	2-12	4-23
8	6-30	8-34	10-43	12-57	3- 3	4-55	6-34	8-10	9-55	11-56	2- 8	4-19
9	6-26	8-30	10-39	12-53	2-59	4-51	6-30	8- 7	9-51	11-51	2- 4	4-15

సూ.ఉ. | సూ.అ. | ఇం.తే. | తే. | గ్ర. | శ్రీ [illegible] ప్రమాది నామ సం॥ భాద్రపదమాసః శకః [illegible] కల్యబ్దః [illegible] హూణశకః 1980 (చాన్ద్రః ఊర్జమాసః శరదృతుః)

క్రీ. శ. 1980 సం. సెప్టెంబరు నెల

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇం.తే.	తే.	గ్ర.	వివరము
5-57	6-13	10	౧౯	బు	శు.పా.బు ౨౯-౨౫సా-5-43ఉఫ౪౭-౫౩రా1-6శుభ౫౭-౧౮బవ౨౯-౨౫ఉవ6-20ల8-7కు అమృ౨౭-౪౫దిన 30-౪౦ఉఫ౪ బుధః౧౨-౫౭శక్రాం ౪రాప యాగకాలః శైవమౌనవ్రతం భు౪-౧౪చం౨౯ పదు11-40ల
5-57	6-12	11	౨౦	గు శు	విది.గు ౩౫-౨౮ రా 8-8 హస్త ౫౫-౧౮ తె 4-4 శుక్ల ౫౯-౪౦ బాల ౨-౨౭ పవ 10-32ల 12-20కు అమృ ౩౮-౨౫ దిన 30-౩౭ ఉఫ ౧ గురుః ౩-౩౮ పుష్య ౩ శుక్రః ౭-౩౮ కల్కి జయన్తీ చంద్రదర్శన ముత్తర శృంగమత్యర్ఘః భు ౪-౨౪ చం 30 పదు 10-2ల పుదు 2-56ల.
5-57	6-11	12	౨౧	పా ర బు	తది.శు౪౧-౪౩రా10-38చిత్రా౬౦-౦ 24-0బ్రహ్మ౬౦-౦తైతుల-౩౫పవ1-5ల2-53కుఅమృ౪౪-౫౨దిన 30-౩౫వై.ప్రప10-12లసా3-55కుఉఫ౧ర్కః౫౨-౩౫హస్త౧బుధః౧౩-౨౮పశ్చాదుదితోబుధః౧౬-౨౦ తామసమన్వాదిః షోడ శోమావ్రతం హరితాలికా వ్రతం సువర్ణ గౌరీవ్రతం ఉత్తరోపా వ్రతం ప్రదోష భావః భు ౪-౩౪ చం ౧ జిలకాజ్ పదు 8-24ల పుదు 12-28ల.
5-58	6-10	13	౨౨	బు	చవి.శ ౪౭-౫౩రా1-7చిత్రా౨-౫౦ఉ7-6బ్రహ్మ౨-౨వణి౧౪-౪౫ పవ 1-24ల 3-12కు అమృ౪౫-౩౨ దిన 30-33స్వాతి౪కుజః ౪౩-౪౭కుక్రాం౨ ఊసిద్ధివినాయక వర్త శివా వర్తి భు ౪-౪౪ చం ౨ ఉదు 7-35కు.
5-58	6-10	14	౨౩	బు శు	పంచ.ఆ ౫౩-౪౦రా3-26స్వాతి౧౦-౧౫ప10-4ఐం ౪-౨౩బవ౨౦-౪౬సావ 4-18ల6-5కు అమృ౫౨-౩౬ దిన 30-30 హస్త ౨ బుధః ౧౬-౪౨ పుష్య ౪ శుక్రః ౧౪-30 కుక్రాం ౧౦ ప కేవేసప్త ౧౦ ఊ ఋషి ౫ మీ గోదావర్యన్త్య పుష్కర ప్రారంభః భు ౪-౫౪ చం ౩ సాదు 4-13ల.
5-58	6- 9	15	౨౪		షష్ఠీ సో ౫౮-౩౫తె5-24విశా౧౭-౭ప12-49వైధృ౬-౧౭కౌల౨౬-౭సావ5-13ల 6-59కుఅమృ౫౪-30దిన30-౨౮ రావేసప్త౧౭ఊ కేవేసప్త౧౮ పన్యార్య ఉష్ణీ స్కంద దర్శనం బౌద్ధ జయన్తీ భు ౫-౫ చం ౪ పదు 12-27ల పుదు 2-53ల.
5-58	6- 8	16	౨౫	ర బు	సప్త.మం. ౬౦-౦ 24-0అనూ౨౩-౫ప3-12విష్కు౭-33గర30-౨౭రావ9-14ల10-58కు అమృతాభావః దిన30-౨౬ఉఫ౨ కన్యాయాం సమస్తో ౭ర్కః౧౭-౪౫హస్త౩ బుధః౨౨-౫౩రావేసప్త౨౩ప అరుకాభరణ౭మీ ప్రవేశాత్పరతః కన్యాసంక్రమణ పుణ్యకాలస్సూర్యః భు ౫-౧౪ భు ౫-౧౬ చం ౫ పదు 8-23ల రాదు 10-51ల
5-58	6- 7	17	౨౬	శు	సప్త.బు ౬-౨౦ ఉ 6-54 జ్యే ౨౭-౪౩ సా 5-3 ప్రీతి ౭-౪౫ వణి ౨-౨౦ అమృ ౪-౧ రావ 1-26ల 3-6కు దిన 30-౨౪ ఆశ్రే ౧ శుక్రః ౧౯-౧౦ జ్యేష్ఠా ౮ వి మహాలక్ష్మీ వ్రతారంభః ఉభయానద్యాంః భు ౦-౮ చం ౬ పదు 11-37ల.
5-58	6- 6	18	౨౭	కు.బు	అష్ట.గు ౪-౨౫ ఉ7-44 మూల30-౩౮సా6-13ఆయు౬-౪౫ బవ౪-౨౫అమృ౧౩-౫౨ సావ 4-33ల 6-13కు రావ 3-59ల5-37కు దిన 30-౨౧విశా౧కుజః ౩౯-30 హస్త ౪ బుధః ౩-౨౫ నందాదేవీ పూజా కేదారవ్రతం భు ౦-౧౮ చం ౭ పదు 10-1ల పుదు 2-52ల.
5-58	6- 6	19	౨౮	ర	నవ.శు ౪-౫౩ ఉ 7-51 పూషా ౪౧-౪౩ సా 6-39 సౌభా ౪-౧౫ కౌల ౪-౪౩ అమృ ౧౯-30 రావ 2-32ల 4-6కు దిన 30-౧౯ ఉఫ ౩ ర్కః ౪౨-౩౫ భు ౦-౨౯ చం ౮ పదు 8-23ల పుదు 12-26ల త్యా 0-48.
5-58	6- 5	20	౨౯	బు శు	దశ.శ ౩-౦ఉ7-10పిష్యా౫౬-౧౫ఏకాతె5-40ఉషా30-౪౨సా6-17శోభ౦-౧౩అతి౫౪-౨౭గర3-0అమృ ౧౫-౩రావ10-6ల11-38కు దిన30-౧౬ చిత్రా౧బుధః ౪౪-30 ఆశ్రే ౨ శుక్రః ౨౧-౪౮ స్మార్త ౧౦ శ్రీ క్షీరవ్రతారంభః పరివర్తన ౧౦ శ్రీ కటదాన సత్యేష్టకామ తీ॥ పు॥ భు ౦-౩౯ చం ౯ ఉదు 7-35కు.
5-58	6- 4	21	30		ద్వాద.ఆ ౫౩-౪౫రా3-28శ్రవ౨౮-౦సా5-10సుకర్మ౭-౨౮బవ౨౬-30అమృ౩-౧౩రావ8-52ల10-21కుపునరమృ౫౯-౨౭దిన30-౧౪ కువేసప్త రావేపంచ కేక్రాం ౨౮ ఊ స్మార్తానాం ద్వాద శీహరివాసరః ౧౨-౫౩ శ్రీ వైష్ణవ మాధ్వ ౧౦ శ్రీ శక్ర ౧౨ శ్రీ విష్ణు పరివర్తన మహోత్సవః కల్కి ౧౨ శ్రీ వామన జయన్తీ శ్రవణ ౧౨ శ్రీ ప్రదోషః తిరువేంగళముడయాన్ వేదాంత దేశికర్ తీ॥న భు ౦-౪౯ చం ౧౦ సాదు 4-27ల.
5-58	6- 3	22	30	ర	త్రయో.సో ౪౬-౩౮ రా 12-37 ధని ౨౩-30 ప 3-22 ధృతి ౩౯-౦ కౌల ౨౦-౧౨ రావ 9-51ల 11-17కు దిన 30-౧౨ తులాయనం ౫౧-౩౮ కువే సప్త రావేపంచ కేక్రాం ౨౪ ప ప్రవేశాత్పరదినే విషువత్పుణ్యకాలః భు ౧-౦ చం ౧౦ పదు 12-25ల పుదు 2-50ల.
5-59	6- 2	23	౧	ర కు బు.శు.శ	చతు.మం ౩౮-౧౫రా9-17శత౧౭-౩౩ప1-0శూల౨౯-౨౭గర౧౨-౬౫౫అమృ౧-౨౦సావ6-40ల8-5కుపునరమృ౫౨-౫౮ దిన 30-౯ఉఫ ౪ర్కః ౭-౫విశా౨ కుజః ౩౨-౧౫చిత్రా౨బుధః౦-౨౧ఆశ్రే౩శుక్రః౨౨-౩౨ఉఫ ౪ శనిః ౨౭-౨౮ అనంతవ్రతం భు ౧-౧౦ చం ౧౨ పదు8-23లరాదు 10-49ల సౌర ఊర్జమాసప్రారంభః
5-59	6- 2	24	౨	పా	○పూర్ణి.బు ౨౯-౭ సా 5-38 పూభా ౧౦-౪౦ ప 10-15 గండ ౧౯-౧౦ విష్టి ౩-౪౧ సావ 6-39ల 8-3కు అమృ ౫౨-౪౨ దిన 30-౭ వ్యప్రరా 11-33ల తె 4-15కు అన్వాధానం ఉమామహేశ్వర వ్రతం ఉపాంగలలితా గౌరీవ్రతం లోకపాలక పూజా భు ౧-౨౦ చం ౧౩ పదు 11-35ల.
5-59	6- 1	25	౩	బు	బ పా.గు ౧౯-౩౩ప1-48ఉభా౩-౧౩ఉ7-16రేవ౫౨-౨౮తె4-15వృద్ధి౮-30ధ్రువ౪౯-౧౭కౌల౧౯-౩౩సావ5-46ల7-10కుఅమృ౫౧-౨౫ దిన 30-౫ చిత్రా ౩ తులాయాం మిత్రస్థో బుధః౨౦-౧౨రవేర్వే౩ఊ౫ ఉపతిథిద్వయం యాగకాలః మహాలయపక్ష ప్రారంభః అశూన్యశయన వ్రతం భు౧-30చం౧౪పదు9-59లపుదు2-47ల.
5-59	6- 0	26	౪	ర.గు శు	విది.శు ౧౦-౫ప10-1అశ్వి౪౮-30రా1-23వ్యాఘా౪౭-౨౫గ ౧౦-౫అమృ౩౨-౩౮రావ9-51ల11-15కుదిన30-౨హస్త౧ర్కః౩౦-౧౫ఉఫ కన్యాయాం శుక్రస్థో గురుః౨౯-౧౦ఆశ్రే శుక్రః ౨౧-౩౫బృహత్యుమా(ఉండ్రాళ్లతద్ది)వ్రతంబహుళా వ్రతంవిశాలక్షీయాత్రాఅస్మిన్దినేసార తికోటితీర్థసహిత కృష్ణానదీ పుష్కరప్రవేశః భు ౧-౪౧ చం ౧౫ పదు 8-22ల పుదు 12-23ల.
5-59	5-59	27	౫	బు గు	తది.శ ౧-౫ ఉ 6-25 పిష్యా ౫౧-౫౮ చవి రా 3-12 భర ౪౨-౧౦ రా 10-51 హర్ష ౩౭-౪౫ భద్ర ౧-౫ పవ 9-58ల 11-24కు అమృ ౩౧-౨౫ దిన 30-0 చిత్రా ౪ బుధః ౪౪-౧౮ ప్రాగుదితో గురుః ౨౭-౩ కువేపంచ ౪౨ ఊ మహాభరణీ పితృతిథిః భు ౧-౫౧ చం ౧౬ ఉదు7-34కు
5-59	5-58	28	౬	కు	సంచ.ఆ ౪౬-౧౮ రా 12-30 కృత్తి ౩౭-౨ రా 8-48 వజ్ర ౨౯-౨ కౌల ౧౯-౪౨ పవ 9-50ల 11-18కు అమృ ౩౧-౩౩ దిన ౨౯-౫౮

మీ	వృ	మే	మి
శు రా	శు ౭ మం॥ కన్యాయాం రవిః ౨౧గుతులాయాం బుధః ౨౬కన్యాయాం గురుః ౯సో సింహే శుక్రః ౧౦శు వృశ్చికే కుజః		
గు ర			కే
బు శ	కు		

విశా 3 కుజః ౨౨-౧౩ కేవేపంచ ౩౭ ప భు ౨-౧ చం ౧౭ సాదు 4-22ల.

సూర్యోదయం	సూర్యాస్తమయం	1980 సెప్టెంబరు			
5-59	5-58	29	౭	ర.శు	షష్ఠి.సో ౪౧-౧౩రా10-28రోహి33-3౨సా7-24సిద్ధి౨౧-3౫గ౧౩-౪౫వ11-52ల1-22కు అమృ౨౬-౧౮వ12-50ల 2-23కు దిన ౨౯-౫౬ హస్త ౨ర్కః ౫౫-౧౦ మఃఫూ ౧ సింహే శుక్రస్య శుక్రః౧౯-౩౨ చంద్రషష్ఠి వ్యతీపాత మహాలయః ఉభయప్రదోషః భు ౨-౧౧ చం ౧౮ పదు 12-22ల పుదు 2-46ల.
5-59	5-57	30	౮	ష.బు	సప్త.మం ౩౭-౫౭ రా 9-10 మృగ ౩౧-౫౦ సా 6-43 వ్యతీ ౧౫-౩౫ విష్టి ౯-౩౫ అమృ ౧౦-౨౮ రా వ 3-8ల 4-44కు దిన ౨౯-౫౪ షడశీతి ముఖం ౩౫-౪౦ స్వాతీ ౧ బుధః ౧౩-౩౩ భు ౨-౨౨ చం ౧౯ పదు 8-23ల రదు 10-46ల.
6-00	5-56	1	౯		అష్ట.బు ౩౬-౩౫ రా 8-38 ఆర్ద్ర ౩౨-౦ సా 6-48 వరీ ౧౧-౫ బాలు ౭-౧౫ అమృ ౬-౫౪ త్యాజ్యాభావః దిన ౨౯-౫౧ శైవనక్తం సూర్యసావర్ణి మన్వాదిః మధ్యా౮మీ ఆర్ద్రా మిత్యమా మహేశ్వరపూజా మహాలక్ష్మీ వ్రతోద్యాపనం భు ౨-౩౨ చం ౨౦ పదు 11-33ల ౧౩౮౯ ఫసలీ ప్రారంభః
6-00	5-55	2	౧౦	బు.శు	నవ.గు ౩౭-౭ రా 8-51 పున ౩౪-౩ సా 7-37 పరి ౮-౭ తైతి ౬-౫౦ ఉ వ 7-12ల 8-51కు అమృ ౨౭-౫౦ తె 4-6ల 5-48కు దిన ౨౯-౪౭ స్వాతీ ౨ బుధః ౪౯-౨ సుఫూ ౨ శుక్రః ౧౫-౦ ఆహి ౯ మీ పితృతిధిః దుర్గాదేవ్యుత్థాపనం సార్థాష్టఘటికానంతరం హరిశంకర యోగోనామాలభ్య యోగపుణ్యకాలః భు ౨-౪౨ చం ౨౧ పదు 9-57ల పుదు 2-43ల.
6-00	5-55	3	౧౧	ర.కు	దశ.శు ౩౯-౨౫ రా 9-46 పుష్య ౩౭-౪౩ రా 9-6 శివ ౬-౩౫ వణి ౮-౧౫ అమృ ౨౦-౪౫ త్యాజ్యాభావః దినం ౨౯-౪౫ హస్త ౩ ర్కః ౧౮-౧౫ విశా ౪ వృశ్చికే స్వక్షేత్రే కుజః ౯-౩౮ రాక్రాం కేవేపంచ ౩౮ ఊ భు ౬-౫౨ చం ౨౨ పదు 8-23ల పుదు 12-21ల.
6-00	5-54	4	౧౨		ఏకా.శ ౪౩-౮ రా 11-15 ఆశ్రే ౪౨-౫౦ రా 11-8 సిద్ధ ౬-౧౮ బవ ౧౧-౧౭ వవ 10-59ల 12-43కు అమృ ౩౮-౩౦ దిన ౨౯-౪౩ రాక్రాం కేవేపంచ ౪౩ వ మతత్రయ ౧౧ శ్రీ భు ౩-౩ చం ౨౩ ఉదు 7-35కు.
6-00	5-53	5	౧౩	బు.శు	ద్వాద.ఆ ౪౭-౫౬ రా 1-10 మఘ ౪౮-౫౮ రా 1-35 సాధ్య ౬-౫౬ కౌలు ౧౫.౩౨ వవ 12-21ల 2-7కు అమృ ౪౨-౨౦ దిన ౨౯-౪౨ స్వాతీ ౩ బుధః ౩౨-౫౮ మఘా ౩ శుక్రః ౯-౪౨ వంతి మహాలయః ప్రదోషః భు ౩-౧౩ చం ౨౪ సాదు 4-17ల త్యా 0-47.
6-00	5-52	6	౧౪	ర	త్రయో.సో ౫౩-౩౦ రా 3-24 పుఫ ౫౫-౫౦ తె 4-20 శుభ ౮-౨౦ గర ౨౦-౪౩ వవ 10-30ల 12-17కు అమృ ౩౮-౦ దిన ౨౯-౪౦ హస్త ౪ ర్కః ౪౧-౭ శుక్రాం ౫౫ ఊ గజచ్ఛాయా కలియుగాదిః భు ౩-౨౩ చం ౨౫ పదు 12-19ల పుదు 2-42ల
6-00	5-51	7	౧౫	పా కు	చతు.మం ౫౯-౩౩ తె 5-49 ఉఫ ౬౦-౦ 24-0 శుక్ల ౧౦-౧౬ విష్టి ౨౬-౩౦ వ వ 12-24ల 2-12కు అమృ ౪౨-౫౬ దిన ౨౯-౩౮ వైధృ ఉ 6-12ల వ 11-56కు అనూ ౧ కుజః ౫౪-౦ శుక్రాం కృష్ణాంగారక ౧౪ శ్రీ శైవనక్తం మాస శివరాత్రిః శస్త్రహతమహాలయః భు౩-౩౪ చం౨౬ పదు8-22ల రాదు10-42ల.
6-01	5-51	8	౧౬	బు శు	అమా.బు ౬౦-౦ 24-0 ఉఫ ౩-౫ ఉ 7-15 బ్రహ్మ ౧౨-౨౦ చతు ౩౨-౩౭ సా వ 4-41ల 6-29కు అమృ ౫౩-౪౦ దిన ౨౯-౩౬ స్వాతీ ౪ బుధః ౨౦-౩౮ మఘా ౪ శుక్రః ౩-౧౦ ర్కాం ౩ ఊ శుక్రాం ౩ వ సర్వే 30 స్యా అన్వాధానం కుశగ్రహణం మాధవ తీ॥ పు॥ భు ౩-౪౪ చం ౨౭ పదు 11-31ల.
6-01	5-50	9	౧౭	రా	అవా.గు ౫-౪౮ వ 8-20 హస్త ౧౦-౩౫ వ 10-15 ఐం ౧౪-౪౦ నాగ ౫-౪౮ సా వ 7-15ల 9-3కు అమృతాభావః దిన ౨౯-౩౩ ఆశ్రే ౨ రాహుః శ్రవ ౪ కేతుః ౪౪-౩౮ ర్కాం ౧౧ వ పిండపితృయజ్ఞః యోగకాలః భు ౩-౫౪ చం ౨౮ పదు 9-57ల పుదు 2-40ల.

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రినామ సంవత్సర భాద్రపద మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంత కాలములు - గంటలు - నిమిషములు (విజయవాడకు)

1980 సెప్టెంబరు	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క
10	6-22	8-26	10-35	12-49	2-55	4-47	6-26	8- 3	9-47	11-48	2- 0	4-12
11	6-18	8-22	10-31	12-45	2-51	4-43	6-22	7-59	9-44	11-44	1-56	4- 8
12	6-14	8-18	10-27	12-41	2-48	4-39	6-18	7-55	9-40	11-40	1-52	4- 4
13	6-10	8-14	10-24	12-37	2-44	4-35	6-14	7-51	9-36	11-36	1-48	4- 0
14	6- 6	8-10	10-20	12-33	2-40	4-31	6-10	7-47	9-32	11-32	1-44	3-56
15	6- 2	8- 6	10-16	12-29	2-37	4-27	6- 6	7-43	9-28	11-28	1-40	3-52
16	5-58	8- 2	10-12	12-25	2-33	4-23	6- 2	7-39	9-24	11-24	1-36	3-48
	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ
17	7-58	10- 8	12-21	2-28	4-19	5-58	7-35	9-20	11-20	1-32	3-44	5-50
18	7-54	10- 4	12-17	2-24	4-15	5-54	7-31	9-16	11-16	1-28	3-40	5-46
19	7-50	10- 0	12-13	2-20	4-11	5-50	7-27	9-12	11-12	1-24	3-36	5-42
20	7-46	9-56	12- 9	2-16	4- 7	5-46	7-23	9- 8	11- 8	1-20	3-32	5-38
21	7-42	9-52	12- 5	2-12	4- 3	5-42	7-19	9- 4	11- 4	1-16	3-28	5-34
22	7-38	9-48	12- 1	2- 8	3-59	5-38	7-15	9- 0	11- 0	1-12	3-24	5-30
23	7-34	9-44	11-57	2- 4	3-55	5-34	7-11	8-56	10-56	1- 8	3-20	5-26
24	7-30	9-40	11-53	2- 0	3-51	5-30	7- 7	8-52	10-52	1- 4	3-16	5-22

1980 సెప్టెంబరు / అక్టోబరు	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ
25	7-27	9-36	11-49	1-56	3-48	5-26	7- 3	8-48	10-48	1- 0	3-12	5-18
26	7-23	9-32	11-45	1-52	3-44	5-22	6-59	8-44	10-44	12-56	3- 8	5-14
27	7-19	9-28	11-41	1-48	3-40	5-18	6-55	8-40	10-40	12-52	3- 4	5-10
28	7-15	9-24	11-37	1-44	3-36	5-14	6-51	8-36	10-36	12-48	3- 0	5- 6
29	7-11	9-20	11-33	1-40	3-32	5-10	6-47	8-32	10-32	12-44	2-56	5- 2
30	7- 7	9-16	11-29	1-36	3-28	5- 6	6-43	8-28	10-28	12-40	2-52	4-58
1	7- 3	9-12	11-25	1-32	3-24	5- 2	6-39	8-24	10-24	12-36	2-48	4-54
2	6-59	9- 8	11-21	1-28	3-20	4-58	6-35	8-20	10-20	12-32	2-44	4-50
3	6-55	9- 4	11-17	1-24	3-16	4-54	6-31	8-16	10-16	12-28	2-40	4-46
4	6-51	9- 0	11-13	1-20	3-12	4-50	6-27	8-12	10-12	12-24	2-36	4-42
5	6-47	8-56	11- 9	1-16	3- 8	4-46	6-23	8- 8	10- 8	12-20	2-32	4-38
6	6-43	8-53	11- 6	1-13	3- 4	4-43	6-20	8- 5	10- 4	12-17	2-29	4-34
7	6-39	8-49	11- 2	1- 9	3- 1	4-39	6-16	8- 1	10- 0	12-13	2-25	4-31
8	6-35	8-45	10-58	1- 5	2-56	4-35	6-12	7-57	9-57	12- 9	2-21	4-28
9	6-31	8-41	10-54	1- 1	2-53	4-31	6- 8	7-53	9-53	12- 5	2-17	4-24

సూ. ఉ.	సూ. అ.	ఇ. తే.	ష. తే.	గ్రహ	శ్రీ రౌద్రనామ సం.రాశ్వయుజమాసః శకః౧౯౦౨ కల్యబ్దః౫౦౮౧ హూణశకః 1980(చాంద్రః సహోమాస ప్రారంభ హేమన్తర్తుః)
6-01	5-49	10	౧౮	ర.శు శ	శు.పా.శు ౧౨-౩ ప 10-50 చిత్రా ౧౮-౫ ప1-15 వైధృ ౨౬-౫౮ బవ ౧౨-౩ అమృ౦-౫ సావ7-32ల 9-20కు దిన ౨౯-౩౨ చిత్రా ౧ ర్కః 3-30 పూఫ ౧ శుక్రః ౫౫-౩౫ ప్రాగుదితశ్శనిః ౩౧-౩౮ ర్కాం 3 ఊ ౧౯ ప దౌహిత్ర ప్రదిపత్ శారద నవరాత్ర ప్రారంభః కలశ స్థాపనం ప్రీతి ౨ యా అధ్యాయః చంద్రదర్శన ము త్ర శృంగం పవ ర్షః భు ౪-౪ చం ౨౯ పదు 8-22ల పుదు 12-18ల.
6-01	5-49	11	౧౯	బు	విది.శ. ౧౮-౧౦ప1-17స్వాతి౨౫-౨౫సా4-11విష్క౧౯-౮కా౧౮-౧౦అమృ౦.౪౫రావ10-26ల12-13కు దిన ౨౯-౨౯ విశా ౧ బుధః ౪౩-౪౦ శూన్యాతిథిః భు ౪-౧౫ చం ౧ జిలహేజ్ ఉదు 7-35కు
6-01	5-48	12	౨౦	కు.గు	తది.అ ౬౩-౫౮ ప 3.36 విశా ౩౨-౨౩ సా 6-58 ప్రీతి ౨౨-౦ గర౨౩-౫౮అమృ ౭-౫౦ రావ 11-23ల 1-9కు దిన ౨౯-౨౬ అ ౨ కుజః ౩౬-౨ ఉఫ 3 గురుః ౧౨-౧౩ కుక్రాం రావేసప్త ౩౨ ఊ తృతీయా తిథిః భు ౪-౨౫ చం ౨ సాద 4-13ల.
6-01	5-47	13	౨౧	ర. శు	చవి.సో ౨౯-౫౮సా5-39అనూ ౩౮-౪౨రా9-30ఆయు ౨౨-౨౮ శ్రీద ౪౯-౫అమృ౧౦-౦రావ3-37ల5-22కు దిని ౨౯-౨౪ చిత్రా ౨ర్కః ౨౫-౩౨ పుఫ ౨ శుక్రః ౪౬-౫౮ కుక్రాం రావేసప్త ౩౯ పభు ౪-౩౫ చం 3 పదు 12-18ల పుదు 2-39ల.
6-02	5-47	14	౨౨		పంచ.సం 33-౨౦సా7-22జ్యే౪౪-౮రా11-41సౌభా౨౩-౧౦బవ౧-౧౦అమృ౬౦-౮త్యాజ్యాభావః దిన౨౯-౨౨ ఉపాంగలలితాగౌరీవ్రతంనాగపు జా వివాహాదీనాంసింహః రాగం3-29భు౪-౪౫చం౪పదు8-23లరాదు10-41ల.
6-02	5-46	15	౨౩	బు:	షష్ఠి.బు ౩౬-౨౫ రా 8-36 మూల ౪౮-౨౩ రా 1-23 శోభ ౨౩-౫ కౌలు ౪-౫౩ ప వ 8-15ల 9-58కు అమృ ౩౧-౨౫ రా వ 11-40ల 1-23కు దిన ౨౯-౨౦ విశా ౨ బుధః ౩౯-౧౫ పుస్తక రా పాయ స్వరస్వత్యాః పూజా ఉభయప్రదోషః భు ౪-౫౬ చం ౫ పదు 11-30ల.
6-02	5-45	16	౨౪	ర.శు	సప్త.గు ౩౮-౦ రా 9-14 పూ.షా ౫౨-౮ రా 2-29 అతి ౨౧-౫౬ గర ౭-౧౩ ప వ 11-25ల 1-5కు అమృ ౩౮-౩౫ దిన ౨౯-౧౮ చిత్రా 3 తులాయాం నీచేఽర్కః ౪౭-౧౨ పూఫ 3 శుక్రః ౩౭-౨౫ దేవీత్రిరాత్ర ప్రవంం సత్యపరాయణ తీవు. ప్రవేశాత్పరదినే తులా సంక్రమణ పుణ్యకాలస్సవార్షః భు ౫-౬ భు ౫-౧౨ చం ౬ ప దు 9-56ల పుదు 2-36ల.
6-02	5-44	17	౨౫	కు	అష్ట.శు ౩౭-౫౦ రా 9-10 ఉషా ౫౨-౭ రా 2-53 సుక ౧౯-౨౫ విష్టి ౭-౫౬ ప వ 10-38ల 12-16కు అమృ ౩౫-౫౨ దిన ౨౯-౧౫ అనూ 3 కుజః ౧౫-౪౫ కేక్రాం ౫౨ ఊ మహార నీ భు ౦-౩ చం ౭ ప దు 8-23ల పు దు 12-17ల.
6-03	5-44	18	౨౬		నవ.శ ౩౫-౪౩ రా 8-20 శ్రవ ౫౧-౧౩ రా 2-32 ధృతి ౧౫-౨౩ బాలు ౬-౪౫ ఉ వ 6-49ల 8-24కు అమృ ౨౫-౩౫ దిన ౨౯-౧౩ రావేంచ ౫౧ ఊ కేక్రాం ౫౨ వ మహా ౯ నీ స్వారోచిష మన్వాదిః **పుస్తక** రా పాయ స్వరస్వత్యా ఉద్వాసనం సింహోరహితః రా గం 3-13 భు ౦-౧౪ చం ౮ ఉ దు 7-36కు.
6-03	5-43	19	౨౭	శు	దశ.ఆ ౩౧-౪౫ సా 6-45 ధని ౪౮-30 రా 1-27 శూల ౯-౫౬ తైతు ౩-౪౩ ఉ వ 6-21ల 7-53కు అమృ ౨౩-౪౦ దిన ౨౯-౧ పుఫ ౪ శుక్రః ౬-౫౨ రావేంచ౪౯ప సోపపదంవిజయ౧౦నీ అపరాజితాదేవీపూజాశమీపూజాదుర్గాదేవ్యుద్వాసనందశరథగౌరీవ్రతంద్విదలవ్రతారంభఃధనఫలవ్రతారంభఃపూర్థత్వాత్వార్ తీవ. విజయదశమీత్వేన నవ వస్త్రాభరణధారణాదీనాం ధనుః పగం 11-47 నవవధూ ప్రవేశాదీనాం సింహశ్శోరః రా గం 3-9 భు ౦-౨౫ చం ౯ సాదు 4-9ల.
6-03	5-42	20	౨౮	పా.ర శ	ఏకా.సో ౨౫-౫౮ సా 4-26 శత ౪౪-౦ రా 11-39 గండ ౨-౫౬ వృద్ధి ౫౨-౩౮ భద్ర ౨౫-౫౮ పవ 8-6ల 9-35కు అమృ ౨౭-౨౦ తె వ 5-25ల దిన ౨౯-౯ వృప్ర ప 10-20ల వ 3-56కు చిత్రా ౪ ర్కః ౮-౩౨ హస్త ౧ శనిః ౪౯-౫౮ రవే ౪౪ ఊ సుప్రతయ ౧౦ శ్రీ పేయగాఖ్యార్ తీ॥ ॥ నవవధూ ప్రవేశాదీనాం మిధునం రా గం 10-58 భు ౦-౩౬ చం ౧౦ ప దు 12-15ల పు దు 2-35ల
6-04	5-41	21	౨౯	కు	ద్వాద.మం ౧౮-౩౫ ప 1-30 పూభా ౩౮-౩ రా 9-17 ధ్రువ ౪౪-౫౮ బాలు ౧౮-౩౫ శేవ 6-51కు అమృ ౨౦-౨ తె వ 5-45ల దిన ౨౯-౭ అనూ ౪ కుజః ౫౩-౧౫ రవే ౩౮ ప శవే ౩౮ ఊ తిథిద్వయం గో ౧౨ శ్రీ భు ౦-౪౭ చం ౨౧ ప దు 8-23ల రా దు 10-38ల.
6-04	5-41	22	30	శు	త్రయో.బు ౧౦-౦ ప 10-4 ఉభా ౩౧-౦ సా 6-28 వ్యాఘా ౩౪-౩౫ తైతు ౧౦-౦ శేవ 7-11కు అమృ ౨౦-౨౫ తె వ 4-55ల దిన ౨౯-౫ ఉఫ ౧ శుక్రః ౨౫-౪౮ శవే ౩౨ ప వివాహాదీనాం మిధునం రా గం 10-50 భు ౦-౫౭ చం ౧౨ పదు 11-29ల.
6-04	5-41	23	౧	ర,బు	చతు.గు ౦-33ఉ6-17విష్యౌ౫౦-౧౨పూర్ణిమరా2-22రేవ౨౩-౧౮ప3-23హర్ష౨౩-౪౦వణి౦-33 శే6-19కుఅమృ౧౮-౩పునర్వసు౫౯-౪౭దిన౨౯-౨వృశ్చికాయనం ౧౪-౨౩స్వాతి౧ర్కః౨౯-33బుధవక్రారంభః౧౬-౪౦రాశ్యాదిబుధః౬-౨౬-౨౨-౬అన్వాధానంగురు౨౫నూకౌముదీ౧౫వ అక్ష క్రీడాఅగ్రయణం ప్రవేశాత్పర్వతో హరిపద పుణ్యకాలః వివాహాదీనాంమిధునంచోరందాగం 10-46 భు ౨-౮ చం ౧౩ పదు 9-56ల పుదు 2-34ల సౌరసహోమాస ప్రారంభః హేమంతర్తు ప్రారంభశ్చ.
6-05	5-40	24	౨		బ.పా.శు ౪౧-౦ రా 10-29 అశ్వి ౧౫-౨౫ ప 12-15 వజ్ర ౧౨-౩౫ బాలు ౧౫-౫౨ ప వ 8-47ల 10-10కు రా వ 8-39ల 10-3కు అమృ ౫౭-౨౩ దిన ౨౯-౦ కువేపంచ ౧౫ ఊ యమగకాలః భు ౧-౧౬ చం ౧౪ ప దు 8-24ల పుదు 12-15ల.
6-05	5-40	25	3	శు	విది.శ ౩౧-౫౩ సా 6 50 భర ౭-౫౩ ప 9-14 సిద్ధి ౧-౪౮ వ్యతీ ౪౯-౫౨ తైతు ౬-౨౫ సావ 7-53ల 9-18కు అమృ ౫౫-౫౦ దిన ౨౮-౫౮ ఉఫ ౨ కన్యాయాం నీచే శుక్రః౩-౪౮కువేంచరావ కేవేసప్త ౭ఊఅశూన్యశయనవ్రతంచంద్రోదయోమావ్రతం[అట్లతద్ది]లలితాదేవీయాత్రాభ౧-౩౦చం౧౫ఉదు7-37కు.
6-05	5-39	26	౪	ర.కు	తది.ఆ ౨౩-౪౮ ప 3-36 కృత్తి ౧-౧౦ ఉ 6-33 రోహి ౫౪-౩౮ తె 4-24 వరీ ౪౨-30 భద ౨౩-౪౮ రావ 9-7ల 10-35కు అమృ ౪౮-30 దిన ౨౮-౫౬ స్వాతి ౨ర్కః౫౦-౧౦ జ్యే౧కుజః ౨౮-౪౩ కేవేసప్త ౨ప తిథిద్వయం వివాహాదీనాం సింహశ్శోరః రా గం 2-41 భు౧-౪౧ చం ౧౬ సాదు 4-5ల.
6-05	5-39	27	౫	శు	చవి.సో ౧౭-౧౨ ప 12-58 మృగ ౫౨-౮ రా 2-56 పరి ౩౪-౪౨ బాలు ౧౭-౧౨ పవ 9-40ల 11-10కు అమృ ౩౧-౨౯ దిన ౨౮-౫౪ ఉఫ 3 శుక్రః

(ఇ. తే. column, vertical: శా. సం. 1980 ఆశ్వ 3 … సౌరమాన కన్యా 13 తేది)

మీ	వృ	మే	మి
రా	శు.న.గు. నీచే౭ర్కః	గ.వి.శ. కన్యాయాం శుక్రః	
శు			కే
ర శ గు	బు	కు	

ఉదయం	అస్తమయం	తేదీ	క్రీ.శ. 1980 సం. ర. నవంబరు		వారం	వివరములు
						౫౦-౭ పంచమీతిథిః వివాహాదీనాం మిధునం రా గం 10-30 భు ౧-౫౧ చం ౧౭ ప దు 12-15ల పు దు 2-33ల త్యా 0-46.
6-06	5-38	28		౬	బు.గు	పంచ.మం ౧౨-౨౫ ప 11-4 ఆర్ద్రా ౫౦-౨౩ రా 2-15 శివ ౨౮-౨౫ తైతు ౧౨-౨౫ ప వ 11-6ల 12-39కు అమృ ౨౬-౫ దిన ౨౮-౫౨ పశ్చాదస్తమి తో బుధః ౪౭-౧౮ ఉష ౪ గురుః ౪౧-౧౮ భు ౨-౨ చం ౧౮ ప దు 8-24ల రా దు 10-37ల.
6-06	5-38	29		౭	బు	షష్ఠి.బు ౯-౪౫ ప 10-0 పున ౪౦-౫౦ రా 2-26 సిద్ధ ౨౩-౫౩ వణి ౯-౪౫ ప వ 2-20ల 3-57కు అమృ ౪౮-౪౭ దిన ౨౯-౫౦ విశా ౧ వక్రిబుధః ౨౮-౧౩ కువే ౫౦ ఊ గర్భాధానాదీనాం మిధునం రా గం 10-22 భు ౨-౧౩ చం ౧౯ ప దు 11-28ల.
6-06	5-37	30		౮	ర.శు	సప్త.గు. ౯-౧౮ ప 9-49 పుష్య ౫౩-౨౩ రా 3-27 సాధ్య ౨౧-౦ బవ ౯-౧౮ ప వ 10-46ల 12-26కు అమృ ౩౬-౪౨ దిన ౨౮-౪౮ స్వాతి 3 రవిః ౧౦-౨౩ ఉష ౪ శుక్రః ౩౭-౪౦ కువే ౫౪ ప రాక్రాం ౫౩ ఊ శైవనక్తం ఉభయానధ్యాయః భు ౨-౨౪ చం ౨౦ పదు 9-56ల పు దు 2-32ల.
6-07	5-37	31		౯	పా.కు	అష్ట.శు ౧౦-౫౩ ప 10-28 ఆశ్లే ౫౭-౪౩ తె 5.12 శుభ ౧౯-౪౩ కౌల ౧౦-౫౩ సా వ 5-11ల 6-54కు అమృ ౫౩-౨౫ దిన ౨౮-౪౬ వైధృ రా 2-15ల జ్యే ౨ కుజః ౨-౧౨ రాక్రాం ౫౮ ప కేవేపంచ ౫౭ ఊ భు ౨-౩౫ చం ౨౧ ప దు 8-25ల పు దు 12-14ల.
6-07	5-36	1		౧౦	పా.బు	నవ.శ ౧౪-౨౩ ప 11-52 మఘ ౬౦-౦ 24-౧ శుక్ల ౧౯-౫౦ గర ౧౪-౨౩ సా వ 6-22ల 8-7కు అమృ ౫౬-౫౮ దిన ౨౮-౪౪ వై॥ పా॥ ఉ 7-55కు స్వాతి ౪ వక్రి బుధః ౨౭-౪౦ కేవేపంచ దశమీ తిథిః భు ౨-౪౫ చం ౨౨ ఉ దు 7-39కు
6-07	5-36	2		౧౧	ర.శు	దశ.ఆ ౧౯-౧౮ ప 1-50 మఘ ౩-౩౫ ఉ 7-33 బ్ర ౨౧-౦ భద్ర ౧౯-౧౮ సా వ 4-28ల 6-15కు అమృ ౫౨-౩౮ దిన ౨౮-౪౨ స్వాతి ౪ రవిః 30-౧౪ హస్త ౧ శుక్రః ౨౩-౪౦ కేవేపంచ ౪ ప శూన్యాతిథిః భు ౨-౫౬ చం ౨౩ సా దు 4-3ల.
6-08	5-35	3		౧౨		ఏకా.సో ౨౫-౧౦ సా 4-12 పుఫ ౧౦-౨౫ ప 10-18 ఐం ౨౨-౫౦ బాలు ౨౫-౧౦ సా వ 6-23ల 8-11కు అమృ ౫౭-౩౭ దిన ౨౮-౪౦ ఏకాదశీ తిథిః మత్త్రయ ౧౧ శీ భు 3-౭ చం ౨౪ ప దు 12-14ల పు దు 2-31ల.
6-08	5-35	4		౧౩	కు.బు	ద్వాద.మం ౩౧-౩౨ సా 6-45 ఉఫ ౧౭-౫౨ ప 1-17 వైధృ ౨౫-౨ తైతు ౩౧-౩౨ రా వ 10-45ల 12-33కు దిన ౨౮-౩౮ జ్యే 3 కుజః 33-౪౫ స్వాతి 3 వక్రిబుధః ౨-౩౬ శక్రాం ౧౭ ఊ గోవత్స ౧౨ శీ భు 3-౧౮ చం ౨౫ ప దు 8-26ల రా దు 10-36ల.
6-08	5-35	5		౧౪	ర.శు	త్రయో.బు ౩౮-౨రా9-21హస్త ౨౫-30సా4-20విష్క ౨౭-౨౫గర౪-౪౭అమృ౮-౩౫రావ1-20ల 3.8కుదిన౨౮-౩౬విశా౧ర్కః౪౯-౪౧హస్త ౨శుక్రః ౮-౫౫ శక్రాం ౨౬ ప మాసశివ రాత్రిః అస్మిన్నపర రాత్రేనరక ౧౪ శీ యుక్త తైలాభ్యంగః బహిర్దీప దానం యమతర్పణం భు 3-౨౯ చం ౨౬ ప దు 11-28ల.
6-09	5-35	6		౧౫	బు	చతు.గు ౪౪-౧౮రా11-52చిత్రా౩౨-౫౬సా7-19ప్రీతి౨౯-33విష్టి౧౧-౮అమృ౧౪-౫౬రావ1-35ల3-22క.దిన౨౮-౩౪స్వాతి౨ వక్రిబుధః౫౧-౪౫శైవనక్తం నరక౧౪శీశస్త్రహతానాముల్కాదానం ప్రేత ౧౪శీ మాష పత్రభక్షణం దీపదానం అస్మిన్నపర రాత్రేస్వాత్యభ్యంగ స్నానం భు 3-౩౯ చం ౨౭ పదు 9-57ల పుదు 2-30ల.
6-09	5-34	7		౧౬	శు	● అమా.శు ౫౦-౮ రా2-12 స్వాతి౪౦-౨ రా 10-10 ఆయు 30-30 చతు ౧౭-౧౪ అమృ ౧౫-౨౭ తె వ 4-23ల 6-9కు దిన ౨౮-౩౨ హస్త 3 శుక్రః ౫౩-౫౭ రక్రాం ౪౦ ఊ సర్వేషాం 30' స్యా అన్వాధానం పిండపితృ యజ్ఞః దీపావళీ 30 స్యా ఉల్కాదానం దీపదానం లక్ష్మీపూజాఖ్యా సుఖ రాత్రిః కౌముద్యుత్సవః అలక్ష్మీనిస్సరణం కేదారవ్రతం భు 3-౫౦ చం ౨౮ ప దు 8-27ల పు దు 12-14ల.

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రినామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు-గంటలు-నిమిషములు (విజయవాడకు)

1980 అక్టోబరు

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ
10	6.27	8.37	10.50	12.57	2.49	4.28	6. 4	7.49	9.49	12. 1	2.13	4.20
11	6.24	8.33	10.46	12.53	2.45	4.24	6. 0	7.45	9.45	11.58	2. 9	4.16
12	6.20	8.29	10.42	12.49	2.41	4.20	5.56	7.41	9.41	11.54	2. 5	4.12
13	6.16	8.25	10.39	12.45	2.37	4.16	5.52	7.37	9.37	11.50	2. 1	4. 8
14	6.12	8.21	10.35	12.42	2.33	4.12	5.49	7.34	9.34	11.46	1.58	4. 4
15	6. 8	8.18	10.31	12.38	2.29	4. 8	5.45	7.30	9.30	11.42	1.54	4. 0
16	6. 4	8.14	10.27	12.34	2.25	4. 4	5.41	7.26	9.26	11.38	1.50	3.56
	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య
17	8.10	10.23	12.30	2.21	4. 0	5.37	7.22	9.22	11.34	1.46	3.52	5.56
18	8. 6	10.19	12.26	2.17	3.56	5.33	7.18	9.18	11.30	1.42	3.48	5.52
19	8. 2	10.15	12.22	2.13	3.52	5.29	7.14	9.14	11.26	1.38	3.44	5.48
20	7.58	10.11	12.18	2. 9	3.48	5.26	7. 9	9.10	11.22	1.34	3.40	5.44
21	7.53	10. 7	12.13	2. 5	3.44	5.21	7. 5	9. 6	11.18	1.29	3.36	5.40
22	7.49	10. 3	12. 9	2. 1	3.40	5.17	7. 1	9. 2	11.14	1.25	3.31	5.36
23	7.45	9.59	12. 5	1.57	3.36	5.13	6.57	8.58	11.10	1.21	3.27	5.32

అక్టోబరు / 1980 నవంబరు

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇ॥తే	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య
24	7.41	9.55	12. 1	1.53	3.32	5. 9	6.53	8.54	11. 5	1.17	3.23	5.28
25	7.37	9.51	11.57	1.49	3.28	5. 5	6.49	8.50	11. 1	1.13	3.19	5.24
26	7.33	9.47	11.53	1.45	3.24	5. 1	6.45	8.46	10.58	1. 9	3.15	5.20
27	7.29	9.43	11.49	1.41	3.20	4.57	6.41	8.42	10.54	1. 5	3.12	5.16
28	7.26	9.39	11.45	1.37	3.16	4.53	6.38	8.38	10.50	1. 2	3. 8	5.12
29	7.22	9.35	11.42	1.33	3.12	4.49	6.34	8.34	10.46	12.57	3. 4	5. 8
30	7.18	9.31	11.38	1.29	3. 8	4.45	6.30	8.30	10.42	12.54	3. 0	5. 4
31	7.14	9.27	11.34	1.25	3. 4	4.41	6.26	8.26	10.38	12.50	2.56	5. 0
1	7.10	9.23	11.30	1.21	3. 0	4.37	6.22	8.22	10.34	12.46	2.52	4.56
2	7. 6	9.19	11.26	1.18	2.56	4.33	6.18	8.18	10.30	12.42	2.48	4.52
3	7. 2	9.15	11.22	1.14	2.53	4.29	6.14	8.14	10.26	12.38	2.44	4.48
4	6.58	9.11	11.18	1.10	2.49	4.25	6.10	8.10	10.22	12.34	2.40	4.44
5	6.54	9. 7	11.14	1. 6	2.45	4.21	6. 6	8. 7	10.19	12.30	2.36	4.40
6	6.50	9. 3	11.10	1. 2	2.41	4.17	6. 2	8. 3	10.15	12.26	2.32	4.37
7	6.46	9. 0	11. 6	12.58	2.37	4.14	5.58	7.59	10.11	12.22	2.28	4.33

సూ. ఉ.	సూ. అ.	ఇం. తే.	శ. తే.	గ్రహ	
6-10	5-34	8	౧౭		శు.పా.శ. ౫౫-౨౫తె4-20 విశా౪౬-3౫రా12-48 సౌభా3౨-౫౮ కిం౨౨-౪౫ అవృ౨౨-౧౦ తెవ 5-12 ల దిన ౨౮-3౧ ర.కాం ౪౭ ప రావేసప్త ౪౬ ఊ యోగకాలః గోక్రీడనం బలిపూజా దీపదానం ఆకాశదీప ప్రారంభః అఖండదీప ప్రారంభః మంగళవాలికా భు ౪-౧ చం ౨౯ ఉదు 7-41 కు
6-10	5-34	9	౧౮	ర కు బు	విది.ఆ. ౬౦-౦ 24-0అనూ ౫౨-3౫రా3-12శోభ3౪-3బాల౨౭-౪3శేవ6-58కు అవృ౨౪-౦ దిన౨౮-౨౯ విశా౨౧కః౮-౪౫జ్యే౪కుజః3-౨౦ ప్రాగ్దితో బంధః౧3-౮ కు.కాం౫౨ఊ రావేసప్త ౫3 యమ ద్వితీయా భగినీహస్త భోజన చంద్రదర్శనం ముత్తరశృంగం సవార్ఘ్యః భు ౪-౧౨ చం 30 సాదు 4-1 ల
6-11	5-33	10	౧౯	శు	విది.సో. ౦-3 ఉ 6-12 జ్యే ౫౭-౪౮ తె5-18 అతి3౪-33 కౌ ౦-3 పవ 9-18 ల 11-2 కు అవృ 33-౫౪ దిన ౨౮-౨౭ హస్త ౪ శుక్రః 3౮-౧౮ కు.క్రాం ౫౮ ప త్రిలోచన గౌరీవ్రతం భు ౪-౨3 చం ౧ మొహరం ౧౪౦౧ హిజరీ ప్రారంభః పదు 12-14 ల పుదు 2-30 ల
6-11	5-33	11	౨౦		తది.మం. 3-౫౮ ఉ 7-46 మూల ౬౦-౦ 24-0 సుక 3౪-౨౫ గర 3-౫౮ పవ 1-54 ల 3-37 కు అవృ ౪౫-౨ తె 5-21 ల దిన ౨౮-౨౫ భౌమ ౪ ర్థీ నాగ ౪ ర్థీ మణవాళ మహాముని తి॥ న॥ వివాహాదీనాం సింహః రా గం 1-39 భు ౪-33 చం ౨ పదు 8-28 ల త్యా 0-45 రాదు 10-36 ల
6-12	5-33	12	౨౧	ర బు	చవి.బు. ౬-౫౬ ప 8-58 మూల ౨-౧౦ ఉ 7-4 ధృతి 33-3౨ భద్ర ౬-౫౬ శేవ 7-4 కు సా 5-12 ల 6-54 కు అవృ ౫౨-౫౨ దిన ౨౮-౨3 విశా 3 ర్కః ౨౭-30 బుధ వక్రత్యాగః ౪3-30 రాత్ర్యాది బుధః ౬-౧౦-౦౫-౫3 గర్భాదానస్య విధునం రా గం 9-28 భు ౪-౪౪ చం 3 పదు 11-29 ల
6-12	5-33	13	౨౨	సౌ కు శు	పంచ.గు. ౮-౫౨ ప 9-45 పూషా ౫-3౫ ప 8-26 శూల 3౧-౪౮ బాలు ౮-౫౨ సా ప 4-43 ల 6-23 కు అవృ ౫౧-౧౦ దిన ౨౮-౨౧ వ్యప్ర తె 5-6 ల మూల ౧ ధనుషి మిత్రస్థః కుజః 3౧-౦౫ చిత్రా ౧ శుక్రః ౨౨-౧౭ నాగపూజా భు ౪-౫౫ చం ౪ పదు 9-59 ల పుదు 2-30 ల
6-13	5-32	14	౨3	సౌ	షష్ఠీ.శు. ౯-౨౮ ప 10-0 ఉషా౭-౪3 ప 9-18 గండ ౨౮-౫౮ తైతుల ౯-౨౮ ప ప 1-21 ల 2-58 కు అవృ ౪౨-౭ దిన ౨౮-౨౦ వ్యసా సా 4-23 కు కేక్రాం ౭ ఊ భు ౫-౬ చం ౫ పదు 8-29 ల పుదు 12-14 ల
6-13	5-32	15	౨౪	ర గు	సప్త.శ. ౮-౪౦ ప 9-41 శ్రవ ౮-౨౮ ప 9-36 వృద్ధి ౨౫-౦ వణి ౮-౪౦ ప ప 1-33 ల 3-8 కు అవృ ౪౨-౦ దిన ౨౮-౧౮ విశా ౪ వృశ్చికే మిత్రస్థో౽ర్కః ౪౬-౨ హస్త ౧ గురుః ౪3-౫౨ రవేసప్త రావేపంచ ౮ ఊ కేక్రాం ౯ ప శ్రీమద్విద్యాశంకర భగవత్పాదాచార్యాణాం అంబికా యోగప్రవేశః ఉభయానధ్యాయః పొయిఖయాళ్వార్ పిళ్ల లోకాచార్యర్ తి॥న॥ ప్రవేశోత్సరదినే వృశ్చిక సంక్రమణ పుణ్యకాలః స్త్రీతాయుగాదిన్యవార్ఘ్యః భు ౫-౧౭ భు ౫-౨౪ చం ౬ ఉదు 7-44 క
6-14	5-32	16	౨౫	శు	అష్ట.ఆ. ౬-౧౨ ప8-43 ధని౭-3౮ ప9-17 ధ్రువ౧౯-౪౨ బవ౬-౧౨ సావ4-12ల 5-44కు అవృ ౪౭-౫౮ దిన ౨౮-౧౬ చిత్రా ౨ శుక్రః ౫-౫౦ రవేసప్త రావేపంచర ప గోష్టాష్టమీ కార్తవీర్యోత్పత్తిః కృతయుగాదిః విష్ణు త్రిరాత్రవ్రతం సర్వపూరంభా దీనాం సింహా రాజా రా గం1-20 నవవధూ ప్రవేశాదీనాం తులా చోరః తె గం 5-46 భు ౦-౪ చం ౭ పదు 4-1 ల. [మూల౨కుజః౫౭-3౭యాజ్ఞవల్క్యజయన్తి భు౦-౦౫చం౮ పదు12-10ల పుదు2-30ల]
6-14	5-32	17	౨౬	కు	నవ.సో. ౨-౧౦ ఉ 7-6 విష్ఠ ౫౪-౨౫ దశ తె 4-52 శత ౫-౦౫ ప 8-20 వ్యాఘా ౧3-౧౦ కౌల ౨-౧౦ ప వ 2-18 ల 3-48కు అవృ ౪౨-3౫ దిన౨౮-౧౫
6-15	5-32	18	౨౭	బు శు	ఏకా.మం. ౪౯-3౫ రా2-5 పూభా ౧-౦౫ ఉ 6-45 ఉభా ౫౪-౪౫ తె 4-39 హర్ష ౫-౨౨ వజ్ర ౫౧-౧౦ వణి ౨3-౫ పవ 3-31 ల 4-59 కు అవృ ౪౫-3 దిన ౨౮-౧3 స్వాతి 3 బుజర్బుధః 3౭-౧ చిత్రా 3 తులాయాం స్వక్షేత్రే శుక్రః ౪౯-3 శవే ౧ ఊ ౫౭ ప స్మార్త ౧౧ శీ బోధన౧౧శి దేవోత్థానం భీష్మపంచక వ్రతారంభః వివాహాదీనాం తులా తె గం 5-38 భు ౦-౨౬ చం ౯ పదు 8-31 ల రాదు 10-37 ల
6-15	5-32	19	౨౮	ర	ద్వాద.బు. ౪౧-30రా10-51 రేవ ౪౯-౪౦ రా 2-7 సిద్ధి ౪౬-౫౦బవ౧౫-33సావ3-24ల 4-50కు అవృ౪౪-౧౮దిన౨౮-౧౨అనూ ౧ర్కః ౪-౧౭స్మార్తానాం ద్వాదశీహరివాసరః ౨-3౫ శ్రీవైష్ణవానాం ద్వా౧౧శీ స్వాయంభువమన్వాదిః క్షీరాబ్ధి ౧౨ శీ చుల్కు౧౨శీయోగ౧౨శీ వేదనిధి తీ॥పు॥ భు౦-3౮ చం౧౦ పదు 11-32ల
6-16	5-32	20	౨౯		త్రయో.గు. 3౨-౪౨ సా 7-21 అశ్వి ౪౨-౪౦ రా 11-20 వ్యతీ 3౬-30 కౌలు ౭-౫ అవృ ౨౬-౪౫ సా 7-48 ల 9-13 కు దిన ౨౮-౧౦ రవేపంచ ౪౨ ఊ వైకుంఠ ౧౪ శీ పాషాణ ౧౪ శీ డోలారోహణాదీనాం కుంభః ప గం 1-31 భు ౦-౪౯ చం ౧౧ పదు 10-2 ల పుదు 2-31 ల
6-16	5-32	21	30	బు శు శ	చతు.శు ౨3-3౮ ప 3-43 భర 3౫-౨౮ రా 8-27 వరీ ౨౬-౦ వణి ౨3-3౮ ఉ 7-47 ల 9-11 కు అవృ ౨౪-౫౪ దిన ౨౮-౮ స్వాతి ౪ బుధః ౪౧-3౫ చిత్రా ౪ శుక్రః 3-౨-౦ హస్త ౨ శనిః ౨౫-30 రవేపంచ 3౬ ప కేవేసప్త 3౫ ఊ తిథిద్వయం అన్వాధానం ఉదయే విశ్వేశ్వర ప్రతిష్ఠా వృషోత్సర్గః త్రిపురోత్సవః జ్వాలాతోరణం కేశబంధన గౌరీవ్రతం కుమారస్వామి దర్శనం కార్తిక వ్రతోద్యాపనం సాయం దామోదరపూజా చంద్రపూజా చ అరుణాశైలప్పెరువాళు శెం బెరుమాళ్ నార్ తి॥న భు ౧-౦ చం ౧౨ పదు 8-32 ల పుదు 12-16 ల
6-17	5-32	22	౧	ర కు	◯పూర్ణి.శ. ౧౪-౪౦ ప 12-9 కృత్తి ౨౮-3౦ సా 5-41 పరి ౧౫-3౮ బవ ౧౪-౪౦ ఉ వ 7-5 ల 8-30 కు అవృ ౨3-౧౨ దిన ౨౮-౭ ధనురయనం ౭-౨౦ అనూ ౨ ర్కః ౨౨-౨౦ మూల 3 కుజః ౨3-౧౫ కేవేసప్త ౨౯ ప ప్రతిపత్తిథిః యోగకాలః దక్షసావర్ణి మన్వాదిః మహాకార్తికీ ధాత్రీపూజా తులసీ వృద్ధావనదానం కృత్తికా దీపోత్సవః సంపిళ్ల తిరుమంగ యాళ్వార్ తి॥న॥ ప్రవేశోత్సరత షడశీతి పుణ్యకాలః భు ౧-౧౨ చం ౧3 ఉదు 7-48 కు సౌరసహస్యమాస ప్రారంభః
6-17	5-32	23	౨		బ.పా.ఆ. ౬-౨౨ ప 8-50 విష్ఠ ౫౨-౪౮ విది తె 5-57 రోహి ౨౨-౨౦ ప 3-౧3 శివ ౫-౪౮ సిద్ధ ౫౧-౫ కౌల ౬-౨౨ ప ప 8-2 ల 9-28 కు అవృ ౧౫-౧౦ రా ప 8-21 ల 9-49 కు పునరవృ ౫౭-౧౦ దిన ౨౮-౬ చాతుర్మాస్య ౨ యా అశూన్య శయనవ్రతం స్వాధ్యాయః తిరుప్పాణి యాళ్వార్ తి॥ న॥ శ్రీ వైష్ణవ గృహేషు ద్రావిడ ప్రబంధ నిగమనం వివాహాదీనాం సింహః రా గం 12-51 తులా ౭ పి తె 5-17 భు ౧-౨3 చం ౧౪ పదు 4-0 ల

శ్రీ 1980 నవంబరు (ఇం. తే. column)

(నవంబరు ఇం. తే. 23 — డిసెంబరు)

మీ	మే	వృ	మి
రా	సం॥ గు ధనుషి కుజః / స. శ. వృశ్చికే౽ర్కః / ఏ. మం. తులాయాం శుక్రః / గు.న. సౌవృశ్చికే బుధః		కే
శు శ గు	ర బు	కు	

6-18	5-32	24	౩	బు శు	తది.సో. ౫౩-౨౦ రా3-41 పుష్య ౧౭-౨౦ ప 1-14 సాధ్య ౪౯-౫ వణి ౨౬-౧౯ రావ 9-10 ల 10-41 కు అమృ ౫౦-౨౨ దిన ౨౮-౫ విశా ౧ బుధః ౨౩-౫ ౫ స్వాతి ౧ శుక్రః ౧౪-౨౦ భు ౧-౩౪ చం ౧౫ పదు 12-17 ల పుదు 2-31 ల [కువే ౧౪ ఊ భౌమ ౪ర్థి విద్యానిధి తీ॥ పు॥ భు ౧-౪౬ చం ౧౬ పదు 8-34 ల రాదు 10-38 ల]
6-18	5-32	25	౪	పా ర	చవి.మం. ౪౯-౩౭ రా2-9 ఆర్ద్రా ౧౪-౦ ప11-54 శుభ ౪౨-౫౨ బవ ౨౧-౩౩ రావ 11-37 ల 1-11 కు అమృతాభావః దిన ౨౮-౩ పితాభావః అనూ ౩ రవ్యః ౪౦-౭
6-19	5-32	26	౫	కు బు శు	పంచ.బు. ౪౭-౫౨ రా1-28 పునర్ ౨౩-౫ ప11-21 శుక్ల ౩౮-౧౨ కౌల ౧౮-౪౩ అమృ ౬-౪౩ సావ7-27 ల 9-4 కు పునర్వసు ౫౭-౬ దిన ౨౮-౨ మూల ౪ కుజః ౪౫-౫౬ విశా ౨ బుధః ౫౨-౩౯ స్వాతి ౨ శుక్రః ౫౬-౩ ౨ కువే ౧౩ ప నవగ్రహారంభాదీనాం సింహః రా॥ 12-40 యాత్రాదీనాంతులానుతాంతెగం 5-6 భు ౧-౫౭ చం ౧౭ పదు 11-33 ల
6-20	5-32	27	౬		షష్ఠీ.గు. ౪౮-౨౦ రా1-40 పుష్య ౧౩-౧౫ ప11-38 బ్రహ్మ ౩౫-౧౦ గర ౧౮-౫ రావ1-1 ల 2-41 కు దిన ౨౮-౧ రవేసప్త రాక్రాం ౧౩ ఊ భు ౨-౮ చం ౧౮ పదు 10-3 ల పుదు 2-31 ల [రాక్రాం ౧౬ ప కేవేపంచ ౬ ఊ సావిత్రీకల్పః భు ౨-౨౦ చం ౧౯ పదు 8-35 ల పుదు 12-18 ల]
6-20	5-32	28	౭	ర	సప్త.శు. ౫౦-౫౨ రా2-41 ఆశ్రే ౧౬-౫ ప12-46 ఐంద్ర ౩౪-౦ విష్టి ౧౯-౫౭ అమృ ౧౧-౫౩ రావ 1-41 ల 3-24 కు దిన ౨౮-౦ అనూ ౪ రవ్యః ౫౭-౩౮ రవేసప్త
6-21	5-32	29	౮	బు శు	అష్ట.శ. ౫౫-౧౦ తె4-25 మఘ ౨౦-౪౨ ప2-38 వైధృ ౩౪-౫ బాలు ౨౩-౧ అమృ ౧౪-౧౪ రావ11-27 ల 1-13 కు దిన ౨౭-౫౯ విశా ౩ బుధః ౧౩-౪౪ స్వాతి ౩ శుక్రః ౩౮-౨౩ కేవేపంచ ౨౧ ప శైవనక్తం భు ౨-౩౨ చం ౨౦ ఉదు 7-51 కు [తులా తె 4-51 భు ౨-౪౨ చం ౨౧ సాదు 4-2 ల]
6-21	5-32	30	౯		నవ.ఆ. ౬౦-౦ 24-0 పూఫ ౨౬-౫౨ సా 5-6 విష్క ౩౫-౨౦ తైతు ౨౮-౦ అమృ ౯-౧౪ రావ 1-10 ల 2-58 కు దిన ౨౭-౫౮ వివాహాదీనాం
6-21	5-32	1	౧౦	కు బు	నవ.సో. ౦-౪౭ ఉ 6-40 ఉఫ ౩౪-౩ సా 7-58 ప్రీతి ౩౭-౧౫ గర ౦-౪౭ అమృ ౧౩-౫౨ తెవ 5-26 ల దిన ౨౭-౫౭ పూషా ౧ కుజః ౮-౦ విశా ౪ వృశ్చికే సమస్తో బుధః ౩౦-౩౭ శక్రాం ౩౪ ఊ భు ౨-౫౩ చం ౨౨ పదు 12-19 ల పుదు 2-32 ల
6-22	5-32	2	౧౧	ర శు	దశ.మం. ౭-౮ ప 9-13 హస్త ౪౧-౩౪ రా 11-0 ఆయు ౩౯-30 భద్ర ౭-౮ శేవ 7-15 కు అమృ ౨౪-౨౨ దిన ౨౭-౫౫ జ్యే ౧ రవ్యః ౮-౫౬ స్వాతి ౪ శుక్రః ౬౦-౨ శక్రాం ౪౨ ప భు ౩-౫ చం ౨౩ పదు 8-37 ల రాదు 10-40 ల
6-22	5-32	3	౧౨	బు	ఏకా.బు. ౧౩-౪౦ ప 11-50 చిత్రా ౪౯-౭ రా 2-1 సౌభా ౪౧-౪౨ బాలు ౧౩-౪౦ పవ 8-0 ల 9-48 కు అమృ ౩౧-౬ దిన ౨౭-౫౪ అనూ ౧ బుధః ౪౪-౪౮ ద్వాదశీతిథిః మత్రయు ౧౧ శీ భు ౩-౧౬ చం ౨౪ పదు 11-35 ల [చం ౨౫ పదు 10-7 ల పుదు 2-34 ల]
6-23	5-33	4	౧౩		ద్వాద.గు. ౧౯-౫౪ ప 2-21 స్వాతి ౫౬-౭ తె 4-50 శోభ ౪౩-౩౨ తైతు ౧౯-౫౪ పవ 8-17 ల 10-4 కు అమృ ౩౧-౩౩ దిన ౨౭-౫౩ శూన్యాతిథిః భు ౩-౨౭
6-24	5-33	5	౧౪	ర కు బు శు	త్రయో.శు. ౨౫-30 సా 4-36 విశా ౬౦-౦ 24-0 అతి ౪౪-౫౦ వణి ౨౫-30 పవ 11-2 ల 12-48 కు అమృ ౩౮-౬ దిన ౨౭-౫౨ జ్యే ౨ రవ్యః ౩౧-౫౨ పుష ౨ కుజః ౨౮-౫౦ ప్రాగస్తమితో బుధః ౨౮-౩౪ అనూ ౨ బుధః ౫౭-౧౨ విశా ౧ శుక్రః ౧-౨౨ త్రయోదశీతిథిః శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః స్వాధ్యాయః భు ౩-౩౯ చం ౨౬ పదు 8-39 ల పుదు 12-21 ల [తీ॥ పు॥ భు ౩-౫౦ చం ౨౭ ఉదు 7-55 కు]
6-25	5-33	6	౧౫		చతు.శ. ౩౦-౧౮ సా 6-32 విశా ౨-౨౨ ఉ 7-22 సుక ౪౫-౨౮ శకు ౩౦-౧౮ పవ 11-44 ల 1-29 కు అమృ ౩౯-౨౮ దిన ౨౭-౫౧ రావేసప్త ౨ ఊ పద్మనాభ
6-25	5-34	7	౧౬	గు శు	● అమా.ఆ. ౩౪-౧౦ రా 8-5 అనూ ౭-౫౨ ప 9-34 ధృతి ౪౫-౨౭ చతు ౨-౧౫ పవ 3-36 ల 5-19 కు అమృ ౪౮-౪౬ దిన ౨౭-౫౦ హస్త ౨ గురుః ౧౭-33 విశా ౨ శుక్రః ౪౨-౩౪ రాక్రాం ౭ ఊ రావేసప్త ౮ ప సర్వేషాం 30 స్నా అన్వాధానం పిండపితృ యజ్ఞః భు ౪-౧ చం ౨౮ సాదు 4-4 ల

1980 సం॥ డిసెంబరు

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర కార్తిక మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు–గంటలు–నిమిషములు (విజయవాడకు)

ఇ॥ తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
1980 నవంబరు	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య
8	6-43	8-56	11-3	12-54	2-33	4-10	5-55	7-55	10-7	12-19	2-24	4-29
9	6-39	8-52	10-59	12-50	2-29	4-6	5-51	7-51	10-3	12-15	2-21	4-25
10	6-35	8-48	10-55	12-47	2-25	4-2	5-47	7-47	9-59	12-11	2-17	4-21
11	6-31	8-44	10-51	12-43	2-22	3-58	5-43	7-43	9-55	12-7	2-13	4-17
12	6-27	8-40	10-47	12-38	2-18	3-54	5-39	7-39	9-52	12-3	2-9	4-14
13	6-23	8-37	10-43	12-35	2-14	3-50	5-35	7-35	9-48	11-59	2-5	4-10
14	6-20	8-33	10-40	12-31	2-10	3-47	5-32	7-32	9-44	11-56	2-2	4-6
15	6-16	8-29	10-36	12-27	2-6	3-43	5-28	7-28	9-40	11-52	1-57	4-2
	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల
16	8-25	10-32	12-23	2-2	3-39	5-24	7-24	9-36	11-48	1-53	3-58	6-8
17	8-21	10-28	12-19	1-58	3-35	5-20	7-20	9-32	11-44	1-50	3-54	6-4
18	8-17	10-24	12-15	1-54	3-31	5-16	7-16	9-28	11-40	1-46	3-50	5-59
19	8-13	10-20	12-11	1-50	3-27	5-12	7-12	9-24	11-36	1-42	3-46	5-55
20	8-9	10-15	12-8	1-46	3-23	5-8	7-8	9-20	11-32	1-38	3-42	5-51
21	8-5	10-12	12-4	1-42	3-19	5-4	7-4	9-16	11-28	1-34	3-38	5-47
22	8-1	10-8	12-0	1-39	3-15	5-0	7-0	9-12	11-24	1-30	3-34	5-43

ఇ॥ తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
నవంబరు	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల
23	7-57	10-4	11-56	1-35	3-11	4-56	6-56	9-8	11-20	1-26	3-30	5-39
24	7-53	10-0	11-52	1-31	3-7	4-52	6-52	9-4	11-16	1-22	3-26	5-35
25	7-49	9-56	11-48	1-27	3-3	4-48	6-48	9-0	11-12	1-18	3-22	5-31
26	7-45	9-52	11-44	1-23	2-59	4-44	6-44	8-57	11-8	1-14	3-19	5-27
27	7-42	9-48	11-40	1-19	2-55	4-40	6-40	8-53	11-4	1-10	3-15	5-24
28	7-38	9-44	11-36	1-15	2-51	4-36	6-37	8-49	11-0	1-6	3-11	5-20
29	7-34	9-41	11-32	1-11	2-47	4-32	6-33	8-45	10-56	1-2	3-7	5-16
30	7-30	9-37	11-28	1-7	2-44	4-29	6-29	8-41	10-52	12-58	3-3	5-12
1980 డిసెంబరు 1	7-26	9-34	11-24	1-3	2-40	4-25	6-25	8-37	10-48	12-54	2-59	5-8
2	7-22	9-29	11-20	12-59	2-36	4-21	6-21	8-33	10-45	12-51	2-55	5-4
3	7-18	9-25	11-16	12-55	2-32	4-17	6-17	8-29	10-41	12-47	2-51	5-0
4	7-14	9-21	11-13	12-52	2-28	4-13	6-13	8-25	10-37	12-43	2-47	4-56
5	7-10	9-17	11-9	12-48	2-24	4-9	6-9	8-21	10-33	12-39	2-43	4-52
6	7-6	9-13	11-5	12-44	2-20	4-5	6-5	8-17	10-29	12-35	2-39	4-48
7	7-2	9-10	11-1	12-40	2-16	4-1	6-2	8-14	10-25	12-31	2-36	4-44

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇం.తే.	శ.	తి.	గ్రహా	శ్రీ రౌద్రినామ సం.ర మార్గశిరమాసః శకః [illegible] కల్యబ్దః [illegible] హూణశకః 1980 81 (చాంద్రస్తపోమాసః శిశిరర్తుః)
6-26	5-34	8		౧౭	పా ర బు	శు.పా.సో ౩౭-౨ రా 9-15 జ్యే ౧౨-౨౫ ప 11-24 శూల ౪౪-౪౦ కిం ౫-౩౫ సావ 7-53ల 9-35కు అమృ ౫౯-౪ దిన ౨౭-౪౯ పాతాభావః జ్యే౩ ర్కః ౪౮-౩౯ అనూ ౩ బుధః ౮-౨౫ ర(క్రాం ౧౩ప యాగ కాలః భు ౪-౧౪ చం ౨౯ ప దు 12-22ల పు దు 2-35ల.
6-27	5-34	9		౧౮	కు	విది.మం ౩౯-౦ రా 10-3 మూల ౧౬-౨ ప 12-52 గండ ౪౩-౧౦ బాలు ౮-౧ పవ11-10ల 12-52కు రా వ 10-54ల 12-34కు దిన ౨౭-౪౮ పూషా ౩ కుజః ౫౦-౩౫ కు(క్రాం ౧౬ ఊ చం(ద్రదర్శన ముత్తర శృంగం సవా ర్కః భు ౪-౨౪ చం30 ప దు 8-41ల త్యా 0-44 రా దు 10-43ల.
6-27	5-35	10		౧౯	బు శు	తది.బు ౪౭-౨ రా 10-28 పూషా ౧౮-౪౭ ప 1-58 వృద్ధి ౪౧-౦ తైతు ౯-౩౨ అమృ ౬-౧౪ రా వ 10-13ల 11-52కు దిన ౨౭-౪౮ అనూ ౪ బుధః ౧౮-౫౪ విశా ౩ శుక్రః ౨౩-౨౦ కు(క్రాం ౧౯ ప రంభా (వ్రతం (ప్రదోషాభావః భు ౪-౩౫ చం ౧ సఫర్ ప దు 11-39ల.
6-28	5-35	11		౨౦	రా	చవి.గు ౪౦-౫రా10-30ఉషా౨౦-౩౮ప2-43(ధ్రువ౩౮-౨వణి౧౦-౨అమృ౪-౮సావ6-46ల8-23కు పునరమృ ౫౫-౬ దిన ౨౭-౪౭ ఆ(శ్రే ౧ రాహుః (శ్రవ ౩ కేతుః ౪౪-౪౧ కే(క్రాం ౨౦ ఊ భు ౪-౪౭ చం ౨ ప దు 10-10ల పు దు 2-36ల.
6-28	5-35	12		౨౧	ర బు	పంచ.శు ౩౯-౮ రా 10-7 (శ్రవ ౨౭-30 ప 3-4 వ్యాఘా ౩౪-౨౦ బవ ౯-౩౭ సా వ 7-3ల 8-39కు అమృ ౫౫-౨౪ దిన ౨౭-౪౭ జ్యే ౪ ర్కః ౫-౧౭ జ్యే ౧ బుధః ౨౮-౫౦ రవేపంచ ౨౧ ఊ కే(క్రాం ౨౨ ప నాగపూజా భు ౪-౫౮ చం ౩ ప దు 8-43ల పు దు 12-24ల.
6-29	5-36	13		౨౨	శు	షష్ఠి.శ. ౩౭-౫ రా 9-19 ధని ౨౭-౧౮ ప 3-0 హర్ష ౨౯-౪౫ కౌలు ౮-౫ రా వ 10-3ల 11-37కు అమృతాభావః దిన ౨౭-౪౭ విశా ౪ వృశ్చికే సమస్థ శుక్రః ౪-౨౦ రావేపంచ ౨౨ ప స్కందాపరనామక సుబ్రహ్మణ్య షష్ఠీ మల్లారి షష్ఠీ సంహార షష్ఠీ ఉభయప్రదోషః యాత్రాదీనాం తులా రా గం3-59 భు ౫-౯ చం ౪ ఉ దు 7-59కు.
6-30	5-36	14		౨౩	కు బు	సప్త.ఆ ౩౩-౫౫ రా 8-4 శ ౨౦-౨ ప 2-31 వజ్ర ౨౪-౧౮ గర ౫-30 అమృ ౨-౨౫ రా వ 8-40ల 10-12కు పునరమృ ౫౮-౨౯ దిన ౨౭-౪౬ పూషా౪ కుజః ౬-౫౬ జ్యే ౨ బుధః ౩౮-౧౮ భాను ౭మీ మిత్ర ౭మీ నందా ౭మీ జయసప్తమీ త్యలభ్యయోగ పుణ్యకాలః అన్నప్రాశనాదీనాం కుంభః [illegible] గం 11-56 భు ౫-౨౦ చం ౫ సా దు 4-6ల.
6-30	5-36	15		౨౪	ర శు	అష్ట.సో ౨౯-౪౮ సా6-25పూభా౧౭-౪౨ప1-35సిద్ధి౧౮-౦విష్టి౧-౫౧ రావ10-38ల12-8కుదిన౨౭-౪౬మూల౧ధనుషిమిత్రస్థో ర్కః౨౧-౫౦అనూ౧శుక్రః ౪౫-౧ శవే ౧౭ ఊ కాలభైరవాష్ట ౪మీ సుధ్యాహ్నాష్టరతో ధనుస్సంక్రమణ పుణ్యకాలోత్యర్కః భ ౫-౩౨ భు ౫-౩౫ చం ౬ ప దు 12-37ల పు దు 2-55ల.
6-31	5-37	16		౨౫	బు	నవ.మం ౨౪-౨౦సా4-15ఉభా౧౪-౧౮ప12-14వ్యతీ౧౦-౪౦ కౌలు౨౪-౨౦అమృ ౨-౫౮ రావ11-21ల 12-50కు దిన౨౭-౪౬జ్యే౩బుధః ౪౭-౨౩ శవే౧౫ ప నవమీ తిథిః (ప్రళయకల్పః నందినీదేవీపూజా వివాహాదీనాం తులా రా గం3-48 వృశ్చికో ఽపి రాజా తె గం 4-45 భు ౦-౭ చం ౭ ప దు 8-45ల రాదు 10-51ల.
6-31	5-37	17		౨౬		దశ.బు ౧౮-౮ ప 1-46 రేవ ౯-౫౫ ప 10-29 వరీ ౨-౫౦ పరి ౫౧-౨౯ గర ౧౮-౮ అమృ ౪-౨౧ పునరమృ ౪౮-౨౩ తె వ 4-48ల 6-16కు దిన ౨౭-౪౫ తిథి ద్వయం వివాహాదీనాం సింహః రా గం 11-17 తులాచోరః రా గం 3-44 భు ౦-౧౮ చం ౮ ప దు 11-41ల.
6-32	5-38	18		౨౭	ర కు బు శు	ఏకా.గు ౧౧-౧౦ ప 11-0 అశ్వి ౪-౫౨ ప 8-29 భర ౫౪-౧౮ తె 6-16 శివ ౪౫-౧౫ భద్ర ౧౧-౧౦ సా వ 5-12ల 6-39కు అమృ ౪౮-౨౬ దిన ౨౭-౪౫ మూల ౨ ర్కః ౩౮-౩౭ ఉషా ౧ కుజః ౨౪-౪౨ జ్యే ౪ బుధః ౫౬-౦ అనూ ౨ శుక్రః ౨౫-౩౪ కేవేసప్త ౫౯ ఊ గురు ౧౧ శ్రీ మత్త్రయ ౧౧ శ్రీ వైకుంఠ [ముక్కోటి] ౧౧ శ్రీ శ్రీరంగద్వారస్థ భగవదాలోకన మాహాత్మ్యవః భు ౦-౨౯ చం౯ప దు 10-14ల పు దు 2-39ల.
6-32	5-38	19		౨౮		ద్వాద.శు ౨-౨౪ ఉ 7-30 ఏష్యా ౫౩-౫౮ (త్రయో! తె 5-5 కృత్తి ౫౩-౩౭ రా 3-59 సిద్ధ ౩౬-౪ బాలు ౨-౨౪ సా వ 5-8ల 6-35కు అమృ ౪౮-౧౨దిన ౨౭-౪౫ కేవేసప్త ౫౪ప మత్స్య ౧౨శ్రీ అఖండ ౧౨శ్రీ హనుమద్వ్రతం నవవధూ (ప్రవేశాదీనాం వృశ్చికః తె గం4-34భు౦-౪౦చం౧౦పదు8-47ల పుదు12-28ల.
6-33	5-39	20		౨౯		చతు.శ ౪౯-౭౫ రా 2-15 రోహి ౪౮-౧౫ రా 1-51 సాధ్య ౨౭-౦ గర ౨౨-౪౭ సా వ 6-34ల 8-2కు అమృ ౪౦-౫౭ దిన ౨౭-౪౫ కువే ౪౮ ఊ పాషాణ ౧౪ శ్రీ అన్న(ప్రాశనాదీనాం కుంభః వ గం 11-33 వివాహాదీనాం సింహః రా గం 11-6 భు ౦-౫౧ చం ౧౧ ఉ దు 8-2కు.
6-33	5-39	21		30	ర బు శు	○పూర్ణి.ఆ ౪౨-౪౨ రా 11-38 మృగ ౪౩-౩౨ రా 11-58 శుభ ౧౮-౨౨ విష్టి ౧౬-[illegible] ఉ వ 7-2ల 8-30కు అమృ ౨౩-౧౭ దిన ౨౭-౪౫ మకరాయణం ౩౯-౪౫ మూల ౩ ర్కః ౫౪-౪౪ మూల ౧ ధనుషి సమస్థో బుధః ౪-౧౩ అనూ ౩ శుక్రః ౬-౩ కువే ౪౪ ప అన్వాధానం దత్తజయంతీ చంద్ర పూజా సువర్ణలవణదానం (ప్రవేశాత్పరదినే ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలః భు ౧-౨ చం ౧౨ సా దు 4-9ల.
6-34	5-40	22		౧	పా కు	బ.పా.సో ౩౭-౧౫ రా 9-28 ఆర్ద్రా ౩౯-౫౨ రా 10-31 శుక్ల ౧౦-౨౫ బాలు ౯-౫౭ ఉ వ 7-51ల 9-21కు అమృ ౧౬-౨౨ దిన ౨౭-౪౫ పాతాభావః ఉషా ౨మకరే ఉచ్చే కుజః ౪౧-౩౩రవే౩౯ఊ యాగకాలః రఘునాథతీ॥పు॥భు ౧-౧౩ చం ౧౩ పదు 12-29ల పుదు2-41ల సౌరతపోమాసః (ప్రారంభః శిశిరర్తు (ప్రారంభశ్చ.
6-34	5-40	23		౨	బు శు	విది.మం ౩౩-౧౭ సా 7-53 పున ౩౭-౪౦ రా9-38 (బ 3-30 ఐం ౫౪-౨౨ తైతు ౫-౧౭ వ వ 10-5ల 11-37కు అమృ 30-౫౨ తె వ 5-33ల దిన ౨౭-౪౪ మూల౨బుధః౧౧-౫౪అనూ౪శుక్రః౪౬-౨౩రవే౩౦ ప పరశురామజయన్తీ నవవధూ (ప్రవేశాదీనాం తులారా గం 3-22భు౧-౨౩ చం౧౪పదు8-48లరాదు10-50ల.
6-35	5-41	24	శ్రీ	౩		తది.బు ౩౧-౦ సా 6-59 పుష్య ౩౭-౫ రా 9-25 వైధృ ౫౩-౩౮ వణి ౨-౭ శేవ 7-9కు అమృ ౨౧-౧౩ దిన ౨౭-౪౫ రా(క్రాం ౩౭ ఊ ఉభయ (ప్రదోషః సీమంతాదీనాం కుంభోఽసుః వ గం 11-18 భు ౧-౩౪ చం ౧౫ వ దు 11-45ల.

ఇం. డిసెంబరు 1980

మీ	వృ	మే	మి
రా	శు.ప.శ.వృశ్చికే శుక్రః అష్ట.సో. ధనుష్యర్కః పూ. ఆ. ధనుషి బుధః బ.పా.సో. మకరే కుజః అమా. మం. ధనుషి శుక్రః		
			కే
గు శ	శు	ర బు	కు

6-35	5- 1	25	౪	ర బు	చవి.గు ౩౦-౪౦ సా 6-51 ఆ(శ్రే ౩౮-౨౭ రా 9-58 విష్కం ౫౦-౫౪ బవ ౦-౫౨ ప వ 10-31ల 12-9కు అమృ ౩౪-౨౨ దిన ౨౭-౪౫ మూల ౪ ర్కః ౧౧-౩ మూల ౩ బుధః ౧౯-౧౬ ర్కాం ౩౯ ఘ కేవేపంచ ౩౮ ఊ భు ౧-౪౫ చం ౧౬ ప దు 10-18ల పు దు 2-43ల.
6-36	5-42	26	౫	కు శు	పంచ.శు ౩౨-౧౫ సా 7-30 మఘ ౪౧-౩౮ రా 11-15 (ప్రీతి ౪౯-౩౮ కౌలు ౧-౨౬ ప వ 10-36ల 12-17కు అమృ ౩౫-౧౮ దిన ౨౭-౪౫ ఉషా ౩ కుజః ౫౭-౩౮ జ్యేష్ఠా ౧ శుక్రః ౨౬-౩౬ కేవేంచ ౪౨ ప అక్షోభ్య తీ॥ పు॥ భు ౧-౫౬ చం ౧౭ ప దు 8-50ల పు దు 12-31ల.
6-36	5-42	27	౬	బు	షష్ఠి.శ ౩౫-౪౨రా-8-53పు ఫ౪౬-౩౫రా1-14ఆయు౪౯-౪౫గర౩-౫౮ ఉవ7-55ల9-39కుఅమృ౨౯-౧౬దిన౨౭-౪౬మూల౪బుధః౨౫-౨౦ఉభయ(ప్రదోషః గర్భాధానన్యసింహఃరాగం10-39భు౨-౭చం౧౮ఉదు8-5కు. [౨౭-౨౦శ(క్రాం౫౨ఊభాను౭మీ భు౨-౧౭ చం౧౯ సాదు4-12ల.]
6-36	5-43	28	౭	ర	సప్త.ఆ ౪౦-౪౦ రా 10-52 ఉఫ ౫౨-౫౨ రా 3-45 సౌభా ౫౦-౫౨ విష్టి ౮-౧౧ ప వ 9-11ల 10-57కు అమృ ౩౩-౦ దిన ౨౭-౪౬ పూషా ౧ ర్కః
6-37	5-43	29	౮	బు శు	అష్ట.సో ౪౬-౩౮ రా 1-16 హస్త ౬౦-౦ 24-0 శోభ ౫౨-౪౨ బాల ౧౩-౩౯ ప వ 1-10ల 2-58కు అమృ ౪౩-౧౪ దిన ౨౭-౪౬ పూషా ౧ బుధః ౩౦-౫౮ జ్యే ౨ శుక్రః ౬-౪౩ శ(క్రాం శైవనక్తం త్రిస్పృష్టకాః భు ౨-౨౮ చం ౨౦ ప దు 12-32ల పు దు 2-44ల.
6-37	5-44	30	౯		నవ.మం ౫౩-౨ రా 3-50 హస్త ౦-౨ ఉ 6-38 అతి ౫౪-౫౦ తైతు ౧౯-౫౦ ప వ 3-37ల 5-25కు అమృ ౪౯-౨౯ దిన ౨౭-౪౬ శ(క్రాం ౧ ప వివాహాదీనాం తులా రా 2-53 వృశ్చికో ౭ పి మతాం రా 3-50 భు ౨-౩౯ చం ౨౧ ప దు 8-51ల రా దు 10-52ల.
6-38	5-45	31	౧౦	ర కు బు శు	దశ.బు ౫౯-౧౮ తె 6-21 చిత్రా ౭-౨౮ ప 9-37 సుక ౫౬-౪౮ వణి ౨౬-౧౦ ప వ 3-54ల 5-42కు అమృ ౫౦-౨ దిన ౨౭-౪౭ పూషా ౨ ర్కః ౪౩-౨౯ ఉషా ౪ కుజః ౧౨-౫౭ పూషా ౨ బుధః ౩౫-౪౫ జ్యేష్ఠా ౩ శుక్రః ౪౬-౪౬ వివాహాదీనాం సింహఃరాగం10-24భు ౨-౫౦చం ౨౨ పదు11-49ల.
6-38	5-45	1	౧౧		ఏకా.గు ౬౦-౦ 24-0 స్వాతీ ౧౪-౪౦ ప 12-30 ధృతి ౫౮-౨౦ బవ ౩౨-౪ సా వ 6-42ల 8-28కు అమృ ౫౬-౪౬ దిన ౨౭-౪౮ గురు ౧౧ శీ భు ౩-౧ చం ౨౩ పదు 10-20ల పు దు 2-46ల. [రానేసప్త ౨౧ ఊ మత్రయ ౧౧ శీ భు ౩-౧౧ చం ౨౪ పదు 8-53ల పుదు 12-34ల]
6-38	5-46	2	౧౨	బు	ఏకా.శు ౪-౫౨ ప 8-35 విశా ౨౧-౧౦ ప 3-6 శూల ౫౯-౮ బాలు ౪-౫౨ సా వ 7-28ల 9-13కు అమృ ౫౮-౧౬ దిన ౨౭-౪౯ పూషా౩బుధః ౩౯-౪౨
6-39	5-46	3	౧౩	శ ర శు	ద్వాద.శ ౯-౨౮ ప 10-26 అనూ ౨౬-౩౮ సా 5-18 గండ ౫౮-౫౮ తైతు ౯-౨౮ రా వ 11-18ల 1-1కు దిన ౨౭-౪౯ పాతాభావః పూషా ౩ ర్కః ౫౯-౩౭ జ్యే ౪ శుక్రః ౨౬-౪౨ రావేసప్త ౨౭ ప శని ౧౩ శీ (ప్రదోషః భు ౩-౨౨ చం ౨౫ ఉ దు 8-9కు.
6-39	5-47	4	౧౪	కు బు	(త్రయో.ఆ ౧౨-౪౮ ప 11-46 జ్యే ౩౦-౫౨ సా 7-0 వృద్ధి ౫౭-౫౦ వణి ౧౨-౪౮ అమృ ౭-౧౯ రా వ 3-24ల 5-5కు దిన ౨౭-౪౯ (శవ ౧ కుజః ౨౭-౩౮ పూషా ౪ బుధః ౪౨-౪౨ శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః తొండరొడిప్పొడి యాళ్వార్. పెరియనంబి తి॥న॥ భు ౩-౩౩ చం ౨౬ సా దు 4-16ల.
6-40	5-47	5	౧౫		చతు.సో ౧౪-౫౦ ప 12-36 మూల ౩౩-౫౦ రా 8-12 (ధ్రువ ౫౫-౪౩ శకు ౧౪-౫౦ అమృ ౧౭-౨ సా వ 6-31ల 8-12కు తె వ 6-5ల దిన ౨౭-౫౦ ర(క్రాం ౩౩ ఊ సర్వే ౩౦ స్యా భు ౩-౪౪ చం ౨౭ ప దు 12-35ల పు దు 2-48ల త్యా 0-45.
6-40	5-48	6	౧౬	బు శ	● అమా.వం ౧౫-౩౫ ప 12-54 పూషా ౩౫-౩౮ రా 8-55 వ్యా ౫౨-౪౨ నాగ ౧౫-౩౫ శేవ 7-44కు అమృ ౨౩-౧౬ తె వ 5-1ల 6-38కు దిన ౨౭-౫౦ ఉషా౧బుధః౪౪-౪౪ మూల ౧ గనుషినమష్ట శుక్రః ౬-౩౭ ర(క్రాం ౩౬ ప అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః భు ౩-౫౫ చం ౨౮ పదు 8-53ల రాదు 10-57ల

క్రీ.శ. 1981 సం. జనవరి

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర మార్గశిర మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు–గంటలు–నిమిషములు (విజయవాడకు)

క్రీ.శ. 1980 సం॥ డిసెంబరు నెల

ఇ॥ తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు: వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు: వృష	మిధు	కర్కా	సింహ	కన్య	తుల
8	6.59	9. 5	10.57	12.36	2.12	3.57	5.58	8.10	10.21	12.27	2.32	4.40
9	6.55	9. 1	10.53	12.32	2. 8	3.53	5.54	8. 6	10.17	12.23	2.28	4.36
10	6.51	8.57	10.49	12.28	2. 4	3.49	5.50	8. 2	10.13	12.19	2.24	4.33
11	6.47	8.54	10.45	12.24	2. 1	3.45	5.46	7.58	10. 9	12.15	2.20	4.29
12	6.43	8.50	10.41	12.20	1.57	3.41	5.42	7.54	10. 5	12.11	2.16	4.25
13	6.39	8.46	10.37	12.16	1.53	3.38	5.38	7.50	10. 2	12. 7	2.12	4.20
14	6.34	8.42	10.33	12.12	1.49	3.34	5.34	7.46	9.58	12. 4	2. 8	4.17
15	6.31	8.38	10.29	12. 8	1.45	3.30	5.30	7.42	9.54	12. 0	2. 4	4.14
	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్కా	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి
16	8.34	10.26	12. 5	1.41	3.26	5.26	7.39	9.50	11.56	2. 1	4.10	6.23
17	8.30	10.22	12. 1	1.37	3.22	5.22	7.35	9.46	11.52	1.57	4. 6	6.19
18	8.27	10.18	11.57	1.34	3.19	5.19	7.31	9.43	11.48	1.53	4. 2	6.15
19	8.23	10.14	11.53	1.30	3.15	5.15	7.27	9.39	11.45	1.49	3.58	6.12
20	8.19	10.11	11.50	1.26	3.11	5.11	7.23	9.35	11.41	1.45	3.55	6. 8
21	8.15	10. 7	11.46	1.22	3. 7	5. 8	7.19	9.31	11.37	1.41	3.51	6. 4

డిసెంబరు నెల / 1981 జనవరి

ఇ॥ తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు: ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు: మిధు	కర్కా	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి
23	8. 8	9.59	11.38	1.15	3. 0	5. 0	7.12	9.24	11.30	1.34	3.43	5.56
24	8. 4	9.55	11.34	1.11	2.56	4.56	7. 8	9.20	11.26	1.30	3.39	5.52
25	8. 0	9.51	11.30	1. 7	2.52	4.52	7. 4	9.16	11.22	1.26	3.35	5.48
26	7.56	9.47	11.26	1. 3	2.48	4.48	7. 0	9.12	11.18	1.22	3.31	5.44
27	7.52	9.43	11.22	12.59	2.44	4.44	6.56	9. 8	11.14	1.18	3.27	5.40
28	7.48	9.39	11.19	12.55	2.40	4.40	6.52	9. 4	11.10	1.14	3.23	5.36
29	7.44	9.36	11.15	12.51	2.36	4.36	6.48	9. 0	11. 6	1.10	3.19	5.32
30	7.40	9.32	11.11	12.47	2.32	4.32	6.45	8.56	11. 2	1. 7	3.16	5.29
31	7.36	9.28	11. 7	12.44	2.28	4.28	6.41	8.52	10.58	1. 3	3.12	5.25
1	7.32	9.24	11. 3	12.40	2.24	4.24	6.37	8.48	10.54	12.59	3. 8	5.21
2	7.29	9.20	10.59	12.36	2.20	4.20	6.33	8.44	10.50	12.55	3. 4	5.17
3	7.25	9.16	10.55	12.32	2.16	4.16	6.29	8.41	10.47	12.51	3. 0	5.13
4	7.21	9.12	10.51	12.28	2.12	4.13	6.25	8.37	10.43	12.47	2.56	5. 9
5	7.16	9. 8	10.47	12.24	2. 8	4. 9	6.21	8.33	10.39	12.43	2.52	5. 5
6	7.12	9. 4	10.48	12.20	2. 4	4. 5	6.17	8.29	10.35	12.39	2.48	5. 1

మి	వృ	మే	మీ
ర	శు.వి.గు. మకరే బుధః అష్ట.మం.మకరే౭ర్కః బ.ష.సో. కుంభే బుధః న. గు. కుంభే కుజః ఏ.శు. మకరే శుక్రః		కే కు
గు శ			శు ర బు

క్రీ. శ. 1981 సం. జనవరి నెల

6-40	5-49	7	౧౭	ర	శు.పా.బు. ౧౫-౧౦ ప 12-44 ఉషా ౩౬-౨౦ రా 9-12 హర్ష ౪౮-౫౦ బవ ౧౫-౧౦ అమృ ౨౦-౯ రా వ 1-11 ల 2-47 కు దిన ౨౭-౫౨ పూషా ౪ ర్కః ౧౫-౪౪ కుక్రాం కేక్రాం ౩౬ ఊః యాగకాలః చంద్రదర్శనం సమశృంగ మత్స్యర్క్షః భు ౪-౫ చం ౨౯ పదు 11-52 ల
6-40	5-49	8	౧౮	కు బు శు	విది.గు. ౧౩-౪౨ ప 12-9 శ్రవ ౩౬-౨ రా 9-5 వజ్ర ౪౪-౧౨ కౌలు ౧౩-౪౨ అమృ ౧౦-౧౨ రా వ 1-1 ల 2-35 కు దిన ౨౭-౫౩ శ్రవ ౨ కుజః ౪౧-౪౮ ఉషా ౨ మకరే విత్రస్థో బుధః ౪౫-౫౪ మూల ౨ శుక్రః ౪౬-30 కుక్రాం కేక్రాం ౩౬ ప రావేసంచ ౩౬ ఊః భు ౪-౧౬ చం ౧ రబ్బిలప్పల్ పదు 10-24 ల పుదు 2-51 ల
6-40	5-50	9	౧౯	ష	తది.శు. ౧౧-౨౦ ప 11-12 ధని ౩౪-౫౭ రా 8-39 సిద్ధ ౩౮-౫౪ గర ౧౧-౨౦ అమృ ౯-౨౫ రా వ 3-38 ల 5-11 కు దిన ౨౭-౫౪ షడశీతిముఖం ౫౨-౪౨ రావేసంచ ౩౫ ప భు ౪-౨౭ చం ౨ పదు 8-55 ల పుదు 12-37 ల
6-41	5-51	10	౨౦	ర.బు	చవి.శ. ౮-౮ ప 9-56 శత 33-౫ సా 7-55 వ్యతీ 33-౦ భద్ర ౮-౮ అమృ ౧౫-౩౮ రావ 2-3 ల 3-35కు దిన ౨౭-౫౫ ఉషా ౧ ర్కః ౩౦-౫౫ ఉషా ౩ బుధః ౪౬-౯ భు ౪-౩౭ చం ౩ ఉదు 8-11 కు
6-41	5-52	11	౨౧	శు	పంచ.ఆది. ౪-౧౮ ప 8-24 ఏష్య ౫౫-౩౮ తె 6-39 పూభా 30-3౮ సా 6-56 వరీ ౨౬-౩౮ బాలు ౪-౧౮ అమృ ౧౧-౨౭ తెవ 4-4 ల 5-35 కు దిన ౨౭-౫౬ మూల ౩ శుక్రః ౨౬-౨౦ శవే 30 ఊః భు ౪-౪౮ చం ౪ సాదు 4-20 ల
6-41	5-52	12	౨౨	కు బు	సప్త.సో. ౫౫-౩ తె 4-42 ఉభా ౨౭-౪౦ సా 5-45 పరి ౧౯-౫౨ గర ౨౭-౨౯ అమృ ౧౬-౧౬ తె వ 5-5 ల 6-36 కు దిన ౨౭-౫౭ శ్రవ ౩ కుజః ౫౫-౧౨ ఉషా ౪ బుధః ౪౫-౪౨ శవే ౨౮ ప భు ౪-౫౯ చం ౫ పదు 12-38 ల పుదు 2-52 ల
6-41	5-53	13	౨౩	ర	అష్ట.మం. ౪౯-౪౮ రా 2-36 రేవ ౨౪-౧౮ సా 4-24 శివ ౧౨-౪౫ విష్టి ౨౨-౨౫ అమృ ౧౮-౩౮ త్యాజ్యాభావః దిన ౨౭-౫౮ ఉషా ౨ మకరే శత్రుస్థో ౨ ర్కః ౪౦-౧౩ ప్రవేశాత్పరదినే మకర సంక్రమణ పుణ్యకాల స్సపూర్వః భు ౫-౧౧ భు ౫-౧౮ చం ౬ పద 8-56 ల రాదు 10-59ల
6-41	5-54	14	౨౪	బు.శు	నవ.బు. ౪౪-౧౮ రా 12-24 అశ్వి ౨౦-౩౮ ప 2-56 సిద్ధ ౫-౨౦ సాధ్య ౫౨-౨౫ బాలు ౧౭-౩ అమృ ౩-౪౪ ప వ 11-11ల 12-41కు రావ 11-55ల 1-25 కు దిన ౨౭-౫౯ శ్రవ ౧ బుధః ౪౪-౩౮ మూల ౪ శుక్రః ౬-౧౨ భు ౦-౨ చం ౭ పదు 11-55 ల
6-41	5-54	15	౨౫	కు.గు	దశ.గు. ౩౮-౪౦ రా 10-9 భర ౧౬-౪౫ ప 1-23 శుభ ౫౦-౮ తైతు ౧౧-౨౯ అమృ ౫-౩౨ రావ 12-36 ల 2-6 కు దిన ౨౮-౦ పశ్చాదస్తమితః కుజః ౨౧-౩౨ హస్త ౩ గురుః ౩౫-౩౯ కువేసప్త కేవేసప్త ౧౭ ఊః భు ౦-౧౨ చం ౮ పదు 10-25 ల పుదు 2-53 ల
6-41	5-54	16	౨౬	బు.శు	ఏకా.శు. 33-౮ సా 7-56 కృత్తి ౧౨-౫౨ ప 11-50 శుక్ల ౪౨-౩౪ వణి ౫-౫౪ అమృ ౭-౧౫ రావ 2-51 ల 4-21 కు దిన ౨౮-౧ శ్రవ ౨ బుధః ౪౩-౧౬ పూషా ౧ శుక్రః ౪౬-౫ కువేసప్త కేవేసప్త ౧౩ ప మత్రయ ౧౧ శ్రీ రైవత మన్వాదిః భు ౦-౨౨ చం ౯ పదు 8-57 ల పుదు 12-40 ల
6-42	5-55	17	౨౭	పా.ర కు	ద్వాద.శ. ౨౭-౪౮ సా 5-49 రోహి ౯-౧౦ ప 10-22 బ్రహ్మ ౩౫-౧౫ బవ ౦-౨౬ అమృ ౧-౪౦ ప వ 3-40 ల 5-11 కు పునరవ్య ౪౫-౬ దిన ౨౮-౩ పాతాభావః ఉషా ౩ ర్కః ౭-౩౪ శ్రవ ౪ కుజః ౮-౫౫ రవే ౯ ఊః రఘూత్తమ తీ॥ పు॥ అన్నప్రాశనాదీనాం కుంభః ప గం 9-43 భు ౦-౩౧ చం ౧౦ ఉదు 8-12 కు
6-42	5-56	18	౨౮	బు.శ	త్రయో.ఆ. ౨౩-౨ ప 3-55 మృగ ౫-౫౫ ప 9-4 ఐం ౨౮-౨౫ తైతు ౨౩-౨ సావ 5-6 ల 6-38 కు అమృ ౩౯-౨౪ దిన ౨౮-౪ శ్రవ ౩ బుధః ౪౧-౫౭ శని వక్రారంభః ౨౮-౪౭ రాశ్యాది శనిః ౫-౧౬-౧౧-౪౫ రవే ౬ ప త్రయోదశీతిథిః అనధ్యాయః భు ౦-౪౧ చం ౧౧ సాదు 4-25 ల
6-42	5-56	19	౨౯	శు	చతు.సో. ౧౯-౫ ప 2-20 ఆర్ద్ర ౩-౨౦ ప 8-2 వైధృ ౨౨-౧౨ వణి ౧౯-౫ సావ 7-42 ల 9-15 కు అమృ ౫౫-౫౨ దిన ౨౮-౬ పూషా ౨ శుక్రః ౨౫-౫౩ తిథిద్వయం తూలపరీక్షా ఎంచార్ తి॥న అన్నప్రాశనాదీనాం కుంభః ప గం 9-36 భు ౦-౫౦ చం ౧౨ పదు 12-41 ల పుదు 2-56 ల
6-42	5-57	20	30	ర.బు	○పూర్ణి.మం. ౧౬-౭ ప 1-9 పున ౧-౪౨ ఉ 7-23 విష్క ౧౬-౫౦ బవ ౧౬-౭ పవ 3-20 ల 4-55 కు అమృ ౪౫-౨౪ దిన ౨౮-౭ కుంభాయనం ౬-౩ ఉషా ౪ ర్కః ౨౧-౭ శ్రవ ౪ బుధః ౪౧-౨౨ అన్వాధానం మధ్యాహ్నాత్పూర్వతో హరిపద పుణ్యకాలః భు ౦ ౫౯ చం ౧౩ పదు 8-57ల రాదు 11-2ల సౌరతపస్యమాస ప్రారంభః
6-42	5-57	21	౧	కు	బ.పా.బు. ౧౪-౨౮ ప 12-29 పుష్య ౧-౧౮ ఉ 7-13 ప్రీతి ౧౨-౨౮ కౌలు ౧౪-౨౮ రావ 8-13 ల 9-51 కు అమృ ౫౮-౧౧ దిన ౨౮-౮ ధని ౧ కుజః ౨౨-౬ కువేసంచ ౨౨ ఊః రాక్రాం ౧ ఊః యాగకాలః భు ౧-౯ చం ౧౪ పదు 11-57 ల
6-42	5-58	22	౨	బు.శు	విది.గు. ౧౪-౧౫ ప 12-24 ఆశ్రే ౨-౧౫ ఉ 7-36 ఆయు ౯-౧౨ గర ౧౪-౧౫ రావ 8-5 ల 9-45 కు అమృ ౫౮-౨౭ దిన ౨౮-౧౦ పశ్చాదుదితో బుధః ౧౬-౧౦ ధని ౧ బుధః ౪౨-౨౨ పూషా ౩ శుక్రః ౫-౪౦ కువేసంచ రాక్రాం ౩ ప కేవేసంచ ౨ ఊః తిరుముడిశయాళ్వార్ తి॥ న భు ౧-౧౮ చం ౧౫ పదు 10-28 ల పుదు 2-57 ల
6-42	5-59	23	౩	ర	తది.శు. ౧౫-౩౮ ప 12-57 మఖ ౪-౪౨ ప 8-35 సౌభా ౭-౧౦ భద్ర ౧౫-౩౮ సావ 5-7 ల 6-49 కు అమృ ౫౧-౩౮ దిన ౨౮-౧౨ శ్రవ ౧ ర్కః ౩౭-౪౮ కేవేసంచ ౫ ప చతుర్థీ తిథిః భు ౧-౨౮ చం ౧౬ పదు 8-58 ల పుదు 12-43 ల
6-42	5-59	24	౪	బు గు శు	చవి.శ. ౧౮-౩౨ ప 2-7 పూఫ ౮-౪౨ ప 10-11 శోభ ౬-౨౨ బాలు ౧౮-౩౨ సా వ 6-2 ల 7-47 కు అమృ ౫౪-౩౧ దిన ౨౮-౧౩ ధని ౨ బుధః ౪౬-౨౩ గురువక్రారంభః ౪౩-౪౩ రాశ్యాది గురుః ౫-౧౬-౪౭-౫౭ పూషా ౪ శుక్రః ౪౫-౩౧ మూన్యాతిథిః దోలారోహణాదీనాం మేషః ప గం 12-26 భు ౧-౩౭

					వం ౧౭ ఉదు 8-13 కు
6-41	5-59	25	౫	కు	పంచ.ఆ. ౨౩-౦ ప 3-53 ఉఫ ౧౯-౧౦ ప 12-21 అతి ౬-౪౨ తైతు ౨౩-౦ రావ 9-40 ల 11-26 కు అమృతాభావః దిన ౨౮-౧౫ ధని ౨ కుజః ౩౫-౯ శ్రకాం ౧౪ ఊః పంచమీ తిథిః భు ౧-౪౭ చం ౧౮ సాదు 4-27 ల
6-41	6-0౧	26	౬	ర.బు	షష్ఠి.సో. ౨౮-30 సా 6-5 హస్త ౨౦-౪౦ ప 2-57 సుక ౭-౫౫ వణి ౨౮-30 అమృ ౪-3 రావ 11-55 ల 1-43 కు దిన ౨౮-౧౬ శ్రవ ౨ ర్క్షః ౫౪-౩౬ ధని 3 కుంభే మిత్రస్థో బుధః ౫౫-౪౪ శ్రకాం ౨౧ ప ఉభయప్రదోషః కూరత్తాళ్వార్ తి॥న భు ౧-౫౬ చం ౧౯ పదు 12-43 ల పుదు 2-58 ల
6-41	6-00	27	౭	శు	సప్త.మం. ౩౪-౪౦ రా 8-33 చిత్రా ౨౭-౫౨ సా 5-50 ధృతి ౯-౪౨ విష్టి ౧-౩౫ అమృ ౯-౫౭ రావ 12-7 ల 1-55 కు దిన ౨౮-౧౮ ఉషా ౧ శుక్రః ౨౫-౧౮ సత్యకామ తీ॥పు॥ నరహరి తీ॥పు॥ భు ౨-౫ చం ౨౦ పదు 8-57 ల రాదు 11-4 ల
6-41	6-01	28	౮		అష్ట.బు. ౪౦-౫౮ రా 11-4 స్వాతి ౩౫-౧౨ రా 8-46 శూల ౧౧-౪౮ బాల ౭-౪౯ అమృ ౧౦-౩౧ రావ 3-1 ల 4-48 కు దిన ౨౮-౨౦ కువేసప్త ౩౫ ఊః శైవనక్తం త్రిస్పోష్టకాః భు ౨-౧౫ చం ౨౧ పదు 11-58 ల
6-41	6-02	29	౯	కు.బు	నవ గు. ౪౬-౪౫ రా 1-23 విశా ౪౨-౧౦ రా 11-33 గండ ౧౩-౪౨ తైతు ౧౩-౫౧ అమృ ౧౭-౩౬ రావ 3-57 ల 5-43 కు దిన ౨౮-౨౧ ధని 3 కుంభే సమస్థః కుజః ౪౭-౫౯ ధని ౪ బుధః ౧౫-౨౦ కువేసప్త ౪౩ ప రావేసప్త ౪౨ ఊః భు ౨-౨౪ చం ౨౨ పదు 10-28 ల పుదు 2-59 ల
6-41	6-02	30	౧౦	పా.ర శు	దశ.శు. ౫౧-౩౨ రా 3-18 అనూ ౪౮-౧౫ రా 1-59 వృద్ధి ౧౫-౨ వణి ౧౯-౮ అమృ ౧౯-౩౭ త్యాజ్యాభావః దిన ౨౮-౨౩ వ్యప సా 6-7 ల శ్రవ 3 ర్క్షః ౧౧-౨౮ ఉషా ౨ మకరే మిత్రస్థ శ్శుక్రః ౫-౭ రావేసప్త ౪౯ ప భు ౨-౩౪ చం ౨౩ పదు 8-58 ల పుధు 12-44 ల
6-41	6-03	31	౧౧	పా.బు	ఏకా.శ. ౫౫-౦ తె 4-41 జ్యే ౫౩-౦ రా 3-53 ధ్రువ ౧౫-30 బవ ౨౩-౧౫ పవ 8-1 ల 9-45 కు అమృ ౨౯-౧౫ దిన ౨౮-౨౫ వ్యపా ప 8-30 కః శత ౧ బుధః ౫౪-౩౫ నుత్రయ ౧౧ శ్రీ భు ౨-౪౩ చం ౨౪ ఉదు 8-12 కు
6-40	6-03	ఫి 1	౧౨	శు	ద్వాద.ఆ. ౫౬-౫౨ తె 5-25 మూల ౫౬-౧౫ తె 5-10 వ్యా ౧౪-౫౫ కౌల ౨౫-౫౭ పవ 12-18 ల 1-59 కు అమృ 3౯-౨3 రావ 3-29 ల 5-10 కు దిన ౨౮-౨౭ ఉషా 3 శుక్రః ౪౪-౫౪ ద్వాదశి హరివాసరః ౭-౦ ప్రదోషః భు ౨-౫౨ చం ౨౫ సాదు 4-31 ల త్యా 0-46
6-40	6-04	2	౧౩	ర.గు	త్రయో.సో. ౫౭-౦ తె 5-28 పూషా ౫౭-౫౦ తె 5-48 హర్ష ౧౩-౦ గర ౨౬-౫౬ పవ 3-1ల 4-39 కు అమృ ౪౫-30 దిన ౨౮-౨౯ శ్రవ ౪ ర్క్షః ౨౮-3౫ హస్త ౨ వక్రీగురుః ౫౨-3౫ భు 3-౨ చం ౨౬ పదు 12-45 ల పుదు 3-1 ల
6-40	6-04	3	౧౪	కు	చతు.మం. ౫౫-3౨ తె 4-53 ఉషా ౫౭-౫౬ తె 5-49 వజ్ర ౯-౫౦ విష్టి ౨౬-౧౬ పవ 1-48 ల 3-24 కు అమృ ౪౧-౫౧ దిన ౨౮-30 ధని ౪ కుజః ౦-౪౮ రక్రాం క్రేకాం ౫౮ ఊః కృష్ణాంగారక ౧౪ శ్రీ శైవనక్త మాసశివరాత్రిః విద్యాధీశ తీ॥పు॥ భు 3-౧౧ చం ౨౭ పదు 8-57 ల రాదు 11-6 ల
6-40	6-05	4	౧౫	బు.శు	● అమా.బు ౫౨-౪౦ రా 3-44 శ్రవ ౫౬-33 తె 5-17 సిద్ధి ౫-౨౫ వ్యతీ ౫౪-30 చతు ౨౪-౫ పవ 9-43 ల 11-17 కు అమృ 3౧-౨౫ దిన ౨౮-3౨ శత ౨ బుధః 3౫-30 ఉషా ౪ శుక్రః ౨౪-౪౨ రక్రాం క్రేకాం ౫౭ ప కుక్రాం రావేపంచ ౫౬ ఊః సర్వేషాం 30 ప్య అన్వాధానం పిండిపితృ యజ్ఞః సార్ధపంచ ఘటికానంతరం మహోదయో నామా లభ్య యోగ పుణ్యకాలః భు 3-౨౧ చం ౨౮ పదు 11-59 ల

(క్రీ. శ. 1981 సం. ఫిబ్రవరి)

(చాంద్రః) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర పౌష మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు—గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

ఇ॥తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
1981 జనవరి	ధను	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి
7	7- 8	9- 0	10-39	12-15	2- 0	4- 1	6-13	8-25	10-31	12-35	2-44	4-57
8	7- 4	8-56	10-35	12-11	1-56	3-57	6- 9	8-20	10-27	12-31	2-40	4-53
9	7- 0	8-52	10-31	12- 7	1-52	3-53	6- 5	8-16	10-22	12-27	2-36	4-49
10	6-56	8-48	10-27	12- 3	1-48	3-49	6- 1	8-12	10-18	12-23	2-32	4-45
11	6-52	8-44	10-23	11-59	1-44	3-45	5-57	8- 8	10-14	12-19	2-28	4-41
12	6-48	8-40	10-19	11-55	1-40	3-40	5-52	8- 4	10-10	12-15	2-24	4-37
13	6-44	8-36	10-15	11-51	1-36	3-36	5-48	8- 0	10- 6	12-11	2-20	4-33
	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను
14	8-32	10-10	11-47	1-32	3-33	5-45	7-56	10- 2	12- 7	2-16	4-29	6-36
15	8-28	10- 7	11-44	1-29	3-29	5-41	7-53	9-59	12- 3	2-12	4-25	6-33
16	8-24	10- 3	11-40	1-25	3-25	5-37	7-49	9-55	12- 0	2- 9	4-22	6-29
17	8-21	10- 0	11-36	1-21	3-22	5-34	7-45	9-51	11-56	2- 5	4-18	6-25
18	8-17	9-56	11-32	1-17	3-18	5-30	7-41	9-48	11-52	2- 1	4-15	6-21
19	8-13	9-52	11-29	1-14	3-14	5-26	7-38	9-44	11-48	1-58	4-11	6-18
20	8- 9	9-48	11-25	1-10	3-10	5-22	7-34	9-40	11-44	1-54	4- 7	6-14

ఇ॥తే	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
1981 సం. జనవరి	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను
21	8- 6	9-44	11-21	1- 6	3- 6	5-18	7-30	9-36	11-40	1-50	4- 3	6-10
22	8- 2	9-41	11-17	1- 2	3- 3	5-15	7-26	9-32	11-37	1-46	3-59	6- 6
23	7-58	9-37	11-13	12-58	2-59	5-11	7-22	9-29	11-33	1-42	3-56	6- 2
24	7-54	9-33	11-10	12-54	2-55	5- 7	7-19	9-25	11-29	1-38	3-52	5-59
25	7-50	9-29	11- 6	12-51	2-51	5- 3	7-15	9-21	11-25	1-35	3-48	5-55
26	7-46	9-25	11- 2	12-47	2-47	4-59	7-11	9-17	11-21	1-31	3-44	5-51
27	7-42	9-21	10-58	12-43	2-43	4-55	7- 7	9-13	11-17	1-27	3-40	5-47
28	7-38	9-17	10-54	12-39	2-39	4-51	7- 3	9- 9	11-14	1-23	3-36	5-43
29	7-34	9-13	10-50	12-35	2-35	4-47	6-59	9- 5	11-10	1-19	3-32	5-39
30	7-30	9- 9	10-46	12-31	2-31	4-43	6-55	9- 1	11- 6	1-15	3-28	5-35
31	7-26	9- 5	10-42	12-27	2-27	4-39	6-51	8-57	11- 2	1-11	3-24	5-31
ఫిబ్రవరి 1	7-22	9- 1	10-38	12-23	2-23	4-35	6-47	8-53	10-58	1- 7	3-20	5-27
2	7-18	8-57	10-34	12-19	2-19	4-31	6-43	8-49	10-54	1- 3	3-16	5-23
3	7-14	8-53	10-30	12-15	2-15	4-27	6-39	8-45	10-49	12-59	3-12	5-19
4	7-10	8-49	10-26	12-11	[illegible]	4-23	6-35	8-41	10-45	12-55	3- 8	5-15

సూ.ఉ.	సూ.అ.	ఇ.త.	శ.త.	గ్రహ	శ్రీ ... ప్రమాది నామ సం॥ మాఘమాసః శకః ౧౯౦౨ శాలివాహన క్రీస్తుశకః 1981 (చాంద్రః మధుమ సః వసంతఋతుః)
6-39	6-05	5	౧౬	ర	శు.పా.గు ౪౮-౩ం రా 2-6 ధని ౫౪-౮ తె 4-18 రీ ౫౩-౨౫ కిం ౨౦-౪౦ పవ 9-7 ల 10-39 కు అమృ ౨౯-౧౧ దిన ౨ం-౩౪ ధని ౧ ర్కః ౪౫-౪౫ కుక్రాం రావేపంచ ౫౫ ప యాగకాలః భు 3-3C చం ౨౯ పదు 10-28 ల పుద 3-2 ల
6-39	6-06	6	౧౭		విది శు. ౪౩-౩౮ రా 12-6 శత ౫౦-౪౫ రా 2-57 పరి ౪౬-౨౫ బాలు ౧౬-౮ పవ 11-6 ల 12-36 కు అమృ 33-౮౬ దిన ౨ం-౩౬ చంద్రదర్శనం దక్షిణశృంగం సమార్ఘః భు 3-౪౦ చం 30 పదు 8-57 ల పుదు 12-45 ల
6-39	6-06	7	౧౮	కు.శు	తది.శ. 3౮-౦ రా 9-51 పూభ ౪౬-౪౮ రా 1-22 శివ 3౮-౪ం తైతు ౧౦-౪౮ పవ 8-55 ల 10-25 కు అమృ ౨ం-౫ దిన ౨౮-౩౮ శత ౧ కుజః ౧౩-౩౭ శ్రవ ౧ శుక్రః ౪-౨౫ శవే ౪౬ ఘః గుడలవణదానం ప్రదోషాభావః భు 3-౪౯ చం రబ్బీసాని ఉదు 8-10 కు
6-38	6-06	8	౧౯	బు	చవి ఆ. 3౨-౨ సా 7-27 ఉభా ౪౨-3౫ రా 11-40 సిద్ధ 30-౫౫ వణి ౫-౨ పవ 10-17 ల 11-46 కు అమృ 30-౨౬ దిన ౨౮-౪౦ బుధ వక్రారంభః ౨౮-౨౨ రాశ్యాది బుధః ౧౦-౧౧-౨౪-౫ శవే ౪3 ప సోపపదం తిల ౪ ర్థీ కుంద ౪ ర్థీ వరదా ౪ ర్థీ శాంత ౪ ర్థీ వివాహాదీనాం వృశ్చికో మతాం రాగం 1-13 ధనురపి రహి తెగం 4-25 భు 3-౫౯ చం ౨ సాదు 4-34 ల
6-38	6-07	9	౨౦	ర.శు	పంచ.సో. ౨౫-౫౮ సా 5-1 రేవ 3౮-౧౮ రా 9-57 సాధ్య ౨౨-౫౮ బాలు ౨౫-౫౮ పవ 10-48 ల 12-17 కు అమృ 3౨-౪3 దిన ౨౮-౪౭ ధని ౨ ర్కః 3-౧౧ శ్రవ ౨ శుక్రః ౪౪-౨౮ మదన ౫ మీ వసంతోత్సవారంభః శ్రీ ౫ మీ భు ౪-౮ చం 3 పదు 12-46 ల పుదు 3-3 ల
6-38	6-07	10	౨౧		షష్ఠీ.మం. ౨౦-౦ ప 2-38 అశ్వి 3౪-౧౦ రా 8-18 శుభ ౧౫-౫ తైతు ౨౦-౦ అమృ ౧౭-౨3 సావ 4-34 ల 6-4 కు తెవ 5-17 ల ని ౨౮-౪౪ తిథిద్వయం భు ౪-౧౭ చం ౪ పదు 8-56 ల రాదు 11-7 ల
6-38	6-08	11	౨౨	పా.కు బు	సప్త.బు ౧౪-౨3 ప 12-23 భర 30-౨౨ సా 6-47 శుక్ల ౭-౨౫ వణి ౧౪-౨3 శేవ 6-47 కు అమృ ౧౯-౮ తెవ 6-8 ల దిన ౨౦-౪౬ వైధృ రా 10-46 ల తె 4-48 కు శని ౨ కుజః ౨౬-3౫ పశ్చాదస్తమితో బుధః ౪-33 కేవేస్తు 30 ఘః అమృమీ తిథిః బుధాష్టమీ వైవస్వత మన్వాదిః రథ ౭ మీ సూర్యజయన్తీ అభోజ్యార్కవ్రతం దానఫల వ్రతోద్యాపనం సూర్యచంద్రాది నిఖిల వ్రతారంభోద్యాపనే భీష్మాష్టమీ ఉభయానధ్యాయః భు ౪-౨౭ చం ౫ పదు 11-59 ల
6-37	6-08	12	౨3	ర.బు శు.రా	అష్ట.గు. ౯-౧౫ ప 10-19 కృత్తి ౨౭-౧౦ సా 5-29 బ్రహ్మ ౧-౧3 బవ ౫3-౧౨ బాల ౯-౧౫ శేవ 7-38 కు అమృ ౨౧-౨౮ దిన ౨౦-౪౮ ధని 3 కుంభే శుక్రాస్తో౭ ర్కః ౨౦-౫౫ శత ౧ వక్రీ బుధః ౧౯-3౮ శ్రవ 3 శుక్రః ౨౪-౨౨ పుష్య ౪ రాహుః శ్రవ ౨ కేతుః 3౮-౪౭ కేవేస్తు ౨౮ ప నందినీదేవీ ప్రాజా ప్రవేశాత్పార్వతః కుంభ సంక్రమణ పుణ్యకాలః కలియుగాన్త స్వసమార్ఘః నవ ధూ ప్రవేశాదీనాం వృశ్చికః రాగం 12-56 భు ౪-3౬ భు ౪-3౮ చం౬ పదు 10-27 ల పుదు 3-3 ల
6-36	6-08	13	౨౪		నవ.శు. ౪-౪౨ ప 8-29 రోహి ౨౪-3౫ సా 4-26 వైధృ ౪౭-౧౨ కౌలు ౪-౪౨ పవ 8-47 ల 10-19 కు అమృ ౧౬-౫౫ రావ 9-52 ల 11-25 కు దిన ౨౮-౫౦ ఆనంద రీ॥పు వివాహాదీనాం ధనుర్మతాం తెగం 4-5 భు ౦-౬ చం ౭ పదు 8-55 ల పుదు 12-45 ల
6-36	6-09	14	౨౫		దశ.శ. ౦-౫౦ ఉ6-56 విష్ణు ౫౬-౫౫ రికా తె5-42 మృగ౨౨-౪౦ ప3-40 విష్కం ౪౦-33 గర౦-౫౦ అమృ౧-౨౨ రావ11-54ల 1-28కు పునరమృ ౫౬-౫౮ దిన ౨౮-౫అస్మార ౧౧శీ భీష్మపంచకవ్రతం భీష్మ౧౧శీ భీమ౧౧శీ తిలపద్మవ్రతం సత్యజ్ఞా: తీ॥పు॥ డోలారోహణాదీనాం వృషభఃరగం12-28 భు౦-౧౫ చం౫ ఉదు8-8కు
6-36	6-09	15	౨౬	ర.కు శు	ద్వాద.ఆ. ౫౫-30 తె 4-48 ఆర్ద్రా ౨౧-30 ప 3-12 ప్రీతి 3౬-33 బవ ౨౬-3౭ రావ 3-9 ల 4-45 కు దిన ౨౦-౫౪ ధని ౪ ర్కః 3౮-౫౮ శత 3 కుజః 3౯-౫౦ శ్రవ ౪ శుక్రః ౪-౨3 స్మార్తానాం ద్వాదశీ హరివాసరః ౧౨-౮ శ్రీవైష్ణవమాధ్వ ౧౧ శీ సోమపదం భీమ ౧౨శీ వరాహ ౧౨శీ ప్రదోషః గర్భాధానాదీనాం తులా రాగం 11-48 భు ౦-౨3 చం ౯ సాదు 4-36 ల
6-35	6-10	16	౨౭	బు	త్రయో.సో. ౫౪-౧౫ తె4-17 పున ౨౧-౧౮ ప3-6 ఆయు3౨-౧౮ కౌ ౨౪-౫3 అమృ౧౫-౧౮ రావ11-11ల 12-48కు దిన౨౮-౫౭ ధని౪ వక్రీ బుధః౫-3౫ రాక్రాం౨౧ఘః వరాహకల్పః కు. శిఖరాన్వార్ తీ॥న అన్నప్రాశనాదీనాం మేషః రగం 10-53 భు ౦-3౦ చం ౧౦ పదు 12-44 ల పుదు 3-3 ల
6-34	6-10	17	౨౮	శు	చతు.మం ౫3-౫౮ తె 4-9 పుష్య ౨౨-౦ ప 3-22 సౌభా ౨౮-౫౦ గర ౨౪-౮ అమృ ౫-౪౯ తెవ 4-32 ల 6-11 కు దిన ౨౮-౫౯ ధని ౧ శుక్రః ౪౪-౨౮ రవేపంచ ౨౨ ఘః రాక్రాం ౨౨ ప భు ౦-3౯ చం ౧౧ పదు 8-54 ల రాదు 11-8 ల
6-34	6-10	18	౨౯	ర	◯ పూర్ణి.బు. ౫౪-౪౫ తె4-28 ఆశ్లే౨3-౪౨ సా4-3 శోభ౨౬-౧౦ విష్టి ౨౪-౨౦ అమృ౧౯-3౫ తెవ4-36ల 6-16కు దిన౨౯-౧ మీనాయనం ౪౨-౨ శత౧ ర్కః౫౭-౧౮ రవేపంచ౨౪ప కేవేపంచ౨3ఘః అన్వాధానం మహామాఘీ తిలపాత్రకంచుకకంబలాదిదానంమధ్యాహ్నాత్పరతః షడశీతిపుణ్యకాలః భు౦-౪౮ చం౧౨ పదు11-58 ల
6-33	6-11	19	3౦	కు.బు	బ.పా.గు. ౫౬-౪౫ తె5-15 మఘ౨౬-3౨ సా5-10 అతి౭౪-౨౨ బాలు ౨౫-౪౬ అమృ ౨౦-౧౫ రావ1-41ల 3-23కు దిన ౨౯-3 శత౪ కుజః ౫3-౨౬ ధని3 వక్రీ బుధః ౧-33 కేవేపంచ ౨౭ ప యాగకాలః భు ౦-౫౬ చం ౧3 పదు 10-26 ల పుదు 3-4 ల సౌరమధుమాసః వసంతఋతుప్రారంభశ్చ.
6-33	6-11	20	౧	శు	విది.శు. ౫౯-౫౨ తె 6-30 పూభ 30-౨౮ సా 6-44 సుక ౨3-౨౮ తైతు ౨౮-౧౮ అమృ ౧3-౨3 రావ 2-32 ల 4-16 కు దిన ౨౯-౫ ధని ౨ శుక్రః ౨౪-30 వివాహాదీనాం తులా రాగం 11-29 భు ౧-౪ చం ౧౪ పదు 8-52 ల పుదు 12-45 ల
6-32	6-11	21	౨		తది.శ. ౬౦-౦ 24-0 ఉఫ 3౫-3౨ రా 8-45 ధృతి ౨3-30 వణి 3౨-౧ అమృ ౧౬-౨ తెవ 6-0 ల దిన ౨౯-౭ శక్రాం 3౫ ఘః అన్నప్రాశనాదీనాం మేషః రగం 10-34 వృషభశ్చోభయః రగం 12-1 భు ౧-౧3 చం ౧౫ ఉదు 8-6 కు

మీ	వృ	మే	మి
రా	శు.అష్ట గు. కుంభే౭ ర్కః		కు.బు
	ర. త. అ. వ. కరే వక్రీ బుధః		కే శు ర
	చ. సో. కుంభే శుక్రః		
గు శ			

Margin (vertical): శ్రీ శక 1981 సం.రం. ఫిబ్రవరి

6-32	6-12	22		౩	ర.బు	తది.ఆ. ౪-౧౦ ప 8-12 హస్త ౪౧-౩౮ రా 11-11 శూల ౨౪-౧౮ భద్ర ౪-౧౦ శేవ 7-45 కు అమృ ౨౫-౬ దిన ౨౯-౯ శత ౨ ర్యాః ౧౫-౫౦ ధని ౨ మకరే వక్రీ బుధః ౧౪-౨౮ శక్రాం ౪౨ ప భు ౧-౨౧ చం ౧౬ సాదు 4-37 ల త్యా 0-47
6-31	6-12	23		౪	బు.శు	చవి.సో. ౯-౨౮ ప 10-18 చిత్రా ౪౮-30 రా 1-55 గండ ౨౫-౫౦ బాలు ౯-౨౮ పవ 8-5 ల 9-52 కు అమృ 30-౪౦ ది ౨౯-౧౨ ప్రాగుదితో బుధః ౧౯-౩౩ ధని 3 కుంభే మిత్రస్థ శ్శుక్రః ౪-౩౮ రవే కువే ౪౮ ఊ భు ౧-౨౯ చం ౧౭ పదు12-44 ల పుదు 3-4 ల
6-31	6-12	24		౫	సౌ.కు శు	పంచ.మం. ౧౫-౨౫ ప 12-41 స్వా ౫౫-౫౦ తె 4-51 వృద్ధి ౨౭-౫౦ తైతు ౧౫-౨౫ పవ 8-12ల 10-0కు అమృ 3౧-౮ దిన ౨౯-౧౪ వ్య పా పగం 3-16 ల రా 9-53 కు పూభా ౧ కుజః ౭-౧౩ ప్రాగస్తమిత శ్శుక్రః 3౬-౨౮ రవే ౫౬ ప కువే ౮ ప భు ౧-౩౭ చం ౧౮ పద 8-51ల రాదు 11-7ల
6-30	6-12	25		౬	ర.శు	షష్ఠి.బు.౨౧-౪౫ ప 3-12 విశా ౬౦-౦ 24-0 ధ్రువ 30-౦ వణి ౨౧-౪౫ పవ 11-7 ల 12-55 కు అమృ 3౮-30 దిన ౨౯-౧౬ శత 3 ర్యాః 3౪-౪3 ధని ౪ శుక్రః ౪౪-౪౮ శూన్యాతిథిః మేషోరహితః పగం 10-18 భు ౧-౪౬ చం ౧౯ పదు 11-57 ల
6-29	6-13	26		౭		సప్త.గు. ౨౭-౫౦ సా 5-37 విశా 3-౧౫ ఉ 7-47 వ్యాఘా 3౧-౫౮ బవ ౨౭-౫౦ పవ 12-15 ల 2-2 కు అమృ ౪౧-౯ ది ౨౯-౧౮ స్వాధ్యాయః భు ౧-౫౪ చం ౨౦ పదు 10-24 ల పుదు 3-5 ల [శైవనక్తం త్రిస్పోష్టకాః భు ౨-౨ చం ౨౧ పదు 8-50 ల పుదు 12-44 ల]
6-29	6-13	27		౮		అష్ట.శు 33-౮ సా7-44 అనూ౧౦-౫ప 10-31 హర్ష 33-౨౦ బాలు౦-౨౮ సావ4-39ల 6-24కు అమృ౫౧-౪౫దిన౨౯-౨౦ధని౧: క్రీ బుధః3౬-3౫రావే౧౦ఊ
6-28	6-14	28		౯	ర.కు శు	నవ.శ. 3౭-౧3 రా 9-21 జ్యే ౧౫-౫3 ప 12-49 వజ్ర 33-౪౫ తైతు ౫-౧౦ రావ 9-23 ల 11-6 కు అమృతాభావః దిన ౨౯-౨3 శ ౪ ర్యాః ౫౪-౫ పూభా ౨ కుజః ౨౧-౪౦ శత ౧ శుక్రః ౨౫-౨ రావే ౧౬ ప భు ౨-౧౧ చం ౨౨ ఉదు 8-2 కు [భు ౨-౧౯ చం ౨3 సాదు 4-42 ల]
6-28	6-14	1		౧౦		దశ.ఆ. 3౯-3౫ రా 10-18 మూల ౨౦-౧౦ ప2-32 సిద్ధ 3౨-౫౬ వణి ౮-౨3 అమృ 3-౨ పవ 12-49 ల 2-32 కు రావ 12-33 ల 2-13 కు దిన ౨౯-౨౫
6-27	6-14	2		౧౧	బు	ఏకా.సో. ౪౦-౫ రా 10-29 పూషా ౨౨-౪౫ ప 3-33 వ్యతీ 30-౪౦ బవ ౯-౫౦ అమృ ౧౦-౧3 రావ 11-38 ల 1-15 కు దిన ౨౯-౨౭ బుధ వక్రత్యాగః ౧౫-౪౫ రాశ్యాదిబుధః ౯-౨౬-౧౪-౪౨ మాత్రత్రయ ౧౧ శ్రీ భు ౨-౨౭ చం ౨౪ పదు 12-43 ల పుదు 3-4 ల
6-26	6-14	3		౧౨	శు	ద్వాద.మం. 3౮-3౮ రా 9-53 ఉషా ౨3-౨౫ ప 3-48 వరీ ౨౬-౫3 కౌలు ౯-౨౨ అమృ ౭-౧౫ సావ 7-43 ల 9-17 కు పునరమృ ౫౬-౪౨ దిన ౨౯-30 శత ౨ శుక్రః ౫-౧౮ కేక్రాం ౨3 ఊ తిల ౧౨ శ్రీ భు ౨-3౬ చం ౨౫ పదు 8.47 ల రాదు 11-6 ల
6-25	6-14	4		౧౩	ర.కు	త్రయో.బు. 3౫-౨౦ రా 8-33 శ్రవ ౨౨-౧౨ ప3-18 పరి ౨౧-3౮ గర ౭-౦ సావ 7-6 ల 8-38 కు అమృ ౫౪-3౪ దిన ౨౯-3౨ పూభా ౧ ర్యాః ౧3-3౪ పూభా 3 కుజః 3౬-౨౯ కేక్రాం ౨3 ప మహాశివరాత్రి రియమేవ మాసశివరాత్రిః భు ౨-౪౪ చం ౨౬ పదు 11-56 ల
6-25	6-14	5		౧౪	బు.శు	చతు.గు. 30-౨౦ సా 6-33 ధని ౧౯-౧౦ ప 2-8 శివ ౧౪-౫౮ విష్టి ౨-౫౮ రావ 8-49 ల 10-18 కు అమృ ౫౦-౧౮ దిన ౨౯-3౪ ధని ౨ బుజుర్బుధః ౪-౧౮ శత3 శుక్రః ౪౫-౨౭ వాజసనేయా3౦స్య శైవనక్తం ఆరటం త్రి ౧౪ శ్రీ విష్ణుచిత్త రామానుజస్వామితీర్థం భు ౨-౫౨ చం ౨౭ పద 10-21ల పుదు3-5ల
6-25	6-15	6	క్రీ.శ. 1981	౧౫		● అమా.శు. ౨౪-౦ సా4-1శత౧౫-౦ ప12-25సిద్ధ ౭-౭ సాధ్య౫౧-౨౦నాగ౨౪-౦ సావ 6-15ల 7-43కు అమృ ౫౧-30 దిన ౨౯-3౬ రక్రాం కుక్రాం౧౫ ఊ తిథిద్వయం అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః ద్వాపరయుగాదిః బ్రహ్మపూజా నవనీత ధేనుదానం పితృతిథి రిత్యలభ్యయోగః భు3-౧ చం౨౮ పదు 8-46ల పుదు12-42ల

(చాం.ద.) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర మాఘ మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు - గంటలు - నిమిషములు (విజయవాడకు)

	పగటియందు లగ్నాంత కాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇంగ్లీషు తే	మక	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను
5	7- 6	8-45	10-22	12- 7	2- 7	4-19	6-31	8-37	10-41	12-51	3- 4	5-11
6	7- 2	8-41	10-18	12- 3	2- 3	4-15	6-27	8-33	10-37	12-46	3- 0	5- 7
7	6-58	8-37	10-13	11-59	1 59	4-11	6-23	8-29	10-33	12-42	2-56	5- 2
8	6-54	8-33	10- 9	11-55	1-55	4 7	6-18	8-24	10-29	12-38	2-51	4-58
9	6-50	8-29	10- 5	11-51	1-51	4- 3	6.14	8-20	10-25	12-34	2-47	4-54
10	6-45	8-24	10- 1	11-46	1-46	3 58	6-10	8-16	10-21	12-30	2-43	4-50
11	6-41	8-20	9-57	11-42	1-42	3 54	6- 6	8-12	10-16	12-26	2-39	4-46
12	6-37	8-16	9-53	11-38	1-38	3-50	6. 2	8- 8	10-12	12-22	2-35	4.42
1981 ఫిబ్రవరి	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక
13	6-12	9-49	11-34	1-34	3-47	5-58	8- 4	10- 9	12-18	2-32	4-39	6 30
14	8- 9	9-45	11-30	1-30	3-43	5-55	8- 1	10- 5	12 14	2-28	4-35	6-26
15	8- 5	9-41	11-26	1-26	3-39	5.51	7-57	10- 1	12 10	2-24	4-31	6-23
16	8- 1	9-38	11-23	1-23	3-35	5-47	7-53	9-58	12- 7	2-20	4 27	6.19
17	7-57	9 34	11-19	1-19	3-31	5-43	7-49	9 54	12- 3	2-16	4 23	6-15
18	7-53	9-30	11.15	1-15	3-28	5-39	7-45	9. 50	11-59	2.13	4-19	6-11
19	7-50	9. 26	11 11	1-11	3-24	5-35	7-42	9. 46	11-55	2- 9	4-16	6- 7

	పగటియందు లగ్నాంతకాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంతకాలములు					
ఇంగ్లీషు తే	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధన	మక
20	7-46	9-22	11- 7	1- 7	3. 20	5-32	7-38	9-42	11-52	2- 5	4 11	6- 3
21	7-42	9 18	11- 3	1- 3	3-16	5-28	7.34	9-38	11-48	2- 1	4- 8	6- 0
22	7-38	9 14	10-59	12-59	3-12	5-24	7.30	9-34	11-44	1-57	4- 4	5-56
23	7-35	9 10	10-56	12 56	3- 8	5-20	7 26	9-31	11.40	1-53	4- 0	5-52
24	7-30	9- 7	10 52	12-52	3- 4	5 16	7.22	9-27	11-36	1-49	3-56	5-48
25	7-26	9- 3	10-48	12-48	3. 0	5-12	7 18	9 23	11-32	1-45	3-52	5-44
26	7-22	8-59	10 44	12-44	2-56	5- 8	7 14	9 19	11-28	1-41	3-45	5-40
27	7 18	8-55	10-40	12-40	2-53	5- 4	7-10	9-15	11-24	1-36	3-44	5-36
28	7 14	8-51	10-36	12-36	2-49	5- 0	7- 6	9 11	11 20	1-33	3-40	5-32
1	7-10	8-47	10-32	12-32	2-45	4-56	7- 2	9- 7	11 16	1-29	3-36	5-28
2	7- 6	8-42	10-28	12-28	2-40	4-52	6 58	9- 3	11 12	1-25	3-32	5-24
3	7- 2	8-38	10-24	12-24	2-37	4-48	6.54	8-59	11- 8	1-24	3-28	5. 20
4	6-58	8-35	10 20	12-21	2-33	4-44	6.50	8-55	11- 4	1 18	3-24	5. 16
5	6-54	8-31	10 16	12 17	2-29	4-40	6-46	8-51	11- 0	1-14	3. 20	5. 12
6	6-50	8-27	10 12	12 13	2-25	4-36	6-42	8-47	10-56	1-10	3 16	5- 9

సూ. ఉ.	సూ. అ.	ఇ. తే.	శ. తే.	గ్రహ	
6-24	6-15	7	౧౬	ర	శు.పా.శ ౧౬-౪౫ ప 1-6 పూభా ౯-౪౫ ప 10-18 శుభ ౪౯-౧౫ బవ ౧౬-౪౫ సా వ 6-57ల 8-23కు అమృ ౫౩-౧ దిన ౨౯-౩౯ పూభా ౨ ర్కః 33-౧౭ ర క్రాం కు క్రాం ౧౦ ప శవే ౯ ఊ ద్వితీయాతిథిః యాగకాలః చంద్రదర్శనం దక్షిణశృంగమత్యర్ఘః భు 3-౯ చం ౨౯ ఉ దు 7-58కు.
6-23	6-15	8	౧౭	పా కు శు	విది.ఆ ౮-౫౮ ప 9-58 ఉభా 3-౫3 ఉ 7-56 రేవ ౫3-౫౨ తె 5-29 శుక్ల 3౯-౪౮ కౌలు ౮-౫౮ సా వ 6-42ల 8-8కు అమృ ౫౨-౨౨ దిన ౨౯-౪౧ నైప్ర రా2-47ల పూభా౪ మీనే వి. త్రస్థః కుజః ౫౧-౪౮ శత౪ శుక్రః ౨౫-౫౮ శవే౪వ అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః శ్చోరః పగం11-2 భు 3-౧౭ చం౧ జమాదిలవ్వల్ సాదు 4-40ల.
6-23	6-15	9	౧౮	పా	తది.సో ౦-౫౭ ఉ 6-46 ఏప్వ్యా ౫౨-౧౫ చవి రా 3-40 అశ్వి ౫౧-౫3 రా 3-8 బ్రహ్మ 30-౨3 గర ౦-౫౭ అమృ. 3౫-3౮ రా వ 11-31ల 12-58కు దిన ౨౯-౪3 నైపా ప8-54కు తిల ౪ ర్థీ పుత్రగణపతి వ్రతం అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ప గం 10-58 భు 3-౨౫ చం ౨ ప దు 12-42ల పు దు 3-5ల.
6-22	6-16	10	౧౯	ర	పంచ.మం ౪౬-౫ రా 12-48 భర ౪౬-3౫ రా 1-0 ఐం ౨౧-౨౦ బవ౧౯-3౮ ప వ 11-52ల 1-20కు అమృ 3౫-3౮ దిన ౨౯-౪౬ పూభా 3 ర్కః ౫3-౨౫ కేవేసప్త ౪౬ ఊ శ్రీకంఠజయన్తీ భు 3-3౪ చం 3 ప దు 8-44ల రా దు 11-6ల.
6-21	6-16	11	౨౦	బు శు	షష్ఠి.బు 3౯-౫౦రా10-17కృత్తి ౪౨-౧3 రా11-14వైధృ౧౨-౫౫కౌలు౧౨-౫౭ ప వ 12-7ల 1-36కు అమృ 3౬-౪౦ దిన ౨౯-౪౮ ధని 3 కుంభే బుధః ౧౭-౧౦ పూభా ౧ శుక్రః ౬-౨౫ కేవేసప్త ౪3 ప ఉభయ ప్రదోషః భు 3-౪౨ చం ౪ ప దు 11-53ల త్యా 0-48.
6-20	6-16	12	౨౧		సప్త.గు 3౪-౪౦ రా 8-12 రోహి 3౮-౫3 రా 9-53 విష్క ౫-౪౦ ప్రీతి ౫3-౧౮ గర ౭-౧౫ ప వ 2-20ల 3-51కు అమృ 3౧-౨౦ రా వ 3-17ల 4-50కు దిన ౨౯-౫౦ సత్యవ్రత తీ॥పు॥ అన్నప్రాశనాదీనాం మేషోమతాం ప గం 9-17 భు 3-౫౦ చం ౫ ప దు 10-17ల పు దు 3-3ల.
6-19	6-16	13	౨౨	కు శు	అష్ట.శు 30-౪౫ సా 6-37 మృ 3౬-౫౦ రా 9-3 ఆయు ౫3-౨ విష్టి ౨-౪3 అమృ ౧౫-3౫ తె వ 5-20ల దిన ౨౯-౫3 ఉభా ౧ కుజః ౭-౫౦ పూభా ౨ శుక్రః ౪౭-౦ లక్ష్మీ సీతా యోశ్చ పూజా తిరుక్కచ్చినంబి తీ॥న॥ అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభః ప గం 10-42 భు 3-౫౯ చం ౬ పదు 8-42ల పుదు12-41ల.
6-18	6-16	14	౨౩	ర గు	నవ.శ ౨౮-౮ సా 5-33 ఆర్ద్ర 3౬-3 రా 8-43 సౌభ ౪౮-౨౮ కౌలు ౨౮-౮ శేవ 6-54కు అమృ ౧౧-౨౨ దిన ౨౯-౫౫ పూభా ౪ మీనేవిః త్రస్థో ఽర్కః ౧౪-౨ హస్త ౧ వక్రీగురుః ౫౬-౪3 ప్రవేశాత్పరతో మీనసంక్రమణ పుణ్యకాల శ్రాద్ధ్యార్ఘః భు ౪-౬ భు ౪-౮ చం ౭ ఉ దు 7-54కు.
6-18	6-17	15	౨౪	బు	దశ.ఆ ౨౬-౪౫ సా 5-0 పున 3౬-30 రా 8-54 శోభ ౪౪-౫3 గర ౨౬-౪౫ ప వ 8-48ల 10-25కు అమృ 30-౨౭ తె వ 5-7ల దిన ౨౯-౫౭ ధని ౪ బుధః ౯-3౫ రాక్రాం 3౬ ఊ భు ౦-౭ చం ౮ సా దు 4-40ల.
6-17	6-17	16	౨౫	శు	ఏకా.సో ౨౬-౪౦ సా 4-57 పుష్య 3౮-౧౦ రా 9-33 అతి ౪౨-౧౫ భద్ర ౨౬-౪౦ శేవ 6-45కు అమృ ౨౧-౪౫ దిన ౨౯-౫౯ పూభా 3 శుక్రః ౨౭-3౭ రాక్రాం 3౯ ప మత్రతయ ౧౧ శీ భు ౦-౧౫ చం ౯ ప దు 12-40ల పు దు 3-3ల.
6-16	6-17	17	౨౬	ర కు	ద్వాద.మం ౨౭-౪3 సా 5-21 ఆశ్రే ౪౦-౫౬ రా 10-38 సుక. ౪౦-౨౮ బాలు ౨౭-౪3 ప వ 10-55ల 12-35కు అమృ 3౬-౪3 దిన 30-౨ ఉభా ౧ ర్కః 3౫-౨ ఉభా ౨ కుజః ౨౬-3౭ కేవేసంచ ౪౧ ఊ నృసింహా ౧౨ శీ భు ౦-౨3 చం ౧౦ పదు 8-40ల రా దు 11-4ల.
6-15	6-17	18	౨౭	బు	త్రయో.బు ౨౯-౪౮ సా6-10 మఖ ౪౪-3౮ రా 12-6 ధృతి 3౯-30 తైతు ౨౯-౪౮ ప వ 11-22ల1-4కు అమృ 3౮-౧౫ దిన 30-౪శత ౧బుధః౨3-౨౨ కేవేసంచ ౪౫ ప కామదహనం భు ౦-3౧ చం ౧౧ ప దు 11-52ల. [౮-౧౦భు౦-3౯చం౧౨పదు10-16లపుదు3-5ల.]
6-15	6-17	19	౨౮	శు	చతు.గు 3౨-౪౫ సా 7-21 పూఫ ౪౯-౧3 రా 1-56 శూల 3౯-౧౦ గర ౧-౧౭ ప వ 8-43ల 10-26కు అమృ 3౨-౦ దిన 30-౬ పూభా౪ మీనే ఉచ్చేశుక్రః
6-14	6-17	20	౨౯	ర శ	◯పూర్ణి.శు 3౬-3౫ రా 8-52 ఉఫ ౫౪-3౮ తె 4-5 గండ 3౯-3౫ విష్టి ౪-౪౦ ప వ 9-46ల 11-31కు అమృ 3౫-౦ది 30-౮ మేషాయనం ౪౦-౫3 ఉభా ౨ ర్కః ౫౬-౨౨ హస్త ౧ వక్రీ శనిః ౫3-3౮ రవేకువే శక్రాం ౫౪ ఊ అన్వాధానం బ్రహ్మసావర్ణిమన్వాదిః హోళికా ౧౫ వా రంగనాచ్చియార్ సంజీయర్ తీ॥ న॥ మధ్యాహ్నాత్పరతో విషువత్పుణ్యకాలః భు ౦-౪౭ చం ౧3 ప దు 8-39ల పు దు 12-40ల సౌర మాధవమాస ప్రారంభః
6-13	6-18	21	30	పా కు బు శు	బ.పా.శ ౪౧-౧౫ రా 10-43 హస్త ౬౦-౦ 24-0 వృద్ధి ౪౦-3౫ బాలు ౮-౫౬ ప వ 1-20ల 3-6కు అమృ ౪౪-౧౭ దిన 30-౧౧ ద్విర్భవేస్ఫుట పాతారంభః [ప 1-3ల అస్ఫుటపాతారంభః సా 5-26ల సా 6-35కు] ఉభా 3 కుజః ౨౨-౧౦ శత ౨ బుధః ౧౬-౫౫ ఉభా ౧ శుక్రః ౪౯-౮ రవేకువేశక్రాం యాగకాలః వసంతోత్సవః చూతకుసుమభక్షణం తిరునారాయణప్పెరుమాళ్ల తీ॥న॥ సత్యబోధ తీ॥పు॥ భు ౦-౫౪ చం ౧౪ ఉ దు 7-50కు.
6-12	6-18	22	౧		విది.ఆ ౪౬-3౮ రా 12-51 హస్త ౦-౫౦ ఉ 6-32 ధ్రువ ౪౨-౮ తైతు ౧3-౫౭ ప వ 3-27ల 5-14కు అమృ ౪౯-౫౦ దిన 30-౧3 రవేకువే శక్రాం ౧ ప చాతుర్మాస్య ౨ యా అన్నప్రాశనాదీనాం మేషః ప 8-38 భు ౧-౨ చం ౧౫ సా దు 4-40ల.
6-12	6-18	23	౨	బు	తది.సో ౫౨-3౨ రా 3-13 చిత్రా ౭-3౭ ప 9-15 వ్యాఘా ౪౪-3 వణి ౧౯-33 ప వ 3-32ల 5-20కు అమృ ౫౦-౧౪ దిన 30-౧౬ శత 3 బుధః ౫౭-౨౦ బ్రహ్మకల్పః అన్నప్రాశనాదీనాం వృషభోరాజా ప 10-2 భు ౧-౧౦ చం ౧౬ ప దు 12-38ల పు దు 3-4ల.
6-11	6-18	24	3	ర శు	చవి.మం ౫౮-౪౫ తె 5-41 స్వా ౧౪-౫౫ ప 12-9 హర్ష ౪౬-౧౭ బవ ౨౫-3౮ సా వ 6-27ల 8-15కు అమృ ౫౭-౪౦ దిన 30-౧౮ ఉభా 3 ర్కః ౧౮-౧౦ ఉభా ౨ శుక్రః 30-౨ భౌమ ౪ ర్థీ భు ౧-౧౮ చం ౧౭ ప దు 8-36ల రా దు 11-2ల.
6-10	6-18	25	౪		పంచ.బు ౬౦-౦ 24-0 విశా ౨౨-౨౫ ప 3-8 వజ్ర ౪౮-3౨ కౌలు 3౧-౫౪సావ7-37ల 9-25కుదిన30-౨౦ భు ౧-౨౬ చం ౧౮ పదు11-50ల త్యా 0-49.

(శా. శ. 1981 ఫాల్గు) (చైత్ర)

మి	వృ	మే	మీ
రా	శు.వి.ఆ. మీనే కుజః ష.బు. కుంభే బుధః న శ. మీనేఽర్కః చతు.గు. మీనే శుక్రః బ.అమా.శ. మీనే బుధః		ర కు. శు
			కే. బు
శ. గు			

6-09	6-18	26	౫	కు బు	పంచ.గు ౫-౦ ప 8-9 అనూ ౨౯-౪౩ సా 6-2 సిద్ధి ౫౦-౩౫ తైతు ౫-౦ అమృ ౦-౩౩ రా వ 12-16ల 2-3కు దిన ౩౦-౨౩ ఉభా ౪ కుజః ౦-౪౦ శత ౪ బుధః ౨౭-౫౭ రావే ౨౯ ఊ భు ౧-౩౩ చం ౧౯ ప దు 10-12ల పు దు 3-2ల.
6-09	6-19	27	౬	ర. శు	షష్ఠి.శు ౧౦-౪౩ ప 10-26 జ్యే ౩౬-౨౩ రా 8-42 వ్యతీ ౫౧-౫౫ వణి ౧౦-౪౩ అమృ ౧౧-౫౫ తె వ 5-27ల దిన ౩౦-౨౫ ఉభా ౪ రక్తః ౪౦-౧౭ ఉభా ౩ శుక్రః ౧౧-౦ రావే ౩౭ ప భు ౧-౪౧ చం ౨౦ ప దు 8-34ల పు దు 12-37ల.
6-08	6-19	28	౭	బు	సప్త.శ ౧౫-30 ప 12-20 మూల ౪౧-౫౭ రా 10-55 వరీ ౫౨-౨౩ బ వ ౧౫-30 శేవ 7-10కు అమృ ౨౪-౨౯ రా వ 9-10ల 10-55కు దిన 30-౨౮ పూభా ౧ బుధః ౫౧-౧౫ శైవనక్తం త్రిస్పృకాః ఉభయా నధ్యాయః భు ౧-౪౯ చం ౨౧ ఉ దు 7-44కు.
6-07	6-19	29	౮	శు	అష్ట.ఆ ౧౮-౫౦ ప 1-39 పూషా ౪౬-౦ రా 12-31 పరి ౫౧-౩౩ కౌల ౧౮-౫౦ పవ 9-9ల 10-51కు అమృ 33-౧౨ దిన 30-30 ఉభా ౪ శుక్రః ౫౨-౩ నవమీ తిధిః భు ౧-౫౭ చం ౨౨ సా దు 4-11ల. [౧౯-౫౫ కేక్రాం ౪౮ ఊ దశమీ తిధిః భు ౨-౬ చం ౨౩ ప దు 12-37ల పు దు 3-3ల.]
6-07	6-19	30	౯	కు	నవ.సో ౨౦-౧౭ ప 2-14 ఉషా ౪౮-౭ రా 1-22 శివ ౪౯-౧౦ గర ౨౦-౧౭ ప వ 8-47ల 10-27కు అమృ 3౧-3౨ తె వ 5-22ల దిన 30-33 రేవ ౧ కుజః
6-06	6-19	31	౧౦	ర బు	దశ.మం ౧౯-౪౫ ప 2-0 శ్రవ ౪౮-౧౫ రా 1-24 సిద్ధ ౪౫-౧౦ భద్ర ౧౯-౪౫ శేవ 6-57కు అమృ ౨౨-౧౦ తె వ 5-16ల దిన 30-3౫ రేవ ౧ రక్తః ౨-౪౫ పూభా ౨ బుధః ౮-౨౫ కేక్రాం ౪౯ ప ఏకాదశీ తిధిః భు ౨-౧౪ చం ౨౪ ప దు 8-32ల రా దు 11-2ల.
6-05	6-19	1	౧౧	శు	ఏకా.బు ౧౭-౫ ప 12-55 ధని ౪౬-౨౦ రా 12-37 సాధ్య ౩౯-30 బాలు ౧౭-౫ శేవ 6-48కు అమృ ౨౧-౧౦ దిన 30-3౬ రేవ ౧ శుక్రః 33-౧౦ మత్రయ ౧౧-శ్రీ భు ౨-౨౨ చం ౨౫ ప దు 11-47ల.
6-04	6-19	2	౧౨	బు	ద్వాద.గు ౧౨-౨౭ ప 11-3 శత ౪౨-3౫ రా 11-6 శుభ 3౨-౨౦ తైతు ౧౨-౨౭ ఉ వ 7-21ల 8-51కు అమృ ౨౫-౪౨ తె వ 4-56ల దిన 30-3౮ పూభా 3 బుధః ౨౦-౨౦ భు ౨-30 చం ౨౬ ప దు 10-8ల పు దు 3-3ల.
6-03	6-19	3	౧౩	పా ర కు	త్రయో.శు ౫-3౮ ప 8-18 పూర్వా ౫౨-3౮ చతు తె 5-21 పూభా 3౭-౧౫ రా 8-57 శుక్ల ౨3-౫౦ వణి ౫-3౮ శేవ 6-23కు లఅమృ ౧౯-౨ తెవ 5-31ల దిన 30-౪౦ వైప్రసా 5-29ల రా 10-57కు రేవ ౨ రక్తః ౨౫-3౫ రేవ ౨ కుజః ౪౦-౧3 శవే 3౭ ఊ శైవనక్తం మాసశివరాత్రిః భు ౨-3౮ చం ౨౭ పదు 8-30ల పు దు 12-36ల.
6-02	6-19	4	౧౪	బు.శు	● అమా.శ ౪౯-౨౮ రా 1-49 ఉభా 30-౪౫ సా 6-20 బ్రహ్మ ౧౪-౧౮ చతు ౨3-౫౦ శేవ 6-55కు లఅమృ ౨౦-3 తెవ 4-54ల దిన 30-౪3 పూభా ౪ మీనేనీచే బుధః ౨౭-౪3 రేవ ౨ శుక్రః ౧౪-౨౫ రక్రాం కుక్రాం 3౧ ఊ శవే 3౦ ప సర్వేషాం 3౦, స్యా అన్వాధానం పిండపితృయజ్ఞః భు ౨-౪౬ చం ౨౮ ఉ దు 7-40కు.

క్రీ.శ. 1981

సూ. ఉ.	సూ. అ.	ఇ. తే.	శ. తే.	గ్రహ	శ్రీ దుర్మతినామ సంవత్సర చైత్రమాసః శకః ౧౯౦౩ కల్యబ్దాః ౫౦౮౨ హూణశకః 1981 (చాన్ద్ర శు కమాసః)
6-01	6-19	5	౧౫	ష	శు,పా.ఆ ౪౦-౧౩ రా 10-6 రేవ ౨3-3౫ ప 3-27 ఐం ౪-3 వైధృ ౪౯-౨౫ కిం ౧౪-౫౦ శేవ 6-18కు అమృ ౧౮-౧౮ దిన 30-౪౬ షడశీతి మ ఖం ౨౭-౨౮ రక్రాం కుక్రాం ౨౪ ప యాగకాలః భు ౨-౫౪ చం ౨౯ సా దు 4-41ల.

మంగళం మహత్ - ఇతి శివం శ్రీః శ్రీః శ్రీః

(చాంద్ర) శక 1902 శ్రీ రౌద్రనామ సంవత్సర ఫాల్గున మాసమునందగు నిరయణ లగ్నాంతకాలములు - గంటలు—నిమిషములు (విజయవాడకు)

ఇ॥ తే	కుంభ	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక
	పగటియందు లగ్నాంత కాలములు							రాత్రియందు లగ్నాంత కాలములు				
7	6-46	8-23	10- 8	12- 9	2-21	4-32	6-38	8-43	10-52	1- 6	3-12	5- 5
8	6-42	8-19	10- 4	12- 5	2-17	4-28	6-34	8-39	10-48	1- 2	3- 8	5- 1
9	6-38	8-15	10- 0	12- 0	2-13	4-24	6-30	8-35	10-44	12-58	3- 4	4-57
10	6-34	8-11	9-56	11-56	2- 9	4-20	6-26	8-31	10-40	12-53	3- 0	4-53
11	6-30	8- 7	9-52	11-52	2- 4	4-16	6-22	8-27	10-36	12-49	2-56	4-49
12	6-26	8- 3	9-48	11-48	2- 0	4-12	6-18	8-23	10-32	12-45	2-52	4-45
మార్చి 1981 13	6-22	7-59	9-44	11-44	1-56	4- 8	6-14	8-19	10-28	12-41	2-48	4-41
14	6-18	7-55	9-40	11-40	1-52	4- 4	6-10	8-15	10-24	12-37	2-44	4-37
	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ
15	7-51	9-36	11-36	1-49	4- 0	6- 6	8-11	10-20	12-34	2-41	4-32	6-10
16	7-47	9-32	11-32	1-45	3-56	6- 2	8- 7	10-16	12-30	2-37	4-28	6- 6
17	7-43	9-28	11-28	1-41	3-52	5-58	8- 3	10-12	12-26	2-33	4-24	6- 2
18	7-39	9-24	11-24	1-37	3-48	5-54	7-59	10- 8	12-22	2-29	4-20	5-58
19	7-35	9-20	11-20	1-33	3-44	5-50	7-55	10- 4	12-18	2-25	4-16	5-54
20	7-31	9-16	11-16	1-29	3-40	5-46	7-51	10- 0	12-14	2-21	4-12	5-50
21	7-27	9-12	11-12	1-25	3-36	5-42	7-47	9-56	12-10	2-17	4- 8	5-46

ఇ॥ తే	మీన	మేష	వృష	మిధు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	వృశ్చి	ధను	మక	కుంభ
	పగటియందు లగ్నాంత కాలములు						రాత్రియందు లగ్నాంత కాలములు					
22	7-23	9- 8	11- 8	1-21	3-32	5-38	7-43	9-52	12- 6	2-13	4- 4	5-42
23	7-19	9- 4	11- 4	1-17	3-28	5-34	7-39	9-48	12- 2	2- 9	4- 0	5-38
24	7-15	9- 0	11- 0	1-13	3-24	5-30	7-35	9-44	11-58	2- 5	3-56	5-34
25	7-11	8-56	10-56	1- 9	3-20	5-26	7-31	9-40	11-54	2- 1	3-52	5-30
26	7- 7	8-52	10-52	1- 5	3-16	5-22	7-27	9-36	11-50	1-57	3-48	5-26
27	7- 3	8-48	10-48	1- 1	3-12	5-18	7-23	9-32	11-46	1-53	3-44	5-22
28	6-59	8-44	10-44	12-57	3- 8	5-14	7-19	9-28	11-42	1-49	3-40	5-18
29	6-55	8-40	10-40	12-53	3- 4	5-10	7-15	9-24	11-38	1-45	3-36	5-14
30	6-51	8-36	10-36	12-49	3- 0	5- 6	7-11	9-20	11-34	1-41	3-32	5-10
31	6-47	8-32	10-32	12-45	2-56	5- 2	7- 7	9-16	11-30	1-36	3-28	5- 6
1981 ఏప్రిల్ 1	6-43	8-28	10-28	12-41	2-52	4-58	7- 4	9-12	11-26	1-32	3-24	5- 2
2	6-39	8-24	10-24	12-37	2-48	4-55	7- 0	9- 8	11-22	1-28	3-20	4-59
3	6-36	8-21	10-21	12-33	2-45	4-51	6-56	9- 5	11-19	1-25	3-17	4-56
4	6-32	8-17	10-17	12-29	2-41	4-47	6-52	9- 1	11-15	1-21	3-13	4-52
5	6-28	8-13	10-14	12-26	2-37	4-43	6-48	8-57	11-11	1-18	3- 9	4-48

కృష్ణా పుష్కరానుబంధము

పుష్కర సమయమున స్నాన మాహాత్మ్యము

శ్లో॥ షష్టిర్వర్ష సహస్రాణి భాగీరథ్యవగాహనం
కృష్ణవేణీ నదీస్నానం సమంకన్యాగతేరవౌ
కన్యాగతే గురౌ యద్యత్సప్తకోట్యఘనాశనం
స్నానమాత్రేణ సర్వేషాం తా వత్పుణ్య వివర్ధనం
భూతవేయాని తీర్థానితాని కన్యాగతే గురౌ
ఆయాంతి కృష్ణవేణీంతు మహాపుణ్య ఫలాయచ
బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ ఇంద్రాద్యాస్సర్వదేవతాః
పితరోఋషయశ్చైవతత్రైవని వసంతిహి
కృష్ణాయాః పుష్కరేకృత్వా స్నానందానంచ పైత్రుకం
గంగాయాం కోటిగుణితం ఫలమాప్నోతి మానవః
యస్యాం తిథౌ గురుర్యాతి కన్యయాచ సమాగమం
కృష్ణాయాంతు తదాస్నానం ప్రయత్నేన సమాచరేత్।

తత్రాయం ప్రయోగః తత్రక్రమస్తు॥ పుణ్యాహవాచనం కృత్వాదేశ కాలౌ సంకీర్త్య। కన్యా రాశింగతే జీవేనాందీముఖ విధానతః బ్రాహ్మణాన్ భోజయిష్యేహం ఇతి సంకల్ప్య పితౄన్ సంతర్పయే ద్గంగాం తీర్థరాజంచ పుష్కరం। తీర్థరాజేన సహితా స్నానార్థం సహ్యజాం [కృష్ణాం] సురాః। ఆయాంతు పితరస్సర్వే మద్దత్త శ్రాద్ధ కాంక్షిణః। యాస్యామి సహ్యజాం కృష్ణాం కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ। బ్రహ్మచర్యాది నియమైః యుక్తో దేవి దయాం కురు। తవయాత్రాంవిధాస్యామి కన్యా యుక్తే బృహస్పతౌ। సహ్యపాదోద్భవే దేవి శ్రీశైలోత్సంగగామిని। కృష్ణవేణీతి విఖ్యాతా మమపాపం వ్యపోహతు। శంఖ చక్రధరాం దేవీం నీలోత్పలదల ప్రభాం విష్ణురూపాంకితాం దేవీం కృష్ణవేణీం స్మరామ్యహం విష్ణుదేహాత్సముత్పన్నా సర్వపాప ప్రణాశినీ కృష్ణవేణీ నమస్తుభ్యం మమపాపం వ్యపోహతు నమో దేవి మహాగంగే మహాపుణ్య జలైర్యుతే తవయాత్రాం కరిష్యామి ప్రసీద పరమేశ్వ॥ ఇత్యేవం విధివాక్యానిస్మృత్వా తత్తీరమా లభేత్। యానంచోపా నహౌ త్యక్త్వా (వాహనముతోను, పాద రక్షలతోను వెళ్లకూడదు) సహ్యజం హృదిభావయన్। బ్రాహ్మణైర్బంధు భిస్సార్ధం మహావిష్ణు పరాయణః ప్రణమ్య ప్రార్థయే త్కృష్ణాం మంత్రేణానేన వాగ్యతః। కన్యాగురౌ పావనిదేవి కృష్ణే! బ్రహ్మాండభాండస్థిత సర్వభూతే। దివ్యంతరిక్షే భువి నాగలోకే సర్వాణి తీర్థాని తవోదరేస్యుః। త్రైలోక్యవ్యాపినీ కృష్ణే హరిబ్రహ్మేశ సేవితే లోకేస్మిన్పతితానస్మాన్ సముద్ధర సరిద్వరే॥ ఇతి సం ప్రార్థ్య తీరస్థమృత్తికాం త్రివారంజలేనిక్షిప్య॥ పిప్పలాదాత్సముత్పన్నే కృత్తే లోకభయంకరే। మృత్తి కాంతే మయాదత్తా మహారార్థం ప్రకల్పయ। గంగాగంగేతి యో బ్రూయాద్యోజ నానాంశతైరపి ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యః విష్ణులోకం సగచ్ఛతి। అంబత్వద్దర్శనాన్ముక్తిః నజానేస్నానజంఫలం। స్వర్గా రోహనసోపాన మహాపుణ్య తరంగిణి। అతిక్రూర మహాక్రూర కల్పాంత దహనోపమ। భైరవాయ నమస్తుభ్యం అనుజ్ఞాందాతు మర్హసి.

పురాణాచమనం కృత్వాదేశకాలౌ సంకీర్త్య

1 గంగావాలు కాభిస్సప్తర్షి మండల పర్యంతం కృతరాశేర్ధి వ్యవర్ష సహస్రావసానే ఏకైక వాలుకా పకర్ష క్రమేణ సర్వరాశ్యప కర్షసమ్మితకావేదశపూర్వేషాం దశావశేషం మద్వంశ్యానాం పితౄణాం సకుటుంబస్యమమచనర కాదుత్తీర్య శాశ్వత బ్రహ్మలోక నివాస సిద్ధ్యర్థం॥ గోధూమై 2 సూర్య మండలపర్యంతం కృతరాశేః — సిద్ధ్యర్థం 3 మాషైశ్చంద్ర మండల పర్యంతం కృతరాశేః — సిద్ధ్యర్థం 4 సర్షపైర్ధ్రువ మండల పర్యంతం కృతరాశేః — సిద్ధ్యర్థం 5 తిలైర్నక్షత్ర పర్యంతం కృత రాశేః — సిద్ధ్యర్థం 6 త్రృణాకైర్బ్రహ్మాండోర్ధ్వ కటాహ పర్యంతం కృతరాశేః ఏకైక త్రృణా కాపకర్ష క్రమేణ — సిద్ధ్యర్థం త్రిగుణీకృతాగ్నిష్టోమాతిరాత్ర వాజపేయ పౌండరీకరాజసూయాశ్వ మేధాది సమస్త క్రతుఫలా వాప్త్యర్థం. ఇహజన్మ నిజన్మాంతరేషుచ బాల్యకౌమార యౌవన వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ కామతో కామతః స్వతః ప్రేరణ యావా సంభావితానాం సర్వేషాం పాపానాం అపనోదనార్థం ఇష్టదేవతా ప్రీత్యర్థం. ధర్మార్ధ కామ మోక్షాఖ్య చతుర్విధ పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం. క్షేమ స్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాదీనాం ఉత్తరోత్తరాభివృద్ధ్యర్థం కన్యాంగతే దేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్థసహిత మహాపుష్కర పర్వణి పుణ్యకాలే కృష్ణా [కృష్ణవేణీ] నదీస్నాన మహంకరిష్యే.

ఇతి త్రిరవగాహ్య॥ హిరణ్య శృంగాదిభిః వరుణం ప్రార్థ్య అఘమర్షణాదిభిః స్నాత్వా పితౄంత్సం తర్పయేత్॥ స్నానమాత్రంతతః కృత్వాముండనార్థం ప్రయత్నతః। ప్రాయశ్చిత్తంతతో గ్రాహ్యం స్నానమాత్రే కృతేసతి॥ అనుజ్ఞాం ప్రాప్యవిప్రేభ్యో వపనం కారయేత్తతః! వాపయేత్కే శశ్మశ్రూణి నఖాన్యపినికృంతయేత్। ఆత్మనశ్శుద్ధి కామోవా పితౄణాం ముక్తిహేతవే। వపనం కారయిష్యామితీరే హతవసహ్యజే। యానికానిచ పాపానిగురూణి వివిధాని చ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠంతి తస్మాత్కేశా న్వపామ్యహం॥ ఇతి సంకల్ప్య మౌనేనకేశా న్వాపయిత్వా స్నానం కుర్యాత్। వివాహే వ్రతబంధేవా గర్భిణ్యాంచ స్వయోషితి। నకుర్యాద్వపనం తేషామన్యేషాంతు విధీయతే। ముండనం చాప వాసశ్చగౌతమ్యాం సింహగే గురౌ। కన్యాగతేతు కృష్ణాయాం నతుతత్తీర వాసినాం [కృష్ణా తీర వాసులకు మాత్రము ముండనం [క్షౌరము] క్షేత్రోపవాసము చేయనక్కరలేదని ప్రమాణము. తీరమనగా ఉభయ పార్శ్వముల యందు కలసి మొత్తము పంచక్రోశ పర్యంతం తీరమని శాస్త్ర నిర్ణయం] తత్రస్నానం ప్రకుర్వీత వారుణైశ్చాఘమర్షణైః॥ భస్మస్నానంతతః కుర్యాద్రోగారానాం విశుద్ధయే।

అథమృత్తికాస్నానాని॥ మృత్తికాస్నానాని కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య అశ్వక్రాంతే రథక్రాంతే సహస్ర పరమా — నాశనీ ఇతి భూమిం దూర్వైరభిమంత్ర్య, ఉద్ధృతాసీతిలోష్టమాదాయ కాండాత్కాండాదితి దూర్వామాదాయ। మృత్తికేహనేతి మృత్తికాం గృహీత్వాయత ఇంద్ర — స్వస్తిదా — స్వస్తి న ఇంద్రో — త్రాతార మపాంతమన్యుః పరమ్యత్యో ఇతిషడ్భిః ప్రతి మంత్రం ప్రతి దిశం లోష్టముత్సృజ్య గంధ ద్వారా మితిలోష్టమాదాయ. ఉదుత్య మిత్యాదిత్యం దర్శయిత్వా. శ్రీర్మేభజ త్వితిద్వాభ్యాం పదాభ్యాం శిరః ప్రాపణీకృత్య. సహస్ర శీర్షేతి శిర ఆవిస్య. విష్ణుముఖా ఇతి ముఖం। వోజో గ్రీవాభిరితిగ్రీవం। మహాగ్ం ఇంద్రో ఇతి॥ బాహూ॥ సోమానమితికక్షౌ। శరీరం యజ్ఞ ఇతి శరీరం నాభిర్మేచిత్త మితినాభిం। ఆపాంతమన్యురితి కటిం। విష్ణోరరాట మితిపృష్ఠం। వరుణస్యస్కమితి మేఢ్రం। అనందనందా విత్యండౌ। ఊర్వోరోజోరితి ఊరూ। జంఘాభ్యామితి జంఘయోః। చరణం పవిత్రమితి చరణయోః। ఇదం విష్ణుస్త్రీణి పదేతి పాదయోః సజోషా ఇంద్రేతి దూర్వాం సలోష్టం శిరసినిధాయ హిరణ్య శృంగమితి తీర్థం ప్రార్థ్య, దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసు సురితి ప్రథమం। యోస్మాంద్వేష్టీతి ద్వితీయం మయందివస్మ ఇతి తృతీయం ఇతి త్రిరవగాహ్య. ఆపోష్ఠేతి తిసృభిః। హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతే నానువాకే నచమార్జయిత్వా నమోగ్నయేతి నమస్కృత్వా — యదపాం క్రూరమితి అద్భిః త్రిరావృత్య ఇమం మేగంగే త్యపోవ గాహేత। దేవాన్ఋషిన్పితౄగ్ంశ్చ తర్పయిత్వా। దేవస్యత్వే ద్వైరాచమ్య। ఉత్క్రాంతో భూతపిశాచా స్తేషాగ్ం సర్వ్యే నిరోధాషోత్తర శత గాయత్రీం జపిత్వా ద్వాదశ నమస్కారా నాదిత్యాయ కుర్యా ద్బ్రాహ్మణః పూతోభవతి। బ్రహ్మహత్యా సురాపాన స్వర్ణస్తేయ గురుతల్పకేభ్యః ఇత్యాహ భగవాన్ బోధాయనః॥ ఇతి మృత్తికా స్నానాని విధాయ.

తీర్థ (పుష్కర) పయుక్త స్నానం కుర్యాత్

కన్యాంగతే సురేజ్యేచ పితౄణాం తారణాయచ
సర్వపాప విశుధ్యర్థం తీర్థస్నానం కరోమ్యహం।
పావనిత్వం జగత్పూజ్యే సర్వ తీర్థమయే శుభే
త్వయి స్నాతు మనుజ్ఞాంచ దేహిమే శర్వవల్లభే
తీర్థ రాజ నమస్తుభ్యం సర్వలోకైక సంశ్రయ

త్వయి స్నానం కరోమ్యేవం భవబంధ విముక్తయే
నమోగంగే మహాదేవి మహాదేవస్య వల్లభే
స్నానేనానేన తే గంగేనశ్యత్యేనాం సి సర్వదా
నానాజన్మార్జితాన్యాశు మహాపాతక జాన్యపి
స్నానాత్రి సప్తపురుషం పితృ మాతృ కులోద్భవా
కృష్ణవేణ్యాం తరిష్యంతి కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ
అనేన విధినా స్నానం కృష్ణాయాం చ సమాచరేత్
భార్యాపతి విహీనాశ్చ అగ్ని సంస్కార వర్జితాః
సహితాః ప్రేతరూపేణ అంతరిక్షే ప్రలంబితాః
అగ్నినా భృగుపాతేన ఉద్బంధేన మృతాశ్చయే
దంష్ట్రిభిర్దంతిభిశ్చైవ శస్త్రేణ గరళేన వా.
చోరాంత్యజాతి చండాలైః మ్లేచ్ఛైశ్చాపి హతాశ్చయే
కులత్రయే మదీయే చ యే చాన్యేగతి వర్జితాః
తేషాముద్ధరణార్థాయ కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ
సహ్యాద్రి సముద్భూతే తీర్థస్నానం కరోమ్యహం
ప్రసాదం కురుమే దేవి నిర్విఘ్నం కురుమే వ్రతం॥ ఇతి స్నాత్వా।

అర్ఘ్యాణిదద్యాత్। తద్యథా। బృహస్పతే సురాధ్యక్ష సర్వదేవ నమస్కృత। గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం కన్యాస్థో భార్యయా సహ॥ బృహస్పతయేనమః ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ సహ్యాద్రి శిఖరోద్భూతే సర్వకామప్రదాయిని। కృష్ణవేణి శుభేగంగే గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే॥ కృష్ణాయై నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ పుష్కరాక్ష జగన్నాథ లక్ష్మ్యా సహ జనార్దన। అర్ఘ్యం గృహాణకృష్ణాయాం కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ॥ విష్ణవేనమః-మి॥ పద్మాసన జగన్నాథ। త్రైలోక్య ధ్వాంతనాశన। పద్మద్యుతే నమస్తుభ్యం గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే। ఆదిత్యాయనమః-మి॥ అష్టమూర్తే మహేశాన గంగాధర కృపానిధే' గౌర్యాసహ గృహాణార్ఘ్యం కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ। ఈశ్వరాయనమః-మి చతుర్ముఖ జగత్స్రష్ట సత్యలోక రతావ్యయ। సరస్వత్యాచ సహితం గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే। బ్రహ్మణేనమః — మి॥ తీర్థరాజ మహాభాగ పుష్కరాఘ వినాశన। గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం సర్వతీర్థాధినాయక॥ పుష్కరాయనమః — మి

ఇంద్రాద్యావసవో రుద్రాస్సాధ్యా విశ్వేతథాశ్వినౌ। సమరుగాశ్చసురా స్సర్వే గృహ్ణంత్వర్ఘ్యం మయార్పితం।దేవేభ్యోనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ మునయో వాలఖిల్యాద్యాస్సప్తచైవ మహర్షయః। కన్యాస్థితే గురౌ సర్వే గృహ్ణంత్వర్ఘ్యం మయార్పితం॥ మహర్షిభ్యోనమః — మి। అగ్నిష్వాత్తా బర్హిషదో౽ నగ్నయస్సాగ్నయస్తథా। ఆజ్యపాః పితరస్త్వర్ఘ్యం గృహ్ణంత్వపిచ సోమపాః। పితృభ్యో నమః — మి' సకాద్యాస్తథాసిద్ధాః కపిలాద్యా మహాజనః। సంగృహ్ణంతు మయా దత్తం అర్ఘ్యం కన్యాస్థితే గురౌ। సనకాదిభ్యోనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి। కృష్ణవేణి మహాగంగే సర్వపాప విమోచని। భక్త్యాదత్తం గృహాణార్ఘ్యం మయా దేవి నమోస్తుతే॥ కృష్ణవేణ్యై నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥

నతుతత్తీరవాసినా ముపవాసః ముండనంచ॥ అన్యేషాం క్షేత్రోపవాసోవిహితః॥ అథక్షేత్రోపవాససంకల్పః క్షేత్రోపవాసం కరిష్యే॥ ఉపవాసం కరిష్యామి ప్రీతయే తవసహ్యజే। ప్రసాదం కురుమేదేవి నిర్విఘ్నం కురుమే వ్రతం॥

తతః పూజా

కర్షమాత్ర సువర్ణేన తదర్థార్థేన వా పునః। ఆచార్యప్రతిమాం కృత్వా యథా విభవ మర్చయేత్। రజతేన తథా కన్యాం యథాశక్త్యా వినిర్మితాం। కృష్ణాయాః ప్రతిమాం కృత్వా రాజతీంవా స్వశక్తితః' అశక్తో హృదయేధ్యాత్వాతతః పూజాం సమాచరేత్। ఆచ్ఛ విబుధాచార్య కన్యాస్థ సురపూజిత। తవపూజాం కరిష్యామి। కృష్ణయాసహితస్యవై॥ జీవనే జీవరూపోసి కన్యాస్థోపి సురార్చిత। తవపూజాం కరిష్యామి సహ్యజా సహితస్యవై॥ విష్టరం పాద్యమర్ఘ్యంచ దాతవ్యం సుర మంత్రిణే। చతుర్భుజం దండహస్తం వరదాభయపాణినం. కన్యారాశి సమారూఢం గురుంధ్యాత్వా సమాహ్వయేం। ఉపచారై ష్షోడశిభిః గురుపూజాం సమాచరేత్॥ బృహస్పతే సురాధ్యక్ష ఇతిచార్ఘ్యాణి దాపయేత్। తతస్తు కృష్ణాపూజా షోడశైరుపచారైః కర్తవ్యా॥ కన్యాగతే దేవగురౌ సార్ధత్రి కోటితీర్థ సహిత కృష్ణానదీ పుష్కర మహాపుణ్యకాలే ధర్మార్థ కామమోక్ష చతుర్విధ పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం. మయో యావజ్జీవ సువాసినీత్వ సిద్ధ్యర్థం సత్సంతతి ఫలాభివృద్ధ్యర్థం కృష్ణానదీ పూజాంకరిష్యే — ఆదౌ గణాధిపతి పూజాం కరిష్యే-ఆదౌ కలశారాధనం కరిష్యే॥ తతః కృష్ణవేణీ పూజా కుర్యాత్॥ తస్యప్రకారః॥

అథధ్యానం॥ పద్మాస్యాం పద్మపత్రాక్షీం పద్మగర్భస్వరూపిణీం। చింతయేత్పద్మచరణాం పద్మాసన నివేశినీం। చతుర్భుజాం చంద్రచూడాం వరదాం పద్మధారిణీం। త్రైలోక్యపావనీం దేవీం దివ్యపుష్పోపశోభితాం। సుధాసంపూర్ణ సౌవర్ణ కలశద్వయధారిణీం। క్షౌమయుగ్మ పరీధానాం। రక్త కుంకుమధారిణీం। దివ్యకల్హార గంధాఢ్యాం శ్వేతచందన చర్చితాం। లసన్మంజీర చరణాం క్వణత్కంకణ మండితాం। నానారత్నమయాం రమ్యాం లసన్మకుటధారిణీం। ముక్తాప్రవాళసంమిశ్ర దివ్యహార విభూషితాం। దివ్యమందార సంభూత పుష్పాలంకృత విగ్రహాం। భక్తానుగ్రహ కామాయ ప్రాదుర్భూతాం సురేశ్వరీం కమండలుధరాందేవీం జపమాలాధరాం శుభాం। ఇంద్రనీల సమాభాం ప్రసన్నాం పరమేశ్వరీం। త్ర్యక్షాం హంస సమారూఢాం మహాపుణ్యాంబువాహినీం। చక్రం త్రిశూలం పరశుమక్ష మాలాంచబిభ్రతీం। దివ్యభూషణ సంయుక్తాం బ్రహ్మ విష్ణు శివాత్మికాం। సార్ధత్రికోటితీర్థైశ్చ సంయుతాం సహ్యజాం శుభాం। ధ్యాయామి తీర్థరాజేన। యుతాం కృష్ణాపగాం సదా॥ కృష్ణవేణ్యై నమః ధ్యానం సమర్పయామి.

అథుక్షయ కరే దేవి చంద్రచూడ ప్రియే౽నఘే। నిజరూపం సమాదాయ సమాగచ్ఛసు శోభనే॥ కృష్ణాయైన మరి ఆవాహయామి

అనంత దివ్య సంకాశమానందాఖ్యం మహాసనం। అనేకరత్న ఖచితం ఆసనార్థం ప్రకల్పితం॥ కృష్ణాయై నమః ఆసనం సమర్పయామి

మహాదేవ జటాజూటస్థితే లోకప్రియే౽నఘే। పాద్యం గృహాణహే గంగే కృష్ణవేణి భయాపహే। కృష్ణాయై నమః పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి

కృష్ణవేణి నమస్తుభ్యం సర్వపాప ప్రణాశిని। గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం భక్తానాం ప్రియ కారిణి॥ కృ — హస్తయోరర్ఘ్యం — మి

తదుద్భవం మహాపుణ్య మమృతం హ్యమృతోద్భవం। గృహాణాచమనం కృష్ణే కృపయా భక్త వత్సలే॥ కృష్ణాయై నమః ఆచమనం సమర్పయామి క్షీరోదధి సముద్భూతం క్షీరం స్నానార్థముత్తమ। మయా స్నానార్థ మానీతాం స్వీకురుష్వదయానిధే॥ స్నానం సమర్పయామి లసత్క్షౌమయుగందేవి గుణాతీతే౽ నుకంపయా। మయోపనీతం సుభగే గృహాణ పరమేశ్వరి॥ కృష్ణాయై నమః వస్త్రం సమర్పయామి సమూత్రం గ్రంధి మద్దివ్యం పవిత్రం పరమం శుభం। గృహాణకంఠ భూషాఢ్యం కృష్ణే సాగరగామిని॥ కంఠభూషణ సమర్పయామి కర్పూరాగరు కస్తూరీ తక్కోలాఢ్యం మనోహరం। గంధ గృహాణదేవిత్వం కృష్ణవేణి నమోస్తుతే। గంధంసమర్పయామి మల్లికా శత పుష్పాణి దివ్యగంధయుతాని। కృష్ణే మయోపనీతాని పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతాం॥ పుష్పాణి పూజయామి॥ అథాంగపూజా = 1 సాగర గామిన్యై నమః॥ చరణౌ పూజయామి 2 సహ్యాద్రిజాయై నమః॥ జానునీ॥ 3 విపుల జంఘాయై నమః జంఘే॥ 4 కామదాయిన్యై నమః॥ ఊరూ ॥ 5 గుహ్యాయై నమః॥ గుహ్యం॥ 6 వింధ్యా దృష్టాంత మధ్య భాగాయై॥ మధ్యం [నడుము] 7 భక్తవ దాయై నమః హస్తౌ॥ 8 గంభీరాయై నమః నాభిం॥ 10 సాగరోన్ముఖాయై నమః హృదయం పూజయామి॥ 9 తుంగభద్రా, మలాపహారిన్యాది నదీ ర్భస్థాయై నమః ఉదరం॥ 15 త్రినేత్రాయై నమః॥ నేత్రాణి। 12 సంతోషపూరిత వదనాబ్జాయై నమః॥ వదనం॥ 14సుదంతాయై నమః॥ దంతాన్॥ సునాసాయై నమః॥ నాసికాం॥ 13 బింబోష్ఠ్యై నమః॥ ఓష్ఠౌ। 11 గంభీరకంఠాయై నమః కంఠం॥ 17 అర్ధచంద్రాకారాయై నమః లలాటం॥ 16 కరుణా పూరితాపాంగాయై నమః అపాంగాని పూజయామి। 18 సుకేశాయై నమః। కేశాన్॥ 19 షష్ట్యధిక శత త్రయ తీర్థాత్మికాయై నమః॥ శిరః॥ 20 కృష్ణవేణ్యై నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి

అథాష్టోత్తర శతనామ పూజా

శ్రీ కృష్ణాపుష్కర వ్రతాష్టోత్తర శతనామావళిః

శ్రీసహ్యాద్రిశిఖరోత్పన్నాయైనమః
శ్రీ మహాదేవ్యై
శ్రీ కర్యై
శ్రీ పరిగ్రహాయై
శ్రీ కృష్ణాయై
శ్రీ భవాన్యై
శ్రీ మాత్రే
శ్రీ జయాన్వితాయై
శ్రీ శాంకర్యై
శ్రీ శివాయై ౧౦
శ్రీ శివాన్యై
శ్రీ ధురంధరాయై
శ్రీ దుర్గాయై
శ్రీ పదాంభోజాయై
శ్రీ మత్త్రిపుర సుందర్యై
శ్రీ కాశ్యై
శ్రీ పదాయై
శ్రీ మదిందిరాయై
శ్రీ చక్రధారిణ్యై
శ్రీ మద్బాలాయై ౨౦
శ్రీ పరమేశ్వర్యై
శ్రీ చక్రరాజ నిలయాయై
శ్రీ కర్ణాయై
శ్రీ పతివ్రతాయై
శ్రీ మద్గోదావర్యై
శ్రీ మదనంత ఫలదాయిన్యై
శ్రీ బీబాయై
శ్రీ కరావర్తాయై
శ్రీ జయాయై
శ్రీ విరాజితాయై ౩౦
శ్రీ మూలాయై
శ్రీ మద్రూపమధ్యమాయై
శ్రీ వసుంధరాయై
శ్రీ తోయాయై
శ్రీ ముఖాయై
శ్రీ నికేతనాయై
శ్రీ విలాసిన్యై
శ్రీ భ్రూయుగాయై
శ్రీ మదంబాయై
శ్రీ సింహాసనసంస్థితాయై ౪౦
శ్రీ జంఘాయై
శ్రీ భగాయై
శ్రీ మత్కటిచక్రవిరాజితాయై
శ్రీ మధ్యమాయై
శ్రీ విశాలాక్ష్యై
శ్రీ విద్యాయై
శ్రీ పరాయై
శ్రీ శ్రియై
శ్రీ మానిన్యై
శ్రీ కరాబ్జాయై ౫౦
శ్రీ మత్సింహాసన్యైశ్వర్యై
శ్రీ వక్షాయై
శ్రీ పరిజ్ఞానాయై
శ్రీ జటాయై
శ్రీ స్మితాననాయై
శ్రీ మదాగమసంవేద్యాయై
శ్రీ వేదాంత ప్రదీపితాయై
శ్రీ శివజటాజూట నివాసాయై
శ్రీ భద్రాసనమధ్యస్థాయై
శ్రీ వీణాగానలోలుపాయై ౬౦
శ్రీ మచ్చిత్రాంబరధరాయై
శ్రీ త్కంచుకధారిణ్యై
శ్రీ మంత్రరాజఫలదాయై
శ్రీ మద్గిరివరాత్మజాయై
శ్రీ మదద్భుత చారిత్రాయై
శ్రీ వత్సాంకిత వక్షస్యై
శ్రీ మత్యై
శ్రీ మదాపగాయై
శ్రీ మదంబికాయై
శ్రీ గుణాయై ౭౦
శ్రీ మదనఘాయై
శ్రీ మదలకాయై
శ్రీ కుచద్వయాయై
శ్రీ దంతాయై
శ్రీ కచాయై
శ్రీ మత్కాంచన పుష్పాభ నాసికాయై
శ్రీ మనోహరాయై
శ్రీ విగ్రహాయై
శ్రీ విశేషాయై
శ్రీ భాషాయై ౮౦
శ్రీ ధరాత్మజాయై
శ్రీనారాయణపాదాబ్జమరందాయై
శ్రీ కరార్చితాయై
శ్రీ సప్తకులోద్ధారకాయై
శ్రీ భూనీలాది సంస్తుతాయై
శ్రీ ఖేచర్యై
శ్రీ మహానాసాయై నమః
శ్రీ నేత్రాయై
శ్రీ మనోరథాయై
శ్రీ నావేన్యై ౯౦
శ్రీ మహాదీప్తాయై
శ్రీ బలాయై
శ్రీ మహామతయే
శ్రీ భూషణాయై
శ్రీ శతాంగాయై
శ్రీ దివ్యామృత వాహిన్యై
శ్రీ మన్మౌని సతీబృందసేవితా మలపాదుకాయై
శ్రీ మత్సురబృందసత్కృచాలింగిత తరంగిన్యై
శ్రీ గోహత్య పాపౌఘహరిన్యై నమ
శ్రీ మహానద్యై నమః ౧౦౦
శ్రీ మాతృగమనాపహారిణ్యై
శ్రీ మదూర్షణ భూషితాయై
శ్రీ మత్పండిత సంపూజితాయై
శ్రీ హత్యాఘ నివారిణ్యై
శ్రీ అశ్వత్థ వృక్షమూలజాయై
శ్రీ షష్ట్యధిక శతత్రయ తీర్థ సహిత సాగర గామిన్యై
శ్రీ శ్రీశైలోత్సంగవాసిన్యై
శ్రీ కృష్ణవేణ్యై నమః ౧౦౮

శ్రీ కృష్ణాపుష్కరాష్టోత్తర శతనామావళిస్సమాప్తా. సుగంధి తరు సంభూతం గంధద్రవ్య విశేషితం। ఆఘ్రాయ ధూపకం కృష్ణే కృపయా ప్రతిగృహ్యతాం। ధూపమాఘ్రాపయామి। సాజ్య త్రివర్తిరితి దీపం॥ అన్న చతుర్విధం దేవిరసైష్షడ్భి స్సమన్వితం। నిత్య తృప్తికరందేవి గృహాణ సురవందితే। నైవేద్యం॥ మహాఫలం సమానీతం గృహాణ సురపూజితే। మనోభిరామ ఫలదే దేవదేవస్య వల్లభే॥ ఫల నివేదనం। నాగవల్లీదలైర్యుక్తం క్రముకేన సమన్వితం। కర్పూరం భావితం కృష్ణే తాంబూలం ప్రతి గృహ్యతాం॥ తాంబూలం॥ అత్యుజ్జ్వలం మహాదేవి అజ్ఞానాది వినాశనం। నీరాజనం కృష్ణవేణి గృహాణ సరితాం వరే॥ నీరాజనం। మందాకిని నమస్తేస్తు నమస్తే సురపూజితే। కృష్ణవేణి నమస్తుభ్యం మహాదేవి నమోస్తుతే॥ నమస్కారం॥ నమస్తుభ్యం భగవతి ఫణిరాజేన సేవితే। భాగీరథి నమస్తుభ్యం దుగ్ధసాగర గామిని। ప్రయాగేతు త్రిరూపాత్వం నైమిశేత్వం సరస్వతి। వింధ్యేతు నర్మదాత్వంహి కుశస్థల్యాంచ రేవతీ గౌతమీత్వం నాసికాయాం కృష్ణాఖ్యా సహ్య పర్వతే। నమామి కృష్ణే చరణాంబుజ ద్వయం సురాసురాధీశ్వర మౌళిజుష్టం। భుక్తించ ముక్తించ దదస్వ నిత్యం భక్త్యానుసారేణ సదానరాణాం॥ ఇతి ప్రార్థనం॥ యస్యస్మృత్యాచేతి పూజావిధిస్సమాప్తా.

కృష్ణా పుష్కర వ్రతం

ఈ కృష్ణానదీ పుష్కరము మహాపర్వంబగుటచే ఈ సమయంబున జితేంద్రియుడై దీనిని వృధసేయక యధాశక్తి స్నాన దాన జప సురార్చన ధ్యాన హోమ తర్పణాద్యనుష్ఠానంబులను పితృపిండ ప్రదానంబులను నాచరింపవలయును. అదియుగాక అపమృత్యు పరిహారార్థమై ముఖ్యముగ పుష్కర వ్రతమును వ్రతమాచరింపవలయును — అది సర్వ వ్రతములకు నత్యుత్తమంబు — తద్విధానం బెట్లనిన పుష్కరకాలమున ప్రతి దివసంబునందు కృష్ణానదీ స్నానమాచరించి శుద్ధవస్త్రద్వయంబు ధరించి 1 కృష్ణా 2 పుష్కర 3 బృహస్పతి 4 నారాయణ 5 భాస్కర 6 మహాలక్ష్మి 7 గణేశ 8 శ్రీకృష్ణ 9 సరస్వతీ 10 పార్వతీ 11 మహేశ్వర 12 అనంత 13 నృసింహ 14 వామన 15 శ్రీరామచంద్రుల మహామంత్రముల జపము చేయవలెను.

ఇట్లు మంత్ర పురశ్చరణంబుగావించి పుష్కర వ్రతంబాచరించవలయును. తొలుత గణపతి పూజ నొనర్చి పుణ్యాహవాచనంబు జరిపించి గోమయంచే పరిశుద్ధిచేసి ముగ్గులుబెట్టి షోడశదల పద్మంబు లిఖించి పీతాంబరంబు పరచి 4 కుంచముల తండులంబుల పోసి [యధాశక్తిగను పోసి] అందు కలశంబు నునిచి పచ్చని వస్త్ర యుగ్మంబునిడి బంగార నిర్మితమగు కృష్ణా ప్రతిమ నునిచి పూజింపవలెను. కృష్ణా మండపమునకు తూర్పున బృహస్పతి మంటపమును ఉత్తర భాగమున పుష్కర మంటపమును బోసి అందు వారి వారి ప్రతిమల నునిచి పూజింపుచు దక్షిణభాగమందలి మంటపమున తొలి దినమున నారాయణుని, రెండవ దినమున భాస్కరుని, మూడవ దినమున మహాలక్ష్మిని, నాల్గవ దినమున గణపతిని, ఐదవ దినంబున శ్రీకృష్ణుని, ఆరవ దినమున సరస్వతిని, ఏడవ దినమున పార్వతిని, ఎనిమిదవ దినమున మహేశ్వరిని, తొమ్మిదవ దినమున అనంతుని, పదియవ దినమున నరసింహుని, 11వ రోజున వామనుని, 12వ రోజున శ్రీరామచంద్రుని పూజింపవలెను. ఇట్లు పుష్కర దినములు 12 రోజులు కృష్ణానదియందు స్నాన తర్పణ స్వాభీష్ట దేవతా జపంబు లాచరించిన వెనుక కల్పోక్త ప్రకారంబు పూజలొనర్చి దానంబుల నాచరింపవలెను. ఇట్లు పుష్కర వ్రతమాచరించి మంటపదానం బొనర్చిన పుణ్యశాలి పూర్వజన్మ శతంబుల నాచరించిన దుష్కృతంబులనైనను బోనడచి అపమృత్యువు తొలగి దీర్ఘాయుష్మంతుడై పుత్ర పౌత్రాది సంపదలతో తులదూగి మహాయోగి ప్రాప్యంబగు బ్రహ్మలోకంబు పొందును.

కృష్ణా పుష్కర వ్రత కథ

పూర్వకాలంబున సౌవీరదేశమును పరిపాలించు సుమతి యనురాజు చిరకాలము వరకు అనపత్యుడై శివునారాధించి ముక్కంటియు నొక్కపుత్రుడు కలుగునట్లు వరమిచ్చెను. శివవరప్రభావముచే అచిరకాలముననే సర్వలక్షణ సంపన్నుండగు చిత్రరథుండను కుమారుడుదయించి శుక్లపక్ష చంద్రునివలె సర్వకలా పరిపూర్ణుండై వెలుంగుచు యౌవనవంతుడయ్యెను. ఇట్లు అనన్యసామాన్యపరాక్రమాదులు బుద్ధి వైభవంబును కలిగి ఒప్పార తానొక్కరుండ యీ చతుస్సముద్ర ముద్రిత ధరావలయంబు తన బాహుదండంబున వహించుటకు శక్తుచెంది యా చిత్రరథుని యౌవరాజ్య పట్టాభిషిక్తుంగావించె! అట్టి కుమారునితో ధరాదిగ్విజయంబు గావించి సర్వరాజ్యతంత్రంబు కుమారుడు నడిపింప నిద్యోగిష్ఠుం ప్రొద్దుపుచ్చుచు కాలంబు సుఖంబున గడుపుచుండెను.

ఇట్లుండ నొకనాడు కృష్ణాపుష్కర తీర్థయాత్రార్థ మరుగుచు కృత్స్నమదుండను మౌని యరుగుదేర సుమతినృపుండు వినయ వినమితోత్తమాంగుండై సాగిలపడి మ్రొక్కి లేచి అర్ఘ్యపాద్యాది విధుల నుచితరీతి సత్కరించి తీసుకవచ్చి ఉన్నతాసనంబున సగౌరవంబుగ కూర్చుండబెట్టి దానును తదీయానుమతి నుచితాసనంబున నుపవిష్టుండై మహాత్మా! ధన్యులగు భవాదృశులు దుగుపెట్టు ప్రదేశంబులే గదా తీర్థాభిధానములు! భవద్దర్శనముచే మదీయ కులంబు ధన్యంబయ్యె! మా పూర్వులు తరించిరి! నేను ధన్యుండనైతిని. భవాదృశులు పూర్వజన్మ సుకృత వశంబు గాని దర్శనమిత్తురే! భవదీయ చరణ పంకజరజః పరమాణుండను ఎద్దియైన నానతీయ వేడెదనని నిర్బంధించుటయు నమ్మౌని, రాజా! కృష్ణా మహానదీ పుష్కరావసరంబున తీర్థయాత్రార్థ మరుగుచున్నవాడ అందులకై ధనంబు వలయునది నిత్తువేని అనగా సుమతి యీ రాజ్యంబు మీదిగాదా? మీకేమి కొదువయని ప్రశంసించుచు కుమారుని రావించి నమస్కరింపచేసి కూరుచుండ నియోగించి మునీంద్రా యితడు భవదీయాశీర్వచన పాత్రుడు, నాకు చిరకాలంబునకు మహేశ్వర ప్రసాదంబున కలిగినవాడు. ఇతడు దీర్ఘాయుర్దాయము కలిగినవాడగునుకదా? భవాదృశులకు కాలత్రయ వృత్తాంతంబు కరతలామలకంబనుటయు నా ఋషిప్రవరుండు ఒక్కింత తడవు ధ్యానించి యిట్లనియె.

రాజేంద్రా!, వినుము. తొల్లి చోలదేశంబున సుధర్ముండను నొక్క భూసురోత్తముండు కలడు. ఆతనికి వేదవేదాంగాది విద్యలనెల్ల నేర్చిన సుశర్మయను కుమారుండు కలడు! ఆ సుధర్ముండను భూసుర ప్రవరుండు గృహస్థాశ్రమంబున నుండి యనేక క్రతువుల సల్పి ధర్మానుష్ఠానతత్పరుండై వెంగి వార్ధక్యంబున భార్యను పుత్రునివద్ద అప్పగించి తాను తామ్రపర్ణీ నదీ తీరంబు చేరి యోగనిష్ఠాగరిష్ఠుండై తపంబాచరించి ముక్తినొందెను. ఇంట సుశర్మయు తండ్రియానతిపై ధర్మశీలుండై, మాతృభక్తి పరాయణుండై మెలగుచుండెను! ఇట్లుండ కొంత కాలంబునకు తల్లికిని, భార్యకును కలహంబు పెచ్చుపెరిగినందున భార్య గయ్యాళియై యనవరతంబు తనయత్తమీది నేరంబులు కల్పించి తలపోయుచు భర్త హృదయంబు కరంగునట్లు విలపించుచు నేనైనగావలె, నీతల్లియైనంగావలెనింటనుండుట. అట్లుగావింపవేని, విషపానంబునైన దేహంబు విడిచెదనని గట్టి పట్టుపట్టిన, స్త్రీలోలుండై యతండు భార్య వాక్యంబుల విశ్వసించి తల్లిని యింటనుండి వెడలగొట్టెను. అంత నా సుశర్మ తల్లియు వృద్ధావస్థయందు దన్ను జూచువారు లేక నెక్కడను మలంబడి ప్రాణంబులంబాసె! ఇట్లు మాతృపీడా పాతకంబునంజేసి యా సుశర్మ షష్టిహాయనంబుల వాడయ్యు అకాలమృత్యువు పాతంబడియె. గాని యా సుశర్మ యితర సుకృత విశేషంబలంచేసి నీ తనయుండై జన్మించి పూర్వాయుశ్శేషంబగు పదునారేండ్ల పర్యంతంబు సుఖంబున బ్రదుక కలిగెను. ఇక నా యాయుష్యంబున మూడు మాసంబులు మాత్రము మిగిలియున్నవి. అని ముని దెలిపిన, చెట్టు విరిగి నేలకూలిన విధముగ భగ్నహృదయుండై పడి తెప్పరిలి గడగడ వడంకుచు నాకు పుత్రభిక్షంబు పెట్టుమని యాచించుటయు కృత్స్నమదుండు కృపాశీలుండుగావున క్షణమాత్రం బాలోచించి రాజేంద్రునితో నిట్లనియెను. ఓ నృపాలా నీకొక యుపాయంబు గలదది యాచరించిన నీ పుత్రునకు దీర్ఘాయుష్యంబు గలుగునందుల కిదియ సమయంబు అది యెద్దియంటేని పుష్కర వ్రతమను వ్రతంబు గలదది యాచరించిన నపమృత్యువు వాయుంగావున నీవు పుత్రునితోడ కృష్ణానదియందు స్నానంబాచరించి పుత్రాపమృత్యుపరిహారార్థమై వ్రతంబాచరింపుము! ఆ వ్రతంబు పండ్రెండు దినములాచరింపవలసినది. ఇది ముఖ్యకల్పంబు. ఒక దినంబున సమాప్తి చేయుట రెండవ కల్పంబు. నీవిపుడు రెండవకల్పంబు నాచరింపు మద్దానివలన నీ యభీష్టంబు సిద్ధించుననుటయు నా క్షణంబున పుత్రునితో కృష్ణానదీ స్నానం బాచరించి యమ్మౌనిం బ్రార్థించి యునిచి తదుక్త ప్రకారంబున యిద్దరును పూర్వోక్త ప్రకారంబున వ్రతంబు సలిపిరి. ఇట్లా వ్రత ప్రభావంబున చిత్రరథుండు దీర్ఘాయుష్మంతుడై యప మృత్యుదోషముంబాసి యారువేల వత్సరంబు లిలయేలెను—కృత్స్నమదుండును సుమతిచేత సరిపూర్ణంబుగా సత్కృతుడై కృష్ణానదీ తీర్థయాత్రార్థము వెళ్లెను! గావున నెవ్వరీ వ్రతం బాచరించిన వారు సకల కామంబులనొంది యపమృత్యుదోష విముక్తులై సుకృతాత్ములై ముక్తి నందెదరని చతుర్ముఖుడు నారదునితో చెప్పెనని సూతుడు శౌనకాది మహర్షులతో చెప్పెను.

— కృష్ణానదీ పుష్కర వ్రతకల్పము సమాప్తము —

కృష్ణా పుష్కరం

12 రోజుల యందు చేయు కృత్యములు

1 మొదటి రోజున వెండి, భూమి, సువర్ణము, ధాన్యము దానమీయవలెను. హిరణ్యశ్రాద్ధము, చేయువలయును.

2 రెండవ రోజున గోవులు, లవణము, మణులు, వస్త్రములు దానమీయవలయును.

3 మూడవ దినమున అశ్వము, గుడము, ఫలములు, శాకములు దానమీయవలెను.

4 నాల్గవ దినమున తైలము, ఆజ్యము, క్షీరమును, తేనె, పానకము దానమీయవలెను.

5 ఐదవ దినమున ధాన్య శకటము, నాగలి, వృషభము, మహిషము వీట్లను దానమిచ్చుట శ్రేష్ఠము.

6 ఆరవ దినమున ఘనసారము, కస్తూరి, చందనము, ఔషధము దానమీయవలెను.

7 ఏడవ దినమున గృహము, శయ్యా—పీఠము [పీట], ఆందోళికము [ఊయెల] దానమీయవలెను.

8 ఎనిమిదవ దినమున శ్రీ చందనము, కందమూలములు, పుష్పములు దాన మీయవలెను.

9 తొమ్మిదవ దినమున దాసీదానమును, కన్యను, కంబలమును దానమీయవలెను. అన్న శ్రాద్ధమును చేయవలెను.

10 పదియవ దినమున ముత్యాల హారంబును, రజతము, పుష్పములును దాన మీయవలెను.

11 ఏకాదశ దినమున పుస్తకము, తాంబూలము, యజ్ఞోపవీతము, అన్నవస్త్రములును దానమీయవలెను.

12 ద్వాదశ దినసంబున షోడశ మహాదానములు చెయ్యతగి యున్నవి. అన్నశ్రాద్ధము చేయవలెను.

దానముల మహాఫలము

రజత దానము వలన ద్విజశ్రేష్ఠుడగును. ధాన్యము దానము చేయుటచే ధన సమృద్ధి, భూ దానముచే పృథివీపతి యగును. వస్త్రదాత వసులోకమును పొందును. లవణదాత లావణ్యంబు నొందును. గోదాత గోలోకము నొందు. రత్నదాత బ్రహ్మలోకంబు, గుడదాత వైకుంఠంబు, శాకదాత కుబేరలోకంబు, అశ్వదాత అశ్వినీ దేవలోకంబు, ఫలదాత మన్మథ లోకంబు నొందును. ఘృతదాత ఆయుష్యంబును పొందును. తైలదాత నిరయంబు నొందకుండు. మధుదాత స్వర్గముం బొందు. క్షీరదాత వైకుంఠంబు, ధాన్యశకటదాత సర్వదేవపూజ్యులై రుద్రలోకంబు నొందును. మహిషదాత శనైశ్చరు బొందకుండును. వృషదాత వృషవాహనుని లోకంబు నొందు. హలదాత వైకుంఠమును పొందును. ఔషధదాత ఆరోగ్యంబు, కర్పూరదాత లక్ష్మీ లోకంబు, కస్తూరీ దానము వలన విష్ణుసాయుజ్యంబు, చందనదాత చంద్రలోకంబు, గృహదాత ముకుంద లోకము, పీట దానమిచ్చిన సింహాసనాధిపత్యము, శయ్యనిచ్చిన ఇంద్రభోగమును, చందన, ఆందోలికా కంద మూల ఫలములిచ్చిన స్వర్గంబును పుష్పదాత చంద్రలోకంబును బొందును. మరియు ఇంతేగాక తొమ్మిదవ దినంబున పితరులకు, అన్నశ్రాద్ధము చేసి పిండప్రదానంబాచరించిన వారి పితరులు తరించుటగాక సంతతి కలిగి తుదనుముక్తిని పొందును. దాసీ కన్యాదానంబు వలన వరుణలోకంబు, కంబల దానము వలన స్వర్గలోకంబు, స్వర్ణాలంకార దానము వలన శివసాన్నిధ్య మును, రజత దానము వలన విష్ణుసాన్నిధ్యమును చేరును. ముక్తాఫల దానము వలన ముక్తి నొందును. పీతాంబరముల నిచ్చిన ఇంద్రలోకంబు చేరును. తాంబూలదానమిచ్చిన దారాపుత్రాదులతో కూడిన ఐశ్వర్యము నిచ్చును. పుస్తక దానము వలన వేదవేదాంగవేత్త యగును. యజ్ఞోపవీత దానము వలన బ్రహ్మలోకావాప్తి యగును.

కావున నీ దానంబులను షోడశమహాదానంబులను శక్తినిచ్చిన మనుజుండు నిరయంబునొందక సుఖంబొంది ముక్తింబొందును. అన్నిటియందు పిండదానంబు ముఖ్యంబు— ఆ విధియు వివరింప బడుచున్నది —

1 తొలిదినమున హిరణ్యశ్రాద్ధమును, 9 తొమ్మిదవ దినమున అన్నశ్రాద్ధమును, 12 ద్వాదశ దివసమున ఆమశ్రాద్ధమును చేయవలెను.

"అదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా
మాతా మహాస్సపత్నీకా ఆత్మపత్న్యస్త్వనంతరం
సుత భ్రాతృ పితృ వ్యాశ్చమా తులాస్సహ భార్యకాః
దుహితా భగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః
పితృష్వ సామాతృష్వసౌజామాతా భావుకస్నుషా
శ్వశురౌ స్యాలకశ్చైవ స్వామినో గురురిక్థినః"

పితరులకు శాస్త్రోక్త ప్రకారంబున పిండప్రదానం బాచరించి పురాణ విహిత ప్రకారంబున

1 "అస్మత్కులే మృతాయేచ గతిర్యేషాం నవిద్యతే
తేషా ముద్ధరణార్థాయ ఇమం పిండం దదామ్యహం

2 మాతామహ కులేయేచ గతిర్యేషాం నవిద్యతే
తేషా ముద్ధరణార్థాయ ఇమం పిండం దదామ్యహం

3 బంధువర్గ కులేయేచ గతిర్యేషాం నవిద్యతే
తేషా ముద్ధరణార్థాయ ఇమం పిండం దదామ్యహం

4 అజాత దంతాయేకేచిద్యేచ గర్భే ప్రపీడితాః
తేషా ముద్ధరణార్థాయ ఇమం పిండం దదామ్యహం

5 దివ్యంతరిక్ష భూమిస్థాః పితరో బాంధవాదయః
అసంస్కృత మృతాయేచతేభ్యః పిండం దదామ్యహం

6 యే ఽ బాంధవా బాంధవావాయే ఽ న్యజన్మని బాంధవాః
తేభ్యః పిండో మయా దత్తో హ్యక్షయ్యముపతిష్ఠతు"

ధర్మపిండంబు లాచరించి తిలోదకంబులిచ్చి పిండోద్వాస కాలంబునందు యథాశక్తి షోడశ మహాదానములు చేసి పుణ్యశాలి పితృదేవతల ఋణము తీర్చినవాడై ఇంతేగాక ముక్తిని బొందును. దీనికొక్క ఇతిహాసము కలదు —

పిండదాన మహిమ

తొల్లి మాళవదేశంబున గోవిందశర్మ యను బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడు కలడు. అతడు వేదవేదాంగాది విద్యలనెల్ల నేర్చి పండితుడయ్యెను. విద్యలన్నిటికి గమ్యస్థానంబేదియని తెలియగోరి యాతడు సందేహించుచు ననేకమతముల ప్రవేశించెను. అట్లగుటంజేసి "సంశయాత్మావినశ్యతి"అను న్యాయంబున మనోనిశ్చయము లేకుండుటవలన యన్ని మతములకు దూరుడై కర్మభ్రష్టుడయి తుదకు నాస్తికుండయి దుష్కృతంబు కొడిగట్టి విశేషధనంబార్జించి యొక్కడొరుండ వెళ్లుచుండ నరణ్యమున వ్యాఘ్రముచే హతుడయ్యెను. అట్లు గోవిందశర్మ పరలోక గతుండగునప్పటికి శివశర్మ యను కుమారుడు కలడు. వాడును తండ్రికంటె దుశ్చేష్టుడై తల్లిని ఒక భూతవసరే చూచుచుండెను. వార నారీ పరిరంభణము చేయుటత్యత్తమ సుకృత ఫలంబుగా తలచి పాపార్జితంబగు పైతృక విత్తమెల్ల భోగార్థమై వినియో గించుచు సవయస్కుల తోడంగూడి చరించుచుండె నంత కృష్ణా పుష్కర పుణ్యకాలంబు రాగ నందు అందరు వెళ్లుట గని విలాసవతుల కనుగొను తలంపున తానును తల్లితో నచ్చటకేగి స్నానాదుల చేయువారల చూచి పరిహసించుచు బ్రాహ్మణులకిచ్చి నేమిఫలమని వాదించుచు తిరుగుచుండెను. ఇట్లున్న కుమారునింగని యొక్కనాడు వాని తల్లి యిట్లనియెను. నాయనా ఇది మహాద్భుత పుణ్యకాలంబు. ఇందు పిండదానం బాచరించిన పితరులు ముక్తులయ్యెదరని శాస్త్రంబు లందు కలదని పెద్దలు చెప్పుదురు. అందు నీ తండ్రి దుర్మరణంబు నొందెను. పుత్రులు కానలయునని గోరుట కర్మంబు లాచరించి తరింపచేయుదురని గదా! గావున నీవు నేడు తీర్థ శ్రాద్ధంబాచరించవలెనని అనేకసారులు బోధించెను. ఎన్నిసారులు తల్లి మాటల త్రోసిపుచ్చేక

విశేష మంత్రంబ లంచెప్పి యాలస్యంబు చేసిన నేను చెయ్యజాలనని అనగా ఎట్లయినను జాలునని తల్లి యంగీకరించుటయు, కాకి మునిగినట్లు మునింగి శ్రద్ధా విరహితుడై పిండదానంబు పురోహితుడు చెప్పినట్లు చేసెను. ఇట్లు శివశర్మ పిండదానంబు చేయుటచే నరయంబున నరకం బనుభవించుచు గోవిందశర్మ బాధలను బొందకుండుట్లగని యమకింకరులు తమ ప్రభువగు యమ ధర్మరాజున కెరిగింప నాతడు విచారించి యిది కృష్ణాపుష్కరకాలంబున బిండప్రదాన ఫలంబనితెలిసి స్వర్గంబునక పంపెను.

కావున శ్రద్ధా విరహితుడై చేసినను అది విశేష ఫలమును ఇచ్చును. ఏమియు చేయలేని యశక్తుడు శివ కేశవులలో ఎవనియందు భక్తికలదో వారిని మనంబున నిడుకొని ఒకవారు పూజించినను విశేష ఫలంబునొందెదరు. ఇందెద్ది చేసినను అనంతఫలము నిచ్చును.

ఇట్టి పుణ్య కథను చదివినను, వినినను, వ్రాసినను గాఢ దుష్కృతములు తొలగి స్వర్గ సుఖంబనుభవించునని నారదునకు బ్రహ్మ చెప్పిన వృత్తాంతమును అంతయు మీకు తెల్పితినని శౌనకాదులకు సూతుండు చెప్పెను. ఇది పుష్కర మాహాత్మ్యము.

తీర్థశ్రాద్ధీయ పిండప్రదాన క్రమః

పితౄణాం పశ్చిమే భాగే మాతృపిండం విధీయతే
మాతా మహశ్చ తత్పూర్వే ఆత్మపత్నీ తదుత్తరే
సుత భ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతా పిత్రోశ్చ మధ్యమే
మాతామహ మహీమధ్యే యాతులాస్సహ భార్యకాః
శ్వశ్రూ శ్వశురయోర్మధ్యే శ్యాలకస్య విధీయతే
దుహిత్రాది తతోన్యేషాం శేషం దక్షిణతో విధిః
పుంపిండం వామతః స్త్రీణాం తత్ప్రోక్తం సముపస్థితం
అంగుష్ఠ పరిమాణంతు గోత్రమన్యం నసంస్పృశేత్
నిరాశాః పితరోయాంతి విపరీతే భవేద్యది

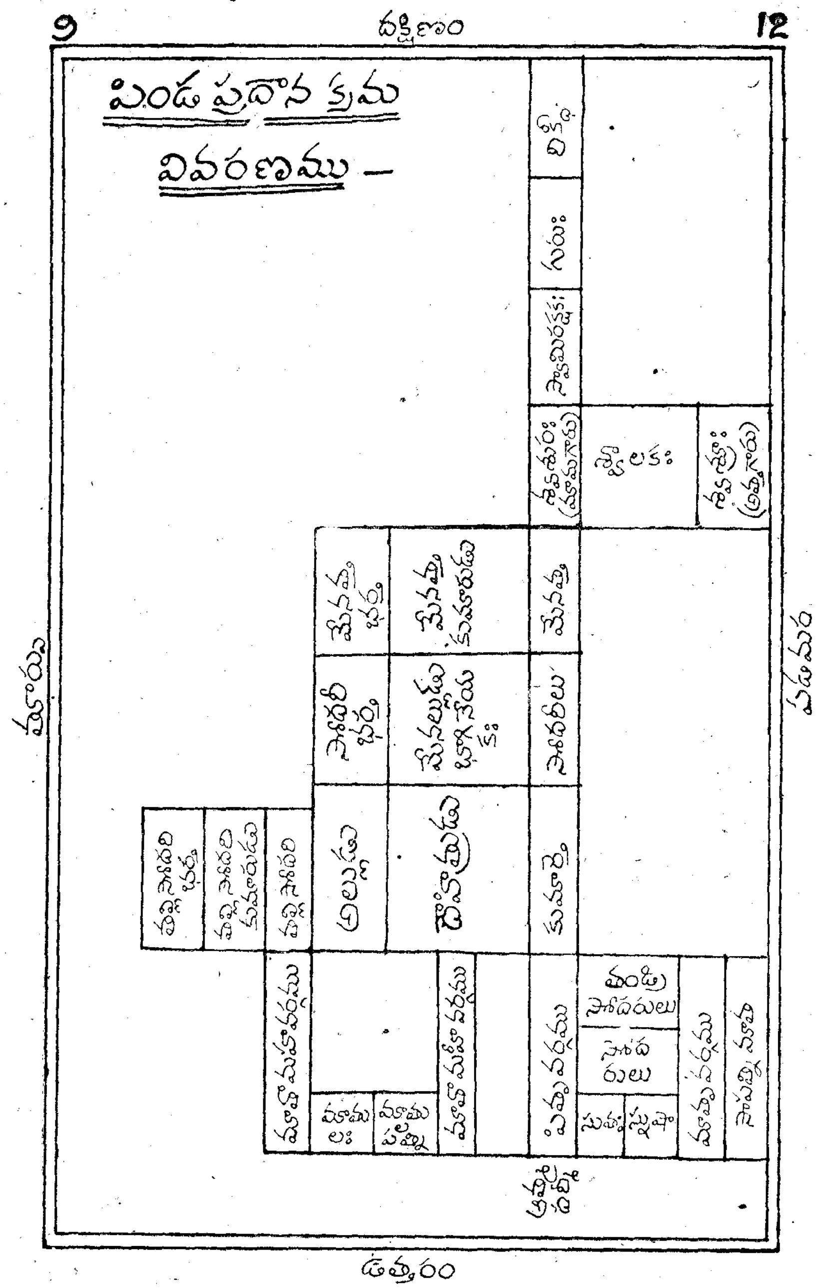
తర్పణ విధిః

తీర్థశ్రాద్ధే గయా శ్రాద్ధే ప్రత్యబ్దేచ మహాలయే
పరేహ నిద్విజః కుర్యాత్తర్పణం తిల సంయుతం

పిండ పరిమాణమ్

తీర్థశ్రాద్ధే గయా శ్రాద్ధే ధర్మశ్రాద్ధే మహాలయే
సేతు బంధే ప్రయాగాయాం కుర్యాదామలకోపమం

ఈ పిండప్రదానమును ఒకదానికి ఒకటి తగలకుండగ ఒక అంగులము దూరములో నుండవలెను. ఉసిరికాయంత పరిమాణ ముండవలెను. ఈ పట ప్రకారం పిండదానముల చేయవలెను—చూడుడు.

వర్షయోగములు

చైత్రమాసము

అనావృష్టి యోగాః—1 యావన్మాసం పురశ్శుక్రరూప రవి మధ్యః 2 యావన్మాసం సింహాంగారకః 3 మఘాయాం కుజ సంచారశ్చ 4 వత్సరాది ప్ర శు ౩ బు॥ప॥ కుజ,బుధ, గురు, శనిగ్రహ చతుష్టయ వక్రం 5 శు ౩ బుధ ప్ర॥ బ ౬ ఆ॥ ప॥ కుజ, గురు, శనిగ్రహత్రయ వక్రం 6 బ ౬ ఆ ప్ర గురు, శనిగ్రహద్వయ వక్రం.

సువృష్టియోగౌ-1 యావన్మాసం పురశ్శుక్రఃజు2 శు 3 బుధ॥ప॥ బుధో వక్రీ బుజాశ్శుక్రః

సారాంశము :— ఈ శుక్లమున పూర్వార్ధములో మేఘాడంబరము కలిగి మ క్రమేపియు మాసమంతయు ఎండలు తీవ్రమగును.

వైశాఖమాసము

బ ౧౦ శ (మే 10) కృత్తికకార్తె (ఆది) మధ్య మధ్య వృష్టి

అనావృష్టియోగాః—1 యావన్మాసం సింహాంగారకః 2 యావన్మాసం మఘాయాం కుజ సంచారః 3 బ ౧౩ సోమ॥ప॥ పురశ్శుక్రరూప రవి మధ్యః 4 బ ౫ సోమ ప్ర॥ శుక్రాగ్రే గురుః 5 బ ౧౩ సోమ ప్ర॥ పురో బుధః (గాలి)

సువృష్టియోగాః —1 బ ౧౩ సోమ ప॥ పురశ్శుక్రః 2 బ ౫ సోమే కుజ గురు సమాగమః 3 బ ౧౩ సోమ ప్ర॥ బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ॥

నాడీయోగాః— లేవు.

చాంద్రయోగాః— మే 12, 13, 14

సారాంశము :— మాసాదినుండియు క్రమేపియు ఎండలు తీవ్రముయ అమా ప్రాంతము నుండి తొలకరి వర్షములు ప్రారంభమగు సూచన కలదనిపించు చున్నది.

అధిక జ్యేష్ఠమాసము

శు ౧౦ శ (మే 24) రోహిణి కార్తె — ఖండవృష్టి

బ ౯ శ (జూన్ 7) మృగశిరకార్తె — సామాన్యావృష్టి

అనావృష్టియోగాః —1 యావన్మాసం సింహాంగారకః 2 శు ౧౦ ప॥ మఘాయాం కుజ సంచారః 3 బ ౩ ఆ ప॥ శుక్రాగ్రే గురుః 4 పురో బుధశ్చ (గాలి) 5 బ ౩ ఆ ప్ర శుక్రాగ్రే బుధః

సువృష్టియోగాః—1 బ ౩ ఆ ప॥ బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ 2 శు ౧౦ శని ప్ర॥ శుక్రో వక్రీ బుజార్బుధః 3 బ ౩ ఆ ప్ర॥ పురశ్శుక్రః తదగ్రే బుధః 4 బ ౧౨ మంగళే॥ శుక్రాస్తమయః

నాడీయోగాః— మే 17 లగా 25 కు, జూన్ 4 లగా 6 కు

చాంద్రయోగాః— మే 29 లగా జూన్ 2 కు 5, 6, 9, 10

సారాంశము :— ఈ మాసమంతయు కుజ, గురు, శనులకు శుభ నాడీ సంచారము కలదు. కొంచె మించుగ వృష్ట్యనావృష్టి యోగములు సమబలముగ నున్నవి. పై చూపిన నాడీ చాంద్ర యోగములయందు వర్షించు సావకాశము కలదు.

నిజ జ్యేష్ఠమాసము

శు ౮ శని [జూన్ 21] ఆర్ద్ర కార్తె — సువృష్టితుల్య

బ ౮ శని [జూలై 5] పునర్వసుకార్తె — మధ్యమధ్య సువృష్టి

అనావృష్టియోగాః— 1 శు ౧౫ శ ప॥ సింహాంగారకః 2 యావన్మాసం శుక్రాగ్రే బుధః 3 శు ౩ ఆ ప్ర॥ బ ౧౪ శు॥ ప॥ పురో బుధ రూప రవి మధ్యః 4 శు ౯ ఆ ప్ర॥ ఉత్తర ఫల్గున్యాం కుజ సంచారః 5 శు ౧౧ మం॥ రే॥ కుజ శని సమాగమః 6 శు ౧౫ శ ప్ర॥ బ ౯ ఆ ప॥ బుధ శుక్ర గ్రహద్వయ వక్రం.

సువృష్టియోగాః —1 శు ౧౫ శని॥ ప॥ శుక్రో వక్రీ బుజార్బుధః 2 శు ౩ ఆ ప॥ పురశ్శుక్రః 3 తదగ్రే బుధః 4 శు ౮ శుక్రే శుక్రోదయః 5 శు ౧౫ శనౌ కుజచలనం 6 బ ౯ ఆ॥ ప్ర॥ బుధో వక్రీ బుజాశ్శుక్రః 7 బ ౧౪ శుక్ర ప్ర॥ బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ

నాడీయోగాః – జూన్ 14 లగా 20 కు, జూన్ 29 లగా జూలై 4 కు, 12

చాంద్రయోగాః— జూన్ 23 లగా జూలై 10 కు

సారాంశము:— శుక్రేతర గ్రహములకు శుభనాడీ సంచారము కలదు. వర్షయోగములు సామాన్యముగ నున్నవి. వర్షమునకై వ్యవసాయదారులు కటకటలాడుదురు.

ఆషాఢమాసము

శు ౭ శని (జూలై 19) పుష్యకార్తె — మేఘ డంబరవృష్టి

బ ౬ శని (ఆగ 2) ఆశ్లేషకార్తె — సువృష్టి

అనావృష్టియోగాః— 1 యావన్మాసం శుక్రాగ్రే బుధః 2 శు ౫ గురు ప॥ ఉత్తర ఫల్గున్యాం కుజసంచారః 3 శు ౮ ఆ ప॥ ఆర్ద్రాది భ చతుష్టయే ప్రాచ్యాం బుధదర్శనం

సువృష్టియోగాః —1శు ౧౦ ఆ ప॥ బుధో వక్రీ బుజ శ్శుక్రః 2 యావన్మాసం బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ 3 శు ౧౫ ఆ॥ రే॥ శనిచలనం 4 బ ౧౩ శుక్ర ప్ర॥ చిత్రాయాం కుజసంచారః

నాడీయోగాః— జూలై 13 లగా 18 కు, జూలై 26 ల 31 కు, ఆగ 7ల 10 కు

చాంద్రయోగాః— జూలై 22 లగా 28 కు, ఆగ 1, 2, 5, 6

సారాంశము :— శుక్రేతర గ్రహములకు అమృతాది నాడీ చతుష్టయ సంచారము కలదు. శుక్లమున పూర్వార్ధమున, బహుళములో ఉత్తరార్ధమున సస్యానుకూల వర్షములు కలుగును.

శ్రావణమాసము

శు ౫ శని (ఆగ 16) మఘకార్తె — సాధారణవృష్టి

బ ౫ శని (ఆగ 30) పూభకార్తె — సువృష్టి

అనావృష్టియోగాః — 1బ ౮ మం ప॥ శుక్రాగ్రే బుధః 2 శు ౨ మం॥ ప॥ ఆర్ద్రాదిభ చతుష్టయే ప్రాచ్యాం బుధ దర్శనం 3 శు ౧౫ మం ప్ర॥ బ ౯ బుధ ప॥ పురో బుధరూప రవి మధ్యః 4 బ ౪ శుక్ర ప్ర॥ స్వాత్యాం కుజసంచారః 5 బ ౯ బుధ ప్ర॥ బ 30 మం॥ ప॥ పురో గురుః 6 కుజ శన్యోర్మధ్యే బుధశ్చ 7 బ 30 మం॥ ప్ర॥ పురశ్శనిః

సువృష్టియోగాః— 1 శు ౧౫ మం ప॥ బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ 2 బ ౪ శుక్ర ప॥ చిత్రాయాం కుజ సంచారః 3 శు ౮ మంగళే కుజచలనం 4 బ ౧ బుధే గుర్వస్తమయః 5బ ౭ సోమే బుధ గురు సమాగమః 6 బ ౧౨ బుధే శన్యస్తమయః 7 బ 30 మంగళే బుధ శని సమాగమః

నాడీయోగాః — ఆగ 11 లగా 15 కు, 23 లగా 28 కు, సెప్టెం 4 లగా 11 కు

చాంద్రయోగాః — ఆగ 22 లగా సెప్టెం 4 కు

సారాంశము :— ఈ మాసమునందు కుజేతర గ్రహములకు శుభనాడీ సంచారము, అనావృష్టియోగ ప్రాబల్యము కలదు. పూర్ణిమ లగాయతు బ ౯ వరకు వర్షములు సామాన్యము. మిగిలిన మాసమంతయు అరంభముల కనువుగ వర్షించును.

భాద్రపద మాసము

శు 3 శుక్ర (సెప్టెం 12) ఉత్తరకార్తె — సువృష్టి (సస్యానుకూల)
బ ౨ శుక్ర (సెప్టెం 26) హస్తకార్తె — ఖండవృష్టిః

అనావృష్టియోగాః—1 శు ౦ గు॥ ప॥ స్వాత్యాం కుజ సంచారః 2 శు ౧౪ మంగ॥ ప॥ పురశ్శనిః 3 శు ౧౪ ప్ర॥ పురో బుధః (గాలి) తదగ్రే కుజశ్చ 4 బ ౧ గు ప్ర॥ శుక్రాగ్రే గురుః

సువృష్టి యోగాః—శు౫ గు ప్ర బ ౧౪ మం॥ ప॥ విశాఖా నక్షత్రే కుజసంచారః బ 3 శనివాసరే గురూదయః బ3 సోమ ప్ర॥ ప్రాచ్యాం మఘాదిపంచకే శుక్రః బ౧౦ శుక్రేకుజచలనం.

నాడీయోగాః— సెప్టెం 10, 11, 19 లగా 24 కు, అక్టో 1 లగా 8 కు
చాంద్రయోగాః— సెప్టెం 22 లగా అక్టో 4 కు

సారాంశము :— ఈ మాసమున పూర్ణిమా ప్రాంతమున అధికముగ వర్షించుటకు సావకాశము కలదు. మొత్తము సస్యానుకూల వర్షములు కలుగును.

ఆశ్వయుజ మాసము

శు ౧ శుక్ర (అక్టో 10) చిత్రకార్తె — చిత్రవృష్టి
శు ౧౪ గురు (అక్టో 23) స్వాతికార్తె — సవాతాధికవృష్టి
బ ౧౩ బుధ (నవం 5) విశాఖకార్తె — (గురు) సవాతవృష్టి

అనావృష్టియోగాః —1 బ ౧౧ సోమ ప॥ పురో బుధః (గాలి) తదగ్రే కుజశ్చ 2 బ ౫ శుక్ర ప॥ శుక్రాగ్రే గురుః 3 బ 3 ఆ ప్ర॥ జ్యేష్ఠాయాం కుజసంచారః 4 బ ౫ శు॥ ప్ర॥ బ ౧౧ సోమ ప॥ శుక్రాగ్రే శనిః 5బ ౧౧ సోమ ప్ర॥ శుక్రాగ్రే బుధః 6 బ ౧౧ సోమ ప్ర॥ పురోంగారకః

సువృష్టియోగాః — 1 యావన్మాసం ప్రాచ్యాం మఘాదిపంచకే శుక్రః 2 శు ౧ శుక్రేశన్యుదయం 3 శు ౧౪ గురు ప్ర॥ బుధో వక్రీ బుజుశ్శుక్రః 4 బ ౫ శుక్రే గురు శుక్ర సమాగమః 5 బ ౧౧ సోమే శని శుక్ర సమాగమః 6 బ ౧౧ సోమ ప్ర బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ

నాడీయోగాః— అక్టో 16 ల 22 కు, 28 లగా నవం 4 కు
చాంద్రయోగాః— అక్టో 17 లగా 31 కు

సారాంశము :— పూర్ణిమా ప్రాంతమున, బహుళములోను ఖండాంతములలో తుపాను సూచనలు కలవు. ఈ మాసమంతయు మంచి వర్షయోగములు కలవు. ఈ మాసమున రవి, కుజ, బుధులకు చండ వాయునాడి, వాయునాడీ సంచారము కూడ కలదు.

కార్తిక మాసము

శు ౧౨ బు (నవం 19) అనూరాధకార్తె — సవాతాల్పవృష్టి

అనావృష్టియోగాః—1 శు ౬గు ప॥ జ్యేష్ఠాయాం కుజసంచారః 2 యావన్మాసం శుక్రాగ్రే బుధః 3 యావన్మాసం పురోంగారకః 4 బ 3 సోమ ప్ర॥ ప్రాచ్యా స్వాతీత్రయే శుక్రః

సువృష్టియోగాః —1 బ 3 సోమ ప॥ ప్రాచ్యాం మఘాదిపంచకే శుక్రః 2 శు ౮ గు ప॥ బుధో వక్రీ బుజుశ్శుక్రః 3 యావన్మాసం బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ 4 శు ౬ గురౌ కుజచలనం

నాడీయోగాః—నవం 12 లగా 18 కు, నవం 25 లగా డిశం 2 కు
చాంద్రయోగాః నవం 14, 15, 18, 19, 21 లగా 24 కు

సారాంశము :— పూర్ణిమ వర్కు బాగుగా వర్షించును. బహుళమున సామాన్యముగ వర్షించును. ఈ మాసమువను రవి, బుధ, శుక్రులకు ప్రచండవాయు, వాయునాడీ సంచారముచే ఖండాంతముల యందు తుపానులు సంభవించవచ్చును.

మార్గశిర్ష మాసము

అనావృష్టియోగాః—1బ ౧౦ బుధ ప॥ శుక్రాగ్రే బుధః 2 బ ౧౦ బుధ ప॥ పురోంగారకః 3 బ ౬ శుక్ర॥ ప॥ ప్రాచ్యాంస్వాతీత్రయే శుక్రః 4 శు ౧౧ గురు ప్ర॥ బ ౧౩ ఆ ప॥ ఉత్తరాషాఢాయాంకుజ సంచారః 5 బ ౧౦ బుధ ప్ర॥ పురోబుధ రూపరవి మధ్యః

సువృష్టియోగాః—1 బ ౧౦ బుధ॥ ప॥ బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ 2 బ ౧ సోమేకుజ చలనం 3 బ ౧౦ బుధే గురు శని సమాగమః

సారాంశము :— ఈ మాసమున ఈదురు గాలులు వీచుచున్నను వర్షాకాల నివృత్తిలు ప్రస్ఫుటమగును.

పౌష మాసము

అనావృష్టియోగాః—1యావన్మాసం పురోబుధ రవిమధ్యః 2 శు ౨ ఆ॥ ప్ర బ ౬ సోమ ప॥ కుజస్య బుధ సంబంధః 3 బ ౮ శని॥ ప్ర॥ గురు శనిగ్రహద్వయ వక్రం॥ బ ౯ గు ప్ర॥ పునః కుజస్య బుధ సంబంధః

సువృష్టియోగౌ :—1 బ ౮ భానౌకుజ బుధ సమాగమః 2 బ ౯ గురౌకుజ చలనం

సారాంశము :— ఈ మాసమున గాలి, మబ్బు, మంచు కలిగి శీతాధిక్యము కలిగి ఋతుధర్మమున కనుకూలముగ నుండును.

మాఘ మాసము

అనావృష్టియోగాః:—1 శు ౧౮ మం ప॥ పురోబుధ రూప రవిమధ్యః 2 శు౮ ఆ ప్ర॥ బ ౧౧ సోమ॥ ప॥ బుధ, గురు శనిగ్రహత్రయ వక్రం 3 శు ౮ మం ప్ర॥ పురోంగారకః 4 శు ౧౮ ప్ర బ 3 ఆ ప॥ శుక్రాగ్రే బుధః 5 బ ౮ సో ప్ర॥ కుజస్య శుక్ర సంబంధః 6బ ౧౧ సోమ ప్ర॥ గురు, శనిగ్రహద్వయ వక్రం

సువృష్టియోగాః :—1శు ౮ ఆ ప్ర॥ బ ౧౧ సోమ ప॥ బుధో వక్రీబుజశ్శుక్రః 2 శు ౧౮ ప్ర॥ బుధ శుక్రౌ సమీపస్థౌ 3 బ 3 భానౌ బుధ శుక్ర సమాగమః

సారాంశము :- ఈ మాసమంతయు తెరపిగ నుండును.

ఫాల్గున మాసము

అనావృష్టియోగాః :—1 బ ౨ గురు ప॥ పురోంగారకః ఆవత్సరం గురు శనిగ్రహద్వయ వక్రం 2 శు ౨ ఆ ప॥ కుజస్య శుక్రసంబంధః 3 శు ౨ ఆ ప్ర॥ కుజస్యగురు శన్యోశ్చ సమసప్తకం 4 శు ౫ శుక్ర ప్ర॥ బ ౯ సోమ॥ ప॥ ఉత్తరాభాద్రాయాం కుజసంచారః 5 శు ౧౮ గురు ప్ర॥ ఆవత్సరం గురు, శుక్రసమసప్తకం 6 శు ౧౮ గురు ప్ర॥ ఆవత్సరం కుజస్య శుక్ర సంబంధః 7 శు ౯ శ ప్ర రవేర్గురు శన్యోసమసప్తకం.

సువృష్టియోగాః :– 1 ఆవత్సరం బుధశుక్రౌ సమీపస్థౌ 2 శు౨ భానౌ కుజచలనం 3 బ ౧౨ గురు ప్ర॥ ఆవత్సరం పతంగ మార్గేకుజః 4 బ ౧౨ గురు ప్ర॥ ఆవత్సరం సర్వేగ్రహాః సూర్యపృష్ఠావలంబినః 5 బ 30 స్వా మంగళే కుజ శుక్ర సమాగమః

సారాంశము :— ఈ మాసమంతయు తెరపిగనున్నను, వత్సరాంతమున సమృద్ధముగు వర్షములు కలిగి మన్యప్రాంతముల యందు తటాకములు నిండునట్లు వర్షించును.

సర్వసారాంశము

చైత్ర, వైశాఖ, జ్యేష్ఠములలో ప్రాయికముగ ఎండలు తీవ్రముగ నుండును. నిజ జేష బహుళములోను. ఆషాఢ మాసములోను వర్షములు కలుగును [illegible]

...గ నుండి భాద్రపదం లగాయతు కార్తీక పూర్ణిమ వరకు ...
స్వల్ప వర్షము కలిగినను ప్రాయికముగ తెరపిగ నుండును. ఎక్కువ కార్తులు శన్యాది వారముల యందు వచ్చుట వలన మాగాణి, మెట్టభూములు రెంటికిని అనువగు తక్కువగ నుండును. దేశారిష్ట యోగములందు అధికజ్యేష్ఠ బగ లగా ఆషాఢ శు ౧౫ వరకు ఆంధ్రదేశమున సస్యహాని కరమగు యోగములు కలవు. దేశారిష్టయోగముల కాలమున ఈ యోగములు సస్యములకు హాని చేయును. కాలసర్పయోగముకూడా గమనించతగినది.

ధరలు

ధరల గూర్చి విమర్శించవలసిన పద్ధతులు చాల గలవు. అందులో వస్తువులకు, లగ్నము లను, లగ్నాధిపతి కారకత్వమును వీట్లకు ఉన్న గ్రహబలమును గ్రహించి నిర్ణయించినాము. చేయ తగిన విమర్శలో $\frac{1}{4}$ వంతు మాత్రమే విమర్శయగును. మిగిలిన విమర్శ పంచాంగ రచనా కాల ములో సాధ్యము కాదు. ఈ విషయమును వర్తకులు ప్రజలు గుర్తించవలయును.

చైత్రము:— బంగారము బహుళములో చుర్కు. వెండి చురుకు. ఉన్ని ధావళి నిలబాటు. వస్త్రములు చురుకు. గోధుమలు నిలబాటు. దాలవాధాన్యం మందంలో చురుకు. తొలకరి ధాన్యం చురుకు.ఆపరదినుసులు చుర్కు. నెయ్యి నూనె మందం.ఉలవలుమందం.చింతపండు బహుళములోచురుకు. కాఫీగింజలు నిలబాటు. రాగి, కంచు, ఇత్తడి, సత్తు చుర్కు. జొన్నలు నిలబాటు. ఆవాలు మెంతులు చురుకులో నిలబాటు. ఫ్యాన్సీ సామానులు కొన్నిటికి చురుకు. కొన్నిటికి మందం. పట్టు, శిల్కు, ఉన్ని చురుకు. ఎలక్ట్రికల్, మెషీయన్ సామాను చుర్కు. శ్రీచందనం దుర్లభం. పోకచెక్కలు, జాపత్రి, జాజికాయ, ఏలకులు, లవంగాలు, మిరియాలు, మిర్చి నిలబాటు. కంద మొ॥ దుంపజాతి చురుకు. కూరగాయలు మందం. పసుపు నిలబాటు. బహుళంలో కొద్ది చురుకు.

వైశాఖము :— బంగారము చురుకు. వెండి చురుకు. ఉన్ని ధావళీలు మందం. వస్త్రములు చురుకు. గోధుమలు శుక్లములో చురుకు. అన్ని ధాన్యములు చుర్కు. పప్పుదినుసులు మందం. కొబ్బరి చురుకు. నువ్వులునూనె చురుకులో మందం. వేరుశనగ, మిర్చి, పంచలోహములు చురుకు. నెయ్యి, పసుపు నిలబాటు. చెరుకు, బెల్లం, శర్కర నిలబాటు. చింతపండు నిలబాటు. ఆవాలు, మెంతులు చురుకు. కాఫీగింజలు సమార్థము. నవరత్నములు చురుకు. జొన్నలు మందం. ఫ్యాన్సీ సామానులు, మెషీయన్ సామానులు, ఎలక్ట్రిక్ సామానులు నిలబాటు. శ్రీచందనం, ఏలకులు, లవంగాలు, పోకచెక్కలు, జాజికాయ, జాపత్రి, సుగంధ ద్రవ్యములు నిలబాటు. దుంపజాతి, కూర గాయలు చురుకు. మామిడి, పనస చురుకుగ రవాణా సాగును. అరటి చురుకు.

అధిక జ్యేష్ఠము:- వెండి, బంగారములు నిలబాటు. ఉన్నిధావళీలు మందం. గోధుమలు నిలబాటు. అన్ని ధాన్యములు చురుకు. పప్పుదినుసులు నిలబాటు. కొబ్బరి చురుకు. నువ్వులు నూనె చురుకు. వేరుశనగ నిలబాటు. పంచలోహములు మందం. మిర్చి, చింతపండు చురుకు. నెయ్యి మందం. చెరకు, బెల్లం, శర్కర చురుకు. ఆవాలు, మెంతులు నిలబాటు. కాఫీగింజలు మందం. నవరత్నములు చురుకు. అందులో పచ్చ, వజ్రం గొప్ప చురుకు. జొన్నలు నిలబాటు. ఫ్యాన్సీ సామానులు, ఎలక్ట్రీ సామానులు మందం. మెషీయన్ సర్కు చురుకు. శ్రీచందనం, రక్తచందనం, ఏలకులు, లవంగాలు, పోకచెక్కలు చురుకు. జాపత్రి, జాజికాయ, సుగంధ ద్రవ్యములు మందం. దుంపజాతి చురుకు. కూరగాయలు నిత్యావసరవస్తువులు దుర్లభం. మామిడి చురుకు. పనస నిలబాటు. అరటి మందం. పసుపు మందం.

నిజజ్యేష్ఠము:—వెండి, బంగారములు మందం. ఉన్ని ధావళీలు నిలబాటు. గోధుమలు చురుకు. ధాన్యము చురుకు. పప్పుదినుసులు చురుకు. కొబ్బరి నిలబాటు. నువ్వుల నూనె మొ॥ తైలజాతులు చురుకు. పంచలోహములు నిలబాటు. మిర్చి చురుకు. చింతపండు నిలబాటు. నెయ్యి చుర్కు. చెరకు, బెల్లం చురుకు. శర్కర నిలబాటు. ఆవాలు, మెంతులు మందం. నవరత్నములు నిలబాటు. జొన్నలు చురుకు. కాఫీగింజలు చురుకు. శ్రీచందనం నిలబాటు. ఏలకులు, లవంగాలు, పోకచెక్కలు, మామిడి, పనస, అరటి చుర్కు. దుంపసర్కు కూరగాయలు శుక్లములో చురుకు. పసుపు నిలబాటు.

ఆషాఢము:—వెండి బంగారములు చురుకు. గోధుమలు నిలబాటు. ధాన్యము చురుకు. ఉన్ని ధావళీలు మందం. పప్పుదినుసులు మందం. కొబ్బరి చుర్కు. నువ్వులు నూనె మందం. వేరుశనగ నిలబాటు. పంచలోహములు (ఇత్తడి + కంచు + రాగి + సత్తు + ఇనుము) చురుకు. మిర్చి నిలబాటు. చింతపండు మందం. నెయ్యి నిలబాటు. బెల్లం, శర్కర చురుకు. ఆవాలు, మెంతులు మందం. నవరత్నములు, పసుపు చురుకు. జొన్నలు నిలబాటు. కాఫీగింజలు చురుకు. శ్రీచందనం మందం. సుగంధ ద్రవ్యములు, మెషీయన్ సర్కు చురుకు. విలాస భోగవస్తువులు గొప్ప చురుకు. నిత్యావసర వస్తువులు కొంచెమందుబాటులో నుండును. కూరగాయలు మందం. అరటి నిలబాటు.

శ్రావణము:— బంగారము చుర్కు. వెండి నిలబాటు. ధాన్యము చురుకు. గోధుమలు మందం. పంచలోహములు చురుకు. వస్త్రములు చురుకు. ధావళీ ఉన్ని నిలబాటు. పప్పుదినుసులు చురుకు. మిర్చి, చింతపండు మందం. జొన్నలుమందం. నువ్వులు, తైలజాతులు నిలబాటు. కొబ్బరి మందంలో చుర్కు. నేయి చురుకు. ఆవాలు మెంతులు నిలబాటు. చెరకు, బెల్లం, శర్కర కొద్దిపాటి మందం. నవ రత్నములు చురుకు. కాఫీగింజలు నిలబాటు. శ్రీ చందనం, రక్తచందనం చురుకు. సుగంధ ద్రవ్యములు చురుకు. ఫ్యాన్సీ సామానులు, ఎలక్ట్రిక్ సామానులు చురుకు. విలాస వస్తువులు చురుకు. కూరగాయలు మందం. దుంపజాతీ తేజీ. అరటి నిలబాటు. నిత్యావసర వస్తువులు చాల చురుకగును. పసుపు మందం.

భాద్రపదము:—వెండి బంగారములు మందం. ధాన్యము గొప్ప చురుకు. గోధుమలు నిల బాటు. సుగంధ ద్రవ్యములు నిలబాటు. నూలు పట్టువస్త్రములు మందం. ఉన్ని ధావళీలు మందం. పప్పుదినసులు,అపరాలు చురుకు. వేరుశనగ, నువ్వులునూనె మందం. నెయ్యి చురుకు. శర్కర నిలబాటు. చెరుకు,బెల్లం కొంచెం మందం. మిర్చి, చింతపండు, ధనియాలు చురుకు. పచ్చ, పగడము చురుకు. మిగిలిన రత్నములు సమధర. జొన్నలు చురుకు. కాఫీవిత్తులు మందం ఏలక్కాయలు, లవంగాలు, పోకచెక్కలు చురుకు. విలాస వస్తువులు మందం. శ్రీచందనం, రక్తచందనం నిలబాటు. మెషీయన్ మందం. నిత్యావసర వస్తువులు దుర్లభం. కూరగాయలు నిలబాటు. అరటి మందం. పసుపు నిలబాటు.

ఆశ్వయుజము :—వెండి బంగారములు చురుకు. ధాన్యము మంచి చురుకు. గోధుమలు నిల బాటు. సుగంధ ద్రవ్యములు చురుకు. నూలు పట్టువస్త్రములు చురుకు. ఉన్ని ధావళీలు నిలబాటు. గారుడ పచ్చ గొప్ప చురుకు. వజ్రములు చురుకు. మిగిలినవి నిలబాటు. చెరకు, బెల్లం, శర్కర నిల బాటు. తిలతైలము నిలబాటు. శనగనూనె చురుకు. నెయ్యి చురుకు. ఫ్యాన్సీ వస్తువులు, మిల్లు వస్తువులు, ఎలక్ట్రిక్ సామానులు, సమధరలో నుండును. కాఫీగింజలు నిలబాటు. జొన్నలు, ధనియాలు, మిరియాలు, పసుపు చురుకు. లవంగాలు, ఏలక్కాయలు, పోకచెక్కలు, జాపత్రి, జాజికాయ మొ. విలాస ద్రవ్యములు మందంలో చురుకు. నిత్యావసర వస్తువులు అందుబాటులో నుండును. దుంపజాతి చురుకు. కూరగాయలు చురుకు. అరటి చుర్కు.

కార్తికము —వెండి బంగారములు నిలబాటు ధాన్యము మంచి చురుకు. గోధుమలు చురుకు ధాన్యము నిలబాటు. అపరాలు, పప్పుదినుసులు చురుకు పంచలోహములు చురుకు. నూలు, పట్టు, ఉన్ని, దూది చురుకు. మరకతము, నీలము చురుకు. ముత్యములు, పగడము నిలబాటు. చెరకు, బెల్లం, శర్కర దుర్లభం. నువ్వులనూనె మొ॥ అంగల్ వస్తువులకు ధరవెండుగనుండును. కాఫీ గింజలు చురుకు. జొన్నలు, ధనియాలు, ఆవాలు, మెంతులు, శొంఠి చురుకు. ఏలక్కాయలు, పోకచెక్కలు మొ. సుగంధ ద్రవ్యములు చురుకు. విలాస వస్తువులు మందం. ఫ్యాన్సీ, మిల్లు, ఎలక్ట్రీ సామా నులు నిలబాటులో నుండును. కంద మొ. దుంపజాతి నిలబాటు. నిత్యావసర వస్తువులు సులభ మగును. కూరగాయలు చురుకు. అరటి నిలబాటు. పసుపు మందం.

మార్గశిరము:—బంగారము చురుకు. వెండి నిలబాటు. ఉన్ని ధావళి చురుకు. పట్టువస్త్రములు, నూలు వస్త్రములు నిలబాటు. గోధుమలు చురుకు. ధాన్యము మందం. కాఫీగింజలు చురుకు. పత్తి, దూది మందం. శర్కర, బెల్లం మందం. కొబ్బరి చురుకు. నువ్వులనూనె, శనగనూనె నిలబాటు. నెయ్యి మందం. పప్పు దినుసులు చురుకు. మిర్చి, చింతపండు మందం. మెంతులు, ఆవాలు, శొంఠి నిలబాటు. ధనియాలు, మిరియాలు, అల్లం చురుకు. లవంగాలు ఏలక్కాయలు, జాజికాయలు, జాపత్రి, విలాస ద్రవ్యములు చురుకు. శ్రీ చందనం, రక్తచందనం నిలబాటు. పంచలోహములు చురుకు. రసవస్తువులు నిలబాటు. నవరత్నములు చురుకు. నిత్యావసర వస్తువులు సాఫరాయగును. కూరగాయలు అందుబాటులో నుండును. దారు[క్ర] వస్తువులు బాగా చురుకుగ నుండును. దుంప జాతి, అరటి మందం. పసుపు చురుకు.

పౌషము :—ధాన్యము నిలబాటు. గోధుమలు మందం. కాఫీగింజలు నిలబాటు. వెండి బంగారములు చురుకు. పట్టువస్త్రములు, నూలు వస్త్రములు నిలబాటు. పత్తి, దూది మందం. ఉన్ని ధావళీలు చురుకు. కొబ్బరి నిలబాటు. పొగాకు, శర్కర, బెల్లం చురుకు. నెయ్యి నిలబాటు. అపరాలు, పప్పుదినుసులు చురుకు. మిర్చి, చింతపండు, మెంతులు, ఆవాలు, ధనియాలు నిలబాటు. జొన్నలు, శొంఠి చురుకు. లవంగాలు, ఏలక్కాయలు మొ. సుగంధద్రవ్యములు చురుకు. అత్తరు, పన్నీరు మొ. విలాసవస్తువులు నిలబాటు. నువ్వులనూనె [నేల] వేరుశనగనూనె చురుకు. శ్రీ చందనం, రక్తచందనం, కర్పూరము మందం. రసవస్తువులు చురుకు. గోమేధికము, పుష్యరాగము, గారుత్మతము చురుకు. నిత్యావసర వస్తువులు సులభములగును. కూరగాయలందుబాటులో నుండును. దుంపజాతి చురుకు. అరటి నిలబాటు. బహుళంలో చురుకు. పసుపు నిలబాటు.

మాఘము :—ధాన్యము చురుకుగ రవాణా సాగును. గోధుమలు నిలబాటు. వెండి బంగారములు శుక్లములో చురుకు. పట్టు నూలువస్త్రములు చురుకు. ఉన్ని, ఊలు, శిల్క చురుకులో నిలబాటు. పత్తి, దూది నిలబాటు. అపరాలు పప్పు దినుసులు అందుబాటులో నుండును. మిర్చి, చింతపండు, పసుపు మందంలో చురుకు. శ్రీగంధం, పునుగు, జవాజి, పచ్చకర్పూరం, విలాస వస్తువులు నిలబాటు. తిలతైలము, శనగనూనె మొ తైలజాతులు, మెంతులు, ఆవాలు నిలబాటు. ధనియాలు, జొన్నలు, జీలకర్ర, వాము నిలబాటు. నవరత్నములు చురుకు. కృత్రిమ రత్నములు నిలబాటు. కృత్రిమ లోహములకు ధర మెండుగ నుండును. నేయి చురుకు. నిత్యావసర వస్తువులు చురుకు. దుంపజాతులు నిలబాటు. కూరగాయలు అందుబాటులో నుండును. అరటి చురుకు. లవంగాలు, ఏలక్కాయలు, పోకచెక్కలు, జాపత్రి, జాజికాయ మందం.

ఫాల్గునము :— వెండి బంగారములు చురుకు. ధాన్యము చురుకు. గోధుమలు చురుకు. నూలు వస్త్రములు పట్టు వస్త్రములు చురుకు. ఉన్ని ధావళీలు మందం. పంచ లోహములు చురుకు, దాలవా ధాన్యము నిలబాటు. జొన్నలు, ఆవాలు, ధనియాలు చురుకు. మెంతులు, జీలకర్ర నిలబాటు. కాఫీగింజలు నిలబాటు. పత్తి, దూది మందం. బెల్లం శర్కర చురుకు. కొబ్బరి చురుకు. నెయ్యి నిలబాటు. తిలతైలము మందం. పప్పుదినుసులు, అపరాలు నిలబాటు. శ్రీచందనం చురుకు. దూది నిలబాటు. నవరత్నములు చురుకు. మిర్చి, చింతపండు చురుకు. వేరుశనగనూనె చురుకు. జొన్నలు మందం. ఏలక్కాయలు, పోకచెక్కలు, లవంగాలు చురుకు. పొగాకు చురుకు. వాము, మిరియాలు, శొంఠి, అల్లం నిలబాటు. ఫ్యాన్సీ సామానులు, మెషియన్ చురుకు. ఎలక్ట్రీ చురుకు. దుంపజాతి చురుకు. మామిడి చురుకు. కూరగాయలు చురుకు. అరటి మందం.

N.B. గ్రహ యోగములను బట్టి చూడగ గత సంవత్సరం కంటే ప్రాయికంగా వస్తువులకు చురుకు కనిపించును. స్థిరోపాధులకు, గృహాదులకు కూడ ధర చురుకు. దేశారిష్టయోగ ప్రభవము కూడ, వర్షయోగముల యందు ధరల యందు కనుపడును.

గోచారఫలములు

N.B.: ఇందలి ఫలములను స్థితి గోచారవశమున, వేధగోచారవశమున, లగ్న నక్షత్ర గోచారముల ననుసరించి వ్రాసినాము. ఇంకను అష్టకవర్గ గోచారమును గ్రహగోచారమును మేళవించి చూచుకొనిన ఋజువగును. సౌరచాంద్ర గోచారములను మేళవించి చూచుకొనవలెను.

మేషము - సౌరగోచారము (మేషమాసములో పుట్టినవారికి)
చాంద్రగోచారము (అశ్విని 4 పా. భరణి 4 పా. కృత్తిక 1 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ ౨ శుక్ర 26—9-1980 వరకు గురుడు 5 వ యింట తామ్రమూర్తి అర్ధశుభుడు. తదాద్యావత్సరం 6 యింట సువర్ణమూర్తి అర్ధశుభుడు. శని వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది 27—7-1980 వరకు 5వ యింట శని సువర్ణమూర్తి అర్ధశుభుడు. తాదాద్యావత్సరం 6 యింట తామ్రమూర్తి అర్ధశుభుడు. రాహుకేతువులు అధిక జ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర 6-6—1980 వరకు 5-11 రాసులయందు తామ్రమూర్తులు సామాన్యము. తదాద్యావత్సరము 4-10 రాసుల యందు సువర్ణమూర్తులు అర్ధశుభులు—వేధగోచారముచే వత్సరమంతయు పాపి. శని, రాహుకేతువులు వత్సరమంతయు శుభులు. 28-6-80 లగా 19—8-80కు, 13-11-80 లగా 22-12-80కు 29-1-81 లగా. ఆవత్సరము కుజుడు శుభుడు. ఇట్లు పర్యవేక్షణ చేయగ, గత సంవత్సరములో నెరవేరని కట్టడములు, శుభకార్యములు ఈ పూర్వార్ధములో నెరవేరగలవు. పూర్వార్ధము మేలుగా నుండి ఉత్తరార్ధమున శుభాశుభమిశ్రమముగా నుండును. సంతానప్రాప్తి కలదు. స్థితిగోచారము సామాన్యముగ నున్నను వేధగోచార బలము వలన అప్పులుపాలు కాకుండగా సుమారు పలుకుబడిని సంపాదించగలరు. ఆరోగ్యము ఉత్తరార్ధమున సామాన్యముగ నుండును. వ్యవసాయదారులకు తొలకరి కంటే పైరులు తక్కువగ పండును. ఉద్యోగులకు పూర్వార్ధమున సుమారు కోరిన ప్రాంతములకు బదిలీలు కాగలవు. విద్యార్థుల మార్చి ఛాన్సు అనుకూలము. రాజకీయ నాయకులకు గౌరవము మధ్యరకముగ నుండును. ప్లీడరుల, డాక్టరులకు కొంచె మించుగ సంపాదించినను మొత్తము వత్సరాంతమునకు లాభశాతము కనుపడును. కంట్రాక్టరులకు పూర్వార్ధములో కలిగిన లాభమును చూచి ఉత్తరార్ధములో పెద్ద పెట్టుబడులు పెట్టక ముందుకు సాగుట శ్రేయము. వర్తకులకు ఉత్తరార్ధము కంటె పూర్వార్ధము మేలు. కోర్టు వ్యాపారములు పూర్వార్ధమున సానుకూలమగును. ఈ రాశి వారలకు 1, 13, 20, 25 తారీఖులు, ఆది, మంగళ, గురువారములు శుభములు. ఉత్తరార్ధమున గురు రాహువులకు జపము చేయగా మేలుకలుగును.

అశ్వినివారలకు 6—7—80 లగా 11—9—80వరకు గురుడు శుభుడు. 14—5—80 లగా 30—5—80 వరకు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహు, కేతువులు శుభులు.

భరణివారలకు ఉగాదినుండి 6—7—80వరకు గురుడు శుభుడు. వత్సరమంతయు శని, కేతువులు శుభులు. వత్సరాదినుండి 6—6—80వరకు రాహువు పాపి.

వృషభము:- సౌరగోచారము (వృషభమాసములో పుట్టినవారికి)
చాంద్రగోచారము (కృ 2-3-4. రోహిణి 4 పా మృగ 1-2 పా)

వత్సరాది ప్ర. భాద్రపద బ ౨ శుక్ర 26-9-1980 కు 4 వ యింట గురుడు సువర్ణమూర్తి అర్ధశుభుడు. తదాద్యా వత్సరము 5 వ యింట గురుడు లోహమూర్తి అర్ధశుభుడు. శని వత్సరాది ప్ర. ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది [27-7-80] వరకు 4 వ యింట తామ్రమూర్తి పాపి శ్రమకారి. తదాద్యా వత్సరము 5వ యింట రజతమూర్తి సామాన్యుడు. రాహు కేతువులు వత్సరాది లగా అధికజ్యేష్ఠ బ౦ శుక్ర 6-6-80 వరకు 4-10

రాసుల యందు రజితమూర్తులు అర్ధాధికశుభులు. తదాద్యావత్సరము 3.9 రాసుల యందు తామ్రమూర్తులు సామాన్యులు. వేధగోచారముచే వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని రాహు కేతువులు శుభులు. 19-8-80లగా 3-10-80కు, 22-12-80లగా 29-1-81కు, 8-3-81లగా ఆ వత్సరం కుజుడు శుభుడు. ఇట్లు పరిశీలన చేయగా వీరికి వత్సరాదినుండి జూన్‌వరక్కు అర్ధాష్టమ కుజ, గురు, శని, రాహువులయొక్కయు, అది లగా. జూలై ఆఖరు వరక్కు గురు, శనుల యొక్కయు, సెప్టెంబరు చివరివరక్కు అర్ధాష్టమ గురునియొక్క ప్రభావము మెండుగా నుండును. జూన్ నెలనుండి అంచలవారీగా పేచీలు ఇక్కట్లు తొలగిపోవును. ఉత్తరార్ధమున నిర్మల మనస్సుతోను ఆరోగ్యముతోనుండి పూర్వమును మరచి సుఖముగా కాలమును గడుపగలరు. కుటుంబ సౌఖ్యముత్తరార్ధమున మేలుగా నుండును. సంతాన ప్రాప్తిని బడయుదురు. గృహనిర్మాణాది మంగళ కార్యములను నిర్వర్తించగలరు. వ్యవసాయదారులకు పైరులు అభివృద్ధిగనుండును. వర్తకులకు ఉత్తరార్ధమున లాభము కనుపడును. ఉద్యోగులకు పూర్వార్ధము శ్రమను చేయును. ఉత్తరార్ధములో పలుకుబడి హెచ్చి వీరి ఆశయము నెరవేరగలదు. విద్యార్థులు అక్టోబరు ఛాన్సులో తరగతులను సంపాదించగలరు. రాజకీయ నాయకులు పూర్వార్ధము సామాన్యముగనున్నను ఉత్తరార్ధము మంచి కదలికగ నుండును. కంట్రాక్టరులు ఉత్తరార్ధములో పూర్వము చూడని లాభశాతమును చూడగలరు. కోర్టు వ్యాపారములు అక్టోబరు లగాయతు సుముఖముగ నుండును. డాక్టరులకు లాయరులకు ఉత్తరార్ధము అన్ని రంగముల యందు మేలుచేయును. ఈ రాశివార్కి 2, 14, 21, 26 తారీఖులు, సోమ, బుధ, శుక్రవారములు బాగుగ నుండును. వీరు పూర్వార్ధము సమక పారాయణము, విష్ణు సహస్రనామస్తోత్ర పారాయణ చేయుటచే శుభముగ పరిణమించును. కృత్తిక వారలకు వత్సరమంత గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని రాహువులు శుభులు. 9-10-80లగా ఆ వత్సరము కేతువు పాపి.

రోహిణి వారలకు:— 26-9-80లగా ఆ వత్సరం గురుడు శుభుడు. 27-7-80లగా ఆ వత్సరం శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహు కేతువులు శుభులు.

మృగశిరవారలకు :— ఉగాదినుండియు 26-9-80 వరక్కుగురుడు శుభుడు. ఉగాదినుండి 27—7—80వరకు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహువు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువు శుభుడు.

మిధునము:— సౌరగోచారము (మిధున మాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (మృగ 3-4 పా. ఆర్ద్ర 4 పా. పున 1-2-3 పా.)

వత్సరాది ప్రభృతి భాద్రపద బ॥ అయ శుక్ర 26—9—80 వార పర్యంతం తృతీయమున గురుడు రజితమూర్తి సామాన్యుడు. తదాది ఆ వత్సరము అర్ధాష్టమమున సువర్ణమూర్తి అర్ధశుభుడు. శని వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది [27—7—1980] వారమువరక్కు తృతీయమున రజిత మూర్తి త్రిపాద శుభుడు. తదాద్యా వత్సరము అర్ధాష్టమమున లోహమూర్తి పూర్తిపాపి శ్రమను చేయును. రాహు కేతువులు వత్సరాది ప్ర॥ అధిక జ్యేష్ఠ బ॥ శుక్రవార [6—6—80] వరక్కు 3—9 రాసులయందు సువర్ణమూర్తులు త్రిపాదాధిక శుభులు. తత్ప్రభృత్యావత్సరం 2—8 రాసుల యందు రజితమూర్తులు సామాన్యులు॥ కుజుడు వత్సరాది లగా 28—6—80వరక్కు 3—10—80 లగా 13—11—80 వరక్కు 29—1—81లగా 8—3—81 వరక్కు శుభుడు. వేధగోచారముచే 26—9—80లగా ఆ వత్సరం గురుడు శుభుడు. 27—7—80లగా ఆ వత్సరం శని పాపి. 12—2—81లగా ఆ వత్సరం రాహువు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువు శుభుడు. ఇట్లు పర్యవేక్షణ చేయగా ఈ రాశివార్కి పూర్వార్ధమున సామాన్యముగనుండి ఉత్తరార్ధము చాల శ్రమచేయును. పూర్వార్ధమున కుటుంబ సౌఖ్యము బాగుగనుండును. ఉత్తరార్ధము ఔషధ సేవ తరచుగ నుండును. వివాహాది మంగళ కార్యములు పూర్వార్ధమున సానుకూలము కాగలవు. వ్యవసాయదారులకు తొలకరిపంట బాగుండును. వర్తకులకు పూర్వార్ధమున లాభముచేయును. ఉత్తరార్ధము తగిన లాభము కనుబడదు. ఉద్యోగులు ఉత్తరార్ధమున బదిలీలు కోరకుండుట మేలు. విద్యార్థులకు మార్చి ఛాన్సు అనుకూలము. రాజకీయ నాయకులకు ఉత్తరార్ధమున పదవీభ్రష్టత కలుగును. డాక్టరులకు లాయరులకు ఆదాయము పూర్వార్ధముకంటె ఉత్తరార్ధమున తక్కువగ నుండును. కంట్రాక్టరులు వనుకముందులు చూచుకొని వ్యవహరించుట మంచిది. కోర్టు వ్యాపారములుఉత్తరార్ధమున తేలకపోవునట్లు చేయుట శ్రేయస్సు. ఈ రాశివార్కి 3, 5, 27, తారీఖులు మంగళ, గురు, శనివారములు ప్రశస్తములు. సుందరకాండ పారాయణ, శివునకు లక్షబిల్వార్చన శుభమును చేయును.

ఆర్ద్రానక్షత్రము వారికి :— 5—11—80లగా॥ ఆ వత్సరం గురుడు శుభుడు. 20—10—80 లగా॥ ఆ వత్సరం శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహువు శుభుడు. కేతువు కూడా శుభుడు.

పునర్వసు వారలకు :— 11—9—80 లగా 15—11—80వరక్కు గురుడు శుభుడు. వత్సరాదినుండి 14—5—80వరక్కు తిర్గి 30—5—80లగా 20—10—80వరక్కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహు కేతువులు శుభులు.

కర్కాటకము:—సౌరగోచారము (కర్కాటకమాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (పున 4వ పా. పుష్య 4 పా. ఆశ్రే 4 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ ౨ శుక్ర (26-9-80) పర్యంతం గురుడు 2వ యింట లోహమూర్తి అర్ధశుభుడు. తదాద్యావత్సరము తృతీయమున తామ్రమూర్తి పాపి. శని వత్సరాది లగా॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది 27-7-80 వరకు ద్వితీయమున లోహమూర్తి పూర్తి పాపి. చాలా శ్రమను చేయును. తదాద్యావత్సరము తృతీయమున తామ్రమూర్తి సామాన్యుడు. రాహు కేతువులు ఉగాది నుండి అధికజ్యేష్ఠ బ॥ శుక్ర 6-6-80 వారమువరక్కు 2-8 రాసులయందు లోహమూర్తులు పూర్తి శ్రమను చేతురు. తదాద్యావత్సరము 1-7 రాసులయందు లోహమూర్తులు పూర్తి పాపులు. కుజుడు 28-6-80 లగా 19-8-80 వరక్కు 13-11-80 లగా 22-12-80 వరక్కు 18-3-81 లగా॥ ఆవత్సరము శుభుడు. వేధగోచారముచే వత్సరాది ప్ర॥ 26-9-80 వరక్కు గురుడు శుభుడు. వత్సరాది ప్ర 27-7-80 వరక్కు శని పాపి. వత్సరాదినుండి 12-2-81 వరక్కు రాహువు పాపి. వత్సరాదినుండి 9-10-80 వరక్కు కేతువు పాపి. ఇట్లు సమాలోచన చేయగా ఈ రాశివారికి స్థితిగోచారము, వేధగోచారము కూడ సంతృప్తిగ కనుబడుటలేదు. ఈ వత్సరమంతా శ్రమచేయుననిపించుచున్నను జూలై నెలాఖరు లగా॥ ఏలినాటి శని బాధ తొలగుచుండుటచే అది లగాయతు గుడ్డిలో మెల్లమేలు అనునట్లుండుననిపించుచున్నది. ఋణ బాధ, కొత్త పేచీలు, దారపుత్రాదులతో చిలిపి తగవులు. ఔషధసేవ, శ్రమ యధికము, ఫలము అతి స్వల్పము కలిగియుండును. వ్యవసాయదారులకు పెట్టుబడి పెట్టిన ద్రవ్యము తేలదు. వర్తకులు, ఎందు జాయంటుదారులు ఉన్నవార్కి ఎక్కడక్కడకు హరించిపోవును. విడిగా చేసుకొను వారలకు సామాన్యముకంటే తక్కువగనుండును. ఉద్యోగులు అధికారుల ఆగ్రహమునకు గురికాక తప్పదు. విద్యార్థులు వినోదములయందు కాలక్షేపముచేసిన పునరావృత్తి చేయక తప్పదు. రాజకీయ నాయకులకు వ్యతిరేకత హెచ్చగును. డాక్టర్లకు, లాయర్లకు అజాగ్రతగనుండిన వృత్తి కొంచెము సన్నగిల్లును. కంట్రాక్టుదారులు జాయంటుగనున్న కలసివచ్చును. కోర్టు వ్యాపారములను వాయిదా కోరుట మంచిది. ఈ రాశివారికి ఈ సంవత్సరము కత్తిమీద సాముదలె నుండును. వీరికి 4, 16, 23, 28 తారీఖులు ఆది, బుధ, శుక్రవారములు ప్రశస్తములు. వీరనుదినము ఆదిత్య హృదయ పారాయణము, నవగ్రహస్తోత్ర పారాయణము చేసిన శుభమగును.

పుష్యవారలకు:— 6-7-80 లగా॥ 11-9-80 వరకు గురుడు శుభుడు. 14-5-80 లగా॥ 30-5-80 వరక్కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహు కేతువులు శుభులు.

ఆశ్రేషవారలకు :— ఉగాదినుండి 6-7-80 వరకు గురుడు శుభుడు. వత్సరమంతయు శని శుభుడు. వత్సరమంతయు రాహు కేతువులు పాపులు.

సింహము:- సౌరగోచారము (సింహమాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (మఖ 4 పా పూ. ఫ. 4 పా. ఉ. ఫ 1 పా.)

వత్సరాది లగా॥ భాద్రపద బ ౨ శుక్ర(26-9-80) వారం వర్కు జన్మమున గురుడు తామ్రమూర్తి సామాన్యుడు. తదారభ్యావత్సరము 2వ యింట రజతమూర్తి శుభుడు. శని వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది (27-7-80) వారం వర్కు జన్మమున తామ్రమూర్తి పాపి శ్రమను చేయును. తదాద్యావత్సరము 2వ యింట సువర్ణమూర్తి అర్ధశుభుడు. రాహు కేతువులు వత్సరాది లగా॥ అధికజ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర (6-6-80) వారం వర్కు 1-7 రాసులయందు సువర్ణమూర్తులు అర్ధశుభులు. తదారభ్యావత్సరము 12-6 రాసులయందు తామ్రమూర్తులు సామాన్యులు. కుజుడు 19-8-80 లగా 3-10-80 వరకు, 22-12-80 లగా 29-1-81 వర్కు కుజుడు శుభుడు. వేధగోచారముచే వత్సరాది ప్ర॥ 6-7-80 వరకు గురుడు శుభుడు. వత్సరమంతయు శని శుభుడు. వత్సరమంతయు రాహువు పాపి. 6-6-80 లగా ఆ వత్సరం కేతువు పాపి. ఇట్లు పర్యవలోకన చేయగా ఉత్తరార్ధమునుండి కొంచెపాటి లాభము కనుపడును. పూర్వార్ధమున రోజులు శ్రమగ నడచును. ఋణభారము హెచ్చుగ నుండును. కుటుంబసౌఖ్యము తక్కువ. దారపుత్రాదులతో అభిప్రాయ భేదములు రాగల సూచనలు కలవు. అనారోగ్యముకూడ బాధించును. ఏమైనను ఉత్తరార్ధము గత 2 సంవత్సరములకంటె మెరుగనిపించును. వ్యవసాయ దారులకు తొలకరికంటె పైరులు బాగా ఫలించును. వర్తకులకు కొద్దిపాటి ఖర్చుకాలము కనుబడును. ఉద్యోగులకు పరీక్షదినములు. విద్యార్థులు ఎక్కువ పరిశ్రమ చేసినగాని సామాన్యముగనైనను ఉత్తీర్ణులు కాజాలరు. క్లాసులు బహు అరుదుగ నుండును. రాజకీయ నాయకులకు పూర్వార్ధమున నెరవేరనివి ఉత్తరార్ధమున దాదాపుగ నెరవేరును. డాక్టరులకు, లాయరులకు ఆశ్వయుజము లగా॥ ఆర్జన మెరుగుపడును. కోర్టు వ్యాపారములు మందకొడిగనుండి ఉత్సాహమును కలుగచేయవు. కంట్రాక్టుదారులు స్వల్పపెట్టుబడి మీద లాభము తీయగలరు. శుభకార్యాదులు ఉత్తరార్ధమున నెరవేర్చగలరు. గృహనిర్మాణాదికమ్ముకు మధ్య అవాంతరమువచ్చి నిల్చి ఉత్తరార్ధమున కొనసాగును. ఈ రాశివారికి 5, 17, 24, 29 తారీఖులు సోమ, గురు, శనివారములు మంచివి. వీరు నవగ్రహ స్తోత్ర పారాయణ, లలితా సహస్రనామ స్తోత్ర పారాయణ చేయవలెను.

మఖవారలకు :— ఉగాదినుండి 26-9-80 వరకు గురుడు శుభుడు. ఉగాదినుండి 27-7-80 వర్కు శని పాపి. ఉగాదినుండి 12-2-81 వర్కు రాహువు పాపి. 6-6-1980లగా ఆవత్సరము కేతువు పాపి.

పుబ్బవారలకు:-26-9-1980 లగా ఆవత్సరం గురుడు శుభుడు. 27-7-80లగా ఆవత్సరం శని పాపి. 12-2-81 లగా ఆవత్సరము రాహువు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువు శుభుడు.

కన్య:- సౌరగోచారము (కన్యామాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (ఉ.ఫ 2-3-4 పా. హస్త 4 పా చిత్ర 1-2 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ ౨ శుక్రవార ॥వ॥ [26—9—80 వరకు గురుడు వ్యయమందు రజితమూర్తి పాదాధిక శుభుడు. తదారభ్యా వత్సర లగ్నమందు లోహమూర్తి పూర్తి పాపి. శనివత్సరాదిలగా ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది [27-7-1980] వర్కు వ్యయమందు సువర్ణ మూర్తి పాదశుభుడు. తదాద్యావత్సరం లగ్నమునందు రజితమూర్తి సామాన్యుడు. రాహుకేతువులు వత్సరాది లగా॥ అధికజ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర [6-6-1980] వారం వర్కు 12-6 రాశుల యందు తామ్రమూర్తులు పాదాధిక శుభులు తదాద్యావత్సరం 11-5 రాసులయందు సువర్ణ మూర్తులు పూర్తిగ శుభులు. కుజుడు ఉగాది నుండి 28-6-80 వరకు 3-10-80 లగా 13-11-80 వరకు 29—1-81లగా 8—3-81 వరకు శుభుడు. వేధగోచారముచే 6-7—80 లగా 11-9 80 వరకు గురుడు శుభుడు. 14—5—80లగా30—5-80కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహువు, కేతువు శుభులు. ఇట్లు విచారణచే వీరికి ఏలినాటి శని బాధ హెచ్చుగ నున్నది. గురుబలము కూడ తక్కువగ నున్నది. వీరికి శత్రుకోటి హెచ్చగును. కుటుంబము నందు జాయాపతులకు-తల్లిబిడ్డలకు అన్యోన్యము కలహములు, అనారోగ్య కారణంచే సౌఖ్యము తక్కువగ నుండును. గృహనిర్మాణ వివాహాది మంగళ కార్యముల కాటంకములు కలుగును. ప్రతి పనియందు, అన్ని రంగముల యందు వ్యతిరేకత పొడసూపుచున్నది. వ్యయ ప్రయాసలు అధికము. ఫలము స్వల్పము. వీరికి మౌనము ముఖ్యము. వేధగోచారము అనుకూలముగ నుండుటచే ప్రమాదములు ఏమియు రావు. మానసిక శ్రమ, శరీర అలసట తప్పదు. వ్యవసాయదారులకు ఉత్తరార్ధములో మిగులు కనుబడును. ఉద్యోగులకు ఈ వత్సరమంతయు చాల శ్రమగ నుండును. అధికారుల మన్నన సన్నమగును. బదిలీలు కోరుట వ్యయ ప్రయాసలకు దారితీయును. విద్యార్థులు బహు కృషి చేసిన గాని ఉత్తీర్ణులు కాజాలరు. రాజకీయ నాయకులు తప్పుడెత్తువేసిన ఆటకట్టు కలదు. తగు జాగ్రత్తయవసరం. డాక్టరులకు, లాయరులకు ఫలము స్వల్పము. కంట్రాక్టు దారులకు జాయంటు అనుకూలించును. పరిశీలన అవసరము. కోర్టు వ్యాపారములు ఈ వత్సరము అనుకూల పరిణామము కాగల సూచనలు లేవు. ఈ రాశి వారికి 6, 18, 25, 30 తారీఖులు, ఆది, మంగళ, శుక్రవారములు ప్రశస్తములు. నమకపారాయణ, బిల్వార్చన, సుందరకాండ పారాయణ శుభమును చేయును.

ఉత్తర వారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. శని, రాహుకేతువులు శుభులు.

హస్త వారలకు :— వత్సర మంతయు గురుడు పాపి. శని, రాహుకేతువులు శుభులు.

చిత్ర వారలకు :— ఉగాది నుండి 26—9—80 వర్కు గురుడు శుభుడు. ఉగాది నుండి 27—7—80 వర్కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహుకేతువులు శుభులు.

తుల:- సౌరగోచారము (తులామాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (చిత్రా 3-4 పా. స్వాతీ 4 పా. విశా 1-2-3 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ ౨ శుక్ర [26- 9—1980] వారము వర్కు లాభ మున గురుడు సువర్ణమూర్తి పూర్తి శుభుడు. తదాద్యా వత్సరము గురుడు వ్యయమందు తామ్ర మూర్తి పాపి. శని వత్సరాది ప్రభృతి ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది [27 - 7—1980]వారము వర్కు లాభమునందు రజితమూర్తి త్రిపాద శుభుడు. తదాద్యావత్సరము 12వ యింట లోహమూర్తి పూర్తి పాపి శ్రమను చేయును. రాహు కేతువులు వత్సరాది ప్రభృతి అధిక జ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర [6 6—1980] వారము వరకు 11—5 రాసుల యందు రజిత మూర్తులు శుభులు. తదారభ్యా వత్సరము 10—4 రాసులయందు రజితమూర్తులు అర్ధశుభులు. కుజుడు ఉగాది నుండి 19—8-80 వరకు 13-11—80 లగా 22—12—80 వరకు 8—3—31 లగా ఆవత్సరం కుజుడు శుభుడు. వేధగోచారముచే 11-9-80 లగా 15-11-80వరకు గురుడు శుభుడు. వత్సరాది లగా 14-5-80 వర్కు తిర్గి 30-5-80 లగా 20-10-80 వర్కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహుకేతువులు శుభులు. ఇట్లు సమీక్ష చేయగా పూర్వార్ధము గల 1-2 సంవత్సరముల కంటె బాగున్నది. తలవని తలంపుగ ఆర్థిక లాభము, ఆస్తి కలియుట జరుగును. వివాహాది మంగళ కార్యములు, గృహ నిర్మాణము, సత్సంతతి అభివృద్ధి, ఆకస్మికముగ ధనలాభము, వ్యాపారాభివృద్ధి, పంట సమృద్ధిగ పండుట, ప్రజాగౌరవము కలిగి సుఖసంతోషములతో పూర్వార్ధము చాల అనుకూలముగ నుండును. ఆగస్టు నుండి ఏలినాటి శని ప్రారంభము ప్రారంభమగును. అక్టోబరు నుండి గురుబలము తగ్గును. క్రమేపీయు చీకాకులు, పేచీలు, కుటుంబ కలతలు ప్రారంభమగును. వ్యవసాయ దారులకు పైరుకంటే తొలకరిపంట ఫలించును. ఉద్యోగులు పూర్వార్ధ మున కోరిన తావులకు బదిలీలు ప్రమోషనులు పొందగలరు. ఉత్తరార్ధమున అధికారుల మన్నన

సన్నగిల్లును. విద్యార్థులు కృషికి తగిన క్లాసులను అందుకొనగలరు. మార్చి ఛాన్సు అనుకూలము. రాజకీయ నాయకులు పూర్వార్ధమున పదవులను చేపట్టగలరు. ప్లీడరులకు, లాయరులకు పూర్వార్ధమున చాల లాభము కలుగును. వర్తకులకు ఇదివరకు చూడని లాభము కలుగును. కంట్రాక్టరులు ఉత్తరార్ధమున జాగ్రత్తగ వ్యవహరించిన అన్ని విధముల అనుకూలించును. పూర్వార్ధము లాభ శాతము ఎక్కువగ కనుపడును. కోర్టు వ్యాపారములు పూర్వార్ధమున సఫలీకృతమగును. ఈ రాశి వారికి 1,7,19,26 తారీఖులు, సోమ, బుధ, శనివారములు ప్రశస్తము. ఉత్తరార్ధమున విష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రపారాయణ, సహస్ర లింగార్చన చేసిన వత్సరమంతయు పూర్వార్ధము వలె నుండును. సుందరకాండ పారాయణ శతృజయమును చేయును.

స్వాతివారలకు :- 26-9-80 లగా ఆవత్సరం గురుడు శుభుడు. 27-7-1980లగా ఆవత్సరం శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహు కేతువులు శుభులు.

విశాఖవారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని, రాహువులు శుభులు. వత్సరాది లగా 9-10-80 వరకు కేతువు పాపి.

వృశ్చికము:- సౌరగోచారము (వృశ్చికమాసములో పుట్టినవారికి)
చాంద్రగోచారము (విశా 4వ పా. అనూ 4పా. జ్యేష్ఠ 4 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ౹౹ శుక్ర 26—9—80 వారపర్యంతం రాజ్యమున గురుడు లోహమూర్తి పాపి. తదారభ్యలాభమున సువర్ణమూర్తి పూర్తి శుభుడు. వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౪ ఆది [27—7—1980] వారం వరకు శని రాజ్యమున లోహమూర్తి సామాన్యుడు. తదారభ్యావత్సరము లాభమున శని తామ్రమూర్తి అర్ధశుభుడు. రాహు కేతువులు వత్సరాది ప్ర॥ అధిక జ్యేష్ఠ బ౹౹ శుక్ర [6—6—1980] వారము వరకు 10—4 రాసులయందు లోహ మూర్తులు పూర్తి పాపులు. తదారభ్యా వత్సరము 9—3 రాసులయందు లోహమూర్తులు పాద శుభులు. కుజుడు 28—6—80లగా 3—10—1980వరకు, 13—11—1980లగా 22—12—1980వరకు శుభుడు. వేధగోచారముచే 11—9—1980లగా 15-11-1980 కు గురుడు శుభుడు. వత్సరాది లగా 14—5—1980 వరకు, తిర్గి 30—5—80లగా 20—10—80కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహు కేతువుల శుభులు. ఇట్లు సమాలోచన చేయగా ఈ రాశివారికి గతములో నెరవేరని గృహనిర్మాణాది మంగళ కార్యములు ఉత్తరార్ధమున నెర వేరగలవు. గతములో కొనసాగుచున్న క్రయ విక్రయములు లాభసాటిగా ఉత్తరార్ధమున నెరవేరగలవు. ఆకస్మిక ధనలాభము, సంతతి ప్రాప్తి కలుగును. వత్సరాది నుండి జూన్‌వర్కు పేచీలు తలయెత్తు చున్నను పిమ్మట అవియే వాట్లంతట సమసిపోవును. వ్యవసాయదారులకు తొలకరికంటే పైరు పంటలలో లాభదాయకముగనుండును. ఉద్యోగులకు ఆగస్టునుండి కోరిన తావులకు బదిలీలు, ప్రమోషనులు, వేతనాభివృద్ధిగ జరుగును. విద్యార్థులు అక్టోబరు ఛాన్సులో క్లాసులను సంపాదించగలరు. రాజకీయ నాయకులకు పూర్వార్ధమున కృష్యనుకూలముగను, ఉత్తరార్ధమున అంతకు మించియు గౌరవమును, పదవులను పొందగలరు. ప్లీడరులకు, డాక్టరులకు ధనార్జనము మొదట సామాన్యముగ నున్నను జూన్ నుండి సోపానమార్గమువలె క్రమేపియు నభివృద్ధిగా నుండును. కంట్రాక్టరులు మొదట కొద్ది పాటి పెట్టుబడితో ప్రారంభించి ఉత్తరార్ధమున ఉత్తరోత్తరాభివృద్ధిగా చేయుదురు. వర్తకులకు ఉత్తరార్ధమున మంచి లాభము కలుగును. కోర్టు వ్యాపారములు ఉత్తరార్ధమున కైవశముగ నుండును. వీరికి 2, 8, 20, 27 తారీఖులు ఆది, మంగళ, గురువారములు ప్రశస్తములు. వీరు పూర్వార్ధమున అభిషేకములు, ఈశ్వరార్చన శుభమును చేకూర్చగలవు.

అనూరాధ వారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని, కేతువు శుభుడు. 6-6-1980 నుండి 12-2-81 వరకు రాహువు పాపి.

జ్యేష్ఠవారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని శుభుడు. 12-2-81 నుండి ఆ వత్సరం రాహువు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువు శుభుడు.

ధనుస్సు:- సౌరగోచారము (ధనుర్మాసములో పుట్టినవారికి)
చాంద్రగోచారము (మూ 4పా. పూషా 4పా. ఉషా 1 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ౹౹ య శుక్ర 26-9-1980 వరకు భాగ్యమున గురుడు సువర్ణమూర్తి పూర్తి శుభుడు. తదారభ్యావత్సరము రాజ్యమున రజితమూర్తి అర్ధశుభుడు. శని వత్సరాది ప్ర॥ ఆషాఢ శు ౧౪ ఆది (27—7—80) వార పర్యంతము భాగ్యమున శని తామ్ర మూర్తి పాదశుభుడు. తదారభ్యావత్సరము రాజ్యమున శని రజితమూర్తి అర్ధశుభుడు. రాహు కేతువులు వత్సరాది ప్రభృతి అధికజ్యేష్ఠ బ౹౹ శుక్ర (6—6—1980) వార పర్యంతం 9—3 రాసులయందు తామ్రమూర్తులు పాపులు. తదారభ్యావత్సరాది 8—2 రాసులయందు రాహుకేతువులు తామ్రమూర్తులు పాపులు. కుజుడు వత్సరాది లగా 28—6—80 కు, 19—8—80 లగా 13—11—80 కు, 29—1—81 లగా 8—3—81 కు శుభుడు. వేధగోచారముచే 6—7—80 లగా 11—9—80 కు తిర్గి 26—9—80 లగా ఆవత్సరము గురుడు శుభుడు. 14—5—80 లగా 30—5—80 వర్కు తిరిగి 27—7—80 లగా॥ ఆవత్సరం శని పాపి. వత్సరమంత రాహువు శుభుడు. వత్సరమంత కేతువు శుభుడు. ఇట్లు పరిశీలించగా ఈ రాశివారికి అక్టోబరువరకు చాల మంచిదినములే అని చెప్పవలయును. పిమ్మట సామాన్యముగా నడచును. గృహ నిర్మాణము, వివాహాది మంగళ కార్యములు వైశాఖ శ్రావణములలో నెరవేరగలవు. గౌరవమునకు భంగముండదు కాని మధ్య మధ్య ఋణము చేయవలసి యుండును. అక్టోబరునుండి కుటుంబ సౌఖ్యము స్వల్పముగ నుండును. జూన్‌నుండి మధ్య మధ్య ఔషధసేవ అవసరమగును. వ్యవసాయ దారులకు తొలకరిపంట సమృద్ధిగ పండును. వర్తకులకు పూర్వార్ధము లాభదాయకముగ నుండును. ఉద్యోగులకు పూర్వార్ధమున ప్రమోషను లభించును. అధికారులు గౌరవించెదరు. ప్రజాగౌరవమును సంపాదించగలరు. విద్యార్థులు శ్రమపడి కృషిచేసిన మార్చిలో ప్రథమశ్రేణిలో ఉత్తీర్ణులుకాగలరు. రాజకీయ నాయకులు ఈ వత్సరారంభ కాలమున పదవులను పొందగలరు. జూన్‌నుండి తప్పించుకుని మౌనము వహించుట మేలు. కంట్రాక్టరులు అక్టోబరుదాకా కలసివచ్చిన ధనమును చూచి పిమ్మట పెద్ద పెద్ద పెట్టుబడులతో ముందుకు సాగకూడదు. కోర్టు వ్యాపారములు అక్టోబరులోగా కైవశ మగును. పిమ్మట రాజీపడుట శ్రేయము. వీరికి 3, 9, 21, 28 తారీఖులు, సోమ, బుధ, శుక్రవారములు ప్రశస్తము. విష్ణు సహస్ర స్తోత్రనామ పారాయణ, లలితా సహస్రనామ స్తోత్ర పారాయణము చేసిన మేలుగానుండును.

మూలవారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని, రాహువులు శుభులు. 6—6—80 లగా ఆవత్సరం కేతువు పాపి.

పూ.షా వారలకు :— 15-11-80 లగా ఆవత్సరం గురుడు శుభుడు. 20-10-80 లగా ఆవత్సరం శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహువు శుభుడు. వత్సరమంత కేతువు పాపి.

మకరము:- సౌరగోచారము (మకరమాసములో పుట్టినవారికి)
చాంద్రగోచారము (ఉషా 2-3-4 పా. శ్రవ 4 పా ధని 1-2 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ౹౹ శుక్ర [26—9—1980] వార పర్యంతం 8 వ ఇంట గురుడు తామ్రమూర్తి పూర్తి పాపి. శ్రమను చేయును. తదాద్యావత్సరము భాగ్యమున లోహమూర్తి అర్ధశుభుడు. శని వత్సరాదారభ్య ఆషాఢ శు ౧౪ ఆది [27—7—1980] వరకు 8వ ఇంట రజితమూర్తి సామాన్యుడు. తదారభ్య ఆవత్సరం భాగ్యమున సువర్ణమూర్తి అర్ధ శుభుడు. రాహుకేతువులు వత్సరాది ప్ర॥ అధికజ్యేష్ఠ బ౹౹ శుక్ర [6—6—1980] వార పర్యంతం 8—2 రాసుల యందు సువర్ణ మూర్తులు అర్ధశుభులు తదారభ్య ఆవత్సరం 7—1 రాసుల యందు రజితమూర్తులు పాదాధిక శుభులు కుజుడు 28—6—80 లగా 19—8—80 వర్కు 3—10—80 లగా 24—12—80 వర్కు 8—3—81 లగా ఆవత్సరం శుభుడు.

వేధగోచారముచే వత్సరాది ప్ర॥ 26-9-80 వరకు గురుడు శుభుడు. వత్సరాది ప్ర॥ 27-7-80 వర్కు శనిపాపి. వత్సరాది ప్ర॥ 6-6-80 వరకు రాహువు పాపి. 6-6-80 లగా 9-10-80 వర్కు కేతువు శుభుడు. ఇట్లు విచారణ చేయగ ఈ సంవత్సరములో గత సంవత్సరములోవలె ఇబ్బందులు విడువవని పించుచున్నవి. అష్టమమున శని, గురు, రాహువుల ప్రభావము హెచ్చుగా కనుపడుచున్నది. కార్య విలంబము తప్పదు. అనవసర పేచీలు వచ్చుచుండును. ప్రజాగౌరవము సన్నగిల్లును. ఋణభారమెక్కువగా నుండును. కుటుంబమున దాయాదులతోను, దారపుత్రాదులతోను విడనికలతలు రేగును. ఈరాశి వారికి జూలై నుండి అంచెలువారిగ అన్ని శ్రమలు తొలగి వత్సరాంతమునకు సామాన్య పరిస్థితి నందుకొనగలరు. వత్సరమంతయు ఔషధసేవ తప్పదు. గృహ నిర్మాణాదల పట్ల, వివాహాది శుభకార్యముల యందు విలంబము పొడసూపు చున్నది. వ్యవసాయ దారులకు పైరులు తొలకరికంటే ఫలించును. వర్తకులు పూర్వార్ధము చాల శ్రమగ నండునట్లు తోచుచున్నది. ఉద్యోగులకు బదిలీలు కోరుట మంచిదికాదు. అసిధారా వ్రతముగ నుండును. విద్యార్థులు శ్రమపడి కృషి చేయగ అక్టోబరు ఛాన్సు అనుకూలముగ నుండును. రాజకీయ నాయకులకు గౌరవ మర్యాదలు సామాన్యముగ నుండును. డాక్టరులకు, లాయరులకు శ్రమకు తగిన ఫలము కానరాదు. కంట్రాక్టు దారులు జాయంటుగ ఉన్నవారితో ఆదాయ వ్యయములు చూచుకొనుచు ముందుకుసాగుట మంచిది. కోర్టు వ్యాపారములు అపరిష్కృతములుగ నిలచిపోవును. ఈ రాశి వారికి 4, 10, 22, 29 తారీఖులు, మంగళ, గురు, శనివారములు శుభ ప్రదములు. వీరనుదినము నమకపారాయణ, ఇదియుగాక రుద్రపారాయణ, బిల్వార్చన, విష్ణు సహస్రనామ పారాయణ, సుందరకాండ పారాయణ చేయుటచే ఆపన్నివారణ అయి శుభనుగును.

ఉ. షా వారలకు :– 11–9–80 లగా 15–11–80 వరకు గురుడు శుభుడు. ఉగాది నుండి 14–5–80 వర్కు తిర్గి 30–5–80 లగా 20–12–80 వర్కు శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహుకేతువులు శుభులు.

శ్రవణం వారలకు :– ఉగాది నుండియు 26–9–80 వరకు గురుడు శుభుడు. వత్సరాది నుండి 27–7–80 వర్కు శనిపాపి. ఉగాది నుండి 6–6–80 వర్కు రాహువు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువుపాపి.

ధనిష్ఠ వారలకు :– వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని శుభుడు. 6–6–80 లగా ఆవత్సరం రాహువు పాపి. 6–6–80 లగా 9–10–80 వర్కు కేతువు పాపి.

కుంభము : సౌరగోచారము (కుంభమాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (ధని 3-4 పా. శత 4 పా. పూ భా 1-2-3 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ ౹౩ శుక్ర [26-9-1980] వారపర్యంతం సప్తమమున గురుడు రజతమూర్తి త్రిపాద శుభుడు. తదారభ్యా వత్సరము 8వ యింట గురుడు తామ్రమూర్తి పాపి శ్రమకారి. శనివత్సరాది ప్రభృతి ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది [27-7-1980] వారం వరకు సప్తమముగ సువర్ణమూర్తి అర్ధశుభుడు. తదారభ్యా వత్సరం అష్టమమున లోహమూర్తి. పూర్తిగ శ్రమకారి. రాహుకేతువులు వత్సరాది ప్ర॥ అధికజ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర [6-6-1980] వారం వర్కు 7-1 రాసుల యందు రజితమూర్తులు పాదాధిక శుభులు. తదాద్యావత్సరం 6-12 రాసుల యందు సువర్ణమూర్తులు పూర్తి శుభులు. కుజుడు 19-8-80 లగా 3-10-80కు 13-11-80 లగా 29-1-81 కు శుభుడు. వేధగోచారముచే వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని శుభుడు. 6-6-80 లగా ఆవత్సరం రాహువు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువు పాపి॥ ఇట్లు విచారణ చేయగా గతములో నెఱవేరని కట్టడములు, గృహ నిర్మాణములు, వివాహాది మంగళ కార్యములు బహు ప్రయత్నముచే అక్టోబరులోగా నెఱవేరును. ఈ కాలమున తగిన గౌరవము లభించును. ఉత్తరార్ధమున ప్రతి కార్యము నందు ప్రతిఘటన కలుగవచ్చును. శ్రమ,బడలిక అధికమగును. మధ్య మధ్య ఔషధసేవ తప్పదు. అపవాదములు వచ్చు సావకాశము గలదు. జూన్, జూలై నెలలలో గౌరవ మధికమగును. వ్యవసాయ దారులకు పైరుకంటే తొలకరి సమృద్ధిగ నండును. వర్తకులకు పూర్వార్ధము లాభదాయకము. ఉద్యోగులు పూర్వార్ధమున అధికారుల మన్ననలను పొంది ప్రమోషనుల నందుకొనగలరు. ఉత్తరార్ధమున జాగరూకత అవసరం. విద్యార్థులకు మార్చి ఛాన్సు అనుకూలము. కృషికొలది క్లాసులను తెచ్చుకొనగలరు. రాజకీయ నాయకులకు ఆగస్టులోగా పలుకుబడి హెచ్చి ప్రజలలోను, ప్రభుత్వములో ఆదరణ కలిగి తగిన పదవులను చేబట్టగలరు. కంట్రాక్టరులకు ఉత్తరార్ధము శ్రమగ నుండును. జాయంటు అవసరమగును. డాక్టరులకు, లాయరులకు పూర్వార్ధము లాభదాయకముగ నుండును. కోర్టు వ్యాపారములు ఆగస్టులోగా తేల్చుకొనిన విజయమును పొందగలరు. ఈరాశి వార్కి 5, 11, 23, 30 తారీఖులును; ఆది, బుధ, శుక్రవారములును ప్రశస్తము. వీరికి ఉత్తరార్ధమున సహస్ర లింగార్చన, సుందర కాండ పారాయణ, శనికి తైలాభిషేకం, మహా మృత్యుంజయ జపము శుభమును చేకూర్చును.

శతతార వారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని, కేతువులు శుభులు. 12-2-81 లగా ఆవత్సరం రాహువు పాపి.

పూర్వాభాద్ర వారలకు :— వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని, రాహు, కేతువులు శుభులు.

మీనము :– సౌరగోచారము (మీన మాసములో పుట్టినవారికి)

చాంద్రగోచారము (పూ. భా 4వ పా. ఉ. భా 4పా. రేవ 4 పా)

వత్సరాది ప్ర॥ భాద్రపద బ ౹౩ శుక్ర (26–9–80) వారము వరకు 6వ యింట గురుడు లోహమూర్తి పూర్తిపాపి చాల శ్రమను చేయును. తదారభ్యావత్సరం 7వ యింట రజితమూర్తి త్రిపాదాధిక శుభుడు. శని వత్సరాది లగా ఆషాఢ శు ౧౫ ఆది 27—7—1980వరకు 6వ యింట లోహమూర్తి అర్ధాల్పశుభుడు. తదారభ్యావత్సరము 7వ యింట సువర్ణమూర్తి అర్ధాల్ప శుభుడు వత్సరాది ప్ర॥ అధికజ్యేష్ఠ బ ౮ శుక్ర 6—6—1980 వరకు 6—12 రాసులయందు రాహు కేతువులు లోహమూర్తులు సామాన్యులు. తదాద్యావత్సరము 5—11 రాసుల యందు రాహు కేతువులు లోహమూర్తులు సామాన్యులు. కుజుడు ఉగాదినుండి 28—6—80 కు 23—10—80 లగా 13—11—80 కు, 22—12—80 లగా 8—3—81 వరకు శుభుడు. వేధగోచారముచే వత్సరమంతయు గురుడు పాపి. వత్సరమంతయు శని శుభుడు. 12—2—1981 లగా ఆవత్సరం రాహు పాపి. వత్సరమంతయు కేతువు శుభుడు. ఇట్లు సమీక్ష చేయగా అక్టోబరులోగ, గృహనిర్మాణాది కట్టడములకు, వివాహాది శుభకార్యములకు అవరోధములు కనుపడుచున్నవి. అక్టోబరు దాటిన తరువాత పాత వివాదములు సమసిపోవును. 1980 వర్కు మనస్థిమితము తక్కువగ నుండును. స్థితి వేధగోచారములు సమబలము కలవిగ నుండుటచే మంచిచెడ్డలు కలయికతో నుండును. ఆందోళన అధికమగును. వ్యవసాయదారులకు తొలకరి పైరు కూడ స్వల్పభేదముతో ఫలించును. వర్తకులకు ఆదాయ వ్యయములు ఈషద్వైషమ్యముతో నుండును. విద్యార్థులకు మార్చి ఛాన్సు అనుకూలము. ఉద్యోగులు బదిలీలు కోరక యథాస్థానమందుండుట మేలు. రాజకీయ నాయకులకు ఉన్నత పదవులు లభించుట అతికష్టము. డాక్టరులు లాయరులు శ్రమకు అనువగు ఫలమును పొందజాలరు. కంట్రాక్టరులకు శ్రమయే మిగులును. కోర్టు వ్యాపారములు వాయిదా కోరుట మంచిది. ఈ రాశివారికి 6, 12, 24, 31 తారీఖులు, సోమ, గురు, శనివారములు మంచివి. ఈ వత్సరమంతయు అనుదినము నవగ్రహస్తోత్ర పారాయణ, లలితా సహస్రనామ స్తోత్ర పారాయణ. దుర్గ పూజలు, అభిషేకము చేసిన శుభము కలుగును.

ఉత్తరాభాద్రవారలకు:- 15-11-80 లగా ఆ వత్సరము గురుడు శుభుడు. 30-10-80 లగా ఆ వత్సరం శని పాపి. వత్సరమంతయు రాహుకేతువుల శుభులు.

రేవతి వారలకు:- 11—9—80 లగా 15—11—80 కు గురుడు శుభుడు. ఉగాది నుండియు 14—5—80 వర్కు తిర్గి 30—5—80 నుండి 20—10—80 వరకు శని పాపి. ఈ వత్సరమంతయు రాహుకేతువులు శుభులు.

జాతా శౌచాది విషయములు

స్త్రీలు బహిష్టు అయినప్పుడు, పురుడు వచ్చినపుడు, మరణము కలిగినను రాత్రి ప్రమాణమును 3చే భాగింపగా మొదటి 1—2 భాగములలోగా నగుచో పూర్వదినమనియు 3వ భాగములోనయిన పరదినమనియు లెక్కించనగును. గర్భము 6 మాసములు దాటినది లగాయతు అనగా 7వ మాసము వచ్చినది లగాయతు జ్ఞాతులకు అందరకును ప్రసవాశౌచము 10 రోజులు పట్టవలయును.

మరణాశౌచము :— శిశువు గర్భమునందే మరణించినచో తల్లిదండ్రులకు, జ్ఞాతులకు 10 రోజులు పురుడు. శిశువు జన్మించి నాభిచ్ఛేదము కాకుండగానే మరణించినచో తల్లికి 10 దినములు పురుడు. తండ్రికి జ్ఞాతులకు 3 రోజులు జాతాశౌచము. మృతాశౌచము స్నానమాత్రముచే శుద్ధి. శిశువు నాభిచ్ఛేదానంతరము 10 దినములలోపుగా మరణించినచో జ్ఞాతులందరకు జాతాశౌచము కలదు. మృతాశౌచము స్నానమాత్రము చే శుద్ధి.

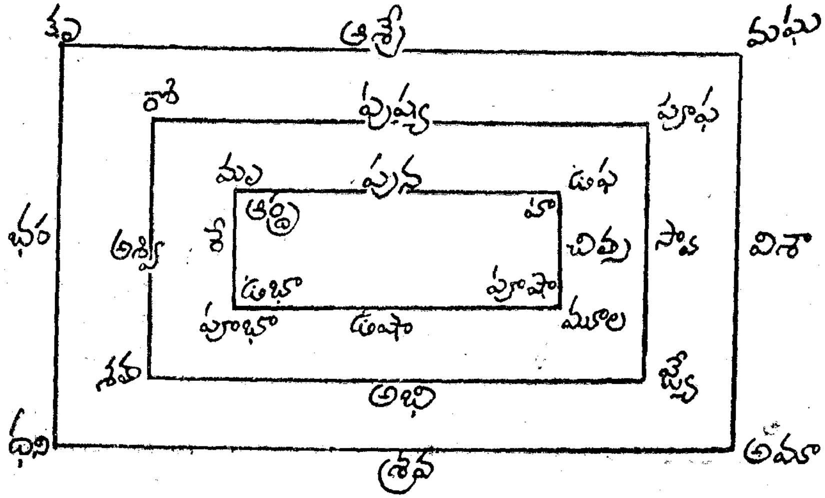
పురుడు శుద్ధి అయినప్పటి నుండియు దంతోత్పత్తి కాలమగు 6 మాసములలోపుగా శిశువు మరణించినచో తలిదండ్రులకు 3రోజులా శౌచము. జ్ఞాతులకు స్నానము మాత్రము.

6 మాసములు దాటినది లగాయతు 3 సంవత్సరములు నిండులోపుగా మరణించిన తల్లిదండ్రులకు లకు 3 దినములు, మగశిశువగుచో జ్ఞాతులకు ఒకరోజు ఆశౌచము. ఆడపిల్లయగుచో స్నానమాత్రమే జ్ఞాతులకు చేయదగియున్నది.

3 సంవత్సరములు దాటినది మొదలు ఉపనయన పర్యంతము మగవాడు మరణించిన జ్ఞాతులకు తల్లిదండ్రులకు 3 రోజులా శౌచము. వివాహోపనయనముల కాలముదాటిన స్త్రీ పురుషులు మరణించిన జ్ఞాతులు తలిదండ్రులు 10 రోజులు పూర్ణాశౌచము పట్టవలెను. రజస్వల అయిన స్త్రీ వివాహము కాకపోయినను మరణించినచో 10 రోజులు పూర్ణాశౌచము తల్లిదండ్రులు జ్ఞాతులుపట్టవలెను.

మృతివిషయమై చెడునక్షత్రములు మొదలగునవి

౧,౨,౬,౭,౧౦,౧౨,౧౩,౧౪ ఈ తిథులు ఆది:, మంగళ, శుక్ర, శనివారములు, కృత్తిక, రోహిణి, మృగశిర్ష, పునర్వసు, మఘ, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢా, ధనిష్ఠ, శతతార, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి ఈ నక్షత్రములు దోషములు. వీటియందు మృతిసంభవించినచో గృహమునకు దోషము. నక్షత్రము చెడుదైనచో అధికదోషము. నక్షత్రము మంచిదై మిగిలినవి చెడువైనచో స్వల్పదోషము.

ఈ చక్రము సూర్యుడు కృత్తిక నక్షత్రములో నుండగా చూపబడినది. సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు మృత నక్షత్రము వరకు నభిజిత్తుతో కూడా లెక్కించవలెను. సూర్యుడున్న నక్షత్రము ఈశాన్య దిక్కున వ్రాసి అచటనుండి లోపల నాలుగు నక్షత్రములు దిక్కులయందు వ్రాసి లోపలనుండి వెలుపలకు మూడు నక్షత్రములు దిక్కులయందు వ్రాయవలెను. అంతరంగము నందయితే మూడు పక్షములు మధ్యయందయితే రెండు పక్షములు దాని తరువాతదయిన నొకపక్షమును గృహమును విడువవలయును బాహ్యమందు శుభము. ఇంక పక్షిణీ విషయము.

సన్నిహితమున నున్న త్రిరాత్రమనియు అసన్న హితమయిన 90 ఘటికలనియు కొందరిమతము. మరికొందరు సన్నిహితమున నున్నను అసన్నిహితమునవున్నను మృతాహము నుండి 3 దినములు ఆశౌచము పట్టి నాల్గవ దినమున ఉదయమున శుద్ధియగును. వివాహితులయిన కుమార్తెలకు దౌహిత్ర దౌహిత్రులకు వివాహితయైన పౌత్రికకు దశాహములోగా ఎప్పుడు తెలిసినను త్రిరాత్రమృతా శౌచము పట్టవలెను. 9 లేక 10 రోజులలో మృత విషయమును విన్నను 11వ రోజు దయముననే శుద్ధియగును. మృతాహమునుండి 3వ దినముదాటినదిలగాయతు దశాహములోగా విన్నచో కొందరు 90 ఘటికలనియు, మూడు దినములు పక్షిణియనియు, మరికొందరు స్నానమాత్రముతోనే శుద్ధియనియు, మరికొందరు ఒకపగలు ఒకరాత్రి పట్టదగునదనియు నభిప్రాయము కలదు. ఇందు త్రిరాత్రానంతరము దశాహము లోపుగా తెలిసిన ఒక పగలు ఒకరాత్రి అను అభిప్రాయమే యుక్తమని దోచుచున్నది. దీనికి వారివారి సాంప్రదాయము ప్రధానము. దశాహానంతరము తెలిసిన స్నానమాత్రముచేతనే శుద్ధియగును.

ఏకజాతీయములగు అనేకాశౌచములు కలియుటలోనేది మొదట యుత్పన్నమయినదో దానితోనే అంతమగును. తరువాత ఉత్పన్నమయినది మొదట విన్నను మొదట ఉత్పన్న మయినది తరువాత విన్నను మొదట ఉత్పన్నమయిన దానితోనే శుద్ధియగును. మొదట ఉత్పన్నమయిన దశరాత్రమృతా శౌచములో పిమ్మట ఉత్పన్నమయిన త్రిరాత్రమృతాసౌచము శుద్ధియగును.గాని త్రిరాత్రమృతా శౌచములో దశరాత్రమృతా శౌచము శుద్ధికాదు. మొదట ఉత్పన్నమయిన దశరాత్రమృతా శౌచము పట్టుచుండ పిమ్మట ఉత్పన్నమయిన జాతాశౌచము విన్నను దశరాత్రమృతా సౌచముతోనే శుద్ధియగును. ప్రథమముగా నుత్పన్నమయిన జాతాశౌచమున పిమ్మట ఉత్పన్నమయిన త్రిరాత్రమృతా శౌచమును శుద్ధిచేసికొని శేషజాతాశౌచమును పట్టవలెను. ప్రథమమున నుత్పన్నమయిన త్రిరాత్రమృతా శౌచకాలమున తరువాత ఉత్పన్నమయిన జాతాశౌచము సంభవించిన మృతాశౌచమును శుద్ధిచేసికొని శేషజాతాశౌచమును పట్టవలెను.

పక్షిణీ పట్టదగినవారు : పినతల్లులు, పెదతల్లులు, మేనమామభార్యలు,వీరి స్త్రీ పురుష సంతానము, మాతాపితామహులు, పెదతండ్రి, పినతండ్రి, వీరి స్త్రీపురుషసంతానము, అన్నదమ్ములు, వారి స్త్రీ పురుషసంతానము, వివాహమయిన కుమార్తెలు, అల్లుండ్రు, కూతురు స్త్రీపురుషసంతానము, సవతితల్లిసోదరులకు సాపత్ని సోదరసోదరీలకును (కొందరిమతము) పురుషులకు అక్కచెల్లెండ్ర భర్తలు భార్యసోదరులు అత్తమామలు.

పక్షిణీ పట్టదగనివారలు :— వివాహమయిన స్త్రీలకు పెదతండ్రి, పినతండ్రిభార్యలు, భర్త సోదరుని కుమార్తెలు, అక్కచెల్లెండ్రభర్తలు.

బ్రాహ్మణులకు 10 దినములు క్షత్రియులకు 12 దినములు, వైశ్యులకు 15 దినములు, శూద్రులకు 30 దినములని అన్ని ధర్మశాస్త్రములయందు ఆశౌచమని చెప్పబడియున్నది.

విషయము	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	విశేషములు
గృహారంభం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శత రే	వృ. మి. కన్య. ధ. కుం. మీ.(సిం.వృశ్చిక)	అష్టమశుద్ధి. కర్తరివీనా మిథున ధనుర్మాసములు నింద్యములు
గృహప్రవేశం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫.	సో—బు—గు—శు	రో మృ ఉత్తరాత్రయం చి అనూ ధ శత రే (పుష్య)	వృ. మి. సిం. క. వృ. ధ. కుం. మీ.	అష్టమశుద్ధి కలశ చక్రశుద్ధి (చతుర్థశుద్ధి) వృషభచక్రశుద్ధి
నిషేకము	౨-౩-౫-౧౦	సో—బు—గు—శు (శ)	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ మూ శ్ర ధ శత రె	శుభయుతదృష్టములు.	సంధ్యాపర్వ ప్రదోష వ్రత శ్రాద్ధ దినములు నింద్యములు
గర్భాధానము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩	ఆ—సో—బు—గు—శు	రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయ హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శ ఆర్ద్రా పూర్వాత్రయం విశా	,,	సంధ్యాపర్వ వ్రత శ్రాద్ధదినములు నింద్యములు
పుంసవనం, సీమంతము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	ఆ—మం—బు—గు—శు	మృ పున పు హ అనూ శ్ర ధ శత రే (అశ్వి రో చి స్వా ఉత్తరాత్రయం)	మే. వృష. మి. తు. ధ. కుం. మీ.	పుంసవనమునకు 3 మాసం. సీమంతం ౪, ౬.౮ మాసములు
జాతకర్మ, నామకరణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	ఆ—సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు హ చి స్వా అనూ ఉత్తరాత్రయం శ్ర ధ శత రే	శుభలగ్నములు	అష్టమశుద్ధి
డోలారోహణము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	ఆ—సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి అనూ రే స్వా శ్ర	,,	,,
నిష్క్రమణం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ రే	మే. వృష. కర్కా. తు. ధ. మీ	౪వ మాసం శుభం 3వ మాసమున్ను శుభము
అన్నప్రాశనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	ఆ—సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శత రే	మీన. మే. వృశ్చి వినా	దశమశుద్ధి పూర్వాహ్ణం పురుషులకు సరి నెలలు, స్త్రీలకు బేసి నెలలు
కర్ణవేధ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	ఆ—సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి శ్ర ధ అనూ రే (ఆర్ద్ర)	వృ.మి.క.క.తు.ధ. మీ. (మే. మ)	౬-౭-౮ మాసములు అష్టమశుద్ధి
కేశఖండనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౩-౧౫	సో—బు—గు—శు	అశ్వి మృ పున పు హ చి స్వా శ్ర ధ శత రే (జ్యే)	శుభలగ్నములు	ఉత్తరాయణం పూర్వాహ్ణం విషమవర్షములు అష్టమశుద్ధి
అక్షరాభ్యాసము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౨	సో—బు—గు—శు	అశ్వి పున పు హ చి స్వా అనూ శ్ర రే (ఆర్ద్ర మృ ధ శ)	మి. కన్యా. ధ. మీ.	అష్టమశుద్ధి ఉత్తరాయణం ౫వ సంవత్సరము శుభము
విద్యారంభం	౨-౩-౫-౧౦-౧౧-౧౨	బు—గు—శు	అశ్వి మృ ఆర్ద్ర పున పు ఆశ్లే పూర్వాత్రయం హ చిస్వా మూ శ్ర (ధశత అనూ)	మే. మి. క. క. తు.ధ. మ. మీ.	దివాభాగము
ఉపనయనం	౨-౩-౫-౧౦-౧౧-(౬-౧౨)	సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శ రే	శుభలగ్నములు	అష్టమశుద్ధి మీన చైత్రముశుభం
వివాహం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౨-౧౩-౧౫	బు—గు—శు	రో మృ మ ఉత్తరాత్రయం హ స్వా అనూ మూ రే (అశ్వి శ చి ధ)	శుభలగ్నములు.	జామిత్రశుద్ధి మీనచైత్రము నింద్యము
నవవధూప్రవేశము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ మూ శ్ర ధ శత రే	,,	ద్వాదశశుద్ధి విషమవర్ష మాసములు
నవవస్త్రాభరణ ధారణం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	బు—గు—శు	అశ్వి హ చి స్వా అనూ ధ రే (వర సై వృష, రో పున పు ఉత్తరాత్రయం)	వృ.మి.క.క.తు.ధ. మీ.	తృతీయశుద్ధి
వాపీకూపాదికము	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పుష్య ఉత్తరాత్రయం హ అనూ మూ శ్ర ధ శ రే (జ్యే)	కర్కా.మ.కుం.మీ.	అగ్ని, దక్షిణ, నిర్ఋతి, వాయు దిక్కులు గృహమధ్యం కూడదు
బీజావాపం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో—బు—గు—శు	రో పుష్యమి ఉత్తరాత్రయం హ స్వా అనూ మూ శ్ర శ రే అశ్వి మృ పున ధని	వృ.కర్కా.సిం.మ. (తు. మి. కుం)	అష్టమశుద్ధి 3-౬ లలో శుభులు కూడదు
వృక్షలతాదిస్థాపనం	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పుష్యమ ఉత్తరాత్రయం హ చి చి అనూ మూ శ్ర శత రే	శుభలగ్నములు.	చతుర్థమునకు శుభదృష్టి వలయును.
దేవతాప్రతిష్ఠ	౨-౩-౫-౭-౮ ౧౦-౧౧-౧౨-౧౩	ఆ—సో—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా అనూ శ్ర ధ శ రే (దేవనక్షత్ర)	వృష.వృ.సిం.మి. కన్యా. ధ. కుం. మీ.	సౌమ్యదేవతలకు ఉత్తరాయణం ఉగ్రదేవతలకు దక్షిణాయాణం
యాత్ర	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩	బు—గు—శు	అశ్వి మృ పున పు హ అనూ ధ శ రే (రో ఉత్తరాత్రయం మూశ)	మే. వృష. కర్కా. తు. ధ. మ. మీ.	పంచమశుద్ధి, సుశకునం
హలకర్మ	౨-౩-౫-౭-౧౦-౧౧-౧౩-౧౫	ఆ—మం—బు—గు—శు	అశ్వి రో మృ పున పు ఉత్తరాత్రయం హ చి స్వా వి అనూ మూ శ్ర ధ శ రే	వృ. మి. కన్యా. వృ.ధ మీ.	కర్తరి కూడదు.

శుభ ముహూర్తములకు మహాదోషములను విడువవలయును. ఆయా శుభ కర్మలకై ఇందు చెప్పబడినవియు తత్కాల మునకున్నవియు నగు తిథి (పక్షాదిగ లెక్కింప వలెను) నక్షత్ర, వార, లగ్న సంఖ్యలనుగలిపి 9చే భాగింప నగు శేషము 1 మృత్యు, 2 అగ్ని, 4 రాజ, 6 చోర, 8 రోగములను చేయును. 1, 2 శేష మగుట మిక్కిలి దోషము. 3, 5, 7, 9 శేషమగుట శుభము. గత తిథి సంఖ్యను లగ్న సంఖ్యను గలిపి 9చే భాగించుట మతాంతరము. ధ్రువకమును చేర్చరాదు. తిథి మాసాదిగ లెక్కించుట శాస్త్రీయముగాదు. కొన్నిట పక్షాదిగను—కొన్నిట మాసాదిగను వ్యవస్థ లేక పోవుట మిక్కిలి శాస్త్ర నిషిద్ధము

నామ నక్షత్ర పరిజ్ఞానము

చూ, చే, చో, లా	–	అశ్విని	రూ, రె, రో, తా	–	స్వాతి
లీ, లూ, లే, లో	–	భరణి	తీ, తూ, తే, తో	–	విశాఖ
అ, ఈ, ఉ, ఏ	–	కృత్తిక	నా, నీ, నూ, నే	–	అనూరాధ
ఓ, వా, వీ, వు	–	రోహిణి	నో, యా, యీ, యు	–	జ్యేష్ఠ
వే, వో, కా, కి	–	మృగశిర	యే, యో, బా, బి	–	మూల
కూ, ఘం, ఙ, ఛ	–	ఆర్ద్ర	బూ, ధ, భ, ఢా	–	పూ.షాఢ
కే, కో, హా, హి	–	పునర్వసు	బే, బో, జా, జీ	–	ఉ.షాఢ
హూ, హే, హో, డా	–	పుష్యమి	జూ, జె, జో, ఖ	–	అభిజిత్
డీ, డూ, డే, డో	–	ఆశ్లేష	ఖి ఖూ, ఖె, ఖో	–	శ్రవణ
మా, మీ, మూ, మే	–	మఘ	గా, గీ, గూ, గే	–	ధనిష్టం
మో, టా, టీ, టు	–	పుబ్బ	గో, సా, సీ, సు	–	శతభిషం
టే, టో, పా, పి	–	ఉత్తర	సే, సో, దా, ది	–	పూ.భాద్ర
పూ, ష, ణ్ణ, ఢ	–	హస్త	దూ, శం, ఝ, థ	–	ఉ.భాద్ర
పే, పో, రా, రీ	–	చిత్త	దే, దో, చా, చీ	–	రేవతి

వారివారి పేర్ల ననుసరించి పేరుయొక్క మొదటి అక్షరము చెప్పబడిన 27 నక్షత్రములలో ఏ నక్షత్రమున, ఏ పాదమునకు చెందినదగుచున్నదో దానినిబట్టి యూహింపవలయును. ప్రతి నక్షత్రమునకున్ను చెప్పబడిన 4 అక్షరములను 4 పాదములుగా తెలియవలెను. అక్షరసంధి గల పేర్లకు, (కృష్ణ ప్రూష శ్రీధర ఇత్యాదులకు) నిర్ణీత నక్షత్రములున్నవి. జన్మనక్షత్రమును గుర్తెరుంగనివారలకున్ను నామ నక్షత్ర ప్రధానము కొన్ని కొన్ని విషయములకున్ను నామనక్షత్రమును బట్టియే ఫలితముల నాలోచించి చెప్పవలెను.

గ్రహములకు మిత్రత్వ శత్రుత్వ సమత్వములు

సూర్యునకు — శుక్ర, శనులు శత్రువులు. బుధుడు సముడు. ఇతరులు మిత్రులు. చంద్రునకు — సూర్య, బుధులు మిత్రులు. ఇతరులు సములు. శత్రువు లేడు. కుజునకు— రవి, చంద్ర, గురులు మిత్రులు. బుధుడు శత్రువు. శుక్ర, శనులు సములు. బుధునకు— రవి, శుక్రులు మిత్రులు. చంద్రుడు శత్రువు. ఇతరులు సములు. గురునకు — బుధ, శుక్రులు శత్రువులు. శని సముడు. ఇతరులు మిత్రులు. శుక్రునకు — బుధ, శనులు మిత్రులు. కుజ, గురులు సములు. ఇతరులు శత్రువులు. శనికి— బుధ, శుక్రులు మిత్రులు. గురుడు సముడు. ఇతరులు. శత్రువులు. (మూల త్రికోణరాశి నుండి, "స్వస్వాంత్యధీదర్మ స్వోచ్చాయుస్సుఖపా:" అను సూత్రముచే చెప్పబడినది వివరింపబడెను.)

తాత్కాలిక మిత్రత్వ శత్రుత్వ సమత్వములు

అన్యోన్యస్య ధనవ్యయాయ సహజ వ్యాపార బంధుస్థితా స్తత్కాలే సుహృదస్స్వ తుంగభవనే ప్యేకే రయ స్త్వన్యథా॥ ద్వ్యేకానుక్త భవాన్సుహృత్సమ రిపూన్సంచింత్య నైసర్గికాం స్తత్కాలేతు పునస్తు తానధి సుహృన్మిత్రాదిభి: కల్పయేత్.

తా॥ ఒకరికొకరు 2, 12, 11, 3, 10, 4 స్థానములందున్న తాత్కాలిక (జననాది సమయము లందు) మిత్రులగుదురు. తమ ఉచ్చరాశియందున్న గ్రహము తనకు మిత్రమని కొందరి మతము. చెప్పబడిన వాటికంటే నితర స్థానములందున్న గ్రహములు తాత్కాలిక శత్రువులు. తన మూల త్రికోణరాశి నుండి 2, 12, 5, 9, 4, 8 ఉచ్చ రాశ్యధిపతులు మిత్రులు. ఇతరులు శత్రువులు. రెండు లక్షణము లున్న గ్రహములు సములు అను విషయము "స్వస్వాంత్యధి ధర్మస్వో చ్చాయుస్సుఖపా:" సూత్రమున గలదు. దీనిచే నగు శత్రు మిత్రాది విచారము పై శ్లోకములలో వివరింప బడినది. దానిచే నగు శత్రుత్వాదులు , ఈ శ్లోకముచే నగు తాత్కాలిక శత్రుత్వాదులను గమనించి అధిమిత్ర, అధి శత్రుత్వాదికము నిర్ణయింపవలెను. ఎట్లనగా— చెప్పబడిన మిత్రస్థానములందు మిత్ర గ్రహమున్న అధిమిత్రము, సముడున్న మిత్రము, శత్రువున్న సముడును అగును. ఇతరములగు శత్రుస్థానములందు మిత్రుడున్న సముడు., సముడున్న శత్రువు, శత్రువున్న అధిశత్రువునగును.

లగ్నాది ద్వాదశభావములకు ఆధిపత్యములు

జన్మలగ్నము మొదలుకొని క్రమముగా ద్వాదశ భావములకు తను, ధన, భ్రాతృ, మాతృ, పుత్ర, శత్రు, కళత్ర, ఆయు, భాగ్య, రాజ్య, లాభ వ్యయములనెడు సంజ్ఞలగును.

మేష లగ్నమునకు:— లగ్నాష్టమాధిపతి కుజుడు, తృతీయ షష్ఠాధిపతిబుధుడు, ధనసప్తమాధిపతి శుక్రుడు, వాహనాధిపతి చంద్రుడు, పంచమాధిపతి సూర్యుడు, భాగ్య వ్యయాధిపతి బృహస్పతి ,రాజ్య లాభాధిపతి శని.

వృషభలగ్నమునకు:— లగ్న షష్ఠాధిపతి శుక్రుడు. ధన పంచమాధిపతి బుధుడు., తృతీయాధిపతి చంద్రుడు, వాహనాధిపతి సూర్యుడు, సప్తమ వ్యయాధిపతి కుజుడు, అష్టమ లాభాధిపతి బృహస్పతి, భాగ్య రాజ్యాధిపతి శని.

మిధున లగ్న మునకు:— లగ్న వాహనాధిపతి బుధుడు, ధనాధిపతి చంద్రుడు.' తృతీయాధిపతి సూర్యుడు., పంచమవ్యయాధిపతి శుక్రుడు, షష్ఠ లాభాధిపతి కుజుడు, సప్తమ రాజ్యాధిపతి బృహస్పతి, అష్టమ భాగ్యాధిపతి శని.

కర్కాటక లగ్నమునకు:— లగ్నాధిపతి చంద్రుడు, ధనాధిపతి సూర్యుడు, తృతీయ వ్యయాధిపతి బుధుడు, వాహన లాభాధిపతి శుక్రుడు, పంచమ రాజ్యాధిపతి కుజుడు, షష్ఠ భాగ్యాధిపతి బృహస్పతి, సప్తమాష్టమాధిపతి శని.

సింహలగ్నమునకు:— లగ్నాధిపతి సూర్యుడు. ధన లాభాధిపతి బుధుడు. తృతీయ రాజ్యాధిపతి శుక్రుడు, వాహన భాగ్యాధిపతి కుజుడు, పంచమాష్టమాధిపతిబృహస్పతి, షష్ఠ సప్తమాధిపతి శని, వ్యయాధిపతి చంద్రుడు.

కన్యాలగ్నమునకు:— లగ్న రాజ్యాధిపతి బుధుడు, ధన భాగ్యాధిపతి శుక్రుడు, తృతీయాష్టమాధిపతి కుజుడు, వాహన సప్తమాధిపతి బృహస్పతి, పంచమ షష్ఠాధిపతి శని, లాభాధిపతి చంద్రుడు, వ్యయాధిపతి సూర్యుడు.

తులా లగ్నమునకు:— లగ్నాష్టమాధిపతి శుక్రుడు, ధన సప్తమాధిపతి కుజుడు. తృతీయ షష్ఠాధిపతి బృహస్పతి, వాహన పంచమాధిపతి శని, భాగ్యవ్యయాధిపతి బుధుడు, రాజ్యాధిపతి చంద్రుడు, లాభాధిపతి సూర్యుడు.

వృశ్చిక లగ్నమునకు:— లగ్న షష్ఠాధిపతి కుజుడు, ధన పంచమాధిపతి బృహస్పతి, తృతీయ వాహనాధిపతి శని, సప్తమ వ్యయాధిపతి శుక్రుడు, అష్టమ లాభాధిపతి బుధుడు, భాగ్యాధిపతి చంద్రుడు. రాజ్యాధిపతి సూర్యుడు.

ధనుర్లగ్నమునకు:— లగ్న వాహనాధిపతి బృహస్పతి, ద్వితీయ తృతీయాధిపతి శని, పంచమ వ్యయాధిపతి అంగారకుడు, షష్ఠలాభాధిపతి శుక్రుడు, సప్తమరాజ్యాధిపతిబుధుడు, అష్టమాధిపతి చంద్రుడు భాగ్యాధిపతి సూర్యుడు.

మకర లగ్నమునకు:— లగ్న ద్వితీయాధిపతి శని, తృతీయ వ్యయాధిపతి బృహస్పతి, వాహనలాభాధిపతి కుజుడు, పంచమ రాజ్యాధిపతి శుక్రుడు, షష్ఠ భాగ్యాధిపతిబుధుడు, సప్తమాధిపతి చంద్రుడు, అష్టమాధిపతి సూర్యుడు.

కుంభ లగ్నమునకు:— లగ్న వ్యయాధిపతి శని, ధన లాభాధిపతి బృహస్పతి, తృతీయ రాజ్యాధిపతి కుజుడు, వాహనభాగ్యాధిపతి శుక్రుడు, పంచమాష్టమాధిపతి బుధుడు,షష్ఠాధిపతి చంద్రుడు, సప్తమాధిపతి సూర్యుడు.

మీన లగ్నమునకు:— లగ్న రాజ్యాధిపతి బృహస్పతి, ధన భాగ్యాధిపతి కుజుడు, తృతీయాష్టమాధిపతి శుక్రుడు, వాహన సప్తమాధిపతి బుధుడు. పంచమాధిపతి చంద్రుడు, షష్ఠాధిపతి సూర్యుడు, లాభ వ్యయాధిపతి శని.

కృత్తిక, ఉత్తర, ఉత్తరాషాఢ - సూర్యదశ సం॥ 6 భుక్తులు—అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
సూర్యుడు	3	18	సూ 0– 5–24	చం 0–15– 0	కుజ 0– 7–21	రా 1–18–36	గురు 1– 8–24	శని 1–24– 9	బుధ 1–13–21	కేతు 0– 7–21	శు 2– 0– 0
చంద్రుడు	6	0	చం 0– 9– 0	కుజ 0–10–30	రా 0–18–54	గురు 1–13–12	శని 1–15–36	బుధ 1–18–27	కేతు 0–17–51	శు 0–21– 0	సూ 0–18– 0
కుజుడు	4	6	కుజ 0– 6–18	రా 0–27– 0	గురు 0–16–48	శని 1–21–18	బుధ 1–10–48	కేతు 0–19–57	శు 1–21– 0	సూ 0– 6–18	చం 1– 0– 0
రాహువు	10	24	రా 0–16–12	గురు 0–24– 0	శని 0–19–57	బుధ 1–15–54	కేతు 0–16–48	శు 1–27– 0	సూ 0–15–18	చం 0–10–30	కుజ 0–21– 0
గురుడు	9	18	గురు 0–14–24	శని 0–28–30	బుధ 0–17–51	కేతు 0–18–54	శు 1–18– 0	సూ 0–17– 6	చం 0–25–30	కుజ 0– 7–21	రా 1–24– 0
శని	11	12	శని 0–17– 6	బుధ 0–25–30	కేతు 0– 7–21	శు 1–24– 0	సూ 0–14–24	చం 0–28–30	కుజ 0–17–51	రా 0–18–54	గురు 1–18– 0
బుధుడు	10	6	బుధ 0–15–18	కేతు 0–10–30	శు 0–21– 0	సూ 0–16–12	చం 0–24– 0	కుజ 0–19–57	రా 1–15–54	గురు 0–16–48	శని 1–27– 0
కేతువు	4	6	కేతు 0– 6–18	శు 1– 0– 0	సూ 0– 6–18	చం 0–27– 0	కుజ 0–16–48	రా 1–21–18	గురు 1–10–48	శని 0–19–57	బుధ 1–21– 0
శుక్రుడు	12	0	శు 0–18– 0	సూ 0– 9– 0	చం 0–10–30	కుజ 0–18–54	రా 1–13–12	గురు 1–15–36	శని 1–18–27	బుధ 0–17–51	కేతు 0–21– 0
మొ: సం:	6	0 0	3–18– 0	6– 0– 0	4– 6– 0	10–24– 0	9–18– 0	11–12– 0	10– 6– 0	4– 6– 0	12– 0– 0

రోహిణి, హస్త, శ్రవణం - చంద్రదశ సం॥ 10 భుక్తులు అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
చంద్రుడు	10	0	చం 0–25– 0	కుజ 0–12–15	రా 2–21– 0	గురు 2– 4– 0	శని 3– 0–15	బుధ 2–12–15	కేతు 0–12–15	శు 3–10– 0	సూ 0– 9– 0
కుజుడు	7	0	కుజ 0–17–30	రా 1– 1–30	గురు 2–12– 0	శని 2–16– 0	బుధ 2–20–45	కేతు 0–29–45	శు 1– 5– 0	సూ 1– 0– 0	చం 0–15– 0
రాహువు	18	0	రా 1–15– 0	గురు 0–28– 0	శని 2–25–30	బుధ 2– 8– 0	కేతు 1– 3–15	శు 2–25– 0	సూ 0–10–30	చం 1–20– 0	కుజ 0–10–30
గురువు	16	0	గురు 1–10– 0	శని 1– 3–15	బుధ 2–16–30	కేతు 0–28– 0	శు 3– 5– 0	సూ 0–25–30	చం 0–17–30	కుజ 1– 5– 0	రా 0–27– 0
శని	19	0	శని 1–17–30	బుధ 0–29–45	కేతు 1– 1–30	శు 2–20– 0	సూ 0–28–30	చం 1–12–30	కుజ 0–12–15	రా 3– 0– 0	గురు 0–24– 0
బుధుడు	17	0	బుధ 1–12–30	కేతు 0–12–15	శు 3– 0– 0	సూ 0–24– 0	చం 1–17–30	కుజ 0–29–45	రా 1– 1–30	గురు 2–20– 0	శని 0–28–30
కేతు	7	0	కేతు 0–17–30	శు 1– 5– 0	సూ 0–27– 0	చం 1–10– 0	కుజ 1– 3–15	రా 2–16–30	గురు 0–28– 0	శని 3– 5– 0	బుధ 0–25–30
శుక్రుడు	20	0	శు 1–20– 0	సూ 0–10–30	చం 1–15– 0	కుజ 0–28– 0	రా 2–25–30	గురు 2– 8– 0	శని 1– 3–15	బుధ 2–25– 0	కేతు 0–10–30
సూర్యుడు	6	0	సూ 0–15– 0	చం 0–17–30	కుజ 1– 1–30	రా 2–12– 0	గురు 2–16– 0	శని 2–20–45	బుధ 0–29–45	కేతు 1– 5– 0	శు 1– 0– 0
మొ॥ సం॥	10	0 0	10– 0– 0	7– 0– 0	18– 0– 0	16– 0– 0	19– 0– 0	17– 0– 0	7– 0– 0	20– 0– 0	6– 0– 0

మృగశిర, చిత్త, ధనిష్ఠ - కుజదశ సం॥ 7 భుక్తులు - అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	కుజుడు	రాహు	గురు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ఘ	నెల ది ఘ
కుజుడు	4	27	కుజ 0- 8-34½	రా 1–26–42	గురు 1–14–48	శని 2- 3-10½	బుధ 1-20-34½	కేతు 0- 8-34½	శుక్ర 2–10– 0	సూ 0– 6–18	చం 0–17–30
రాహువు	12	18	రా 0-22- 3	గురు 1–20–24	శని 1–23–12	బుధ 1-26-31½	కేతు 0-20-49½	శుక్ర 0-24-30	సూ 0–21– 0	చం –10–30	కుజ 0–12–15
గురుడు	11	6	గురు 0-19-36	శని 1–29–51	బుధ 1–17–36	కేతు 0-23-16½	శుక్ర 1-29-30	సూ 0- 7-21	చం 1– 5– 0	కుజ 0– 7–21	రా 1– 1–30
శని	13	9	శని 0-23-16½	బుధ 1–23–33	కేతు 0–19–36	శుక్ర 2- 6-30	సూ 0-17-51	చం 0-12-15	కుజ 0–24–30	రా 0–18–54	గురు 0–28– 0
బుధుడు	11	27	బుధ 0-20-49½	కేతు 0–22– 3	శుక్ర 1–26– 0	సూ 0-19-57	చం 0-29-45	కుజ 0- 8-34½	రా 2– 3– 0	గురు 0–16–48	శని 1– 3–15
కేతువు	4	27	కేతు 0- 8-34½	శుక్ర 2– 3– 0	సూ 0–16–48	చం 1- 3-15	కుజ 0-20-49½	రా 0-22- 0	గురు 1–26– 0	శని 0–19–57	బుధ 0–29–45
శుక్రుడు	14	0	శుక్ర 0-24-30	సూ 0–18–54	చం 0–28– 0	కుజ 0-23-16½	రా 1-23-33	గురు 0-19-36	శని 2– 6–30	బుధ 0–17–51	కేతు 0–12–15
సూర్యుడు	4	6	సూ 0- 7-21	చం 1– 1–30	కుజ 0–19–36	రా 1-29-51	గురు 1-17-36	శని 0-23-16½	బుధ 1–29–30	కేతు 0– 7–21	శుక్ర 1– 5– 0
చంద్రుడు	7	0	చం 0-12-15	కుజ 0–22– 3	రా 1–20–24	గురు 1-23-12	శని 1-26-31½	బుధ 0-20-49½	కేతు 1–24–30	శుక్ర 0–21– 0	సూ 0–10–30
మొ॥ సం॥	7	0 0	4-27- 0	12–18–0	11 6– 0	13- 9- 0	11-27- 0	4-27 0	14– 0– 0	4– 6– 0	7– 0– 0

ఆర్ద్ర, స్వాతి, శతభిషం - రాహుదశ సం॥ 18 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరములు	నెల	దినం	రాహువు	గురుడు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
రాహువు	32	12	రా 4-25-48	గురు 3-25-12	శని 5-12-27	బుధ 4-10- 3	కేతు 0-22- 3	శుక్ర 6- 0- 0	సూ 0-16-12	చం 1-15- 0	కుజ 0-22- 3
గురుడు	28	24	గురు 4- 9-36	శని 4-16-48	బుధ 4-25-21	కేతు 1-23-33	శుక్ర 2- 3- 0	సూ 1-24- 0	చం 0-27- 0	కుజ 1- 1-30	రా 1-26-42
శని	34	6	శని 5- 3-54	బుధ 4- 2-24	కేతు 1-29-51	శుక్ర 5- 3- 0	సూ 0-18-54	చం 3- 0- 0	కుజ 0-18-54	రా 2-21- 0	గురు 1-20-24
బుధుడు	30	18	బుధ 4-17-42	కేతు 1-20-24	శుక్ర 5-21- 0	సూ 1-15-54	చం 1- 1-30	కుజ 2- 3- 0	రా 1-18-36	గురు 2-12- 0	శని 1-29-51
కేతువు	12	18	కేతు 1-26-42	శుక్ర 4-24- 0	సూ 1-21-18	చం 2-16-30	కుజ 0-22- 3	రా 5-12- 0	గురు 1-13-12	శని 2-25-30	బుధ 1-23-33
శుక్రుడు	36	0	శుక్ర 5-12- 0	సూ 1-13-12	చం 2-25-30	కుజ 1-23-33	రా 1-26-42	గురు 4-24- 0	శని 1-21-18	బుధ 2- 6-30	కేతు 0-22- 3
సూర్యుడు	10	24	సూ 1-18-36	చం 2-12- 0	కుజ 1-29-51	రా 4-17-42	గురు 1-20-24	శని 5-21- 0	బుధ 1-15-54	కేతు 1- 1-30	శుక్ర 2- 3- 0
చంద్రుడు	18	0	చం 2-21- 0	కుజ 1-20-24	రా 5- 3-54	గురు 4- 2-24	శని 1-29-51	బుధ 5- 3- 0	కేతు 0-18-54	శుక్ర 3- 0- 0	సూ 0-18-54
కుజుడు	12	18	కుజ 1-26-42	రా 4- 9-36	గురు 4-16-48	శని 4-25-21	బుధ 1-23-33	కేతు 2- 3- 0	శుక్ర 1-24- 0	సూ 0-27- 0	చం 1- 1-30
మొ॥ సం॥	18	0 0	32-12- 0	28-24- 0	34-6- 0	30-18- 0	12-18- 0	36- 0- 0	10-24- 0	18- 0- 0	12-18- 0

పునర్వసు, విశాఖ, పూర్వాభాద్ర - గురుదశ సం॥ 16 భుక్తులు-అంతరములు

భుక్తుల వివరము	నెల	దినం	గురుడు	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
గురు	25	18	గురు 3-12-24	శని 4-24-24	బుధ 3-25-36	కేతు 0-19-36	శుక్ర 5-10- 0	సూ 0-14-24	చం 1-10- 0	కుజ 0-19-36	రా 4- 9-36
శని	30	12	శని 4- 1-36	బుధ 4- 9-12	కేతు 1-17-36	శుక్ర 1-26- 0	సూ 1-18- 0	చం 0-24- 0	కుజ 0-28- 0	రా 1-20-24	గురు 3-25-12
బుధ	27	6	బుధ 3-18-48	కేతు 1-23-12	శుక్ర 4-16- 0	సూ 0-16-48	చం 2-20- 0	కుజ 0-16-48	రా 2-12- 0	గురు 1-14-48	శని 4-16-48
కేతు	11	6	కేతు 1-14-48	శుక్ర 5- 2- 0	సూ 1-10-48	చం 0-28- 0	కుజ 1-26- 0	రా 1-13-12	గురు 2- 4- 0	శని 1-23-12	బుధ 4- 2-24
శుక్ర	32	0	శుక్ర 4- 8- 0	సూ 1-15-36	చం 2- 8- 0	కుజ 0-19-36	రా 4-24- 0	గురు 1- 8-24	శని 2-16- 0	బుధ 1-17-36	కేతు 1-20-24
సూర్య	9	18	సూ 1- 8-24	చం 2-16- 0	కుజ 1-17-36	రా 1-20-24	గురు 4- 8- 0	శని 1-15-36	బుధ 2- 8- 0	కేతు 0-19-36	శుక్ర 4-24- 0
చంద్ర	16	0	చం 2- 4- 0	కుజ 1-23-12	రా 4- 2-24	గురు 1-14-48	శని 5- 2- 0	బుధ 1-10-48	కేతు 0-28- 0	శుక్ర 1-26- 0	సూ 1-13-12
కుజ	11	6	కుజ 1-14-48	రా 4-16-48	గురు 3-18-48	శని 1-23-12	బుధ 4-16- 0	కేతు 0-16-48	శుక్ర 2-20- 0	సూ 0-16-48	చం 2-12- 0
రాహు	28	24	రా 3-25-12	గురు 4- 1-36	శని 4- 9-12	బుధ 1-17-36	కేతు 1-26- 0	శుక్ర 1-18- 0	సూ 0-24- 0	చం 0-28- 0	కుజ 1-20-24
మొ॥ సం॥	16	0 0	25-18- 0	30-12- 0	27- 6- 0	11- 6- 0	32- 0- 0	9-18- 0	16- 0- 0	11- 6- 0	28-24- 0

పుష్యమి, అనూరాధ, ఉత్తరాభాద్ర - శనిదశ సం॥ 19 భుక్తులు—అంతరములు

భుక్తులవివరము	నెల	దినం	శని	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నె ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
శని	36	3	శని 5-21-28½	బుధ 4-17-16½	కేతు 0-23-16½	శుక్ర 6-10- 0	సూ 0-17- 6	చం 1-17-30	కుజ 0-23-16½	రా 5- 3-54	గురు 4- 1-36
బుధుడు	32	9	బుధ 5- 3-25½	కేతు 1-26-31½	శుక్ర 2- 6-30	సూ 1-27- 0	చం 0-28-30	కుజ 1- 3-15	రా 1-29-51	గురు 4-16-48	శని 4-24-24
కేతు	13	9	కేతు 2- 3-10½	శుక్ర 5-11-30	సూ 0-1?-57	చం 3- 5- 0	కుజ 0-19-57	రా 2-25-30	గురు 1-23-12	శని 5-12-27	బుధ 4- 9-12
శుక్రుడు	38	0	శుక్ర 6- 0-30	సూ 1-18-27	చం 1- 3-15	కుజ 2- 6-30	రా 1-21-18	గురు 2-16- 0	శని 2- 3-10½	బుధ 4-25-21	కేతు 1-23-12
సూర్యుడు	11	12	సూ 1-24- 9	చం 2-20-45	కుజ 0-23-16	రా 5-21- 0	గురు 1-15-36	శని 3- 0-15	బుధ 1-26-31½	కేతు 1-29-51	శుక్ర 5- 2- 0
చంద్రుడు	19	0	చం 3- 0-15	కుజ 1-26-31½	రా 1-29-51	గురు 5- 2- 0	శని 1-24- 9	బుధ 2-20-45	కేతు 0-23-16½	శుక్ర 5-21- 0	సూ 1-15-36
కుజుడు	13	9	కుజ 2- 3-10½	రా 4-25-21	గురు 1-23-12	శని 6- 0-30	బుధ 1-18-27	కేతు 1- 3-15	శుక్ర 2- 6-30	సూ 1-21-18	చం 2-16- 0
రాహువు	34	6	రా 5-12-27	గురు 4- 9-12	శని 2- 3-10½	బుధ 5-11-30	కేతు 0-19-57	శుక్ర 3- 5- 0	సూ 0-19-57	చం 2-25-30	కుజ 1-23-12
గురుడు	30	12	గురు 4-24-24	శని 5- 3-25½	బుధ 1-26-31½	కేతు 2- 6-30	శుక్ర 1-27- 0	సూ 0-28-30	చం 1- 3-15	కుజ 1-29-51	రా 4-16-48
మొ॥సం॥	19-0-0		36- 3- 0	32- 9- 0	13- 9- 0	38- 0- 0	11-12- 0	19- 0- 0	13- 9- 0	34- 6- 0	30-12- 0

ఆశ్లేష, జ్యేష్ఠ, రేవతి - బుధదశ సం॥ 17 భుక్తులు—అంతరములు

భుక్తులు వివరము	నెల	దినం	బుధుడు	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురుడు	శని
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ.
బుధుడు	28	27	బుధ 4-2-49½	కేతు 0-20-49½	శుక్ర 5-20-0	సూ 0-15-18	చం 1-12-30	కుజ 0-20-49½	రా 4-17-42	గురు 3-18-48	శని 5-3-25½
కేతువు	11	27	కేతు 1-20-34½	శుక్ర 1-29-30	సూ 1-21-0	చం 1-25-30	కుజ 0-29-45	రా 1-23-33	గురు 4-2-24	శని 4-9-12	బుధ 4-17-16½
శుక్రుడు	34	0	శుక్ర 4-24-30	సూ 0-17-51	చం 2-25-0	కుజ 1-17-51	రా 2-16-30	గురు 1-17-36	శని 4-25-21	బుధ 3-25-36	కేతు 1-26-31½
సూర్యుడు	10	6	సూ 1-13-21	చం 0-29-45	కుజ 1-29-30	రా 1-15-54	గురు 2-8-0	శని 1-26-31½	బుధ 4-10-3	కేతు 1-17-36	శుక్ర 5-11-30
చంద్రుడు	17	0	చం 2-12-15	కుజ 0-20-49½	రా 5-3-0	గురు 1-10-48	శని 2-20-45	బుధ 1-20-34½	కేతు 1-23-33	శుక్ర 4-16-0	సూ 1-18-27
కుజుడు	11	27	కుజ 1-20-34½	రా 1-23-33	గురు 4-16-0	శని 1-18-27	బుధ 2-12-15	కేతు 0-20-49½	శుక్ర 5-3-0	సూ 1-10-48	చం 2-20-45
రాహువు	30	18	రా 4-10-3	గురు 1-17-36	శని 5-11-30	బుధ 1-13-21	కేతు 0-29-45	శుక్ర 1-29-30	సూ 1-15-54	చం 2-8-0	కుజ 1-26-31½
గురుడు	27	6	గురు 3-25-36	శని 1-26-31½	బుధ 4-24-30	కేతు 0-17-51	శుక్ర 2-25-0	సూ 0-17-51	చం 2-16-30	కుజ 1-17-36	రా 4-25-21
శని	32	9	శని 4-17-16½	బుధ 1-20-34½	కేతు 1-29-30	శుక్ర 1-21-0	సూ 0-25-30	చం 0-29-45	కుజ 1-23-33	రా 4-2-24	గురు 4-9-12
మొ॥ సం॥	17	0	28-27-0	11-27-0	34-0-0	10-6-0	17-0-0	11-27-0	30-13-0	27-6-0	32-9-0

అశ్విని, మఘ, మూల - కేతుదశ సం॥ 7 భుక్తులు—అంతరములు

భుక్తులు వివరము	నెల	దినం	కేతు	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహువు	గురుడు	శని	బుధుడు
			నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
కేతువు	4	27	కేతు 0-8-34½	శుక్ర 2-10-0	సూ 0-6-18	చం 0-17-30	కుజ 0-8-34½	రా 1-26-42	గురు 1-14-48	శని 2-3-10½	బుధ 1-20-34½
శుక్రుడు	14	0	శుక్ర 0-24-30	సూ 0-21-0	చం 0-10-30	కుజ 0-12-15	రా 0-22-3	గురు 1-20-24	శని 1-23-12	బుధ 1-26-31½	కేతు 0-20-49½
సూర్యుడు	4	6	సూ 0-7-21	చం 1-5-0	కుజ 0-7-21	రా 1-1-30	గురు 0-19-36	శని 1-29-51	బుధ 1-17-36	కేతు 0-23-16½	శుక్ర 1-29-30
చంద్రుడు	7	0	చం 0-12-15	కుజ 0-24-30	రా 0-18-54	గురు 0-28-0	శని 0-23-16½	బుధ 1-23-33	కేతు 0-19-36	శుక్ర 2-6-30	సూ 0-17-51
కుజుడు	4	27	కుజ 0-8-34½	రా 2-3-0	గురు 0-16-48	శని 1-3-15	బుధ 0-20-48½	కేతు 0-22-3	శుక్ర 1-26-0	సూ 0-19-57	చం 0-29-45
రాహువు	12	18	రా 0-22-3	గురు 1-26-0	శని 0-19-57	బుధ 0-29-45	కేతు 0-8-34½	శుక్ర 2-3-0	సూ 1-16-48	చం 1-3-15	కుజ 0-20-49½
గురుడు	11	6	గురు 0-19-36	శని 2-6-30	బుధ 0-17-51	కేతు 0-12-15	శుక్ర 0-24-30	సూ 0-18-54	చం 0-28-0	కుజ 0-23-16½	రా 1-23-33
శని	13	7	శని 0-23-16½	బుధ 1-29-30	కేతు 0-7-21	శుక్ర 1-5-0	సూ 0-7-21	చం 1-1-30	కుజ 0-19-36	రా 1-29-51	గురు 1-17-36
బుధుడు	11	27	బుధ 0-20-49½	కేతు 0-24-30	శుక్ర 0-21-0	సూ 0-10-30	చం 0-12-15	కుజ 0-22-3	రా 1-20-24	గురు 1-23-12	శని 1-26-31½
మొ॥ సం॥	7 0	0	4-27-0	14-0-0	4-6-0	7-0-0	4-27-0	12-18-0	11-6-0	13-9-0	11-27-0

భరణి, పుబ్బ, పూర్వాషాఢ శుక్రదశ సం॥ 20 భుక్తులు—అంతరములు

భుక్తులు వివరము	నెల	దినం	శుక్రుడు	సూర్యుడు	చంద్రుడు	కుజుడు	రాహు	గురుడు	శని	బుధుడు	కేతు
			నెల ది. ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ	నెల ది ఘ
శుక్రుడు	40	0	శుక్ర 6-20-0	సూ 0-18-0	చం 1-20-0	కుజ 0-24-30	రా 5-12-0	గురు 4-8-0	శని 6-0-30	బుధ 4-24-30	కేతు 0-24-30
సూర్యుడు	12	0	సూ 2-0-0	చం 1-0-0	కుజ 1-5-0	రా 2-3-0	గురు 4-24-0	శని 5-2-0	బుధ 5-11-30	కేతు 1-29-30	శుక్ర 2-10-0
చంద్రుడు	20	0	చం 3-10-0	కుజ 0-21-0	రా 3-0-0	గురు 1-26-0	శని 5-21-0	బుధ 4-16-0	కేతు 2-6-30	శుక్ర 5-20-0	సూ 0-21-0
కుజుడు	14	0	కుజ 2-10-0	రా 1-24-0	గురు 2-20-0	శని 2-6-30	బుధ 5-3-0	కేతు 1-26-0	శుక్ర 6-10-0	సూ 1-21-0	చం 1-5-0
రాహువు	36	0	రా 6-0-0	గురు 1-18-0	శని 3-5-0	బుధ 1-29-30	కేతు 2-3-0	శుక్ర 5-10-0	సూ 1-27-0	చం 2-25-0	కుజ 0-24-30
గురుడు	32	0	గురు 5-10-0	శని 1-27-0	బుధ 2-25-0	కేతు 1-24-30	శుక్ర 6-0-0	సూ 1-18-0	చం 3-5-0	కుజ 1-29-30	రా 2-3-0
శని	38	0	శని 6-10-0	బుధ 1-21-0	కేతు 1-5-0	శుక్ర 2-10-0	సూ 1-24-0	చం 2-20-0	కుజ 2-6-30	రా 5-3-0	గురు 1-26-0
బుధుడు	34	0	బుధ 5-20-0	కేతు 0-21-0	శుక్ర 3-10-0	సూ 0-21-0	చం 3-0-0	కుజ 1-26-0	రా 5-21-0	గురు 4-16-0	శని 2-6-30
కేతు	14	0	కేతు 2-10-0	శుక్ర 2-0-0	సూ 1-0-0	చం 1-5-0	కుజ 2-3-0	రా 4-24-0	గురు 5-2-0	శని 5-11-30	బుధ 1-29-30
మొ॥ సం॥	20	0	40-0-0	12-0-0	20-0-0	14-0-0	36-0-0	32-0-0	[illegible]	[illegible]	[illegible]

చలం సమర్పించు
శ్రీరమణ చిత్ర వారి
అశేష ఆంధ్రప్రజానీకానికి
ఉగాది శుభాకాంక్షలతో
సన్నాయి అప్పన్న
ఈస్ట్మన్ కలర్
దీపక్
లక్ష్మీచిత్ర
శ్రీలక్ష్మీ చిత్ర
నిర్మాతలు: రవి-హరి
నిర్వహణ: ఎమ్.ఎ.రెడ్డి
SREE PUBS
వి.యం.సి